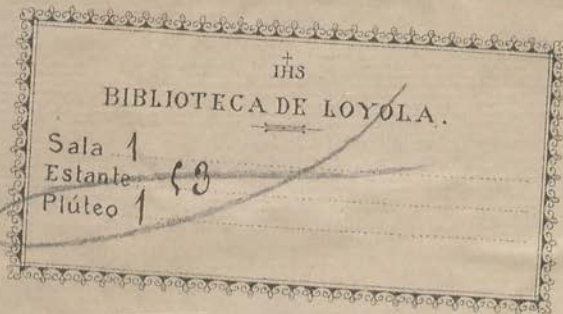

1565

DELIANI
DE HISTORIA
ANIMALIVM

LIBRI XVII.

Quos ex integro ac veteri exemplari
Græco, Petrus Gillius

Exord. Colles N° 1 de vertit. de Z^o Fla. yon Abreue.
Vnâ cum elephantorū descriptione. Item Demetriij
de Cura accipitrum, & de Cura & medicina ead-
rum, eodem Petro Gillio interprete.

Ad Reuerendissimum, & illustr. D. Georgium
Cardinalem Armaignacum.

LVGDVNI,

APVD GVLIEL. ROVILLIVM,

SVB SCVTO VENETO.

M. D. L X V.

ILLVSTRISSIMO ET
ornatis. Card. Georgio Armaignaco
Ruthenorum Antistiti meritis-
simo, mœcenati suo Ioan-
nes Tullerius
S. D.

ELIA NVS
iste tuus (Cardin.
illustriss.) sua lin-
gua patria & civi-
tati (romanus enim
fuit) quasi postliminij iure Petri
Gillij domestici tui, viri ingenio
singularis & diligentissimi interpre-
tis beneficio restitutus, animalium
omnium quæ isto cœlo, terra, mari-
que fruuntur naturas, leges, societa-

tes, & recõditas notiones ita ad viuu
expressit, vt præter Atticam elegan
tiam in eo multum laboris, vsus, &
experientie diiudices. Non est hoc
valde miru profectò quod Ithacen
sis ille Vlysses (uti à præcone sua
rum laudum Homero celebratur)
multorum hominum mores vidit,
& vrbes fecere hoc item plures ab or
be condito, & nouarum rerum cupi
di, & virtutis studiosi mortales. Sed
est hoc maxime mirum, prudentissi
me Mæcenæ, & penè à fide no
stra alienum, tanta audacia & aui
ditate aliquos extitisse, quibus apud
veteres (credo) Aelianns iste pal
mam præripuit, qui quasi in ipsis
Oceani latebris demersi, & rursum
ex altis gurgitibus in terram emer
gentes, mox etiam in cælum vsque
sub

subuecti, cum piscibus, terrestribus
animantibus, & auibus efferatis
(quibuscum homini nullum com
mercium, nulla lex, nulla fidelitas
esse potest) quasi cum suis conuicto
ribus, ita colloquerentur: vt ab illis
ipsis penitiores animi recessus & na
turas ediscerent. Sed est illud immor
talis & benefici Dei prouidentia non
mortale opus. Quò maior illi optimo
architecto gratia ab hominibus refe
renda est. nec interim suo honore &
gloria fraudandi illi, qui nullis par
centes periculis, sumptibus, valetu
dini, nullis denique barbarorum in
sultibus ad ea dignoscenda & in com
munem omnium utilitatem produ
cenda versati sunt. Quo in genere
nostro æuo primus Petrus Gillius,
Aeliani interpres fidus, facile omnes

scriptores antecelluit. Quæ enim est
natio tam barbara, quod cælum à
nostro remotum, quæ maria sinuosis
anfractibus à nobis diuisa, flumina,
syluæ, rupes, antra, vrbes, pyrami-
des, colossi, quæ denique orbis plagæ
quas ille diuinus Gillius (absit assen-
tatio verbo illo) non inuēctigarit mo-
dò, sed etiam indefatigato studio per-
quisitas & inuentas, literis suis &
monumentis non illustrarit? O vi-
rum omnibus seculis laudandum
& admirandum! Quod si potuisset
aliquando parem facere Aelianus
70 Gillio, utpote qui illum suis nata-
libus restituit, ita Gillium Gallie
sue integrum & valentem seruare,
næ ille vir, iudicio meo, plura quàm
Aelianus & meliora præstitisset.
Expressas enim ad vinum imagi-
nes

nes ex diuersis terrarum tractibus,
& pictos rictus, rostra, ungues, cor-
pora denique ipsa portentosa tua li-
beralitate, & sua diligentia habere-
mus. Quæ omnia ab extremis Solis
ardoribus secum Romam usque ex-
portata transtulerat: hæc videlicet
erant sui laboris præmia, fructus,
& trophæi. Sed, dii boni, partim à
pyratis, partim à plagiarijs iisq; nō
cognitis expilata nūc desideramus.
Veruntamen opti. Card. quicquid
& illius diuini Gillij (quem honoris
causa semper nominabo) monumen-
tis, naufragijs, ruinis, & depræda-
tionibus, post illius manes superesse
potuit, hoc tantulum compactura, &
sartum tectum Roma secum dese-
rens Antonio Gillio eius nepoti vi-
ro probo, & virtutis patruæ imita-

tori sedulo largitus es. Est hoc, me-
dius fidius, autoritate & magna-
nimitate tua dignum, ut hic pariter
à te virtutis & laboris hæres scri-
beretur: at ille nunc uti vicissim gra-
to, liberali, & obnoxio est in te, lite-
ras, & parentis sepulchrum, animo,
illius libros quasi Sibyllæ folia colli-
gens, & velut in ordinem cogens tuo
sacro sancto nomini nunciat, non
poteras melius nec ille honestius fe-
cisse. Post editam itaque in lucem
Bospori Thracij descriptionem, de-
inde Constantinopolitanæ Urbis ef-
figiem, ecce tibi Aelianus latinæ lin-
guæ à Gillio restitutus, ex pulvere
in Solem exit integer. Quem tu, sat
scio, qua & alios adeoque defun-
ctum prosequutus es memoria, hi-
lari fronte, tum ob rerum varieta-
tem

tem, cum etiam doctrinam & fru-
ctum ex eo uberrimum excipies, nec
id ut facias à nobis argumentis inui-
tari debes. Tantum à te postulo illu-
striß. Card. uti meum in Gillium
interpretem, animum gratum &
benevolum existimes: hæcque à me
epistola in fronte libri huius descri-
pta, magis illius eruditionem admi-
rando, nepotis precibus victū, quàm
gloriolæ cupiditate stimulum fuis-
se: cæteris in rebus diligentiam &
observantiam ad te, qui mearum
fortunarum columen es, sem-
per detuli, & deferam
quandiu vivam.

Bene vale.

ā 5

AELIANI IN

historiam animalium

Præfatio.

QUOD homo sit sapiens, iustus, eorum quæ procreauerit prouidentissimus, quòd ad victum necessaria liberis inquirat, noxia declinet, reliquisque muneribus, quæ & natura dedit, ornatus sit, nihil fortasse mirabile: cum sermonis sit particeps, re omnium pretiosissima, & rationem habeat perfectissimum & vtilissimum munus: deos etiam venerari, & colere nouerit. Sed rationis expertes bestias, participes esse cuiusdam virtutis natura summis iudicio suo, & præstantiam huma-

*sermonis
præstantia.*

nam habere, hoc mirum videri
debet. verum unicuique animali
scire propria attribuere, eorum-
que actiones nihil de studio ce-
dentes humanis, est hominis valde
docti. Equidem quæ scripta sunt
ab aliis, noui, quibus à me collectis
verba peculiariora thesaurum non
contemnendum elaborasse me arbi-
tror. Si cui hæc videantur utilia,
ipsis utatur. cui verò non videan-
tur, sinat patri fouendos foetus
suos. non enim omnium omnibus
pulchra, neque omnia omnibus stu-
dio digna videtur. Iam quod post
multos scripsimus, fraudi esse non
debet laudi nostræ, temporis con-
ditio: si quid præsertim doctrinæ
dignum studio, præstitimus præ-
stanti vel inuentione vel voce.

Ad

LECTORI

admonitio.

HUNC illum esse li-
brum, ne credas, quem
vocant, ex Aeliani
historia per Petrum
Gillium Latini facti,
itemque ex Porphyrio & cum eius-
dem accessionibus: in quo etiam con-
tinetur de Gallicis & Latinis no-
minibus piscium, qui est excussus apud
Gryphium 1535. id esse verum de-
prehendes, si hunc cum altero iunxe-
ris & perlegeris: nam eo modo mate-
riam non aggreditur, atque hic ve-
rus Aelianus. est autem versio, alter
verò dici potest esse quædam Colle-
ctanea ex Aeliano. hac de causa te
admonitum velim, ne putes, hunc
excussum esse. Vale.

ERR

ERRATA QVAE IN
Aeliani historia.

Pagina 1. linea. 10. lege pertractandas. 4. 10.
longas. 14. 10. artificium. 51. 4. dele ad. 52.
13. ventrem. 54. 9. cautione. 65. 13. nidificare. 66
25. corniculi. 67. 21. confidens. ibid. li. vlti. clango-
res. 87. 23. societatem. 116. 4. statura. 127. 2.
à fi. numerorū. 138. 21. Ea. 146. 15. scribit. 184.
8. à fi. splendidam. 202. 5. quodpiam. 204. 5. à fi.
multumq; 229. 11. hinnuli. 236. 2. catulos. 275.
lin. penul. smyrnio. 247. 2. fues. 281. 8. elephan-
tos. 307. 9. De polypo & locusta. 330. vlti. vlci-
scuntur. 372. vlti. animatos. 331. 10. lutei. 380. 9.
altionis. 427. 3. à fi. delphinus. 445. 5. inexhaus-
tum. 465. 5. Cynamolgi. 455. 5. à fi. praterca.

Extraict du privilege du Roy.

PA R grace & priui-
lege du Roy est per-
mis à Guillaume
Rouille Libraire de
Lyon, d'imprimer,
ou faire imprimer
vne foys ou plusieurs, ce present liure
intitulé, *Aeliani historia animalium li-
bri xvij. vnà cum Elephantorum descri-
ptione &c. Petro Gillio interprete.* Et fait
defences de par ledict Seigneur, à
tous autres Libraires, Imprimeurs,
& personnes quelconques, de non
imprimer, ne faire imprimer, vèdre,
ne distribuer, en ses pais, terres & sei-
gneuries, ledict liure, si ce n'est par le
consentement dudit Rouille. Et ce
iusques au temps & terme de douze
ans, à compter du iour & datte, que
sera paracheué d'imprimer ledict li-
ure, sur peine d'amende arbitraire, &
de

de confiscation des liures qu'ilz au-
royent imprimer. Et afin qu'aucun
ne puisse pretendre ignorance du pre-
sent priuilege, ledict Seigneur veut
& entéd, que l'extraict d'iceluy estant
mis au commencement desdictz li-
ures, serue pour toute notification,
sauf en demander copie audict Ro-
uille (si bon leur semble) & ce à leur
despens. Car telest son plaisir, non-
obstant oppositions & appellations
quelconques, comme plus à plein est
cōtenu & déclaré par lesdictes lettres
de priuilege, sur ce donnees à Sainct
Germain en Laye, le vinthuietième
iour de Decembre, mil cinq cens
cinquante huiet.

Par le Roy, *Maistre lean Nicot,*
maistre des requestes de
l'hostel, present.

Signé, Guillaudet.

AEL

AELIANI LIBER
primus historiae ani-
malium.

De auiibus Diomedæis. CAP. I.

INSULA quedam no-
mine Diomedæa auiibus
Diomedæis abundat, hæ
hominibus natione barba-
ris neque quippiam nocent,
neque eos adcunt: sin Græ-
cus aduena eò diuenterit,
diuino quodam munere ab
his auiibus aditur alis explicatus tanquam manibus
ad prensationem & complexum, Græcos se per-
trectantes, non refugientes intrepide se palpari su-
stinent, in accumbentiumque sinus aduolant velut
ad mensas hospitales inuitat: vulgò socij Diome-
dis esse iactantur, qui vnà cum eo contra Ilium ar-
ma tulerunt prima eorū natura in auium speciem
immutata, etiam nunc se esse Græcos & Græco-
rum studiosos perseverare.

De scari libidine.

CAP. II.

Scarus herba maritima vescitur & alga: o-
mnium piscium ad Venerem inflammatissi-
mus est. Causa cur capiatur, est cupiditas inexpl-

ELIANI DE ANIMAL.

bilis in feminam: ea non ignorantes rei piscatorie peritissimi hoc modo ei insidias ponunt, ut comprehensæ feminæ summum os ad tenuem funiculum ex sparto confectum alligent, eamque viam per mare trahant, ubi eorum cubilia esse & in quem locum congregentur norunt. Conficiunt etiam graue plumbum figura rotundum, longitudine trium digitorum, quo ex chordis appenso trahitur scarus, femina captiua: aliquis eorum nasse in piscatorio nauigio accommodatæ os latè diducit, datque operam, ut nassa in scarum captum conuertatur, ea enim sensim demittitur lapide ad certam mensuram facto. Mares verò non aliter quàm iuuenis ad amatam conspectam libidinis furore feruntur, circumque eam concursantes, alius alium praeuerrere ei que appropinquare & contingere studet, ut solent homines vehementer amantes, aut osculum, aut vellicationem, aut aliud quodpiam furtum amatorum venantes, qui deducit feminam sensim & pedentim insidijs collocatis recta ad nassam cum amata ducere amantes. Cum proximè ad nassam hi accesserint plumbum in interiorè partem à piscatore tractum & linea decidens feminam in nassam detrahit, quo simul influentes mares capiuntur ac pœnâ dant scari eiusmodi furentis libidinis.

De capitone pisce. CAP. III.

Capito è piscium genere est, qui in paludibus degunt, cõtinentissimus ac in victu temperatiss

HISTORIA LIB. I.

perantissimus esse creditur. Etenim nullam animantem inuadit, sed cum omnibus pacem seruare solet. Si verò in quempiam iacètem inciderit, hunc in suum prandium conuertit, non prius tamen eum attingit quàm cauda mouerit, si immobilis sit, hunc prædam sibi facit, si verò moueatur, eo intacto discedit.

De anthia.

CAP. IIII.

VT homines fidi & commilitones veri, perinde pisces inter se vlciscuntur, quos Anthias venationis maritimæ periti nominare solent, ex his quilibet cum nouerit conuictorem socium captum esse, celerrime adnare fastinat, ac dorsi sui nixu ad eum inhaerescunt, incursu impulsuque prohibent pro viribus captiuum abduci.

Quemadmodum scari suos gregales captos liberant.

CAP. V.

Scari gregales suos optimè vindicant, ac aduertes lineam dentibus conficere conantur, ut ex hostibus seruent captum, & sepe funem concident, cum liberauerint, neque ob id petunt redemptionis præmia, frustrati sepe non assequuntur socij liberationem, tametsi id quod suum erat promptissime præstiterunt. Iam vero in nassam cum inciderit Scarus, dicunt eum posteriorem partem suam de nassa eicere, reliquos vero qui non sunt capti, circumnatantes eum morsu corripere, & foras socium proferre. Si vero in caput exierit ipsorum quispian

qui foris est caudam ei porrigit, ille cōpresa cauda sequitur. Hoc illi quidem faciunt more hominum, qui tametsi libros de amicitia non didicerunt, tamen à natura hauserunt leges amicitie.

De trocta pisce.

CAP. VI.

Piscis trocta cuius naturam, nomen & os declarant, dentes habet frequentes, & continentes, quibus quicquid incidere perfringere potest. hamo captus solus ex piscibus non se ab hamo retrahit, sed impellit sese in ferrum, chordam consumere cupiens. Piscatores contra machinantur longas ansas, ille vero, quoniam quodam modo valet saltus, sepius ansas transilit, ac linea qua agitur concesa, ad piscium domicilia reuertitur. Hic etiam sui generis grege coacto delphinos inuadit, & ij quidem si quem segregatum circumuenire possint fortiter inuadunt, plane enim sciunt delphinū suis moribus verberari asperere solere, itaque troctæ ei acerrime instant, delphinus contra resilit, subsilit atque indicat ut ex dolore torqueatur, idcirco tenaciter urgent, simulq; ad saltum delphini tolluntur, hic eos repellere conatur, illi vero nihil remittentes viuum lacerant, postea vero quā pro se quisque aliquam eius partem vulnerauit discedit, delphinus vero libenter enatat cum cōuiuas (ut ita dicam) minus inuitatos suo cum dolore excepit.

De cane.

CAP. VII.

Glaucam citharœdam à cane amatam fuisse audio

audio, alij dicunt non à cane, sed ariete, alij ab antere, atque apud solos Ciliciæ populos puerum cui nomen esset Xenophon canis amauit, aliumq; adulescentem in Sparta ob speciem graculus amauit.

De pauone.

CAP. VIII.

Pauonem hominis amantissimum dicunt, cum homini occurrit eum declinat reuerentia quadam & pudore ductus. Cum vero iniuria affectum hominem ab alia fera perspexerit, tum ei auxiliatur.

De canibus.

CAP. IX.

Nicias quispiam ex venatoribus cum de improviso in carbonariam fornacem lapsus fuisset, canes qui cum eo erant hoc intuentes, non illinc discesserunt, sed primò circum caminum ingemiscientes & ululantes commorabantur, tandem prætereuntes leniter & sensim morsu vestium attrahebant, ad id quod accidisset, tanquam auxiliores domino suo implorantes homines. Vnus igitur videns hoc idem suspicatus est id quod erat, & secutus est canes, inuenitq; Niciam in fornace deflagratum, ex reliquis coniecit rem ipsam.

De fuco.

CAP. X.

Fucus, qui inter apes nascitur, de die in mellarias cellas abditus manet, nocte vero, cum apes dormire obseruauerit, eorum opera inuadit, vastatque alueos. Hoc ille cum intellexerunt, plurimæ enim apium dormiunt nempe defesse, paucae

verò excubant, cum viderint furem, verberant eum modice & leniter, expelluntque alis, & in exilium proijciunt. Iste verò non ob id corrigitur sua natura piger & vorax, est duobus malis prædictis, intra fauos se abdit, ut vero ad pastionem apes profectæ sunt, ille rursus opus inuadens, quod suum est facit, conferscit se melle, & depopulatur thesauros dulces apium. Ea è pastione redeuntes, cum ei occurrerint, non amplius leniter eum verberant, neque tanquam essent in exilium eum eiecturæ, sed asperè aculeis inuadentes percutiunt latronem, nec amplius mulctatur increpationibus, sed voracitatis, & gula nimie poenas vita persolvit. Apia rj hæc dicunt, ac mihi persuadent.

De apibus inertibus. CAP. XI.

EX apibus quedam sunt inertes, nō tamen moribus fuci sunt, neque enim fauos corrumpūt, neque melli insidiantur, sed ex floribus aluntur, ac cum alijs compascentibus ad pastiones volant, tametsi mellis conficiendi & condendi industria careant, non tamen prorsus otiosæ sunt. Earum enim quedam aquam regi, & apibus vetulis apportant, nam seniores apud regem ad eius stipationem selectæ permanent, aliæ verò hoc munere funguntur, ut mortuas ex alueo efferant. mundos enim & puros fauos eis esse oportet. mortuam apem intra alueum fauorum non esse patiuntur, aliæ vero ex his nocte excubant substructiones nō secus, ac p ar uam

uam urbem vigilijs asservantes.

De atate apium. CAP. XII.

APIUM quispiam etatem ad hunc modum internosceret poterit, quæ annu non excesserunt, nitescunt, oleiq; similitudinē & speciem gerunt, vetule verò & aspectu & tactu horridula enadunt, atque ex etate affecta rugis plene videntur. ex tamen fingendorum fauorum experientia & industria præcellentiores sunt, ex longitudine nimirum temporis ad mellis scientiam eruditæ, eademque tanta diuinatione præstant ut & pluuias, & frigora futura præsentiant. Et quando horum alterum, vel utrunque impendere coniecturis asscquantur, non longissime ab alueo volatu procedūt, sed circum apiaria volantes veluti foribus incubant. Ex his rebus alueorum custodes futura augurati agricolis turbulenti tempestatis aduentū prædicunt. Longè autem magis frigoris, quàm pluuiæ & niuis metuentes sunt. Sepe vero vento aduersæ volant parvulum lapillum pedibus portantes, quantulus inter volandum commodè gestari possit. Itaque in hunc modum contra ventorum incursionem, & afflatus auræ, ne ex itinere deducantur, eiusmodi firmamentū ac robur sibi machinantur.

De capitonis amore. CAP. XIII.

VIM & numen multa genera piscium nouerunt cupidinis, ne hos quidem qui in summa maris altitudine degunt, cōtemnētis. Etenim capito

diuinum huius numen colit, atque veneratur, non tamen omnis capito, sed ille, quem à faciei acumine nominant, qui piscium genera & differentias nouerunt. In sinu Achaico, multi quantum audio, capiuntur, quare capiantur, libido in causa est: maxime vero eorum in res Venereas libidinis furorem captura testatur. Cum ex Capitonibus foeminam piscator venatus fuerit, alligaueritque aut longa arundine, aut sparto etiam longo, in littore pedetrim ingrediens adnatantē piscē & salientē pertrahit, per eius vestigia quidam subsequens retia fert, obseruans, ubi & quando diligēter occurrēdū sit. Itaq; agitur foemina, mares verò qui hoc viderint, veluti adulescētes libidinosi formosae puellae praetereunti cupiditatis oculos adijcētes in eam feruntur libidinis furore agitati. Ille autem retia deiecit, & in ea quidem saepe piscium Veneris appetitione accedentium magna copia incidit, tum venator oportet curet, ut foemina captiua formosa sit, & bene pinguis, ut plures ad eam accedant pulchritudinis illecebra tanquam esca illecti, sin macilenta sit, & sine corpore, multi ea spreta discedunt, quicunque verò horum est vehementi amore ductus, non discedit, me hercle, non formae, sed coitus desiderio detentus.

De castitate Aethnaei piscis. CAP. XIII.

Sunt igitur, & castitate praestantes pisces Aethnaeus, ita appellatus posteaquam cum par-

suo

suo tanquam cum vxore quadam coniunctus eam fortitus sit, aliam non attingit, neque ad fidem tuendam sponsalium tabulis illi opus est, neque male tractationis poenam timet, neque Solonem veretur, ex quo leges nobiles, & vrbes graues profectae sunt, quibus libidinosi homines non audire nihil verentur.

De merula marina.

CAP. XV.

Merula marina domiciliorum & sedeculorum loco in petris & cauernis stabulatur, eorum quisque cum multis complexu venereo iungitur. Et si hoc genus matrimonij contemnendum, multarumque esse studiosum, delicatorem ad res Venereas dicerem esse barbarorum, & tu qui Xenophontiae Cyripediae studuisti, diceres esse vitam Medorum & Persarum. Omnium autem piscium est maxime Zelotypus, cum semper alias, tum maxime, cum eius vxores pariunt. Si audacius compositione nominum dicta sunt, dant nobis horum potestatem naturae facta. Cum enim parturiendi doloribus ea tenentur, domi quiescunt, mas autem nempe maritus, foribus incubans cauet, ne extrinsecus insidiae inferantur metu paruulorum, videtur nondum genitos amare, metuque paterno motus, his timere iam, & totos dies in eorum custodia permanet nihil gustans, cura ipsum alit, sub crepusculum vespertinum intermittit hanc custodiendi necessitatem, cibumque exquirat, quod ipsum as-

a. 5

ÆLIANI DE ANIMAL.

sequitur, foeminae autem intus manentes siue sunt in partus doloribus, siue iam enixae, cum alijs vescuntur, tum copia algarum, quae in cauernis & circum petras nascuntur.

De merula pisce. CAP. XVI.

Experiens piscator hamum graui plumbo accommodatum squillaque implicatum & aligatum deiecit & submouet lineam excitans & exacuens piscem ad escam, squilla verò mota speciem quandam sui praebet ingressura in cauernas Merule, hoc enim ipsum Merula capitaliter odit, itaque cum id fieri sentit, iracunde inuadit squillam existimans eam hostem esse, non enim illi tum cibus curae est, cumque squillam dentibus lacerauit discedit, cibo praestabiliorem & antiquiorem vigilandi curam ducens, alioqui cum aliquid ex cibis obujs est comesturus, primo perfringit, deinde iacere sinit, vidensque rem mortuam & non palpitantem ex ea comedit, foeminae verò quamdiu marem vident propugnantem, domi manent, formamque tuendae familiae seruant: ubi verò mas è medio sublatu est, ea praemore ac quiescere non valentes errant, eas enim tristitia foras educit, & producit, tum capiuntur. Quid ad haec poetae dicunt Euadnen & Alectin dudum nobis gloriose lugentes?

De glauco pisce. CAP. XVII.

Glaucus piscis pater factus, quos suscipit ex coniuge, diligentissime cauet ne insidijs impetantur

HISTORIA LIB. I.

11

petantur, neque perniciēs vlla eis inferatur, & quoad alacriter ac sine periculo natare possint, tandem ille custodire non intermittit, nunc à tergo cum eis natans, nunc verò non à tergo, sed adnatat, nunc ad vnum eorum latus, nunc ad alterum. Si quis verò ex paruulis timere coeperit, ille timore cognito, ore hianti paruulum excipit, deinde timore praeterito, quem deuorauerat renouit qualem acceperat, ille rursus natat.

De canicula marina. CAP. XVIII.

Canicula marina simulatque peperit, nulla mora interposita suos paruulos simul secum natantes habet: si quis verò eorum timeat, ingreditur rursus per genitalia in ventrem matris, ubi timor abierit, is prodit tanquam rursus editus.

De delphini amore erga suam procreationem. CAP. XIX.

Mulierum in filios studium magnam quidem hominum admirationem habet: veruntamen perspicio, filijs qui è vita excesserunt superesse matres, nec ex eorum casu more delphinorum perire, sed tristitia mitigata in doloris obliuionem venire. delphinus autem foemina omnium maxime animalium eorum, quae procreauit studio tenetur, ex sese geminos parere solet. Cum autem piscator aut tridente eius procreationem vulnerauit, aut telo cepit, enimmvero longi teli ex parte superiori, ad quam funis alligatur perforati, cuspides vinctae des-

ELIANI DE ANIMAL.

xæ in delphini corpore eum retinent, is quamdiu in omnes partes resiliendo se versans aliquod robur habet, piscator funem laxat, ne vi abrumptatur, piscemque & ferrum amittat. Cum autem ex vulnere delphini labori succumbere, atque ex vulnere aliquantum de contentione insultandi remittere piscator animaduertit, sensim ad naue[m] subducit, prædâque potitur. Iam verò mater nec catuli sui casum perhorrescit, nec metu reprimitur, sed incredibili desiderio filium insequitur, & quod filium in media cæde versantem sibi deferendum non existimat, nullis terroribus ab insequendo deterretur, atque adeo eam filio venientem subsidio percutere manu facile est, vt collibuerit volenti cedere vnâ cum filio capitur, cui sese ex periculis seruare, & discedere integrum erat, ac si adsint ei ambo catuli, intelligatq; alteri[us] lesum esse, atq; (vt diximus) captiuum abduci, integrum alteri[us] caudæ verberatione persequitur, ac mordicus premens ablegat, atque sibillum quantum maximum potest, mittit tanquam tesseram, vt fuga salutem adipiscatur, cuius admonitu discedit ille, ipsa verò remanet vt capiatur, atque simul cum altero filio moriatur.

De boue marino.

CAP. XX.

BOs marinus in cœno nascitur, à partu perparuuulus est, ex minimo euadit maximus, ab inferiori alui parte albescit, dorsum, faciem, latera nigra

HISTORIA LIB. I.

13

nigra habet, natura timidus & nullis viribus præditus est. os illi paruum, dentes abdit, & reconditi, vt ne videri quidem possint, est longissimus & latissimus, multos pisces depascitur, humanis carnibus delectatur, infirmitatis & imbecillitatis sue sibi maxime conscius est, vnica[m] magnitudini sue confidit, quare ad conspectum natantis alicuius aut piscantis sese in excelsum efferens contra eum natat & insidiatur, desuper grauitèr vrges, premens, instans, terrorem iniiciens, & totum corpus suum tanquam funem explicans, supra infelicem piscatorem, prohibet eum emergere, & respirare, itaque spiritus angustijs compressus moritur, bos aggressor quod maximè inquirebat prandium assequitur.

De Cicadis.

CAP. XXI.

Ceteræ aues Indię os expressum habent, ac ore valent ad cantum, moreque hominum lingua loquuntur. Cicadæ non ita, sed ex membranæ verberatione loquuntur, rore vescuntur à prima luce, donec impleantur hominum conuentu foras, silent, vigore solis progrediente cantare aggre-diuntur, laboriosi quidam vt ita dicam chori moderatores supra caput pastorum, messorum, viatorum cantantes, hoc autem cantandi studium solis maribus à natura tributum est. Cicada fœmina muta est, ac amore sponsæ verecundæ silentium sibi conuenire existimat.

De Ara

ELIANI DE ANIMAL.

De aranco.

CAP. XXII.

Textrinam, & lanificia deam nomine Erga-
nen inuenisse fama hominu celebratum est.
Araneus vero ad textrinum opus sua sponte na-
turaq; natus est, non enim textili artificio studet,
neque aliunde filum assumit, sed ex suo ventre sta-
mina deducit, celeritate pedum venabula contextit,
atque in retis speciem diffundit, tum filis quæ ad
texendum de ventre suo detrahit, usdem ven-
trem suum studiosissime alit: mulieres autem, quæ
maximè ad nendi altificium digitorum argutys
valent, filumque elaboratissimum conficere præ-
clare sciunt, non cum eo subtilitate operis sunt con-
ferende, huius nimirum filum tenuitate pilum
vincit.

De formicis.

CAP. XXIII.

Rerum cœlestium notionem habere, cursum
siderum tenere, atque vim intelligere, sape-
reque Babylonios, & Chaldeos testantur historici:
formicæ vero neque cœlum suspiciunt, neque digi-
tis mensis dies numerare sciunt, hoc tamen eis na-
tura donauit admirabile, ut mensis nono quoque
die non pedem ex cauerna egredientes admodum
quiete tecto se teneant.

De fargis.

CAP. XXIIII.

Sargis piscibus idonea domicilia saxa & ca-
uernæ sunt, quæ non latis luminibus fenestras
habent, sed tanquam fenestellas paruulas tanto
interuall

HISTORIA LIB. I.

15

interuallo distantes, quo pertinere & permeare
solis splendor, earumque distantiam lumen à sole
complere possit. Cum enim omni luce fargi dele-
ctentur, tum vero solis maximè radios sitienter
expetunt, in loco multi eodem habitant, apud pa-
ludes, & breuia vitam agunt, vicinam, proxi-
mam, continentem se habere gaudent. Capras ve-
hementissimè amant: namque cum caprarum pro-
xime, & secundum littus pascentium, vnius aut
alterius umbra in mari apparuerit, protinus gau-
dio exilientes summo studio adnatant, ac saltu non
admodum ad saltandum idonei capras continge-
re affectant, sensum caprini odoris percipiunt,
& si sub fluctibus natant: itaque voluptate ge-
stientes ad eas accedere student. Quod autem
tantâ amoris insania in capras existunt, ex his
idcirco capiuntur, quæ tantopere desiderant. nam
piscator caprinam pellem extractam cum corni-
bus, induens insidias parat, sole à tergo relicto,
atque farinam caprino iure madefactam in cam-
maris partem spargit, ac abiicit, ubi habitare
solent fargi, quibus tanquam filero quodam odo-
ris supradicti allectati, accedunt, farina ve-
suntur: pellis assimulatæ capræ conspectu per-
mulcentur, ex his autem multos piscator ha-
mo robusto capit, cuius linea alba non ex arun-
dine appensa est, sed virga cornea simul ac ad ha-
mum adhaerit, subtrahere expeditissime cõuenit,

ne

16
ÆLIANI DE ANIMAL.

ne alios conturbet, manu etiam capiuntur, si quis spinas, quas ad tuitionem sui excitant à capite in partem inferiorem reuocando, & reflectendo declinet, premendoque ex lapidibus, in quos ad latendum se compellunt, extrahat.

De vipera.

CAP. XXV.

Vipera sua circumplicatus foemina cum ea coit. hæc verò sine molestia iniri se patitur, postquam ad cocundi finem peruenerunt, vxor pro coitus consuetudine mala significatione amoris maritum excipit, nam ei ad collum inherens morsu abscondit caput. Itaque ex viperino coitu hæc perit, illa verò prægnans efficitur, non autem oua parit, sed animantes partus edit, iam iam idoneos natura ad perniciem inferendam. In ipso enim partu matris aluum distrahunt, & lacerant, perque disruptum ventrem erumpunt vlciscentes patrem in hunc modum. Heus mi tragædi! quid ad hæc Oreste Alciones?

De hyena serpente.

CAP. XXVI.

Hyenam si videas, nunc quidem marem, nunc quàm mox videbis foeminam. Si vero nunc foeminam, postea marem, vtriusque enim sexus particeps est, eundem marem cui ante nupserrat, vxorem ducit. quotannis autem genitalia immutat, Ceneum igitur & Tyresiam nō ostentatione verborum, sed rebus ipsis exprimit, & declarat hoc animal.

De

HISTORIA LIB. I.

17

De cantharorum marinorum salacitate.

CAP. XXVII.

Pugnant de foeminis iuxta, ac viri de pulchris mulieribus, hirci contra hircos, tauri contra tauros, de ouibus arietes depugnant cum procis stimulantur in foeminas canthari maritimi, nascuntur locis asperis. Quod vero in amatores suarum coniugum odium acerbum habent, acerrimas pugnas edi videres, nec tamen illis more sargorum piscium de multis certamen instituitur. at non aliter quàm Menelaus cum Paride pro vna vxore decertant.

De polypi edacitate.

CAP. XXVIII.

Polypus cum alijs cibis pascitur, est enim edacissimus, ad fraudemque & insidias callidissimus, tum verò suorum membrorum conficientissimus est, quorum argumentum est, si venatio eum deficiat, pilos suos deuorat, ac ventrem morsu vellicat, inopiàmque venationis leuat, deinde renascitur quod deest, hoc tanquam promptum prandium ad famem restinguendam comparante natura.

De vespis.

CAP. XXIX.

Equi cadauer proiectum vespas gignit, ex huius putrescentis medulla euolant vespæ, nimirum volucris progenies ex equo animali velocissimo.

De noctua.

CAP. XXX.

Mulieribus veneficia & cantiones exercent, tibus similis est noctua captiosum animal.

b

ELIANI DE ANIMAL.

hec enim capta suos imprimis aucupes, sic captio-
nibus suis in se illicit, ut eam velut ludicrum &
delitijs circumferant, eamque me hercule tanquam
ornamentum quoddam in humeris circumferant,
noctu vigilat, & voce quasi quibusdam presti-
gijs ac illecebris aves allicit, easque sibi assidere
facit, interdum vero alia aucupij inductione uti-
tur, aibus illudit, nimirum in aliam atque aliam
speciem vultum conuertens, aves adulescentes in
admirationem raptæ manere apud eam perseverant
maximo eorum in que se format timore perculse.

De lupo marino. CAP. XXXI.

Lupus a squilla superatur, quaquam voracissi-
mus, itaque palustris, & cœnosi loci incolæ
insidias moliuntur palustribus & lutarijs, sunt
enim tria genera squillarum, unum cœno gaudet,
alterum alga oblectatur, tertium saxatile est, cum
autem se ipsas ulcisci non queunt, pro ultione ex-
tremum spiritum in victoria effundere non dubi-
tant, equidem earum astutias & fraudes non gra-
uabor narrare, cum se interceptas sentiunt, fasti-
gium quod eminet à capite simile acutissimo rostro
erigunt, quodque in summa parte secturas habet
modo serrulæ vinctæ versantes, generose squil-
le saliant, atque summa leuitate, & saltu valen-
tes saltatorium versant orbem. lupo ore hiantes,
atque imminenti, cum sit, pelle tenera, & molli
squillam lassitudine viribus defectam comprehen-
dit

HISTORIA LIB. I.

19

dit, atque prandium fore arbitratur, squilla pri-
mum gutturus laxitate, & spatio saltat, post acu-
leos in miserum venatorem defigit, huic interiora exul-
cerantur, tumescentiq; plurimū sanguinis mittit,
deniq; suffocatione lupum interficiens, interficitur.

De hystrice.

CAP. XXXII.

Vnguium robore & dentium ad dissecan-
dum præstantia confidentes, sunt vrsi, lu-
pi, pardi, leones: hystrix hæc non habet, verumta-
men à natura armis ad se tuendum destituta non
est, contra inuadentes crines tanquam tela iacu-
latur, sepeque cum crinibus dorsi horruerit, tam
contente iacit crines, ut volent non aliter quam
neruo quodam expulsi.

De inimicitijs polypi, murena, & lo-
custæ.

CAP. XXXIII.

Malum ingens, & morbus agrestis, & in-
humanus inimicitie, atque odium inherens,
penitusq; insitum, quod etiam ratione carentibus
natura ingenuit inexpiabile, atq; implacabile, mure-
na cum polypo capitali odio dissidet, polypus cū lo-
custa graues gerit inimicitias, murena etiam te-
rissima hostis est locustæ, atque infestissima, mu-
rena polypo brachia abscindit dentium firmitate,
post autem in ius ventrem subiens, his malis cum
quibus verissimile est afficit, hæc enim è genere
nantium est, ille vero serpentium more gradi-
tur. Si polypus in saxorum colorem se vertat, nihil

ei astutiae hae fallaces prosunt, murena eius vetera toriam planè tenet. Cum verò polypus locustas à se comprehensas occiderit, exprimit carnes, atque earum succum exhaurit, ac nimirum locusta cornibus erectis iracundia furens in eum modum murenam lacescit, ac si murena mulier irata esset. hæc igitur aduersarij aculeos quibus premunita est mordicus tenet, illa vero pedes acutos tanquam manus prætendens, vtrinque cuti inherere fortissimè non intermittit. hæc discriuiatur, seseque huc & illuc versat, & acutas testas amplectitur, quibus confixa remollescit, & succumbit, denique remissa iacet, locusta ex hoste instituit prandium.

De sphyræna. CAP. XXXIII.

Piscis sphyræna maris alumnus, si reti circumueniatur natando sapienter perquirat, aut con- textus raritatem, aut aliud quippiam, quod rimas agat, si casu quodam elabatur rursus liber natat. si ex his vnus exitus felicitatem consecutus sit, reliqui eiusdem generis simul capti ad illius fugæ modum exeunt, tanquam à duce viam quandam eruditi.

De sepiâ. CAP. XXXV.

Cum se à peritis piscatoribus captari cogno- scit sepiâ, suum atramentum emittit, quo cir- cumsusa ab oculis piscantium remouetur, eorum- que præstringit oculos, cum sit in eorum oculis, pi- scatores vero nihil tale vident. Et Aenea tene-
bris

bris circumsepto fefellit Achillem Neptunus, vt ait Homerus.

De fascinationis remedio. CAP. XXXVI.

Fascinantium oculos cauent etiam animalia rationis expertia. Mirabili nature beneficio audio fascinationis amuletum palumbos lauri folia tenuia suis nidis imponere ad custodiam suorum pullorum, milui habent rhamnum, circi intybum agrestem, turtures iridis fructum, corui agnum, vpupæ adianthum, quem etiam callitrichon qui- dam vocant, harpa hederam, cancerum, herodius, pardix calami comam, turdus ramum myrtis, alau- da gramen, aquila lapidem ætitem. existimatur hic lapis bonus mulieribus vterum ferentibus. abor- tui resistit.

De torpedine & aliis animalib. CA. XXXVII.

Vt id, quod à torpedinis piscis tactu obtor- puisset, ei nomen dedit, ita remora quod na- ues remoratur ex eo nominata est, pariente alcione mare subsistit, pacem & amicitiam inter se ha- bent venti, parit vero media hyeme, & tamen cœ- li temperatio alcedinibus largitur eo tempore dies esse tranquillos. Si casu equus lupi vestigium con- culcat, torpore comprehenditur, si lupi calcaneum in quadrigam proieceris, sistetur ac si congelacia- set equis calcaneum conculcantibus. Leo in folijs ilicis vt fecit vestigium, torpore tenetur. Si lu- pus conculcet, vel si modo appropinquet folijs

ELIANI DE ANIMAL.

scyllæ torpore capitur: hæc vulpes in luporum cubilia non sine causa iniiciunt, insidiosæ nimirum, non ignorant, quæ eis infestissima sunt.

De ciconiarum & aliorum animalium vi contraria. CAP. XXXVIII.

Ciconiæ ouis suis perniciem molientes vespertiliones sapientissimè vindicant. Cum hæc itaque solo suo contactu oua ipsa sterilia efficiant, hoc remedio vtuntur ciconiæ, platani folia in nidos suos inferunt, ad quæ accedentes vespertiliones torpore comprehensæ perniciem afferre non queunt. Hirundinibus hoc idem natura largita est, nam cum blatte earum ouis perniciosæ sint, matres apud folia ante pullos projiciunt, ob idque ab illis ad pullos accessus fieri nequit. In polypos si quis rutæ iniiciat, immobiles manere in sermonem hominum venit, serpentem si arundine contingas à prima plaga non se commouet, torporèq; constricta quiescit, sin iterum, aut tertio plagam inflixeris, colligit, ac confirmat sese. Murena quæ plagam vnâ accepit, torpescens perstat, sin plures inferas, funditus ira incenditur, piscatores dicunt polypum in terram progredi ad oliuæ germen in littore positum.

De elephantî adipè. CAP. XXXIX.

Contra omnium ferarum venena remedium est elephantî adeps, quo si quis inungatur, & nudus contra essetatisimas bestias proceat, illesus discedit. Arietis autem cornua, & suis

grun

HISTORIA LIB. I.

23

grunni tum horrescit. Sic Romanos Pyrrhi Epitrotarum regis elephantos in fugam vertisse homines dicunt, victoriâque amplam ex eo bello retulisse mulieris forma hoc animal capitur, atque hebescent ad eius pulchritudinem remittit furorem animi sui, rivalem vero fuisse in Aegypto elephantem ferunt Aristophanis Bysantini de quadam muliere coronas texente. Omnia bene olentia amat, vnguentorum & florum odore permulcetur.

De canibus.

CAP. XL.

Quisquis fur aut latro vult canes ferocissimos silere aut fugare, ex pyra hominis torre sumpto contra eos procedens eos in metum conijcit. Audiui etiam illud, quod qui ex ouis lacertatæ à lupo lana vestem confecerit, vestis ei qui feret molestiam afferet, & dolorem. Si quis seditionem, & litem velit in conuiuio moliri, lapidem à cane morsum vino injiciens conuiuas molestia afficit & insania. Scarabeis malè olentibus si quis spargat vnguentum non ferentes suauolentiam moriuntur: ita ferunt coriorum tinctorum nutritos malo cælo detestari vnguentum. Dicunt Aegyptij, serpentes omnes ibidem pennas metuere.

De turturibus.

CAP. XLI.

Ad hanc rationem aucupatur turtures, qui absolute perfecteq; earum aucupium tenent:

b 4

24
ÆLIANI DE ANIMAL.

nec longissimè ab experimento aberrant, ut sal-
tens valdèque suauiter, praeclareq; canant, quorum
auditu hæ delectantur, saltationisque conspectu
permulcentur, acceduntque propius aucupes sen-
sim & pedetentim eò secedunt, ubi retiū explica-
torum posite sunt insidie, in quas incidentes capiun-
tur, capte primum saltatione, & cantuunculis.

De orcyno. CAP. XLII.

ORcynus cetaceus piscis rerum suarum prou-
dens est, non tamen artificio hoc providentiæ
munere amplissimo, sed natura ornatus est, hamum
quo tamen transfixus est, in maris altitudinem sua
impulsione deprimens ad solum allidit, cumque oris
pulsatione expellere cupit, quòd si id minus fieri
queat, ab hamo acceptum vulnus luculentius in-
fert, dilatat atque exsiliendo id quod sibi molestum
exhibet expuit, abiecitque, sæpe id non affectus
inuitus ad piscatoris prædam subtrahitur.

De melanuro. CAP. XLIII.

Timidissimi piscium melanuri, suæ timiditatis
testes habent piscatores, neque enim capiun-
tur nassa, neque ad eam accedunt, si quando eis sa-
ginam circumdederis imprudentes comprehenduntur,
cum autem placidum & quietum est mare, ij ad
imam maris sedem in petris aut algis quiescunt,
tegumentoque proteguntur, quocunque corpus oc-
cultari potest. Cum in alto aduersa tempestas est,
piscèsque alios vident, in altitudinem ex fluctuum
impetu

HISTORIA LIB. I.

25

impetu descendere, hi tum fiducia implentur, simul
& ad litus appropinquat atque spumam super se
fluctuantem, seipsosque cooperientem satis esse
ad se tuendum arbitrantur. Vix dici potest quam
pernoscent eo die nocte cum feritas maris &
immanitas efferuescit, fluctusque formidabiles in
sublime concitantur, tum à piscatoribus non adiri
mare, ac cum seuæ maris tempestates sunt, ex his
viuunt cibus, quos è saxis partim eruunt, partim
è terra euellunt, nec tamen nisi sordidis pascun-
tur, & abiectis, quibus non facile alius piscis, nisi
fame oppressus, vesceretur. Cum maris tranquil-
litas viget, in solo sabulo pabulum inquirunt,
hincque pascuntur, quemadmodum verò capian-
tur alius dicet.

De aquila. CAP. XLIIII.

Aquila ex anibus maximè acres, & acu-
tos oculos habet, in quam Homerus hoc
consentit, & testimonio est in morte Patrocli
similem huic ani inducens Menelaum, cum re-
quireret Antiochum, quem ad Achillem mit-
teret nuntium, tristem quidem, sed tamen ne-
cessarium de morte eius amici, quem misit qui-
dem. Veruntamen non accepit, etsi id summe de-
siderabat. Aquila non solum sibi, sed hominum
oculis utilis habetur, in melle Attico eius felle
sumpto, si cui hebescent oculi, inungantur, pla-
ne videbit, habebitque oculos acutissimos.

b s

ELIANI DE ANIMAL.

De lusciniā.

CAP. XLV.

Lusciniā sic splendidissimē canora est, ut ei vox sit acuta, concisa, locaque deserta cantu. Et summa vocalitate sua percrepare faciat, huius carnes ad somni fugam utiles existimantur, mali certe conuivē, qui tali cibo vescuntur, et planē indocti, malum ex cibo proficiscitur, donum scilicet fuga somni regis deorum et hominum ut ait Homerus.

De grue.

CAP. XLVI.

Gruum clangores pluias accersere fama est, eius verō cerebrum quippiam amatorium habet, utile ad conciliandam mulierum gratiam, si modo bene animaduenterunt, qui hęc primi obseruarunt.

De vulture.

CAP. XLVII.

Vulturum odoribus alarum incensis, et suffimentis quantum audio facillimē serpentes ex latibulis proferuntur.

De pico martio.

CAP. XLVIII.

Incuruato rostro, et adunco est picus martius, quo quercus percutit, unde à Græcis dryocolaptes appellatur, hoc est quercus percussor: in ea locum excavat in quem tanquam nidum pullos suos imponit, ad nidi instructionem, non ferulis inter se connexis eget, neque ædificatiunculis. Si quis lapide immisso ei foramen obstruxerit, ille ex his coniectura affectus insidias sibi opposi-

HISTORIA LIB. I.

27

tas esse, herbam lapidi contrariam affert, eamque contra lapidem ponit, lapis velut offensus, et non facile ferens vim herbe exilit, atque rursus foramen pico aperitur.

De denticibus piscibus.

CAP. XLIX.

Dentices congregatiles sunt, nec sibi esse à gregalibus suis solitudinem, et segregationem ferunt, sed cum equalibus congregari gaudent, ac nimirum per adolescentes separatim à reliquis nascunt, et verò, qui sunt confirmatiore ætate, etiam inter se vite communitate illo proverbio coniunguntur, Aequalis equalē delectat. Ac illi quidem præsentēs præsentibus, tanquam is quibus cum societas, aut amicitia coniunctio, delectantur ex eadem consuetudine, usque frequenti. Adversus piscatores sic machinantur, ut cum piscator in eos cibum demiserit, congregati et in orbem consistentes inter se conspiciant, et quasi signo dato inter se admoneant, ne prope ad cibum accedant, neve demissum cibum attingant, atque in hunc ordinem instructi permanent, sin autem soliuagus ex alio grege accesserit, hamumque deuorauerit, ac suæ solitudinis præmio accepto subtrahus fuerit, illi iam confidunt se non captum iri, quod non sint capti, sicque ex fiducia se tuendi negligentiores facti capiuntur.

De

28
ÆLIANI DE ANIMAL.

De coruo.

CAP. I.

Per ætatem coruus exarescit siti confectus eum clamore vltionem testari fama est, cuius causam afferunt, quod cum ad aquationem eum famulum suum Apollo misisset, ille magna segete inuenta adhuc viridi inuestigare volens, granum frumenti expectans vt maturusset, mandatum domini neglexit, quamobrè siccissimo anni tempore siti affectus sue more dat poenas. hoc fabule simile videtur. Aliud tamen dicetur de coruo ob Apollinis reuerentiam. Hunc sacrum, & Apollinis pedisequum esse dicunt, idcirco diuinationibus præditum fatentur, eiusque clamori dant operam, qui auium sedes, & clangores, & volatus ipsarum à dextra, ac sinistra cognoscunt. Corui oua audio nigros efficere pilos. qui capillitium suum adulterat, oportet, oleum in ore compressum habere, nam nisi id fiat, simul cum pilis ei dentes nigri reddentur, vixq; elui possunt.

De merope.

CAP. II.

Merops aus contrà volat, atque cæter. ealia enim omnes quasi sursum ad oculos versus, illa verò retro ad caudam versus volat, & profecto naturam volatus admiratione, & insolentia pleni quæ facit hoc animal, summopere miror.

De murena.

CAP. LII.

Cum lididinis impetus plena est murena, exit in terram sponsi iniquissimi desiderio per-

mota

HISTORIA LIB. I.

29

mota latibulum viperæ intrat, ibique ambo inter se colligantur, atque coitu implicantur. Vulgò hominum opinio ait, viperam stimulis libidinis concitam, ad mare accedere, & vt adolescens in amoribus dissolutus cum lyra fores pulsât amatæ, sic viperæ sibilo edito amatam euocat, ea è mari exit, natura diuersorum locorum incolas in cupiditatem vnâ, & cubile idem cogente.

De serpente.

CAP. LIII.

Hominis mortui spinæ medullam putrescentem in serpentem conuerti aiunt, exoririq; feram, & serpere animantem immanissimum exmansuetissimo, atque bonorum honestorumq; hominum reliquias requiescentes quietem pro præmio habere, vt eorum animas bona, quæ toties attestata sunt à sapientibus, malorum verò hominum spinas post è vita excessum talia monstra parere. at id aut est totum fabulosum, aut si adhibenda ei fides sit, præmium meo iudicio dignum suis moribus retulerit malus, qui serpentis pater efficitur mortuus.

De hirundine.

CAP. LIIII.

Hirundo significatione sua pulcherrimi temporis ostendit aduentum. ea hominis studio sa est, cuius contubernalem se esse gaudet, cum ei rursus bonum videtur, discedit, homines Homeri lege hospitalitatis eam tecto recipiunt, qui præcipit hospitem præsentem esse diligendum, discede-

re vero

ÆLIANI DE ANIMAL.

De vero volentem dimittendum.

De capris.

CAP. LV.

Capra anhelandi aliud quiddam plusculum habet à ceteris animalibus: pecuarij sermones & pastorij eam ex auribus & naribus respirare testantur, sensuque audiendi esse acerrimo. ex omnibus ungula bipartita peditis animalibus. Causam quare id fiat ignoro: verum si capra etiam est Promethei opus, cur ita fecerit disquirere volenti relinquo.

Decaniculis marinis.

CAP. LVI.

Canicularum marinarum tria genera, quorum maximi sunt cetacea magnitudine, reliqua duo genera procedunt ad cubiti magnitudinem, quorum alterum galeon, alterum centriten solent nominare, & horum maculosi galei appellare possent, centritas nominans reliquos non erraret, varij quidem & pellem teneriorem habent, & latiores sunt, alij vero parui & pellem duram habent, & caput tendens in acutum, & colorem in album vergentem. Aculei ipsis innati sunt, alter in capitis vertice, alter in cauda, duri quidem aculei, & venenum quoddam iaculantur, horum parvorum canum utrunque genus capitur in cœnosis locis hæc esca piscem album dissectum piscator deijcit, ac cum

vnus

HISTORIA LIB. I.

38

vnus captus est hamo, omnes hoc aspicientes accurrunt ad captium, & sequuntur vsque ad nauem emulatione quadam, existimantes captum escam sibi predatum fuisse, vt eorum nonnulli in nauem aliquando insiliant, & volentes capiantur.

De morfu aspidis.

CAP. LVII.

Vipere & aliarum serpentum morsus non carent remedio, ex hisque fieri portiones, atque vnguenta percipio, incantationesque quorundam illitum venenum mitigauerunt, solum aspidis morsum non curari posse, esseque omni medicina robustiorem. Dignum hoc animal odio ob redundantiam mali, at fera scelestior, & que minus vitari possit scemina venefica, qualem fuisse Medeam, & Circen audimus. Nam aspidum venena & morsus opera sunt: illarum autem venena vel solo tactu necare feruntur.

De pastinaca marina.

CAP. LVIII.

Marine pastinacæ aculeus ab omni medicina inuictus existit, etenim vt primum pupugit, statim interficit, quæ quidem ipsius arma vel rei maritimæ peritissimi perhorrent, neque enim alius quispiam neque vulneratrix ipsa medicinam vulnere facere potest, soli enim haste Achilles hoc datum fuit.

Decerast

32
ÆLIANI DE ANIMAL.

De ceraſtis ſerpentibus.

CAP. LIX.

Ceraſtes ſerpens ferum animal colore album, gemina ſupra frontem gerit cornua, cochleæ cornibus ſimilia, non ſimiliter tamen atque illius tenera, longè alia ratione in cæteros Libycos homines, ac erga nuncupatos Pſyllos ceraſtæ afficiuntur: illis enim infeſti ſunt, cum his fœdere deuinciuntur, pacemque ſeruant. Enimvero Pſyllorum gens ab eis ſi mordetur, non modò non ſentit morſum ſed eos etiam qui in id mali inciderint facillimè ſanat, ſi priuſquam tòtum veneno corpus imbutum ſit, ex ipsis quiſpiam vel accerſitus, vel ſua ſponte veniens os aqua colluerit, illiusq; manus qui morſus ſit abluerit, ex veneno ſtatim tum conualeſcit, tum ab omni malo liberatur. Libyci autem homines aiunt, virum cui ſua vxor venerit in ſuſpitionem adulterij, quique ex ea ſuſceptos liberos adulterino ſanguine natos ſuſpicetur, experienti cauſa in dolium ceraſtarum plenum infantem puerum conijcere, ſicque obijciendo tanquam artificem aurum igni, ingenuitatem pueruli experiri ceraſtas protinus inſultare, acerbòſque fieri innotatum malum puero minitantes, eos vt puer attigit, remolleſcere, vnde Libycus ille ſe legitimum patrem agnoſcit. Cum ſerpentium, tum phalangiorum hoſtes ceraſtæ habentur, hæc vero ſi Afri comminiſcuntur homines, non me, ſed ſemetipſos fallunt.

De

HISTORIA LIB. I.

De apum inſidiatoribus.

CAP. LX.

33

Hoſilem in modum apibus inſidias moliuntur pari auicule, vespæ, hirundines, ſerpentes, aranei, ynges, à quibus omnibus apes de vita ſua incredibiliter timent, apiarij pulicarie ſuffimento aut viridi papauere locum ante alueos ſternendo, cum eiufmodi animalia ab eis depellunt, tum vespas hoc modo comprehendunt, ante earum nidos naſſam in quam prius paruulam menam, aut membradem ſimul cum hiope aut chalcide imponi conuenit appendunt, eæ vero ſua natura edaci eſca allectæ, frequentes in naſſam incidunt, quibus naſſa comprehenſis non amplius retro regredi licet, ſimul & eas aqua conſperſas facile necant, aut igni cremant, lacertæ item inſidias in apes faciunt, ac terreni crocodili peſtem perniciemque illis inſtruunt, farina ad veratrum admixta, aut tithymali, aut maluæ ſucco ſuffuſa ante alueos diſperſa guſtantibus illis omnibus modo commemoratis pernitiem affert, aranei ante alueos ad lumen accenſæ lucernæ, cui vas aqua plenum ſubiectum ſit volitantes in oleum decidunt, ac ſi pereunt, alia ratione non facile tolli queunt. Soboles ranarum lutariarum ſiquis in earum lacum verbaſci, nucisve folia iniiciat, necatur. Pari aues guſtatu farine vino dilutæ capite grauatur cadunt, & iacentes palpitant, & ridiculæ capiuntur euolare non valentes. Hirundo muſicæ reuerentia permotis non ab apiarijs

c

ALIANI DE ANIMAL.

occiditur, alioqui ad necandum facilis. Satis enim est eas prohibere prope alueos nidificare. tetro odore offenduntur apes, vnguentoque odorato, ut puelle urbane, & modeste tetrum odorem contemnant, & vnguenti suavitatem spernunt.

De ratione edificandi apium. CAP. LXI.

Seniores Cyrum de regia quam in vrbe Persopolis ipse edificasset, magnam gloriam adeptum fuisse fama celebratum est, Darius lautæ edificationis substructione quam fusiis omnium sermone decantatam struxerat efferebatur, Cyrus minor ex hortis quos purpure nitore, & gemmarum fulgore ornatus in Lydia sua manu conuisset, gloria magna cum apud omnes Græcos, tum apud Lylandrum Lacedæmonium, cum is in Lydiam ad eum venisset, fuit. Sed hæc plusquam satis historici prædicarunt. Apium non item domos solertiori ratione edificatas scripserunt, cum illi tamen in regijs edificationibus permultos vexarint, apibus vero ut nihil minus molestum, sic solertius nihil esse potest. Primum regum cellas eminentiore loco magna laxitate amplas edificant, easque sepimento tanquam muro quodam ad maiestatem regiam tuendam circumvallant, ac ut ætate & conditione triplices sunt, sic tripartito suas cellas diuidunt, quedam enim summa senectute affectæ, regie aule manent vicine proximæ tanquam custodes & satellites: post quas habitant natu minimæ, & quæ annum non excesserunt

HISTORIA LIB. I.

35

serunt, adolescentiores vero & ætate confirmatio-
ri extreme manent, ut illæ exacta ætate satellites
lictoresque regum sint, eæ autem quæ ætatis firmi-
tate robustiores existunt, tanquam murus quispiam
illarum natu minimas sepiant. Opinio vna est, apium
reges non aculeatos esse, est rursus altera eas robore
aculeorum peracutorum armatas esse, nunquam
tamen eis neque contra hominem, neque contra apes
uti, quoniam non fas sit tantæ nationis imperatorem
malum admittere. reliquas autem apes harum re-
rum prudentissimi testantur in conspectu suorum
imperatorum aculeos summittere quasi fascibus,
veluti imperio potestateque his cedentes. Iam vero
hoc utrunque in illis rebus quispiam ad-
mirari possit siue aculeo careant ad
inferendam iniuriam, siue quia
habentes ab iniuria ac-
leos abstinere
queant.

c 2

AE LI AN I LIBER
secundus historiae ani-
malium.

De gruibus.

CAP. I.

CVM Thraciam gryes re-
linquunt, defugiendo iniu-
rias frigoris frequētes con-
gregantur in Ebrum flu-
uium, lapidēque pro se
queque deuorat, vt &
vnde prandere possit ha-
beat, & aduersus incur-
siones ventorum firmamentum assequatur, in Ni-
lum hyberni illic victus desiderio incense, cum
proximum est ē Thracia vt se migrare ingredian-
tur vltraque progrediantur, gryus que est extremo
tempore etatis affecta ter circum vniuersum gre-
gem volans decidit, supremūque vite diem con-
ficit, quā primum sepultura reliquē afficiunt: re-
cta deinde iter in Aegyptum faciunt, neque im-
mensa pelagi spatia alarum robore transmittentes
vsquā interquiescunt, Aegyptios sementē faciētes
offendūt & mensē vt ita dicam, in armis ciborum
redundantia extructa interueniunt, ac tametsi mi-
nus inuitatē hospitalis tamē mensē iure fruuntur.

De pyr

HISTORIA LIB. II.

De pyrigonis.

CAP. II.

37

Terra mariq; nasci animalia nihil mixtū: nam
materia, nutrimentū & natura horum causa
architectrix est, ex igni vero generatas bestias vo-
lucres existere nuncupatas pyrigonos, & in eo ipso
igni viuere, & ali, hucq; & illuc volare, hoc ad-
mirabilitatem facit, illud item admirationem exci-
tat, cum extra ignem nutrimentum egrediuntur, sta-
tim exeunt ē vita: quē autē causa sit ex igni vt na-
scantur, contrāque aēre temperato elemento extin-
gantur, alijs dicendum relinquo.

De coitu & visus recuperatione hiru-
dinum.

CAP. III.

Adversae hirundines coeunt contrā atq; cete-
re aues, cur id faciant causa reclusa est, atq;
abditā, aliquorum tamen sermone in vulgus perua-
gatum est eas sic coire, quod Tereum regem hor-
reant, nequando latenter irrepens nouā tragœdiam
efficiat. hirundinibus a natura donum meo iudicio
summum tributum est, si acu earum oculi puncti
excœcentur visum recipiunt. quid igitur Tiresiam
amplius admiramur, tametsi hīc & apud inferos
Homeri testimonio sapientissimum.

De animalibus vnū diem viuentibus. CAP. III.

Animalia ephemera idcirco sunt appellata,
quod id etatis viuunt, vt vno die cursum vi-
te conficiant, ex fœce vini acescente originem tra-
hunt, aperto dolio vt in lucem suscepta sunt, vita

c 3

ALIANI DE ANIMAL.

excedunt, ea felicitate prædita ut ingredi quidem in vitam natura illis det, malis vero quibus vita referta est celerrimè liberet, ne nimirum quam partem suarum calamitatum sentiant.

De aspidè & basilisco.

CAP. V.

EX aspidis quidem vulnere longo tempore quispiam sanus fieri possit vel exectionem membri vel exustionem ignis fortiter patiendò, vel accommodatis medicamentis malum sistendò, ne serpat longius. Basiliscus verò etsi magnitudine sit dodrantalis, tamen serpentium vel maximus non longo intervallo sed statim basiliscum intuens exsiccatur basilisci spiratione, ac si baculum quem quispiam teneat, ille momorderit, baculi dominus necatur.

De amore & musicæ studio delphinorum.

CAPUT VI.

Quanto delphinis in studio musica sit ex Arione Methymneo Aegyptij & Lesbij testantur, quantòque iidem ipsi amatorio affectu flagrent Theophrastus delphini de amore erga elegantiora puerum prædicant, Leonyda autem Byzantius in urbe Pleroselinò nuncupata se cum Eolida nauigando præterueheretur delphinum in illius portu urbis habitantem ciuibusque huius tanquam hospitibus suis utentem vidisse confirmat, idemque asfert hunc delphinum de manu aniculæ cuiuspiam eiusdem

HISTORIA LIB. II.

39

eiusdem mariti educari solitum fuisse, plenosque inuitamētis cibos illi ab eisdem suppeditatos fuisse, neque tamen puer cum eis esset infans pariter alendus, illum alere destitisse, sed ambos educasse, ex quo conuictu delphinus puerque mutuum inter se amorem conciliarunt, & quod prædicandum virtutisque plenum videtur, inter eos mutuus amor charus, in præciòque erat. Delphinus urbem quam dixi veluti patriam suam flagranti studio amplexabatur, portumque tanquam domum suam amanter incolebat, & suis nutritijs gratiam educationis sic persoluebat, ut cum ætate grandis factus esset, deque manu educantium cibum capere non haberet necesse, extra portum in altum progressus ex prædis quas caperet, partim sibi ad prandium haberet, partim suis educatoribus afferret, unde fiebat, ut hi vehementer letarentur, ab eoque illud vectigal acerrime sibi & puero expectarent, nomen similiter delphino ut puero imposuerant. Puer ex illa viuendi cum delphino consuetudine hanc collegerat fiduciam, ut è crepidine locisque è mari eminentibus illum auderet appellare, facileque ad se leui appellatione euocaret, ac siue ille remigationem quandam contenderet, siue cum alijs gregatim errantibus lusione aliqua delectaretur, totum gregem præ studio festinandi venire ad puerum desaltaret, siue multa fame pressus

c. 4.

venaretur, illum tamen puer tanta celeritate re-
uocabat, ut vehementi impetu more navis plenif-
simis velis impulse ferretur, atque ad puerulum
appropinquans ad illum luderet, & adsiliret, nunc
circum illum adnans, nunc illum ipsum velut pro-
vocans, ut ad certamen secum amasium suum al-
liceret, hæc cum delphino qui vetulis & puero
vectigalis esset predicata, tum alia pleraque que
vrbs illa habebat spectaculum prætereuntibus da-
re solent.

De sibilo basilisci.

CAP. VII.

IN Africa mulos, vel casos, vel siti animo defi-
cientes Archelaus ait, plerosque mortuos humi
iacere proiectos, sæpèque magnam serpentium vim
influere ad eorum cadavera depascenda, easque ba-
silisci exaudito sibilo se statim in cauernas, infrà
ve harenas abdere, illum verò eò profectum in
tranquilla permultæ pacis libertate prandere, post-
ea verò quàm pransus sit, sibilo repetito latitan-
tibus serpentibus significare se iam pransum ex ca-
daveribus abire.

De piscatorum Euboicorum communione
prædæ cum delphinis.

CAP. VIII.

Euboicorum hominum sermone huc narratio
quædam perlata est, illorum piscatores pa-
riter æqualiterq; cum delphinis pisceis quos co-
perunt communicare. Audio ad eiusmodi pesca-
tum tempestatum quietem opus esse: id quod si
accid

acciderit, tum de proxa laternas quasdam piscato-
res suspendunt, quæ etsi intra se ignem habent,
sic tamen lucem transmittunt, ut ignis quidem
obtegatur, lumen verò tranfluat, piscibus splen-
dor timorem facit, & molestiam affert, quare
insidiarum ignoratione obstupescunt, quid sibi
velit quod vident appropinquare aggrediuntur,
causam tanti sui timoris cognoscere studentes, cu-
ius rei consideratione perterriti aut ad saxum
quoddam stant frequentes cum tremore & metu,
aut ad litus impulsæ exsiliunt, sic obstupescunt ut
de celo tacti esse videantur, facileque iam sit tri-
dente percutere. Delphini cum ignem à piscatori-
bus incendi animadvertunt, se ipsos statim ad subsi-
dium ijs ferendum comparant, & illi quidem
sensim, & pedetentim remigant, delphini verò
formidine exterrentes, impellunt pisces, eorum-
que effugia reprimunt ne elabi queant, quare pi-
sces ex delphinorum natatu & piscatorum remi-
gatione, undique in angustias compulsi, & quo-
dam modo circumfessi, quod sentiunt sibi ex tan-
tis angustijs nullum patere exitum, idcirco stant,
& manent, unde efficitur ut eorum permagnus
numerus capiatur, ac tum delphini velut repe-
tentis communis laboris remunerationem sibi de-
bitam ex illa piscatione eò procedunt, quibus præ-
dæ auxiliatoribus si cum fide & grato animo pi-
scatores partis æqualitatem distribuunt, persuasum

42
ÆLIANI DE ANIMAL.

sum his habetur qui in re maritima versantur: rursus ad piscandum etiam si minus inuitentur adiutores fore, sin autem piscatores prædam cum his communicare omiserint, hostes experientur, quos antè amicos habuerant.

De ceruorum cum serpentibus dissidio.

CAPVT IX.

Mirifico quodam munere natura ceruus serpentem funditus vincit, neque enim ipsum tametsi hostis in latebram abditus effugere potest, etenim ille naribus suis in serpentis cauernam incumbens vehementissimè inspirat & spiritu suo quasi amatorio quodam alliciens extrahit, inuitumque profert, ac nimirum procumbentem illum mandere ingreditur, quod hyeme facere maximè solet. Si quis autem cerui cornua in pulueres excidat, posteaque excisos in ignem pulueres coniiciat, fumus inde nascens undique serpentes, ne illius quidem nidorem sustinentes, fugat.

Quemadmodum asini equas incant.

CAPVT X.

Inter ceteras animantes equus magno elatoque animo est. enimuero magnitudo & celeritas ipsa ceruicisque eminentia, tibiaram facilis contractio, facilisque porrectio, vngularum crepitus

HISTORIA LIB. II.

43

pitus inducunt, cum vt audacius is exultet, & gestiat, insolentiùsque efferatur, tum maximè comata equa mollitie & insolentia diffluens, superbiat, eamque ob rem ab asinis se iniri indignissime ferat, vt maximo vicissim gaudio compleatur, cum equo quasi matrimonio sociata sit, ob idque ipsum se plurimi esse arbitretur, cuius modi affectus gnari, qui sibi mulos gigni volunt, equæ iubam temere & sine artificio tondent posteaque asinos admittunt, ea vero, tum mariti ignobilitatem cuius prius pudebat, & contra quem ante resistebat, facillime patitur, atque eius rei Sophocles meminisse videtur.

De elephantorum obedientia, docilitate musicæ studio.

CAP. XI.

Sequitur vt de natura elephantorum deinceps dicam, de arte numerorum & obtemperatio-
ne, eorùmque acutissimis sensibus, ac facilitate ad eas disciplinas assequendas, quæ ad discendum difficiles sunt, vel homini ipsi, nedum tam immani feræ, & quæ alias intractata tantopere animo agresti esset, duròque aduersus omnem pertractationem. Enimuero ad numerum saltare tibiæ auditione demulceri, sonorum differentiam intelligere, cursum tardare ad soni tarditatem, seque remittere ad remissionem tibiæ, rursus cum acutè sonans impellit, festin

ALIANI DE ANIMAL.

festinare discere, assequi perfecte elephantus solitus est, neque vero natura modo illum summa ex omnibus animalibus magnitudine ornavit, sed & disciplina mansuetum & tractabilem edidit, iam autem si vel Indie, vel Arabie vel Africa elephantorum obediendi facilitatem, & docilitatem scripturus essem, cuiuspiam fortassis fabulosa quedam nimium licenter confinxisse, atque ad eiusmodi animalium famam augendam contra naturam mentitus fuisse videri possem, quod ab studioso philosophie, & veritatis amatore candido alienissimum videri debet, ex his quae ipse vidi, & quae Romae gesta alij antè scripserunt, pauca quedam perstringere, atque quid sit horum animalium maximè proprium constitui attingere. Elephantum ad morum mansuetudinem, & facilitatem erudito nihil mitius, nihil ad id quod volumus obtemperantius est, cum Tiberij Caesaris nepos Germanicus gladiatorum spectaculum edidit plures grandes utriusque sexus elephantos Romae erant, è quibus alij plerique generati extiterunt, quorum artus interea dum committebantur, & confirmabantur, & membra infirma recens conglutinabantur, peritus vir ad pertractandos eorum sensus, animosque, nunc eos disciplina mansuetiori, nunc terroris & mirificae verberationis plena excipiens erudiebat, primum eos maxima lenitudine & mollitudine,

citos

HISTORIA LIB. II.

45

cibos nimirum illecebris & varietate suavium inuitamentorum refertos indulgens ad disciplinam informabat, ut si quid esset agreste expelleret, ex feritate ad mansuetudinem, & quasi ad humanitatem quandam transformaret, sicque eos moderabatur, ut feritate expulsa, disciplinis & musica studio operam darent, tympanorum sono nihil exterrerentur, fistula demulcerentur, pedum ingredientium strepitum, cantumque miscellaneum ferrent, eos praeterea exercebat ad non formidandam hominum multitudinem, illa vero virilis disciplina non ad grauem plagarum ictum excandescere coactos membrum aliquod ad saltandum flectere non rabiose, cum essent maximo robore praediti incitari. Iam vero hanc à natura ingenuitatis praestantiam assequuti erant, ut apte compositi essent, & liberaliter dociles ad humaniores disciplinas, cum orchestodidascalus elephantorum spectaculum edidit, in tempore suo specimen dederunt se rectè institutos esse, illumque in seipsis erudiendis non operam perdidisse: nam duodecim numero theatrum ingressi composito gradu incedebant, ac toto corpore disfluebant lauto ornatu, hominum nimirum stolis saltatorijs induti, solaque magistri significatione vocis ordinatim struendi gradiebantur, ac vero rursus si ita illis hoc imperaretur in orbem saltabant, eundemque orbem ad imperantis vocem repetebant, atque nunc flores

paucim

pauimentum ornabant, spargentes, nunc modeste
pedibus terram pulsantes, musica moderatam sal-
tationem quandam vnà obibant. Damonem igitur
Epentharum ac alios plerosque pulcherrime
musicam eruditos, & inter paucos musicæ peri-
tos existimatos fuisse, mirificum quidem at non
certe incredibile, neque à ratione alienum fuit, cum
homines essent rationis participes valuisse vi in-
telligendi, ac ratiocinandi: at vero animal rationis
expers numerum, & cantum percipere, formam
& ornatum tenere non à saltandi moderata ele-
gantia aberrare, quæ didicerit repetere posse, hoc
naturæ donum est, simulque vis quedam admo-
dum singularis, illa vero vel ad ridiculè insanien-
dum spectatorem inducere possint in theatri hare-
na humiles lectos spectare vario stragulo textili
& magnificis operibus picto ornatos ditissimæ do-
mus, monumenta lauta, item pocula & argenteas
crâteras, aurèsque permulta aqua repletas, men-
sasque magnificas tanto pane & carnibus extru-
ctas, ut vel edacissimorum animalium ventrem
implere potuissent, omnibus ita recte apparatus con-
uiuæ intromissi sunt elefanti mares sex virili veste
induti, totidemque fœminæ stola muliebri ornata
decore epulis accubuerunt, ac in mensam promu-
scides tanquam manus porrexerunt, summâque
cum modestia epulati sunt, neque ex ipsis quispiam
visus est vorax, neque maioris partis rapax, cum
esset

esset bibendum unicuique cratera exhibebatur, &
hi quidem promuscidibus portionem haurientes mo-
derate bibebant, deinde circumstantes leuiter &
festiuè sine contumelia aspergebant. Non pauca
eiusmodi de ingenio & natura propria horum ani-
malium admirabilia, alij scripserunt, ego recte &
ordine in tabula quadam latinæ literas vidi elefan-
tos scribere, veruntamen docentis manus subijcie-
batur, ad literarum figuram & lineamentum insti-
tuens animal, cumq; elephanti scriberet, eius ocu-
los immotos & deiectos esse perspexi, ut gramma-
ticum quendam dixisses.

De leporum vi & natura. CAP. XII.

Quedam propria lepori à natura ingenta
sunt, palpebris patentibus somnum capit.
eius annos indicant foramina quedam. nam quot
sunt illi corporis cavernæ totidem annos ætatis agit,
vno & eodem tempore quedam in utero inchoa-
ta & imperfecta fert, quedam parturit, quedam
modo peperit.

De duce cetacei generis. CAP. XIII.

Omnifere cetarium genus duce ad sibi mode-
randum eget, illiusque oculis ducibus ad vi-
dendum vitur, is autem dux est quemadmodum
harum rerum periti testantur, longius piscis colore
albo, capite prælongo, angusta cauda, hunc ne du-
cem unicuique cetaceo natura dederit, an amicitia
quadam adductus ipsa cete ultro antegrediatur,
haud

48 ELIANI DE ANIMAL.

hand scio planè, sed id tamen factum nature impulsu arbitrarer, nam hic separatim nunquam ab illo nauigat, sed ante huius caput antecedens ipsius dux, ac quasi temo existit. etenim cuncta illi & prouidet, & presentit, caudaque extrema pramonstrat, singula tum horribilia formidolosaque inhibet, tum cibaria conciliat, insidiâsque à piscatoribus positas signo quodam ostendit, atque quem locum propter magnitudinem illum adire non oporteat præsignificat, nequando nimirum irretitum funditus pereat, quod mirum videri debet, minimam bestiam maximo animali vitæ causam afferre. Cum ad pinguitudinē cete peruenit, amplius nec videre, nec audire potest, carniū enim moles & videndi & audiendi viam intercludit, & tanquam illius luminibus obstruit, quare ceti oculus ineptus efficitur ad videndum. quod si is pisciculus quo ad necessaria utitur perit, illi quoque pericundum est.

De chameleonte.

CAP. XIII.

CHameleon animal, non vno atque eodem colore spectatur, sed & sese furtim subducit, & videntium oculos velut perstringit, nam nigro colore si eum offendis, mutat se ipse, & aliud coloris genus instituit, ac se citò in viriditatem inuertit, & quasi mutatione vestium facta, alius rursus visus album colorem tanquam aliam personam vestiem veluti histrio induit naturam ementitam, et si

HISTORIA LIB. II.

49

et si non veneficijs veluti Medea quædam, aut Circe illitus est, tamen præstigijs potens videntium oculis illudere solet.

De pompylis piscibus.

CAP. XV.

Pompylus piscis pelagius in ima sede maris versari solitus, vel omnium piscium quos auditione accepimus, maximopere cognoscendus est, is aut terram male odit, aut hæc ipsa illius odio tenetur sic circum naues altum secantes tanquam amicas concurrant pompyli, easque stipat saltantes, & nautæ quidem quantum absint à terra ignorare solent, at ij ex pompyli tanquam canes magna sagacitate propinquam prædam præsentientes, sic terram non longe abesse antè multo sentiunt, idcirco non tanto amplius studio navium tenentur longius eas ut persequi comitando velint, sed quasi signo ad abeundum sublato frequentes in altum redeunt, unde nautæ continentè, tametsi fascibus non eam affecuti, sed à pompylis eruditi propinquam esse sentiunt.

De tharando.

CAP. XVI.

Ruborem, pallorem, liuorem, homini & bestijs cutem mollem habentibus & minime villosis accedere nihil mirum, Tharando verò animalis, cui est tergus impenetrabile & villus visorum magnitudine admirabile videri debet, se ipsum enim cum villis suis hic vertit, milleque colorum species cum summo videntium stupore reddit, Scythicum animal est, dorso & magnitudine tan-

ELIANI DE ANIMAL.

ro simile, eius corium ne spiculo quidem penetrari potest.

De remora.

CAP. XVII.

ECheneis pelagius piscis aspectu niger, longitudine cum mediocri anguila equandus, nomen à rebus quas agit habet, ab inhibendis nauibus Echeneida Græcè scientes appellarunt, nauis secundo vento & plenis velis propulsa extremam puppim mordicus premens tanquam indomitum atque effrenatum equum freno robusto inhibens violentissime ab impetu reprimat, & constrictam tenet, frustra que ventis vela dantur, frustra venti assulant, quæ res vectores angit ac sollicitos vehementer habet.

Quemadmodum relis confixi elephanti

liberantur. CAP. XVIII.

Ars & doctrina curandi vulnera apud Homerum per manus vel ad tertiam usque ætatem traditur. Patroclum Menæti filium Achilles Pelei filius medicinam docet, Achillem verò Chiron erudit, disciplinas nimirum heroes tantum & deorum filij exercebant, & radicum succos, varietates herbarum, usum pharmacorum temperationem, cantiones tum inflammationibus contrarias simul & sanguini reprimendo proprias, & alia inuenerunt, quibus quàm natura parum egeat elephantus docet, cum enim vel hasta

HISTORIA LIB. II.

51

vel sagitta ictus est, oleæ flore vel oleo ipso defixa tela expellit atque huiusmodi ratione ad incolumitatem restituitur.

Quemadmodum fingant suos catulos

ursæ.

CAP. XIX.

Ursarum pariendi ratio permira videtur, nam nemo à partu videns tam informem tamque rudem foetum ursam edidisse, vitalem partum iudicaret, simul enim ac in lucem hæc edidit statim carnem illam nulla vitalis figuræ vestigia, nullamque animalis effigiem retinentem, amore complectitur, catulum agnoscit suum, ac cum in sinu gremioque fouet, & lingua fingit suas, paulatim in confirmationem quandam sic effingit, ut aspicienti iam catulus ursæ hic esse videatur.

De bubus Erythreis.

CAP. XX.

Tauris omnibus rigida & minime flexibilia existunt cornua, eamque ob rem cornibus perinde armati furibunde appetunt, atque ut homines armis tecti in pugnam descendunt: Erythrei autem boues mobilia similiter cornua ut aures habent.

De Aethiopiæ serpentibus.

CAP. XXI.

Aethiopia generat dracones progredientes ad longitudinem triginta passuum, qui nomen non habent proprium, sed duntaxat interfectores elephantorum ipsos appellant, qui ad summam senectutem

ÆLIANI DE ANIMAL.

perueniunt, verum huc usque de sermonibus Æthiopicis. Dicunt Phrygi sermones, in Phrygia dracones procreari longitudine decem passuum eosque quotidie media estate hora cum forum hominum conuentu plenum esse solet, & iam prandendum est, ex cauernis procedere, & ad nuncupatum in ponto amnem Rhyndacum cauda ad terram adniti reliquo erecto corpore toto guttore emittente & paulatim laxato ore hiantes volucres superuolantes, tametsi sublimis & perniciouser ferantur, sua aspiratione tanquam amatorio quodam ad se attrahere, ac allicere, eas autem ex horum spiritus ductibus detractas in illorum ventem decidere, atque illabi. & hæc quidem sibi maxime propria ad occidentem solem agere, ac seipsos postea occultantes gregibus ex pastione ad stabula redeuntibus insidiari, multamque perniciem inferre, atque inde prandium sibi abunde comparare.

De procreatione apuarum. CAP. XXII.

Apuæ pisces ex sese nec procreant, nec procreantur, sed è limo nascuntur, cœnum cum in mari concreuerit valde & limosum & atrum efficitur, atque ex sua quadam voluptate mirabili natura & vitali tepescit, atque in per multa animalia nimirum apuas immutatur. ex autem sic in putrido luto & sordibus tanquam lumbrici generantur ad natandum maxime valent, tumq[ue] mirabilis

HISTORIA LIB. II.

53

mirabili causa quadam ad salutaria impelluntur, eo nimirum ubi ad tegendam vitam perfugia, & ad tuendam propugnacula habeant, hæc autem perfugia sunt scopulosa saxa è terra eminentia, ac in multiplices sinus fremebundorum fluctuum, & saxifragarum vndarum verberatione multo tempore excauata. Hæc ideo abdita eis perfugia natura indicauit, ne salo conuellerentur, ac labefactarentur. debiles enim sunt ad resistendum, & infirmæ contra fluctuum incursiones. nullo cibo ad sese alendas egent, namque ad victum eis satis est mutuo linctu se lambere, retibus subtilibus exiguas maculas habentibus capiuntur.

De lacertorum dissectione. CAP. XXIII.

Si quis seu fortuito lacertum seu consulto in scaluaria percutiat, & virga medium discindat, huius partium neutra moritur, sed ab altera seorsum utraque graditur, & duobus pedibus adrepens viuit, dein si coitio utriusque cum altera fiat consensione quadam tacita & naturali colligatione velut conseruntur, contextunturque atque ex separatis duabus partibus vnus atque idem rursus efficitur lacertus, & tametsi loci prius affecti vestigium cicatrix indicat, tamen & vitam pristinam retinet, & ei cætera persimilis est, qui talia nunquam perpesus sit.

Quemadmodum vipera salua hominis perniciem infert. CAP. XXIII.

d 3

54 ELIANI DE ANIMAL.

Serpentium venenum cum pestiferum est, tum multo aspidis pestilentius, contra quæ nemo salutaria præsidia facile inueniat, etiam si ad leuationis aliquid afferendum doloribus, atque ad eò ad liberandum ab illis ipsis doloribus acerrimis sapientissimus sit venenatis serpentibus incredibiliter perniciosum venenum in homine: ad hanc rationem deprehenditur. Si vipera quam ceperis, collum summa cautione contineas, in osque illius diductum expuas sputum in eius ventrem delapsum tanta ei pernecie existit, vt inde ex tabe vipera putrescat, huc accedit hominis mortuum vel homini ipsi esse perniciosum, nulliusque animalis morsui de acerbitate concedere.

De formicis.

CAP. XXV.

Factis mæsis circum areas versantes formice ad trituram conueniunt: singule enim aut binæ, aut ternæ domicilia sua relinquentes gradiuntur, triticum legunt, eadem semita iter faciunt, aliæ ad legenda grana eunt, aliæ onus portantes redeunt, ac summo cum honore et modestia aliæ alijs de via decedunt, et multo expeditæ magis onus gerentibus; in cauernis granorum acervos sibi construunt, ac singula semina exterebrant, quod excidit in suum prandium conuertunt, reliquum verò quod derosum remanet, sterile est, ergo ista generosissimæ economiæ, et

HISTORIA LIB. II.

35

custodes formice intra cauernam machinantur, ne imbrum fluxionibus integra semina rursus in fruges exeant, et cibi inopiam, et famem inferant, unde illis labor et sedulitas pereat. hæc igitur sicut alia pleraque natura formicis largita est.

De aquilis.

CAP. XXVI.

Aquila nunquam fontium ad potionem eget, nec puluerulentas volutationes querit, sed et contra sitim superior est, et laboris alienationem extrinsecus obiectam non expectat, verum et aquas et quietem præclare contemnens sublime fertur, sursumque in caelestem locum volans ex alto æthere acutissime inferiora videt, cuius alarum crepitum ubi primum draco auribus perceperit, in latebras statim abditur. Hoc autem indice suorum pullorum ingenuitatem legitimam aquila experitur, eas adhuc implumes, ac ex atate infirmos solem intueri aduersum cogit, ac si quis illorum solis radios egre intuens nictatione oculos obnubat, cum nido expellit, ac velut adulterinum abdicat, sin autem solem sine nictatione respiciat, extra suspicionem est, atque taciturno inter legitimos adscribitur, quod caelestis ignis est generis incorruptus index.

De magna struthione.

CAP. XXVII.

Tametsi alis penna frequentibus magna struthio prædita est, à terra tamen nec tollitur,

ÆLIANI DE ANIMAL.

36 nec in sublime fertur, at celerrime duabus alis explicatis graditur, quas ventus tanquam vela implens propellit, volare autem nescit.

De otide siue tarda. CAP. XXVIII.

Otis ex omnibus animalibus equorum studiofissima censetur, cui rei hoc testimonio est, quod cetera animalia vel in pratis, vel in collibus pascentia aspernatur, equum vero ut aspexerit magno statim cum gaudio ad ipsum aduolans appropinquare pergit, more hominum equini generis amantissimorum.

De musca. CAP. XXX.

Musca etsi ad omnia audax existit, si tamen in aquam decidat, nec natare scit, nec ex submersione se seruare quit, si eam humore exanimatam extrahas atque in cinere condas ad pristinam vitam reuiuiscit.

De gallis. CAP. XXX.

Si gallum emptum vel datum velis ponere in cohorte tuarum auium domesticarum non solues temere, aut si feceris fugitiuus statim discedet ad suos domesticos, etiam si longissime exportatus fuerit: oportet igitur ei custodiam apponere, et vincula occultiora quam Homericæ Vulcani, que talia esse intelligo, nimirum mensam in qua comedis in medium pones, gallumque ter circum ipsam mensam agēs, deinde ipsum liberū errare fines cum domesticis auibus, is velut ligatus non discedet.

De sal

HISTORIA LIB. II.

57

De salamandra. CAP. XXXI.

Ex animalibus tamen si salamandra non est que igni nascuntur, quales sunt pyrigonis, contra tamen hunc ire audet, contraque illius flammam veniens tanquam aduersus hostem quendam sic eam expugnare aggreditur, cuius rei testimonium fabri, quorum opera atque artificium igne nititur, afferunt: nam quamdiu eis ex flammæ splendore ignis flagrare, eorumque artem fabrilē adiuuare videtur, huiusmodi animal magna securitate ipsi negligunt, cum autem ignis euanesceat, ac restinguitur, frustra que folles flant, hoc sibi tunc animal aduersari præclare intelligunt, quare hoc ipsum vestigant, inuestigatum vlciscuntur, ignis autem postea iterū succensus fabrilē opus modo ut antè erat solitus alatur, iuuare perseuerat.

De cycni cantu. CAP. XXXII.

Cycnus, quem Apollinis famulum scribunt poëte, et etiam qui oratione soluta vtuntur, alioqui quantum valeat cantu dicere nescio, creditur autè ab ijs qui superiori tempore fuerunt, Cycneum illum ita nuncupatum cantum canere ante mortē. Honorauit ipsum natura, magis quam bonos et probos homines, idque iures siquidem hos laudant, et lugent alij homines.

De crocodilo. CAP. XXXIII.

Crocodylus qua magnitudine sit, quando est iuste magnitudinis, et quando est ex ouo

d 5

18 **ELIANI DE ANIMAL.**

exclusus, item linguam habeat necne, & ut maxillam alteram moueat multi scribunt, alij animaduertunt hoc animal quot oua pariat, & ut excludat ex illis suos foetus, ego vero audiui, ut cum moritur crocodilus scorpium ex illo nascitur, cuius cauda aculeum habeat veneno refertum.

De aue Cinamomo. CAP. XXXIII.

SI certa sunt haec & minime dubia, Indorum sex sermonibus petendum est quae nunc dicam fama illinc deportante, haec sunt eiusdem nominis, qua est planta, aue Cinamomū audiui, illinc plantam gentilem suam afferre ad Indos, ubi vero & quomodo nascitur haec planta, homines nihil scire.

De ibe. CAP. XXXV.

AEgyptij non ex humano inuento chysteres se didicisse, sed ibim horum ad deiiciendas aluos usum sibi & medicinam docuisse praedicant, eam cum luna decrescit atque recrescit, cognoscere audio, ex lunaeque accretione viuendi rationem augere, ex decrectione diminuerere.

De aculeo pastinacae. CAP. XXXVI.

EX omnibus bestiis infestissimo, ac periculosissimo aculeo pastinaca praedita est, cuius rei testimonio est, si eum in arborem virentem & florentem infixarit, non longo interuallo emarcescere differt, sed potius enestigio exsiccetur, id ipsum facit in animalibus, nam si quod contigerit, necat.

De

HISTORIA LIB. II.

59

De mure araneo. CAP. XXXVII.

Mure araneus sylvarum alumnus, quantum per loca arboribus consita pergit, viuere potest munere naturae, sed si alibi forsitan erret, perit. si in orbitam inciderit, tanquam vinculis capitur ac moritur. ei qui ab eo sit morsus remedio est, terra ex orbitarum transitu sumpta, eaque simul ut vulnus aspersum sit, statim sanatur.

De ibibus. CAP. XXXVIII.

IBis luna sacra est, ad lunae rationem oua fingit tot diebus oua excludit, quot luna crescit, & minuitur, extra Aegyptum nunquam progreditur. Cur ex Aegypto nunquam decedat, causa est celi status vuidus Aegyptiaci, & luna omnium maxime stellarum inerrantium humida, si quis vi atque impetu eam ab Aegypto exportet, illa quidem ex insidiatoribus vitionem capit, vel cum magna sua pernicie mortem enim sibi fame consciscens, raptoribus studium in se exportanda extra Aegyptum vanum esse ostendit, graditur autem magna tarditate, nec eam ocius quispiam ingredi videat quam molli gradu, & tardo more lautarum mulierum. Ibes nigrae volucrum anguium catervas pestilentes intra Aegyptios fines ingredi prohibent, & pro terra sibi amica propugnantes, illud vniuersum agmen interficiunt atque consumunt, aliae vero ibes ex Aethiopia Nili alluuiionibus serpentes Nilum appetentes consciscunt, eorum conati-

bus

ELIANI DE ANIMAL.

bus obuiam eunt, quæ causa prohibet Aegyptios ex accessu serpentium perire.

De aquilis.

CAP. XXXIX.

Aquilarum genus quod alij chryseton, alij stellarem appellant, non sæpe apparet, eius generis aquilam Aristoteles venari ait hinulos, lepores, grues, anseres, ex cohorte aquilarum maxima hæc existimatur. In Creta vi tauros inuadi ab ea solere in hunc modum narrant, interea taurus se cum abiicit ad pastum ex insidijs aquila in ceruicem inuolans, crebras illi ac acerrimas plagas rostro infligit, ille tanquam a silo excitatus primum incenditur ad cursum, deinde qua potest se in fugam confert, quandiu in plano, & stabili loco fertur, ab aquile molestia requiescit, ea nimirum quo ad in planitiem excurrit nihil ei negotij exhibet, at quæta volans illum acerrime obseruat, quacunque ingreditur, cum illum proxime ad præcipitem locum ac decliuem accessisse videt, explicatis in orbem alis illius oculos quatit, & ea quæ ante pedes sunt nihil illum prouidentem magna vi præcipitem agit, laniatque ventrem appetens, quantum eius cupiditas fert, nullo deinde negotio præda potitur. Ab aliena præda se continet: nihil enim tale, etsi humi iacet, attingit, sed ex suis laboribus gaudet, atque à communicando cum alijs se sustinet. Posteaquam expleta, atque exsaturata est, sua aspiratione & graui, & tetra reliquias imbutas relinquit, alij iam

HISTORIA LIB. II.

61

iam ad vsum ineptas, aliæ ab alijs longissime nidificant, ne mutua ex loci propinquitate de præda contendant, & molestia inter se afficiantur.

De aquilæ amore erga suos nutritios & suos pullos.

CAP. XL.

VNum genus aquilarum est, quod in nutritios suos admirabilem charitatem retinet, cuius rei exemplum est aquila Pyrrhi, quam ab omni cibo se prorsus abstinentem mortuo domino suo immortuam fuisse ferunt, quod idem alumna viri priuati fecisse dicitur, sese nimirum in medios rogos cum dominus cremaretur immisit. sunt qui dicant non viri sed mulieris alumnam fuisse. Ex omnibus animalibus maximo studio in foetus suos existit, quare accerrimo odio cum persequitur, quem in nidum inuasisse conspexerit, non inultum, impunitumque dimittit, nec ad repetendam pœnarum moderationem quandam rostro vititur, sed illum alis verberat, & vnguibus lacerat.

De mullo pisce.

CAP. XII.

Marinus mullus piscis est, ac edacissimus, omnia sibi obuia promiscue immodesta quadam intemperantia belluari cupit, horum nonnulli saxatiles appellantur, à locis quæ incolunt nomen trahentes, quæ quidem loca habent minuta saxa, crebrasque algas inter hæc interiectas, ac intermedias ubi subsidet limus vel arena. hominum, & piscium cadaueribus vescitur, & sordidissimis, malèque

maléque olentibus delectatur.

De accipitribus.

CAP. XLII.

Accipitres non minus quam aquila ad aucupandum habiles, neque magnitudine aquilis inferiores. De auius longe hominum studiosissimi habentur. Eos in Thracia auditione accepti ad hanc rationem cum hominibus per paludes societatem aucupandi coire, homines explicatis retibus quiescere, accipitres autem superuolantes exterrere aueis ac intra retia compellere. Thraces si quas ceperint aues cum accipitribus partiri, eosque cum ad aucupij societatem fidos habere, sin cum his earum partem quas ceperint auium non communicauerint, dissociari atque distrahi, iuste magnitudinis accipitres, & integre etatis cum vulpibus pugnaciter certare, & saepenumero contra aquilas & vultures pugnare, a cordibus tanquam sacro quodam initiatis se sustinere, nunquam enim auium corda tanquam religione quadam constrictos edere. Hominem mortuum si inhumatum prospexerint, iniecta gleba humare dicuntur, etsi illos hoc ipsum Solon sicut Athenienses non facere instituerit, quod si corpus tetigerit ieiunus manet, neque si vnus tantum aquam in sulcum deriuat aquam gurgistat, quod sane existimet illi vnico homini incommodare, sua nimirum potione. aquam ex illius vstu auferens, sin plures homines irriget videns affluentis aquae copiam, velut ab eis inuitatus libeter bibit.

De ac

De accipitribus tinnunculis. CAP. XLIII.

Accipitrum genus quod nominatur cenchris nulla eget potione, aliud ipsorum genus est quod montanum appellant, vtrunque ardenti in se minus amore inflammatur, moréque hominum amatoria leuitate flagrantium semper sectando eas in oculis fert, si quo clam femina abcesserit, ex eo maximum caput dolorem & clangorem fundens vastum exclamat, utique homines vehementer amantes ex amore vexantur, perinde amatorijs molestijs affligitur. Cum ex oculis laborat syluaticam lactucam euellit, eiusque acerrimum succum expressum suis oculis imponens ad sanitatem restituitur. hoc uti medicamento ad sanandos oculorum dolores, medici dicuntur, vnde oculorum medicina hieracia quasi accipitraria appellatur, vnde videre licet homines se auium discipulos profiteri, atque etiam praeseferre non vereri. sacrilegum medicum Delphis, cum in eum incurrisset accipiter eius caput conuellens indicauit, itemque nothi accipitres esse creduntur qui consentur in genere aquilarum, inuente vere delecti ex omnibus duo in Aegyptum allegantur, ad specularandas insulas quasdam desertas quae Libyae adiacent, ubi autem ubi reuertentur praecedentes eo alios deducunt, quibus duobus ceteri peregre illius profectionis festum agunt, cum ad eas insulas peruenerunt, quas illi duo speculari commodiores sibi indicarunt, hic in multa quiete

tranquillitate pariunt & excludunt, passerisque venantur, & columbas pullos in magna redundantia alunt, deindeque firmos ad volandum in Ægyptum abducunt tanquam ad paternas sedes.

De iulidibus piscibus. CAP. XLIII.

Iulides pisces saxatiles sunt, quibus os venenosum refertum est. quemcunque piscem degustarunt inhabilem ad edendum perniciosumque; ei qui postea gustauerit efficiunt, piscatores cum squillam quam media ex parte iulides exedissent, & confecissent sine ullo pretio parabilem offendissent, cumque inopia pressi gustare ingreffi essent illorum alios vehementes cruciatus exceperunt. in piscatu vrinatores & natatores infestissime persequuntur, ac terrestres muscæ mordicus prement similiter iulides frequentes in eos, quos dixi incurrentes morsu affligunt, quas repellere necesse habent, aut ab his deorsum morfi cruciabuntur, in quibus repulsandis totus vrinandi, & natandi labor perit.

De lepore marino. CAP. XLV.

Lepus marinus mortē sepe infert, alium acerrimis doloribus torquet, partum abigit, stomachum dissolvit: in cæno gignitur, & sepe vinctum cum apuis capitur, specie cochleæ tegmine nudatæ cernitur.

De vulturibus. CAP. XLVI.

In hominum cadavera vultures infestissimi feruntur, in quæ incurrentes tanquam hostilia invadunt

invadunt, ac hominem vicinum ad moriendum quando supremum vitæ diem agat diligenter observant, expeditos in bellum exercitus præsentione quadam consequuntur, planè scientes, & quod ad bellum proficiscuntur, & quod omnis pugna stragem edere solet. vulturem non nasci marem aiunt, sed foeminas omneis generari, quam rem non ignorant hæ bestie, pullorumque solitudinem, ac inopiam timentes ad gignendos pullos talia machinantur, aduersæ austro volant, vel si auster non spiraret ad Eurum ventum oris hiatu se pandunt, spiritus venti influens ipsas implet, dicunt vultures non indificare, vultures vero qui sunt mediæ inter vulturum genus & aquilarum esse tum mares, tum nigros colore, quorum quidem nidos reperiri audio, attamen ova eos excludere non existimo, sed pullos potius parere, eosque statim à partu volatiles esse intellexi, vulturibus unguentum perniciem infert.

De miluis.

CAP. XLVII.

Milvus in rapinas faciendas eminentissimus, si superior extiterit, carnes è macello rapacissime aufert, ex olympie tamen aris eas nunquam attingit, harpa avis montana impetens oculos effodit.

De coruis.

CAP. XLVIII.

Agyptij corui Nilum accolentes nauigatibus quasi supplices esse videntur, sibi quippiam

66
elargiri efflagitantes, quod eis si quid dono detur petere cessantes nihil molesti amplius sunt, sin autem horum quæ postularint nihil impetrauerint in nauis rostro insidentes insequuntur nautas, funes arrodunt, ac vincula conscindunt, corui Libyci sese inclinantes rostrorum aduncitatem quoad possunt in vasa intendunt, atque inferunt, quæ homines sitis metu aquæ compleuerant ac ne corrumpetur supra tecta ad seruandum aeris beneficio aquam posuerant, itaque portione fruuntur, cum aquam deficere vident, calculos ore & vnguibus apporantes, in vasa inferunt, atque calculi quidem in fundum detruduntur, ac desident, aqua vero de vasis fundo ex subsidentium occupatione calculorum allenata, superiorem vasis vacuitatem replet: quæ solerti machinatione corui aquam contingentes, portione referciuntur, non ignorantes, quæ sunt penitus in media philosophia recondita atque abdita vnum & eundem locum duo corpora capere non posse, quantum cum sterili ager ferax differat, planè noscunt: in vberissimo enim gregatim feruntur, per sterilem agrum & infructuosum bini volare assolent, foetus suos nutritos, & etate procedente firmos, acriter insectantur nidoque expellunt, quamobrem filij corniculi deinde ea quæ sunt ad viuendū necessaria inquirūt, genitoresq; suos minime alunt.

De piscibus venenatis & de pastinaca marina. CAP. XLIX.

Gob

Gobio, draco, hirundo pisces marini pungendo venenum emittunt, minime tamen mortiferum, pastinaca sæpe aculeo mortem infert. Leonides Byzantius hominem piscium naturam, & discrimina ignorantem è reti ait pastinacam arripuisse, putabat infelix ille rombum esse, simulque ut illum rapuisset in sinum suum abdidisse, clamque se subduxisse tanquam quiddam lautum, & pretiosum nactus fuisset, ubi pastinaca ex compressione dolere cepisset, aculeo eum qui se diripisset confixisse, atque infelicis furis viscera perdidisse, furem autem prope pastinacam proiectum iacuisse: quod maximo argumento fuit illum nature imprudentem fuisse, piscis quem contigisset. In mari rubro gobij duorum, & sæpe trium cubitorum nascuntur.

De corui audacia.

CAP. L.

Coruus aquile nihil de animo concedit, quominus quàm hæc audax sit, non enim solum contra pusilla animalia aquila venire audent, sed & contra asinos, & boves pugnat, quorum in ceruicibus confidens eos percutit, ac multorum effodit oculos, cum etiam robusto asalone decertat, si quod animal contra vulpem pugnare animaduernerit subsidio ei venit, amicitia ad ductus, quæ illi cum vulpe intercedit, atque ulciscitur. Maxime omnium auium multos elan-

e 2

68 ELIANI DE ANIMAL.

gares, & varias voces fundit, nam institutus cum humanam mittit, tum eius locutio alia quedam est ludentis, alia longe serio agentis, si enim quod pertineat ad Deum agit, hic tibi sacrum quippiam & diuinationis plenum loquitur, & quod æstiuo tempore alui relaxatione se laborare plane sciat, idcirco ab humidis cibis se continet.

De animalium partu, & de delphino, & balena. CAP. LI.

ARISTOTELES animalium dicit alia esse viuipara, alia ouipara, alia vermes parere, animalia autem homines generare, & reliqua quæ pilo teguntur, & cetacea branchias non habere, sed fistulam ut delphinum, & balenam.

De bubus Mysiæ, & Scythiæ. CAP. LII.

APUD MYSIOS boues cornuum expertes sunt, non item in Scythia, ubi minime cornibus boues mutili sunt, nec mihi molestus quispiam esse debet, quod contra scribam atq; Herodotus, cum ait, bubulo generi non esse in Scythia cornua.

De scarorum cibo. CAP. LIII.

DE MARINIS piscibus solum scarum similiter ut ouillum pecus & bubulum ruminare audio.

De mustello marino. CAP. LIIII.

MUSTELLUS piscis cum timet de suis foetibus eos ore recipit, & rursus eadē via eosdem reuomens iterum viuos, & incolumes parit.

De mur

HISTORIA LIB. II. 69

De murium iecore. CAP. LV.

ACOITU recrecente luna muris iecusculum mirabilem in modum sibi fibrā quotidie quandam progignit vsque ad plenilunium, deinde luna decrecente fibræ pariter decrescunt, ac in vnum corpus extenuata paulatim euanescent.

De ranis. CAP. LVI.

IN THEBAIDE cum grandine pluit mures in terra apparere audio, qui partim etiam nunc cœnum limosum, partim iam caro existunt, cum Aelianus ex Italica Neapoli Puteolos iter faceret, ait se ranas perspexisse, quarum pars quæ ad caput pertinet repebat, & duobus pedibus agebatur, altera nondum conformata concretioni limosi humoris similis trahebatur.

Quod ex bubus apes nascantur. CAP. LVII.

BUBULUM genus plurimas commoditates habet, homines enim ex eo infinitis commodis afficiuntur, primum cum hominibus bouum societas rei rusticæ, & vectionis variorum onerum communitas intercedit, deinde lactis ex hoc magna vtilitas percipitur, aræ exornantur, ac hominum conuentibus epulum copiosissimum prebetur, bos mortuus generosa quedam res, & dignitatis plena existimanda est, quod apes ex ipsius reliquijs enascuntur, animalia operosissima, fructumque vtilissimum, & suauissimum homini comparantia.

AE LI AN I LIBER

tertius historiae ani-
malium.

De Maurorum leonibus.

CAP. I.

Um homine Mauro & a-
liarum rerum communita-
tem quandam habet, &
aquam de eodem fonte bi-
bit, hunc audio cum venan-
di ratione falsus fame pre-
mitur, Maurorum domos
adire, ibi si vir adsit illum
ab ingressu prohibere, viq; procul arcere, sua domo
is abfuerit, & sola mulier ad domum tuendam reli-
cta fuerit, hanc obiurgatorio sermone illum ut ne
ulterius pergat inhibere, illiq; ita moderari ut is
contineat sese à progrediēdo & minime famis im-
manitate efferuescat: intelligit sane leo vocē Mau-
risiam, verborum quibus mulier leonem increpat,
huiusmodi sensus perhibetur, Non te pudet cum sis
leo omnium animalium rex, ad meum tuguriolum
uti pabulum tibi conelies, mulieri supplicatum
venire, vicēque hominis corpore male affecti in
muliebres manus respicere, ut muliebri misericor-
dia

HISTORIA LIB. III.

71

dia dignatus, quæ tibi opus sunt assequaris, quem po-
tius in montibus ad captandos ceruos, & bubulos,
aliāque animalia quæ ad leonis pastum pertinent
exerceri non autem more caniculi infelicis victum
queritare oporteret. his quasi cantionibus mulieris
leo excantatus afflicto animo, & verecundia ple-
no sensim oculos in terram deiciens, iustis rationi-
bus victus discedit, neque vero cum equos & ca-
nes ob cōiūctus communitatem minaces hominum
sermones intelligere, & timere videamus, mirum
videri debet si leo Mauros homines intelligat, &
vereatur. Cui rei testimonio sunt pueri eorum in-
fantes, quos simili atque catulos leonum, æqualisq;
victus ratione vno edēque tecto alunt, quāmob-
rem leones Maurisias voces intelligere posse nec in-
credibile, nec præter opinionem existimandum est.

De equis Libycis & Medorum.

CAPUT II.

DE Libycis equis hæc ex hominibus eiusdem
gentis audiui, equorum velocissimos esse,
nullo laboris sensu affici, ex habitus tenuitate, &
gracilitate, macillentos totos esse, ex sese aptos
existere ad fortissime sustinendum dominorum
negligentiam, pabulum enim eis non largiri, nec eos
cum laborauerint strigili perfricari nec eis cubilia
substernere, nec ungulas expurgare, sed simul atq;
iter institutum consecerunt, ex equis desilientes
e 4

72
ELIANI DE ANIMAL.

hos ad pastiones dimittere, atque ita homines Liby-
cos grandi macie confectos, & squalore sordidos,
huiusmodi equis vehi, Medos contra homines
habitu corporis opimo, & luxu similiter atque il-
lorum equos diffuentes adeo nitescere, ut pariter
cum dominis equos & magnitudine corporis, &
pulchritudine, atque adeo tanto extra corpus cul-
tu videntur delectari, & sentire magnitudinem
suam, & pulchritudinem. Hæc mihi de canibus de
natura loci dicere nunc venit in mentem. Cretica
canis est expeditissima, saltimque maxime valet, ut
Cretenſes testantur, & fama peruagatur. Ex canibus
maximi animi est Molossus, quia acriter ani-
mosi sunt Molossi viri. Carmanius vir & canis
eiusdem nationis animo agresti, ac adeo duro, in-
mansueti, ac feri existimantur, ut natura mansue-
scere non queant.

Quod suis non nascitur in India. CAP. III.

Hoc etiam ad naturam animalium pertinet,
quod Cresias ait, nullum suillum pecus nec
agreste, nec domesticum in India nasci, idemque
tradit, apud Indos ouille caudæ latitudinem cubi-
talem esse.

De formicis Indicis. CAP. IIII.

Formicæ Indicæ aurum custodientes nunquam
transseunt nuncupatum Campylimum fluvium
cum his formicis habitantes appellantur & re ve-
ra sunt populi Issedones.

De di

HISTORIA LIB. III. 73

De diuersorum animalium natura, testudi-
nis, columbæ, perdicis. CAP. V.

Cum testudini serpentem comesse contigerit
cunila adesa, protinus extra periculum ve-
neni est, quod alioqui statim ab esu hanc funditus
sublaturum erat. Columbas ex auibus maxima esse
pudicitia, ab omniq; adulterio castissimas esse
percepi. nunquam enim ex societate inter se insti-
tute neque mas nisi morte ipsa uxoris distrahitur,
neque femina dissociatur nisi vidua fuerit. Perdi-
ces autem ad veneris libidinem intemperantissimæ
sunt, ob eamque rem sua ova perdunt, ne femine
sue occupationibus incubandi ac ex ouis pullos ex-
cludendi impeditæ operam sibi ad rem veneream
dare non possint.

De lupis flumen traicientibus. CAP. VI.

Lupis fluvios transmittentes, ne vi fluctuum,
latque impressione funditus evertantur, sta-
bilitatem ac firmitudinem sibi è natura sua consti-
tuentes ex vndarum tempestatibus se seruant, &
flumina quæ transiri non possunt ad traiciendum
facilia hac machinatione efficiunt, caudas nimi-
rum inuicem mordicus tenentes resistunt ad perse-
rendos fluctus, nullq; negotio tutissimè transnunt.

De diuersorum animalium repugnancia.

CAPVT VII.

Asinæ nullas tineaſ alere dicuntur, hyenæ um-
bra canes obmutescere facit, odorum, &

e 5

74
unguentorum suauitas vulturibus mortem affert, olori autem cicuta perniciem infert, quantum vero camelum equus reformidet, Cyrum & Cræsum cognouisse aiunt.

De equa.

CAP. VIII.

Eque matres cum pullos suos antè relinquunt quam perfectè aliti sint, eos tanquam à parentibus orbos aliæ foetæ, illorum orbitatem miserantes vnà cum pullis suis enutriunt.

De amore cornicis & eius repugnantia cum noctua.

CAP. IX.

Amanter mutuam inter se fidem seruant cornices, cum semel societate inter se coierunt, quam non temere nec licenter instituunt. Quod si alterutra moriatur, alteram quæ ei superest vsque ad extremum vitæ diem viduam permanere, harum rerum absolute periti dicunt. In nuptijs olim vetères audio post hymenæum cornicem inuocare solitos fuisse, hocque concordie signum dare ijs qui liberorū querendorum gratia conuenissent dedisse, qui vero sedes auium & volatus obseruare solent, eas inauspicatas aues captantibus auguria portendere res tristes dicunt, quibus noctuæ infestissime noctu illarum ouis insidias moliuntur, cornices contra interdū eodem modo noctuarum ouis insidias faciunt, non ignorantes earum oculos ad videndum de die habetes esse.

De her

De herinaceis.

CAP. X.

Terrenus herinaceus eorū quæ ad vitæ vsum pertinent natura sua nec imprudens creditur, nec imperitus comparandorum, & condendorum in hiemem fructuum. Plane enim nouit non omni tempore percipiendorum tempestiuitatem fructuum datam esse, quare seipsum in locis ubi pomorum acerui constructi sunt volitans, hirsutus suis spinis aculeatis transfixa portat non pauca in thesaurum cauernarum, in quas condita, atque abditæ seruantur, vnde promere queat, cum nulla ex parte extrinsecus fructus colligi queunt.

De crocodilo & trochilo.

CAP. XI.

Cum his qui sibi adiumentū importare queunt etiam acerrime fera animalia pacem gerunt, & foedere deuinciuntur, ingenitōque sibi malo se exsoluunt, cuiusmodi crocodilus censendus est, in quem inter natandum hiantem hirudines innantes illum referciunt, cum ei molestiam exhibent, id ille sentiens trochilo ad medicinam dolori suo faciendam eget. Itaque hirudinibus ubi confertus est, ad littus progressus solis radios intuens aduersos maxime hiat, tumque trochilus in illius fauces rostrum inferens hirudines extrahit, quod facillime patitur crocodilus sentiens auxilium, ita fit vt hirudinibus prandeat, ille adiunetur, proque premio trochilo computat, quod nihil eum ledat.

De mor

Monedularum se beneficiarios existimant Thessalis, Illyrij, Lemnij, ob eamque rem his victum vrbes publice praebedum esse decretum fecerunt, qui locustarum fruges vastantium oua perderent, earumque sobolem perimerent, unde magna ex parte locustarum multitudo veluti in nubem coacta minuebatur, frugesque incolumes ad tempestiuitatem perueniebant.

Grues in Thracia nascuntur ubi hyems solet esse atrox, & tempestas perfrigida, idcircoque eam quod ibi ortae sint amore prosequuntur, in qua aestiuo tempore patriae sedis studio captae etatem ducunt, medio autumno salutis ergo frigoris vim non sustinentes tanquam terrae ambitum caeli mutationem temporumque varietatem scientia, & cognitione comprehenderint, frequentes in Aegyptum, Libyam, ac Aethiopiam profiscuntur, cum illic hibernum tempus traduxerint: letissimique dies ac tranquilli illucescere coeperint, retro ad Thraciam versus gradiuntur, itineris iam experientes duces ad volatum constituunt eas, natu grandiores vero proximae sunt: eiusque modi ad regendum extremum agmen deligunt, minores natu mediae sunt, secundos ventos, & retro flantes obseruare norunt, duce ad iter, & impulsore ad pergendum vtuntur: trianguli figuram efficiunt.

vt hac forma facilius aera aduersum secent, ex triquetra figura sexangulam aliquando edunt, vt aera facilius pellentes iter expedire possint, atque more regis Persarum aestiuam ac hibernam conficiunt, cuius homines admirabilem sapientiam ad deprehendendam caeli commoditatem existimant, illasque vitro citroque fusas migrationes ad Batana peruagatas praedicant. Cum sese ab aquila impeti perspiciunt, in orbem consistunt, & contractae in sinum, falcatque existunt, atque ordinatim tanquam in aciem structae speciem pugnae ostendunt, quare aquila regreditur, & autem ad tergum praeuolantium collis & capitibus adnitentes nonnullam requietem laboriosi volatus capiunt, itaque laborem facilem efficiunt. In longissimis terrae tractibus noctu reliquae omnes somnum capiunt, tres aut quatuor ad reliquarum custodiam aduigilant, & ne somno opprimantur cum operoso labore ac molesto stant, nempe lapillum summa cautione sublimi pede continent, vt si quando somnus obrepserit, edito strepitu ex lapilli casu expergiscantur. Lapis quem deuorat vt eo tanquam saburra firmentur volantes, auri index est, quem postquam eo ubi habitant se applicauerunt reuolunt. Eas nauta cum videret gros agere, subindeque reuolitare in medio maris, intelligit contrarijs ventis impellentibus illas ab itinere instituto absistere, animum discipulus factus ad portum reuauigat, & nauem inclumen seruat carum.

rum gubernandi rationem hominibus regendi ressp. doctrinam dedisse ferunt.

De columbis.

CAP. XIII.

IN urbibus columbæ cum hominibus frequen-
tes habitant, seque ad pedis horum huc & illuc
magna mansuetudine, & facilitate versant, in lo-
cis autem ubi ab hominum frequentia solitudo est,
propinquitatem hominum minime expectantes au-
fugiant, in multitudine hominum confidentiores
sunt, seque nihil ibi graue passuras plane sciunt, ubi
aucupes, venatoriâque instrumenta versari vident,
non amplius sine summa ibi formidine habitant.

Quemadmodum suos fetus tuentur per-
dices.

CAP. XV.

Perdices cum sunt vicinæ ad pariendû, aream
molliter puluere substernunt, atque fruticibus,
& surculis circumsepiunt, contextus areæ cauius
est, & ad incubandum accommodatus: cum enim
puluere infuderunt, & molle quidam velut cubi-
le effecerunt, id ipsum ingrediuntur, post sese de su-
per fruticum inuolucris occultantes contra auium
rapacitatem, hominumque insidias in multa pace
incubant, non vni loco ova committunt, sed quasi
migrantes ea in alium locum important, in magno
enim timore sunt, nequando deprehendantur in eo-
dem loco diu commorantes. Itaque alio loco nidifi-
cantes rursus pullos etiam nunc teneros inuehunt,
fouentque, & suis alis tepefaciunt, pennisque tan-
quam

quam fasciolis quibusdam inuoluunt, non eos qui-
dem lauant, sed puluere respergentes nitidos effi-
ciunt. Si quem perdix progredientem, sibi que insi-
dias & suis molientem conspexerit, ad illius pedes
se prouoluens spem ostendit sic abiectum se capi
possetum quidem auceps inclinat se, atque in pre-
dam quam se putat habere in manibus incumbit,
ille vero sese conuoluens pedetentim elabatur, cum-
que illum à nido auertit, ac abduxit, vanumque
ipsius laborem se elusisse sentit, magna iam fiducia
venatorem oscitabundum relinquens euolat, atque
ab insidijs tuta pullos appellat, hi maternam vocem
agnoscentes eò aduolant. Cum ex sese ova paritura
est, occultè latens vsipiam, maritum fallere cona-
tur, ne eius ova frangat, quoniam eo ille vsque libi-
dinis insania flagrat, ut matrem alendis liberis
operam nauare non permittat, adeò perdicum ge-
nus libidine furit, ut cum foemina incubatur & ipsos
reliquerint, mares animo inflammato concupiscen-
tes res venereas vehementer inter se ira incendan-
tur, mutuâque verberatione acerbissime affligan-
tur, victusque foeminarum vice venerem patia-
tur, turpisque libidine vsque quasi pædicetur, quo
ad ipse quoque victor alterius, eandem flagitiosam
libidinem in victum exerceat, perdices auium, &
ciconias, & palumbos vulnere accepto, origanum
imponentes ad sanitatem redire, neque hominum
ulla medicina uti habere necesse, septem diebus
nidum

ÆLIANI DE ANIMAL.

nidum contexunt, septem consumunt in pariendo, septem pullos nutricantur.

De inuidis bestiis.

CAP. XVI.

TRiste esse nomen inuidie, omni que dedecore infamie Euripides inquit, quod etiam in nonnullis animalibus rationis expertibus habitat, penitusque inheret. Stellio enim, ut Theophrastus ait, simulatque senectutem membranam hyberniam exuit, eam vorans consumit, ob inuidiam ex qua laborat aduersus hominem, quod suam tuniculam plene scit contra comitiales morbos plurimum valere, ceruus item non inscius dextrum suum cornu vsui magno hominibus esse, hoc ipsum inuidia flagrans, ne tanto bono homines fruantur in terram occultat. Equa pariter non ignorat se una cum pullo amoris veneficia parere, idcirco simul atque editus pullus est id agit, ut carunculam in pulli fronte innatam magnitudine carice colore nigro hippomanes appellatam voraret: hi autem qui per prestigias, et captiones mulieribus illudere solent, vim aiunt quandam alliciendi ad libidine atque amatoriam flammam excitandi habere, eamque ob rem equa furens inuidia non homines has prestigias permittit assequi. Vitulus marinus suum coagulum mortalibus inuidens, ne eo comitialis morbi sanari possint deuorat.

De physalo pisce maris rubri. CAP. XVII.

IN mari rubro sinu quidam Arabico piscem Leonides Byzantius gigni dicit cobio etatis perfectæ

non

HISTORIA LIB. III.

81

non minorem, habere autem ipsum neque oculos, neque os more piscium, branchias autem sibi agnatas esse, et formam capitis coniectari quidem possesat expressam non esse, infra nimirum in ventre formam quandam leniter contractam in sinum apparere, quæ smaragdi colorem reddit, hanc ei oculorum loco, et oris esse aiunt. Quisquis hunc gustauerit, sentiet se magno malo suo expiscatum illum fuisse, nam statim ut gustauerit, acerrimis doloribus premitur, deinde illius venter cum extrema illius vite perniciæ disrumpitur: veruntamen et is tanti mali si semel capiatur poenas pendit, cum primum est extra aquam inflatur, et si eum tetigeris, magis et magis intumens exardescit, tumque si quis eum assidue moueat, præ siti totus perlucet, et tanquam morbo inter cutem laborans denique disrumpitur, si quis hunc etiam nunciuentem in mari velit reijcere is supernatat more inflata vento vesica, quocirca ex affectu Leonides ait physalum appellatum.

De phoca inuidia.

CAP. XVIII.

Vitulus marinus, ut audio, suum lac exsuggit ne morbo comitiali affectis remedio esse possit, inuidum enim sane animal est vitulus marinus.

De plateis & laris.

CAP. XIX.

Pelecanes quæ alio nomine plateæ siue plateæ appellantur, flumiatilibus conchis se com-

f

ÆLIANI DE ANIMAL.

plent, easque cum stomachi calore concoxerint, euomunt, atque ita testis iam alui calore diductis eligunt, ex his quæ sunt esculenta. Lari aues, ut Eudemus scribit sublimis cochleas surripiunt, ac ex alto precipitantes magna vi ad saxa allidunt, itaque esculenta testis seiunctis eligunt.

De leone, vrsa, & fabro materiario. CAP. XX.

IN Pango Thracio monte Eudemus ait vrsam quæ leonis lustrum non ignorabat vacuum esse ab defensoribus, huius catulos, qui per ætatem se nondum tueri quirent interemisse: mox parentes cum alicunde ex venatu reuertissent, & cum etiam leunculorum cædem factam vidissent, acerrimo ut par erat dolore pressos vrsam infectos fuisse: hanc vero summo cum metu quantum potuit itineris contendentem in primam quamque arborem conscendisse, ibique ut ab illorum insidijs declinaret confedisse, eam autem illi cum se viderent vleisci nequire, lenam quidem continenter summa diligentia ad arboris truncum insidias molientem excubasse, sursumque versus intentis oculis sanguinariam aspexisse, leonem vero similiter atque hominem ex liberorum morte moerentem, longe lateque summo cum dolore totis montibus errasse, dum materiarium fabrum offendisset, cuius è manibus magnopere exterriti securim ubi is excidisse perspexisset, sese attollens illum blande, & suauiter amplexabatur, linguâque illi faciem abstergebat, quam

benig

HISTORIA LIB. III.

83

benignitatem homo sentiens suis rebus fidere cœpit. Leo hunc cauda amplexatus ducebat, neque securim quæ huius è manibus effluxerat, illum relinquere permittebat, sed pede suo securim tollendam esse ostendebat, cum eius significationem homo non intelligeret, securim leo ore accepit, mordicusque tenens illi porrexit, ac denique cum ad lustrum suum ubi constrati catuli iacebant, perduxit, id quod lena videns ipsa quoque ad eos profecta homini significabat cladem miserabilem respiceret, atque postea sua significatione hunc impellebat, ut respiceret vrsam, unde homo coniectura affectus aliquam hos ex hac grauem iniuriam accepisse, omnes nervos contendit ad excindendam arborem, quam cum euertisset, vrsam precipitem in terram delapsam ferre distraxerunt: hominem autem illesum leo reduxit in locum, ubi prius ei occurrisset, atque materiam quam principio cadebat illum inuolutum reddidit.

De ichneumone & aspide. CAP. XXI.

AEgyptiarum pugna ferarum eiusmodi est aspidis & ichneumonis, hic non inconsulte nec temere in bellum descendit neque illa trepidantius, timidiusque certamen init, ille tanquam vir omnibus armis septus in luto volutatur, ac agglutinati luti operimento obducitur, sicque postea iustis armis se tectum arbitratus in certamen

f 2

ELIANI DE ANIMAL.

venit, si lutum desit, aqua se alluens, seq; in altum madidumque sabulum abiiciens, ex improvisis rebus ac fortuitis arma ad tuitionem sui & ingenio se comparat, continuoque cum capitali adversario depugnat, summas autem nares suas teneras, ac valde ad aspidis morsum faciles, suae caudae flexu septus tuetur, si eas aspis assequi possit, hostem debellavit, sin minus affecutus fuerit, frustra dentes contra lutum exercet: contra autem ichneumon illi anteuertens, si ex inopinato fauces comprehendarit illam strangulat, quocirca tota victoria cum sit posita in anticipatione, victor existit, qui morsibus alterum praeuerterit.

De ciconiis, & herodiis, & pelicanis.

CAPVT XXII.

Magna cura ciconiae exacta aetate parentes alunt, & si humanis hoc facere legibus nullis iubentur, sed sola bonitate naturae ad id impellantur. Idem parentes amanter suos foetus curare dicuntur, cuius rei hoc testimonium est, quod pullos qui per aetatem è nido nondum euolare queunt, cum aliunde ad eos alendos cibum comparare nequeunt, esculenta quae prius ederant euomunt, atque in educandos foetus conuertunt, & ad volandum pullis imperitis duces sunt. Herodios & pelicanos similiter facere audio, pariterque ciconias cum gruibus iniurias frigoris fugientes mutatione coeli solum vertere, ac rursus hiberno tempore exacto

HISTORIA LIB. III.

85

ad patriam sedem remigrantes, cum illas, tum has sicut homines domum probe nidos suos recognoscere. Alexander Myndius ciconias scribit exacta aetate, decursaque circum Oceanitidas insulas volantes hoc praeium pro pietate quam gesserint aduersus parentes assequi, ut ex auibus conuertantur in homines, quod existimo confectum ob pietatem, & sanctitatem hominum illarum insularum.

De hirundinibus.

CAP. XXIII.

Si luti facultas sit id hirundo vnguibus fert, nihilque ex eo fingit, sin minus luti facultas ei detur, ut Aristoteles ait, aqua se conspergit, atque in puluerem se abiiciens alas luto mergit, idque post alis agglutinatum rostro excutiens nidificat, pulchre etiam intelligit, quod si teneros, ex pennisque nudos in duris fruticibus pullos requiescere sineret, non ferendus doloribus premerentur. quamobrem in ouum tergo confidens, floccos lanarum euellit, indeque suis pullis nidum quam molliissime substermit.

De iuititia hirundinis.

CAP. XXIII.

Iustitiam mater hirundo aduersus filios suos seruatur in distributione cibariorum, suam cuique tribuens dignitatem: non enim vnicui tantum cibi ratione omnes pascit, neque enim posset, cum ea quae affert pusilla, & paucillula sint, primum in lucem editum primo pascit, deinde ab illo secundum, tertium tertio loco partum alit, sicque deinceps usque ad quintum progreditur, neque vero amplius quinque

ferri in utero, atque parere solet, huius pulli similiter atque canum catuli tardum visum accipiunt, veruntamen admota herba quadam visum eis affert, ac adhuc ex ætatis infirmitate alis hæsitatibus tremebundos, parumque ad volandum habiles è nido ad cibi inquisitionem profert. Huius herba homines quamvis compotes fieri summo cupiāt opere, nunquam tamen in hac parte eorum studio satisfactum est.

De vpupa.

CAP. XXV.

V Pupa aues immitissimæ mihi videntur, odio hominum nidos fingere in desertis locis, & luti loco hominis stercore circumlinere nidos, ut retro odore repellant animal sibi infestum, ne ad pullos suos accedat. Cum autem vpupa in parietis diruti & deserti ruinis peperisset, id ipsumque animaduertisset parietis curator, luto rimam expleuit, & obstruxit, ubi vero vpupa rediens videt recessum & latebram suam clausam, herbam affert qua luto admota dissolvitur lutum illud, & defluit, illa tum intra caucam suam ad pullos suos ingreditur: iam vero si interea dum ad inquirenda cibaria rursus profecta fuerit, homo ille iterum parietis cauernam obliniens obstruxerit, eadem herba rimam aperit, quod idem tertio ac sepius facit, cuius facti parietis curator intelligens herbam illam è luto affert, non quidem ad eos versus ad quos vpupa vtebatur sed ad resignandos thesauros ad se nihil pertinentes.

Leo

Leo non nascitur in Peloponneso. CAP. XXVI.

Liones non gignit Peloponnesus, quod doctissimus Homerus non ignorasse videtur, cum aiebat, Dianam in Tayeto, & Erymantho Peloponnesi montibus delectatam fuisse in venandis apris, & ceruis: leonum autem non meminit, & recte quidem, quod hi ab ijs vacui essent.

De perseo pisce maris rubri. CAP. XXVII.

In mari rubro piscis nascitur quem Perseum Arabes nominant, Græci quoque eodem nomine appellant, nam utrique Iouis filium Perseum vocant, ex cuius vocabulo nomen traxisse piscem hunc predicant, is pari magnitudine est cum anthia maximo: aspectus similitudo illi etiā est cum lupo, naso est leuiter adunco, cingulis aureis distinguitur, quæ à capite exorientia oblique feruntur, & ad ventrem vsque pertinent, frequentibus & permagnis dentibus munitus est, ex omnibus piscibus qui in eo mari versantur robore & audacia maxime excellere dicitur, quo modo autem capiatur alibi dixi.

De pinna.

CAP. XXVIII.

Pinna belua marina è genere concharum est, pandit sese hiatu testarum, & carunculam extra conchas eminentem ex sese prætendit, tanquam escam circumnatantibus piscibus, cum canero comparandi cibi secietatem facit, eamque ob rem cancer cum piscem quempiam adnatare videt, illam leuiter morsu admonet, tum pinnam magis

f 4

ac magis suas conchas patefacit, ac piscem conchis compressis edit, partemque socio tribuit.

De cuculo.

CAP. XXIX.

Qui ad formandos mores institutus est, non hæc ignorare debet, coccygem sapientissimum esse, nam cum ei pullos excludendi facultas non sit, tamen machinatio quedam ipsi data est, atque solertia ad hanc rem utendi aliena opera: etenim cum sibi conscius sit se neque incubare, neque ex ovis pullos excludere posse ob frigidam corporis constitutionem, nec nidum ad pariedum construit, nec paruulos foetus alit, sed ubi animaduenerit quando aves in alieno domicilio ex nido suo absint, eo profectus parit, non tamen in cuiuslibet avis nido, sed alaudæ, & luteolæ, quod non ignoret ab ijs oua suis persimilia pari solere: si autem illarum nidos ouorum inanes & vacuos repererit, non eò diuertit, sed in eos ubi intus oua sint, atque ad ea ipsa admiscet sua, si autem illarum oua complura offenderit, ex ijs quedam perdit, ac in eorum locum sua supponit, quæ non ab illarum ovibus internosci possunt ob similitudinem. Iam vero aves quas dixi aliena oua excludunt, pulli vero cuculi cum ætate procedente ad volatum firmi paululum existunt, sibi consensisse esse illegitimos foetus, ad parentem suum euolant, iam succrescentibus penis alieni deprehenduntur, itaque acerrime verberantur. Ab incute vere ac canicule ortum apparent, post rarissime cernuntur.

De gall

De gallo, leone, & basilisco.

CAP. XXX.

Leo à gallo gallinaceo magno timore afficitur, eodem timore est basiliscus, cum enim eum videt tremit animo, cumque eundem audit canentem terrore concussus propemodum emoritur. quam rem non ignorantes qui per Africam iter faciunt, gallum itineris comitem sibi adiungunt, qui eos à tam pestilenti malo basilisci prohibeat.

Diuerforum animalium repugnantia.

CAP. XXXI.

Theophrastum audio dicentem Cretam lupis & serpentibus infestissimam esse, Macedonicum vero Olympum à lupis non adiri solere, capras item Cephallenidas sex mensibus non bibere, Abydenas autem oues nullas videri albas, sed nigras omnes ferunt. Est etiam propria quedam differetia animalium talis. Nam alia mordent & venenum ex dentibus emittunt: alia aculeis vulnérant & venenum iaculantur.

De Libyca aspide, & vaccis Epiroticis, & capris Aegyptiis.

CAP. XXXII.

Is qui aduersus respicit in aspirationem Libyæ aspidis excrucatur, alia quidem aspis non excrucatur, sed tamen celeriter interficit, vaccae Epiroticæ quantum mulgere possis lactis habere dicuntur. Capræ Syriæ lac copiosissimum & quantum non alie præbere feruntur. Aegyptiæ verò singule pa-

f 5

ELIANI DE ANIMAL.

riunt quinque, & plurimæ geminos, existimatur
autor esse Nilus fecundissimam præbens aquam.
Itaque pastores lactis cupidi & quibus cura est de
augendo pecore, aquam ex Nilo cum lactis inopibus
pecudibus, tum etiâ magis infœcundis dare solent.

De cornu bouis Indici. CAP. XXXIII.

Ptolomæo secundo ex India cornu allatum fe-
runt quod tres amphoras caperet, unde conij-
cere possumus bouem illum à quo eiusmodi tantum
cornu extitisset, maximum fuisse.

De perdicum varia voce. CAP. XXXIII.

Perdicum vocem vnâ nunquam audies om-
nium, nam est varia corû locutio, alia Athe-
nis, alia alibi, sed quæ sint earum vocibus nomina
Theophrastus explicat, in Boëtia & opposita Eu-
boëa idem sonant, ac ut sic dicam eiusdem sunt lin-
guæ, in Cyrena mutæ prorsus sunt, ranæ item in
Macedonia suæ & cicadæ mutæ sunt.

De phalangij genere quod rhaga siue rho-
ga vocant. CAP. XXXV.

Genus phalangij esse dicunt quod vocant rha-
ga, quoniam acino nigro simile sit, nascitur in
Libya longis pedibus præditum, os habet in medio
aluo, celeriter perimere potest.

De ranis Seriphiis. CAP. XXXVI.

In Seripho ranæ prorsus mutæ sunt, si vero huius
alio importes acre quiddam & tragicum son-
nant. In Pierium lacum qui non perennis est, sed
hyemæ

HISTORIA. LIB. III.

hyemæ tantum existit, ex aquis in eum confluenti-
bus. ranas si in eum quis inijciat, silent: alibi tamen
sunt vocales. Seriphij de his ranis gloriantur, hoc
videlicet fieri munere quodam diuinitus dato Per-
seo, qui cum rediret cum capite Medusæ, & ter-
ram lustrasset permultam, cūque, ut par erat,
fessus prope lacum illum somnum capere voluis-
set, ranas strepentes interpellasset, itaque Perseum
molestia affectum à patre Ioue deprecatum fuisse,
ut ranas clamore prohiberet, patrem vero eius pre-
cationem exaudisset, ac ranas illius loci perpetui si-
lentij condemnasset. Theophrastus tamen hanc ex-
plodens fabulam, & Seriphiorum vanam gloria-
tionem redarguens, aquæ frigiditatem affert cau-
sam esse cur hæ mutæ sint. Locis ubi celi status
valde ruidus sit, gallos non cantare Theophrastus
tradit. Lacus in Phenæo est, qui nullos pisces affert.
Cicadas propter frigidam corporis constitutionem
non canere, idem ait quoad soliam procedente die
incaluerit.

De caprimulgo auc. CAP. XXXVII.

Caprimulgus inter animalia audax est, par-
uas enim aues aspernatur, fortiterque audet
capras impetere, atque eas vberibus aduolans lac-
suggit, nec pœnas à pastore timet, quin etiam pro sa-
tietate capris sceleratissimum præmium reddit.
Nam vberis lacteos fontes funditus exsiccant.

De pul

A Reten filiam Aristippi docuisse filium suum Aristippum ut inde Metrodidactus appellatus fuerit, canunt multi. Lusciniam Aristoteles tradit visam esse que pullos suos cantiunculas doceret, & versiculos quos imitarentur traderet: quod si capiatur iam confirmata etate, & inclusa asseruetur in cauea, idcirco se & cantu & cibo abstinet, & proseruitute venatorem silentio ulciscitur, quia omnium vehementissime animi libertatis retinens est, quarum rerum experientes viri iam etate grandes natu capere omittunt, & pullos comprehendere student.

De equis unū cornu habentibus. CA. XXXIX.

Terram Indiam equos uno cornu præditos procreare ferunt, quorum è cornibus pocula conficiuntur in quæ venenum mortiferum coniectum si quis biberit, nihil graue patietur, quod cornu repellat malum ipsum, neque solum equi cornu sed etiam asini hoc malum propellit.

De porphyrione aue. CAP. XL.

Porphyrionem formosissimus est, & simul nomen sibi aptissimum habet, ex puluerulentis volutationibus insatiabili gaudio completur, in locis ubi columborum lauatio esse solet lauatur, nec prius tamen se vel in puluerem, vel lauatiōē dat, quam in ambulationem veniens certa spatia confecerit, cum pascitur, se testes sui pranij habere dolet.

Itaque

Itaque secedit & latens in occulto comedit, accerrima rivalitate ardet, & mulieres quæ sunt sine viro obseruat, si cum matrefamilias stuprum fieri cognouerit se strangulat, volans non sublime fertur, quod autem ex eo ipso homines magnam letitiam voluptatemque capiant, ideo circa ipsius curam cibariorum perspiciunt, diligentèrque illum alunt. in magnificis splendidisque domibus porphyrio ludicra delectatio est, quarum intra claustra facer & solutus errat. Pauonem ut formosus sit luxuriose tamen viuentes homines comedunt, cuius pennæ magnum quidem ornamentum habent, sed id sine corpore existit. Porphyrionem cibi gratia in cœnis apposuisse hominem scio, neminem nec Calliam, nec Etesippum viros Athenienses, nec Hortensium Romanum quos è multis lurconibus paucos mihi commemorasse satis fuerit.

De sene coruo.

CAP. XLI.

Corvus iam etate affecta cum non pullos alere potest, se ipsum eis cibum præstat, hi autem comedunt patrem, unde prouerbum esse natum ferunt, Mali corui malum ouum.

De castitate palumbium. CAP. XLII.

Ex auibus castissimi ab stupro palumbes, ut enim mas & foemina tanquam nuptijs alligati sunt mutua consensione, adeo ad stabile & certum connubium per summam castimoniam adhaerescunt, ut neuter alienum cubile attingat, si autem impud

49
ÆLIANI DE ANIMAL.

impudico amore capti ad alienam venerem libidinibus oculos adiecerint, eos reliqui circumsedentes marem quidem mares discerpunt, foeminam vero foemine disperdunt. Huiusce etiam modi lex castitatis ad turtures pertinet, sanctaque & sincera permanet, tum etiam ad columbas albas manat, præterquam quod non utranque occidunt, nam marem duntaxat perimunt, foeminam vero illius misericordia permoti impunitam atque inultam ætatem reliquam ducere permittunt in viduitate.

De partu columbarum CAP. XLIII.

Aristoteles inquit foemina parturiendi marem adesse, & cultu omnique officio fungi, sæpe etiam foeminam errantem & vagantem extranidum compellere ad nidum eamque cogere ovis incubare, maremque pariter cum foemina pullos fouere, pariterque alere, & primum nutrimentum ne à cibis abhorreant exclusis iam pullis terram saluginosam in os indere, quam ut gustauerint deinde facillime reliquis cibis vesci queant: cum rapacibus cæteris aubus fœdere deuinciuntur, pacemque gerunt, aquilas autem marinas & circos horrenti contra accipitres quo astu utantur audire conuenit. Cum columbas accipiter sublimis persequitur, eæ deorsum versus elabuntur, at ubi ille in sede aeris inferiore volat, tum columbæ in sublime feruntur, & volant supra accipitrem in sublime impetum facere non valentem.

De al

HISTORIA LIB. III.

25

De albo elephanto Indorum. CAP. XLIIII.

Cum Indus quissiam pullorum domitor elephanti album pullum offendisset, huncque etiam nunc tenerum aluisset, & paulatim mansuefecisset, cumque eo deinde veheretur, & beluam amaret, & redamaretur, ipse suamque elephantus educationem cum maximis amicitie officiis illi Indo compensaret, Indorum rex id intelligens poposcit sibi elephantum munere mitti, is ut amans vehementi rivalitate flagrans amatorie dolebat si hunc alius quam ipse esset habiturus, itaque negans se daturum unam cum elephanto perfugit in desertissimam regionem. Rex ferens istud agere, ad eum insequendum misit, qui bestiam Indo auferrent: simulque illum comprehensum ad poenam reducerent. cum eo venissent ubi erant transfuge, comprehendereque aggressi fuissent, è superiore loco eos homo lapidibus appetebat, pariterque elephantus ut iniuria insigni accepta impetum illorum repellebat. ubi vero Indus lapidatione facta percussus de loco unde se defendebat præceps deiectus fuisset, elephantus more hominum armis se acerrime tutum pro suo nutritio propugnauit, tum etiam ex inuadentibus partim occidit, partim in fugam dedit, atque nutritium illum promuscide circumplexus ad stabula portauit, ac tanquam amicus permansit fidelis amico, beneyolentiam ostendens qua singulari educatorem suum prosequabatur. O sceleratos homines

homines grande illud sophos inter pocula iactantes, virtutemque crebro sermone passim inculcantes, noménque amicitie plenum verborum inanerum temere anhelantes, in periculis autem amicorum desertores!

De camelorum pietate aduersus matrem.

CAPVT XLV.

TRagædi fabulas erroris plenas animis offundunt de Laij filio & Thelepho, qui simul recumbens cum matre tametsi cōplexu venereo non iunctus fuerit, incestum tamē stuprum cum ea confecisset, nisi eos sepe diuino ductu draco diremisset, animalibus enim ratione expertibus eiusmodi concubitus ex corporis contactu natura cognoscendos dedit, neque ad eos coitus percipiendos notionibus ullis egent. Etenim camelus nunquam cum matre concumbit, cuius rei exemplo est pastor quispiam is cum fæminam quoad eius fieri poterat exceptis genitalibus obtexisset, deindeque filium matri sic operte admisisset, hic ex latebris coitus appetitione falsus matrem imprudens superuenit suam, quod ubi intellexisset, camelarium scelerati coitus admissarium & mordicus premens, & ad terram abiectum genibus affligens cum summis doloribus interfecit, atq; seipsum precipitem agens voluntariam mortem sibi conscivit.

ÆL

ÆLIANI LIBER
quartus historie animalium.

De libidine perdicum.

CAP. I.

PX aubus perdices quod ad libidinem Veneris inflammatisimi sunt, accirco cum fæminis assidui versantur, homines autem qui perdicces ad certamen alunt cum eos ad pugnam inter se incitare volunt, suam cuique uxorem presentem esse curant, hac enim machinationis commentatione perdicum timiditas repellitur, & mala pugna vitatur. nam male pugnando victus nunquam in conspectum amatæ aut coniugis audet venire, ac potius moritur, quàm commissam pugnam non summa contentione pugnata amica videat. Quocirca ne quid à se turpe commissum illa videat, atque vt amica sue probetur, omnes neros contendit. Tale quiddam Cretenses de duobus amantibus prædicant. sic enim audio amatorem Cretensem cum alijs rebus præstantē, tum bellicis strenuum habuisse amatorium hominem peradolescensum summa indole virtutis, liberali forma, virili

g

38
ALIANI DE ANIMAL.

animus, & bene nato ad mathemata, quod clarissima eius illud pulcherrimum factum ostendit, cum ipsum aliquando in pugna versantem hostium frequenti cohorte toto impetu in eum incurrente ad humistrati cadaueris offensionem allapsus fuisse, quod illi egregie ad nobilitandam eius virtutem cecidisse Cretenses aiunt, nam cum hostium proximus quispian gladio stricto plagam ei auersam illaturus esset retro ad hostem versus intuens, nequaquam inquit turpe & imbellem vulnus postica parati imponas, at aduerso potius pectori infligas, cum ut ne timiditatis me meus amator condemnet, tum ne me turpitudinis notis iniustum aspiciat, & non audens accedere ad me turpiter agentem fugiat me complecti & regere mortuum. at vero hominem rationis participem in se turpe facinus admittere vereri non admodum mirabile videri debet. At perdicem rationis expertem turpitudinis verecundiam retinere pergrauis donum nature videtur. Eudemus cum sese in fugam dedisset, & Cleonymus cum clypeum abiiecisset, timoreque lapsus esset Pisander, non veriti sunt neque patrias, nec uxores, nec filios se habere testes timiditatis sue.

De Erycinis columbis. CAP. II.

IN Eryce Sicilia festi dies sunt, quos vocant Anagogia, & colunt Erycini & tota Sicilia, causam cur ita vocentur Venerem esse dicunt, quam in Libyam transire putant per illos dies, illo
arg

HISTORIA LIB. IIII.

29

argumento ducti quod columbarum multitudo maxima sit illic, quæ postquam non videntur, Erycini dicunt eas deam comitantes abiisse, etenim Veneris delitias esse columbas decantant illi, & omnes mortales illud credunt, præteritis autem nouem diebus vnâ formosam videri volentem ex pelage Libyco in Siciliam non similem reliquis gregalibus columbis, sed esse purpuream, qualem Venerem nobis canit Teius Anacreon, eam dicens purpuream, & auro similem, illam columbam sequuntur reliquarum columbarum greges, & festi dies rursum celebrantur ab Erycinis qui catagogia nuncupantur à reditu columbarum.

Leones non vnâ cum leonibus eunt.

CAP. III.

Non ad venationem nec ad pugnam eadem via leo & leona proficiscuntur, causam usuperiti afferunt eorum robur corporis esse, suis enim eatenus viribus confidunt, ut non alter egeat alterius.

De luparum partu. CAP. IIII.

Lupæ non facile pariunt, sed per duodecim dies, & totidem noctes, parturiendi doloribus vexantur. Tanto temporis intervallo Delij dicunt Latonam in Delum venisse ex Hyperboreis.

g 2

100
ELIANI DE ANIMAL.

De animalibus inter se hostibus & quorundam animalium differentia. CAP. V.

A Nimalia inter se inimica testudo, & perdidix, ciconia & crex avis acuti rostri, ibidique similis. cum mergo dissidet harpa, erodius cum laro, cum alauda acanthis, cum turture pirrhalis. miluus & corui inter se inimici sunt, seira apis nomen & circe dissident, item circe & circus non solum genere sed etiam natura dissentiunt, chana piscis salacissimus est. albas formicas in Pheneo Laconico audimus esse, equos paludibus, & pratis, & pascuis delectari magis quam cura domesticarum sapientes confitentur & Homerus videtur consentire, cum ait, ter mille equi paludem pascebant, equas vento concipere pastores testantur, quibus assentiunt Homerus, & Aristoteles, qui ipsas dicit venere stimulas ad boream aut notum aufugere.

De Scythico equo coacto coire cum matre. CAP. VI.

Scytharum regem cuius nomen quod nihil ad rem pertinet sciens praetereo, equam habuisse audio omni virtute quae ab equa praestari queat ornata, tum huius quoque habuisse pullum ceteris equis virtute praestantem. Cum igitur equum alium non reperiret dignum qui huic ipsi equae admitteretur, nisi eiusdem pullum, ambos in eundem locum coegit, verumtamen ij ceteris quidem in rebus inter se amanter gesserunt, & libenter versati simul

HISTORIA LIB. IIII.

101

simul sunt, non tamen ad coitum pervenerunt, quoad per insidias admissarii vestimentis adumbrati fuissent, tum incestum stuprum admiserunt, quod quidem factum primum ut ambo intellexerunt tam impium flagitium morte dissolvere conati sunt, sese enim praecipites agentes mortem sibi consciuerunt.

De equa amata ab equifone. CAP. VII.

E Quam Eudemus ait adolescentem ac armeni praestantissimam tanquam omnium formosissimam puellam ab equifone adamatam fuisse, primumque sui amoris equifonem flagrantie moderatum fuisse, deinde libidine inflammatum usque eo processisse cum equa ut venereo complexu iungeretur, remque tandem perficeret turpem, ubi vero equae pullus incesto stupro matrem contaminari perspexisset, eam sic a domino tyrannice tractari acerrime tulisset, itaque impetu facto virum interemisit, atque cum observasset ubi humaretur eo profectum refodisse, omnibusque supplicijs cadauer iam nullum sensum ex maerore percipiens vexantis afflixisse.

De piscibus & coitu piscium. CAP. VIII.

Plurimi pisces verno tempore in venerem prompti sunt, & magis in pontum secedunt, habet enim pontus thalamos & cubilia dona piscibus attributa, sed & a feris liber est. soli delphini tenues & debiles illic vagantur, est etiam polypi expers & paguris & astaci, quod eiusmodi pisces sunt

perniciēs paruorum pisciculorum.

Quid prima luna faciunt elephantī.

CAPVT

IX.

AB interlunio recrescente luna elephantos intelligo quadam naturæ recondita notione ex sylua primum ubi pascuntur decerpere ramos, eosque deinde sublimes ferre, atque eosdem ipsos ad lunam suspicientes leniter mouere tanquam supplicationem quadam lunæ prætendentes ut ipsa sibi ipsis propitia esse velit.

De equarum libidine.

CAP. X.

Solas de bestiis equas etiam si ventrem ferant, sœtisque plenæ sint se miri sustinere audio, incendi enim eas libidine ex fœminis maxime, itaque libidinosas mulieres equas vocari solere ab eis qui grauius ijs conuitium facere student, unde equire vocabulum ab hoc vno animali trahitur maledictum in libidinosas mulieres.

De perdicum partu.

CAP. XI.

Perdicum fœtus intra ouium etiam nunc circumspiciatione testarum comprehensi à parentibus sui exclusionem ex ouis minime expectant, sed per se ipsi tanquam fores pulsantes oues elidunt, & iam foras eminentes seipsos nisu suo impellunt, ouisque etiam nunc tegumento circumuestiti currunt atque ex dimidia testæ parte si adhuc ad tergum adherescat semet expellentes velocissime ad cibi inquisitionem prosiliunt, ac postquam pedes

pedes extra oui testam posuerunt, statim cursu maxime valent, ut anaticularum pulli primum ut auem aspiciunt continuo à partu natant.

De astutia perdicum.

CAP. XII.

EX perdicibus qui vocis contentione & cantu valent, & linguae facultati confidunt, quique pugnaces & ad certamen habiles sunt, se minime dignos credunt qui ad extruendas mensas capiuntur, unde fit quia minus contra venatores de sua libertate depugnent ut comprehendantur, sibi præfidentes quod a cæde studiose ad cantus & certamina seruabuntur, reliqui autem perdices & potissime qui vocantur cirrhai, sibi conscij, quod nec ad certamina valent, neque pulchre cantare sciunt, sed si capiuntur erunt ijs prandium qui ceperint, itaque naturali quadam machinationis commentatione semetipsos macie conficiunt, nimirum cum ab omni alia esca quæ ad pinguitudinem eos perducere queat, se sua sponte abstinere, tum ut ne idonei sint ad hominum mensas cupide alijs vescuntur, cuius rei experientes his præteritis alio venationem conuertunt: qui verò hoc ipsum ignorant, eos vel si facultas sit, non capiunt. Quicumque autem ipsos quidem captos decoxerit, eorumque insuauas carnes expertus fuerit, se iam & tempus & operam cognoscit his venandis perdidisse.

De mustella & serpente & earum pugna.

CAP. VII. XIII.

Perniciosa belua mustella est, perniciosa etiam
 Terpens: nam mustella cum serpente pugnatu
 ra, primum quidem rutam edit, deinde fidenti ani
 mo ad pugnam tanquam armis tecta procedit. cau
 sa est rutæ odor serpentibus infestus.

De luporum saturitate. CAP. XIII.

Ex saturatus lupo longum temporis inter
 uallum in ediam fert, atque ei quidem venter
 turgescit & late projicitur, lingua tumescit, os ob
 struitur, & simul ut famem multo cibo depulit, si
 militer occurrentibus mansuetus ut agnus existit.
 Neque verò insidias unquam tum nec homini nec
 bestiis ullis, ne si quidem per medium agmen ince
 dit, molitur, postea verò ei paulatim lingua exte
 nuatur, ac in antiquam figuram redit, iterumque
 lupo existit.

De gallo & perdice venatore. CAP. XV.

Gallinacei si fœminarum facultas non sit, o
 mnes subigunt gallum recentem venientem
 in cohortem suam: eodem modo perdices incunt re
 centi aduentu nouum & nondum cicurem perdi
 cem, eundemque suos altores remunerantur. Nam fe
 ros & nondum captos perdices comprehendunt.
 Producitur perdix venator, qui in capturam ad il
 liciendos ferros ante retia propositus cantum edit,
 eos lacescentem ad pugnandum, eosdemque ut ex
 insid

insidijs in laqueos inferat incitantem: contra can
 tans syluestrium dux suum gregem præcurrens
 obuiam procedit cum hoc luctaturus: cicur autem
 per malitiam semper insidias instruens pedem re
 fert se timere simulans: alter verò spe atque animo
 inflatus simul & sibi iam victoriam despondens
 impetum facit, sed mox captiuus compage tenetur.
 Quod si venator perdix qui ad illecebras venato
 rio instrumento assidet, mas sit, ceteri gregales ei
 ipsi captiuo opem ferre conantur: sin qui positus
 est in insidijs fœmina est, captiuum ipsum omnes
 ferunt, ut qui libidine incensus in seruitutem ceci
 derit. Nec verò illud prætereundum (quando etiam
 auditu dignum est) si pugnans sit fœmina, ne mas
 incidat, fœminæ quæ sunt extra cantiuncula, illum
 ex casu in compagem propinquo seruant suo cantu
 tanquam amatorio quodam retractum.

De herinaceorum terrestrium & lyncis
 inuidia. CAP. XVI.

Terrestris herinaceus inter animalia inuida
 censetur, statim ut capitur vrina sua reddita
 tergus suum conspergit, cuius vi perfusum corrumpi
 tur, & quod futurum erat ad multa utile red
 dit inutile. Et lynx etiam vrinam suam in terram
 occultat, quæ ubi concreuerit, ac congelarit, lapis
 efficitur ad sculpendum accommodatus, & simul
 ad muliebrem mundum expetitus.

De leontophono & insectis animalibus &
aliis quibusdam. CAP. XVII.

Leo edens leontophonon paruum animal mori-
tur. Insecta si oleo perfundas extinguuntur.
Vulturibus vnguentum perniciem infert. Scara-
benum perdis, si rosas in eum conijcias.

De canibus Indicis.

CAP. XVIII.

Canes Indici ferocissimi sunt, & fortissimi.
& canum maximi, reliqua animalia con-
temnunt. Contra leonem pergit canis Indicus, &
inuadentem leonem sustinet, & rugienti oblatrat,
& mordentem remordet, & multis malis post-
quam leonem affecit, & lesit non nisi moriens
vincitur, ac si leo victus fuerit tamen canis mor-
dens fortissime eum retinet, nec morsum remittit,
etiam si ense eius crura abscondas, nec nisi mortuus
relaxat morsum, sed quæ de his aliter intellexi alio
loco dicam.

De cordis humani situ & de animalibus ha-
bentibus vngues curuos. CAP. XIX.

Hominis cor ad papillam sinistram appensum
est, reliquorum animalium in medio pectore
constitutum est. Nullum animal vngues curuos ha-
bens neque bibere, neque meiere solet, neque gre-
gale est.

De Indico manticora.

CAP. XX.

A pud Indos nascitur immenso robore prædi-
tum animal cui Indorum lingua manticora
nomen

nomen est, magnitudine maximi leonis, colore ru-
brum canis modo villosum, facie eadem prope quæ
hominis, dentium triplici utrinque ordine mucrone
acutissimorum caninis maiorum, auribus hominis
similibus, nisi quod hæc & grandiores, & villosio-
res, oculis caecis & his non dissimilibus hominis,
pedibus & vnguibus eisdem qui leonis, summa
cauda illi scorpionis modo terreni, aculeo plusquam
cubitali armata, reliquum caudæ utrinque aculeis
cuspiditatum existit, quos tanquam tela si quis in-
sequatur eminus iaculatur, aculei si quem attige-
runt, letales emissiones habent, cum in anteriorem
partem versus aculeos iaculatur, caudam intor-
quet, sin retro versus aculeos emittit, tum exten-
tissime caudam porrigit, aculei quos iaculatur pe-
dali magnitudine & funis crassitudine sunt, Cete-
ras Indos sibi affirmasse ait locis emissorum acu-
leorum alios successere, ut sit huius pestis perpe-
tue successio. Humanis ut idem affert carnibus
maxime delectatur, quocirca complures homines
interficat, nec duntaxat singulos homines inuadit,
sed plures collectos vel ipse solus interimit. Reli-
qua item animalia vincere potest. Quod autem hu-
manis carnibus sese complere ei suauis sit, eius no-
men ostendit. Indicè ideo Manticora appellatur
quod hominum conficientissimus sit, ex rebus quas
agit nomen trahens. Eadem est quæ perniciosissimi cer-
ui corporis velocitate, eius pullos aculeatis nondum
candis

caudis armatos venantur, caudāsque eorum ad saxum elidunt, atque crebris ictibus confringunt, ut ne aculeos postea producere queant, vocem edunt proxime accedentem ad fistule sonum, tubæque concentum. Ctesias apud Persas hoc animal se vidisse testatur, ex India regi Persarum munere missum.

De scolopendra.

CAP. XXI.

Scolopendram marinam hominis salina perfusam dirumpi ferunt.

Ut salix nihil bestiis nocet, & de suillo pecore.

CAP. XXII.

Si quis tritum salicis semen bestiis dederit bibere, eis non modo quippiam nocet, sed etiam alit: si homo ipsum biberit, facultatem liberorum gignendi ei adimit, & semen genitale perdit. Quare Homerus abstrusa naturæ perscrutatus cum salices frugiperdas suis versibus dixit, earum vim adumbrate ostendisse mihi videtur. Cum autem eicutam homo biberit, ei sanguis quasi cōglaciatur, & eatenus concretionē spissus fit ut inde moriatur, suillum verò pecus huius saturitate se licet compleuerit, tantum abest eius veneno tollatur, hac ut maxime pinguescat.

Quales elephantos Indi capiant.

CAP. XXIII.

Indi homines licet permulti & magna machinati non elephantos procedente iam etate confirmatos comprehendere queunt, sed tantum eorum

catul

catulos venatores ad proxima fluminibus loca profecti capiunt. Elephantorū enim naturæ proprium est roscida, & palustria loca amare, & aquam amplecti, ex quo quanquam non sunt fluminales, riparos tamen dicere possumus. ex ijs autem locis cum eorum catulos etiam nunc etate infirmos, & teneros ceperunt, ciborum illecebris, ac blandiloquentia mansuefaciunt, nam indigenarum hominum linguam elephantī intelligunt, & ut summam dicam, perinde eos quasi infantes pueros tum eis cibaria largientes, tum disciplinas tradentes alunt. Quæ res efficit, ut ad obtemperandi facilitatem traducantur, exutæque feritate humanitatem induant.

De abstinentia bouum in area.

CAP. XXIII.

Ne boues in area ad trituram accommodata spicas interim edant dum proculcant, eorum bubulo fimo nares illinendæ sunt, quæ astuta machinatio perficit ab illarum ut sese esu abstineant, hoc nimirum animal huiusmodi tetri odoris aspersione deterritum nihil, ne si fame quidem acerrime premeretur, unquam ederet.

Quemadmodum Indi lepores venantur aquilis.

CAP. XXV.

Lepores & vulpes ad hunc modum Indi venantur (neque enim ad capturam eorum canibus egent) aquilarum, & coruorum, & miluorum pullos educant, ad venationemque instituunt.

Inst

Instituendi ratio hæc est: Primum ut ad leporem & vulpem mansuectos carnem appenderunt, eos è manibus dimittunt, ad quos ipsos à tergo inse- quendos aubus emissis fruenda carnis ad eos ipsos alligata potestatem venatores concedunt, aues au- tem acriter insequuntur, & simul ut vel hanc vel illam ceperint, præmium pro captura carnem conse- quuntur. Hæc nimirum apud eos persequendi hæc bestias maxima illecebra est. Postea vero quàm eas exacte ad venandi scientiam erudierunt, in monta- nos lepores, ac feras vulpes emittunt. Aves consue- ti prædij spe quæ ex obiecta præda eis ostenditur, & insequuntur & celeriter comprehendunt, atq; ut Ctesias ait, quod ceperunt dominis reportanti non plane inficæ pro carne illa prædæ domesticæ antea appensa, se ex fera præda nunc viscera habi- turas esse.

De grypibus.

CAP. XXVI.

Grypem Indicum animantem audio similiter quadrupedem ut leonem esse, robustissimis item existere vnguibus leonum similibus, tum esse posticis partibus nigrum, anticis vero rubrum, alas autem ipsas non item eiusmodi, sed albicantes ferunt. Ctesias eos narrat aquilino ore esse & capite, cu- iusmodi pictores fingunt, oculis autem igneis, ni- dæque in montibus facere, utque ætatis processu grandes non capi, ita eorum pullos comprehendere posse. Bactri autem Indis finitimi eos illic auri cu- stodes

stodes esse, aurumque effodere aiunt, & simul eo ipso nidos construere: quod vero auri in terram de- ciderit, Indos homines auferre: contra Indi eos auri (quod veri quidem simile videtur) custodes esse negant. Neque enim grypes auri egere: at contra ipsos cum ad colligendum aurum homines accesserint, hos de pullis suis maiorem in modum timentes pro eis propugnare, atque cum alijs etiam animali- bus concertare, eaque funditus vincere: contra au- tem leones & elephantos non stare. Idcircoque in- digent quod ab huiusmodi animalium robore sibi timeant, non interdum, sed ad collectionem auri no- ctu proficisci, quod se tum melius latere arbitren- tur. Locus ubi grypes versantur, ac ubi aurum effoditur, desertissimus est, quocirca aurum venari studentes mille aut bis mille armati eo perueniunt, simulque saccos afferunt, silentem lunam observa- tes. Quod si grypes fallant, duplicem commodita- tem assequuntur, quod & eorum vita ab illorum atrocitate servatur, & quod etiam aurum inde domum adferunt, si in furto deprehendantur, perie- runt. Cum semel eo profecti sunt, domum non nisi triennij aut quadriennij intervallo reuertuntur.

De gallinaco.

CAP. XXVII.

Gallinaceum exoriente luna quasi diuino quodam spiritu afflatum bacchari, atque exultare ferunt: oriens autem sol ipsum nunquam fallit, tum vehementissime vocem contedens semet magis

magis magisque cantando vincere conatur. Latone
an amore esse gallum audio: ei enim parturienti du-
plicem & felicem partum adfuisse gallum aiunt,
propterea etiam nunc parientibus gallus adest, &
videtur quodammodo faciles partus efficere. Ma-
trice gallina extincta is ipse incubat, & pullos ex
ouis excludit, ac tum silentio utitur, quod sanè sibi
conscijs sit, se muliebri munus obire, & parum vi-
riliter facere, ac si cum altero pugnans vincatur
idecirco non canit, quod ex illa mala pugna spiritus
fracti illi vocem supprimant, cuius offensionis ve-
recundia confusus in primam quamque latebram
se se occultat. Is autem qui ex certamine victoriam
reportarit, tum oculorum eminentia, tum ceruice
erecta, simul & cantus cōtentione insolenter effertur,
& triumphanti similis est. Illud item in eo mi-
rificum cum limen intrat, tametsi superum altissi-
mum existat, is tamen sese inclinat: quod quidem
ipsum superbia inductus facere videtur, ne videli-
cet crista vsquam offendatur.

De marina testudine.

CAP. XXVIII.

C^Aput marine testudini abscissum non conti-
nuò moritur, sed & videt, & si ante oculos
ei manus obuersetur, eos claudit, & paulò etiam
propius si manum admoueas, mordet, & diu habet
oculos fulgentes, quorum pupille candidissime, ac
splendidissime cum existant eruuntur, ut vel auro
includantur, vel monilibus imponantur, quamobrem
mulierum

mulierum admiratione plurimi estimantur, eae au-
tem sicut audio in mari rubro gignuntur.

De amore monedularum in suas gregales &
earum captura. CAP. XXIX.

Monedule suae nationis aues vehementer a-
mant, quae quidem res eas sepe in perniciem
inducit. Quemadmodum id accadat explicandum.
Cum enim quis monedulas venaturus est, stalia ma-
chinatur ut eas ubi nouerit cibaria inquirere, &
in quem locum congregentur perspexerit, ibi pel-
ues olei plenas disponat, curiosa bellè auicula eò
profecta in vasis labro confidet, & simul sese incli-
nans suam ipsius umbram despicit, & quod existi-
met aliam se monedulam videre ad eam ipsam fe-
stinat descendere, eoque ut est delapsa olei crassi-
tudine circumfusa sine laqueis, sine retibus constri-
cta tenetur.

De elephantis.

CAP. XXX.

Elephanto duos prominere exertos, quos alij
dentes, alij cornua vocant, habet singulis pe-
dibus numero quinque digitos indiuisos, leniterque
discretos, ex quo fit ut animal sit minimè ad natan-
dum habile. Crura multo posterioribus longiora ha-
bet, huic sub armis papillae existunt. nares manu
omnino commodiorem habet: lingua etiam ei bene
exigua est: fel autem non ad iecur, sed ad pectus si-
tum habere dicitur. Biennium gerere utrum au-
dio: alij nò tandiu, sed sesquiannum tantum ventrem

ferre aiunt. Anniculo quidē vitulo æqualem pul-
lam edit. Is statim vt natus est, ore suggit, nō pro-
muscide. Cum libidinis furore ardet, incurſu parie-
tes euertit, & similiter atque aries frontis vi atq;
impresione palmas prosternit. Aquam nitidam
non bibit, sed postquam aquam conturbarit, turbi-
da porione delectatur, idcirco somnum erecto cor-
pore capit, quia ei esset operosum decumbere, simul
& deinde a cubitu exsurgere graue. Eius ætatis
flos est sexagesimus annus. Hyemis ac frigoris im-
patiens est. Ad ducentessimam vitam producit.

De Indicis ouibus. CAP. XXXI.

Oves Indie & capras ad maximorū magni-
tudinem asinorum audio accedere, quatuor
foetus cum plerūq; pariunt, tres verò cum mini-
mum: nunquam enim ibi neque ouillum pecus neq;
caprinum tribus minus edit. Caudæ ouille longitu-
do ad pedes vsque pertinet, capræ verò in eam
procedit longitudinem vt terram contingat. Idcir-
co eas pastores ouibus matricibus abscindunt, quod
tum sic facilius incantur, tum ex earū adipe oleum
exprimatur: arietum quoque dissecant caudas atq;
adipem extrahunt, eatenusque deinde sectio con-
iunctissimè committitur cicatricis vt ne tenue qui-
dem vestigium appareat.

De chameleonte. CAP. XXXII.

Alexander Myndius dolore & molesta cibi
inopia à chameleonte ad hunc modum ser-
pentem

pentem affici ait, mordicus scilicet illum bene la-
tam festucam & validam tenentem, sub eaque
perinde se vt sub clypeo versantem, contra hostem
serpentem venire, serpentem verò quia festuca la-
titudinem circumplecti non possit chameleontem
dentibus configere non posse: itaq; hunc ab ipsa com-
fici exediq; nequire, membra enim vt illius reliqua
serpens mordeat, non tamen ea in ipsius carnē pen-
trare potest, tanta nimirum pellis firmitate & robo-
re existit, nihil vt prorsus serpētis morsum sentiat.

De leonum natura. CAP. XXXIII.

Leonis ceruix non multis vertebris, sed ex ossi-
bus constat. si quis leonis ossa concutiat ignis
veluti silicem attritu ex his elicitur. Ossa medullis
carent: neque enim fistularum modo caua sunt, ne-
que vllō anni tempore à coitu abstinet. Quinquies
parit, primo catulos quinq; edit, secundo partu qua-
tuor, deinde tres, sicq; deinceps vnū numerū deco-
quit, vnoq; minus parit, postremo vnū omnium præ-
stantissimū leonē regem edit. Catuli à partu recētes
exigui sunt, duobus post partū mensibus ingredi in-
cipiunt. Iam quod in serrationem hominum venit fa-
bula est, eos vuluam dilacerare. Cum fame tene-
tur, summo cum periculo ei occurritur: postea ve-
rò quā cibo completus est mansuescit, & simul
lusionibus delectari fertur nunquā terga vertit
in fugiendo, sed sensim pedetentimque se recipit
cum fremitu contrā intuens, vt ætate processit,

ad stabula & pastorum subterraneas casas, quod
tam ad montanas prædas persequendas infirmus sit.
Ignem exhorrescit. Ex his quicumque affectus est
vel ætate vel statuta breuior est & crispior iuba
ignauior est & imbecillior, qui vero pilo recto &
simplici generosior habetur & præstantiori animi
robore præditus, & adeo auidè cibos belluatur ut
solida membra rugiens exsorbere feratur: expletus
vel triduo nihil sepe edit: ubi concoxit, modica po-
tione vitur.

Bos iniuriæ non immemor. CAP. XXXIII.

Bouem licet mansuetum, non facile tamen il-
lius qui sibi stimulos admouet obliuio capiti
at iniuriam animo ac memoria vel longissimo in-
teruallo continens poenas pro maleficio sibi illato su-
mit. Nam cum est sub iugum missus, lorisque con-
strictus, quodammodo similis est homini in vincu-
la coniecto, & se quidem trahi quò impellitur
quiescit: ut verò solutus est, aliàs ad bubulcum ver-
sus pedem suum laxans aliquod illius membrum
contriuit, aliàs sepe in cornua incitatus incursum
illum interfecit: cum tamen in cæteros subito man-
suetus existat, ac quietus in stabulum ingrediatur,
neque enim ferus in eos existit qui iram sibi non
mouent.

De porphyro serpente Indico. CAP. XXV.

Terram Indiam historici permulta ferre ve-
nena & plantas dicunt, è quibus partim sa-
lutaria

lutaria sunt contra morsus serpentum, partim mor-
tifera: cuiusmodi vi est porphyrus serpens palmi
magnitudine, colore accedente ad purpureæ similitu-
dinem, capite plusquam niueo, & lacte multo can-
didiore. Locis Indiæ calidissimis reperitur, & mor-
dendi iccirco potestas est nulla, quod dentium ex-
pers sit. Ergo hac ex parte eum quasi mansuetum
dicere possumus, non item ex omnibus partibus,
nam eius vomitio si quod vel hominis, vel alterius
animalis attigerit membrum, totum tabescat ne-
cesse est. Iccirco eum captum ab cauda ex arbore
suspendunt, ex quo fit illi ut caput ad terram ver-
sus propèdeat, tum sub eius os vas subijciunt æneum,
in quod ex eius ore guttæ redduntur, quæ primum
ut deciderunt, continuo concrescunt, aspicienti ut
amigdalina lachrymæ speciem præbeant. Ab eo
extincto vas remouetur, in cuius locum alterum
etiam vas æneum supponitur, in quod saniosus li-
quor aquæ similitudinem speciemque gerens ex
mortui ore serpentis defluit, similiterque hic con-
crescit, atque condensatur, horum tamen uterque
colore differt ab altero, hic niger est, ille primæ
guttæ electri similes sunt, è quibus si cui magnitu-
dine sisami in cibo potionèue dederit acerrima pri-
mum conuulsione percellitur, & affligitur, deinde
ei oculi inuertuntur, cerebrum per nares expres-
sum delabitur, sicq; ille miserabiliter quidem mo-
ritur, sed tamen celeriter, sin quis sisamo minus ex-

illis sumpserit non continuo is quidem moritur, sed certe ex hoc malo non euadit, sed denique cum mora extinguitur. Quod si ex eo ipso nigro qui ex mortuo iam serpente defluit, sisami quoque magnitudine quispiam comederit extabescit, annique interuallo consumitur, plerique eorum in biennium processerunt paulatim morientes.

De magna struthione. CAP. XXXVI.

Et si permulta oua parit, non tamen omnia ad frugem perducit: at fecunda ab infecundis secernit, tantumque frugiferis incubat, simul & ex ijs pullos excludit, & oua sterilia ededa editis pulis prebet, quod si quis eam infecletur propter corporis grauitatem volando effugere nequit, sed duntaxat explicatis alis gressu ipso effugere aggreditur, sin propior facta est ut capiatur, obuios lapides sic pedibus retro ad hostes versus tanquam funda iaculatur.

De passeribus. CAP. XXXVII.

Conscientia vel sue infirmitatis, vel sui corporis exiguïtatis passeres in ramorum cacuminibus, modo ab ijs sustineri queant, nidos contextunt, sepeque numero ea machinatione sibi factas à venatoribus insidias declinat, eo sanè venatores propter rami tenuitatem ascendere non queunt.

De vulpe, & vespa. CAP. XXXVIII.

Vulpes in exuperantiam infinitè tum malitiæ, tum fraudis progreditur, nihil ut non

& malitiose & dolose agat. Cum enim vesparium refertum esse animaduernerit, retrorsum eo accedit, atque tota à vespeto auersa ab aculeorum sane vulneribus declinans in cellas vesparias immissa hirsuta cauda eademque bene prolixa vespas concutit, cum autem vesparum circumuestitam spissis pilis caudam impetentium referta est, tum eam ipsam vel ad arborem, vel ad parietem, ad maceriemue allidit, itaque multa caudæ attritione his extinctis in reliquas inuadit, perindeque eas ut primas interimit: iamque reliquas ceteras ab aculeis intelligens inopes esse, in vesparium abiiciens id ipsum vorat.

De canibus. CAP. XXXIX.

Calua canis nulla ossæ commissura constat, sed perpetuitate ossis continetur: cum se in plurimo cursu exercuit, multo eum effusiores & potentiores ad res venereas existere ferunt. Cum multum ætate processit, ei dentes hebescent, simul & nigri efficiuntur. Tanta narium existit sagacitate, ut nunquam caninam carnem, nedum etiam fallacissima condimentorum varietate temperatam gustet: neque verò plus tribus morbis laborat angina, rabie, podagra, cū interea homo sexcētis morbis sit opportunus: quodcumque autē à cane rabioso fuerit mortuum perimitur. Podagra posteaquā tenetur perraro ex ea conalescit, ad decimū quartū ei annū vita producitur. nā canis vlyxis videtur ludus esse Homeri.

Genus Indicarum auium minimū in rupibus altissimis, & asperis nidificat. Est ea magnitudine, qua ouum perdicis. sandaracæ colorem refert. Indi lingua sua dicæron appellant, Græci, ut audio, dicæon: huius stercus si quis tantū sumat quāta est milij magnitudo solutum in poculo, moritur ad vesperam, & mors est similis somno suauissimo molestiæ vacuo, & curas mollienti, qualem somnum poëtæ nominare solent. Huius enim auis esus liberator est doloris. Itaque indigentibus iucundissimus est: quæ causa est cur Indi maximo studio eam auem adipisci conantur: ipsam enim malorum obliuionem afferre putant, & inter pretiosissimas dona muneri mittunt regi Indorum, quod rex sibi donatum omnibus donis antefert, & in thesauro suo reconditum seruat, malorum insanabiliū medicinam, neque alius quisquam apud Persas id habet nisi rex & regina, quamobrem conferentes examinemus vtrum pharmacum sit pretiosius, Indicumne, an Aegyptium: hoc enim in diem inhibet & reprimit lachrymas, illud in sempiternum obliuionem malorum affert. Aegyptium quidem mulieris donum fuit, Indicum verò auis, aut potius nature dissoluentis grauiissimum vinculum ministra prædicta auicula.

De att

Attagenis meminit etiam Aristophanes in auibibus, hæc suum nomen proprium loquitur & cantat: dicunt etiam meleagridas idipsum facere & quod ex Meleagri sint genere testari confidentissimè. fabula ita habet: Quæ erant domesticæ iuuenes Meleagro, omnes lachrymas quæ inhiberi non poterant & dolorem misisse, nullamque doloris medicinam admittentes, sed diuina misericordia illas mutatas fuisse in hæc animalia, simulacrumq; & semen huius affectus his auibibus inditum fuisse, easdemque in hunc diem meleagron canere, testantes se esse ex genere Meleagri: sed qui diuinum numen adorant, & maxime Dianam, nunquam has aues comederet.

De formicis.

CAP. XLII.

Formicæ imprimis sedula atq; operosa animalia tanto laborandi studio tenentur, ut ne noctes quidem in suo opere cessent, modo sit plena luna: nec verò quemadmodum homines inertie fugæque laborandi excusationes pretendunt. Quid enim inertium dierum multitudinem cōmemorem necesse est? Indicta sunt Dionysia, lenæa, item festi dies Athenis, quod iisdem diebus omnis generis semina in olla elixa Baccho & Mercurio offerebant: alia Spartam sunt translata, alia Thebis recepta, quin singulis etiam vrbibus nullæ dierum inertissime segnitie sunt indictæ, nec hoc quidem

h 5

ipsum apud barbaros solum, sed etiā apud Græcos.

Vt meminerunt beneficii accepti etiam fera
bestiæ & de accipitre. CAP. XLIII.

Non tam immanes beluæ existunt, quin libe-
raliter beneficiorum acceptorū memoriā
studiosè diligentēque seruent. nam eas in eos ipsos
à quibus beneficium acceperint vehementer gratas
esse testimonio sunt vel Aegypti admodum fero
animalia, feles, ichneumones, crocodili & accipi-
trum genus est, quod escæ illecebris capitur, isdem
que mansuefactum postea nunquam abscedit ab eo
quem experitur in se benignum, homo autem &
rationis particeps, & munere prudentiæ ornatus
tum etiam quod vel rubor ipse facillime indicat
verecundia præditus, qui modo amicus erat, nunc
repente hostis vel lenissimis de causis gravissimus
fit, & quæ illi credita sunt vel tenuissima suspitio-
ne iniecta euomit.

De leone vlciscente canem contubernalem
suum. CAP. XLIIII.

Quod de leone Eudemus dicit, non parua
admiratiōe habet, hoc ipsum eiusmodi est,
Iuueni ferarum cicuratori canem nimirum, vrsam
& leonem fuisse, eosque primum & pacem inter
se seruasse, & amicitiam rectè coluisse: deinde
cū canis aliquando & vrsa inter se colluderent,
& ludicris morsuunculis conflictarētur, vrsam re-
pente ad feros mores reuertisse, & canem simul
inuasisse.

inuasisse, & ventrem miseri vnguibus indignissi-
mè distraxisse, cuius atrocitatem facti leonem indi-
gnatum perfidiæ vrsinæ odio, quod & fœdus fre-
gisset, & amicitiam institutam violasset, inflam-
matum iusta & merita iracundia contra vrsam
& exarsisse, & ab ea pares pœnas quibus illa
prius canem affecisset, repetisse.

De lutea & vireone. CAP. XLV.

Lutea nulla alia re quàm herba symphito nun-
cupata, quæ magna difficultate & reperitur
& effoditur, nidos construit, eosque villo & lana
substernit: vireo autem in luteæ genere mas vitæ
numerus sciens est, simul & aptus ad quidvis di-
scendum, idemque laboris in discendo patiens: hye-
me nisi est captiuus, non apparet, æstiuo autem sol-
stitio in lucem nostram prodit, exoriente arcturo
sedere eò vnde huc venerat, reuertitur.

De ruffis animalibus Indicis quæ similia sunt
scarabeis, & de Cynocephalo. CA. XLVI.

Apuđ Indos nascuntur animalia scarabei ma-
gnitudine, adeo rubra, vt cinnabari similia
dicere possis, primo aspectu pedes habent longissi-
mos, & tactu molles, nascuntur in arboribus feren-
tibus electrum, & harum arborum fructu vescun-
tur. Indi venantur hæc ipsa, eademque exprimunt,
& ex ipsis tingunt vestes phœniceas, & quemuis
alium pannum huiusmodi colore tinctum. Vestem
serunt reges Persarum, cuius pulchritudo Persis
videtur

videtur mirabilis, & comparata cum vestibus Persarum indigenis longe præstat, & ut Ctesias inquit, in stuporem præ admiratione redigit spectatores: quoniam celebratis Sardianicis acriori & fulgentiori est colore. Nascuntur etiam in ea parte Indię, ubi producuntur huiusmodi scarabei cynocephali, qui ex eo nomen trahunt quod canino præditi sint capite, cætera membra humana habent, ferarum pellibus induuntur, & iustitiæ retinentes lædunt neminem: cumque Indici sermonis indigentes sint, tamen nihil loquuntur sed ululant, ferina vescuntur, quam quidem quia velocissimi sint, ideo facile comprehendunt, & captas bestias interficiunt, non tamen eas igne sed ad solem membratim concisas coquunt, alunt etiam ouillum & caprinum pecus atque lac bibunt. eorum feci mentionem inter bestias iusta de causa, quoniam vocem articulatam expressam humanam non habent.

Quemadmodum taurus animo incitatus placatur. CAP. XLVII.

Taurus animo incitatus eo impetu cornibus appetit, ea impotentis animi effrenatione fertur, nihil ut eum neque bubulcus, nec metus ullus reprimere queat, atqui eum quidem ipsum homo sistit, atque ab impetu continet, si dextrum ipsius genu fasciā quadam deligauerit.

De pardali. CAP. XLVIII.

Pardalis anterioribus pedibus quinque digitos

tos habet, posterioribus quatuor, eius generis fœmina maiore quam mas robore prædita est, ea si venenatam herbam à Gentili Angore suo appellatam imprudens comederit, confestim exquirat hominis stercus, eoque inuento ex veneno servatur.

De equis. CAP. XLIX.

Quia palpebris equi in gena inferiore carent, propterea Apelli Ephesio qui equum quem piam pinxisset reprehensionem attulisse ferunt, alij non Apelli istud accidisse, sed Niconi aiunt, cum tamen scientissime reliquas cæteras equipartes pinxisset, hanc partem illi vitio versam fuisse.

De asilo & tabano. CAP. L.

Asilum maximè similem muscæ esse ferunt, robustum, & bene compactum, habere quoque aculeum durum & validum ex ore appensum, sonumque tumultuosum edere, tabanum autem similem videri muscæ caninæ, sonum ut asilo maiorem edere, sic aculeum minorem possidere.

De Indicis asinis. CAP. LI.

Sylvestres asinos equis magnitudine non inferiores apud Indos nasci audio, eosque reliquo corpore albos, capite verò purpureo, oculisque nigris esse, cornique in fronte gerere, cuius superius puniceum, inferius autem album, medium verò nigrum sit: atque hac varietate distinctis cornibus non omnes quidem Indos, sed potentiores tanquam armillis quibusdam brachia ornantes, sic ea ipsa auro

auro certis spatijs distinguentes bibere, ex hoc cor-
nu bibentem ab insanabilibus morbis tutum fieri
 neque eum ipsum conuulsionibus corripit, neque sa-
 cro morbo tentari, neque venenis ullis ferit. Quin-
 etiam si quid prius pestilens biberit, tum id euome-
 re, tumque ad sanitatem redire. Cum autem ceteri
 asini quibuscunque in terris sint tam domesticis
 quam syluestres, tum solipeda animalia, nec talos
 nec fel in iecore habeant, asinos Indicos cornigeros
 Ctesias inquit, talis primum, ijsque nigris prædi-
 tos esse, deinde si quis eos cōfregerit, interiora quo-
 que nigra deprehensurum esse, neque modo corpo-
 ris velocitate longe multumque ceteros asinos su-
 perare, sed et velocitate eadem multo equis, et
 elephantis præstare. Cum autem in viam se dede-
 runt, tardius primo ingrediuntur, deinde paulatim
 tantum confirmantur, ad contendendum iter, eos
 quidem ut sequi operosum sit, eorum verò cursum
transcurrere nulli concedatur: postea autem quam
 foemina pepererunt, patres circum pullos à partu
 recentes summa custodia versantur, eorumque com-
 morationes locis Indiae desertissimis sunt, cum à ve-
 natoribus Indis inuaduntur, pullos suos adhuc etate
 infirmos à tergo suo pascentes habent, atque pro eis
 propugnant. Contra equites audent venire, eosque
 ferire, tanto sane hi robore existunt, nihil eis ut
 obistere queat: quin statim et concedat, et per-
 datur, equorumque incursu latera discerpunt, et
 lacerant

lacerant, et viscera dirumpunt. Ex quo fit ut ad
 eos equi appropinquare valde metuant: appropin-
 quatio enim capitalem utrisque multam miserabi-
 lem infert. Ex eo namque conflictu non equi modo,
 sed et asini pereunt. Pergrauiter calcibus pugnant.
 Eorum morsus eatenus acerbiores existunt, ut
quicquid comprehenderint funditus diripiant. Ex
 his verò qui sunt confirmata etate, incomprehen-
 sibilis sunt: carnes eorum quod amarissimæ sint, haud-
 quaquam esculentæ.

De Libycis bestiis scientibus numerare.

CAPVT LII.

Rationis expertia animalia numerorum ra-
 tionem tenere Endemus affirmat, quod qui-
 dem ipsum Libycorum animalium testimonio, quo-
 rum nomen non explicauit comprobatur. Quæ autem
 dicit hæc sunt, Hæc animalia huiusmodi quodcun-
 que venata fuerint, in undecim partes diuidit, et
 decem quidem comedunt, undecimam relinquunt.
 Cur eam tanquam decimam relinquunt, considera-
 tione dignum est, suo ingenio vnum, et duo, et de-
 inceps reliquos numeros sciunt: mirum igitur vi-
 deri debet bruta animalia sua sponte nullo docente
 numerandi scientiam percipere, hominem autem
 rationis participem nisi vehementi cura, assiduo
 studio, ac nonnunquam ne multa quidem verbe-
 ratione numerorum vim cognitionemque compre-
 hendere posse.

De æn

De œnade, quam Theodorus vertit viginem. CAP. LIII.

O Enada autem esse, non ut quidam arbitrantur vitem, scire oportet, eam paulo maiorem columbo. Aristoteles tradit, palumbo minorem, unde quosdam in Sparta œnadotheres quasi viginis venatores appellari audio.

De aspidis amore. CAP. LIIII.

Quod Aegyptij de aspide dicunt, id libenter sapientie studiosi audiunt, in quadam Aegyptiorum praefectura nomen ab Hercule trahente formosum puerum anserum custodem ab aspide serpente tam mirifice adamatum fuisse, ut is cum obdormisset, è somno ad declinandas insidias quas aspidis coniux rivalitate commotus ei moliretur, ab ea excitatus fuerit, & sibi cauerit. Homerus equo dedit vocem, aspidi natura, quae leges negligit, ut dicit Euripides.

De camelis. CAP. LV.

Cum camelos quinquaginta annos vivere perpetuum mares ut pugnaciores sint à Baetris populis castrari: ita & petulantia excissa, maiori robore esse: camelis etiam feminis vulvas ferro exulcerari, ut partibus illis quae ad furorem libidinis incitant adustus, ad bellum aptiores existant.

De vituli marini amore. CAP. LVI.

Vitulum marinum Eudemus ait in hominem spongiarum

spongiarum piscari solitum amore flagrasse, eoque ubi subterranea petra esset extra mare progressum cum spongiatore versatum fuisse: quod autem cum is deformissimus esset, vitulo formosissimus videretur, nihil forsitan mirum videri debet, cum saepe numero homines in mulieres turpissimas amore inflammantur: contra ab elegantibus valde abhorreant.

De hydro.

CAP. LVII.

Hydro percussum Aristoteles ait statim odorem teterrimum reddere, ex eoque quod tam male oleat, ei neminem appropinquare posse, idem quoque ait percussum cum obliuione circumfundi, eiusque oculis multam caliginem offundi, tum rabiem, & summum tremorem eidem exoriri, tertioque die perire.

De aue cyano.

CAP. LVIII.

Avis cui cyanus nomen est, natura sua ab hominum consuetudine abhorret. Urbanas commorationes odio persequitur, locorum agrestium, ubi homines versari soleant insolens est, eis locis in quibus est ab hominibus solitudo, & montium iugis, & praecipitijs delectatur. Epirum, & insulas hominum frequentia habitabiles haud sanè in amore habet: Scyro & si qua est eiusmodi alia sterilis, & ab hominibus inops delectatur.

De spino aue.

CAP. LIX.

Spini aues in posterum longissimè providentes hominibus ad rerum futurarum coniecturam

110
sapientiores sunt. Etenim hyemem futuram præsen-
tunt, & niuem prænoscent, & multa cautione
observant ne ipsi opprimantur, itaque earum acer-
bitatis metuentes tanquam ad perfugia, sic ad loca
nemoribus frequentia confugiunt.

ÆLIANI LIBER
quintus historia ani-
malium.

De aubus Mennoniis,

CAP. I.

Larianam terram Cyzico
vicinam aues aspectu ni-
gras incolere ferunt, quæ
figura corporis, & forma
accipitribus similes esse vi-
dentur, eæ usu carni cum
se abstinere, tum in omni
victus ratione se continent.

Eis enim ad prandendum semina satis sunt. Cum
autumnus esse cœpit, illium gregatim aduolant. Eas
autem iccirco Mennonias vocant, quod recta ad
Mennonis sepulchrum profisciscantur. Id enim vel
etiam nunc à Troadis incolis ad ornatum Men-
nonis conditum ibi fuisse dicitur, atque Mennonis
cadaver ex cæde à matre in Susa tantopere decan-
tata

tata exportatum fuisse, ut humatione afficeretur,
eque dignitate illius exequiarum iusta ei persolue-
rentur. Aues igitur Mennonis gentiles quotannis
eò proficisci, ibique primum in contrarias partes
distrahi, deinde pugnam committere, eamque sum-
ma contentione tandiu pugnare, dum ex his media
pars pereat, altera victrix discedat. Iam de causis
cur hæc accidant philosophari nec mihi libet, neque
etiam vacuus sum ad scrutanda nature abstrusa
atque abdita: illud tamen epitaphium dicitur filio
Auroræ & Tithoni. Hoc certamen concertant
tot annos prædictæ aues, Peliam semel Græci deco-
rarunt certamine & Amaryncea & Patroclum
& Achillem oppugnatorem Mennonis.

De noctua, & de Creta, in qua non est ani-
mal maleficum. CAP. II.

I N Creta non nasci noctuas & importatas mori
aliunde aiunt. Videtur Euripides imperitè se-
cisse Polyidum videntem noctuam & ex hac au-
gurantem, quoniam inueniret Glaucum mortuum
Minoi filium: audio etiam Cretenses illa canere
præter iam dicta, Cretam donum accepisse à Ioue,
nimirum Iouis nutricem & occultatricem liberam
esse omni malefico animalis, ita ut neque ipsa ullum
pariat neque aliunde exportatum alat. Cuius rei ar-
gumentum demonstratur, si quis vel tentandi vel re-
prehendendi Iouis doni causa aliquod externum hu-
iusmodi animal importauerit in Cretam, ut terram

Cretensem attigerit, id perit. Itaque qui venantur serpentes in vicina Libya tale quiddam machinari præstigiatores, qui permultos feros serpentes mansuefacere solent in admirationem hominum, cum in Cretam portant serpentes, simul cum ipsis etiam portant tantum terræ Libyæ, quantum satis sit ad usum serpentum, ne pereant. Quare cum in Cretam insulam accedunt, non prius serpentes deponunt, quam terram externam à se ipsis apportatam substraverint, ad hæc spectanda congregant multitudinem & indoctum vulgus adducunt in admirationem. Quandiu verò serpentes in terra externa collocati manserint, etiam si assurgant, & non excedant pulverem domesticum, tandiu quidem vivere possunt. At si egrediantur in externam & sibi inimicam terram, moriuntur: & iure quidem, nam si numen Iouis Theti & alijs permultis utile fuit, quanto magis terræ nutritici sue videri debet.

De verme amnis Indi.

CAP. III.

Indus fluuius bestiarum ferarum expers est, solum in eo nasci vermen aiunt, speciemque eorum qui ex ligno gignuntur, & aluntur, gerere, ad septem cubitorum longitudinem & eo amplius procedere, eius crassitudinem decem annos natus puer, manibus vix complecti queat, ijs in superioris oris sede vnus dens inest, in inferiori alter, ambo quadranguli cubitalem longitudinem habent: quod enim cunque sue animal, sue lapidem comprehendit

derit, facillimè conterit. Interdiu ima in sede fluminis versatur, cæno gaudens: noctu ad terram proccedit, & in quocunque inciderit, vel equum, vel bouem, vel asinum, conficit, atque in suas sedes trahit, & in flumen abstrusus, membra omnia excepto ventre exedit. Ac si de die fame premitur, & siue camelus siue bos in ripa bibit, violentissimo impetu summa labra mordicus comprehendit, & robusto tractu in aquam abreptum edit. Eius pellis duorum digitorum crassitudine est, eiusmodi autem machinatione capitur: hamum robustum ad ferream cathenam alligatum deijciunt, & ne ferrum deuoret, agnum aut hœdum ad illecebram in hamum implicant, deinde in fluuium demittunt. Triginta viri hasta & ense accincti, & corneis sudibus bene robustis, si percutere sit necesse, adsumunt: deinde hamo captum trahunt, & abstractum interficiunt. Triginta dies appensum tenent, atque ex eo in fictilia vasa crassum oleum stillat: singuli vermes quinque olei sextarios reddunt, quod quidem ipsum regi Indorum apportant. Huius ea est vis olei, ut si in illo igne eius infusa hemina quencunque lignorum, acernum comburat: ac si vel hominem velis vel aliud animal exurere, primum ut hoc infuderis, funditus statim deflagauerit. Eodem ipso Persarum regem aiunt capere hostium vrbes, neque arietes, testudines, aliæque bellica tormenta ad eas capiendas opus esse: nam cum fictilia

Vasa unius hemine capacia eo impleta & obstru-
ta in portas iaculatur, vasa quidem ad portas alli-
sa rumpuntur, at oleum delapsum ignem circum-
fundit, ut restingui non possit, & flamma insa-
turabilis comburit homines pugnantes. Hæc Cte-
sias Cnidius.

De balena.

CAP. IIII.

Balena quemadmodum delphinus lac habet,
colore quanquam nigro, non est maxime tamen
cyaneus, qui medium inter nigrum & viridem lo-
cum tenet, conspicitur non branchijs sed fistula, sic
enim huius respirandi viam appellant spiritum du-
cit, sedes & commoratio huic est Pontus, extra se-
des illas minimè vagatur.

De auium pugna.

CAP. V.

Scius belli quod cum aue mare committit fœ-
mina victoriam reportet, eius collum volupta-
te effertur: non tantum tamen quantum galli qui
inflantur, tum maximis spiritibus implentur, &
longo tibiæ tractu gradiuntur.

De amore delphinorum in suum genus.

CAPUT VI.

Vrbis Thraciæ, cui nomen est Aenos, præcla-
rum dat testimoniū delphini amoris, quem
erga suam nationem habet. cum forte euenisset,
delphinus ut vulnere accepto non mortifero qui-
dem, sed sanguinem mittente, caperetur, reliqui
non capti id ipsum ut senserunt maximis saltibus
ad

ad portum gregatim profecti probe studium suum
captiuo nauarūt. Paruuli delphini cum ijs qui sunt
confirmata ætate ideo natare solent, quia nondum
ex ætatis infirmitate soli audent. Hi igitur adole-
scentes de suis periculis pertimescentes captiuum
deseruerunt, natu maiores tanquam socium quen-
dam homines genere se contingentem, sic ij tristes
pergebant illum comitari & magno studio suble-
uare, cum vel homines ipsi cum intimis & necessa-
rijs infelicibus suis studium & curam perraro com-
municare soliti sint.

De simia & fele.

CAP. VII.

Cum feles simiam in Aegypto insequerentur,
hæc autem omni neruulorum contentione in
fugam se impellens rectà conscendisset in arborem,
atque illi ad eandem arborem ascendissent, ad cor-
ticem enim inherentes sursum correpere sciunt,
hæc sane ut sola à pluribus circumuenta ex arbo-
ris trunco ad ramorum cacumina se vertens, diu
multumque ex his extremis pependit: illi tum quod
eo accedere non quirent, ad aliam se conuerterunt
venationem, hæc autem ipsa studiose, & diligen-
ter se ex periculo seruauit, nec cuiquam aliq, quam
sibi metipsum salutis præmium debuit.

Animalium naturales antipathia. CA. VIII.

Aristoteles serpentibus inimicam esse Asti-
paleorum terrā tradit, sicut Rhena à terram
muslellis, cornix Atheniensium arcem non adit.

Rhegini, & locri pacem inter se habent, atque
utrisque ad alterorum agros accedere, &
agricultionem exercere liberum est, cicadæ tamen
cum ijs non sentiunt, nam Locrenses in Rhegino
agro silent, Rhegine vicissim Locris mutæ sunt,
huiusce silentij nec ipse causam, neque quisquam
alius nisi ad differendum sit temere audax intelli-
git. Sola igitur natura nouit. Fluij igitur inter
Rheginos & Locros medijs ripæ etsi non iugis spa-
tio distant, tamen neutre transuolant. In Cephale-
nia fluuius est qui inter cicadarum sterilitatem
& copiam medius interfluit, in Macedonia etiam
cicadarum genus mutum habetur.

De studio apum erga regem suum. CAP. X.

Regem suum apes lenitudine imperij dulcem
& mansuetudine morum suauem, nulloque
speculo armatum, cum is defugiens ipsas reliquit,
accersunt, & fugituum à regno insequuntur.
Ipsam autem sagacissimè odorantur, ac nimirum
ex eius odore deprehensum sua sponte moderatio-
nis amantes de fuga in regnum reducunt. Athe-
nienses de ciuitate Pisistratum expulerunt, atque
principatu exuerunt, Dionysium Syracensani regno
eiecerunt, alij alios tyrannos iniquos, & regnandi
ars, est facitare nescientes ex tyrannide deiecerunt.

& omnibus fortunis funditus euerterunt.

De earum rege.

CAP. XI.

Apum regi curæ est, modum alijs statuere,
& ordinem asserre, alias enim aquari iu-
bet, alias intus mella fingere, extruere, expolire,
suggerere: alias verò ad pastiones proficisci, muta-
tionem operarum, & vicissitudinem munerum fa-
ciunt. Proiecta ætate ad id delectæ sunt, ut domo
se teneant. Rex ipse satis habet illa curare quæ an-
te dixi, leges nimirum perinde ut summi princi-
pes, dicere: quos philosophi vel politicos, vel ad mo-
deranda regna aptos esse scribunt, ceterum mune-
rum operosorum immunitatem habens, at laboran-
do quiescit. Quod si migratio potior ad vsum sit,
quam mansio, tum rex pergit emigrare, ac si ab
ætate firmus sit, antecedit examen, dux ad profici-
scendum: reliquæ eius ductum sequuntur. Sin ætate
affectus sit, cæteris apibus vehitur. Signo dato som-
num capiunt. cum tempus est ad quietem profici-
scis, una quæpiam à rege iubetur somni signifi-
cationem dare, quæ simul ut ad dormiendum signum
iustulit, statim eæ somnum accipere pergunt. Quo
ad rex viuit, tandiu examen pace fruitur, omniq;
ordinum perturbatione caret, fuci suis cellis liben-
ter se continent, seniores suum locum habent, natu-
minores item suum, & rex separatim à reliquis
habitat, soboles apum post manet. Excrementa in
locis separatim congeruntur. Rege extincto omnia

perturbantur, & funditus peruertuntur. Fuci in apum cellis pariunt, atque miscent, omnia denique regis defectione ac inopia percunt, tum etiam pure & munde viuunt: nullius animalis carnes edunt: neque tamen ad hanc cautionem Pythagoræ symbolum ijs opus est, satis habent floribus vesci, quod maxima temperantia sint. Libidinem & delicias odio persequuntur. Cuius rei testimonio est, quod vnguento delibutum insectantur, & tanquam hostem qui nefarium quippiam admiserit, exagitant: à complexu venereo recentem cognoscunt, atque illum sicut hostem insequuntur, fortibus nihil concedunt, neque ab animalium villo refugiunt cum ijs qui sibi molesti non interueniunt, quique nec malitiose, nec dolose alueos adeunt, pacem seruant, fœderèque deuinciuntur: contra inexpiabile bellum cum interpellantibus & vexantibus gerunt: mellis populator in hostium numero locoque ducitur. Vespas acerrimè verberant, eas aliquando equunt

*e quo meo
id configit
Derfusa
iuxta sebru
amem.*
Aristoteles affirmat, non modò fortissimè inuadunt, & potentiores vincunt debiliores. Bis nocent rubetæ, & ranæ lutariæ, meropes, hirundines, & vespe, quas quicunque vicerit, Cadmeam reportat victoriam: nam valde afflictus, aculeis discedit victor: non enim animi robore minus quàm aculeis armate sunt. Apes non esse expertes sapientiæ & prouidentie Aristoteles colligit vel ex eo, quod

profect

profectæ apes ad alueum non domesticum sed alienum, etsi mel nihil ad se pertinens populentur, tamen apes quæ sunt domesticæ illius aluei suum laborem diripi quietè & patienter tolerant futuram vitionem fortiter expectantes. Nam ut curator apum permultas apes inimicas interfecit, illæ domesticæ cognoscentes se esse, iam pares ad pugandum vlciscuntur, & poenas iustas sumunt de externis populatricibus suis.

Quemadmodum apes ex alueis non se mouent. CAP. XII.

Hoc quidè ipsum apum sedulitati & operoso labori testimonio est, ab occasu vergiliarum ad vernum æquinoctium in locis hiberno frigore infestissimis non se ab alueis commouent, sed teporis desiderio & frigoris fuga, intus manent, reliquo anni tempore segantem & otium odio habentes, diligentissimè & laboriosissimè operantur, nec quisquam extra hyemale tempus ac morbum videat apem otari.

De geometria earundem. CAP. XIII.

Geometriam, figurarum pulchritudinem, fingendi elegantiam sine arte, sine regulis, sine circino simul & figuras sexangulas, & sex laterum, & equalium apes conficiunt, cum autem ex sobole alueus apibus redundat tanquam maxime vrbes hominum multitudine redundantes, sic illæ colonias deducunt: ingruentis pluuiæ aduentum

pres

presentiunt, & ventum acerbum futurum præno-
scunt. Verum si ventus præter opinionem apibus
acciderit, videbis singulas apes ferentes lapillum
summīs pedibus ad firmamentum ne euertantur.
Iam verò quod diuinus Plato de cicadarum musica
& cantu, hoc & de apum choro dicere posset
quispiam, cum in fugam se erumpunt, & ab al-
ueo aberrare coeperunt, tum apiarum crepitaculis so-
noris crepant, & verò tanquam sirenibus retrahuntur, atque adeò in consuetam domicilia rouolant.

Diuerſi mores murium & scorpionum.

CAPVT XIII.

IN Pæro insula Aristoteles dicit mures esse, & terram vnde foditur ferrum comedere, id ipsum facere in Teredone terra Babylonie scribit Anonymus. In Latino Carie audio scorpiones esse qui domesticos homines mortali vulnere percutiunt, at externos leni, & sine ulla damno, quod Iupiter hospitalis dedit hospitibus.

De musca.

CAP. XV.

Nos etiam muscam honoris expertem ne relinquamus & merito. nature enim illa etiam creatura est. Muscæ Pisatides per festum Olympiorum pacem habent cum externis & indigent. Tot igitur sacrificijs factis, & tanto sanguine effuso & carnibus suspensis, muscæ ultro discedunt, & Alpheum fluium transuolant, & videntur non longe differre à mulieribus illius loci incolæ.

us enim certaminis casti lex expellit, at muscæ volentes sua sponte à sacrificijs discedunt tempore sacrificiorum & certaminum, ut vero peracta sunt tanquam decreto reuocata ab exilio redeunt in Elin rursus ut mulieres.

Vespæ regno non tyrannide reguntur.

CAPVT XVI.

Sub regnum, & potestatem vespæ etiam subiunguntur, non tamen sicut homines tyrannide tenentur, cuius rei testimonio est, & quod sine spiculo sunt, & quod earum principes quanquam duplo maiore corpore sunt, & mansueti tamen sunt, & qui neque volentes neque inuiti molestiam exhibere possunt. Quis igitur non oderit in Sicilia Dionysios, in Heraclia Clearchum, Apollodorum Cassandrinorum prædonem, & Lacedæmoniorum perniciosum Abim? Siquidem hi gladiatorum confidentia regnarunt: reges verò vesparum sine aculeo mansuetudine nituntur.

De aculeatarum vesparum malitia. CA. XVII.

Aculeate vespæ illud facere dicuntur in viperam, quam mortuam perspexerint inuolantes veneno aculeum imbuunt, vnde mihi homines disciplinam non eam quidem bonam veneno inficiendi sagittas hausisse videntur. Quod quidem ipsum Homerus in Odyssea testatur, cum ait venenum querens ut iacula ærea obtineret, ac sane Hercules hydræ veneno iacula tinxit, sic vespæ viperina

perina acerbitate aculeos afficiunt.

De orpho.

CAP. XVIII.

ORphus piscis marinus est, quem si postquam ceperis disseces, statim non moritur, sed motum non parum diu retinet, hyberno tempore cum in speluncis se tenet, tum vero ad continentem libenter commoratur, quod magis littoralis sit quam pelagus.

De lupis.

CAP. XIX.

Contra taurum lupus ire, & simul ei à fronte ideo adloriri non audet, quod & cornua extimefeat, & eorum robur mucronatum declinare studeat, quamobrem primum velut recta via contra eum pugnaturus esset præ se gerit minas, & ob illius oculos sese crebro versat, deinde se retorqueus in dorsum insilit, & acerrime ad eius perniciem incumbit, atque cum nature astutia suam infirmitatem compensans ipsum expugnat.

De asello marino.

CAP. XX.

Cor in ventre marinum asellum habere harum rerum periti assueverant nos docent, atque in sermonem hominum venit, huius partum nunquam deprehensum fuisse.

De pavone.

CAP. XXI.

Non modo pavo se non ignorat ex avibus formosissimum esse, verum etiam ubi formosita sit pulchritudo præclare tenet, atque ea elatus & ceruiculam iactat, & ex pennis quæ ei non me-

diocre ornamentum afferunt, maximos spiritus sumit: his enim spectatoribus metum inicit, & æstivo tempore natiuum & non accersitum habet tegumentum. Quod si quæ velit exterrere, pennas primum explicat, deinde ad inijciendum terrorem his concrepat, capitisque elatione, ac superbo supercilio velut triplicem cristam iactat. Cum refrigeratio ei necessaria est, tum passis pennis & in anteriorem partem reflexis ex sese corpus suum opacans caloris vim frangit, & propulsat, si retro, atque à tergo ventus fiat, alas paulatim pandit, atque ventus interspirans auras, & molles, & suaves ei afflat, unde is refrigeratur. Quod si laudatur tanquam formosus puer, aut mulier pulchra, corporis præstantiam belle ostentat. Sic is ipse pennas ornate, & ordine erigit, ut vel florido prato, vel varie picturæ similis esse videatur. Ac vero ante pictorum oculos se ad imitandum exponens abunde sui pingendi potestatem facit, & spectatorem conspectu suo expleri facile patitur, & quaquaersus conchatam caudam intorquens gemmatior, & variam magis, quam sint Medorum Persarumque vestes suam stolam ambitiose admodum, & elate ostentat. Ex Barbaris ad Græcos exportatus esse dicitur: primum autem longo temporis intervallo rarus, deinde studiosis elegantie, & pulchritudinis pretio spectatus fuit. Athenis & viros & mulieres admittentes ad huiusmodi spectaculum ex eo quæst

quaestum fecerunt, atque ut in oratione contra Erastrophratum Antiphon inquit, marem & foeminam mille drachmis estimarunt. Hortensius homo Romanus coenam primus Romae sacerdotij adijciantem cum pavone dedit. Alexander Macedo eiusmodi aves apud Indos videns, earum admiratione commotus in eos qui has occiderent gravem poenam constituit.

De muribus.

CAP. XXII.

Cum mures in aquatile vas delapsi ascenderent non queunt, mutuas inter se caudas mordiculis tenentes sese subtrahunt, secundum quidem primum, tertium secundus, sic enim eos mutuas inter se operas sapientissima natura ponere docuit.

De crocodilis.

CAP. XXIII.

Ad hanc rationem de Nilo aquam haurientibus crocodili abstrusas insidias instruunt, nam per virgulta quibus sunt tecti, & intuentur, & subter ea ipsa natant, ac sic operti se ad littus magis saltibus incitant, confestimque ex virgultorum latebris erumpentes aquatores dum aquam hauriunt violento raptu interceptos denorant, quod quidem ipsum crocodilorum malitiam & fraudem facile ostendit.

De canibus & otide.

CAP. XXIII.

Lepus & vulpes canum metu exhorrescunt, atque interdum sola canis latrantis denuntiatione ex loco undique septo repribus, & dum tibi vestito

vestito excitantur. Canes leonem in fugam compellunt, cervos insequuntur: sed & avis nulla non canem parvis facit. Vnam autem otidem excipio, quae propter corporis sui gravitatem, & tarditatem canem perhorrescit: eam enim ponderosa corporis molle constrictam ale non facile allenant, idcircoque demisso atque humili volatu utitur, quia pondere deprimitur. Ex eo fit ut nonnunquam à canibus capiatur, itaque conscientia suae humilitatis percussa simul ac canes latrantes audierit, in dumeta aut paludes excurrit quibus & protegatur, & ab instanti periculo servetur.

De agnis.

CAP. XXV.

Sed admodum suos parentes homo cognoscere incipit, cum tamen intueri in patrem completi matrem, versari cum domesticis doceatur, atque eius etiam oculis ac animo nomen paternum crebro inculcetur, & decantatum habeat: agni vero simul ut sunt in lucem suscepti, circum matres statim erratico saltu concursare, & domesticum incipiunt ab alieno internoscere: neque tamen ad huius rei notionem praecipientium opera uti necesse habent.

De simia.

CAP. XXVI.

Simia actuosum animal & ad omnia imitanda shabile, omne quod corpore agitur si doceatur praclare discit, & id ipsum actione representat, ac si saltare doceatur saltatione assequitur, si ad tibiā

canere, canit, ego aurigæ munus obire vidi, habenas
nimium vel adducendi vel remittendi & flagel-
lo simul utendi: breui, si quis ad alia quæpiam insti-
tuat non fallit docentem. adeo varium natura ani-
malest, & multiplex, ut ad omnem actionem se
se verset.

Diuersæ naturæ leporum & meleagridum,
boum & suilli pecoris. CA. XXVII.

AB alijs diuersæ sunt naturæ lepores apud Bi-
zaltas bina habere iecinora Theopompus
inquit. Iam in Olero Hister ait meleagridas a nullis
auiibus ungues vinctas habentibus violari. Ari-
stoteles quoque dicit in Neuris populis boues cornua
in humeris gerere. Agatharchides tradit in Æ-
thiopia sues habere cornua. Sostratus merulas di-
cit omnes esse albas Cyllene. Alexander Myndius
in Ponto scribit oues pingues fieri amarissimo ab-
sinthio, capras natus in Minante sex menses non bi-
bere, sed duntaxat in mare intueri hiantes aurâsq;
illinc excipere idem tradit: capras Illyricas audio
ungues pedum indiuisos habere. Theophrastus di-
cit in Babylone pisces ex flumine egredi, & in sic-
co cibum sæpe capere.

De amore porphyriionis erga suos contu-
bernales. CAP. XXVIII.

Porphyrion præterquam quod & riualis est,
& obrectator, ea sane etiam naturæ indole
præd

præditus est, ut eorum quibuscum usu coniunctus
est, amantissimus esse dicatur, eum ipsum & gal-
lum in eodem versari domicilio percepi easdemque
ambulationes, & equalia spatia conficere solere,
eisdem vesci cibis: communiter puluerulentis uti
volutationibus, mirificumque ex his rebus amorem
inter se mutuum contraxisse. Etenim cum utrius-
que dominus festo quodam die cum sodalibus ut
epulari sacrificium faceret, gallum occidisset, por-
phyrio conuictore priuatus tantum doloris accepit,
sibi ut inedia mortem conscisceret.

De anser.

CAP. XXIX.

IN Agio Achaie vrbe præstantem forma pue-
rum Olenium nomine Amphilocum, sicut Theo-
phrastus refert, anser amauit: nam cum in Æ-
giensi custodia is puer Olenius cum perfugis ab
Olenio teneretur, ei anser dona afferebat. Nihil
igitur mirum, in Chio Glaucam citharædam homi-
nes, cum ea esset pulchritudine eximia, adamasse,
si quidem ab ariete, & anserem etiam eandem au-
dro amatam fuisse. Anseres Taurum montem
transmittentes aquilarum metu singuli mordi-
cus lapidem tenent, ut ne clangorem fundant: tan-
quam enim silentij frenâ sibi injicientes trans-
volant, atque sic suppressa omnis clangoris si-
gnificatione persæpe aquilas fallunt. Quod au-
tem natura calidissimi sunt, idcirco lauacionum
cupidissimi existunt. Etenim natæ gaudent,

quemadmodum cibarijs summè humidis quibus interius refrigerentur, delectantur, sic nec lauri folia ne siquidem fame opprimantur attingunt, nec rododèdram sua sponte nec adhibita vi edunt: præclare enim intelligunt si quid tale comederint, se vita priuatum iri. Contrà homines non modò in cibo & potione, sed per somnum insidijs attentantur, infinitaque hominum milia partim venenata potione perierunt, ut Alexander, partim cibo ut Claudius & Britannicus eius filius, ac veneni visopiti de lecto non surrexerunt.

De vulpanfere.

CAP. XXX.

Recte vulpanferi nomen inductum est, quod ex ingenuis naturæ suæ rebus trahit. Cum enim anseris speciem habeat, tum probe cum vulpe callida improbitate comparari potest. Atque etiam si corpore anser inferior sit, animi tamen robore superior, & ad inuadendum præstantior habetur, ab aquile & felis & cæterorum hostium suorum iniurijs se defendit, & propulsat.

De serpente.

CAP. XXXI.

Hæc etiam vis & natura ad serpentium nationem pertinet, cor quidem ut in gutture habeant, fel autem ad intestina, testiculos ad caudam possideant, longula sanè oua & mollia pariunt, in dentibus venenum gerant.

De pauone.

CAP. XXXII.

Id pauonis proprium etiam notione dignum est, quod

quòd tres annos natus incipit ex sese parere, & varios colores fundere, non continenter quidem sed duorum dierum intervallo ouis incubat, & simul sic irrita & vana quemadmodum cæteræ aues oua parit.

De anate.

CAP. XXXIII.

Primum ut anas peperit (parit enim in terra extra aquam, aut prope stagnum, aut paludem, aliūque aquosum locum) statim eius foetus recondita quadam natura, & propria aquam persequitur. Præclare enim intelligunt se cum naturæ non sint ad volandum aptæ participes, cœli incolis non esse posse, neque terrenis, cum non sint bestię, in terra versari oportere: quocirca à partu statim natatiles ad aquam assiliunt, neque tamen natare discere necesse habent, at tanquam temporis longinquitate eruditæ & sapienter emergunt & merguntur. Nam cum aquila anataria in eos ipsos rapiendos inuolat, se intra aquam submersione abduunt, atque infra aquam natando ex alio loco eminent extra aquam. Quòd si aquila illic quoque incumbat, & instet, hæc iterum & sæpius demergitur, & tandiu id facit quoad vel ipsa demersa suffocatur, vel aquila discedit ad aliam venationem, & ipsa adepta impunitatem rursus emergit.

De cycno.

CAP. XXXIII.

Maximè hominibus cycnus præstat, non modo enim nouit quando ipse appropinquat

ut moriatur, sed ut placatissime, & lenissime mortem ferat à natura est præclarissimum donum consecutus. In morte enim nullum acerbis doloris sensum inesse se in optimam spem induxit: homines autem quod nesciunt, id & exhorrent, & summum malum existimant: olori vero tanta animi est tranquillitas in extremo vite spiritu ut sibi tanquam Neniā canat, qualem Bellerophonem heroico & magno animo ad mortem paratum canit Euripides. Illum enim inducit loquentem cum anima sua his verbis, Eas in deos pia, externis auxiliabare, non irascebare amicis. Profecto & cyrenus tale funebre carmen viaticum dans peregrinationis, aut deorum hymnos aut laudem peculiarem. Quod autem non angore atque molestia implicatus eum extremum cantum edat, Socrates testatur, sed potius alacri animo affectus: neque enim qui animo dolorem caput, bilem ducit cantu. Neque modo ad mortem, verum etiam ad pugnam fortis est, & ut non laceat tanquam sanè moderatus vir & prudens, sic laceffenti & insidianti de animi robore nihil concedit. Ceteræ quidem aues cum eo pacem habent, & quasi fœdere deuinciuntur: ab aquila vero sicut Aristoteles ait, sepe hostiliter appetitur, nunquam tamen vincitur, sed eam prouocantem animi, non solum robore, se iure etiam optimo vincit.

De her

De herodio. CAP. XXXV.

Herodius ostreorum voracissimus est, & quemadmodum conchas pelecane exforbent, sic is ostrea testis obducta vorat, & in ea sede quæ ingluuias appellatur, concalefaciens tandiu custodit quoad calore stomachi discluduntur, post ubi is ipse diductas senserit testas, eas euomit & carnem ad sustentandum se retinet.

De asteria aue. CAP. XXXVI.

Avis nomine asteria mansuescit in Aegypto, atque adeo præclare humanam vocem intelligit, ut si quis huic conuitium faciens vel appellauerit seruam, ex ea contumelia irascatur, vel eandem ipsam vocauerit pigram ea sic dolenter tanquam ignobilitatis, & segnitie arguta indignetur.

De torpedine & succo cyrenæo. CA. XXXVII.

Si quis tenet succum cyrenæum & torpedine capiatur, hac statim liberatur. Draconem marinum si dextera manu subtrahere velis, non sequetur, sed fortiter reluctabitur, at si sinistra duxeris, parebit & capietur.

Quanta gloriæ cupiditate lusciniæ laborat.

CAPVT XXXVIII.

Charmidem Mafsiliensem audio dicentē non modo musicæ perstudiosam esse lusciniā, verum gloriæ etiam cupidam: cum enim in deserta solitudine sibi tantum canit, tum simplicem

k 4

cantum, & illaboratum edit, cum autem captiuus tenetur, & non caret auditoribus, cantum variat, contendit, remittit, exprimit, obscurat, quod Homerus designare videtur, cum ait, quando Pandarei puella Iuscinia pulchritudine veris instantis sedens in ramis densis arborum multisonam & saepe versam fundit vocem.

Quemadmodum leo nascitur. CAP. XXXIX.

DE animalibus oculis apertis solum leonem nasci Democritus ait: statim à partu strenuum quiddam edentem alij obseruarunt, eum cum dormit caudam mouere, ut ostendat se non omnino dormire, ut cetera animalia, quod ipsum Aegyptij se obseruasse gloriantur, leonem videlicet à somno inuictum esse, nempe qui semper vigilet: idcirco hunc soli eos comparare existimo, quod sol laboriosissimus ad nullum temporis punctum versari intermittens circum orbem terre, ab instituto cursu nunquam conquiescit. Cui rei Homerum testem afferunt, cum solem, inquit, operum & laborum quietem nullam habere. Cum autem insidias bubus leo molitur, suo robore prudenter vitur: nam noctu proficiscens ad stabula, fortitudine sua omnes quidem exterret, vnum ut arripiat, ut verò exsaturatus est, in posterum quidem reliquias seruare cupit, sed pudor certe eum prohibet in custodia reliquiarum permanere, tanquam ab inopia cibi famem metuentem. Itaque maxime hians, graui spiritu

ritu suo afflat, teterrimam aspirationem exhalans: Sicque eiusmodi aspirationi tetræ custodia permissa discedit. Cetera autem animalia quamuis eo accedant & sentiant ubi illius reliquiae iacent, non attingere audent, metuentia videri praedari, & diripere aliquid de rege suo voluisse. Quod si ei feliciter ceciderit venatus, illum relictum primi cibi capiti obliuio, huncque ut euanescentem & exoletum aspernatus, relinquit. Ac si ex venatu nihil acciderit praedae, ad primum tanquam penariam cellam reogreditur. Cum supra quam ferre queat, cibo se compleuit, aut quiete & inedia se exhaurit, aut simiam nactus vorat, illiusque adesis carnibus ventrem mollium extenuat. Iam porro iustus est leo, & virum qui se laceßiuerit, vliscendi modum tenet. Nam primum caudam vibrans, & per latera contorquens, se ipsum incitat, & tanquam stimulis admotis exacuit, deinde inuadenti resistit, & eum qui se appetiuerit, sed ab ictu aberrauerit, ut pariter vliscatur, exterret quidem, at non ledit. A prima etate cicur factus, cum mansuetissimus est, tum verò eius occuratio facilima & iucunda: lusionibus delectatur: quiduis (modo id suo altori gratum esse sentiat) libenter sustinet. Hanno Carthagenensis leonem, quo ad ventiones sarcinarum utebatur, habuit, vnaque cum Berenice mansuefactus leo vivebat, linguaque eius faciei blandiebatur, leniter abstergens, ac complanans rugas, demulcebat,

cum eaque in mensa conuiuiebat, humaniter et apte comedens. Onomarchus Catanæ tyrannus etiam leones habuit conuictores.

De pardalis suaueolentia. CAP. XL.

Ad mirabilem quandam suauitatem olet pardalis, quam bene olendi præstantiam diuino munere donatam, cum sibi propriam plane tenet, tum vero cetera animalia hanc eius vim præclare sentiunt: hæc autem hoc modo venationem capitis. Cum horum quæ ad victus opus sunt, eget, sese vel in loca arboribus consita, vel folijs vestita ita occultat, ut inuentu difficilis tantum respiret, hinulis dorcades, capræ syluestres, atque alia cuiusmodi animalia suauis odoris illecebra attrahuntur, et proximè accedunt, illa tum, quàm mox de latebra exsiliens ad prædam se rumpit atque eam cōprehendit.

De lolliginibus & sepiis. CAP. XLI.

Avdio animalia ruminantia treis habere ventres tribus nominibus distinctos *λεξόπαιδος* *ἐχίνο* *ἄνυσσος*, reticulum, omasum abomasum, et sepie duobus sunt promuscidibus præditis, quibus ad saxa cum est in mari tempestas adherescunt, et tanquam anchoris iactis firmate fluctuum incursionibus resistunt, post cum est tranquillitas solutis promuscidibus rursus natant, non contemnendam scientiā tenentes vitandi sane tempestates, atque ex periculo salutem consequendi.

De

De apibus.

CA. XLII.

Si tibi libet addiscere apum nomina, sine inuidia tibi dicam quæ audiui: quædam ex apibus duces appellantur, quædam sirenes, aliæ operariæ, aliæ fegule. Nicander ait cephenas fructum asferre, atque in Cappadocia mel sine fauis apes conficere ferunt, idque ut oleum perinde pingue esse. In Trapezunte Pontica ex buxo mel nasci accepis, hocque cum esse odoratu graue, tum eos qui deducti sint de mente ad sanitatem restituere, atque comitali morbo laborantes sanare: itemque in Media mel ex arboribus stillare, ut ait Euripides in Bacchis. In Cithærone dulces ex ramis guttas manare, in Thraciæ ex plantis mel nasci dicitur. In Mycono non gignitur apus, quin etiam importata moritur.

De ephemero animali apud Hipamin.

CAPVT XLIII.

ARistoteles ait bestiolam apud Hipamin fluiuium vnum diem viuente sub lucem matutinam nasci, post autē ad solis occasum extingui.

De sepiæ & polyporum morfu. CAP. XLIIII.

Venenatus sepiæ morsus, tum eius dentes validi, et abditi, os inylus et polypus habet etiam acerrimatē mordendi, atque polypus acerbius mordet quā sepiæ, et tamē minus veneni effundit.

De apro.

CAP. XLV.

Aprum priusquā in aliquem inuadit, dentes exacuere ferunt, cui rei testimonio est

Homerus

Homerus cum ait album acuens dētem: atq; etiam intelligo suillum pecus sese in luto volutans ac turbidam aquam bibens, cum pingue euadere, tum cibus qui vehementer inslent, & expleant delectaristum etiam quietem & suile tenebris oppletum appetere, & Homerus videtur significare hæc. Nam quod volutabris gaudeat & delectetur sordidis lacubus, Homerus designat cum sues vocat *χαλκιδας*, id est, humi cubantes. Quod autem aquam turbidam bibant & pinguescant, cum dicit, bibentes aquam nigram pingues fieri: quod autem gaudeant tenebris, cum hæc scribit, sub saxo cauo dormiebant tegenti à borea: quod autem cibus instantibus delectetur, significat, cum dicit suem glandibus suauiter vesci. Nō ignorans præterea Homerus ut sus videns foeminam sese extenuet, & carnes atterat, facit mares separatim à foeminis cubare. In Salamine si sus segetem herbescentem fuerit depastus, eius dentes lege Salaminensium exteruntur, alij aliter intelligunt & dicunt viridem segetem sues depascentes debiliores habere dentes.

De canibus & perdicibus & pelargis.

CAPVT

XLVI.

Canibus contra morbos quibus tentatur herbam natura præstantem dedit, nam segetem herbescentē si lumbricis vexantur depasti eosdem expellunt. Cum autem utrunque ventrem exhaurire habent necesse, herbam dicuntur quandam commesse

messe, cuius vi partim euomendo, partim deijcienda alio superfluentes cibos eijciunt, unde Aegyptios alios purgare didicisse ferunt. Item in sermone hominum venit, perdices, ciconias & palumbos vulnere accepto origanum imponentes ad sanitatem redire, neque hominum vlla medicina vti necesse habere.

De lacerto.

CAP. XLVII.

Non hic antiquorum testimonio mihi erit opus, quæ ipse vidi explicabo. Cum vir quispian, lacertum magnum & opimum comprehendisset, atque æreo stilo excæcauisset, eundemque in fictilem ollam recentem utrinque catenus exiguis foraminibus pertusam, ut neque spirare fera prohiberetur, neque tamen exitum haberet, conclusisset, & simul terram roscidam, & herbam cuius nomen non explicauit, imposuisset, ac deinde ferreo anulo cui inesset gagates lapis, in quo lacertus incisus erat, nouem signa impressisset, quorum quotidie unum deleteret, post ubi nouo signo sublato ollam reclusisset, lacertum vidi oculorum visu recuperato clarius quàm antè excæcationem aspicere. Vir qui hæc fecit anulum illum dicebat oculis bonū esse.

De amicitia & inimicitia diuerforum animalium. CAP. XLVIII.

Isummam mihi turpitudinem habere videtur, quod non inter se homines amant, cum expertia rationis animalia amicitiam inter se faciant, & retin

retineant: neque modo ea quæ sunt eiusdem speciei
verum etiam inter se nihil genere attingentia. cum
capris enim oves amicitia coniunctæ sunt, cum tur-
ture amicitia columbe intercedit, palumbes item
& perdices bene inter se sentiunt, halcedo & ca-
rulus mutuo inter se amore tenentur, cornix &
ardeola mutuam inter se amicitiam colunt, gaulia
cum monedula amoris coniunctionem habet, cum
harpa miluus amicitiam seruat. Contrà cornices
& noctuæ in expiabili bello dissident, hostes sunt
inter se miluus & corvus, itemque turtur & pri-
ralis, ac etiam chlorio cum turture, vultures &
aquile, & draco hostes inter se sunt. Bubalis &
tauris teterrimi hostes leones existunt, elephantus
infestissimus est draco, aspis & ichneumo acervi-
mum inter se odium exercent, ægipthus asino inimi-
cissimus est, quem ut rudentem exaudierit, ei
oua disrumpuntur, & pulli inchoati excidunt, &
autem ut suos pullos ulciscatur in asini ulcera in-
uolans ea lacerat, circum etiam vulpes odio persequi-
tur, coruum taurus, fero odium est cum equo
delphinus & balena dissentiunt, lupi cum mugili-
bus discordant, conger cum murena, aliæque item
cum alijs odium habent.

De vris & elephantis. CAP. XLIX.

VRse posteaquam venatores (qui non humi
modo se sternunt, sed & os ad terram aby-
ciunt, & spiritum continent) odorati fuerint, tan-
quam

quam mortuos relinquunt: eiusmodi enim anima-
lium genus existimatur mortuos odisse. Mures
etiam oderunt eos qui in suis sedibus & cauernis
moriuntur, itemque hirundines & apes suas gre-
gales extinctas eijciunt. Formicis etiam natura tri-
butum est, ut sui generis defunctas ex cauernis effe-
rant, ut mundius habitent, & quia hoc etiam pecu-
liare brutis est sui generis mortuos ex oculis cito
auferre, sermonibus græcæ fastu carentibus ^{indiciū est}
peruagatum est. Elefantus cum alterum perspe- ^{Aelianum}
xerit mortuum, non præterit quin humum promi- ^{suū romæ}
seide haustam velut sanctam & mysticam inji-
ciat, communem naturam miseratus mortuo paren-
tans, ut ne aliquid impie committat. Nam hoc qui-
dem ipsum non agere execrabile ducit: quare ad
hoc nefarium scelus vitandum satis est ei vel ra-
mum injicere, quo facto abijt, communem omnium
finem non aspernatus. Tum etiam ad nos is sermo
permanuit, elefantos cum ex vulnere siue id in
bello siue in venatione acceperint, aut obuiam her-
bam aut fortuito obiectum pulverem alleuantes in
caelum suspicere, eumque pulverem herbamue ia-
cere & simul voce sua propria lamentari, & mi-
serabiliter supplicare tanquam Deum ob ea quæ
iniuste & indignè sustinent obtestantes.

Manfucta animalia quibus animalibus non
confidunt. CAP. L.

Hanc etiam vim naturamque animalium non
ignorare

ignorare oportet, aues cicures & domesticas audacter contemnere equos, asinos, boues: ac si cum mansuefactis elephantis aluntur, non modo eos non timere, verum per eos etiam ipsos gradi. Iam enim gallinacei ut in eorum dorsis considerare audent, sic magnum eis metum mustella vel prateriens iniecit & qui vocem vel mugientium vel rudentium praeclare contemnunt, eius illius clamorem vehementer horrent. Anseres item & canes & magnas struthiones nihili faciunt, contra accipitrem vel multo minimum formidant: gallorum cantus leones exterret, metu basiliscos exanimat, feles & miluos extimescit: clangorem quidem aut aquilarum aut vulturum facile columbae spernunt, non item circi & marinae aquila. Agni & hœdi pulli omnes statim ut nati sunt ad mammas maternas accurrunt, & lac suggentes implentur. Fidiæda omnia lupi & canes & leone & pardales supinant cum præbent mammas suis gnatis.

Animalium diuersi soni. CAP. LI.

Quemadmodum homines varijs linguis loquuntur, sic animalibus rationis expertibus natura comparauit ut diuersum quiddam & varium sonent. Ex hominibus aliter Scythas, aliter Indus loquitur, aliter Græcus. Animalium alia fremunt, alia mugunt, alia hinnunt, quædam rudunt, quædam latrant, alia rugiunt, nonnulla clangunt aut strident, alia suauiter cantant: sunt etiam quæ balbut

balbutiant. Sexcenta naturæ dona alia alijs animalibus propria existunt.

De aspidibus prope Nilum habitantibus.

CAP. LV.

LII.

In utraque Nili ripa aspides latibulis se tegunt, & tanquam ædes suas homines, sic hoc flumen omni alio tempore incundè, & suauiter accolunt. Cum autem in agros Nilus redundat, tum triginta circiter antè diebus longius ab eo fluuiio in loca eminentiora unà cum foetibus suis demigrant: quod quidem munus à natura acceperunt, tanti ut fluminis tanquam operosi quotannis accessionem & decessionem non modo non ignorent, sed ab eius etiam damno cauere sciant, atque etiam testudines, & tancri, & crocodili in ea loca, Nilo inaccessa id temporis qua transferunt, unde ij qui oua eorum offendunt, quando Nilus sit agros irrigaturus facile colligunt.

De fluuiatilibus equis. CAP. LVII.

Fluuiatiles equi Nili alumni, segetum ut maturitas venit, & flauent spicæ non eas continuo depasci ingrediuntur, sed extrinsecus coniecturis assequuntur, quantum ad se explendos satis sit, post considerationem pascere aggrediuntur, ac postquam sunt pabulo conferti auersis vestigijs retroque versus ad Nilum cedere properant. Hoc enim ipsum eo pacto machinantur, ut si qui agricole sese inuaserint hostes aduerso corpore non à tergo excipiant,

summè impius est, parentem enim suum exest & conficit.

Quemadmodum pardales capiunt simias.

CAPVT

LIIII.

QUamobrem in Mauritania pardales cum robore sint & viribus prestantes, non cursu quo maxime valent, simias persequi aggrediuntur. Causa est, quoniam non longè ante hanc excurrentes sese tradunt, sed & ut mox eam viderunt, in fugam se conferentes, in arbores altas ascendunt, & illius impetum declinantes illic confident, veruntamen pardalis ad hanc rationem simia dolor, insidias molitur, & dolos neccit. Vbi enim simiarum multitudo manet, eo profecta, ad terram se sub arbore abiicit, & ventre proiecto humi, sic iacet, tibiae ut admodum remisse porrigat, oculos claudat, spiritu compresso sese anhelando cōtineat, & verè mortua videatur. Ille verò hostem ex alto despicientes, mortuum suspicantur, & facillime credunt id quod vehementer optant, nondum tamen descendere audent, at experimēti causa vnam ex ipsis quàm audaciorem putant, ad examinandum pardalis affectum pramittunt: hæc quidem non omnino sibi presidens descendit, sed timide & pedetentim primò decurrat, post metu represso reuertitur: tum verò iterum descendit, & cum proximè ad pardalim accessit, regreditur rursus: tum tertio descendit, & illius oculos speculatur, spiritum

tum ducat necne tentat, illa autem immotam se fortissime præstans, paulatim huic animos addit, & iam cum hanc permanere constanter sine damno circum illam sublimiores ex superiori loco simie speculantur, fiduciam, & spiritum colligentes, ex arboribus frequentissima decurrunt, & circum eam cōcursantes saltant, simul & supra ipsam gradientes insultant, & in illius contumeliam saltationem simicam saltantes, multifariam ei illudunt, & gaudium quod de hac ipsa tanquam mortua immortaliter pergaudent, testantur. Illa autem omnia sustinens, simul ac illas ipsas insultando, & illudendo defatigatas esse intelligit, ex inopinato exsiliens, earum partim vnguibus lacerat, partim dentibus distrahit, atque opimum, & adipale ex hostibus prandium sibi abunde comparat, & tanquam Ulysses ancillarum contumelias & procorum, sic diu multumque harum insultationes perpetitur, ut hostes vlcisci queat.

Quemadmodum arbores euertunt elephanti. CAPVT LV.

CUM ab Indis hominibus arborem elephantum radicitus extrahere coguntur, non prius ad eam extirpandam aggrediuntur, quàm quatesecerint, ac tremefecerint arborem: sic periculum facientes, euertine possit, an omnino inuictam ab impetu sit se præstatura.

IN Amano, Libano, & Carmelo Syriæ montibus, cerui nascuntur, qui cum in Cypru se transmittere volunt, gregatim ad littora perueniunt, sibi que tandiu secundos ventos præstolantur, dum per pacatissimam quietem belle sibi flare senserint, tum fidenti animo sese traycere mare ingressi, & ordine natant, & verè in antecedentium tergo subsequentes, capita reponunt: ac nimirum dux idcirco retrocedit, quia non habet ubi nitatur, & post omnes clunibus proximi antegredientis, nitens ex labore quieti sese dat, simul & extremum agmen ducit. In Cyprum ideo transnaut, quod pastionum, quæ illic amplissimæ esse dicuntur, desiderio tenentur: & profecto adeo feracem Cypris incole regionem testantur, de agrorum ut bonitate Aegyptijs non concedant. Eodem modo Epirotici cerui in Coryram quæ contra Epirum est, mare trans-eunt.

ÆL

ÆLIANI LIBER
sextus historia animalium.

Quemadmodum aliena hortatione non egent bestia ad fortitudinem sicut homines, ut liquet ex apro, leone, elephanto, tauro.

CAPVT I.

HOMINES ut boni viri sint hortatione egent, & suasionis oratione plena, quæ & metum tollat, & addat animos. Athletæ qui dem ad stadia hortandi sunt, milites ad arma. Robore non item extrinsecus assumpto

bestia egent, ac ex sese potius vires incitant, & semet confirmant. Aper quidem pugnaturus, lapidibus, Homero teste, dentes exacuit: leo ne quid ignaue faciat flagellans semetipsum cauda excitat, elephanti autem ad certamen ut incendantur promiscide sese verberant: neque tamen ad hoc ipsum cuiusquam egent præceptis. Taurus gregis dux cum ab altero fuerit duce superatus, se in quendam locum ab alijs segregat, & semetipsum non alieno impulsu, sed sua sponte exercet, atq; omni conten-

tione cornibus, calcibus, unguitibus certat, cornua quidem in arbores infligit, pedibus puluerem spargit, ceterisque exercitationibus se accommodat, à vaccis se continet, sicque à Venere abstinet, & libidini sue moderatur, quemadmodum Iccus palestri-
ta Tarentinus, quem Plato toto certaminum tempore omnis coitus expertem permansisse affirmat, at enim Iccum ratione præditum, atque Olympiorum cupidum, simul & gloriæ sensu affectum nihil admodum mirum videri debet emendate, & summa corporis castimonia vixisse, nam ei præmiâ proposita videbantur illustria, pinus Ismica, laurus Pythica, oleaster olympicus, tum vero sperabat se, quoad viueret circumspectum esse, & cum è vita excessisset magnam laudem ex ea re adepturum. Et vere Amoeum citharædum accepit uxorem duxisse, omni tamen tempore cum in certaminibus versaretur, ab ea se abstinuisset. Diogenes tragædiarum actor vniuersum omnino Veneris usum abiecit. Clitomachus pancratiastes canes si quando complexu venereo iunctos perspiceret oculos ab eorum conspectu remouens, & totum se auertebat, etsi quod in conuiuio verbum lasciuum audisset, à concessu exurgens discedebat, atqui homines ratione valentes, hæc vel ad questum, vel ad gloriâ fecisse, non magnam admirationem habet, at tauro suū aduersariū vincenti quæ præconia, ô Plato, laborū deferuntur, aut quæ decernuntur præmiâ?

Quem

Quemadmodum ratione carentia suis familiaribus parcunt, in quo tractat de pardali. CAP. II.

Ratione carentia ab his quibuscum consuetudo sibi quotidiana intercedit, magna amicitie religione adducta abstinere, & parcere sæpe solent. Pardalim enim audio, cum eam à paruula cum hominibus venator versari adfuerisset, atque adeo mansuefecisset, eamque sane tanquam amantissimam adamaret, & magna cura aleret, ob eamque rem hædum huic quem simul cum ipsa aluisset pardalim hædi esu oblectare cupiens, comedendum dedisset, edere hædum etsi occisus esset recusasse: cum enim primo die is ad pastum obiectus semel fuisset, ab eo ipso edendo se abstinuisset: quia propter cibi expletionem inedia uti necesse haberet, secundo die hædus iterū huic allatus est ab eo similiter, quoniam adhuc fame non premeretur se continuisse: tertio die quamuis esuriret quidem & solito signo cibum requireret, non hædum tamen contubernalem suū attingere voluisse, sed illo relicto alterum sumpsisse. Homines autem suos intimos & per necessarios non modo produnt, sed sæpe etiam in fratres & parentes multa perfidiose faciunt, & improbe, & malitiose.

Quando vrsa parit. CAP. III.

Quemadmodum vrsa primò carnem informem pariat, deinde lingua conformet, ante

dixi: iam quod nondum narravi dicam. Hyberno tempore parit, cum peperit latibulis se tegit, nam frigoris vim reformidat & veris aduentum manet, nec ante tres menses catulos in lucem profert, cum autē se habitu corporis opimo sentit (hoc enim ipsum morbi loco ducit) latibulum quod Græci φώλεον appellant expetit, unde affectus quo latendi tenetur φώλις Græcè nominatur. In antrum non recto motu sui corporis sed supino ingreditur, & dorsi sui tractu repit, venatoribus ut vestigia oblitteret: quò postquam est ingressa, se quieti dans habitum corporis extenuat per quadraginta dies, quibus quidem quatuordecim immobilis manet, teste Aristotele, reliquis alijs duntaxat versat, per quadraginta igitur dies manet sine cibo, ipsique satis est dextrum pedem lingere, eique intestinum eatenus obducitur, ut propemodū cohereat, quod quidem ipsum ea sentiens aron herbam agrestem edit, cuius natura ventosa intestinum diducit & dilatat eidemque facultatem receptandi cibi affert. Cum autem cibus sese rursus refercerit formicas exedens facile exinanitur: neque quemadmodum homines ad deiectiones alui illi vel medici vel libri opus sunt.

De draconibus.

CAP. IIII.

Cum poma dracones comesuri sunt, sylvestris lactucæ succum idcirco exsorbent, quòd hæc illis ne inflatione impleant magnum ad-
iument

iumentum affert. Cum homini aut feræ cuiquam insidias facturi sunt, mortiferas radices edunt, cuius rei non imperitus Homerus dicit ut draco manet circum cavernam circumplicatus, prius refertus permultis cibis venenatis & perniciosis.

Quid agant cerui amissis cornibus. CAP. V.

In latebras amissis cornibus sese cerui abdunt, hoc diligentius ab hostibus sibi cauentes, quòd à cornibus iam inopes cum à pristino robore, tum ab armis se nudos existimant: cauere etiam dicuntur, ne quando vulnera quæ acceperint recentia solis radius incumbens priusquam obducantur carnem putrefaciat.

Quo modo affecti sunt equi ad saltum fossarum. CAP. VI.

Equi ad bellum euntes suspectos habent fossarum & fouearum saltus, & maceriarum & vallorum transitus, & eiusmodi: quòd Homerus designare videtur cum ait, Hector per turmas proficiscens socios adhortabatur ut transirent fossam, equi verò celeres non audebant, sed valde hinciebant in summo labro fosse consistentes, nam timebant fossam latam transitu difficilem.

De sepulchro cornicis apud Aegyptios.

CAPVT VII.

Ad nuncupatum lacum Myrida in Aegypto ubi Crocodillon oppidum est, cornicis sepulchrum ostenditur, cuius causam Aegyptij afferunt.

quòd cum eorum rex cui Marres nomen esset, cornicem valde cicurem haberet, quæ postquam audisset quòd volatus dirigendus, & quenam regio transeunda, & ubi terrarum requiescendum esset, eò regis literas ocyus quàm quivis nuntius perferret, eam mortuam & sepulchri honore affectis, & cippo ornauit.

De nominibus alendi animalia. CAP. VIII.

Nomen proprium vnumquodque animal habet suæ educationis, polodamnica à domadibus pullis vocari posset, scyllacotrophica ab alendis canibus, elephantoscomia ab elephantis, leontotrophica à leonibus alendis, & ornithosophia ab auibus sapienter tractandis, & alia eiusmodi.

De vris.

CAP. IX.

Vrsa si insequentibus vrgetur, eatenus suam quoad potest catulos propellit: cum autem se iam intelligit lassitudine deficere, & ut comprehendatur vicinam esse, tum alterum dorsum alterum ore gestans in arborem ascendit, eorum alter vnguibus ad dorsum vrisæ adhærescit, alter dentibus eiusdem retinetur. Vbi vero ex fame laborans tantum inuadit, non aperto Marte pugnam committit, sed obliquo impetu palcaria appetens prosternit, hic quidem oppressus mugit, & denique succumbit, illa autem deuorando expletur.

De cynocephalorum docilitate & canum, & de animalium bonitate memoriæ. CAP. X.

Animal

Animalia esse docilia sic cognouimus tempore quo Ptolomæi reges regnarunt, Aegyptij cynocephalos docebant literas, & saltationem, & tibiarum cantum, & mercedem cynocephali pro his colligebant, & datam in marsupium coniicientes ferebant. iam Sybaritas ad saltationem equos docuisse antiquum est. Elephantorum docilitatem & facilitatem ad disciplinas supra scripsi. Dominorum sui canes seruire, & res domesticas dominis administrare sciunt: & pauperi satis ad famulatum est vnum possidere canem. Probè autem animalia, eorum quæ agunt memoriam tenent, nec ad memoriam Simonidis arte, nec Hippia, nec Theodecti, nec alterius cuiuspiam de memoria præceptionibus egret. Nam vacca eò nouit proficisci, ubi ab eius verberibus ad macellum vitulus abstractus fuerit, Boum sub iugum mittendorum natio libenter parat. Equus cum freni crepitum, & strata, & cetera ornamenta videt, tum fremit, & exultans vngularum suppositione obstrepit, & ex eorum conspectu quasi furoris afflatu ad iter incenditur, voce equisonis excitatur, & aures erigit, & naribus inflatus celerem festinationem anhelat, quodam incredibili cursu studio ad currèdi memoriæ rediens.

De testudine & vipera.

CAP. XI.

Terreña testudo cum origanum comederit, viperam præclare contemnit, quod si eius facultatem non assequatur, comesa ruta contra hostem

stem armatur, aut si utriusque facultate caruerit, serpente exeditur, planèque conficitur, cum testudini serpentem comessse contigerit cunila adesa statim extra periculum veneni est, quod aliter confestim ab usu hanc funditus sublaturum fuerat.

De ceruorum moderatione. CAP. XII.

Ceruus ad viuendum presentibus contentus est, nec plura desiderat, imò vero hominibus temperantius multo & ventri moderatur, & cupiditates continet. nam in Helleponto collis est, vbi cerui, quorum altera diffisa est auris sic pascuntur, illius extra fines, vt nunquam progrediantur: nec enim alias pastiones desiderant, nec prata alia bonitate præstantiora concupiscunt, & verò satis habent omni anni tempore presentibus vesci. Quid autem hæc homines? quos sanè nunquam ne orbis quidem terræ explere queat?

De hyena.

CAP. XIII.

Hyena sicut Aristoteles tradit, dextera manu vim sopiendi habet, & suo tactu somnum conciliandi, sæpeque numero in stabula ingressa cum dormientem aliquem deprehenderit, & pedetentim ad illum progressa fuerit, soporiferam vt ita dicam manum eius naribus admouet, sicque eas opprimit, vt hic sine sensu esse videatur, ac totum terræ suffodit, quantum sit ad eum ipsum eluendum satis: guttur vero supinū & nudum relinquunt, in quod incumbens somno oppressum suffocatur.

posteaque in latibulum abstrahit: iam cum lunæ orbis plenus est, retro posito lunæ fulgore suam canibus umbram inicit, quos statim mutos reddit, & tanquam beneficio quodam eorum sensus perstringit, deinde & elingues abducit, & optatis fruitur.

De delphino oppidi Iassii. CAP. XIII.

Ad Iassium urbem delphini amores iandudum decantati erga formosum puerum, non sine mea commemoratione, & literarum memoria mihi relinquendi videntur. Itaque cum Iassium gymnasium, vbi pubes Iassia exerceri solita esset, mari adiaceret, vnde pueri, qui nondum ex ephebis excessissent, post exercitationes in curriculo ad mare peruenientes, antiquo more lauarentur, ex ijs natantibus ad vnum aliquem formæ pulchritudine præstantem delphinus, quem ardentissimè amaret, proximè profectus, primò exterruit puerum: post verò consuetudine vterque in alterius amorem se insinuans, beneuolentia coniuncti fuerunt, atque inter se firmam amicitiam fecerunt, ac iam inuicem ludere coeperunt, modo adnantes inter se certabant, modo puer tanquā pullum equiso, sic in delphinum subnatantem ascendens & audacius exultans, in amasio sedebat: quod quidem facinus summam Iassium & hospitum admirationē habebat. Enimvero delphinus puerum amores & delitias suas vehens longissime in mari procedebat, atque adeo tam longè, quàm puero insedenti placeret, progrediebatur.

tur. Deinde ex alto reuertens, eundem illum littori reddebat, atque mutua dimissione vterque ab altero, hic quidem in maris altitudinem, ille vero domum suam discedebat. Iam porro ad tempus cum gymnasia dimittebantur, ad excipiendum puerum delphinus preesto erat: puer autem cum ex amasi expectatione, & eius collusione voluptate afficiebatur, tum supra humanam conditionem formosus circumspiciebatur, qui sanè nō modo hominibus, sed beluis quoque ratione carentibus formosissimus. & si non certe diu, videretur: siquidem fato quodam succubuit. Cum enim permultum se exercuisset, & currendo defatigatus esset, supra dorsum delphini se ipsum temere iniecit, non animaduertens aculeatam spinam dorsi erectam esse, atque horrentem, cuius acuminibus eius umbilicus, qui exulceratus esset, ex eo factum est, vt & vena quedam abrumperentur, & permultus sanguis efflueret, ibique puer extremum spiritum effunderet. Id delphinus partim ex pondere sentiens, non enim iam vt consueuerat tam leuis & expeditus insidebat, nempe qui spiritibus se se non subleuaret, partim sanguine imbutum mare cernens, id quod res erat vt intellexit, amasio suo superstes viuere noluit. Quamobrē multo robore quemadmodū natus remigacione, & plenis velis propulsa, sic simul cum defuncto in littus se expulit, atq; eicit, ambōque hic iam quidem mortuus, ille verò animi defecit.

Etione exspirans, humi strati iacuerunt. Laius, o bone Euripides, non tale facinus propter Chrysippum consciuit, quamuis, sicut tu ipse ais, & fama docet Grecorū, primus pueros amare cœperit. Iassenses ciues, vt illorum vehementem amorem cum honoris gloria compensarent, sepulchri monumentum commune vtriusque & formosi pueri & delphini amatoris constituerunt, & statuam quæ forma eximia puerum in delphini dorso sedentem haberet, excitauit, atque etiam numismata ex argento atque ære fecerunt, & eorum imaginibus signauerunt, ad demonstrandum vtriusque miserabilem casum, ac nimirum tantum facinus memorie traderunt, vt Dei amicum honorarent. In vrbe Alexandria Ptolomæo secundo regnante, simili amore delphinum flagrasse audio, quæ si Herodotus nouisset, minus sicut mihi videtur, ea quæ de Arione Methymneo dicuntur, miratus fuisset.

De acuto sensu animalium canum, & boum, & aliorum. CAP. XV.

Canes, boues, sues, capræ, serpentes, & bestiæ aliæ cum impendentem pestem, tum vero terræ motum, & cæli salubritatem, & frugum fertilitatem præsentiant, neque tametsi ratione carent, ab eorum quæ sibi aut salutem aut perniciem afferre queunt, intelligentia aberrant.

De dracone puellæ amatore apud Idumæos.

CAPIT. XVI.

Apud

A Pud Idumæos, seu Iudeos, cum Herodes verum potiretur, eximia magnitudine draconis perpulchram admodum adolescentem foeminam in amore fuisse indigenæ prædicant, ad quam ille quidem ventitaret, & simul cum ea amanter dormiret. Hæc verò etiam si amator quoad poterat leniter & mansuetè ad ipsam adreperet, eius tamen metu perterrita sese subduxit, & menstruum spatium abfuit, ut ex amicæ absentia amatorem oblivio amoris caperet: at amatori desiderium amicaugebatur, in dièsque amatorius affectus eatenus ingrauescebat, ut noctes & dies ad eum locum ubi cum adolescentula versari solitus erat, frequenter accederet. Cum verò eam quam amabat non inveniret, tanquam amator cui amor optatis non responderet, acerrimo dolore afflictabatur, postea autem quam puella reuertisset, ab eo confestim est adita, atque is valde amatorie plenius suspicioni tanquam spretus, ob eamque rem amantissima ira incitatus reliquum peradolescētis corpus circumplicans, eius crura parçè & molliter verberabat. Non ergo expertia rationis animalia optimus ac maximus negligit, sed ex ijs, & alijs quemadmodum & erga ea affectus sit, & singula curet, ostenditur.

De gula serpentum & de iaculo. CAP. XVII.

Cum voracissime serpentes sint, & longam & tenuem habeant gulam, sese humo excitant, seque eo celsas & erectas constituunt, extru-

ma cauda

ma cauda nitentes, ut in alium proclivior delabatur cibus, pedibus carent, serpunt velocissime, eorum quædam similiter atque iacula semetipsas iaculantur, ex eoque quod agunt nomen trahunt: nam iaculi nominantur.

De musicis atibus.

CAP. XVIII.

Neminem latet cantum esse in avibus. Scimus enim cantu valere hirundines, merulas, & cicadarum genus: scimus etiã piccas loquaces esse, & bombis strepere cicadarum nationem, & locustas inciso cantu nos oblectare, & scimus non silentem troxalidem, & musicas esse halcedines, psittacos, item alias flebili & muliebri, alias acri & contenta vocalitate uti, alias de ramo in rami tanquam in alteram domum ex priore domo migrantes occinere, alias in pratis cantantes tanquam festos dies agere, & (vitam ut ita dicam) floridam, & mollem degentes veris aduentum canoris omnibus & letis acclamationibus excipere. Picca cū alias voces, tum maximè humanam imitatur, florus equi hinnitum, salpinx tubæ sonitum, & torquille obliquam tibiam imitatur, imbrium guttas corvus effingere conatur.

De scorpis.

CAP. XIX.

Mares scorpis infestissimi habentur, foemine multo remissiores, non enim tantum viri acerbatis habent. Eorum novem esse genera accepi, album, fulvum, fumosum, nigrum, viride,

m

ventricosum, aliud cancri simile infestissimum, hoc flammeum appellant, aliud etiam ferunt alatum esse & duplici, aliud aculeo armatum, aliud quod septem haberet internodia. Non oua scorpionum, sed fetus animantes pariunt. Iam quod à quibusdam dicitur, minimè ignorandum est, huiusmodi animalia caloris æstu non ex coitu procreari, qualia vero agant, & quemadmodum interimant suis oculis oblitis, aliunde intelligitur.

De inimiciis elephantorum cum draconibus. CAPUT XX.

A pud Indos, sicut audio, graues inter se gerunt inimicitias draco & elephanti, quare dracones haud inscijs imperitijsque ex arboribus elephantos ramos decerpere in pastus suos solent in has ipsas arbores primò serpunt, postea eam sui corporis partem dimidiam que ad caudam pertinet arborum folijs circumtegunt, alteram partem anteriorem funiculi instar appensam demittunt: eò cum accessit elephanti ad arboris cacumina colligenda, draco in huius ipsius oculos insiliens effodit, & constrictum tenens, inusitato & nouo quodam laqueo strangulat.

De animalibus mutuo inter se odio flagrantibus. CAP. XXI.

G allum gallinaceum, ac ignem leo, pardalium hyæna, stellionem scorpius hostiliter odit, scorpioni torpedo admota eum comprimit, draconem

nem elephanti perhorrescit, omne iumentum muellam reformidat, astacus polypum eximescit, & quamuis impulsus ex tectis non proijci se sustinent, periculi magnitudinem timent.

Quemadmodum Libyci scorpionum dormientibus insidiantur. CAP. XXII.

Fraudulenti etiam natura scorpionum, & dolosi existunt, etenim Libyci ab eorum multitudine metuentes, ad vitandos ipsos omnia machinamenta moliuntur, soccos ferunt in lectis cum longè à pariete remotis, tum in excelsum collocatis, tum fulcrorum pedibus in hydrias aquæ plenae impositis sublimes somnum capiunt, qua machinationis molitione facta, sese quieto & tuto somno vsuros arbitrantur. Atqui scorpius si quid inde semetipsum in tecto suspendat nanciscatur, ibi fortissimè brachijs inhaerescit, simul & exerit aculeum & deiecit: secundus igitur ex tecto descendens per primum serpit, atque suis flagellis ad illius aculeum adherescit, & sublimem sinit suum aculeum, item à secundo tenetur tertius, à tertio quartus, quintus similem ordinem conseruat, itémque ceteri omnes deinceps per primos decurrunt, postremus dormientem ferit, & per superiores recurrit, similiter ab illo secundus, tum verò ab ultimo tertius, reliquique sese subducunt, quoad velut sane catenam soluentes inter se omnes subtraxerunt.

Quēadmodū vulpēs insidias parat herinaccis,
otidibus & piscibus. CAP. XXIII.

Vulpes fraudulentum animal insidias hoc pacto in herinaceos terrenos molitur, ut cum eos rectos, quodam morsu vulpinum impetum spīne prohibent expugnare non queat, ipsos summa cautione oris leniter primum euertens supinos constituat, deinde & laceret, & qui antea essent formidabiles exedat, conficiatque. In Ponto sic otidas venatur, ut & sese auertens, & in terram abijciens tanquam avis collum, sic caudam extendat: ea autem hac insidiarū instructione seducta ad illam tanquam ad suas gregales accedant: illa verò eas severtens nullo negotio capiat. Quandoq; verò secūdum fluuiorum ripas gradiens paruulos pisciculos callide exceptat: nam caudam in aquam deiecit inquam pisces innantes densis pilis comprehenduntur, quod quidem ipsum vulpes sentiens, caudam ex aqua remouet, & repente se in aridam subducens caudam excutit, pisciculi excidunt, atque ab ea deuorantur. Thraces quando congelantes fluuij periculose transseuntur, vulpis indicio, & periculatione percipiunt. Nam si glaciem resistentem, & nihil cedentem transmiserit, eius vestigia fidenter persequuntur, ad hunc modum transmissionem non esse periculosam hæc experitur, Ut ad glaciē aurē admoueat, ac si intra non subsonare, atque subterlabi fluctus sentit, libenter se consistenti glaciē credens

credens prima transmittit, sin aliter, nequaquam transit.

De canum beneuolentia erga nutritios suos.

CAP. V.

XXIII.

Iphidis filiam poëta ita decantant, ut eorum verbis theatra personent, heroinam illam laudantium, siue quod longè multumque alias mulieres corporis castimonia superasset, siue etiam quia propriæ vitæ coniugem suum antetulisset. Verūm bestie quoque exuperantia amoris flagrant, cuius rei testimonio sunt huiusmodi quæ sequuntur. Herigone canis suæ dominæ sepultura affecta immortuus est: ille vero Gelonis non à sepulchro domini sui nec vi, nec blanditijs abscessit. Dario (qui extremus regnavit apud Persas, in ea pugna quam contra Alexandrum suscepit, & commisit) cum à Besso multis vulneribus confossus esset, & iaceret stratus, omnibus mortuum relinquentibus canis ab eo educatus solus permansit fidelis, eūque tametsi non amplius suum altorem sicut tamen adhuc viuētem seruauit. Tale quid Xenophon dicit de amicis Cyri iunioris, simul permansisse, & unā cum ipso perisse, & Eunuchum nomine Artapaten sceptrum gerentem se interfecisse: Cyro mortuo, vitam sine Cyro spernentem, Lysimachi regis canis cum se seruare quiret, non inuitus eadem qua suus morte dominus defungi voluit.

De simia appellata oribate. CAP. XXV.

Simia à quibusdā oribates appellata est, ab alijs *hypodromus*, in arboribus nascitur, & pilos habet, appellata est etiam à quibusdam *psilla*. Eius morsus periculosus est. Eum qui morsus sit sequitur tremor, & cordis dolor vehemens, & locus demorsus obturatur, & alter meatus ingeneratur, existimatur his malis remedio esse cancer fluuiatilis.

De fele.

CAP. XXVI.

Quemadmodum felium mas est libidinosisimus, sic amantissima catulorum foeminae, que venerem ideoque maris consuetudinem refugit, quod is calidissimum, ignisq; simile semen emittat, genitale ut foeminae comburat: eiusce quidem rei mas non ignarus communes catulos suos interimit: haec autem nouorum catulorum desiderio permota eius libidini morem gerit. Quod autem ab omni tetro odore feles abhorreere dicantur, eò excrementa sua prius fossa facta in terram occultant.

De polypilibidine. CAP. XXVII.

Ex piscibus libidinosisimum polypum eate-
nus flagranti Veneris cupiditate incendi ferunt, dum & omnibus corporis viribus exhaustis debilitatus, & ad natandum, & cibaria inquirenda tantopere infirmus factus fuerit, ut postea alijs praeda efficiatur. Cum enim paruuli pisciculi, tum cancelli, & cancri ipsum exedunt, & conficiunt: quamob-

quamobrem eum non amplius anno viuere dicunt, foeminaeque propter crebros partus ocus consumi.

De aquila redamante puerū. CAP. XXVIII.

Pverum auium studiosissimū Philarchus memorie prodidit, aquile pullum quem dono accepisset, vario & multiplici cibo aluisse, & studiose diligentēque curasse. Nam eum ipsum non tantum rem ludicram alebat, sed quemadmodum vel amores suos, & delitias, vel natu minorem germanum fratrem, sic sanè is aquilam magna cum cura, & diligentia tuebatur. Cum autem progressu etatis in mutuam inter se amicitiam vehementer exarsissent, atque accidisset ex morbo ut puer laboraret, tum ei aquila assiduitate officij assidebat. cum enim is quietem caperet, ipsa quoque quieti se dabat, cum vigilaret, eadem assistebat, cum non ederet ipsa pariter cibum non admittebat. Postea vero quam è vita excessisset, atq; efferretur ad monumentum sepulchri, eum prosecuta est, postq; ubi cremaretur, in medios rogos se immisit.

De asello.

CAP. XXIX.

Vt ceteris quidē partibus interioribus asellus piscis nō cū alijs differt, sic certe suo proprio quodam more nihil non solitariū amat, neq; se cū alijs sociari gaudet: de piscibus solus cor in vêtre habet, & in cerebro lapillos molari figura possidet. Alij quidē pisces tempestatibus perfrigidis occultantur, hic autem exortu caniculae latet.

Quemadmodum musica paguri capiuntur.

CAPVT

XXX.

Paguros musica illecebre machinatione piscatores capiunt. Ij enim in latibula abditi, primum vt ad instrumentum quoddam musicum piscatores suauiter canere ingressos audierint, statim tanquam amatorio quodam ad exeundum non modo inducuntur è latebra, verum etiam voluptate allecti extra mare egrediuntur: hi quidem retro ad tibiam canentes cedunt, illi autem sequentes in arido comprehenduntur.

De thrissis Aegyptiis.

CAP. XXXI.

Qui Mareotim lacum accolunt thrissus illic flebilicantu & pulsibus testarum concrepantium consonantibus piscantur, etenim eæ tanquam saltatrices saltantes in piscatoria ad se comprehendendas explicata instrumenta incidunt, atque cum saltatione & lusione Aegyptij spendidam prædam consequuntur.

Aegyptij aues & serpentes incantant.

CAPVT

XXXII.

AEgyptios sua propria quadam magica ratione accepi, cum de cælo aues deducere, tum serpentes primum perstringere, deinde ex latibulis facillime easdem extrahere.

De castore.

CAP. XXXIII.

Fiber in vtraque sede viuit, nam die quidem in fluuios abditus etatem agit, nocte in terra

vag

vagatur: casu & fortuito obiectis vescitur. Quod autem causam ab insequentibus venatoribus curam cupide petatur non ignorat, idcirco mordicus premens vsque incumbit ad elidendos testes quoad ab sese abscederit, & sic eos abiecerit tanquam homo summa prudentia in latrones incurrens, quæcunque portat, ad se redimendum exponit. Quod si posteaquam exectus, & ex periculo seruatus fuerit ab insectantibus iterum virgeatur, hic sese alleuans, atque quamobrem insequi vltius pergere non debeant causam ostendens ad reuertendum, quod iam ea parte, quam expetunt, careat, venatores inducit. Sepe etiam nunc testiculis præditus, cum à venatorum conspectu se longissimo cursu remouerit, eam partem desideratam ita astute comprimit, & occultat vt nò habere visus insectatores fallat.

De buprestide.

CAP. XXXIII.

Si buprestidem bestiam bubulcum pecus deuorauerit, tantopere inflammationibus torquetur, vt & rumpatur, & non ita multo post efflet halitum extremum.

De campe vermiculo.

CAP. XXXV.

Campe & olera exedunt, & celeriter conficiunt. Oleribus mulier si per media olera peruaserit ex mensibus laborans, perniciem affert.

De oestro & myope.

CAP. XXXVI.

Bobus inimicissimi oestrus & myops. Maxima musæ similitudinem gerit oestrus: ma-

m 5

gnum & firmum habet aculeum: sonitum asperi bombi plenum edit. Myops similis videtur canine muscæ, sonum ut æstro maiorem emittit, ita minorem possidet aculeum.

De aspidis morfu.

CAP. XXXVII.

Aspidis morsus nemo memoratur liberatus fuisse, unde aspidem in diadematibus pictus Aegyptiorum reges gerunt, ex eius bestie formæ regni firmitatem adumbrate significantes, earum quedam ad longitudinem quinque cubitorum accedunt, nonnullæ rutilo, plurimæ nigro, cinereæque colore perspiciuntur. Amplius quatuor horas quos momorderint vivere non queunt, eos conuulsio, & visus obscuratio consequitur. Ichneumo autem aspidis oua disperdit, & tanquam catulis suis futuram hostilem perniciem summonet. Libycam aspidem sua aspiratione oculorum usum aduersus se respicientis eripere in sermonem hominum venit.

Vt liberos patres tollunt minus naturam sequentes quàm bestie. CAP. XXXVIII.

Homines cum plurimos liberos susceperunt, ut ne multiplicentur eos de medio tollunt, ac nimirum cum matribus etiam venereo complexu iunguntur: quod sane ut vel ipsis beluis scelestum ac nefarium facinus putatur, ita Cyro & Parysatidi Persæ pulchrum & legitimum videbatur. Nam Cyrus matrem nefarie & turpiter amavit, & vicissim ab ea impie redamabatur. & hæc sci-

scientes homines faciunt, omnia cupientes, nulli parcentes.

De muribus insulæ Heracleæ. CAP. XXXIX.

Quantum est cunque murium in Heraclea, quæ in Ponto insula est, Deum & religiose colit, & quod Deo cunque dedicatum est non attingit, itaque cum vitis, quæ ibi Deo frondescit, & soli eidem ad religionem consecrata est, cuiusq; racemos Dei ministri ad sacra seruant, vix assécute fuerint maturitatem, tum de insula mures decedunt, ut ne si remanerent per imprudentiam eas contingant, quas tangi fas non sit. Post verò ubi id anni tempus præterierit, ad domesticam sedem reuertuntur, atque hæc quidem Ponticorum murium est probitas. Contra Hippon Diagoras Herostratus, reliquique Dei hostes, quo modo vel à racemis, vel ab alijs rebus consecratis cupiditatem, manusque abstinuissent, qui ne ab ea quidem insania suam assensionem sustinuerint, quominus & nomina deorum, & opera quomodocunque tollere conati fuerint.

De Aegyptiis muribus ex pluuiâ nascentibus. CAP. XL.

Primùm ut in Aegypto pluit, per paruulis guttis mures nasci solent, qui longe latèque totis aruis vagantes maxima calamitate exspiciunt, & circumfusione, & succisione segetes afficiunt, & manipulorum acervos vastâtes magnum Aegypt

gyptijs negotium exhibent: eo fit ut ij insidias eis conentur muscipulis tendere, & sepimentis repellere, & fossis, & incensionibus arcere, sed mures ut minime ad muscipulas accedunt, sic cum sint ad salendum apti, & sepes transcendunt & fossas transiliunt, Aegyptij verò de spe & conatu depulsi omni machinatione insidiarum tanquam parum efficaci relictæ, se ad suppliciter deprecandam à Deo calamitatem vertunt, mures diuinæ iræ metu in montem quendam aciei instructione ordinem quadrangulum conseruantes discedunt. Horum omnium natu minimi primò in ordine consistunt: maximi verò extremum agmen ducunt, eos qui lassitudine deficiunt urgent, ac seipsos sequi cogunt, quòd si ex itinere maximi natu laborantes subsistant, omnes quoque consequentes ut est in more belli, institutòque positum, insistent & interquiescunt, simulque se ut primi mouere cœperunt, ceteri continuo omnes subsequuntur, hoc idem qui Pontum incolunt, mures illic agere dicunt: ex omni autem domo cuius ruina impendeant, qua primum datur celeriter demigrare creduntur. Cum autem vocem felis, aut vipere sibilum exaudierunt, è nido musculos in locum alium transferunt.

De capra adamata à caprario. CAP. XLII.

IN vrbe Sybari homo peradolescens nomine Crathis, cuius opera in tuendi caprini pecoris munere versabatur, cum cupiditate libidinis flagrare

in eam amoris caprini consuetudinem cecidit, ut si quando veneris rebus uti haberet necesse, cum omnium caprarum formosissima venereo complexu iungeretur, eamque ipsam in amasia numero, locòque duceret, donaque non à capræ desiderio abhorrentia daret, hederam nimirum & iuncum edendum eidem obijceret, os illi reddens ad osculationem suauolentius, sed & molles, & teneras ut nympha mollius dormiret herbas substerneret. Quod quidem ipsum ut hircus gregis dux perspexit, riualitate laborare, atque interea suum occultare animum cœpit, quoad aliquando tandem cum somnum capere deprehendisset, tum enim omnibus reuocatis viribus facto in eum impetu cerebrum diminuuit. Cum eiusmodi factum ad indigenas permanasset, non modo ei tumultum magnificum excitauit, sed ex eo etiam fluium Crathin nominarunt: infantem autem puerum ex eius cum capra consuetudine susceptum caprina habentem crura, & faciem humanam in deos repositum, deorùmque honore affectum fuisse, & syluanum deum esse in sermonem hominum venit. in beluis igitur obrectationem, & riualitatem inesse hircus docet.

De terræ folsionibus quas faciunt formicæ.

CAP. V. XLIII.

AEgyptias fossas, & creticos labyrinthos historici literarum memoria celebrant, & poetarum natio versibus decantat, verum fossionum

num, quas formicae efficiunt, varia diuerticula, flexiones, anfractus nondum sciunt, enimvero eae mirabili sapientia subterraneas edificatiunculas tortuosissime construunt, ut vel difficilem inuentum aditum, vel omnino inuium insidias sibi molientibus efficiant, terram enim quam effodiunt, pro foraminibus aggerant, & tanquam muros quosdam & propugnacula circūcūciunt, ut ne ex caelo aqua pluuia defluenti funditus aut maxima ex parte alluione perdantur. Inter media item sepimenta cauernas alias ab alijs secernentia solertissime machinantur, atque ut de splendis hominum edibus fieri solet, domum suam triplici regione, formaeque circumscribunt: alterum enim in ea locum andronem in quo mares habitent edificant, alterū gynaeceum nuncupatum, ubi foeminae pariant, moluntur: tertium granorum aceruis destinant, cum tamen ad Ischomacho & Socrate rei oeconomicae peritis nihil tale didicerint, cum autem tanquam ad pabulum proficiscuntur natu grandiores similiter eat, atque exercitus duces ducunt, ut ad segetes perueniunt adolescentiores sub stipula stant, duces vero ascendunt & spicas abscissas inferioribus deiciunt: haec autem circumstantes aristas distrahunt simul & ex earum vallo & vaginis grana inclusa explicant, neque ad excutiendum villo instrumento egent, neque ad ventilandum viris, neque ventis ad purganda a sordibus grana ex frumentis quas homines

homines exarant, cibos sibi conficientes, humanis laboribus fruuntur. Illud etiam auditum habeo prouidenter factum, humatione mortuas affici à propinquis formicis, & condi in folliculis frumentorum, ut patres in vrbis sepeliri solent à filijs suis & amicis.

De beneuolentia equorum erga nutritios suos. CAPVT XLIII.

SI accurate & liberaliter tractetur equus, cum beneuolentia erga eum qui sibi benefecit, cumq; amicitia acceptum beneficium compesat, iam quod longè latèque peruagatum est, qualis in Alexandrum bucephalus fuerit, propterea nihil mihi iucunditatis ad narrandum habere videtur. Antiochi item equum praetereo, qui ut dominum suum vlcisceretur Gallo nomine Cetoarati qui Antiochum in pugna interfecerat, necem intulit. Socles formae pulchritudine egregius Atheniensis, quem mihi permulti ignorare videntur, equum emit pulchrum & tam vehementi in se amore incensum, ut cum adesse sentiret dominum, exultaret & gestiret, cum ascendere pararet, se ad consensum praestaret obedientem, cum ante oculos consisteret ille, suauiter, & amatorie in eum intueretur: quae omnia eatenus amatoria, & iucunda visa sunt, quoad petulantiam in adolescentem attentare conatus est, simul & fama turpitudinis de ambobus dissipata extitit, tum eam infamiam Socles sibi conflare non passus

passus ut in amatorem flagitiosum, & petulantem odio incensus est, & equum vendidit, is vero non ferens ab adamato suo se distractum abesse, acerrima media voluntariam sibi consciuit mortem.

De inimicitia animalium. CAP. XLIII.

Atrages & gallinacei inter se inimici gravioriter sunt, inimicitia intercedunt cornicem cum circo, mutuo uterque in alterum odio pelagius accipiter & corvus flagrant, cum turture corvus & circo insitas inimicitias gerunt, & turtur vicissim hostili odio ab utroque dissidet, ciconia non modo magno vesperilionis odio tenetur, sed haec etiam illius, pelecane de coturnicis exitio acerbe & crudeliter cogitat, rursus coturnix ab ea vehementer dissentit.

Quanam sunt nonnullis animalibus mortifera. CAP. XLV.

Interficat aquilam symphytum, ibi hyena fel, ally semper passerem, bitumen occidit charadriom herinaceum, potamogeton, echinus mergi non sustinet fel, circo, larius, turtur, merula, vultur, & scops si comedant mali punici grana, pereunt, flos agni casti atricapillam, eruce corum, vnguentum scarabeum perdit, adipe doreadis pupa, cornix incidens in reliquias carnis semese a lupo moritur, gallerita synapis grano, grus vitis lachryma perditur.

De lepore. CAP. XLVI.

Delepore mihi haec in mentem hoc loco veniunt explic

explicare, non eum sane prius sub solitum cubile subire, & succedere, quam modo ingrediens modo egrediens sua conturbavit vestigia, ut ne ea sibi struentibus insidias appareant naturali quadam sagacitate homines astute decipiens.

De amore equae in suos pullos. CAP. XLVII.

Equa mater optima, summa charitate & fide pullum suum amat, cuius sane modi amoris Darius etate inferior non imperitus equas a parvis recentes relictis domi pullis ad pugnas ducebat, pulli sic alieno lacte a matribus orbi quemadmodum homines parentibus amissis aluntur, Darius cum inclinata iam acie in eo prelio, quod ad Iassum commiserat Persarum res premi cepissent, cumque victus fuga salutem adipisci necesse haberet, in equam ascendit, quae quod relictis memoriam pulli recordaretur quando maximo potuit studio & celeriter eum ipsum praedicatur ex periculis eripuisse.

De mulo Atheniensi. CAP. XLVIII.

Atheniensis mulus iam vetulus quamvis immunitate sicut Aristoteles scribit vecturarum donatus esset, non laborum tamen qui per affectam etatem obiri queunt studio exsolutus esse voluit, nam cum vestalium templum Athenienses edificarent, is nulla re onustus, nullius imperio, sed sua sponte adolescentibus mulis tanquam ad iter faciendum dux anteibat, & quemadmodum quispiam senex artifex per exactam etatem quidem iam opere

dimissus, veruntamen experientia & senili doctri-
na iuuenes ad laborem exacuens, sic is vltro citroq;
commeans ad opus iumenta incitabat, quod quidem
ipsum vt Atheniensis populus intellexit, per præ-
conem declarari iussit, vt ne à frumentis prohibe-
retur, sed & expleri, & satiari permetteretur, &
in Prytaneo victum huic sicut athlete iam etate
confecto præberetur à populo.

De ingenio formicæ.

CAP. XLIX.

Cleantem hæc de formica historia coegit &
inuitum, & fortissimè contradicentem be-
stias concedere rationis non expertes esse: nam cum
aliquando otiosa cessione fruētem ferunt formicæ,
que complures ad eius pedes tunc essent, animo co-
pisse vacuo & soluto contemplari alteras alicun-
de mortuam in alienarum domicilium, & suarum
minimè contubernalium portantes in formicarum
cauernæ faucibus constitisse, atque inde prodire
continuo, alteras perspexisse cum externis velut
quiddam contrahentes, iterum & sepius vltro ci-
troque commeasse, denique lumbricum tanquam
redemptionis pretium attulisse, eumque alteras ac-
cepisse, & simul quam ferrent mortuam diuississe,
alteras cum gaudio & libenter similiter atque vel
fratrem vel filium recepisse. Quid ad hæc dicit
Hesiodus qui scripsit, Iouem naturas distinxisse
bestijsque terrenis, aquatilibus, volucris dedit
vt & inter se conficerent & minime quidem mu-

tua inter se iustitia vterentur: hominibus au-
tem iustitiæ munus largitum fuisse. Atqui non
hæc dicit Priamus, siquidem is ipse homo ab ho-
mine et heroe & ex Iouis stirpe oriundo ipse quo-
que Iouis progenies multa Hectorem pecunia
redemit.

De diplade.

CAP. I.

Diplas cuius vim & naturam eius nomen vo-
bis declarat, inferior quidem est magnitudi-
ne quàm vipera, sed tamen in occidendo quàm ce-
lerrimè superior. Eius morsu confixi & si assi-
duam potionem hauriunt, ad sitim tamen exarde-
scunt, & ad bibendum eatenus inflammantur
quoad celerrimè rumpuntur. Eam Sostratus cum
albam esse ait, tum duas in cauda lineas nigras
habere, & sicut audio, vario & multiplici no-
mine nuncupatur. Quidam præsterem vocant,
alii causonem, nonnulli centrada, alij annobatem,
à quibusdam melanurus appellari fertur. Cum
in Africa, tum magis in Arabia nascitur.
Narranda est mihi fabula quam audiui, ne vi-
dear eius imperitus esse, Prometheus ignem
furatum fuisse, peruulgatum est, Iouemque
indignatum esse etiam fabula dicit, & re-
uelantibus furtum Iouem daturum pharma-
cum, quod à senectute vindicaret, hoc pharma-
cum asino superimposuisse, eos qui acceperant

auduit, at asinum pondus ferentē prodidisset. Nam cum esset æstus, asinusq. sitiret accessit ad fontem, ut bibendi necessitati satisfaceret, sed serpens qui fontem illum custodiebat asinum repressit, & repulit, asinus siti confectus mercedem potionis dedit, asinus bibit, serpens senectutem exiit, & præterea asini sitim ut fama est adipiscitur. Quid? ego huius fabule fictor? non profecto, sed ante me Sophocles tragicus poëta, & Dinoluchus Antagonistes Epicharmi, & Ibycus Rhegirus, & Aristoteles, & Apollonophanes poëta comici decantant hanc fabulam.

De elephantorum sapientia. CAP. LI.

Selephanti sapienter factum præterire, ut quis cum sit auditu dignum, inscitie condempnare merito possit, cum is qui huic hordeum adnutriendi procuracionem habebat, hordei partem subtraxisset, illiusque in locum lapidibus suppositis debitam tamen mensuram cumulatē seruasset, dominum utriusque si quando vidisset falleret, elephantus videns eum qui sibi debitum fraudabat, polenta coquere, primo promuscide sabulum collegit, deinde in ollam infudit, sicque solerter iniurias sibi illatas ultus est.

De canibus Aegyptiis. CAP. LII.

Alii quidem canes feras, tum inuestigatum etiam capere probe norunt: at Aegyptii

Aegyptij fugacissimi sunt: nam cum ea quæ in Nilò degunt timeant, ab his admodum fugitivi sunt, neque quamuis illuc sitis ad bibendum eos attrahat, ferarum Nilicarum metus quiete illos potione se complere permittit. Ideo ne quid eorum, quæ infra aquam degunt emineat foras, ipsosque obtorta gula de ripa in altitudinem abripiat, non inclinatio ne corporis abiecta incumbunt ad bibendum, sed ut primum ad ripam accesserunt, festinanter, & in transursu lingua lambentes, rapiunt, ac certe, ut ita dicam, potionem furantur.

De terrestri herinaceo. CAP. LIII.

Terreni herinacei iam antè permultas versutias dixi, eius nunc aliam veteratoriam explicabo. cum enim is vicinus est ad capiendum, contritissime seipsum concludit, & tantopere contrahit, ut comprehendi non queat, simul & animam continet, & spiritum comprimit, & ab omni motu conquiescens mortui speciem præ se fert.

De patellis. CAP. LIV.

Patellas non sane à saxis auellas ne Milonis quidem digitis, qui punicum malum cum apprehendisset, arcu adeò comprimebat, ut non aduersariorum quisquam posset extorquere è manu, eas autem quicunque de saxo ad quod adherescunt extrahere aggreditur, magna quidem voluptate ex earum comprehensione afficitur, quòd eas verum sperat se præda potiturum esse, veruntamen

illarum compos quarum fieri studet, nequit: tandem aliquando ferro abraſe abſcinduntur à ſaxo.

De Libycorum expeditione contra elephantos. CAP. LV.

Libyci homines bellū finitimis de finibus propagandis, non modò inferunt, ſed cum elephantis etiam de horum dentibus aſſequendis ſuſcipiunt. Hanc enim cauſam cur petantur elephanti prenoſcentes, ex ſeſe qui dente inutili ſunt ante ceteros reliquos, in prima acie conſtituunt: ad primum hoſtium impetum ſine magna iactura excipiendum: reliqui qui in ſubſidijs manent, dentium robore integri, auxilium ſeſis ferunt: cum dentium altero, quem acutum ad propulſandas iniurias ſeruant, tanquam armis utuntur, tum verò altero pedes effodiunt, tum arbores extirpant.

De geometria araneorum. CAP. LVI.

Non modò texendi ſolertiam aranei præclarè tenent, ac ſimiliter ut Minerua, Egæiæ Pinyæ dæx tereti manuum miniſterio & ſerviui valent, ſed natura etiam ſunt ad geometriam eruditæ, & centrum ſeruāt, & quaſi circino circūducunt, & circūſcriptionē exacte ſciunt: neque tamen Euclide egent geometricis rationibus eruditior, ad medium centri ſedentes inſidias prædæ ſunt tendunt. Neque modò texendi rationem norunt, verum etiam ſarciendi artificio excellunt: nam

ex eorum quippiam ſolerti opere ruperis, ſtatim à ruptura tanquam ſartum tectum integrumque præſtant.

De arithmetica phœnicum. CAP. LVII.

Sine ratiocinatione phœnices aues numerum ſingulorum annorum computare ſciunt, edoctæ à natura ſapientiſſima propterea non egent neque digitis, neque arithmetica ſciētia, horum ſingulorum annorum tempus impletum ſciunt. Aegyptiorum valde pauci, & hi ſacerdotes & quidem de his inter ſe non conuenire poſſunt, & contendunt, vel quòd nò nunc, ſed in poſterum hæc diuina auis veniet, vel quòd iam oportebat eam veniſſe: at hæc illis aliter contendentiſque adnotat tempus, & adest, & cogit illos ſacrificia facere, & fateri ſe neſcire, quæ ſciunt aues. nonne ſapientia eſt phœnicem auem ſcire ubi Aegyptus eſt? ubi Heliopolis? quòd ipſi definitum eſt venire, & ubi aliquando pater conditus ſit, & in quibus loculis, hæc niſi videantur mirabilia, an ſane forenſia, & bellica, & alias hominum inter ſe, & contra ſe inſidias dicemus ſapientia (ò Siſyphorum, & Cæcropum æmulatores homines) alloquor ſanè homines qui hæc exactè ſciunt.

De canum ſapientia. CAP. LVIII.

Ratiocinationem, & dialecticam, ac ſane partitionem canem intelligere vero proximū eſt, cum naturam omnium rerum habeat matrem

inuictam. Mihi verò quispiam cū dialecticis imbutus, tum venandi studio deditus, huiusmodi dicebat, venatica quæ aderat canicula (aiebat ille) cū leporis, qui nusquam videbatur, vestigijs insisteret, cūque ea per scrutās peruenisset ad fossam, dubitabat utrū hoc dextrum an leuū iter ad insequendum leporem susciperet. Vt verò primum sibi visa est, tanquam differendi perita, satis rem perpendisse, euestigio fossam rectā iter faciens transiuit: is autem qui eam ipsam rationem differendi tenere mihi dicebat, sic colligens supradicta demonstrare conabatur. Arguta canis, inquebat ille, primum secū cōsiderate reputabat, vel hac, vel istac vel illac, lepus in fugam se cōiecit. Deinde ratiocinabatur. Non profecto hac, nec istac, ergo illac fugit, neque fallacibus cōclusiunculis mihi errare videbatur, nam non perceptis in ipsa fossa vestigijs relinquebatur leporem fossam transiuisse: recte igitur canis fossam transiuit: ea enim inuestigatrix diligens erat, & sagacissimè odorabatur.

De verecundo coitu camelorū. CAP. LIX.

Massagetæ, ut Herodotus inquit, suspensa ad plaustrum pharetra cum vxoribus in aperto, ac propatulo loco concumbunt, & concubitum licet omnes aspiciant præclarè contemnunt: at contrā nunquam cameli coeundam Veneris societatem palam inter se ducunt: quod quidem ipsum factine verecundia, an admirabili naturæ munere faciant

faciant Democrito alijsque disputandum relinquo. Cum autem inter eos coniunctionis appetitum pastor exoriri sentit, aliquò concedit, & tanquam sponso decedit ingredienti thalamum cum sponsa.

De reuerentia elephantorum aduersus senes elephantos. CAP. LX.

Ex omnibus humanissimam legem iudico, quæ Lycurgus præcepit natu grandioribus minoribus cū vel de sedibus, vel de via decedere debere, tum verò eisdem reuerentia aduersus ætatē, quam ut assequantur omnes expetunt assurgere oportere. Elephantorum genus à principio hoc idem solo naturæ ductu sine Lycurgis aut Solonis, aut Zaleucii Charondæque præceptione sanctissimè obseruant. Et ætate affectis nimirum maiores de legitimo cibo colunt, eosdēque summa & obseruantia colunt, & à periculis seruant, in fossam delapsos iniectis fruticum facibus subtrahunt, quibus tanquam scabellū senectute graues ascendentes liberantur. Quando plagis affecit patrem elephantus? quando filium abdicauit elephantus pater ob plagas illatas? Vobis fortasse, homines, videor dicere fabulas arte elaboratas. At verum dicere velim, & poetis fabulosis, & his qui fabulis non credunt.

De amore canum erga dominos. CAP. LXI.

Antes dixi argumenta sunt, tum sane illud ipsum quod modo dicam. Gelon Syracusanus cū

arctissime dormiret, se ictum à cælo cogitabat. Hoc quod ei videbatur insomnium erat. Is etsi dormiebat inter somnum tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur quem ipse alebat, simulatque aliorum amici sui vocem audisset, tanquam quoppiam Geloni periculum crearetur, insidiæq; compararetur, in lectum maximo impetu prosiluit, & circum dominum conuersans, vehementissimè latrabat, velut insidiatorem vlscisci cupiens, Gelon cum rei funeste metu, tum canis clamore solutus est somno, quamuis arctissimo teneretur.

De dracone & eius adamato puero. CAP. LXII.

Cum paruulus draco Arcadiæ indigena simul educaretur, & puer ætatis progressu iam admodum adolescens esset, & draco etiam permagnus euassisset, & mutuo inter se amore flagrarent, proximi adolescentulo cognatione illius magnitudinem perhorrentes (nam is aspectu horribilis per pauculis diebus ad corporis magnitudinem inusitatas progressionem effecerat) illum vnà cum puero in eodem lecto dormientem quàm longissimè gentium exportant, puer autem reuertitur, ille syluam ibi natus desertum locum urbanis commorationibus antefereus remansit. Temporis interuallo hic ad integram ætatem, & perfectam processit, ille draconem amans & amatus etiam ad confirmatam progressionem, cum per desertam sui amantis regionem aliquando

quando iter faceret, in latrones incurrens strictis gladijs appetitus fuit, & percussus quidem, siue quod doleret, siue quia opem imploraret, auxilium ut par erat exclamauit: draco autem bestia & ad audiendum acerrima, & ad videndum acutissima postquam pueri quo cum amoris consuetudinè habuerat exaudiuit, edito sibilo tanquam iræ suæ denuntiatione formidinum terrorem illis iniecit, cuius metu trepidantes scelerati, alij aliò disperguntur, quosdam deprehensos acerbissima morte affecit, atque ut veteris amici vulnera quæ omnia sanabilia erant purgasset, & eum comitatus fuisset, ad eum locum reuertitur, quò expositus fuerat, neque tamen ei ex eo iratior factus est, quod in solitudines abiectus fuisset, neque ut peruersi homines antiquum amicum in periculo deseruit.

De vulpe.

CAP. LXIII.

Vulpem bestiam improbam poëta, & fraudulentam appellare solent, sed & improbus herinaceus terrestris, & insidiosus: nam ut vulpem is vel audiuerit, vel viderit os contrahit, pedesque comprimit, & se totum in globosam formam concludit: illa autem cum hunc sic in arctum constrictum comprehendere non quit, in eius os vri nam reddit, hic vel ex contractione, vel ex vulpis fraude spiritu intercluso suffocatur.

De lupis Mæotidis. CAP. LXIIII.

Apuđ Mæotidem paludem lupi quos non à canibus

nibus domesticis differre dicas, cum piscatoribus studiose versantur. quod si maritime præde partem fuerint assecuti, cum his viris rem maritimam tractantibus & pacem habent, & tanquam foedere deuinciuntur, sin nihil consequuntur, eorum retia lacerant, & distrahunt, & pro eo quod nihil dederunt, damnum retribunt.

ÆLIANI LIBER septimus historiae animalium.

De vaccis Susorum.

CAP. I.

ADIVI arithmetice non expertes esse Susidas vaccas, & sermone hominum peruagatum est, Susi regi singulas quotidie centum cadus ad irrigandos hortos haurire, quem quidem laborem, siue quod eis sit certus & fato iniunctus, siue etiam quia diu malis in quo in eo se exercuerint promptissime obeunt, & ut earum nullas laboris inertia ad hoc pensum constitutum remollescere videas, ita ad alterum super quam diximus cadum hauriendum nec verberibus nec

nec blanditijs inducere possis, ut inquit Ctesias.

De libera & sacra mansione elephantorum senescentium. CAP. II.

Sub radicibus Atlantis montis celebris apud Historicos & poetas mirabiles pastiones sunt, & profundissimæ syluæ umbrosissimæ, & densissimæ, ad has aiunt elephantos iam senectute graues accedere, natura ductos tanquam in coloniam, & portum quietis, ubi reliquum vite sue agant, ipsisq; fons aquæ potabilis, & liquidissima liber concessus est. Existimantur sacri, & dimittuntur ut sacrosancti etiam à Barbaris, qui inducias cum ipsis habent, ita ut ne eos quidem capiant, & celebrantur curæ esse syluanis quibusdam dei illius regionis dominis. Emanauit etiam sermo ille de elephantis, ut rex quidam illorum locorum desiderauit propter pulchritudinem dentium siue cornuum interficere quosdam ex his elephantis, ut assequeretur dentes egregios propter multitudinem annorum maximos, qui illorum animalium maxima sunt arma, hac igitur cupiditate iam imbutus misit ad hunc sacrum gregem vulnerandum trecentum delectos iuuenes, qui celeriter iter conficientes cum prope ad locum accessissent, pestis repentina eos corripuens vulnerauit, & omnes perdidit, præter unum, qui regressus casum mirabilem narrauit ei qui miserat, atque in hunc modum deo amici esse elephantum deprehensi sunt.

De mon

De monope Pæonico.

CAP. III.

Pæonicum animal quod monopem Pæones nominant, piloso tauro magnitudine simile, cum ab insequentibus urgetur præ vexatione acre & igneum reddit stercus, quod quidem ipsum si in venatorum quempiam inciderit mortem affert.

De obedientia domiti bouis.

CAP. IIII.

Enatura etiā bouis est cū ex feritate ad mansuetudinem traductus est, ut ad parendum facilis sit: enimvero ad feretrum portandum sub iugum missus quietus manet, siue velis eum erecto capite quiescere, siue ad terrā inclinato abijci, tum in cervice & dorso puerum, puellamue gestari patitur: equidem ipse vidi qui supra nihil se commouentes tauros saltarent, item boues instituti sese in theatris inclinant, & erigunt, & saltant, & motus vel homini ipsi difficiles saltant.

De catobleponte apud Libycos.

CAP. V.

Cum multiplices, & varias Africa procreat bestias, tum catobleponte sic nuncupatum parere existimatur, tauro similis spectatur: truculentus, terribilisque aspectu: alta ei & densa sunt supercilia, oculi non perinde quidem magni ut bubuli subijciuntur sanguine suffusi, non directe sed ad terram versus intuetur, a vertice incipiens iuba equine similis per eius frontem promittitur, quæ usque ad faciem pertinet, formidabiliorem eum reddit, mortiferas depascitur herbas, ac simul ut tauro

vinò aspectu conspexit, statim horret, & iubam erigit in excelsum, ac apertis labris per guttur quiddam vehementer acutum, & horrendū emittit, ut aer supra caput obducatur, & inficiatur. Animalia autem appropinquantia quæ hoc cælum hauriant grauius affliguntur, & vocis usum amittant, in letalesque conuulsiones incidunt, tum etiam homo si inciderit, hæc mala subit. Nouit suam vim hæc feras, sed nouerunt etiam animalia, itaq; quàm longissime possunt aufugiunt.

De venatione elephantorum.

CAP. VI.

Qui venandi elephantos scientiam tenent, nobis testatur, hos insectatione venatorum pressos, cum robore immenso, tum impetu effrenato atque præcipitis, & quem sustinere possit nemo, sic quidem per maximas arbores, tanquam per segetes excurrere, easque tanquam spicarum calamos, ubi cuiusdam ramorum proceritate retardari vident, perfringere: ubi verò ipsi ex arboribus eminent, & proceriores existunt, tum omni neruorum contentione currere, tum viam insequentibus præcidere. Nec mirum: locorum enim consuetudinem tenent. Cum autem se ex insectatorum suorum conspectu eripuerint, eosque maximis processibus itineris longe & retro positos senserint, tum ex fuga recipiunt animum simul, & tanquam periculo liberati, insistant: ibique, dum metus sollicitudine expulsa, ex immenso labore requiescunt. His interea ad cibi

cogita

cogitationem memoria excitatur, iuncos & hederas per arbores erraticis implicationibus serpentes depascuntur, atque palmarum tenera cacumina & aliarum plantarum adolescentiores truncos. Quod si rursus insectatores ad eos propius adsint, hi etiam iterum sese in fugam impellunt: cunque ab his multam viam absunt, sese ex fuga colligentes requietem curarum ex itineris labore habent, insectantes autem præcipitante sole debilitati, sylvam incendunt, & viam ipsis obstruunt: quod ipsum sentientes elephantis se sustinent à progrediendo, ignem non minus quam leones extimescunt.

Ex diuersis animalibus serenitatis prognostica & tempestatum. CAP. VII.

VT Aristoteles inquit, grues ex mari in mediterranea volantes tempestatibus atroces metus intelligenti significant, eadem silentio, & quædam volantes serenitatem promittunt, quod si humiles volant, & clamant, & turbulenter incedunt, acerbam tempestatem denuntiant. Hoc idem senans triste ardea præsignificare existimatur, etiamque ad mare recta proficiscens pluuiam portendit. Si noctua tempestatibus tempore sit garulula serenitatem & letissimos dies prænuntiat, contra sereno canens tempestatem ostendit. Coruus exorato & volubili sono crocicans, & alarum plausu se concutiens tempestatibus præmonstrat, rursus si coruus, cornix, graculus, crepusculo vespertinus

vocales sint tempestatibus aduentum prædicunt, ac monedule accipitrem æmulantes volantes modo in sublime, modo deorsum versus frigus & pluuiam monstrant. Cornix quiete & leniter succinens posteram serenitatem prænuntiat, cū autem aues albe frequentes conueniunt, multam tempestatem demonstrant. Anates & mergi alarum gestu exultantes vehementem ventum prædicunt. Aues ex mari in mediterranea cum impetu volantes pluuiam testantur. Erithacus auis stabula circumiens, & habitata loca lustrans ex aduentu tempestatibus se fugere declarat. Gallinacci cæteræque domesticæ aues alarum percussione concrepantes, gestientes, exultantes, strepentes, tempestatem nuntiant. Aues lauatione vtentes venti procellas, & turbines significant, quod si cum est tempestatibus alie in alias volent, & vltro citroque inter se commeent, serenum tempus pollicentur. In paludes, & lacus fluuiorum ripas congregatæ tempestatem impendere non ignorant: contra marinæ & palustres in terram proficiscentes plurimam tempestatem prænuntiant: terrestres vero si modo silentes sint ad humidiora loca cõtendentes serenitatē denuntiant.

De oryge vt sentit ortum caniculæ, & ex animalibus aliis rursus serenitatis & tempestatibus signa. CAP. VIII.

AEgyptij dicunt orygem canicule exortum cognoscere, & suo sternutamento testari.

Lihyci confidenter & fortiter asserunt suum caprinum pecus similiter eiusdem exortum stelle præscire, itémque pluuias præsentire: nam ut extra caprile processerunt concitato cursu ad pastionem accedunt, deinde pabulo expletum se in stabula domestica conuertunt, coque intuens pascitur, pastorem ut se festinet cogere expectans. Hypparchus tempore Neronis in theatro sedens, ex caprina pelle quam ferebat quod futuram tempestatem prænuntiasset, tantam Neronis admiratione mouit, ut ille Bithyniæ incensibus gratulatus fuerit, quod Hypparchum suum ciuem haberent. Anaxagoræ pelle caprina vestitum spectantē olympiacos ludos, propter pluuiam quæ subsequuta est, cuncta Græciæ dixit diuina cognoscere quàm captus hominis ferat, iam si proximum est ut pluat, ad dexteram boæ coxæ vertebam inclinatur: sin serenum tempus prope futurum est, ad sinistram incuruatur, præterea si mugit, & terram olfacit, pluuiæ impendens, si supra quam consuevit pabulo completur, tempestatem futuram ostendit. Oues fodientes terram pedibus videntur tempestatem significare. Capra dormientes frequentes eadem monstrant: muscæ aromatis apparentes pluuiam præsignificant: agni & hœdi lasciuientes, & inter se saltantes leuodices promittunt: mustellæ & mures stridentes vehementem præsagiunt tempestatem: à desertis locis ad habitata refugientes lupi tempestatis acerbitate

tem se horrere ostendunt: leonis ad frugifera & fructuosa loca profectio siccitatem prænuntiat:umenta supra consuetudinem exsultantia, humidiorum tempestatem præsciunt: hanc eadem, si ungulis spargunt pulcrem, denuntiant, his omnibus inferiores homines sunt, & noscunt quando fiunt.

De accipitribus Apollini consecratis.

CAPVT

IX.

DE accipitribus etiam hæc audiui, ut Apollinis ministri in Aegypto dicuntur, quidam vocari Hierabosci, quod sint accipitrum Apollinis educatores, & curatores: nam hoc omne genus auium huic deo sacrum est. Itaque illic quidam accipitres sacri magna cura aluntur, & nihil differunt à rebus deo dedicatis. Qui igitur horum curam habent, dicunt hos ipsos in nido parere, & in sacro nemore nutriri: paruis pullis obijciunt auium captarum cerebra cibum tenerum, at ætate confirmatis præbent carnes, & nervos & fibras, quæ valens nutrimentum auibus rapacibus ministrant, rapacibus igitur & eis qui sunt medij inter pullos, & iam ætate confirmatos, corda obijciuntur, & horum reliquæ videntur. Et sanè prædicta differentia cibi fatetur accipitres scire exacte quid conueniat unicuique ætati: nam cibum præter suam ætatem non attingunt, ad tempus coturnices adueniant, & aliæ aues adcedunt, unde hæ sacre aues pascuntur.

De amore canum erga dominos. CAP. X.

A Mantes dominorum esse canes, cum illa que antè dixi argumenta sunt, tum sane illud ipsum quod infra scribam. Gelon Syracusanus cum arctissime dormiret, se ictum è cælo cogitabat: hoc quod ei videbatur infomnium erat. is & si dormiebat, inter somnium tamen contentissima voce clamabat. Canis igitur quem ipse alebat, simulatque altoris amici sui vocem audisset, tanquam quodpiam Geloni periculum crearetur, insidieque pararentur, & in lectum maximo impetu prostruit, & circum dominum conuersans, vehementissime latrabat, velut insidiatorem vlcisci cupiens. Gelon cum rei funeste metu, tum canis clamore somno quamuis arctissimo teneretur solutus est.

De polypo.

CAP. XI.

Cum in saxum non admodum è mari eminent polypus aliquando correpens ascendisset, ibique explicatis alis summa cum voluptate quod frigida tempestas esset, à tepore solis calefceret, neque sanè se in saxi colorem vertisset, quod quidè ipsum cum ad declinandas, tum magis ad moliendas piscibus insidias facere solet, aquila acris & acuta invidendo prædam si non sibi futuram bonam, attramen paratam & promptam sibi & suis pullis perspicuè cernens, quanto potuit maximo alarum impetu in polypum insiluit: sed & piscis hic circumplicantibus aquilam, & pertinaciter adha-

rescen

rescentibus cirris in profundum detraxit hostem capitalissimam, simul & interfecit, quæ quidem lupus hians, ut est in proverbio, inani spe illusa, deinde in mari mortua fluitabat. Sed homines plura eiusmodi perpetiuntur, ut Cambyfes Cyri filius apud Massagetis ab Herodoto decantatos, & Polycrates ad diripiendum aurum magno studio, & diligentia in Oroeten profectus decepti fuerunt, at bestie ea pericula ignorant, homines vero non cauent, qui nec scientes & prudentes in hæc ipsa incurrunt. Sed quid opus est verbis, præceptoribus, aut verberibus, o Cyre, & Polycrates? nam alios prætereo. Quid enim mihi prodest dementibus consulere utilisima?

De laboris patientia canum. CAP. XII.

E Latè amplèque nunc sentiant Pæoniæ mulieres, illæque præclara facinora facientes magnos sibi spiritus sumant, quod vno tempore partim capite urnam aquæ plenam ferant, ita ceruicem erigentes, ut ipsis ingredientibus immota urna permanens nulla inclinatione propendeat, partim infantem puerum è sinu suo appensum lactent, simul & habena in brachium inserta mariti equum ad aquam ducant, simul & manibus linum neant. Darius magna admiratione affectus est, cum procerâ statura & forma præstautem Pæones sororem suam eo modo quo antè dixi exornatam Cyro adduxissent, ut ex eius cōspectu Darius sub iugum

suum mittere Peoniam aggrediretur, studio adductus tam operose nationis; verum quantum ad gressum præstantior Peonibus mulieribus est canicula. Cum enim venabatur, quamvis ventrem ferret, leporem cepit, eaque iam capta præda statim domino cedens secessit, atque quam mox novem catulos peperit, quos aluit postea. Quod si Aegyptij eodem magnificentius sentiant, quod eorum uxores à partu statim è lecto surgunt ad obeunda domestica munia antè dictæ canis factum audientes remittant spiritus inflatos, animique elationem comprimant.

De canum vigilantia.

CAP. XIII.

DE mulo supra etatem suam laborioso, simul & de cibo publico ei ab Atheniensibus decretum, eum Aristoteles meminit, tum verò nos quodam loco commemoramus. Quod canis vigilantiter quoque & fortiter non modo pie & humaniter Athenis fecit, non alienum est consuetudine nostra, institutisque opere declarare. Sacrilegus primum observato tempore intempesto, cum dormientes archissimus somnus complexus esset, de multa nocte intra Aesculapij templum ingressus est, deinde ut permulta donaria ex æde surripuisset, etiam, ut putabat, confecta, discessum parabat. Excubitor canis intus aduigilans ad templi custodiam editimis qui noctu ad sacras edes vigilas agebant, multo vigilantior expilatorem, directoremque in-

sequebatur, quam maximè posset expilationem direptionemque horribili fremitu suo prædicans. Fur primum saxis lapidatione facta, canem appetebat: deinde ubi is latrare non desisteret, illum allicere conabatur, panes & offas canum illecebras obijciens: verum custos incorruptus canis, vel fur cum evasisset in domum suam, vel cum inde exiret, se illi implacabilem, inexpiabilemque præbens, furem latrare non desinebat. Tandem intellectum est ubi canis esset, ac simul animadversum quæ ornamento deessent: is ex hac canis vociferatione esse, quæ tale furtum fecisset, in Atheniensium suspitionem adductus est, atque ut verberibus & tormentis in eum quasiuissent, totam rem cognoverunt. Itaque ex lege hic capite damnatus, extremum dedit supplicium. Cani vero cibus publicè præbitus, & publicæ curæ, ut fidus custos habitus est: nempe qui editimorum nulli inferior vigilantia fuisset, fide etiam superior.

De naturali medicina quam capræ sua sponte noverunt.

CAP. XIII.

Caliginem oculorum, quam suffusionem medici appellant, caprinum pecus probe curare scit, cum enim conturbatum oculum & non probe affectum ad videndum sentit, eum ad rubi spinam admouet, & reserandum permittit, hæc ut pupugit pituita statim euocatur, nullaque pupilla

lesione facta videndi vsum recuperat, neque sanè hominum sapientia ad faciendam sibi medicinam eget, ac potius huiusmodi curationem homines ab ea didicisse existimantur.

De elephantorum amore erga filios suos.

CAPVT

XV.

Elephantorum flumen transmittentium minores natu sese traiciunt primi: hi verò qui sunt confirmata etate iam grandes, fluctibus obruuntur, duntaxat promuscidibus extra aquam eminentes teneros vero pullos dentium proiectorum eminentia matres ferunt, ac simul tanquam vinculo promuscide illos complectentes, transuehant: tum iuniores, vel labores, vel pericula suscipiunt, & antecedentibus etate, de cibo & potione concedunt, propter obseruantiam per quam cultu quodam & honore natu maiores dignandos existimant. Nunquam enim neque ex senectute infirmum, neque eum qui morbo teneatur, sui gregales deserunt: sed & fidissimi ei permanent, eiusque cum ceteris in rebus student incolumitati, tum verò etiam si ipsi insectatione vrgentur, pro eo propugnant, & saucios, & fessos curant, ac integri, à vulneribus hactenus, & iacula è corpore sauciorum, tanquam chirurgi periti extrahunt, ut ne homines quidem sciētius pullos suos, adhuc à partu recentes, nunquam deserunt: at sanè illis à periculo tuendis constantissime permanent, priusque animam amittunt, quam suos

suos catulos deserant. Nobis pueris vetula, cui Lænulla nomen erat, nō solum nobilis mulier, sed etiam nota apud omnes erat, & quæ ea fabulam ex senibus audiui tum peruagari, illam cum seruo, quem ardentissime adamaret, stupri cōsuetudinē habuisse, & suorum flagitiorum maculis liberos suos affecisse, hi enim ex ordine senatorio erant, & iam inde à patre, atque maioribus stirpem generis patritij trahebant. Itaque dolore ex maternis stupris tabescentes, eam cum lenissime submonuissent, ac maxime clam facinoris turpitudinem ostendissent, hæc porro libidine flagrans, simul & ex ea tantum effrenata, ut liberis proprijs amorem suum anteferebat: filiorum nomina apud principem detulit, ab eis insidias sibi factas dicens. Is autem suspiciosus & timidus, qui tum imperator erat, calumnijs aures facile patefacere solitus, eiusmodi scelus ab ingenuorum hominum cogitatione alienum facile credidit. ita factum est, ut filij qui nefarium facinus nullum admisissent, indignissime necarentur: mater hanc ex delatione mercedem assequeretur, ut cum seruo licētius stuprum facere posset. Quid igitur aut Medeam, aut Progenem Atticam hic commemorare necesse est, cum memorie nostræ exempla immanitatis proferre queamus?

Quemadmodum ab aquilis terrestres testudines occiduntur. CAP. XVI.

Terrenas testudines à se comprehensas ex alto

deicientes aquila ad saxa allidunt, & ex contrita testudinum testa extractam carnem exedunt conficiuntque, itaque Eleusinius Aeschylus tragicus poeta de vita migrasse dicitur. Cum enim is in saxo sedens ex consuetudine institutoque suo philosopharetur, & scriberet, eius caput à pilis nudum aquila saxum esse arbitrata, testudinem quam in sublime extulerat in idipsum deiecit, & sine aberratione ictum dirigens virum interfecit.

De carulo & alcedine.

CAP. XVII.

Carulos senectute affectos alcedines uxores suae in dorso gestantes circumferunt, mulieres contra maritos atate prouectos & preclare contemnunt, & peradolescentibus adiciunt oculum, tum etiam mariti in faeminas admodum adulescentes veneris insania feruntur, & vetulas asservantur, à ratione remotius bestiis ipsis viuentes.

De propria vi & natura quorundam animalium.

CAP. XVIII.

Hanc etiam vim & naturam quorundam animalium non alienum est explanare, omnes & asinus ineptissimis sunt moribus, & degeneribus animis, hinnuli, cerni, caprae, sylvestres lepores quos ptocas vocant poetae, à metu timidi existimantur, tum ex volucris passeres, ex aquatilibus mugiles, libidinosus est perdix: clam enim & silentio faeminas dicitur inire, muscae & canes impudentes, atque importuni. Libidinosi cynocephali &

hirci ad res venereas ardent: hos enim cum mulieribus venereo complexu iungi ferunt, & libidinis furore cynocephalos in virgines insanire, & vim inferre. Canes etiam cum mulieribus veneris consuetudinem habere deprehensi sunt. Nam Romae mulier adulterij accusata à marito fuisse dicitur, adulter in iudicio canis esse predicabatur. Inter canes tibi nulla est societas, ut persepe de offe inter se sic lacerent & distrahant, quemadmodum de Helena Paris & Menelaus. Solos vero Mephitos canes in medium auditione accepi rapinas proponere & communiter viuere, maxime omnium animalium defixis oculis deorum simulachra intuentur. Sues infidi, & iniqui adeo existunt, ut vel sui generis mortuum exedant & conficiant, quod idem faciliant pisces quamplurimi. Summe impius est equus fluiatilis, nam parentem suum exest & conficit, impudentes & non facile reprimendi muscae & canes. Lupi natura immanes & crudeles ideo existimandi sunt, quod inter se vorant ad hunc modum, mutuas sibi molientes insidias. Eos enim ferunt primo in orbem circumagi, deinde excurrere, cum ex vertigine currendi, & caligine eorum aliquis lapsus sit, in eum humistratum ceteri omnes facto impetu ipsum lamiant. Hoc quidem facere solent, cum venationis facultate destituuntur, ita enim praefame omnia nugas putant, quemadmodum scelerati homines nihil non praepesunia preclare

clare contemnunt. Cum ceteris in rebus omnium
bestiarum simia peruersissima est, tum peruersior
in his in quibus hominem imitari conatur. Cum enim
nutricem ex eminenti loco perspexisset puerum
fantem in pelui lauare, & fascias in orbem contrahere,
& in arcum ad aquę expressionem contorquere,
atque quo reliquisset loco puerum obseruasset,
simul & circa eum ipsum a custodibus magnam
introspectisset solitudinem, fenestella quę tunc
pateret introiuit in domum ad puerum, quem similiter
ut factitari a nutrice viderat, ex lecto suble-
tum integumentis nudauit, & feruidam aquam
succensis nimirum carbonibus calescentem pelui
afferens in miserum infantem infudit, atque interfecit.
Malitiosa etiam hyena & versuta, & ea
quam crocutam nominant. Hyena ad stabula noctu
profecta humanum vomitum assimulat, eam
canes exaudierunt sic ad illam ipsam tanquam ad
hominem adeunt, ea comprehensos vorat. Callida item
crocuta, primum enim sese in densas sylvas occultans,
materiarios fabros nominatim inter se appellantes
auscultat, illorumque cuiuspiam nomen audiscit,
deinde summa humani sermonis assimulatione comparans
insidias, quod audiuit nomen humana voce appellat,
ad eam accedit appellatus, vero illa cedens rursus
appellat, idem iterum sa-
piusque ad humanam vocem accedit, ubi autem
eum a socijs seduxit, & iam ab auxiliatoribus nu-

dum constituit, correptum interimit, ex eoque quem
voce pellexit sibi instruit & conficit cibum.

Leo iniurias sibi illatas vlciscitur. CAP. XIX.

Eum a quo iniuriam acceperit leo, probe nouit
vlcisci, & quauis ex eo ipso non statim ultio-
nem ceperit, tanto tamen post iram retinet, quoad
penas pro maleficio sibi illato sumpserit: cui rei te-
stimonio est Iuba Maurus, pater illius ipsius qui in
triumphum Romam admodum puer ductus est. Is
cum aliquando iter per desertam regionem face-
ret, ut gentem quę ab se defecisset sub iugum rur-
sus mitteret, e suo comitatu quispiam, cum prestan-
ti nobilitate, tum egregia pulchritudine adolescens
rei venatorię non imperitus, leonem casu secū dum
viā animaduersum sagitta appetens, non ab ictu
directo aberrauit, quin ei vulnus, non tamen mor-
tem, intulit: vulnere is accepto, statim se subduxit.
Tum ille qui vulnus ei inflixisset, una cum ceteris
discessit. Anno vertente interposito, Iuba rebus, ad
quas cum exercitu profectus fuisset, præclare ge-
stis, eadem viā regressus est ad eum locum ubi an-
no antè leo vulnus excepisset. Is sanè & si in ma-
gna hominum multitudine erat adolescens, ab inua-
dendis tamen ceteris suum impetum sustentauit:
illum duntaxat qui se anno antè lesisset corripuit,
& furorem acerbissimum, quem tandiu quàm di-
xisseraisset, in illum ipsum hominem per adolescen-
tem quem ab alijs internosset, effudit, ac simul di-
lacerauit.

laceravit, nec illum quispiam ab hac potuit calamitate vindicare. At gravissima leonis ira perterriti facti, quæ potuerunt, fugam quæsiuerunt.

Cancrorum diuersa genera CAP. XX.

Varia genera cancrorum audio esse, sunt enim saxatiles, sunt & lutenses: pariunt cancrorum algæ & harena. Figure ipsorum, & nomina varia multa sunt, sunt qui dromiæ appellantur, id est cursores, quod longè latèque vagentur, nam vno loco stare nesciunt, sed modo circum littora errant, modo longius proficiscuntur. Causa sæpe erroris, vel in loca saxosa, vel cænoxa perueniant, vel aliquid tantæ errationis, quod plus quiddam affligit, qui cupiant. In Thracio Bosporo ubi fluctus rapidi ex Ponto deferuntur, & angustijs diffringuntur, ut cancris contra venientes facile euertere possint, quod ipsum cancri præscientes postquam peruenerunt, singuli in sinuoso quodam loco se tenent, simul & reliquos expectant, deinde in eundem locum congregati adrepentes per crepidines præcipites in siccum ascendunt, & fluctuum vim euadunt, iter pedibus conficientes, cum autem hanc violentiam pedibus prætergressi sunt, rursus per crepidines in mare recurrunt.

De canum odio in adulteros. CAP. XXI.

Quemadmodum adulteris obtrechet, & imedeat Porphyrio, animal etiam prudentissimum, non modo moderatissimum, alibi si bona memoria

moria sum, me dicere memini. Iam verò canticulum Siculum adulteris infestissimum fuisse auditione accepi. Cum adultera mulier coniugem suum peregre redire audisset, illum qui cum ea stupri consuetudinem haberet in latebras bene penitus, ut ipsa putabat, occultauit: verum & si ex seruis non lautissimi modò, sed & ianitores pecunia corrupti, cum dominam ad occultationem adulterij iuuabant, tum adultero confidentiam ad inferendum stuprum afferebant. Tantum tamen huic mulieri hæc astutia absuit ad præcauendum, ut certe perparuis canis partim locum illum, quo adulter abdebatur latraret, partim pedibus fores constupratoris, recepta trices consueque conuelleret adoriretur, domino ut non mediocris terror inijceretur, ex eoque suspicaretur ibi malum aliquod latere. Quare fores effregit, adulterum comprehendit, qui eo animo cinctus gladio noctem expectabat, ut primò dominum domus interficeret, deinde verò, quam antè dixi uxorem duceret.

Quemadmodum capræ vitant hominis saliuam valentem interficere scolopendras marinas. CAPVT XXII.

Capræ saliuam humanam perniciosam esse noscunt, itaque vitant, quemadmodum nos conamur quæ homini sunt pernitiōsa effugere, veruntamen sæpe imprudens sibi noxia homo haurit, at non item capras saliuam hominis latet, quæ marinas

nas scolopendras potest interficere. Postea vero quam capra proxima est ut iuguletur, non amplius cibum attingit ac nimirum indignum putans se in extremo ouili pecoris agmine incedere, grege quidem antegreditur, at ipsam hircus barba fiducia antecedit.

De ouibus.

CAP. XXIII.

Omnium maxime animalium oues ad patendum faciles sunt, etenim ad verba pastorum obediunt, & canibus obtemperant, & capras sequuntur, simul & inter se amant, luporum insidijs minus idcirco patent, quod non ita separatim a reliquis errant, quemadmodum singule capræ a gregalibus suis segregantur. Arabes dicunt ouium greges apud se musica plus sane quam cibo pinguescere, sale delectantur, quod eiusmodi cibus potioris desiderium mouet: neque etiam ignorant Boream & Austrum non minori esse sibi adiumento quam arietis concubitus ad conceptionem sint. Cresius autem apud Indos ouillæ caudæ latitudinē cubitalem esse. Alexander Myndius dicit in poto amarissimo abynthio pingues fieri, qui ouillam lanā pexerit, atque ex ea vestem confecerit, scabiem, ut ferunt, procreabit, ei qui ea vestiatur. Atque ut Boreas capiendi maribus sit idoneus, sic foeminis Austere preclare tenent, perindeque ut vel hac, vel illa prole sit opus dum ineuntur, aut in hunc, aut in illum ventum spectant. Achilles ad comburendū socium

in rog

in rogis iacentem, prece, obsecrationeque humili & supplice uti, tum ut Iris ei ventos imploraret, & ipse quoque aduenientibus sacrificium tanquam præmium polliceretur, necesse habuit. Neoclis filius ventis sacrificare Atheniensem populum docuit, oues non item: at verò ventos administratos conceptuum sua sponte & non appellatos & promptos habent, ad quos periti pastores eas dirigunt. Cum enim Auster flat, tunc ut foeminae proles numerus, ouibus arietes admittunt.

De canum rursus benivolentia. CA. XXIIII.

Cum Icarium occiderunt affines eis qui vitum biberunt, & in somnu ceciderunt nullo modo scientes esse factum maledictam mortalem, sed somnum & capitis grauedinem, tum Dionysio volenti auxiliari primo agricolæ suarum plantarum Pithius respondit, si vellent assequi salutem, Icario sacrificarent, & Erigone huius filie, & cani decantato, propterea quod propter exuperantiam amoris in suā dominam ipsi superviuere nolisset.

De cancris lutariis.

CAP. XXV.

Cancrorum genus est lutarium appellatum, colore alijs albidius spectatur. Hi in luto nascuntur. Cum incessit eis timor, humo se excitant: habent enim hi paruulas pinnas, quibus quidē subleuantur, sed his gradientes uti minimè necesse habent: cum autem iniectus eis est metus, nonnihil in his subsidij habent: non tamen admodū firmi, enim-

p

uero comprehenduntur, quod sursum subuolare non queunt, quidam eos comedunt, & ex coxarum uentris laboranti remedio esse ferunt.

De cancellis & turbinibus. CAP. XXVI.

Acelli nascuntur, deinde eas tanquam domicilia ad habitandum deligunt: cum enim vacuas & inanes offenderunt cochulas purpure aut turbine, primo intra eas ingrediuntur, deinde cum in ampliore magnitudinem excreuerunt, quam ipsae capi queant, in testam laxiorem tanquam domum alteram demigrant: neque modo in supradictarum conchas immigrant, sed & in permultas alias vacuas transeunt, & ampliore nacti ea tanquam maiore domicilio gaudent. Turbines regem habent, cui se faciles ad obtemperandum prebent, rex non modo magnitudine prestat, sed longe etiam multum pulchritudine ceteris omnibus antecellit, quod si commodum ei videatur demergi, hoc quidem ipsum primus facit, sin emergere idem incipit, itemque si commigrandum sit, ipse primus tentat, ceteri subsequuntur. Quicumque hunc regem ceperit, bene rem geret, omniaque ei commodum cadent. In urbe Byzantio drachma Attica ei qui hunc comprehenderit premium proponitur.

De echinis piscibus. CAP. XXVII.

Turbo & tempestas ad terram echinos alligat, dens è mari funditus in aridam expellit, hi

eius periculi metuentes, cum sentiunt mare inhorrescere, & ventorum accebitate procellas eieri, suis spinis lapillos ad gestandū faciles tollunt, ut libramētum, ac firmamentum habeant ad euertendum opportune periculum à quo sibi timent.

De purpura. CAP. XXVIII.

Purpura vehemēter edax est, longam linguam habet, ea attrahit quæ comedit, eadem etiam capitur. Capiendi modus eiusmodi est, Paruam nasam denso contextu, exiguis maculis purpurarum piscatores contexunt, intus in media massa turbo piscis illecebra appenditur ad eas alliciendas, purpura maiorem in modum linguam distendere contendens eo pertinere, & strombum ipsum assequi conatur, & ne ab esca quam ligurrit aberrat, omnem eam necesse habet exerere, itaque ipsam eatenus exprimit, quoad intumescens retrahere non quit, unde fit ut eam piscator liguratione irretitam comprehendat.

Descolopendra & vrtica. CAP. XXIX.

Scolopendra marina terrestri perquam similis est, quam primum ut homo contigerit, statim pruritu mordetur, & simili, atque is qui ab vrtica terrestri pungitur doloris sensu afficitur. Pisces item vrtica pruritum mouent, & uedines conitant, sed non tam acrem quam centipeda. Post æquinoctium vrticarum genus esca lentius est.

De amore canū in nutritios suos. CAP. XXX.

CANUM proprium in altores suos beneuolentia, illud de viro Colophonio testatur. Is ad nundinas proficiscens uti quædam ibi emeret (nam eius in mercaturis faciendis versabatur industria) pecuniam, seruum, & canem suum accepit, ac quidem seruus qui eam ipsam pecuniam ferebat, cum via aliquantum processissent, ad deiciendam aluum ex instituto itinere diuertit, quem secutus est canis, seruus postquam necessitati dedisset operam, è terra marsypium tollere oblitus discessit. At vero canis ibi remansit, marsypio incubans, deinde simul ut ad emporium dominus & seruus venissent, re infecta, cum nummi eis abessent. ad emendum, eadem via qua profecti fuissent reuersi sunt, atque cum eo venissent unde prius ille diuertisset de recta via ab itinere suscepto deflexerunt, eodem ubi sane nummos seruus reliquisset, ubi canem marsypio incubantem præ fame vix spirantem offendunt, qui vix dum viderat dominum & cōseruum suum cum à marsypio se remouens, vno eodemque tempore & custodia, & vita excessit. Non igitur Argus canis fabulosum poemā erat, o diuine Homēre, si quidem eadem acciderunt cani supradicto.

De fuga elephantorum, atque ut sunt leonibus formidabiles. CAP. XXXI.

CUM à venatoribus elephantī tanquam milites in bello, funduntur & fugantur, non ali-

ab alijs separatim, sed omnes simul & communiter in fugam se dant, ac simul inter se prementes ad gregales suos adherescunt, horum autem qui iam sunt firmata & integra etate, reliquos sic circumcludunt, tanquam pugnacissimi propugnatores totum agmen circummuniunt, qui vero longius sunt etate prouecti, atque matres sub se quæque suos pullos ita occultantes, perraro hi paruuli ut videantur, subtermedium obtinent locum. Quod si hos ipsos sic frequentes coactos leones perspiciant, alij aliò in fugam tanquam humili, ab elephantis sibi incredibiliter timentes, sese in fugam coniiciunt: & tametsi antea formidabiles, maximos terrores adferebant, & vel solo conspectu denuntiabant, ex horum tamen aspectione exterrantur: nunquam vero elephāntus ab reliquorum agmine secernitur, nisi aut filiorum suorum aut egrotantium causa: pro his nimirum nihil non moliens inexpugnabilis manet. Contra omnium ferarum venena remedium est elephānti adeps, quo si quis inungatur & nudus contra efferacissimas bestias procedat, illesus discedet. Arietis autem cornua & suis grunitum horrescunt.

De amore elephantorum erga nutritios suos. CAP. XXXII.

CUM Porus Indorum rex, in prælio, quod cum Alexandro cōmiserat, multis telis confixus esset elephāntus quo vehebatur, & si sane multis

etiam ipse sagittis vulneratus erat, defixa tamen in corpore. Pori tela leniter & caute promisside extrahere non prius destitit, quam dominum intellexisset ex redundanti sanguinis profusione debilitari & evanescere. Itaque leniter & sensum se inflexit, ut ne ex alto decidens, Pori corpus graui casu affligeretur magis. Cum autem Pyrrhus Epirorum rex ad Argos occubisset, in eo conflictu elephantus fuit qui sessorem suum tantopere amaret, ut non prius (quamuis auriga iam cecidisset) currere omiserit, quam suum nutritium ex hostibus & seruasset, & intra fines amicos reportasset.

De canum rursus amore singulari in dominos. CAPVT XXXIII.

Cum Hircanis & Magnesius canes quasi societatem bellorum gerendorum inire solebant, hisque maximo ad bella inferenda, adiumentum erant. In pugna ad Marathonem commissa cuiuspiam Atheniensis canis, summa contentione tulit auxilium, ac simul ex ea actione uterque in varijs scriptis honoris memoriam consecutus est. hoc sane admirabilis canum amoris exuperantiam declarat. Cum Polus, cuius dum viveret munus erat tragedias agere, animam quoque egisset, & antiquo more cremaretur, canis eius aluminis in medios rogos sese immittens, viuis vna cum altore suo exustus est. Rogo etiam eodem in quem Mentor

Mentor impositus fuisset, huius canes voluntariam mortem sibi consciuerunt. Ut verò Theodorum saltatorem sui propinquis, in sepulchrum imposuissent, eius Melitensis catellus, ultro seipsum in cadaueris tumulum iniiciens, pariter cum domino humatione & sepultura affici voluit. Natio Aethiopum est, quae canes, & habet regem suum, & illius etiam appetitui pareat, si adulatur, eum non iratum esse credunt: si latrat iram agnoscunt, tum etiam vellicationes, ululatus, discursus coniectantes, ei obtemperant.

Quod ceruae feminae cornua non gignunt.

CAPVT XXXIIII.

Qui dicunt ceruam cornua non habere, non verentur contrarios testes. Primum Sophoclem dicentem ad pastiones quaedam cornigera cerua ab altis collibus serpebat, & rursus terrebat ceruas cornigeras: & hoc quidem Sophocles in Eieadis. Euripides verò in Iphigenia, Ceruam cornigeram dabo manibus Achaeorum, quam simul cum puella iugulabunt, idem Eurixides dicit in Timenidis ceruam cornua habere. Venit ad ceruam aureis cornibus armatam. Theocritus ipse poeta canit aures cornibus praedictam ceruam agentem, & Anacreon in femina veluti hinnulus lactens in sylua, à cornigera matre relictus terrebatur.

De canum rursus beneuolentia. CAP. XXXV.

Illud etiam est argumēto summa beneuolentiae canum in suos patronos: nam cum Polus tragoe-

diarum actor mortuus esset, & iam cōbureretur, eius canis domesticus in rogam insiluit, & vnde cum domino se ipsum combussit, similiter cū Mentor deflagraret, eius canes simul se exusserunt voluntarij. Theodorum fidicinem præstantem in tumulum propinqui imposuerunt, raris Melitem in ipsius sepulchrum se ipsum proiecit, & simul sepultus est. Audio esse Aethiopum gentem, cuius rex est canis, & huius parent affectui: nam cum adulatur, sciunt esse non iratum: cum latrat, eius iram intelligunt.

De benevolentia anseris & elephantis.

CAPVT

XXXVI.

Cum Lycadem peripateticum altorem suum anser tantopere amaret, vt & cum ipso simul ambularet, & cum ille sederet, hic quoq; ambulando conuiesceret, & ipsum nunquam relinqueret, eum ipsum non minus ambitiose quam aut fratrem aut filium sepulture honore affect.

De mulo.

CAP. XXXVII.

Malitiose factum muli Thales Milesius manifeste deprehensum ingeniose admodum vltus est. Cum enim ille sale onustus fluuium aliquando transmitteret, vsu fortè euenit vt & caderet, & sarcina euenteretur, sal autem aqua perfusus liquefieret, is ex eo quod iam ab onere solutus & liber factus esset, magnam letitiam voluptatēque cepit, & simul vt quantum inter laborem

& otium interesset cognouisset, in reliquum tempus fortunam sibi iam magistram statuens, quam primo labē & casum inuitus fecisset, deinde summa cum voluptate prudens & sciens admittebat: hoc quidem ipsum Thales vbi intellexisset, sapientia viciscendam illius malitiam arbitratus, pro sale eum spongijs & lana onerari præcepit. Mulus instructarum sibi insidiarum ignarus, ex veteri consuetudine cecidit, cum autem aqua completum onus esse grauius sensisset, atque astutiam in detrimentum sibi versum percepisset, ex eo tempore sine fraude & molestia flumina transiens ab omni lapsu tibias sustinebat, & salem ab eo incommodo integrum conseruabat.

De elephāto mulieris amatore. C. A. XXXVIII.

IN Antiochia Syriæ vrbe audio cicurem elephantum fuisse, hūcque dum ad pastiones iret, mulierem corollas vendentem cum quā suauissime aspexisset, tum verò etiam quā libentissime in illius conspectu acquiescisse, atque huius faciem promiscide tersisse, suauiterque contrectando illi blanditum fuisse: mulierem vicissim ex suo artificio illecebras amatorias, corollas videlicet ad tempus ita contexuisse, vt quotidie illi quidem sumere operæpretium, huic verò etiam opus largiri esset. Postea autem quā mulier excessit è vita, elephantus nec pristinae consuetudinis compos, nec quam amaret amplius mulierem videns, tanquam amans

qui amasiam amiserit, sic eam desiderabat, animo-
que incitabatur, ac qui antè mansuetus fuisset, hu-
manitate expulsa feritatem induebat, tanquàmque
homines ex tristitia, ac mœrore laborantes de por-
testate animi exeunt, sic is furens ferebatur. Mu-
lieris forma hoc animal capitur, atque hebescent ad
eius pulchritudinem, remittit furorem animi sui.
Rivalem verò fuisse in vrbe Alexandria elephan-
tum ferunt Aristophanis Byzantini, de quadam
muliere coronas texente. Omnia bene olentia amato-
rum unguentorum & florum odore permulcetur.

De religione elephantorum. CAP. XXXIX.

Exorientem solem elephantum venerantur, pro-
muscidem, tanquam manum aduersus solis
radios allenantes. Itaque hos ei charos esse & egre-
gie diligere Philopator Ptolemæus testis est nobis lo-
cuples. Is sane post partam victoriâ eius belli quod-
cum Antiocho gessisset, cum quàm gratissimum
aduersus solem, quem deum existimabat, esse velle-
t, proque victoria ei gratias persolueret, tum alia ma-
gnifica sacrificia fecit, tum verò quatuor elephan-
tos, bene magnitudine grandes, existimans se sic
Deum religiose colere, primum immolauit: deinde
cum in somnijs minis Dei percussus fuisset, ob in-
uisam numini talem hostiam, religionis metu per-
motus, pro immolatis ex ære quatuor elephantes in
honorem solis excitauit: hoc ut supplici facti hunc
sibi placatum efficeret, ergo Deum elephantum ve-
nerant

nerantur? homines autem rationis participes, si ne
Deus necne sit, dubitant: tum si sit, humanas ne res
curatione, & administratione dignetur.

Ibis non sordidam aquam bibit & de ele-
phanto. CAP. XL.

In Aegypto sacerdotes non omni aqua se asper-
gunt, sed ea duntaxat ex qua ibim bibisse cre-
dunt, nam plane sciunt hanc nunquam solitam esse
bibere aquam sordidam. Elephantos audio in vulne-
ratos leniter velut chirurgos manu extrahere tela,
& hastas ex vulneratis. Gaudebat Pyrrhus cum
audiebat se vocari aquilam, similiter Antiochus
cum se accipitrem appellari percipiebat. Varia hæc
quidem & congesta dicuntur, sed tamen ab homi-
ne docto non indigna.

Quemadmodum taurus, equus, ceruus Mi-
thridatem amauerint. CAP. XLI.

Mithridatem Ponticus cum somnum capie-
bat sui custodiam corporis non modo armis
& satellitibus, sed & tauro, & equo, & ceruo,
quos mansuefactos habebat: hi enim ad custodiam
dormientis Mithridatis aduigilantes si quis acce-
deret, celeriter ipsum ex respiratione sentiebant,
atque ille mugitu, alter hinnitu, alius sua propria
voce Mithridatem è somno excitabant.

Ferarum bestiarum filij diuersis nominibus
appellantur. CAP. XLII.

Ferarum bestiarum filij diuersis nominibus ap-
pellantur

pellantur, & earum pleraque duplici nomine nuncupantur. Leonum prolem catullos & leones appellari testatur Aristophanes Byzantius, pardalium filij catuli etiam appellantur, & arceli: sunt tamen qui dicunt alterum genus pardalium esse arcelossat thoum solummodo catuli solent nominari, & tigrium similiter & formicarum, & pantherarum, videntur etiam lyncum filij similiter appellandi. In lasi nuncupatis dithyrambis sic inuenitur catulus dictus filius lincys, simiarum autem catulos dici eosdemque pithecides, bubalorum pullos, & orygam si audias ne mirere, idem ille Aristophanes Byzantius dicit canum & luporum scylaces posse vocari, atque etiam luporum posse appellari lycides, ut confirmata etate recte vocantur monolycus, leporum, lagides vocantur, at qui confirmata etate sunt, ptocas vocare solent poetas. Lacedemonij vero tachinas appellant, vulpium vero filij alopecides dicuntur, at ipsa mater vocari potest cerdo, & scaphora, & scindacus, aprorum vero filij molobria nominantur, audias etiam hipponactem & ipsum suum molobritem nominari alicubi vocantur vero etiam suum monie quidam, dorcadum vero xorca & proces solent appellari, histricum & huiusmodi filij obria appellatur, & meminit Euripides nominis in tragœdia inscripta Pelias, & Aeschylus in Agamemnone, & piscatoribus factus qui adhuc in ventre sunt vocant embrya

brya, etiam auium & serpentum & crocodilorum, quidam embrya etiam psacalos vocant, ut sunt Thesali. Teneras vero auiculas pullos, & ortalichos, gallinarum vero filios alectrides vocant, & anserum chenides, & chenolophecum chenolopicides, & eiusmodi similiter formantur, Acheus tragœdiani poeta pullum hirudinis moschum nominauit.

Quemadmodum beneuolè affectus est in bene de se meritis leo. CAP. XLIII.

Probitatem quæ beneficium agnoscat animalibus rationis expertibus inesse sine ulla ingeniarum artium doctrina & sapientia, quam circulatorum philosophiæ quidam se excogitasse gloriantur, illa quæ mox dicam argumento sunt: cum enim à senatore Romano seruus cui nomen Androcles erat, aufugisset, quia facinus quodpiam nefarium (id vero quale fuerit ignoro) admisisset, & vero in Aphricam venisset, relictis urbibus in desertissimam processit regionem, ibique cum ardore solis torreretur, speluncam subiens, ab æstu quiescebat: hæc autem spelunca leonis erat cubile. Postea autem quam ex venatu leo summo cum dolore quo laborabat expedire transfixo stirpe à summo præacuta reuertisset, atque in iuuenem qui intra specum abdebatur, incidisset, ipsum leniter aspexit, ac blandiri coepit, pedemque porrexit, & quo ad poterat sibi stirpem extrahi rogabat. Ille primo, & si mors illi necessaria erat, ab eo pertimuit, deinde postquam

postquam mansuetam vidisset beluam, & pedis morbum cognouisset, tum id quod pedem vexaret euellit, tum vero dolore liberauit. Qua curatione leo delectatus, illum hospitaliter & amicè tractando, & quæ venaretur cum illo communicando, premium salutis persoluit. Is quidem incertis, ut leonum mos fert, pascebatur: ille vero absis vescebatur, communique vtriusque mensa secundum suam quisque viuendi rationem utebatur. Itaque totum triennium ibi Androcles etatem duxit. Cum eius modi habitationis illum tederet, iamque sollicitudinibus eius animus expleretur, à leone discedens, peragari coepit: cumque ubi esset, intellectum fuisse comprehendere eum, vinculumque Romam ad dominum miserunt. Hunc dominus tum de his quæ admisset facinoribus reum facit: ita factum est, ut is sic capite damnaretur, ut distrahendus bestis daretur. Tum vero ille Libycus leo forte captus fuit, & in theatrum immissus, simul & eo qui pereundum coniectus est homo leonis aliquando hostis, & conuictor. Primum quidem seruatores suum non recognouit: leo contra statim hominem diuersorem suum agnouit, suauitorque blanditus est, & totius corporis inclinatione ad pedes hominis se abiecit. Androcles tandem suum hospitium recognouit, & leonem tanquam peregre vententem amplexatur. Interea pardalis Androclē cum inuadere aggrediretur, leo illum, qui videlicet ei aliq

ei aliquando salutem attulisset, ab huius laniatu seruauit, illamque lacerauit. Spectatores, ut par erat, incredibili tenebantur admiratione. Qui autem spectacula præbebat, Androclē accersuit, ab eoque totam rem cognouit. Inde primò rumor in multitudinem affluxit, deinde re cognita, populus clamorem sustulit, cunctisque concessus multiplicem plausum dedit, homini ipsi, & leoni esse largiendam libertatem.

ÆLIANI LIBER octauus historia animalium.

De Indicis canibus.

CAP. I.

Indicarum rerum scriptis, de his quæ subsequuntur docemur, canes feminas multo generosissimas, tum ad inuestigandas feras narium sagacitate præstantissimas, tum vero ad cursum velocissimas in loca ubi tigridibus est habitandi consuetudo, venandi rationibus eruditi, perductas ut primum ad arborem alligant, ac tamque ut vulgò dicitur, iecerunt, discedunt

dunt. In has autem tigres incurrentes venationis inopia ex fame laborantes lacerant. Si autem ad libidinem inflammati, & cibo completi sunt, cum canibus complexu venereo iunguntur, nanque illi quoque cum sunt exsaturati, venerem meminerunt. Ex hac quidem tigridum cum canibus, tigris qui non generatur, sed semen ad deteriore[m] delapsum, maternum genus referens, canis efficitur. Is canes tigride patre nati, ut vel cerui, vel apri venationem preclare spernunt, sic cum in leones incurrun[t], gaudio vehementi exiliunt. Summa Indus nobilitate homo Alexandro Philippi regis filio, horum roboris canum, sic periculum fecit, ut primo ceruum emitteret, canis ex eo loco, ubi quiescebat, eum despicatissimum habens, nihil se commouit, deinde ad aprum dimissum, quemadmodum affectus fuerat in ceruum immotus permansit, tum vero ubi rursus immissus fuisset, atque hunc, atque alios despicatui ducens, ab eo inuadendo se tenuit, ad extremum hic leonem quem protulissent in medium, vidit, cum ira exarsit, ac profecto tanquam iustus hostis in certamen descendisset, sine mora intrepidus inuasit, atque acerrima comprehensione, leonem constrictum tenens, illius fauces premebat, & suffocabat. Tum Indus qui hoc spectaculum regi prebebat, quique probe sciebat eius robur animi & constantiam, primum huic caudam abscindit, is pre ipso leone, quem mordicus tenebat, caudam

caudam facile abscindi patiebatur, deinde etiam crus unum suffringi imperavit. Is vero equè ut à principio urgebat, & perinde nihil remittebat, quasi alienum crus, & ad se nihil pertinens suffringeretur. post alterum, unde quoque is nihil commotus arcte tenebat, tum tertium incidi precepit, is similiter ut antè nihil se relaxavit à retinendo leonem, tum etiam quartum crus abscindi voluit, is nihilo remissior factus, nihilque minus leonis retinens maximo robore ad eius perniciem incumbebat. Denique & si caput à reliquo corpore abscisum erat, illius tamen dentes, ex illa leonis parte, in quam primum defixi fuissent, pendebant simul, & quamvis is qui eos in initio defixisset, iam mortuus esset, eius tamen ipsius etiam nunc ex leone appensum caput sublime ferebatur. Hic cum Alexander mediocri dolore afficeretur, ipsius admiratione virtutis obstupefactus, quod is qui tale virtutis experimentum dedisset è vita, quam ex robore animi cedere maluisset. Quare Indus videns Alexandrum ex huius casu dolorem non mediocrem cepisse, quatuor canes huic simillimos illius donavit: ille cum grato & iucundo animo eos munere accepit: tum vero eum ipsum qui dedisset tanto pretio, quanto par esset prestantissimum regem remuneratus est. Itaque horum quatuor munero Alexander ex memoria dolorem quem ex primo suscepisset, deposuit.

De fide quam venatoribus canes in venando seruant. CAP. II.

OMnis canis venaticus ex eo quod ceperit feram, non mediocri voluptate afficitur, & tanquam premio, si dominus ei permittat, sic capta vititur. Si quidem non conceditur, bestiam seruat, quo ad venator aduentarit, de totaque captura pro suo arbitratu statuerit. quod si mortuo vel apro vel ceruo inciderit, non attingit quidem nec enim alienis se laboribus adscribit, nec quæ ad se non pertineant, sibi assumit: ex quo apparet emulationis virtutis naturam eum non expertem esse. nec enim carnes querere, sed victoriam amare videtur. nec iam alienum est explicare, quid usu venandi peritus canis agat, in eo ipso temporis articulo, cum venator longo venatoris vinculo alligatus. Antecedat, & silentio odoratur simul, & quandiu nulla ei præda occurrit, ante venatorem præcurrit, quia suo sensu narium acerrimo ad sensum venationis percipiendum habilior existat, atque alacribus & promptis ad inuestigandum naribus magnos venandi processus efficiens, venatorem ad pergendum ire ulterius attrahit, & allicit. Si vero vestigiaprehenderit, & quodam bestie sensu afficiatur, hic se subito retinens, sistit pedem, & quod venationis prouentus prope sit, gaudio perfusus venatoriblanditur: eo ille cum proximo accessit, eius osculatione pedum, & complexu inuitat ad prædam

ac simul ad institutam venationem incumbere persequeratur, & pedetentim usque eò procedit, quoad ad cubilis locum peruenierit, quem ultra non progreditur: quo animaduerso canis dux, propria venatorum significatione prædam adesse, his qui retia ferunt denuntiat, hi autem retia circumijciunt, canis intelligens voce opus esse, ad excircandam feram, latrat, ut ex fuga in casses incidens comprehendatur. ex hac porro capta, canis quemadmodum viri, qui ex pugna victoriam retulerint, sic exultat letitia, triumphat gaudio, & quasi vitulatur. hæc de captis apris & ceruis agunt canes.

Parem gratiam delphini referunt bene de se meritis. CAP. III.

AD referendam gratiam delphini hominibus iustiores sunt, cum tamen lege Persarum, quam laudibus tollit Xenophon, minime teneantur. Cæranus sic nuncupatus, natione Parus, à piscatoribus delphinos ad Byzantium captos argento redemit, & liberòs dimisit: ex ea libertatis largitione hanc collegit gratiam, ut naue quam viris (sicut in sermonem hominum venit) Milesiis vectoribus plenam duceret, in medijs angustijs. Parij maris funditus eversa, & vectoribus naufragio perditis, illum ipsum delphini ex hoc periculo seruauerunt, ei que ad parem gratiam

cum beneficio quod priores ab ipso accepissent, persolvendam satisfecerunt: quod quidem ipsum saxum nomine Ceranium, quo ipsum exposuerunt facile ostendit. Itaque postea Ceranium mortuum secundum mare illud cognatione ei proximi sepultura affecerunt: quod quidem ipsum, ut delphini senserunt, frequentes tanquam ad iusta funeri persolvenda ad litus conuenerunt, & quoad pyra arderet, tandiu sicut amici amici fidi permanserunt: deinde restincto rogo discesserunt. non item certi homines ac potius viuos colunt, & eos quidem diuitijs diffuentes & opibus. Contrà vero ab ijs defunctis & si iustis exequiarum carent, se totum auertunt, ut ne gratiam pro beneficijs, quibus ab eis dum viuerent, affecti fuerunt, persoluant.

De piscium mansuetudine & de murena.

CAPVT IIII.

Pisces ad hominum consuetudinē mansuescunt, & cum appellantur intelligunt, & è manu largientium cibos capiunt, ut anguille in sacra Arethusa, murena Crassi Romani omnium prædicatione celebrata sic in auribus, & gemmis distincto monili tanquam sane eximia formæ pulchritudine puella ornabatur, & appellantis vocem Crassi agnoscebat, atque ad eum adnatabat, cumque quippiam ei porrigebat, gaudio exiliens prompto, & parato animo accipiebat. Hanc ille mortuam fleuit vberius, atque honore sepulture affecit, at enim cum ali

aliquando asperè & acerbè Domitius in hunc dixisset, stulte Crasse murenam fleuisti mortuam, ad hæc respondens Crassus, Equidem inquit, de bestie morte fleuisti verò nullos ne ex trium quidem vxorum interitu quas ad sepulturam dedisti, luctus percepisti. De crocodilis hanc etiam auditionem ex Aegyptijs accepi, sacros esse & mansuescere, & à ministris se facile contrectari sustinere, & sibi frusta esculenta in dentes insita extrahentibus patulum os præbere, atque antiquiores & præstantiores diuinatione pollere Aegyptij ferunt, idque Ptolomæi testimonio comprobant: eum sane cum ex crocodilis antiquissimum & præstantissimum appellaret, non exauditum fuisse, cum cibaria ei comedenda obiecisset reiecisse, inde sacerdotes collegisse ex Ptolomæo, iccirco crocodilum quod eum vicinum ad moriendum prænosceret, cibum capere noluisse.

Ut Lycij populi diuinant per pisces. CAP. V.

Avibus quosdam diuinare audio, & aues obseruantes examinare volatus ipsarum & sedes, & celebrantur in hac sapientia Tiresias, Polydamas, Polyidos, & Theoclymenus, & alij multi viscerum positiones & naturas cognoscere optime nouerant. Audio etiam esse qui farinis diuinent, & cribris, & caseolis, accepi etiam inter Myram & Phellum oppida, esse vicum nomine Scyrham, in quo diuinant quidam ex piscibus, &

sciunt quid sibi velit piscium vocatorum accessus
& recessus, & cum pisces non audiunt vocan-
tem, quid significant, & cum multi accedunt,
quid demonstrent, quid item cum saltant, cum
mortui fluitant, quid cum cibum capiunt & rur-
sus quid cum non capiunt ostendant.

Quenam facile capiantur à quibusdam.

CAPVT VI.

Nullo negotio lupi asinos comprehendunt, &
facile è vita tollunt meropibus apes, & hi-
rundinibus sicadæ sunt faciles captu, à ceruis ser-
pentes expedite capiuntur & interficiuntur, pa-
dalis cursus celeritate cum alia pleraque assequi-
tur, tum verò maxime simias exceptat.

Quemadmodum bestia quædam sine mor-
tu mortem inferunt.

CAP. VII.

Megasthenem audio dicentem in mari Indico
quendam pisciculum nasci, eumque quoad
vuit in profundo quidem natantem non apparere:
mortuum verò ad summam aquam existere &
fluitare, qui eum contigerit animi defectionibus
primum tentari, deinde obire morte. In libro de the-
riaca Apollodorus ait eum qui chersydrum con-
culcauerit etiam si morsus non fuerit, mortem cum
vita commutare, quod eius tactus quiddam omnino
tabificum habere dicatur: tum ei qui curare &
quoquo modo remedium asferre morienti tentaue-
rit, ex sola eius qui conculcauit tactione pustulas
exoriri

exoriri. Aristoxenus quodam loco dicit, virum
qui serpentem quendam interfecisset, nullo morsu
ab ea affectum ex solo tactu vitam amisisse, illius-
que vestem quam eo tempore cum serpentem in-
terimebat gestaret, non ita multo post putruisse.
Nicander amphibene pellem inquit bacillo cir-
cunectam omnes serpentes pellere, & alia ani-
malia, quæ etiam si non momorderit sed tetige-
rit, interficit.

Qua ratione se curat & sanat canes. CA. VIII.

Cum redundantia canis vexatur, herbam in-
macerijs nascentem nouit, qua comesa omne
id, quo affligitur cum multa pituita & bile cuo-
mit, & valde aluum deijcit, sibi que salutem asferre
sine ullius medici opera, quo ad expellendam ei bi-
lem nihil ei opus est, quæ nisi curetur rabiem facit.
Lumbricis vexatos Aristoteles ait herbam ede-
re. Si vulnus acceperint lingua huic medicinam fa-
ciunt, vulnorum obligationibus & pharmacorum
temperationibus multam salutem dicentes, atque
ad salutem plagam reducunt. Nec verò canem illa
fallunt, quod & si fraxini fructus ad pinguitudi-
nem perducit sues, tamen sibi dolorem vertebra-
eoxarum contrahit, itaque videns suillum pecus
illius fructu exsaturatum ab illo abscedit: contra
autem homines ratione præditi recte admonenti-
bus non obtemperantes perniciosi sepe rebus im-
moderate abutuntur.

Quemadmodum contra insidias elephantum
se gerunt. CAP. IX.

Insidias quas elephantis venatores instruxerint,
non eos facile latent. nam cum ad foueam, quam
contra ipsos suffodere venatores solent, proximi
acceserunt, seu naturali quadam intelligentia, seu
retrusa & abdita praesensione, & scientia rerum
futurarum, à progrediendo ulterius se sustinent: ac
quàm mox itinere conuerso, venatores inuadunt,
vique & impressione, sese in medios insidiatores
incitant, simul & eos euertere conantur, fuga ut
salutem contra insidias superiores facti adipiscan-
tur. Id igitur temporis cum atrox pugna, tum vero
vel hominum, vel elephantorum caedes, & occisio
fit multiplex. huius pugnae ratio talis est: Homines
quidem eminens hastas & iacula intorquentes, ac
collimantes, ictu directo eos feriunt. Contra elephan-
tis, ex hominibus si quem cecidisse animaduertierint,
statim violenter illum & corripunt, & ad terra-
ram à se abiectum, proterunt, & conculcant: si-
mul & cornibus (sic enim eorum dentes appellan-
tur) tandiu profligant, quoad miserabilis, & refer-
ta acerrimis doloribus mors, hunc proiectum affe-
cerint. cum autem huiusmodi animalia inuadunt,
tanquam vela ex animi incitatione quàm contem-
tissimae aures, quas habent patulas, intendunt, &
pandunt more magnarum struthionum, quae vel dum
fugiunt, vel dum inuadunt explicatis alis feruntur.

Itemque

Itemque promuscibus, sub cornua reductis, &
contractis quemadmodum rostra nauium plenissi-
mis velis propulsa, sic elephantum vehementi impres-
sione irruentes, multos mortales funditus euertunt:
tumque perinde ut tuba belli classicum sonans, cla-
mores vastissimos edunt. Humi porro prostrato-
rum, & genibus contritorum, & ossium obtrito-
rum, tantus est strepitus, ut vel illinc longissimè
exaudiatur: nec non saepe elisis oculis, naribus di-
stractis, fronte disrupta, facieiue forma amissa,
non vel à proximo cognatione sibi noscuntur. Iam
ex his nonnulli ad hunc modum inopinatò seruan-
tur. Quamuis enim sanè venatorem beluae cursus
celeritate comprehenderit: praetamen vehementi
impetu hunc transcurrens, genibus in terram praer-
cipitibus actis, cornua aut in radicem, aut in quip-
piam aliud tale compingit: ex quo retinetur, ac vix
dum se retraxit, cum venator elapsus iam salutem
fuga est consecutus. In hac igitur pugna, elephantum
sepe vincunt, saepe item varijs terroribus iniectis
vincuntur. Tubarum enim clangor vastum clamo-
rem efficit, ipsique homines armis concrepantes, cly-
peos videlicet hastis contundentes, & ululatum
tollentes, strepitu undique omnia circumsonare fa-
ciunt: tum vero partim in terra ignem incenden-
tes, partim in sublime tollentes, ac tanquam funda-
eum contorquentes, partim ignitos torres iaculan-
tes, atque etiam longas faces in ferarum oculos ma-

gna vi inferentes, & intrudentes, eis hæc omnia egre intuentibus, timorem afferunt: unde adeo impelluntur, exterranturq; ut interdum in foueam, quam ante declinabant, detrudantur & compingantur.

De serpente qui Aleuam pastorem Thessalum amauit. CAP. X.

HEgemon in Dardanicis versibus de Aleu Thessalo cum amatum fuisse à serpente conscribit, tum Aleuam habuisse comam auream verbis exaggerat, at ego satis habeo dicere eum comam flauam habuisse. Idem tradit in eius amorem insitata magnitudine serpentem, cum ad Thessaliam, cum fontem nomine Hæmonium boues pasceret, venisse, sensimque adrepere, ad suum amatum solitum fuisse, & comam illius osculatione profectum fuisse, & faciem linxisse, & venantem multa illi tulisse & dono dedisse, etenim si glaucæ citharædæ, quam Ptolomeus etiam amaret, amore incensus fuerit aries, & in Iasso vrbe perurum amauerit delphinus, quid vetat serpentem flagrasse amore in pastorem forma præstantem, & cum acres atque acutos oculos haberet, bonum exemplum pulchritudinis indicem fuisse. è natura igitur bestiarum est non modo sui generis, sed etiam alieni animalia modo formosa amare.

De paria serpente. CAP. XI.

Parias seu paruas (sic enim vult Apollodorus) igneo colore est, & magnis est oculis pulchris

Pulchris & acribus, & largo ore, nihil mordendo nocet, sed mitis cum sit, deorum humanissimo Aesculapio ipsum consecrarunt, & eius ministerio dedicarunt.

Quemadmodum delapsos boues in lacum

lupi capiunt. CAP. XII.

SI boni qui in profundam inciderit paludem, lupi interuenerint, extrinsecus terrorem ei iaciunt, eundemque periculi denuntiatione agitant, non extra paludem eum permittentes egredi: quem postquam diu multumque in paludis angustias compulsum, & in luto volutatum suffocari coegerunt, maxime omnium illorum strenuus in aquam insiliens, & mordicus bubulam caudam tenens, extra paludem in terram ipsum trahere aggreditur, simul & huius alter caudam apprehendens ipsum trahit, & secundum tertius, & hunc ipsum quartus hoc idem usque ad postremum qui extra aquam consistit faciunt, atq; ad hunc modum extracto in aridum boue, lupi explentur & satiantur. Iam vero bouis errantem vitulum per insidias inuadunt, & arreptis naribus trahunt, is contra sese retrahit, & permulta interim pugna editur, dum illi hunc vi expugnare, hic resistere conatur: cum autem hunc tam pugnatem contra se repugnare perspiciunt, eum obnitentem remittunt, is ex vi retrahendi se, & contra eos tergiuersandi, retro versus in dorsum suum recidit, lupi facto impetu eius ventrem lacerant, & distractum excedunt, & conficiunt.

De

De scorpionibus Aethiopicis. CAP. XIII.

IN Aethiopia nuncupatos sibras scorpions (sic enim ipsos indigenae nominare solent) audio comedere lacertas, aspidem, sphondylas, & omne genus serpentis, horum scorpionum excrementa qui conculcauerit, exulceratur. In Corcyra serpentes procreantur appellatae hidrae, quae se retorquentes retro versus ad insectantes spiritum malum anhelant & ab impetu suos insectatores reprimunt, ab seseque auerunt. Typhlopa, quem etiam Typhlenam nominant & cophiam murene caput habere simile in sermone hominum venit, tum per paruulis oculis esse, ex his duobus nominibus alterum ex eo trahit, quod non sint ei oculi probe affecti ad videndum. Cophiae nomen iccirco habet, quod hebetes eidem aures sunt: adeo item dura est pelle, vix ut tandem secari queat. Acontiam aiunt esse chersydrum, propterea quod etiam in arido permultum versetur. hic omni animalium generi insidias molitur. Huius cautio in faciendis insidijs eiusmodi est, ut secundum viam abdite lateat, perspicpe etiam correpens in arborem conscendat, ibique sese contortè concludens, & in orbem coarctans, caputque in spiram occultans, ut praetereuntes tacitus ex occulto perspexerit, in id ipsum quod praeterit, siue fuerit bestia, siue homo se iaculetur: nam valet saltu, ut viginti cubitorum spatium transilire queat, protinusque ad ea quae saltu appetit inherescat.

Quemad-

Quemadmodum elephanti fossas transeunt.

CAP. V.

XIII.

Cum elephanti fossam transilire non queunt, de his unus aliquis in hanc sese demittit, & transuersus fossae stans, partim vacuitatem occupat, partim pontis se vicarium praestat. Ceteri supra hunc gradientes transmittunt, & euadunt, simul & eum, qui pontis loco erat, hoc modo ex fossa conseruant. Superiore enim ex loco qui spem porrigit pedem, quem is qui infra est, promuscide circumplicat, reliqui autem virgultorum fascies deijciunt, ad quos ille, cum fortissimè, tum cautissimè pedibus aditè, celeri ascensu subtrahitur. Apud Indos tractus est, cui nomen est Phalacrus, quasi latine caluus: eoque ita appellatur, quod qui herbam in eo nascentem gustauerit, & pilos & cornua amittit. Itaque elephanti nisi cogantur non accedunt ad locum illum: imò verò prope cum accesserint, perinde atque homines prudētissimi ab omni illius loci germine refugientes, pedem referunt.

De spongia.

CAP. XV.

Spongiam dirigit pusilla bestia, non specie quidem cancro, sed magis araneo similis. neque enim inanima haec est, nec sanguinis expers, sed partus maris animans, quemadmodum in saxis innascitur, & cetera animalia motu praedita sunt, sic haec ipsa suum quendam motum habet, veruntamen animalculo ad se sensu afficiendā, & ut sit animata eget: nam

nam propter quandam caritatem ingentem, & molitudinem pertusam non se commouet, sed cum quippiam in sua foramina inciderit, ab ea bestiola quam dixi araneo similem excitata, id comprehendit, & exedit: cum autem ad euellendam eam esset, homo accedit, ipsa ab eo ipso animali conuictore suo stimulata inhorrescit, & contorquens se arctissime contrahit, quæ causa hercule est, cur piscatori plurimum negotij facessat.

De castitate & probitate elephantorum.

CAPVT XVI.

Quemadmodum moderatè elephantum libidine continere, explicare conuenit. ij igitur ab omni immoderata libidine castissimi sunt. Numquam enim neque ut constupratores, neque ut item valde lasciuui societatem veneris cum foemina faciunt, sed tanquam generis successionem carentes liberis procreandis dant operam: sic hi sua stirps ne deficiat, complexu venereo iunguntur: neque sane plusquam semel in vita, & eo duntaxat tempore, cum se iniri foemina patiuntur. Ut autem eorum quisque uxorem impleuerit, non eam amplius attingit. Apertè porro ac palàm in aliorum oculis non coeunt, sed secedentes, aut sese in arboribus densas, & frequentes occultant, aut in concauum locum, & profundum ad occultandos eos facultatem habentem, se abdunt. Iam quemadmodum mar-

los aduersentur, & sceleratos detestentur, si cui est otium, attendat animum ad ea quæ consequuntur. Cum autem cicuris elephantum moderator, coniungem non illam quidem amabilem, sed sane diuitem haberet, amoris oculos primùm ad alteram aliam adiecit: deinde eam uxorem ducere studens, alteram priorem strangulauit, ac prope ab elephantum præsepi homo præcipiti consilio non desistit modo, sed alteram quam amaret, in matrimonium duxit. Elephantus autem cum tanti facinoris conscientia incitatus, tum verò suapte natura à malis abhorrens, nouam uxorem eo perduxit, ubi humata altera iaceret, cadauèrque dentibus refodiens, & denudans quæ dicere nequiret, ex ipsis operibus hæc mulieri ostendere conabatur: eam edocens, quibus esset moribus præditus is, cui ipsa nupsisset.

De engraulis siue engrasicholis. CAP. XVII.

Engrauli pisces quos alij engrasicholos, alij lycostomos appellant, parui pisciculi natura fecundi albi perspicuntur, & quòd ab alijs piscium gregibus exedi & confici valde metuant: ideo ad insidias quibus sunt opportuni vitantur, eatenus confertis turmis densi natant, ut eorum quisque ad vicinum proximum arctissime adherescat, ut ne scaphæ quidem incurrentes eos difficient, nec si quis remis dispergere conetur eorum societatem dirimere possit, ita inter se restrictè

restricte & pertinaciter tanquam contexti contrahuntur, ut tanquam ex acervo frumentorum aut fabarum si quis in eos immiserit manum accipere queat, non tamen sine vi abstrahuntur, quin persepe distrahantur, ut & eorum alteram partem abruptam capias, & alteram relinquas, & in plerisque caudam retineas, in alijs non assequaris ex alijs caput reportes, & alteram partem in mari reliquam facias. Eorum conferta & continens natio à rei maritimæ peritis *κόλως* appellatur, quæ quinquaginta piscatorias naueis iactus unus sæpe implet.

Quemadmodum suillum pecus altoris suarum vocem intelligit. CAP. XVII.

Proculatoris vocem suillum pecus sic agnoscit, ut etiam si ab eo procul seductum fuerit appellentem intelligat. Cui quidem rei testimonio est id quod proxime sequitur. Cum maris prædones à Tyrrenam terram piraticam nauem appulissent, ex hâra permultos suos furto abactos imposuerunt in nauim, quam solucentes ad nauigandum incubuerunt, subulci presentibus Piratis silerium tenebant, suesque eatenus abduci quiescebant, quoad ex portu se eripuissent, & latrones à terra soluisse tantum voce suis audiri solita suarum quam maxime poterant exclamantes, eos retro versus ad se reuocabant, porci primum ut sublatum clamorem pastorum exaudierunt, statim se in alterum navis latus compellunt.

compellentes eam euerterunt, malefici pirate naufragio quam mox funditus perierunt, & suis enatarunt.

Quemadmodum ciconia obtrectatrix est.

CAP. XIX.

De porphirionis & canis rivalitate & obtrectatione supra mentionem feci, nunc de ciconia agam. Ea enim etiâ rivali inuidia laborare fertur: nam cum in Crannone Thessalie eximia forma mulier, cui nomen esset Alcinoe, à coniuge peregre profecto domi relicta stupri, consuetudinem cum seruo quodam fecisset, hoc quidem ipsum ciconia intelligens, seruiles iniurias in dominum non sustinuit, quo minus quam mox facto impetu eum sensu oculorum orbans iniuriam in dominum illatam vlcisceretur.

De colore quem animalia ex varietate fluminum mutant. CAP. XX.

Ad diuersam potionem colorum mutationem oves faciunt, quod quidem ipsum ex vi & natura annuum vsu eis euenire eo anni tempore, cum ineuntur solet, itaque ex albis commutatio in nigras fit: contrâque ex nigris in albas conuertuntur. Hæc autem cum ad Antandri amnem accedunt, tum ad Thraciæ fluium, cuius nomen Thracæ accolæ tibi dicent, tum vero ad Troiam Scamander ex aqua sua potantes oves fulvas efficit, ex eo factum est, ut huic qui initio Scamander nomina-

retur, deinde aliud nomen aduentitius ouium color
Xanthum inapofuerit.

De ciconia quæ beneficij accepti Tarētina
mulieri gratiam retulit. CAP. XXI.

GRatam accepti beneficij memoriam ipsa etiam
bestiæ retinent. Tarentina mulier nomine
Heracleis, & cæteris in rebus, ex maxime raro
fœminarum genere fuit, & vero ab omni supra
integram castamque se marito conseruauit: quippe
quæ ut uiuentem cum studiose & diligenter con-
tuisset, sic posteaquam è vita excessit, se fidiſſi-
mam & ab omni libidine continentem humato con-
iugi præstans, urbanas commorationes, & domum
in qua mortuum uidisset maritum, adeo male odo-
rat, ut præ morore ad sepulchri monumētum, ubi
sepultura affectus ille esset, miserrimè commori-
retur. Hæc igitur fœmina cum Aestiuo anni tem-
pore, ciconijs pullorum suorum volatum experien-
tibus, unus & infirmissima etate, & alarum de-
bilitate delapsus, alterum crus fregisset, eiusmodi
casum intuita se cognito morbo, misericordè pul-
læ prebuit, nam & vulnus obligauit, & medicamen-
tis, & cibo potioneque adhibitis cicatricem obdu-
xit, & ad incolumitatem perduxit, atque iam ad
volatum confirmatum, è manibus dimisit. Hic ad-
mirabili quadam naturæ intelligentia non ignorans
se conseruata vitæ premium mulieri debere, anno
post cum ad verum solem fortè apricantem eam
qua

quæ sibi benigne fecerat, perspexisset, demisso
atque humili volatu proximè ad ipsam profecta,
in eius sinum lapidem euomuit, deinde in tecto
subsedit, cuius facti admiratione commota Hera-
cleis, dubitabat quid istuc esset. Cum igitur lapi-
dem intus alicubi deposuisset, nocte inſequenti
somno soluta eum fulgere, & radiatam domum
tanquam immisſis facibus ex eo splendere per-
spexit: ubi verò ciconiam comprehendisset, &
vulneris cicatricem percepisset, hanc agno-
uit eam esse, quam miseratione commota cu-
rauiſſet.

De venatrice auc.

CAP. XXII.

GENUS quoddam merulis affine est venaticum
& captiosum colore atrum, splendide ca-
norum, rectè ex eo venaticum appellatum quod
ex auibus multas sui cantus permulſione ad se
allicit, & capit, cuius ingenite sibi præstantiæ
hæc avis non ignara eo naturæ munere ad se volu-
ptate & cibo explendam uti videtur, nam ex sui
cantus auditione & bellissimas oblectationes ha-
bet, & aucupio atque venatione proximè ad se ac-
cedentium auicularum exſaturatur. Quod si quan-
do quisquam hanc captam conſuſerit in caueam,
non modo canere omittit, verum etiam pro ſeruitu-
te ſua à venatore pœnas ſilentio ſumens muta per-
manet atque elinguis.

Quemadmodum suorum cōuictorum astacus memor est. CAP. XXII.

Si quem astacum comprehendisti cum longissime exportes, relicto ibi signo unde ipsum cepisti, eodem eum ipsum unde comprehensus fuerat irrepisse reperiēs, si inquam modo ita ex mari exportaueris, ut deinde sic prope deposueris, ut in mari adrepere queat.

Quemadmodum crocodilus ichneumonis insidiis appetitus adiuuatur à trochilo.

CAP. V.

XXIII.

Antè dixi sicut etiam in Ægyptiacarum rerum commemoratione Herodotus conscribit, cuiusmodi beneficio crocodilos trochili afficiant: quæ, quantum equidem scio, nondum diximus, do explicabitur. Trochilus è genere incolentium fruteta auium est, & circum ripas fluminum cretat, & cibis fortuito obiectis vescitur, & à crocodilo alitur: quod quidem beneficium magnis officiis illi compensat. Nam & diligenter & studiosè ipsius dormientis custodiam iccirco aduigilat, quia crocodilo cum humi stratus archissimo somno oppressus est, insidias ichneumon molitur, & sæpe ad illius pellem inherens eum suffocat: at vero trochilus exclamans, & illius nares verberans è somno excitat, & in hostem exacuit.

P De marina pastinaca. CAP. XXV.

Pastinaca marina cum natandi est cupiditate affecta,

affecta, natare potest: cum rursus volandi studio tenetur, sursum versus sublimis volat. Aculeum cuius antè mentionem feci, mortiferum habet, ut vel celeriter non modo homines, sed etiam animalia alia perdere queat. Quod quidem ipsum ut non admirabilitatem facit, sic certè adstupendam admirationem habet. Quòd si ad maximam arborem, & vegetam, & summè virentem aculeum admoveas, & defigas, non multò post amittit folia, quæ postquam defluxerunt, totus truncus similis est arboribus Solis ardoribus exsiccatis, æstate cum est maxima siccitas.

De partu elephantorum. CAP. XXVI.

Elephanti partus in caput procedit ad lucem. Partus magnitudo est instar integræ ætatis, & iustæ magnitudinis porci. Nec verò si quis hunc à partu recentem contigerit, matres indignantur. Planè enim noscunt non animo quidem ledendi contrectari, sed ad ludicram delectationem, & blanditias suscipi, esseque hominis naturam ea excelsitate animi, suo ut partui adhuc tantillo incommodare nolle. Postea autem quàm in foueam inciderunt, & se iam teneri sentiunt, animaduertentes exitus locum nullum sibi relictum esse, cum eos pristini animi, tum libertatis capit obliuio: tū verò facile cibos ex largiētibus sumunt, tum si quis præbeat, libenter bibunt, atque vinum si in promiscuis effundas, sine recusatione admittunt.

Hellopem sacrum piscem poetæ vocari existimant. Fama est eum esse rarum inuentum, in profundo Pamphylio capitur: sed neq; tamen etiam inde nisi difficulter: quod si capiatur, coronis obsecundam piscationem sese non modo piscatores ornant, sed & piscatoria nauigia sortis redimiri curant, & plausu, & tibiarum sono prædam testantes ad terram nauem applicant. Alij propterea non hunc, sed anthiam sacrum existimant, quia locum quem anthias incolit & beluarum sit expers, & cuius fiducia pisces confirmati ibidem pariunt, nature causam penitus reclusam & abditam non meum est explicare, non magis quam explicare causas cur gallinaceum leo & basiliscus timeant, cur suillum pecus elephanti horret, in quibus exquirendis & si qui permulto abundant otio, plurimum temporis consumant, non tamen optatum assequuntur.

ÆL

ÆLIANI LIBER nonus historia animalium.

De leonibus senibus.

CAPVT I.

LEON cum ætate processerit, & iam grauis factus fuerit, tum ad venandum infirmus, aut in specubus, aut nemorosis tractibus libenter requiescit, neq; tum vel cum infirmis animalibus, ætatis suæ infirmitati diffidens versari fidenter audet: sed considerans corporis sui imbecillitatem, semper timide & diffidenter cum ijs agit. Ex hoc procreati & robusti & vigentis ætatis fiducia nitentes, longe procedunt ad venandum: ac patrem iam senem secum abducunt, eum impellentes: deinde in media via quam ingressi fuerint, illum relinquentes, toto animo ipsi in prædæ curâ incumbunt, ac tantundem prædæ consecuti, quantum vel sibi vel genitori satis ad prandium sit, generoso quodam & contentissimo rugitu edito parentem suum secum (is vt conuiuium inceat) tanquam conuictores ad prandium

conuiuam inuitant. Senex tum sensim & pedetentim velut reptans, eò accedens, primò filios amplectatur, deinde lingua eis suauiter, velut horum laudans felicem venationem, blanditur: post & prandio dat operam, & cum his epulatur. Tamen si Solon qui lege sanxiuit filiis parentes alendos esse, hoc eos facere non iussit: sed natura humanis legibus nihil egens, ipsa immobilis lex ad hoc officij munus docuit.

De pennis aquilæ.

CAP. II.

Non modo presentem & viuientem reginam nauium aquilam ceteræ omnes volucres ex-timefcunt, atque eius conspectum exhorrent, sed & pennæ eiusdem si quis cum aliarum pennis commiscuerit, incorruptæ atque integræ manent, aliæ cum illis communitatem non ferentes putrescunt.

De muribus & crocodilis. CAP. III.

Mures cum sua sponte fecunda animalia crebro partus ex sese edunt, tum multò supra consuetudinem accedente salis visu pariunt, in Paro insula ferrum exedere & conficere dicuntur. Amyntas in teredone Babylonica scribit eodem cibo uti, cum ex sese crocodili pepererunt. Hoc experimento legitimum ab spurio internoscunt, ut si quid simul atque exclusus est rapuerit, in reliquum tempus in crocodilini generis numero locoque a parentibus ducatur, sin ignauia eum ipsum tardauerit ad comprehendendam alicunde aut muscam aut lacert

lacertulas, cum parens tanquam à se degenerantem nihilque ad se pertinentem lacerat, atque tanquam ad solis radios aquilæ suorum ingenuitatem experiuntur: sic crocodili celeri alacritate prædam capiendi suos probant.

De aspidis dentibus & de scorpio. CAP. IIII.

Aspidis dentes quos venenigeros quispian rectè vocare possit, esse vestitos tunici valde tenuibus, & membrane similibus, ac cum aspidis cuiuspiam morsum imprimit, verti dicunt has membranulas, & venenum effundi, rursusque coire & coniungi. Scorpij aculeus habet quoddam sinuosum tegmentum præ subtilitate non omnino conspicuum, intra quod consistit venenum, simulque pulsu projicit per aculeum, foramenque est, & hoc quidem ne visu quidem conspicuum, per quod venenum exit, hominis salina aculeus obtunditur & remollescit, & ad plagam inferendam inefficax efficitur.

Quemadmodum ius primigenium maximo natu catulo suo canis largitur. CAP. V.

Canis & si permultos ex sese parit catulos, horum tamen è numero primus prodiens in lucem patrem refert, omninoque similitudinem speciemque illius gerit, ceteri ut casus tulerit, nascuntur, quod studio, & prouidentia nature fieri videtur ut matri patrem antepontis ita ceteris catulis primigenium anteferentis.

Inaniora sunt testacea & crustacea & infirmiora iumēta luna decrescēte. C. A. VI.

Testa crustaceae insectorū hoc etiam proprium est, ut ad decrescētem lunam ex inanitate & exilitate corporis laborent, quod quidem ipsum declarant testacei generis purpurae, buccinae, & huius affines, itemque crustacei generis paguri, locustae, astaci, cancri & id genus, itemque imbecilliora infirmioraque decrescēte luna iumenta fieri dicuntur, eamque ob causam harum rerum prudentes in hac mensis parte genita quod minus laboriosa sunt, consulunt, non atēda esse, animalia audio prima die lunae crescentis loqui quiddam vernacula lingua sua, aut cadere, solus leo, ut ait Aristoteles, neutrum horum facit.

De acrimonia piscium in audiēdo, lupi, salpae, mugilum & reliquorum. C. A. VII.

Sensu audiendi acerrimo esse lupum chromini patet. Lupum praeterea praecclare intelligere se in caute possidere lapidem hyberno tempore perfrigidum, sibi que infestissimum. Itaque illo ipsum tempore eum lapidem calfacere handquaquam inscium contra lapidis frigoris remedium esse, ipsum tepescere, similem etiam lapide chromini pagurum umbram habere, eandemque vitandi frigoris quam lupum sequi rationem: itemque esse in piscium genere parasitos cuiusmodi pedunculum appellatur.

que delphinus ceperit deuorantem: itaque ex eius praeda tanquam ex locuplete mensa refertum pinguescere, eo nimirum delphinum tantopere delectari, ut cum ipso libenter quae comprehenderit communiceret, & ille apud Menandrum valde effertur, quod decipiens homines, eos pro pabulo haberet, cuiusmodi parasitus appellatus. Struthias Cleodemus Philippi parasitus alterum oculum suum ligatum habebat, gratificans Philippo qui in obsidione Methonae alterum oculum amiserat, at mihi amicitia videtur & domesticus usus esse pisci pediculo cum delphino, adulationem ut alia mala homo non uit, rationis expertia non nouerunt.

De charitate & pietate elephantorum. C. A. VIII.

Cum alia pleraque naturali quodam amoris habitu elephantos cum filiis suis conciliatos esse ostendunt, tum verò maxime illa, quae consequitur naturae commendatio ad amorem vehemens declarat, quanta eorum quae procrearint charitate teneantur. Horum venatores caueas instruunt, in quas cum animalia incidunt, ex his partim capiuntur, partim tolluntur. Huius verò fosse faciendae quae sit ratio, alias dicam. Nunc pergo explicare, quam in genere elephantorum matres charos pullos suos habeant. Cum enim in foueam pullum suum incidisse mater perspexisset, ne minimam quidem moram interposuit, nec eius cursum ulla ad pullum consequendum segnitia tardauit, quin vehemēti dolore

dolore affecta, quanto maximo posset incitato incursu, in delapsu filium præceps ageretur, ambobusque eodem casu morte occumberent: hic quidem materno pōdere pressus contereretur: illa sane præcipitata, caput diffringeret. Risu igitur obruendis qui utrum naturalis sit, necne, amor parentum in filios, dubitant.

Vbi vituli marini pariant. CAP. IX.

Vituli marini primum in arido pariunt factu suos, deinde in lucem editos paulatim cum in humidiora loca subducunt, atque ad degustandum mare eos introducunt, tum in aridum natalem locum reducunt, inde rursus in mare deducunt, & quam mox educunt, sæpèque numero cum id fecerunt, aptissimos ad natandum efficiunt, partim doctrina institutos, partim natura ad mores & sedes maternas amandas impulsos.

De aquilis. CAPVT X.

Aquila violentum animal, & tyrannicum: neque modo in assequendis ad viuendum necessarijs rapinas facit, sed etiam usu carnum delectatur. nam ad se explendam lepores, hinnulos, anseres ex cohorte & alia pleraque rapit. Vna tantum ex aquilarum genere, quæ Iouis appellatur, carnes non attingit, sed & ad victum ei herba satis est, & si Pythagoram Samium non audiuit, nullam tamen animantem edit.

De

De morfu aspidis.

CAP. XI.

Si quis phalangium duntaxat attigerit, ipsum dicunt non valde vehementi dolore mori, at aspidis morsum Cleopatra lenissimum esse periclitatione percepit. Cum enim aduentante Augusto quæ nam sine acerbo doloris sensu mors esset in conuiui de circumstantibus se exquireret, eam quæ gladio inferretur, doloribus refertam esse ex his qui aliquod vulnus acceperant reperiēbat, acerbam autem ex venenis & laboriosam: conuulsionem enim facere, & stomacho & cordi dolorem inurere.

De marina vulpe.

CAP. XII.

Quemadmodum vulpes terrena animal fraudulentum existimatur, ita etiam marinx vulpi machinatio quedam atque solertia ad declinandas insidias attributa est. Principio enim aut ad hamum non accedit, aut simul ut hunc deuorauerit statim tanquam vestem inuertes & interiora sua euomit, & ad hunc modum ferrum expellit.

Quemadmodum ex ratis ad coitum mares alliciant feminas. CAP. XIII.

Vt hominum illecebræ quedam amoris esse dicuntur, sic rane amatorium quiddam in voce usurpant. Etenim quemadmodum ad captandos amores suos homo amans lasciuam cantitunculam cantitare solet, sic sue cuiusdam emissionem vocis, quam olohyginem vocat, coitus significationem mas femine dat: atque ut eam allegerit, ambo notem

Item, quod in aqua non queant coire, expectant: inter diu venereo complexu implicari horrent. At noctu in magna securitate veneri dant opera. Cum vocalius quiddam quam sint solite sonant, pluvie aduentum denuntiant.

De torpedine.

CAP. XIII.

VT remora, quod naucis remoratur, ex eo nominatur, sic id quod à torpedinis piscis translatione obtorpuisset, ei nomen dedit. Ex matre mea cum essem puer, audiui si quis eam contigerit, manum obtorpescere. Itemque de sapientibus viris hanc auditionem accepi, quod si quis rete in quo fuerit capta attigerit, torpere. Sin autem quis eam vivam in vas imposuerit, & marinam aquam infuderit tum si gravida sit & tempus pariendi advenit, parit quidem in vase: quod si quis postea ex hoc vase aquam capiat & infundat in manum aut pedem, torpescere manum aut pedem necesse est.

Quædam bestia postquam attigerunt venenatum quippiam, acerbiores sunt ad plagas: & de cane rabido.

CAP. XV.

Non eam vim ad plagas & morsus semper habent animalia, sed sæpe propter causas quasdam morsus acerbitas intenditur, nam gustata serpente vespa longe morsu infestior est: musca item cum eiusmodi quippiam attigerit, acriores morsus habet, & dolorem maiorem facit. Aspidis morsus si ranam comederit, insanabilis omnino fit. Canis si incol

si incolumis momorderit, vulnus quidem infert & dolorem, non tamen pestiferum inurit: sin rabiosus plagam inflixerit, perniciem molitur. Primum enim aquæ metum iniecit, & qui mediocriter se habere videtur: deinde ingrauescente rabie in dolorem exardescit, & latrat, denique moritur. Cum autem vestem quam rabidus canis lacerasset, sarcinatrix mordicus, ut eam sarciret tenuisset, in rabiem acta perijt. Ieiuni hominis morsus acerbior est, atque ad sanandum difficilior. Scythæ dicuntur ad toxicum quo sagittas oblinunt, humani admiscere cruorem. huius rationem Theophrastus coniungere novit.

Quemadmodum oculorum hebetudinem sanat serpens.

CAP. XVI.

Ineunte vere cum senectutem serpens exuerit, tum etiam visus hebetudinem tanquam oculorum senectutem abijcit, quo ex morbo admotis ad marathrum oculis liberatur: nam ex eius hyberna in latibulis obscuris mansione oculos hebetes & præstrictos frigoribus calfaciens marathrum purgat, atque acres & acutos efficit.

De halcyonis partu & de constructione nidi.

CAP. XVII.

XVII.

Halcyon suam graviditatem sentiens, nidum ad excipiendos pullos machinatur, sed ita ut non egeat luto, neque edium trabibus ut hirundo que etiam domibus eget ad constructionem nidi, & hospes non vocata ingreditur domos, consumens

mens tempus matutinum in loquacitate, & ruminans suauissimum somnum: at halcedo congregans belone spinas vinculo quodam incredibiliter disposito nidum suum deuincit, spinasque alias rectas obligat, alias transuersus texit, ut mulierem dicas textrine peritam telam aut pannum texentem. Et quanquam nidum aliqua ex parte sinuosum & sublongum velut nassam efficit, tamen leniter in rotundam figuram subtexit, deinde in mare defert ubi fluitans ab incurfantibus undis earum opus probatur, & partes quas aqua incurrens ostendit non firmas esse, ita sarcit, ut ne siquidem percutitur saxo rumpatur, neque ferro discindatur. Os nidi non planè conspicuum & inaccessum solum illam suscipere potest, neque per ipsum os quicquam ex mari intro influere potest, ibidemque pullos nutrit undis circumlata, ut aiunt.

De lycostono herba. CAP. XVIII.

Proximè Nilum herba nascitur, quæ non sine causa lycostonos appellatur, quod eam lupus calcans conuulsionibus moritur: propterea Aegyptij in terras suas eiusmodi herbam importari prohibent, quod hoc animal venerentur.

De gallinis & galeota, quem Plinius stellionem vocat. CAP. XIX.

Gallina si in vinum ceciderit & suffocetur, nihil ledere aiunt neque vinum neque ea quæ sunt intus, si in aquam delabitur, malè olentem reddit

reddit aquam, & malo odore aërem afficit. At galeota si in vinum aut in aquam delapsus suffocetur, nihil ledit, si in oleum ceciderit & moriatur oleum tetro odore imbuat, eosque qui eo vsi fuerint, pedunculis implet.

De cerui cornu & lapide serpentes fugante.

CAP. XX.

Ceruini cornu suffimento serpentes fugari manifestum est. Aristoteles dicit in ponto flumine (est autem hic in regione Indica & Maxonica) lapidem esse, cuius suffitu fugantur serpentes, ac si quis aqua perfuderit exardescit, si ardentem flabello magis incendere velis restinguitur, eius suffimentum odorem sulphure tetriciorem emit, in quod quidem ipsum Nicander consentit.

De Pharo insula, & de eius serpentibus.

CAP. XXI.

Quedicturus sum antiqui Aegyptij tradidisse nimirum Pharum insulam varijs & multis serpentibus fuisse plenam: at postquam Othonis rex Aegyptiorum Helenam apud se depositam à Menelao erranti in Aegypto atque Aethiopia amauit, vique stuprum intulit illi, fama est Helenam metuentem hæc omnia dixisse Polydamne uxori Thonidis, quæ metuens ne quando pulchriorem se duceret Othonis Helenam, & tamen ipsius miserens exposuit in Pharum insulam, herbamque illi dedit inimicam serpentibus eius insule, cuius sen-

sum percipientes serpentes postea latuere. Eam herbam Helena plantauit, quæ temporis interuallo germinauit, & semen emisit, inimicum serpentibus. Hanc herbam appellari Helenium dicunt, qui eius modi res callent.

De stellis marinis.

CAP. XXII.

STelle marine crusta inter ostreis tam crudeliter inimice sunt, ut hæc ipsa exedant & conficiant. Ratio insidiarum quas eis moluntur, eiusmodi est, cum testacea suas patefaciunt conchas, ut & refrigerentur, & si quid quod pertineat ad victum inciderit, compressus conchas exceptant, & suo pede intra testas insito eas claudi prohibentes ostreis expleantur.

De amphibena.

CAP. XXIII.

Hydram Lerneam Hercules certamen decem tant poëte, & veterum fabularum opifices, quorum è numero est Hecateus historicus, chimære naturam tricipitis canit Homerus, Monstrum hoc Lycie Amyrodari Lyciorum regis in perniciem multorum beluam variam & inexpugnabilem. Quæ mihi profecto sic in fabulis numeranda videntur, ut verum est, amphibenam sanè serpentem duo habere capita, alterum in anteriori parte, alterum in posteriori. Cum enim aliquò necesse habet progredi, caudæ loco alterum ponit, altero pro capite vitur, tum rursus si ei retro sit opus cedere, capitibus contrà quàm prius vitur.

De rana piscatrice.

CAP. XXIIII.

E Genere ranarum quedam piscatrix appellatur, nomen ex ijs actionibus rerum quas molitur trahens. Hæc ante oculos has sane pisciculorum capiendorum illecebras habet: longulos nimium pilos, eos sibi conscia à natura comparatos esse dande ansæ ad illiciendos in escam pisces, sese in turbidissima & referta limo loca abdit, atque illic ibidem silentio delitescens porrigit pilos & præterit, paruuli igitur pisciculi ad pilos adnatant, & extremum quod propilatum est escam esse putant: ea vero in abstrusis insidijs manens, ubi illos propius accessisse perceperit, pilos ad se subducit. Subducuntur enim occultis quibusdam vijs: pisciculi autem qui helluatione & liguratione allekti proximè accesserint, comprehenduntur, & ei esca sunt.

De locusta & polypi inimicitijs.

CAP. XXV.

Locusta ideo inimicitias cum polypo graues habet, quod hic cum locustæ brachia circumplexus fuerit, aculeos quos illa in dorso insitos habet, pro nihilo habens, locustam soffocat: cuius sanè rei haud inscia locusta à polypo summe refugit, cum nullius rei metu afficitur, tum antè versus progreditur, non præteritis quidem, sed obliquis & demissis in latera cornibus, partim ut ne aqua contra natationem veniens reprimat cornua, partim vero ne ultra progredi prohibeatur: sin fugit &

retrocedit, tum longè latèque sua cornua & porrigit & tanquam remis scapham propellens sic sese commouens multum conficit itineris. Quòd si locustæ inter se pugnant, alij contra alios ita erectis cornibus veniunt, vt incurrentes arietes allidunt & conferunt frontes. Iam enim antè certamen murene & locustæ explicauit.

Quemadmodum serpentes agnos & nepeta persequitur. CAP. XXVI.

Permultam serpentium fugã nepeta & agnos faciunt & longè latèque expellunt, in Atheniensium Thesmophoris Atticæ mulieres agnilijs cubitus suos substernunt, quòd serpentibus sit infesta & quòd existimetur ab appetitione Veneris prohibere, unde nomen traxisse videtur. Herba etiam libanotis nuncupata serpentibus formidabilis existit.

Quemadmodum scorpium necat herba thelyphonus. CAP. XXVII.

Thelyphonum herbam Theophrastus narrat tim perire. Idemque affert eundem ad integritatem valetudinis restitui, si eum candida helleboro oblinas, atque equidem Thelyphonum probo, non item helleborum, quòd sanè ita homines egregie diligam vt acerbe & penitus scorpios oderim. Callimachus etiam canit in terra Trachimia arborem nominat Smilum nasci, ad quam appropinquant & eam

contingentes serpentes pereunt.

De serpentibus Euphratem accolentibus.

CAPVT

XXVIII.

Evphrates qui inter Parthos & Syros intermedius fluit, quàm longè cæteris fluminibus præstet, aliàs dicam. Iam nunc de eo ipso quod Parthi & Syri non ignorant, quòdque ab hoc instituto sermone nō abhorret ponam. Ad primos ortus huius fluminis quedam serpentes nascuntur hominibus inimicissimæ, non indigenis quidem, sed externis adeò infestæ sunt, vt eos interficiant.

De sue & salamandra. CAP. XXIX.

Suem suauiores carnes habere, iamdudum creditum est: ac si quando salamandram comederit, extra periculum est, eos autem qui suis carnibus vescuntur interimit.

De gressu leonis. CAP. XXX.

Cum leo graditur, nec recta iter facit, nec simplex ponit vestigium, sed varium imprimit, & multiplex, modo enim progreditur, modo regreditur, tum rursus procedit, idemque vicissim retro comeat, nunc quasi sursum versus, nunc permissim facit vestigiū, deinde partim præcidit viã, partim obliterat, vt ne venatores vestigijs insistentes lustrum ubi cum suis catulis habitat reperire possint, quod diuino munere propriū naturæ leonū datū est.

De singultu animalium & herba illi contraria.

CAPVT

XXXI.

Pastor bonus diligit oues, & capras, at ovis singultum strangulatoriū, morbum qui etiam homines sepe tentat. Hunc morbum affert satietas: itaque herbam quandam huic malo contrariā iuxta stabula plantant, quæ pecudes prohibet ab hoc malo. Dicunt periti etiam hominibus hoc affectu laborantibus hanc herbam prodesse.

Quæ modo hyosciamon & opon per volucres extrahunt. CAP. XXXII.

Hysciamon & opon quibus opus est colligere, hi circumfodiunt quidem circa radices non suis manibus, sed per volucrē extrahunt: quam postquā venati sunt aut emerunt, eius alterū pedem alligant ad herbam, quam avis circumvolans extrahit. Et sunt utiles ambæ ad ea quibus egent homines. Quod si quis non ita herbas extrahat, perit operam, nam aliter efficaces non sunt.

De polypo pisce nauta. CAP. XXXIII.

Nautilus ē genere polyporum est, & conchylina præditus, cum ex ima maris sede ad summam aquam effertur, inuertit & mutat concham deorsum versus, ut ne hausta aqua rursus demergatur: ubi ad summum æquoris peruenit, & mare ab aduersa tempestate cōquiescit, supremam concham vertit, hæc enim tanquam scapha navigatione fertur. Is autem duo brachia in vtrumque latus demissa sensim atque moderatè mouens remigat, domesticamque & nativam nauem propellit.

ac si ventus fiat, brachia quæ tanquam remos prius longè latèque porrigebat, gubernacula constituit, atque ceterorum brachiorum longè latèque passorum remigatione utitur, inter quæ media est membrula pertenuis: ea passa & intenta pro velo utitur: sicque cum est sine metu nauigat, sin quippiam à volentioribus beluis metuit, se demergens concham aqua complet, & simul ex pondere in profundum delabens sese occultat, atque ita hostem effugit. Post ubi mare est tempestate vacuum, & à beluis quietum, de imo maris gurgite se extollens rursus per summū mare nauigat, unde nomē habet.

De lumbricis & abrotono. CA. XXXIIII.

Abrotonum quantas commoditates habeat, & ut vias præbeat spiritui, ipsumque purget, non est mihi nunc tempestiuum declarare, sed animal perniciosum lumbricum interimit, quod adeo augefcit ut fera efficiatur: intestinis innascitur, & inter morbos humanos numeratur, & quidem inter eos qui difficulter curantur. Iam verò id quod de hoc verme narrat Reginus historicus, tale est: Mulier habebat lumbricum & eam sanare desperabat, etiam graues medici. Itaq; ad Epidaurū profecta, deū rogabat ut sibi auxiliaretur. Non ad erat deus, tamē editimi dei ministri iubent discumbere mulierem ubi sanare deus solebat egentes tali auxilio: mulier quietè obediebat ministris: at hi dum ea quæ pertinent ad sanitatem, mulieri

ministrabant, caput à ceruice separant: demittit alter manum & extrahit lumbricum feram magnam, sed in pristinam sedem caput restituere nesciebant, interea Deus aduenit, ministris irascitur, quod tentassent opus viribus humanis præstantius, ipse diuina vi caput restituit in suum locum & ad sanitatem restituit mulierem. Non tamen, Aesculapi humanissime, sapientiæ tuæ comparo abrotonum: non enim eò vsque insano: verum in commemoratione abrotoni recordatus sum tui beneficii & curationis stupende. Sed quin donum tuum sit herba abrotonum, non est dubitandum.

In quantam altitudinem maris visus hominis penetrare potest. CAP. XXXV.

Maris altitudinem humanus visus penetrare vsque ad triginta passus posse dicitur, ulterius non potest perungere, siue autem pisces subnatant, siue feræ sunt, ultra non accedunt, siue dei marini hanc regionem ulteriorem tenent, non valde laboro, neque alius dicit.

De pisce adonide exocoeto appellato.

CAP. XXXVI.

Piscis aspectu flauus è genere mugilum saxa incolere, & simul in ijs victitare solet, eius sanè duo in vulgus nomina minimè ignota atque peruagata sunt: alij enim Adonin nominant, alij exocoeton, quod extra mare in arido cubet. Cum enim est tranquilla tempestas, in siccum vndarum impetu

impetu peruectus ad saxa sese exponit, ibidemque libenter & quietè altum somnum capit: cum autem alijs omnibus animalibus tanquàm fœdere diuinctus est, pacemque habet, non similiter cum incolis maris auibus pace cõiungitur, sed & eas perhorret, ac si earum quæpiam comparuerit, sese versat & tandiu saltatorio quodam facto tripudio saltat, dum de saxo in vnda defiliens salutem adeptus fuerit: cum autem mare & terram amicam habeat, ipsum iccirco adonin (quemadmodum mea fert opinio) ij appellarunt, qui huiuscemodi nomē ei imposuerunt, quod Adonidis qui Cynaræ regis filius fuit, vitam inspexerit. Eum sanè duabus in amore deabus fuisse alteri marine, alteri terrestri.

Quemadmodum plantæ ramus alienæ arbori inseritur opera auium. CAP. XXXVII.

Vnius plantæ ramus sepe innascitur & succrescit alienæ arbori. Causam cur id fiat, Theophrastus abstrusas rerum naturas perscrutatus affert. Aues enim arborum fructum comedentes posteaquam in arboribus confidentes excrementa egerere, semēque in cauernas delapsum pluuia irrigatum enasci, & pullulare, itaque in olina fructum, in alijs quæ alias ingenerari.

De oue & hepato piscibus marinis.

CAP. XXXVIII.

In specubus abdite latent maris incolæ oues & hepates à piscatoribus Præpontes nominari

solitis & quanquam natura maximi videntur, tamen ad natandum segnes sunt, non enim à suis latibulis longè aberrant, imò verò circum ea ipsa semper volutantur, infirmioribus piscibus adnantis insidias faciunt, asellus inter eos numerari potest, hic exortum canicule extimescit.

De cantharidibus & ubi nascantur.

CAPVT XXXIX.

Cantharidum genus nascitur in segetibus & alnis & ficibus ut Aristoteles dicit, in ciceribus campæ, in orobis generantur phalangia quædam, in porris blatta, in crambe generatur vermiculi genus cui est nomen crambis.

Quemadmodum nouerunt animalia in quo habent fortitudinem, ut xypbias, pastinaca, murena.

CAP. XL.

In qua parte insitam vim habeat præclare nouit, unumquodque animal, cuius cum insidius facit fiducia nititur, ut gladius piscis ea parte unde nomen traxit tanquam gladio utitur. pastinaca aculeo se tuetur, murena dentibus eo commodius se defendit, quòd eorum prædita sit duplici ordine.

De muribus marinis.

CAP. XLI.

Incole domorum mures, cum ad cetera omnia timidi & perimbecilli habentur, tum maxime strepitus timore afficiuntur, sed nihil peius quam felis vocem perhorrent: timidi etiam agrestes, sed domesticis audaciores, non item marini. At enim

& si non magno sunt corpore inexpugnabili tamen septi sunt robore atque muniti, quippe qui ad propugnandum duplici confidunt armaturæ, prædura nimirum pelli & dentium robori: cum enim valentibus piscibus & rei piscatorie hominibus peritissimis pugnant.

De rhunnis.

CAP. XLII.

Temporum commutationem thunni sentiunt, solstitia præclare noscunt: nihilq; ijs ad hanc rem celestium rerum peritus opus est, ubi eos hyemis initium deprehenderit, ibi libenter commorantur: & ex eo loco ad vernum æquinoctium non se commouent: eosdem Aristoteles ait altero oculo acutius, altero hebetius videre, in quem hoc idem consentit Aeschylus, cum inquit, sinistrum oculum thunni more intorquens, eoque limè, & obscure aspiciens. Pontum ingredientibus ad dextrum latus unde acutius vident, terram constituunt, egredientes ad contrarium littus se accommodant & terram secundum eum oculum quo clarius vident, stantes nauigant.

De paguris.

CAP. XLIII.

Rusta paguris rumpitur, & senectutē quæ quemadmodum serpentes sic seipsi testa exuunt, cuius circumplicatione suu corpus cum obductum esse sentiunt, tum huc & illuc tanquam furis incitati feruntur, pleniorē victum inquirentes, ut tumoris accessione & corporis mole inflati inuolu-

crum

crum suum rumpere possint: ex quo ubi elapsi sunt atque se explicarunt, in sabulo iacent mortuorum similitudinem speciemque gerentes. De nascente pelle etiam nunc molli & tenera maximo afficiuntur timore: ut autem ex dissolutione & diuisione se paulatim collegerunt, & quodam modo reuixerunt, primum sane gustant sabulum, tandiu timidi sunt, & viribus suis diffidentes, quoad regimento extrinsecus obiecto circumuestiantur, id simul ut coeptum fuerit congelutari, atque ad naturam testæ traduci, tum continuo regmini tanquam immaturæ confidentes adsunt animis & amittunt timorem.

De serpentibus apud Troglodytas.

CAP. XLIII.

Troglodytarum genus hominum quod ex habitandi & viuendi ratione nomen duxit, serpentibus iccirco formidabile est, quod serpentes eiusmodi hominum natio exest, ac conficit, tetricum porro odore serpentes inter se mistæ emittunt.

Quemadmodum polypi & osmyli adrepunt ad arborum fructus.

CAP. XLV.

Polypos & osmylos in siccum egressos æstiuo tempore ex maritimis arboribus frugiferis fructus surripientes sepe agricole &prehendunt, & pro directis fructibus pœnas ex comprehensis sumunt, & ex sese conuiuium largiuntur dominis fructuum direptorum.

De

De fusaneo genere piscium. CAP. XLVI.

Fusanei generis pisces marini sapientes sunt ad diligenter penitusque cognoscendam temporum mutationem: nam ineunte hyeme ad vitandam frigoris vim ex natatione conquiescentes & consistentes ipsa commoratione & quiete, æqualiter, & fraternè sese reprofaciunt, postea verno tempore ingrediuntur longiora itinera facere, neque modo obuijs sed ijs etiam quos inquisierint & inuestigarint cibis pascuntur.

De echynis marinis. CAP. XLVII.

Echinos adhuc viuentes obductos testæ, atque aculeis communitos si quis contriuerit, & alia separatim ab alijs frustra in mare abiecerit, hæc tamen coherentiam, & coitionem inter se faciunt, & affinem partem recognoscunt, & applicata coherescunt, & velut conseruntur, simul & naturali rursus quadam conciliatione integrantur.

Quemadmodum ad amplificandam prolem animalia excitantur. CAP. XLVIII.

Ex animalibus sibi quo plus proles nascatur harum rerum curatores & pastores ouium, caprarum, & equorum genitalia tempore coitus delibutis multo sale & nitro manibus perfricant, unde ijs vehementer coitus appetitio exoritur: alij ea pipere, alij nitro perungunt, alij vrticæ fructus sunt etiam qui smyrni & nitro eadem inungant, ex ea sanè fricatione fœminæ & libidinosiores euad

enadunt, & mares sustinent.

De maximis cetis. CAP. XLIX.

AD littora aut minimè profunda loca, aut bre-
uia ex cetaceo genere nullum appropinquat
sed in alto & profundo versatur, eximia autem
magnitudine existimantur leo, & ygæna, pardalis
physalus, pristis, maltha belua inexpugnabilis
aries vel ipso aspectu infestissimus & periculosis-
simus, procul enim licet compareat, maris procellas
& tempestates ciet, & agit: & ygæna non est
aspectu fausto nauigantibus, neque prospera illi
operatur. de canum differentia supra diximus.

De castoridibus. CAP. L.

Castorides animalia marina ad littora &
saxa eminentia vlulatum diritatis plenum
edunt & grauissime rugiunt: earum sonitum qui-
cunque audierit, non effugiet quin paulo post exce-
dat e vita. Balena è mari eminet & procedit &
radijs solis calefit. Vituli marini exeunt quidem
de mari nocturno tempore magis, sed & interdum
atque etiam meridie extra mare dormiunt, quod
quidem ipsum Homerus in Odyssea Menelaum fa-
cit narrantem Telemacho & Pisistrato, cum de
Pharo & de Protheo marino demone, & diuina
tione qua Protheus utebatur, Menelaus narratio-
nem inducit.

De nullo pisce. CAP. LI.

De nullo superius dixi: quod non dixi nunc
dicam

dicam. Eleusine sacris initiati iccirco nullo pisce
honores habent, vel quòd is ter anno parit, vel quia
mortiferum homini leporem exest, planèq; conficit.

Quemadmodum ex piseibus loligines, hiru-
dines, accipitres volant. CAP. LII.

Volant pisces cum timent & exsiliunt è ma-
ri loligines & accipitres marini & hiru-
do pelagia: loligines auxilio pinnarum longissimum
saltum saltant, & sese in sublime attollunt, &
gregatim animum more efferuntur, hirundines humi-
liori & non ita sublimi volatu vtuntur. Accipi-
tres paulo supra summam maris aquam tolli solent
vt ad indicandum sit difficile natentne, an volitent.

De varia & multiplici piscium natatione.

CAP. V. LIII.

Vagantur pisces atque errant, alij quidem
frequentes similiter atque vel greges peco-
rum vel ordines militum turmatim euntium, vel
acies longior quam altior, à fronte nimirum ad ter-
gum porrecta, alij ordinibus à fronte ad tergum si-
gillatim explicatis cum ornatu profisciscuntur, alij
cohortium similitudinem speciemque gerunt, non-
nulli velut decuriati natant, tum quidam instructis
ab vno cornu ad alterum ordinibus natant, sunt qui
in cauernis se tenent, ibidemque eum agitant.

Quemadmodum pinguescunt animalia. CAP. LIIII.

Rei pastorice peritos audio cum ad pinguitu-
dinem volunt animalia perducere, cornua eis
ampli-

amputare: ad coitum verò procliuiores hircos cū
efficere student, horum nares & mentum myrrino
perungere, contrāque medijs caudis lino alligatis
eosdem à vehementi coitus appetitione reprimere.
Abortum Aristoteles ait equam facere, si paulo
vehementius fumantis funiculi odorem extinctæ
lucernæ senserit. Itēque ut ne canes anfragant
audio eos hac machinatione & solertia retineri
eorum caudam primum arundine quæ butyro sit
oblita dimetiuntur, deinde hanc eis ad lambendam
concedunt, eo fit ut postea tanquam ligati per-
maneant.

De silentio canis & asini.

CAP. LV.

Vis etiam cani hæc est, ut eum non latret qui
mustela caudam secum habet, modo cauda
abscissa viam dimittat mustelam. Aiunt etiam
asinum si ex eius cauda lapidē appendas nō rudere.

De elephantorū intellectu & quod sua pe-
ricula cognoscunt. CAP. LVI.

Anni æstiu tempore cum calor à sole inten-
ditur, & æstus ingrauescit, tum elephantum
ad calorem frangendum inter se crasso perfundun-
tur cœno, quo partim vim caloris depellant, partim
vel umbrosis speluncis, vel arboribus quæ ramo-
rum frequentia eos opacare possint, refrigerentur,
tum etiam sagacissime odorantur, tum acerrimis
sensibus existunt, tum vero ex his, partim antegre-
dientes, partim subsequentes, ordinatim eunt, atque
horum

horum primus narium sagacitate, herbam ante pe-
des suos positam sentiens humanis vestigijs esse
transitam, eam euellit, & ei, qui à tergo proximus
est, odorandam tradit: is rursus alteri, qui post eum
stat, ac deinceps per omnium quasi manus sagaci-
ter contrectatur, quoad ad illum ipsum qui extre-
mum agmen ducit perventum fuerit: is simulac olfe-
cerit, barritum vastum edens, quasi signum ad fu-
gam dat. Hi tunc in conualles profundas, ac in loca
concaua & palustria, vel si minus id concedatur,
in nemorosa campestria, ab eo loco iter auertunt,
prorsusque se totos auertunt ab his locis, quacun-
que frequentes homines iter facere solent: quod ab
hominibus ut animalibus sibi infestissimis, timeant.
Cum eos cætera pabula defecerint, radices effo-
diunt, quibus pascuntur. è quibus primus qui ali-
quam prædam repererit, regreditur, ut & suos
gregales aduocet & in prædæ cōmunionē deducat.

Quemadmodum in summa hyeme se pisces
tepefaciunt. CAP. LVII.

Hyme summa & teterrima cum mare ma-
ximis turbinibus & acerrima tempestate
furit, tum ad imam maris sedem pisces adhare-
scunt, horrentes perfrigidam maris tempestatem.
Itaque ex ipsis sunt qui arenas pennis exaggerant,
& his tecti se ipsi tepefaciant, alij in saxorum an-
gustias compulsi atque compressi ibi in protectione
a frigore libenter quiescant, alij in pelagi cavernas

abditi atque abstrusi summam maris inhorrentem
vitent: neque enim in mari ino tam atunt furentes.
& inflatas quàm in summo tempestates cieri, &
agitari incunat vere cùm cœlum serenum est, &
aies leti illucent, & herbe prata conuestiunt, plan-
ta virere incipiunt, tum pisces maris tranquillita-
tem sentientes, ad extimum & summum mare
efferuntur, vagos & saltatorios agunt motus
& tanquam peregre redeunt prope à continen-
ti natant.

Ex minima origine in maximā crescunt ma-
gnitudinem crocodilus, struthio magna
elephantus.

CAP. LVIII.

Hæc tria ex minimis euadunt maxima ani-
malia, ex aquatilibus crocodilus, ex volu-
cribus magna struthio, ex quadrupedibus elephan-
tus. Iuba rex elephantum scribit patri suo fuisse
qui multa secula vixisset, nempe qui emanasset &
per manus traditus fuisset vsque ab huius alia stir-
pe: & Ptolomæo Philadelpho Aethiopem ele-
phantum fuisse, qui multas ætates vixisset, vel
ex hominum consuetudine, vel institutione man-
suetissimum, atque idem ipse ait se vidisse ele-
phantum Seleuci cognomine Nicanoris, qui vsque
ad Anthiochorum postremam expugnationem
vixisset.

Quemadmodum ad pariendo pisces enatant
in flumina vicina.

CAP. LXI.
Pisces

Pisces cùm vicini sunt ad pariendo, ex salsi-
lagine ad flumina lacusue mari suo propin-
quos sese incitant, aquam à tempestatibus conque-
scentem cupide amplexantes. Etenim aquarum
tranquillitas probè affecta est ad excipiendos pi-
scium partus, & conseruandos ex damni contra-
ctione, atq; insidiarum cōparatione propter beluarū
quietem & paucitatē, cuiuscemodi libertatem &
immunitatē flumina & lacus habere solent, atq;
ideo Euxinus pontus plurimis piscibus abundat, quod
nō solitus sit beluas procreare, & sicubi aut vitulos
marinos, aut delphinos profert breuissimos, à cæteris
autē omnibus beluis maleficis pisces ibidē tuti sunt.

De acu marina.

CAP. LX.

Marine acus quod sunt pertenuēs, & mini-
mè tortuosam & sinuosam vterum fœ-
tuumque capacem habent, iccirco suorum filiorum
sustinentes incrementum disrumpuntur: non igitur
pariunt catulos sed expellunt atque eijciunt.

Qualia sunt aspidis morsus vestigia. CAP. LXI.

Morsuum vestigia tam perparum apparen-
tia aspis imprimere dicitur, ut indicia vix
acri oculorum acie deprehendantur. Cur verò sint
tam obscura ignotāq; causam hæc esse audio ipsius
veneni ad trāsmissendū peracutū mirabilīq; celeri-
tate ad intima trāsitionē faciēs. Cùm enim hæc ipsa
morsum effecit, venenum non eminet & apparet,
sed sub cutem subiens intra meatus bene penitus

subest, atque sic ad intima delabitur, ut nihil exte-
atque emineat, quare ab Octavianis Cleopatrae mors
non facile oculis comprehensa est, nisi tandem ser-
admodum ex duobus punctis difficilibus ad viden-
dum & comperiendum animaduersis mortis ob-
scura significatio deprehensa est, alioqui asspidis tra-
ctus vestigia manifesto apparent his qui historiam
motus horum animalium tenent.

De aspide quæ in quinquatriis momordit.

CAPVT

LXII.

Cum Pompeius Rufus Romæ edilitiū munus
obiret quinquatrijs, ut solet in Romano foro
fieri, circulator alijs permultis, qui eandem quam
is ipse artem faciliarent circumstantibus ad suam
ipsius ostendendam sapientiam, simulque ex arte
ficio suo specimen dandum, aspidem ad brachium
admovent, & ex impresso morsu malum exuggerit
cum postea non aquam, quam sibi preparauerat
exorbuisse, quod ea esset subducta, ex insidijs mor-
rum vas fuerat euersum, veneno non exhausto
que eiecto, secundo post die sine doloris sensu cum
sensim & pedetentim perniciæ veneni illapsa esset
os ceteraq; mēbra extabuisse, vita priuatus esse.

De coitu animalium & de piscibus. CA. LXIII.

Vigente verno tempore, & efflorescente ter-
ra libidinis ardore bestie terrene aquatilis
& volatiles flagrant, ex piscibus alijs frequentius
oua atque alia ex alijs nexa arenis atterunt, interea

interea cum natant infinitatem quandam ouorum
expellunt, atque eijciunt, quorum non pauca a ter-
go nantes exsorbent. Enimvero mares antecedunt
& semen spargunt, feminae verò insequentes in-
saturabiliter hiantes atque eminentes explentur.
tam quod piscium quidam sic cum feminis versan-
tur tanquam cum vxoribus, easque custodiunt, quod
etiam ex piscium genere aliqui rivalitate laborant,
atque obreclatione, ante dixi.

Dulci aqua in mari pisces aluntur. CA. LXIII.

Aristoteles, & ante hunc Democritus ex
hisque Theophrastus dicit non aqua salsa
sed dulci pisces qui mare incolunt aliquidque, quod
propemodum incredibile videtur, ex ipsis operibus
confirmare volens quandā potabilem in omni mari
aquā esse id experimere docet: nam si quis cōcauum
cera vas tenui opere finxerit, atque in mare demise-
rit inane alicundē appensum ut aquā transmittere
queat, die ac nocte vna dulciculo & potabili hu-
more completur. Empedocles Agrigētinus aliquam
etiam ait dulcem nō omnibus notam in mari aquam
esse qua pisces nutriantur, causamque affert cur
in salso dulcis sit, quam ex eius scriptis cognosces.

Cur non edunt sacerdotes mustellum &
mullum pisces.

CAP. LXV.

Mustellum piscem aiunt nunquam sacerdo-
tes edere, non enim quoniam ore parit mun-
dum cibum esse. Quidam non ipsum ore parere fe-

runt, sed insidiarum timore perculsum ut occul-
tet catulos suos deuorare, deinde cum nihil ab insi-
diarum comparatione timet viuos euomere, itom-
que nullum nunquam attingunt nec sacerdotes nec
fœmina Argolicæ Iunonis sacerdos. Causus cur
ab eo se abstineant, quodam loco antè me dixisse
memini.

De vipera & murena. CAP. LXVI.

Cum proximum est ut vipera complexu ve-
neris iungatur cum murena, venenum ve-
mitione eijcit, atque expellit, ut suavis decorusque
sponsus videatur: postea edito sibilo tanquam Ho-
meneo quodam ante nuptias misso sponsam appel-
lat, atque ubi mutuam Veneris libidinem in-
ter se explenerunt, hæc quidem ad
mare regreditur, illa verò ex-
sorpto veneno, & recol-
lecto ad domesti-
cam sedem
reverti-
tur.

AE

ELIANI LIBER
decimus historia ani-
malium.

De amore elephantorum. CAPUT I.

Elephantum quamuis raro
amare ferunt, quoniam, ut
antè dictum est, libidinum
moderatione temperatus sit,
tamen ipse illud admira-
bile amore plenum audiui,
quod consequitur: Vir ve-
nandi elephantos haud im-
peritus, scribit se, cum ab Imperatore Romano
cum potestate in Mauritaniam ad venandos ele-
phantos allegatus esset, ex elephantino genere ado-
lescentem formosam vidisse, coeuntem cum ele-
phanto, & adolescente, & pulchro: alterum ve-
ro seniore, quia huius siue amator siue maritus
esset, ut se spectum, ignominie loco hoc tulisse:
quare acriter animo incitatum impetum fecisse, ut
nihil proprius factum fuerit, quã nos, inquit, omnes
perderet, sicq; incurrisse in illi formosum riualem
suum, pugnamq; edidisse tanquam eum, qui de ami-
ca sibi erepta, doloribus acerrimis premitur: adeo-
que infestis animis vtrunque cum altero pugnam

commisisset, ut ex impetu cornibus ambo mutilarentur. neutrum ideo non vicisse, quod multa verberatione eos venatores distraxerint. Postea autem quam amissis armis in posterum inutiles ad conferendam quasi manum inter se facti essent, rivalitatem amantium conquieuisse. Trahebatur Paris à Menelao & suffocabatur loro ipsum prementem & traxisset, infinitamque gloriam cepisset Atreus filius, nisi lorum fuisset ruptum: & nisi filia Iouis & Dione Paridem ex pugna turpi & effaminate pugnata rapuisset, qui ut euasit timidius dormiuit cum adulterata Helena.

De piscium coitu de lupo & mullo. CAP. II.

Non vno eodemque tempore pisces habent libidinem procreandi: verum alij verno tempore se ad venerem rumpunt, alij æstiuo ad coitum impelluntur, alij autumnio amoris flamma conflant, complures hyeme venerem complexum expetunt, plurimi ut semel peperere, deinde toto anno à pariendo conquiescunt, lupum anno binos partus edere audio, nullum ter singulis annis ventrem ferre: eius nomen significare aiunt.

De camelis.

CAP. III.

Herodotus scribit Camelum in posterioribus cruribus gerere quatuor femora, & totidem genua, & veretrum inter posteriora crura caudam versus spectare.

De

De Arabicis ouibus.

CAP. IIII.

Preditas esse oues Arabie caudis insolitis & diuersis ab alio genere ouium Herodotus scribit: earum sanè duo genera ponit: vnum dicit caudas maxima magnitudine habere, ut dimetienti non tribus breuiores sint cubitis, quæ si trahantur omnino ad terram atteruntur, & exulcerantur. At pastores ad fabrilem artem instituti plostella fabricant, ad quæ ipsa alligatæ caudæ nituntur & sustinentur, quo fit ut à vulneratione defendantur. Alterum caudarum genus dicit esse cubitali latitudine.

De cochleis terrenis.

CAP. V.

Perdices & herodios iccirco defugiunt cochleæ quod eos pernoscent penitus hostes sibi esse: nec cernere est limaces ibi serpere, ubi illi ipsi versentur: eos tamen naturali quadam astutia cochleæ quædam præstantiores ariones appellatæ, decipiunt & circumueniunt. Siquidem ex natiuis testis egresse in magna securitate pascuntur: aues autem quas modo dixi in testas inanes tanquam in easdem illas inuolant, ut verò nihil inuenerint, eas ut sibi inutiles abiciunt, atque discedunt: ille verò singule exsaturatæ pastu atque ex aberratione qua hostes fellerunt seruata, ita in testas tanquam suam propriam domum reuertuntur.

De cochleis ponticis.

CAP. VI.

Persarum reuocem cochleæ ponticæ imitantur,

t s

æstiuos dies Susis agentem hybernos verò Ecbatani: etenim ad nuncupatam Propontidem calidam hyemant: æstiuum autē tempus ad Aegialum agitant, propter molles auras quas mare eis afflat.

De mullorum piscium ventre. CAP. VII.

Ardio peritissimos coquos cū volunt mullorum interea dum coquuntur ventres non rumpi, osculari ipsorum ora, quo facto integri permant, ut aiunt.

De natatione delphinorum. CAP. VIII.

Delphinus foemina similiter atque mulier mammas habet, simul & uberrimo lacte catulos suos lactat: ex ætatem ratione dispositi gregatim natant. Etenim per paruuli etiam nunc ex ætate infirmi in primo ordine locantur: hos natatione proximi sequuntur, qui sunt confirmata ætate. Nam delphinus cum catulorum suorum amantissimum animal est, tum de ijs vehementer metuens diligenti custodia eos conseruat: ac nimirum sic natant, ut tanquam in militari cuneo alij in prima acie, alij secunda, alij tertia constituentur: natu nimis ante prenatant: post verò hos foemina sequuntur, deinde mares extremum agmen ducentes, scilicet uxorum natationem inspiciunt, atque obseruat. Quid ad hos Nestor bone Homere? quem ais ad instruendas acies principum suæ ætatis præstantissimum fuisse?

ἐπι ἐχέως καὶ ἐχιδνῶν, id est, de vipera. C. A. IX.

Exip ἐπὶ τῆς ἐχιδνῶν genere, non natura nonnulli differre aiunt: illum marem esse, hanc foeminam. Alij etiam natura differre existimant: & sunt quidem qui dicant, ἐπὶ τῇ ἐχέως percussum conuulsione affici, non itē ἐπὶ ἐχιδνῶν. Alij dicunt ἐχιδνῶν album morsum esse, ἐχέως non eiusmodi, sed liuidum. Nicander dicit, cum morsum inflixit ἐχίς, duorum dentium vestigia apparere: cum autem ἐχιδνῶν leserit, plurium videri.

Quemadmodū mansuefiant elephanti. C. A. X.

Quid elephantes, postquā capti sunt faciant, ut mansuecant, dicendum est. Primò in syluam non ita longo intervallo ab ea fossa, ubi comprehensi fuerint, distantem, sic eos strictè constrictos funibus trahunt, ut ne permittat quidem, neue hi præcurrant, neue rursus retrahantur: deinde cerato & dimenso spatio horum quenque ad maximam arborem alligantes, ut neu in anteriorem partem insilire, neu rursus admodum in posteriorem resilire queant, neue ipsis ex funis laxitate facultas sit ad inferendam iniuriā, victus tenuitate & fame, horum robur frangunt. Postea verò quā eorum domitores duritiā animi tandiu paulatim molliuerunt, quo ad pristinae inexpugnabilis feritatis eos ceperit obliuio, de manu cibum sumendum dant. Hi necessitate pressi, cū non malitiose iam, tum verò hilarioribus oculis, & mansuetioribus, quā essent

essent soliti, intuentur. Horum autē, qui sunt etate robusti, vinculis ruptis, cum dentiu robore, tum verò promuscide arbores reuellunt, & frangunt, vixque sero admodum, partim fame, partim ciborum illecebris, partim verberibus mansuefiunt: ut vero cicures euaserunt, panibus maximis, hordeo, caricis, cæpis, alijs, iunco, palma, hederaceis folijs, vescuntur.

Non omnes pisces muti sunt. CAP. XI.

Qui omnes pisces silentij condemnant, eos & mutos affirmantes ij in eorum natura indoliti sunt & rudes, nam ex ijs nonnulli editis sibilis strident & grunniunt, lacerta enim grunit, & chromis, & aper sicut tradit Aristoteles. Chalcis sibilat, coccyx similiter atq; anis sua gentilis vnde nomen traxit, vocem emittit.

Quæ pars elephanti esui apta. CAP. XII.

In elephāto tametsi maxima corporis moles esse videtur, ex eo tamen nihil esculentum est, nisi promuscis & labra & cornuum medulla. Eius animalis adeps cōtra venenata valet, nam si quis eo inungatur, eiusue suffimento expietur, hæc ab ipso aufugiunt longissime.

De Arabicorum animalium variis coloribus & de rubri maris ostreis. CAP. XIII.

Arabicorum animalium varius color & multiplex omnem picturam longè multumque superat, neque modò magna animalia & generosa

hac permulta colorum varietate picta, atque ornata sunt, sed etiam ignobilia. Etenim locustæ & serpentes aurei coloris similitudinem speciemque gerunt, tum pisces, præterquam quòd varios ornatus habent, horribiles etiam sunt aspectu & formidolosi, tum maris rubri quod idem est Arabicum mare. Ostrea huius splendoris expertia haudquaquam sunt: imò verò flammeis illustrantur zonis, ea ut diceret varij coloris temperatione ad iridis similitudinem accedere, adeò lineis perpetuo ductu æquè inter se distantibus distinguuntur, atq; describuntur.

De margaritis & conchis. CAP. XIII.

Insano hominū vel pretio vel sermone celebris est atque illustris margarita, & simul mulierum admirationem habet. Maris foetura est. Hanc ad partum deduci aiunt, cum in apertas conchas fulgura affulserint. Bona tempestate & tranquillo mari conche huius genitrices capiuntur. Eas posteaquam pisces comprehenderunt, ab illis margaritam animorum libidinosorum illecebram eximunt, in maxima concha paruum inuenire est: contrà in parua magnam: alia inanis est, alia, non plus quàm vnā habet: pleræque adeò multos vniones possident, ut sint qui dicant in concha vna viginti procreatos fuisse. Quòd si quis ante legitimum pariendi tempus conchas aperuerit, carnem quidem reperiet: huius autem palmam piscationis non assequetur. Humoris ne minimū quidem in se continet.

Iam

Iam verò qui vendunt aut emunt, earum pulchritudinem & pretium ex candore & magnitudine æstimant: & quidem hanc artem facitantes, plerique ex eis locupletati fuerunt. Nò etiam illud me fugit, auulsis his lapidibus quasi redemptionis præmio persoluto conchas liberas dimitti, iterumque vniones renasci. Quod si priusquam lapis eximitur huius altrix bestia moriatur, vnà cum carne putrescere & perire dicitur. Suapte natura rotundus & lenis est probeque circumscriptus. Si quem ex eis velis affabrè aliter quàm natus est, expolire is artificium prodit: non enim cedit, sed asper fit & se fraudibus atque insidijs ad speciem indicat attentari.

Quemadmodù Aegyptij accipitrem colunt.

CAPVT XV.

Accipitrem Apollini consecrant Aegyptij & veneràtur. Oron sua lingua deum hunc appellant. Auem eiusmodi autem Thaustum nominant. Cum Apolline iccirco conuenientiam habere aiunt, quòd de aubus soli accipitres semper nullo negotio aduersos solis radios intuentur, neque intentis oculis sursum versus iter suscipere grauantur, nec diuina flamma offenduntur, iðem ipsi serpentibus & venenatis bestijs inimicissimi sunt, nec enim ipsos serpens, nec scorpius vllàue alia mala bestia latere potest. Nullas fruges exedunt & conficiunt, sed & carnes vorant & sanguinè ex-

sorbent

sorbent, iysdèmq; suos alunt pullos: ad libidinè sunt inflammatisimi: os illorù si ad aurum admoueatur, sic ipsum illecebra quadam mirabili ad se allicit, quemadmodù heracleotem lapidè sua vi prædicant quasi præstigijs & captionibus ferrù ad se attrahere. Aegyptij dicunt ad septingentos annos viuere accipitrè, sed me non persuadèt: veruntamè quæ audio dico. Et videtur Homerus accipitrè esse amicù filio Iouis & latonæ significare, cum dicit, Ibat per Idæos montes accipitri veloci similis Apollo.

Pilularius scarabeus caret fœmina. C. A. XVI.

In suo genere scarabeorum natio fœminei sexus quòd sit expers, ideo in fimi pilam semè emittit, quam octo & viginti dierum spatio & volutat & calefacit, deinde fœtum procreat. Aegyptiorum porrò bellatores scarabeum in digitis insculptum habere solebant, ex eo adumbrante nimirum legislatore, solos omnino mares pro patria bellum gerere oportere.

Quemadmodù suillum pecus voracissimum, itè de ciconia, vulpàsere, vpupa. C. A. XVII.

Suillum pecus tantopere explendo abdomini editum est, vt ne proprijs quidem suis fœtibus parcat, neque helluationem suam ab humano corpore abstineat. Quæ causa est, cur huiusmodi animal vt impurum, detestabile, & voracissimum apud Aegyptios in summo odio habeatur: contrà autem mitiores bestie nature

miserie

misericordis & pie participes precipuo quodam honore à prudentibus viris solite sunt affici. Ciconiae enim apud Aegyptios eò veneratione habent, quòd senectute affectos parentes alunt, idemque ipsi iccirco vulpanseribus & vpupis honorem habent, quia illi quidem sint pullorum suorum amatores, hæ autem aduersum parentes existimantur pitiæ. Manethonem porro Aegyptium summa sapientia virum, audio dicere, eum qui suillo lacte vescatur vitiliginibus & lepra oppletum iri, quos quidem morbos Asiani omnes pessimè oderunt. Aegyptii verò, quibus persuasissimum est, sues Soli & Lunæ inimicissimos esse, semel tantum cum festos dies agitant, eos lunæ singulos annos, aliàs verò nunquam nec huic ipsi nec cuiquam alij deorum sacrificant, idque propterea faciunt, quia execrandos & detestabiles ducunt. Athenienses in mysterijs iure optimo sues immolant, propter perniciem quam segetibus moluntur, nam ex spicis sæpe alias exinanunt, alias quæ nondum ad maturitatem peruenierunt vastant, alias effodiunt. Eudoxus ideo inquit Aegyptios ab immolandis suis se sustinere, quòd posteaquam sementem fecerunt, eorum greges ad poterendam & conculcandam frumentorum saturationem, atque depellendam detrudendamque in altiorē terram & humidiorē inducere soleant, ut ne ab auibus, hac quasi occasione terra obducta semina exhauriantur.

Quemad-

Quemadmodum consuetam terram amant elephantii. CAP. XVIII.

Abstracti à suis elephanti edibus patrijs, quavis vinculis primum & fame, deinde varijs cibariis blandimentis mansuefacti sint, tanta tamen naturalis soli illecebra tenentur, ut patriæ memoria eis obscurari & evanescere nequeat: quare cum horum plerique grauissimo mœrore suscepto conficiuntur: tum vero quidam ex his, vberimè flentes, tantam lachrymarum vim profundunt, ut oculorum sensibus capiantur, in nauis autem immittuntur, ponte vtrique ramis frondescentibus adumbrato, ad fallenda huiusmodi animalia: hoc enim ipsum cum vident, se per terram (quia hoc eis mare videndi facultatem adimat) etiam nunc iter facere arbitrantur.

Quemadmodum vtrunque æquinoctium significat arietis cubitus. CAP. XIX.

Aries sex hybernos menses in leuū latus iacens quietem capit, contraque ab æquinoctio verno in dextrum incumbens somnum accipit, ad vtrunque igitur æquinoctium ipsam aries mutat cubandi rationem.

De pagris & mæotis piscibus Nili. CAP. XX.

AEgyptij Syenite sacros pisces pagros ducunt, atque Elephantinem sic nuncupatam incolentes eadem existimatione mæotas pisces ornant. Causa verò cur huiusmodi piscium vtrunq; genus

hanc apud eos populos venerationem habeat, & magnam religionem possideat, ex eo profecta est quod aduentantem Nilum hi præcurrentes futuram aquam prænuntiant, & mirifica quadam vi eius accessionem præsentientes sua antecessione suspensas Aegyptiorum mentes optima spe recreant, accirco etiam eo honore afficiunt, quia in eo permittunt, nullum ut sui generis comedant.

De conchis maris rubri. CAP. XXI.

IN mari rubro quedam conche nascuntur, quæ testas non leues, sed concavas & secturis plenas habent: eadẽque extremas partes acutas habent, & coeũtes inter se, sic alterno incurso coniunguntur, ut tanquam duarum serrarum coeuntium dentes videantur inter se conuenire. Vnde fit ut si piscatoris natantis quamcunque partem etiam si sub eam os subest, mordicus apprehenderint, amputent.

Quemadmodum erga crocodilos Aegyptij sunt affecti. CAP. XXII.

CROCODILORUM colentes Ombite Aegyptij populi sic hos dierum celebratione dignantur, quemadmodum magnificentissima celebramus olympicæ certamina, crocodilis suos liberos rapi mirifice gaudent, & matres ex eo magnam letitiam voluntatemque capiunt, & simul magnificè, & ample de se sentiunt, quæ nimirum deo cibaria pepererint: contra Apollonopolitæ, qui sunt ex præfectura Tentyrite appellata, comprehensos suspendunt sub

limes ex arbore perseæ peculiari illi loco, atque eos primum flebiliter gementes permulta verberatione affligunt: deinde ipsi concisis vescuntur. Crocodili sexaginta dies ventrem ferunt, sexaginta oua totidem diebus ex sese pariunt, totidemque dies hæc fouent. Sexaginta vertebrae in spina habent, quam totidem nervis alligatam esse ferunt. Curatio parvis ab ipsis sexaginta diebus peragitur. Annos viuunt sexaginta: totidem dentes possident: totidem quotannis dies sine ullo cibo in latibulis quiescunt. Iam crocodili qui in paludibus manu Ombitarum factis nutriuntur, eis domestici & vernaculi sunt, & se appellantes intelligunt: capita idcirco hostiarum eis edenda obijciunt, quod ea ipsa non comedunt. Apollonopolitæ eiusmodi bestiam odere, quod dicant Typhonem eius formam induisse: alij non ob eam causam, sed quod Psammyti regis iustissimi viri filiam crocodilus rapuerit, eius cladis recodatione suos posteros vniuersam eorum nationem odisse.

De vulturibus. CAP. XXIII.

ARCEI gens Hesperia ex aliquo morbo mortuos ut muliebriter atque ignauiter defunctos adnotandam mortis ignominiam igni cremant: eos vero qui in bello morte occubuerunt, ut summa virtute ornatos vulturibus deuorandos obijciunt, quod eas aues sacras existimant. Romulus in Palatino colle ex duodecim vulturibus optima auguria egit: nam ex auium

numero commutatione in duodecim homines factis principes totidem Romanos quot aves perspexisset virgis antecedere iussit. Eiusmodi volucres lunoni sacras Aegyptij ducunt, atque earum pennis Isidis caput & vestibulorum fastigia ornant. Ante de hac aue multa alia dixi.

De capris feris.

CAP. XXIII.

IN Copto Aegyptij vrbe & magna conficiendorum aliorum sacrorum religione Isim Aegyptij colunt, & verò eodem cultu hanc ipsam venerantur coniuges, quo aut liberi à lugentibus afficiuntur: ubi Isis hanc religionem possidet, ibi accerimi ad pestiferum vulnus inferendum scorpionum ximi versantur, qui ut percusserunt statim interficiunt, ad quorum vitiationem omne cautionis genus Aegyptij adhibent, sexcenta machimamenta molliuntur, veruntamen lugentes ad Isidis fanum caprae feræ ex omnibus tegumentis nude inter scorpiones humi iacentes ab horum acerbitate integre incoluntur, & permanent, ex quo fit, ut Coptitæ eius capri ni generis foeminas ad diuinitatem & religionem consecrent, & religiosissime colant, easdemque Isidi in amore & delictis esse existiment: contra autem mares immolent.

De crocodilis & accipitribus.

CAP. XXV.

CROCODILUS natura timidus, improbus, malitiosus, fallax cum ad rapinas faciendas, tum ad comparandas insidias acerrimus & promptissimus existit.

existit, omnem strepitum perhorrescit, humanam vocem contentiorem extimescit. Eos à quibus paulo confidētius innaditur reformidat. Teteryntæ sic nuncupati Aegyptij qua ex parte cōprehensibilis atque expugnabilis sit praeclare intelligunt. Etenim eius oculos quod sint hebetes planè sciunt peropportunos esse ad vulnus accipiendū, atque etiam eiusdē ventrem, quia molli & tenui sit cute, idcirco commode feriri posse: contra verò tergum & caudā ab omni ictu inuicta ideo existere quod tecla sint & quasi armata squammarum & corticū robore testis crustisue haud dissimilium. Ij igitur, quos antè dixi populi, eos comprehendere soliti tam valde ijs ipsis inimico infensoq; animo sunt, ut illic fluuius à crocodilis tantopere conquiescat & liber sit, ut fidenter ibidem natatio exerceri queat, non item in Ombitis, vel Coptitis, vel Arsinoitis tutum est aut pedes lauare, aut aquā haurire, sed neq; in ripis inambulare, nisi summa cautione liberum est. Iam accipitrem Teteryntæ sanctissime colunt: contra eos Coptitæ ut crocodilorum hostes odio adducti saepe in crucem agunt. Porro hi ob similitudinē quam cum aqua crocodilis esse affirmant, hos diuino honore afficiunt, illi autem accipitres adorant, propter comparationem quam cū igne ijs esse asserunt, atq; huius rei testimonium asserunt, quod similiter hi atq; ignis veloces & violenti sint, tum etiam aquam simul cum igne existere non posse asserunt.

Post vastam Aegypti solitudinem quam septē diebus transiri ferunt, secundum viam quae ad Aethiopiam pertinet cynoprotopi homines habitantes ex venatu dorcadum & bubalorū viuunt, nigro aspectu, capite & dentibus caninis praediti sunt. Quae eorum similitudo cum canibus effecit, ut hic ipsorum mentionem interposuerim, vocis quidem expertes sunt, sed strident acutē, infra barbam mentum possident, sic promissum ut serpentū simile id esse videatur, eorum manus robustis ungibus & acutis armantur, similiterq; toto pectore, ut canes hirsuti habentur, atque etiam pedum celeritate valent.

Lupi collum in eas breuitatis angustias cōpulsum atque vehementer cōpressum est, ut con- torqueri, retrōque versari non queat, etsi retrō velit aspicere, totum corporis truncum retorqueat necesse est, acerrimis atque acutissimis praeditus oculis, enimvero intempesta nocte, vel luna ipsa lente lucis vsura perfruitur. Et tamen si omnia tenebrae offunduntur, non huic tamen lux eripitur. Hinc lycophos id temporis appellatur cum lucem solus naturae munere oculis perceptā habet. Et verē Homerus mihi vocare videtur id tempus, cum iam tunc cernēs lupus se in viā dat ἀμφύλοκον νύκτα, iam lycobanta idcirco annum nominari existimant, quod

quod erga lupum sol amorem habeat, tum etiam eo Apollinem delectari aiunt, quia hic ex Latona in lupae speciem similitudinēque conuersa editus in lucem & susceptus fuisse feratur. Cuius sanē rei Homerus meminit, cum Apollinem nominat Lycegenen: eāque ob rem lupi simulachrum in Delphico templo ad designandum partum Latonae exere excitatum esse arbitror: alij non id propterea ibidem positum esse dicunt, sed donaria ex templo cum expilata direptaue fuissent, eadēque a sacrilegis defossa lupus indicauit, cum intra templum ingressus prophetarum quempiam sacrā illius vestem mordicus comprehendens traxit ad locū vsq; in quem donaria occultata fuissent, deinde anterioribus pedibus eum ipsum locum effodit.

Cur vaccae Veneri cōsecrāt Aegyptij. c. xxviii.

IN Aegypti vico Scussa nuncupato non magno quidē, sed certe elegātī qui in Hermopolite praefectura censetur, Venerē religiose & sanctissime colunt, quā Vraniā appellant: atq; vaccam etiā ideo veneratur, quia affinitatē & conuenientiā cū dea ipsa habere existimetur. Etenim huiusmodi bestia tantopere ad venerē incitata est, ut cū maris mugitum audit ad coitū vehemētissime exardescat: atq; adeo sicuti harū rerū experiētes cōfirmant, taurū à triginta stadijs ipso mugitu amatoriā significationē quasi tessera Veneris dantē exaudiat, itēq; Isim bubulis cornibus Aegyptij & fingit & pingit.

Quemadmodum asinum, & orygem Aegyptij oderunt. CAP. XXIX.

Bvsirite, Abydus, Lycopolis iccirco tubæ sonitum ab auditione sua detestantur, atque execrantur, quod ab asino rudente eius clangor dissimilitudinem non habet, & simul eis qui Serapidis religionem observant, odio est asinus atque acerbitatis cuius rei nō ignarus Ochus Perses Apim quidem interfecit, asinum autem & consecrauit & sanctissima religione coli iussit, Aegyptios ut molestia afficeret: sed is sanè tanti sceleris sacro boni persolvit poenas nec iniustas neque minus gravis quam Cambyses dedisset, qui primus bello sacrilego religionibus indicto eiusmodi impietatem commiserat. Et verò etiam quos modo commemoravi Serapidem colentes, ex eo orygem male oderunt, quod ad solis exortum conuersus, sicut Aegyptij ferunt, aluum deiciat. Et Pithagorei de animalibus solum asinum afferunt ad harmoniā non factum esse, proinde absurdam bestiam nullo sensu ad lyre sonum affici. Geminos asinam ex sese peperisse non facile quenquam meminisse ferunt.

De ibe.

CAP. XXX.

Illam ibidis etiam vim de Aegyptiorum libris accipi: ibim nimirum cum in pennas quæ sub petus existunt, collum & caput abdiderit, cordis figuram exprimere: eandem Aegyptij ferunt ore coire & parere, veruntamen ea de re mihi non facile persuadent.

persuadent, qui Taricheæ bestiis præsumt. Ibdidis intestinum sex & nonaginta cubitorum esse affirmant, quod idem in Lunæ defectione comprimitur, iccircoque orationis parenti Mercurio eiusmodi auem aiunt in amore esse, quia orationis speciem similitudinēque gerat: namque eius nigrae pennæ cum tacito & nondum emissio sermone comparari queunt, candidæ necdum prolatae orationi intimorum sensuum enūciatrici possunt conferri. Apion eam ait longissimæ vitæ atque in eam Hermopolis sacerdotes citat sibi sanè immortale ibim ostendisse: quod quidem ipsum huic non minus procul à vero abesse videtur, quam ab omni ratione abhorrere existimo. Quod autem calidissima sit natura, propterea vel pessimarum rerum conficientissima vago est, siquidem serpentes & scorpiones exest & conficit, atque ex his partim facile & calore quo permulto abundat, exterit, & concoquit, partim nullo negotio excrementa excernit, atque expellit, egritudine perrarò afficitur, in quidlibet vel sordidissimum immittit rostrum, ut quippiam illic inquirat, ex inquisitione tamen cibi cum se quieti tradit, cubile lauat & purgat, in palmis ad euitandos feles nidificat: non enim facile in palma ob eminentem & cutellatum trunci corticem ij sæpe repulsi & reiecti sursum corripere possunt. Iam porro si pennis ibidis crocodilus contingatur, immobilis redditur.

De cynocephalis.

CAP. XXXI.

DE cynocephalis mihi etiam illa veniunt in mentem explicare. Si esculenta testaceis in uolucris circumuestita reperiant, cuiuscumodi sunt amygdala, glandes, nuces excernunt, praeclare intelligentes intima quidem esculenta esse, extima vero reijci oportere: vini item potione vesci non recusant, atque etiam carnibus vel elixis vel assis exsaturantur, & his quidem recte & suauiter apparatus magna delectatione afficiuntur: contra ex non accuratè elixis valde offenduntur. Veste indui mirifice gaudent, ac si eorum catulos etiam nunc per paruulos ad mulieris ubera admoueas tanquam pueruli lac exugunt.

De aspide, quam Aegyptij Thermuthin nominant. CAP. XXXII.

Thermuthin Aegyptij aspidem appellantes & sacram esse aiunt & summa religione colunt. Itaque ea Isidis simulacra tanquam regio quodam diademate coronant, eandem etiam ferunt non in perniciem proborum hominum natam esse, imò verò comminiscuntur eam se ab ijs abstinere, contra autem improbis necem afferre, ijdémque addunt Isidem in sceleratos aspidem immittere, ijdémque inquiunt sexdecim aetates viuere, atque in sacris edibus ad vnumquëq; angulum subterranea sacella exedificant, ubi sanè aspidi habitari bubulū adipem edendū interuallis quibusdā obijciunt.

De spino seu ligurio appellato. CA. XXXIII.

AD notionem autem periti spinum autem dicunt ex spinis ubi viuit nomē traxisse. Haec cum non sit à musis auersa, splendide canora est. Quod si sicut Aristoteles ait, spini & egitali sanguinem in eodem vase permisceas & simul temperes, non coire nec commisceri. Hunc sacrum esse aiunt genijs qui praesunt hominibus itinera ingredientibus.

De turture.

CAP. XXXIII.

Castam esse turturem, & nulli admisceri, nisi ei cui à principio: nunquamque alienum lectum attingere supra dixi. Qui accuratè tenent vim & naturam turturum, auditum est, albas saepe apparere, easdémque cum Veneri & Cereri, tum vero Parci & Furijs sacras esse.

De hirundinibus.

CAP. XXXV.

Apparent aliquando, sicut dicit Alexander Myndius, albæ hirundines: nam in Pyrrhi pueri tabernaculo nidificans hirundo, rerum actiones quas susciperet non bene & feliciter euenturas esse significauit: & item Anthioco altera nidum in huius tectis construens, quæ ei malè casura essent praenuntiavit: contra enim Medos profectus non reuersus est ad suos, sed rebus malè gestis de loco quodam se precipitem deiecit. Dionysio prior arcem relinquenti nidificantes ibidem reditum praemonstrarunt. Hirundinum genus dijs penatibus & Veneri

Veneri quæ ipsa quoque è numero penatium est charum esse dicitur.

De perdicibus.

CAP. XXXVI.

Incubantium perdicum latebræ fruticibus aliisue densis præfulciuntur, atque præmuniuntur, ut ab omni hyemere, quicquid alius humor prohibeatur. Hæc enim si madefiant, nisi rediens mater rursus fouerit, irrita celeriter atque sterilia fiunt, quindecim ova sæpe ex sese pariunt. Paphlagones duplex cor habere Theophrastus quodam loco testatur, Ioni & Latonæ sacri esse dicuntur.

De cynis.

CAP. XXXVII.

Dixi antè de cynis: dicam nunc quæ nondum dixi. In mari Aphrico Aristoteles ait cynorum gregem sæpe apparere, & à præternaturalibus exaudiri cantum tanquam ex choro quodam consonanti suauem quidem at lugubrem, & velut ad misericordiam inclinantem, & quosdam cynos mori cantantes dicit visos fuisse fontes, lacus, paludes, aliaue loca aquis redundantia incolere solent, ubi earum rerum periti dicunt eos musicas rationes exercere.

De noctua.

CAP. XXXVIII.

Accedenti ad seriam quampiam actionem homini occurrētem noctuam inauspicatam significationem dare aiunt. Cui quidem rei testimonio fuit Pyrrhus Epirotarum rex, cum in Argos Pyrrhi proficiscentis, hasta quam erectam ferebat hæc

hec aus sedisset, ei malum auspicium dedit: nam Argos ingressus, valde ingloria atque ignobili morte occubuit. Quare mihi Homerus præclare intellexisse videtur, auem hanc mali auspicii esse cum Diomedes ad castra Troianorum exploranda proficiscenti Minervam facit auspicio mittentem herodium non noctuam, etsi Minervæ amica sit noctua.

De polypo & noctua.

CAP. XXXIX.

Tam vehementer polypum locusta extimescit, ut si quando uno & eodem reti ambo comprehenduntur, hæc continuo moriatur. In Thurijs fluvius Lusias appellatus tametsi perlucidos liquores habet, nigerrimos tamen pisces procreat.

De vite appellata pardali.

CAP. XL.

Vitem pardalim sic appellari dicunt quæ vim peculiarem præter cæteras habet, & ipsam audio acinos non habere, quæ si inspecta fuerit à mulieribus, eas coniicit in morbum repentinum.

De asini cornibus Stygis aquam continentibus.

CAP. XLI.

In Scythia asini cornibus præditi nascuntur, quorum cornua Arcadiæ fluminis Stygis aqua continent, quæ transmittit cætera vasa omnia, etiam si sunt ex ferro. Hæc cornua à Sopatro apportata fuisse aiunt Alexandro Macedonem, & illum audio admiratum misisse Delphos ut dedicarentur Pythio cum hac inscriptione, Tibi hoc cornu Alexander dedic

dedicauit Apollo, asini Scythi figuram felicitis, quod Stigis inuicti aqua non domatum fuit, sed tulit aqua robur. Ceres hanc aquam emisit prope Fencum, eam sam dixi alibi.

De cane Eupolidis comici. CAP. XLII.

Eupolidi poëtae comico Augeas Eleusinius munere donauit canem, non modo genere Moliticum, sed etiam forma præstantem, quem eodem nomine Eupolis, quo Augeas erat, appellauit. Canis iam nomine Augeas, cum longa consuetudine, tum verò ciborum illecebris allectus, & blanditijs, diligebat dominum, ut præclare ostendit, cum aliquando seruus nomine Ephialtes dramata quædam Eupolidis domini sui surriperet, tum non latuit canem furax seruus. Is itaque acerrimo impetu, crudelique incurrit in hunc direptorem, mordicusque comprehendens interfecit. Post autem aliquanto in Aegina Eupolis excessit à vita, ibique eius corpus ad sepulturam datum fuit. Huius verò canis morti illius ingemiscens, non tantum ululatu primò illius excessum à vita luxit, sed deinde mærore inediaque extabit, in odiumque vite adductus ex altoris sui morte, extinctus est. Ex eo locus hic, ad huius casus memoriam conseruandam, canis luctus appellatur.

De formica lærte nuncupata, & eiusdem nominis vespis. CAP. XLIII.

Mortiferum genus quoddam formicarum esse dicitur, quæ lærte nuncupatur, eodem nomine

mine vespas quasdam appellarunt. hæc ait Telephus Cretensis ex Mysio Pergamo profectus.

De piscibus Nili. CAP. XLIIII.

Maximis æstatis caloribus cum in Aegyptiorum agros Nilus redundat & dilabitur, atque explicatus marini æquoris speciem similitudinemque gerit, tum Aegyptij ibi piscantur, ubi antea arationes essent, & nauibus ad flumini accessum accomodatis nauigant: postea verò quam Nilus redit ad se, atque ad præstinam modi rationem à natura sibi attributam pisces à parietis fluminis decessu deserti, ad breuia limosa adherescunt, atque agricolis ad prædam relinquuntur. Quamobrem huiusmodi alluio Aegyptijs piscium messis quodam modo dici potest.

Cicadarum nomina. CAP. XLV.

Cicadarum genus multiplex à peritis harum rerum & collectum, & nominatum est, vnum appellatur ex colore cinereum: alterum membrax, quod quidem nomen nescio cur huic generi impositum sit: aliud argutum, aliud cercopam, aliud achanthiam nuncupant. tot cicadarum genera me audisse memini. Cui pluræ ueniunt in mentem explicet.

De natura canis & quare ipsum venerantur.

Aegyptij. CAP. XLVI.

Hæc etiam de natura canum accepi: catulos nasci cæcos, à partuque tredecim primis diebus ita oculis affectos esse: postea tamen acerrimo ocul

oculorum sensu esse. Eos Ægyptij venerantur, ex eoque legem quampiam vocitarunt. Cur id faciant duplicem causam asserunt: alteram, quod cum Ipsi usquequaque Osirim quærerent, canes præcurrentes, partim unā cum ipsa puerum inuestigare conarentur, partim feras reprimerent. Alterā, quod cum stella canis (quem Orionis fuisse fama celebratum est) exoritur, tum cum ipso pariter Nilus sese attollens irrigationem in terram Ægyptum inuehit, in agrosque redundat, quamobrem canem ut fertilis aquæ conciliatorem Ægyptij venerantur.

De oxyryncho Nili pisce. CA. XLVII.

Oxyrynchus Nili alumnus, ex acumine nostri nomen trahens, illic venerationem et religionem habet, ut piscatores valde timeant, ne quando is piscis apud eos sacer, et magna religionē præditus hamo traiciatur: quem si forte hamo ceperint, nunquam tamen edere audent, atque cum pisces retibus comprehenduntur, diligenter etiam atque etiam perscrutantur, nunquid horum piscium unum cum alijs imprudētes ceperint. Malunt enim nihil piscium accipere, quam hoc retēto maximū piscium numerū assequi. Dicūt Nili accolere hunc piscē ex Osiris vulneribus factū esse. Osirim autē esse Nilum.

Quæadmodū ichneumo utriusque sexus est participes, et aspidi et crocodilo hostis. CA. XLVIII.

Ichneumoni utriusque sexus participi a natura tributum est, ut et suo semine graviditatem et partum

partum asserat, et ipse quoque ventrem ferat, et ex sese pariat. Qui in pugna quam inter se pugnat victi fuerint, ea bellicæ offensionis nota inuruntur, ut et in vilio rem sexum censeantur, et mulieria patiantur: contra, ij qui ex bello superiores evaserunt, victos subigunt, et simul suo semine implent: at victi ex ea male à se pugnata pugna, hoc premio afficiuntur, ut et partus dolores sufferant, et ex patribus qui iam antè fuissent, matres reddantur. Cum homini infestissimis bestijs aspidē et crocodilo inimicitias gerunt. Latonæ et Lucinæ sacri esse existimantur. Apud Ægyptios Heracleopolitis venerationē et religionē possidere feruntur.

Quemadmodum dracones gratiam referre nouerunt. CAP. XLIX.

Lycæoni Emathie regi nomine Macedo filius fuit, ex quo postea antiquo nomine obsoleto nominata regio est, ex hoc quoque Pindus (id enim ei nomen erat) filius procreatus, cum robore animi, atque virtutis indole præditus fuit, tum forma etiam excellens, ex illo item alij liberi nati improbo animo affecti, et corpore minus strenui, cum Pindo et virtutem et ceteras illius dotes inuiderent, non modo illum oppresserunt, verum etiam pœnas tanti malefici pendentes, se ipsos funditus perdidērunt: Pindus sentiens se fratrum inuidia ardere, atque ab ijs insidias sibi comparari, regno, quod à patre acceperat relicto, cum robustus esset, et ad venandi

studium propensus non solum quidem verit, sed certe illic ibidem eum in venando agitant, cum semel hinnulos, insequeretur, & summa viriū contentione equum incitasset, ab eis qui secum venabantur se longissimè abduxit: hinnuli verò altissimam cauernam subeuntes ex insectantis conspectu se eripuerunt, atque ex periculo se seruauerunt. Is ex equo desiliens cum hunc ad proximam arborem alligasset, cumque vt diligentissimè potuit latebram illam manibus perscrutās hinnulos exquireret, sibi denuntiantem vocem exaudiuit, ne hinnulos tangeret: quare vbi diu multumque circumspexisset, nec quicquam videret, vocem vt ex maiore quadam causa redditam extimuit, & simul in equum ascendens ex eo loco discessit. Postero autem die ad eundem locum reuertitur, non eò tamen quò illi se abdidissent, ingreditur, vocis memoria, quam auribus acceperat deterritus. Cum igitur dubitaret quisnam pridie se ab insectanda præda auertisset, ac vt par erat, circumspectaret aut montanos pastores, aut venatores, interea ei inusitata magnitudine draco apparet ex maxima parte corporis adrepens, collumque, & caput paululum attollens, & ad se velut intendens. Collum autem cum capite erat ea proceritate, vt vel cum procerrimo homine exquiri potuisset, verum vt eius conspectus Pindum exterruerit, certe nō in fugam impulit. Nam is sese ex maximo terrore colligens sapienter bestiam circumuenit

cumuenit, nam ex auibus quas immolabat ei edendum obicit, & tanquam hospitalem mensam & redemptionis sue præmium apposuit. Is sanè velut donis delinitus, & captionibus, vt ita dicam, præstrictus ex eo loco excessit: quod quidem ipsum ita iucundum Pindo fuit, vt ea quæ vel ex venationibus montanis vel ex aucupio capere posset vt draconi non ingratus adeptæ salutis mercedem afferret, neque tamen sine fructu has ei donationes ex præda constituit, nam fortuna ei prosperè ire cœpit: omnium enim quæ venaretur secunda venatione fungebatur, siue terrena, siue volucra persequeretur, quare gloria magna apud omnes erat, quod contra feras congregeretur, & eas expedire caperet. Erat ea proceritate vt corporis mole perterrefaceret, tum verò firma corporis constitutione, tum pulcherrimi oris habitu fœminas ad se amandum vt vehementer inflammaret: & sanè cælibes omnes quasi furentes, atque bacchantes ad eius venationes proficiscerentur, & nuptiis alligatæ à maritorum custodijs asseruatæ mallent cum illo concumbere, quàm in numerum dearum referri. Plerique hominum eum quod ipsius virtus & forma suam omnium admirationem excitaret diligebant, soli fratres infenso, atque inimico animo in illum erant, quamobrem eum ipsum aliquando solum venantem ex insidijs

aggrediuntur, atque in propinqui fluminis angustias compulsum, auxilioque destitutum strictis gladijs appetunt, atque adeo trucidant. Hunc exclamantem cum draco ipsius amicus exaudisset (etenim est animal sensu audiendi cum acerrimo, tum videndi acutissimo) prodijt ex suo cubili et simul impios circumplicans suffocauit, et casum summa diligentia tandiu custodire non destitit, dum cognatione defuncto proximi desiderio permoti ad illi humi iacentem venissent. Hi propius facti, etsi in hostem in luctu et squalore essent, sepultura tamen et iustis exequiarum interfectum custodis metu afficere prohibebantur: veruntamen hic recodita quadam ac mirabili natura intelligens se illos arcere de presidio, stationeque cadaueris, discessit, quo commodius nulla interpellatione supremam gratiam a propinquis assequeretur. Magnifice igitur et splendide honore sepultura ornatus fuit, atque etiam fluminis factae occisioni proximus ex mortuo nomen traxit. Bestijs igitur peculiare est, a quibus beneficium acceperint, eis gratiam referre.

Locus Clarius Apollini consecratus, non aditur a venenatis animalibus. C. A. L.

Hoc etiam peculiare loco Clario, ubi filij Iouis et Latonae venerantur Clarij et tota Graecia. Hic locus inuius inimicissimusque est feris venenatis. Dei providentia omnes feræ horrent Apollinem, ut qui seruare sciat et qui seruare

rem et morborum depulsores genuerit, Aesculapium. Nicander eorum quæ dico testis est, cum ait, Non viperæ, non phalangia, non scorpius altum vulnus inferens in Clarijs nemoribus versantur, postquam Apollo illic vallē profundam carminibus dedicauit, occultato malo fundamento et procul positis venenatis animalibus.

Quo modo asylla sunt in Erycino templo Veneris, et ut victimæ ultro illuc accedunt.

CAPUT

LI.

IN Eryce, ubi est Veneris templum celebre, cuius supra mentionem feci, cum de columbis Erycinis dixi, audio esse permultum aurum et plurimum argentum, et monilia et annulos valde pretiosos sacrosancta intactaque deæ Veneris metu semper antea fuisse, item audio Amilcarem Afrum depredatum illa fuisse, et in argentum et aurum factum conuertisse, deinde ex his sceleratum stipendium exercitui distribuisse, et pro his ipsum grauissimè verberibus casum fuisse, et cruci affixum pependisse, acerbissimamque morte affectum fuisse, patriamque Amilcaris antea felicem, et beatam existimatam breui tempore importatis sacris rebus seruam fuisse: quæ etsi grauiæ, tamen meo proposito non opportuna, quod verò est meis rationibus affine hoc dicetur iam. Totum annum et totum diem sacrificant Veneri Erycinæ non modo indigne, sed etiā externi, et quauis multis oblati sacri-

ficijs altare maximum quod sub dio est, totos dies
usque ad noctes incendio lucet, tamen neque car-
bones, neque cineres, neque torrium semustorum
reliquias ostendit, imò verò rore plenum est, &
recenti herba quæ renascitur singulis noctibus
victime ex vnoquoque grege sua sponte illuc ac-
cedunt, & altari præsto sunt. Agit ipsas pri-
mum dea, deinde vis & sacrificantis voluntas.
Si sacrificare ouem velis, ecce tibi ad altare præsto
est ouis, & lotionem facta sacrificia siue capram siue
hoc dum. Quod si viriliore animo sis præditus, &
vaccam sacrificare studeas, etiam si plureis velis
aderunt, neque tamen pastor pro his pretium aut
multam abs te repetet, neque tu propterea pasto-
rem molestia affeceris. Iustam enim actionem deo
intuetur, & tu bono animo affectus ipsam propi-
tiam habebis. Quod si velis victimam tibi
necessariam emere, interea dum pe-
cuniam depromis animal abie-
cit & sacrificare
non potes.

AEL

AELIANI LIBER vndecimus historiæ ani- malium.

De cyncis venientibus à montibus Riphæis.
ad Apollinis tēplum apud Hyperboreos.

CAPVT

I.

OMINVM Hyperbo-
reorum genus, & honores
qui illic fiunt Apollini can-
tant poëtæ, & historici ce-
lebrant, inter quos est He-
catæus non Milesius, sed
Abderita. Quæ autem di-
cit, multa & grauias, alia

non mihi expedire videtur nunc narrare, itaque in
aliud tempus illa differam, cum singula illa dicere
mihi & iucundius & auditoribus vtilius erit,
nunc dicam duntaxat de sacris Apollinis, Boreæ
& Chiones filij tres numero fratres natura, lon-
gi sex pedes, cum sacrificia solita tempore solito
faciunt, ex Riphæis montibus deuolant infiniti gre-
ges cyncorum, qui postquam circum templum vola-
runt, & tanquam lustrarunt, in templi muros ma-
ximos & pulcherrimos desident, & cum homines
suam musicam deo cantant, & citharistæ choro

x 4

accinunt congruum cantum, tum etiam cycni auxiliantes simulcanunt, nequaquam absonum cantum, imo verò ut ex chorodidascalo cui accinere chororum oportet, prescriptum accipientes, simul cum sacerdotibus cantant, deinde hymno absoluto postquam per totum diem honore solito Apollinem coluerunt, discedunt.

De draconibus sacris in Epiro. CAP. II.

Sacrificant etiam alias Pirotæ Apollini, nequid modo ipsi, sed etiam omnes Græci qui illuc accedunt, etiam maximum festum agunt. Vno die anniuersario est Apollini lucus consecratus, qui septum habet, et intus sunt in circuitu dracones Apollinis delitiæ. Fœmina sacerdos virgo sola ingreditur in lucum, et cibum draconibus affert. Dicuntur ab Epirotis esse progenies Pithonis Delphici. Si dracones sacerdotem accedentem suauiter intueantur et cibos promptè excipiant, annonæ abundantiam significare ostendunt, et annum salubrem, sin ipsam exterreant, et non accipiant cibaria quæ porrigit sacerdos, contraria et dracones vaticinantur, et Epirotæ sperant.

De canibus Aetnæ montis. CAP. III.

In Aetna Sicula Vulcani colitur templum, et sunt luci septi et sacri, et ignis æternus et peruigil, sunt etiam circum templum et lucum canes sacri, qui velut castitatis et moderationis amatores et periti blandiuntur hominibus castè

et ut oportet et decet in templum ingredientibus: sin aliquis sceleratus sit, hunc mordent et laecerant, alios verò ex quadam consuetudine venientes impunitos solum summonent et fugant.

De bobus qui sacrificantur Cereri. CA. IIII.

Cererem Hermionenses colunt et sacrificijs magnificis venerantur: maximos igitur boves audio fœminam sacerdotem Cereris agere ad altare ex grege, et sacrificandos præbere, et eorum quæ dico testis est Aristoteles, qui alicubi dicit, Ceres valde fructifera tu apud Siculos et Athenienses vim tuam demonstrasti, et magnam quiddam ostendis apud Hermionenses, nam ex grege ferum taurum, quem duodecim viri non capiunt, hunc vnica vetula per solam aurem trahit ad altare, et taurus ut matrem puer sequitur, tuum hoc est robur. Ceres propitia sis.

De canibus Dauliæ. CAP. V.

In terra Daulia templum esse Minervæ Iliæsis, canes qui illic nutriuntur laudant, nam Græcis illuc accedentibus adulantur et blandiuntur: barbaros verò latratibus insequuntur.

De loco Arcadiæ appellato Aula, templo panis, & de animalibus illuc confugientibus.

CAP. VI.

In Arcadia est templum panis, cui nomen est Aula, quæcunque animantes in idipsum templum confugiunt tanquam supplices Deus seruat incolu-

meis: eas enim lupi insequentes ingredi intrò horrent, & solo aspectu reprimuntur illius loci quò confugerunt.

De cervis qui sunt in Curidio. CAP. VII.

IN Curidio ceruorum multitudo est, & venatores multi ad illorum venationem attenti, cum in Apollinis lucum maximum confugerint, latrant quidem canes, sed propè accedere non audent, cervi autem intrepide pascuntur mirabili quadam natura suam salutem Deo credentes.

De muscis cedentibus Apollinis templo,

Actio appellato. CAP. VIII.

SUpra alicubi dixi muscas olympicas instans ludorum celebritate voluntarias excedere, & cum mulieribus quibus non licebat adesse ludis ad contrariam ripam Alphæi transire. In Leucade promontorium est excelsum, in quo Apollinis est templum Actium appellatum, cuius festo instante, in quo saltant saltationes quasdam, in Dei gratiam sacrificant bouem muscis, quæ sanguine plena discedunt. Ergo Decumanis donis ex affectu accedunt. At Pisæ, nullo munere donatæ secedunt, meliores hæ igitur Dei reuerentia non mercede honesta facientes.

De Icaro insulæ capris & damis. CAP. IX.

IN Icaro insula templum est Dianæ & multitudine caprarum ferarum & damarum pinguis marum & leporum, quos si quis postulauerit a Diana

Diana, non capit venationem, & dat pœnas quas alij dicunt.

De api tauro Memphidis.

CAP. X.

Um cynorum Riphæorū apud Hyperboreos quotidie colentū diligenter filium Iouis & Latone mentionem fecerim, si tauri sacri quem deum faciunt Aegyptij non dicam vim, quo modo non reprehenderet nos & historia & natura, cuius hoc opus & donum est? Dicam igitur non seigniter huius thelogiam. Apis apud Aegyptios efficacissimus deus creditur ex vacca, quæ fulgure afflata cœceperit nascitur, Epaphum Græci vocant, atque huius generis antiquam stirpem repetentes, Io Argiuam Inachi filiam illius matrem fuisse testantur: sed hunc sermonem Aegyptij ut mendacem redarguunt, temporis antiquam longinquitatem testantes. Epaphum enim multis post seculis extitisse ferunt: verum Apim primum multis annorum milibus in homines venisse, insignis eius notas Herodotus & Aristogoras explicant, quibus Aegyptij non assentiuntur, & viginti nouem notas sacro huic boui aptas & consentaneas esse dicunt, sed quænam sint, tum ut per corpus sparsæ, & ut ipsæ quasi floribus insignitus sit aliunde intelligendum: cuiusnam autem ex syderibus naturam unumquodque insigne per notas designet, Aegyptij significare norunt. Etenim Nili ascensum unum significare aiunt, aliud mûdi figuram, aliud lumen, aliud

aliud lunata forma designat figuram lune, aliâque insignia aliarum rerum significationes esse, haud profecto prophanis & diuinae historiae intellecta facilia. Cum autem fama emanauit, Aegyptiorum Deum exortum esse ex Scribis & sacerdotibus quidam ut documentum procreationis à patre traditum insignium notarum accuratè exquirant, eò ubi diuina vacca peperit, accedunt, atq; ibidem domum ad orientem solem excitant, ubi sanè vitulus alatur quatuor menseis; postea autem quàm ibi nutritus est exoriète luna scribae, sacerdotes, & prophetae eodem proficiscuntur, & simul nauem huic sacram ornant, eaque ipsum transportant. Memphis ubi sedes huic sunt, & commorationes suauis, tum curricula, puluerationes, exercitationes, & vaccarum formæ præstantia insignium sedes, tanquam thalami, in quos ingreditur, cum superuenire eam quam amat, appetit, itémque est putem & fons aquæ potabilis, nam eiusmodi huic semper conducere ministri & sacerdotes afferunt, non item ex Nili potione, ne propter dulcedinem in molem immensam pinguescat. Iam verò quas pompas quæ sacrificia Aegyptij conficiant, cum nouæ alluuiouis aduentum, tum dei exortu celebrantes, tum etiam saltationes, quos conuentus habeant, tum quemadmodum omnes vrbes & vici immortaliter gaudeant, longum esset explicare. Is autè ex cuius armento hæc diuina bestia exorta fuerit, beatus habetur.

habetur, summamque Aegyptiorum admirationem habet, is bos præsentione & prædictione valet, nec sanè vel puellas vel auiculas ad tripodem sessitantes habet, neque sacra potione implet, sed pueri diuino afflatu concitati extrà ludentes, atque inter se ad numerum saltantes consulentibus futura prædicunt. Apim Aegyptij Oro Apollini comparant, quem credunt annonæ abundantis & fertilis anni summum authorem, ac de varijs coloribus bouis philosophantur, varietatem morum cõiectantes per signa. Sermo quidam prophetarum nec omnibus notus dicit Aegyptiorum regem excogitasse ut animal vinum colerent Aegyptij, & elegisse taurum: omnium animalium formosissimum taurum esse existimantem.

De Mneuide boue Aegyptio. CAP. XI.

Sed age trāsito, ut ait prouerbium, non ad equum, neque in ipso decantando orationem consumito, sed Mneuin bouem dicito, quem Aegyptij sibi sacrum esse dicunt: at verò Apin lunæ dedicatum esse dicunt, propriamque huic esse notam, nimirum non esse spurium, sed amicum deo prædicto, sed de hoc alius dicit. Quem verò sermonem audiui Aegyptium qui pertinet ad probandum taurum hunc an sit seminis præstantioris an non, hunc narrare volo. Bocchoris Aegyptiorum rex Aegyptijs negotium faceßere cupiens, taurum ferum induxit aduersarium in lucta contra Mneuin. Is igitur Mneuis

Mnevis mugit. itēq; externus taurus contrā mugiens furorēque elatus incurrere cupiens cōtra taurum deo charum erravit, & in persearū arborum ramos incidens cornibus retentus est, at Mnevis illius latus capite confodiens interfecit ipsum: quo facto Bocchoris verecundia confusus est, & ipsum oderunt Aegyptij.

De delphinorum intellectu & prudentia.

CAPVT

XII.

Quā vehemēti delphini musica amore tequantur, quāque admirabili ad vocis cantum studio concitentur, sermone & literis multorum longē latēque peruagatum est: quā item hominum amantes sint, cū alij plerique scripserunt, tum nos antē explicauimus: nunc iam de intelligenti prudentia dicere non alienum est. Simul enim ut in retia delphinus incidit, statim primō quidē quietē & liberē manet, neque omnino fugere meminit, sed & epulatur, & alios secum captos depascitur, & tanquam huic condiētum esset conuiuium, ex ijs exsaturatur: deinde cū se extrahi atque ad littus appropinquare intelligit, dentibus lacerato reti se seruitute liberatur. Iam si quando piscatores posteaquam captiui delphini nares holosceno iuncto traiecerint, quodam obsequio atque indulgentia eum ex potestate idcirco dimittant, seruitutēq; liberent, ut hac notionis nota inusta, si iterum captatur, apertiora det indicia, se aliās captum & seruatum

tum fuisse, is velut indicium & notam pristinae captiuitatis veritus, non amplius ad saginam appropinquat. Cū delphinus quispiam comprehensus in piscatoriam subtractus esset, alij tum permulti nauiculam hanc circumnatantes, tandiu se ibi crebris saltibus versarunt, & tanquam piscatoribus pro huius salute supplicantes, pronoluerunt, dum piscatores ad captiui misericordiam inducti fuissent, eisq; ita suppliciter quasi petentibus cessissent, atq; irretitum ex vinculis in libertatem expediuissent.

De canibus Daphnidis pastoris Syracusani.

CAPVT

XIII.

Daphnidis pastoris Syracusani a nympa patientis illa decantata, quinq; canes domesticos nuncupatos Sanon, Podargon, Lampada, Halcimon, & Theonta videntes domini affectus calamitosos, mortem oppetiisse aiunt, & multum prius luxisse & fleuisse.

De memoria & fide elephantorū. CAP. XIII.

Variam & multiplicem Elephantorum naturam antē dixi: nunc quā memoria sint bona, quāque diligenter praeceptum officij aduersus praecipientes teneant, quā simul eorum qui quippiam eis committunt, vel expectationem vel fidem non fallant, explicandum est. Cū Antigonus Megarensē urbem obsideret, mulier simul cum vno de elephantis bellatoribus versabatur: haec enim illius qui elephantum aleret vxor, infantem puerum

puerum pepererat, quæ huic elephanto, lingua vti
Indica, quam elephantis intelligunt, credidit. Ut ve-
rò is primum sibi creditus est, illum diligebat. Et
custodiebat, ex eoque proximè adiacenti magnam
voluptatem capiebat: cum ploraret, oculos tum auer-
tebat, tum verò ab eo dormiente muscas abigebat.
Arundines ei pro pabulo obijciebantur, quas et
omnem cibum, nisi puer adesset, reijciebat. Nutrix
igitur necesse habebat postea quàm eum lacte com-
pleuisset, elephanto curatori apponere, vel omnino
elephantus non parum iracundia incitabatur, ac
nonnunquam in verbera erumpebat, interdum etiam
cum vagiret infans, cunas ubi iaceret mouebat: super
eidem ipsi ex hoc motu oblectamenta et solatium
sicut nutrix, afferre studebat.

De odio elephantis in adulteros. CAP. XV.

Obtrectationem ac riualitatem vehementem
diuersorum animalium porphyreonis, canis
et ciconiæ diximus suis locis: nunc mihi exponen-
dum videtur elephantis odium in eos qui cum alienis
uxoribus stuprum faciant. Nam cum uxorem suam
domitoris et altoris stuprari manifestò deprehē-
disset, ambos, et cum qui stuprum inferebat, et
eam qua cum id faciebat cornibus transfigens, in-
terfecit, ac in stragulis constupratis, et lecto adu-
terato iacentes reliquit. Ut verò primum elephantis
rektor venisset, et manifestò nefarium facinus
et huius vindicem cognouit, hoc quidem factum
ab Indis

ab India huc ad nos manauit. At Romæ aliud si-
mile euenisse audio: præterquam quòd addunt, ibi
elephantum non vtrunque modò occidisse, sed et
stragula veste eos texisse, et nutritio aduenienti
stragulam reiecisse, et retexisse, et proxime
inter se iacentes demonstrasse, ita ille tum facile in-
uriam illatam sibi fuisse intellexit, tum etiam ma-
xime facinus ei liquebat, vbi cornu quo ipsos confi-
xisset, cruentum perspexit.

De draconis diuinatione. CAP. XVI.

Propria etiam draconibus est diuinatione. In op-
pidulo Laninio, quod est Latine regionis, et
appellatum est à latini filia Laninia, cum Latinus
una cum Aenea pugnavit contra Rutulos, et vi-
cit ipsos: Aeneas Anchisæ filius Troianus vicit
Laninium urbem quam matrem primariam Romæ
dicere possumus. Hinc enim profectus Ascanius
Aeneæ et Creusæ Troianæ filius cōdidit Albam:
Albanorum enim Roma colonia est. In Laninio lu-
cus magnus et densus colitur, et habet vicinum
templum Iunonis Argolicæ. In luco est antrum
magnum et profundum et est draconis cubile.
Virgines sacræ certis diebus accedunt ad lucum ma-
nibus offam ferentes, et oculos linteis velatos ha-
bentes, sed ducit ipsas recta via ad cubile draconis
spiritus diuinus, et sine offensione pedetentim et
quiete procedunt, tanquam non velatis oculis viden-
tes, quæ si virgines sunt draco capeffit cibos castos

Et animali dijs charo conuenientes: sin virgines non sunt, ieiunus manet præsciens earum corruptelam. Formicæ offam virginis corruptæ minutatim primò concidunt, vt eius frusta facile ferre possint, deinde extra locum efferunt, purgantes locum. Cognoscitur à vicinis factum Et accusantur vitia: te virgines, Et ex lege supplicijs affectæ puniuntur.

De dracone Melitæ Aegyptiæ. CAP. XVII.

Dicit Homerus, difficulter dij videntur manifesti: quiddam simile habet draco in sanctissimis honoribus diuinis Et idipsum scire non utile. Quod dico tale est. In Melite Aegyptia draco est sacer in turre, Et colitur, Et habet ministros Et mensam Et crateram, in quam quotidie farinam subigunt Et temperant melicrato deinde discedunt, Et postridie reuertentes vacuum inueniunt crateram. Ministrorum senior vehementi desiderio afficiebatur vt videret draconem: itaque solus ingressus vt fecit consueta, substitit, draco ascendens in mensam epulabatur: at ille curiosus portas aperiens de more clausas strepitum edidit vehementem, draco indignatus discessit, ille quem cupiebat videns suo malo factus est demens, Et cum dixisset quæ vidisset Et vt se impiè egisse confessus esset, factus est mutus, Et non multo post cecidit Et mortuus est.

Pecul

Propria Et hæc animalium sunt, pavo contra fascinoles lini radicem velut amuletum quoddam naturale inquit, Et sub altera ala occultatam circumfert. Equi vrina si impediatur virgo soluens zonam quam fert, si equum zona verberet in fronte, statim dicitur vrinam Et quidem multam meiere, Et dolore liberari. Equam in res venereas insanientem sedare facile est, vt Aristoteles tradit, si quis ipsius iubam toronderit. Verendum enim Et desinit lasciuire.

Quemadmodum mures ruinofam domum collapsuram prænoscent. CAP. XIX.

Quod vicinâ domum ad edendas ruinas mures Et mustelle præsentunt, idcirco eius casum Et collapsionem præuertentes ex ipsa emigrant: quod quidè ipsum in Helice oppido vsu euenisse dicitur. Cum enim Helicenses impij facinus in se aduersus Iones admisissent, eos nimirum in altaribus maciantes, tum sane his propinqua ruina ex ostentis portenta fuit. Nam quinq; antè diebus, quàm Helice funditus euertetur, qui in ea essent mures, mustellæ serpentes Et spondyli, ceteraq; eiusmodi frequentia, via quæ est in Coriam exierunt. Quod quidem facinus Helicensibus id ipsum intuentibus summam quidem admirationem mouebat: verumtamen quamobrem discederent causam conijcere

non quibant: postea verò quàm ex vrbe hæc animalia excessere, ex terræ motu tantæ labes domorum noctu factæ sunt, vt non modò ex hoc casu desederit vrbs, & conciderit, atque ex permulta tempestatis alluione funditus deleta fuerit, verum etiam cum fortè decem naues Lacedæmoniorum in vrbis portu stationeque essent ex marinorū æstuum tempestate perierunt. Diuina enim iustitia satellitibus atque ministris bestijs ad vlciscendos impios homines vtitur. Cui rei etiam testimonio est Panteclæus Lacedæmonius, qui cum fabros Dionysianos iter facere ad Cytheram per Spartam prohibuisset, post in sessione Ephorum à canibus laceratus fuit & distractus.

De canibus Adrani oppidi Siculi. CAP. XX

IN Sicilia Adranos vrbs est, vt dicit Nymphodorus, in hac vrbe templum tutelaris dei eius loci clarum dicit esse. Verum quæ de deo ipso dicti quo modo patet & expeditus est & propitius egestibus, prætereo. Iam illud dicā. Canes sunt sacri & cultores ipsius dei, & pulchritudine & magnitudine superantes Molossos canes. Sunt non minus quàm mille, qui interdum adulantur & blandiuntur ingredientibus templum & lucum siue externis siue indigenis: nocte verò ebrios & iam à via aberrantes, tanquam itineris duces liberaliter ducunt præcuntes in domum suam & debacchantes & cõtumeliosos ex nimia vini petulantiā vsciscuntur

tur & debitis poenis puniunt: nã in ipsos insiliunt, vestem lacerant, & castigant, ac furari conantes acerbissimè lacerant.

De cochlea marina.

CAP. XXI.

Cochlea marina quæ in mari rubro nascitur, cum maxima magnitudine, tum formosissimo aspectu est. Nam integumento rubro est: clauiculas habet varias pictas florentes, sic à natura descriptas, vt dissimiles non sint contextæ ex florum varietate aliorum in alios implicatorum coronæ, siquidem colores virides latei purpurei situ alternante, atque pariter, equalitèrque interuallis inter se distantibus asperguntur, atque distinguuntur.

Quemadmodū delphinus semper mouetur.

CAP. XXII.

XXII.

Delphinum perpetuo motu præditum esse ferunt, nec quoad viuit, ne dormiens quidem à motione conquiescit: cum enim necesse habet dormire, ex alto ad summā aquam elatus, vt totus videatur, dormit: non enim somni expers est, atque ita dormiens, in profundum tandiu depellitur, quoad imam sedem maris contingat: ad quam postquam funditus delapsus est, terræ pulsus è somno excitatur: deinde ex alto emergit, ac repetito somno similiter atque prius ad maris fundum appulsus, expergitur, tum rursus eminet extra aquam, & hoc ipsum sepe facit, eamque ob causam inter quiete ac actionem agens, nunquam omnino à motu quiescit.

De citharædo pisce maris rubri. CAP. XXII.

IN mari rubro piscis procreatur, cuius corpus ita figuratum est, ut speciem similitudinemque lingue bubule eius latitudo gerere feratur: squama non magnam tangenti asperitatem habent, subaureo est colore, lineisque à summo capitis vertice ad extremam caudam sic distinguitur, ut eas citharædiculas contentas esse dicas, unde is citharædus appellatur. Os ei pectus it, & subsidet, idemque nigerrimum est, cinguloque croceo circumligatur. Vertex varietate distinguitur fulgore aureo & nigris quibusdam lineis & pinnas aureas habet: cauda est nigra præter extrema. Ea enim candidissimo colore asperguntur: alij item picti nasci dicuntur toto corpore purpurei certis intervalles aureo-las lineas possidentes: eorum verò caput cingulis violaceis illustratur, vno quod est ante oculos ad branchias pertinente: altero secundum oculos usque ad medium caput excurrente, alio autem tanquam monili sic collum circumplicante.

De pardali pisce & oxyryncho. CA. XXIII.

Pardalis piscis, ut ij qui ipsum viderunt dicunt, in mari rubro nascitur, colore & maculis orbiculatis similis est terrene pardali: oxyrynchus, quem mare rubrum profert: ore est prælongo, oculis ad similitudinem auri fulgentibus, palpebris albis: eius dorso signa pallore insignita sunt, pinnæ priores ei nigre existunt. Eæ verò quæ sunt

in dorso albæ, cauda proluxa & prasino colore quæ mediam aureola linea interfecat.

De hinnulo intelligente Græcum sermonem.

CAPVT

XXV.

Ptolomæus secundus, quem etiam Philadelphum appellant, cerui hinnulum munere accepit, qui lingue Græcæ innutritus sic ad Græcum sermonem assuefactus est, ut loquentes intelligeret: cum tamen ante hunc ipsum creditum esset solam Indorum linguam ceruos percipere.

Quemadmodum fœminis mares præstant.

CAPVT

XXVI.

In rationis expertibus mari prærogatiuum honorem, atque præstantiam quandam natura largita est: mas enim serpens cristas habet, gallus item formæ excellentia illustratur, ceruus cornibus præstat, iuba leo antecellit, cicadarum mas voce antecit.

Quæ bestiarum belli causa fuerint. CAP. XXVII.

Gracis & Troianis belli causam Helena dedit, Darij vxor quod ancillas Atticus & Ionias habere desideraret, Persis ad bellum Græcis inferendum argumentum dedit, & tabella contra Megarenseis causam attulit Græcis longissimi belli gerendi, Magnesium atque Ephesios locusta ad bellum excitauit, atque inflammavit, columba Charnos & Illyricos in bellum comisit, Thebani in Aegypto de cane contra Romanos pugnassee dicuntur.

Paruæ causæ saepe magnorum impetus re-
presserunt. CAP. XXVIII.

Pythocharin Auleten cum ad tibiā magnā
contentione incitatos & generosos numeros
caneret, luporum impetu repressisse ferit. Musca-
riū multitudo Megareses sedibus pepulit. Phaselidas
vespæ fugarunt, scolopendræ exegerunt Rhœtienses.

De ouibus sine felle. CAP. XXIX.

Oves in ponto sine felle esse dicuntur, contra
in Naxo insula duplici felle præditas esse.
Aristotelis filius Nicomachus in Budianorum re-
gione ait albam ouem nullam nasci, sed nigras om-
nes esse.

De meropis pietate aduersus parentes suos.

CAP. XXX.

Merops eo iustior ciconijs existimanda est,
quod non in senectutem parentes alere dis-
fert: sed statim ut per ætatem volare potest, hoc
ipsum exequitur, iustitia enim & pietate omnibus
auius præstat.

Quod etiā rationis expertia deus procurat.

CAP. XXXII.

Peculiare etiam animalium hoc bonum. Nam
ipsa dij etiam procurant, neque ea negligunt,
etsi ratione carent, non tamen prudentiæ & sapien-
tiæ in rebus ad se pertinentibus sunt expertia, quo-
modo dij sint amica dicam ex multis pauca. Vir
eques Lineus appellatus equi habebat aspectu for-
mosum

mosum, cursu velocissimum, robore animi fortissi-
mum & bonum ad ludos equestres, & genero-
sum & valentem in bello insequi ubi opportuni-
tas & secedere ubi necessitas esset, ex his omnibus
pretiosa possessio equus erat: eques verò illustris
inter equites videbatur: accidit ut is equus tanta
virtute equestri præditus videre non posset dextro
oculo ob plagam acceptam. Lineus videns suam
spem omnem fluctuare in morbo equi generosi sui,
ad Sarapidis templum equum ducit, & ex animo
deum tanquam pro fratre aut filio rogat ut mise-
reatur supplicatis pro equo nihil mali operato, nam
homines nonnulli autores sunt suorum malorum,
vel cum faciunt aliquid impium, vel cum dicunt
malum: sed equi, dicebat ille, quod sacrilegium? quæ
causes? quod maledictum? Testatur deum & ipse
ut nullo malo unquam quenquam affecisset, quare
commilitonem suum & amicū deprecatur ut mor-
bo liberaret. Deus igitur misertus egrotantis &
supplicantis pro egrotante non neglexit sanare ra-
tionis & vocis expertem, & præcepit non oculum
foiendum esse cum infusione, sed fomentis siccis te-
pes faciendum, medio die in templi porticu quæ cum
essent facta sanatus est equi oculus, & Lineus pro
beneficio accepto tanquam pro sua vita recepta deo
sacrificauit. Equus exultabat circum templum, hin-
niebat, fremebat, apparebat maior, & pulchrior
& lætior, & circum altare currens & circum

gradus sese versans, videbatur deo seruatori gratias habere. Iam verò agricola in vinea cum faceret scrobem ut palmitem plantaret, ligone fregit scrobem aspidem & hominibus minime hostem, terram effodiens cum vidisset caudam harena inuolutam & mediam partem ex ventre in collum assurgentem & adhuc serpentem & cruore perfusum propter sectionem stupefit, & in manum vehementissimam cadit: interdum quidem rationis impotens erat, & noctu demens ex lecto exiliebatur & dicebat se aspidem urgeri & tanquam vulnus accepisset horribiliter vociferabatur, implorabat socios, aspidem occise à se ipso imaginem minantem videre se dicebat, & profitebatur aliquando se ab illo lèdi, & illum dolore affici ex his quæ faciebat constabat. Eius propinqui postquam diu egrotasset, ipsum ducunt supplicem ad Sarapidis templum & deprecantur ut deus repellere & tollere velit aspidem prædictæ visionem. miseretur igitur deus hominis & sanat. Ut impunita non mansit aspidem, dictum abunde est. Pauonem Indicum donum accipiens rex Aegyptiorum maximum & formosissimum non existimat cum alijs gregalibus alterum esse vel delictiarum causa in domo, vel cibi gratia, sed attribuit urbis custodi Iouis, indicans huic dedicandum esse deo. Iuuenis gulæ luxurique delictus & permultum diues vndique varietatem cibi & cum periculo paratam & plurimi constantem

lucrum

lucrum existimans præter quàm quòd magnam mercedem sacrilegijs proponit cuidam, qui minister dei erat: præterea pollicetur aliam mercedem, hic adducit pauonem capere aggreditur ut diuiti afferret: at hic pauonem non videt, sed aspidem maximam rectam videt in se concitatam, itaque primò timuit & secessit: sed prodigo iuvene instante & impellente minister ad pauonem inquirendum rediit. Pauo se ipsum alis sublimem efferens neque in vlla arbore ex his quæ sacræ erant ad templum sedit, neque in vllò alio loco excelsò sed in medio templo dei constitit, & in ipsos rectis oculis intuebatur velut subostendens se illorum insidijs superiorem esse, & esse in loco vnde non esset illis fas ipsum capere, quapropter cum nihil factum fuisset, is prodigus qui pecuniam dederat, illam repetebat: ille non reddebat, dicens se quod in se esset omnino fecisse & non potuisse deorum possessionem surripere, rixa igitur ut solet & vociferatio exorta inter eos est. Sacerdos superuenit his altercantibus & percontatur causam cur in templo contenderent, illi inter se accusant: & diues quidem conuictus & minis affectus ubi discessisset, & alterius aus os deuorasset, cum summis doloribus vitam finivit, ministerum sceleratum ut sacrilegum urbis magistratus puniuit: pauonem verò neque viuètem neque mortuum vidit: qui quidem pauo ubi centum annos vixisset, è conspectu hominum ablatu est. Cum superioribus

consentit

consentit Cissus ita appellatus minister Sarapidis: is primum vehementibus insidijs appetitus à sua amasia, deinde ab uxore cum ova serpentum comedit et grauius laboraret, et ex eo moriturus videretur, rogat deum. Iussit deus vt emeret murenam viuam et poneret manum in viuariū. Cissus paruit et demisit manum: murena manum mordicus premebat: quæ abstracta, simul morbum abstractit à iuvene, et ita murena ministra curationis dei ad vestras aures peruenit. Chrysimum tempore Neronis sanguine vomentem et tabescentem iam sanguinem tauri bibentem idem hic deus sanauit. Ego hæc dico animalia vsque eò dei esse amica, vt et à dijs seruentur, et per illa seruent alios, vt Bathylim Cretensem tabe laborantē hoc malo deus liberauit esu carnis asinine.

De equorum lauatione. CAP. XXXII.

EX ijs qui equine tractationis periti sunt, alii diu equum delectari lauatione, vnguentis. Simonides in iambis dicit Persas post Cyri pugnam in Lydia camelos simul cum equis alere, equorum metū ex camelis conuictu conantes expellere, equos commodiores esse ad currus ducendos dicunt.

Diuisio animalium. CAP. XXXIII.

CHartilaginea vocantur quæ squamis carent, vt murena, conger, torpedo, pastinaca, bos, mustellus, delphinus, balena: hæc enim sola de aquatilibus sunt viuipara. Mollia appellantur ex aquatilibus

tilibus ossium expertia vt polypus, sepia, loligo, vritica, quæ etiam sanguine et visceribus carent: crustis tenuibus tecta, astaci, squille, cancri, paguri, hæc senectutem exuunt, siliceis testis conclusa conchæ, murices, buccinæ, turbines, echini, locustæ. Iam dentibus serratis prædita esse dicuntur, quæ dentes teretes et acutos habent, vt lupus, canis, leo, panthera, hæc eadem sunt carniuora: vtrinque dentati, homo, equus, asinus et sane adipem habent. Dentes continuos possidet bos, ovis: dentes exertos habent, quæ extra dentes eminentes ostendunt aper, nam elephanti potius quàm dentes cornua appellanda sunt, insecta vt vespe, apes: hæc enim spiratione carere dicuntur: ambigentia equus, fluuiatilis, lutrix, castor, crocodilus: corticibus teguntur lacertus, salamandra, testudo, crocodilus, serpens. Hæc quoque senectutem exuunt præter crocodilum et testudinem. Bisulca equus, asinus, bos, elephante, capra, ovis, sus: multifida, vt homo, canis: planipeda, cygnus, anser: cuteis alis prædita, vespertilio, vinctis vnguibus sunt, quibus incuruum est rostrum vt accipitres, aquile.

De chenolopece. CAP. XXXIIII.

Pillos suos chenolopis vehementer amat, eandemque operam quam perdix in eis tuendis ponit, nam ante suos fœtus sese prouoluens aucupii spem sui capiendi ostendit: hi vero interea cum venator illuditur elabuntur, quibus fuga elapsis is sese alis

alis alienans discedit, ac sepe ut pulli facilius elabantur capiendum se venatoribus præbet.

De accipitre.

CAP. XXXV.

INterea accipiter quoad viuit, cum apud Aegyptios egregie charus deo esse existimatur, tum post excessum à vita futura ostendere, ab eodemque somniorum significationes proficisci atque apud eosdem populos tripoda accipitris aliquando fuisse vnde oracula consulentibus diuino instinctu afflata funderentur.

De animalibus duplex membrum habentibus ut perdices, lepores, cerui & alia.

CAPUT

XXXVI.

Perdices paphlagones duplici corde Theophrastus confirmat: in Bisaltia duplex iecur lepores Theopompus ait habere: Apion verò nisi iungatur, ceruos locis quibusdam quatuor renes habere: idemque affert Oeneo in Menide regnante bicipitem gruem apparuisse, tumque Aegyptum feracem extitisse, atque sub alio rege quadricipitem auem visam fuisse, & quanta antea nunquam. Nilum alluione redundasse, frugumque ubertatem mirificam fuisse, quadricornem ceruum Nicocreon Cyprius habuit, quem Pythio consecrauit: oues quadricornes & tricornes sunt in templo Iouis custodis vrbs. Ego cera fictum bouem quinque pedibus vidi sacrum & dedicatum deo qui colitur ad Alexandream in luco ubi persee arborescunt.

sive perpulchra umbra opacant. Pedem is in armis appensum habebat cum ad ingrediendum adiuuantem, tum absolute factum, & hæc non videbantur omnino naturæ consentire, ego tamen quæ ad meos oculos & aures peruenerunt, dixi.

ELIANI LIBER

duodecimus historia animalium.

De orphis sacris piscibus Myrensi.

CAPUT

I.

IN Myrensi Lyciæ sinu Apollinis templum est, ad cuius sacerdotem vitulinas carunculas distrahentem orphi adnatant, & tanquam sane conuiuiæ ad epulas inuitati, carnes comedunt: & verò immolantes ex eo magna voluptate afficiuntur, quod pisces sua sacificatione pascantur: quod quidè ipsum res suas bene & feliciter sibi casuras esse significare persuadent, idcircoque propitium esse sibi deum dicunt, quod suis cibis pisces expleantur. Quod si caudas carnes in terram eijciant, tanquam sordidas à se

à se detestantes, inde sibi iram dei protēdi arbitran-
tur. itēque huiusmodi piscium genus sacerdotū
vocem & agnoscit, & si ad eos à quibus appella-
tur, accesserit, sic incredibilem ipsis latitiam affert,
at si contrā fecerit, magnum dolorem eis dē munit.

De Hieropolitanis piscibus. CAP. II.

AD Bambycem olim sic appellatam, nunc ve-
rō Hierapolim à Seleneo nuncupatam pisces
& sacri habentur, & confertis turmis natant, du-
ces item habent, & cibos quos eis vorandos obij-
ciunt exedunt & conficiunt, maximēque ex omni-
bus piscibus amicitiam inter se seruant, perpetua-
que pace deuinciuntur: siue quod deus hunc animo-
rum consensum eis afflat, siue etiam quia obiecta
escis cum abunde expleantur necesse non habent
aliorum attingere escas.

De agno Aegyptio habentē duas caudas &
duo capita octoque pedes. CAP. III.

Dicunt Aegyptij, quibus non assentior, octo
pedibus & duabus caudis pręditum tempo-
re Bocchoris regis agnum fuisse, & vocem misisse,
& duo capita decantant habuisse, & quatuor cor-
nua. Homero igitur danti vocem Xantho equo
ignoscere par est. Poeta enim erat.

De renascentibus pennis accipitrū. CA. IIII.

Illud etiam de accipitribus scio me auduisse.
Antequam Nilus Aegypto innatet & accipi-
tres pennas iam senescētes amittere velut plantarū
ramos

ramos sicca folia & renasci nouas, molles, teneras,
formosus velut florem ex arboribus. Genera acci-
pitrū plura esse significare videtur Aristopha-
nes, cum ait, Sed misimus ter mille accipitres ex
equo sagittas iaculantes. Omne genus accipitrū
ungues aduncos habet. Ex genere eorum sunt tin-
nunculus, buteo, gypsi, cymnidis, aquila: separatim
consecrati sunt multis dijs, perdicotheres & in acu-
tum desinentes pennas habens, & celeriter volans,
Apollinis minister esse dicitur: osi fragam & har-
pam Minerę attribunt: columbarium Mercurio
sacrum esse dicunt, Iunoni tanysipteron, buteonem
Dianę, matri deorum mermon: ita legitur in Æe-
liano, & alibi inuenimus, morphnon genus aquile,
& mermon esse genus accipitris, item alios alijs
dijs consecratos esse.

De mustella, quam Thebani in Bœothia ado-
rant, & de muribus smynthiis. CAP. V.

AEgyptios quod diuersa animalium genera in
deos referant, & sacra religione colant,
multiplex & varius risus consequitur. At The-
banisatione quidem Græcis risu obruendi, qui mu-
stellam religiose venerentur & dicant, cum Her-
culem Alcmena parturiret, & parere non posset,
hanc accurisse, & parturiendi vincula dissoluisse,
eoque esse factum, in lucem vt Hercules expedi-
tus exiret. Mures item adorant ij, qui Troadis
Aniaximum incolunt, vnde Apollinem, qui apud

eos magna religione est Smynthium appellant, mu-
 rem enim Smynthium Aeoles & Troiani nomi-
 nant, sicut Aeschylus in Sisypho testatur, cum ait,
 Sed agrestis quis est Smynthius. tum verò apud
 Smynthios cicures aluntur mures, eisque victus pu-
 blicè præbetur, atque infra altare, ubi degant lati-
 bula habent. Apud etiam tripodem Apollinis mu-
 manet, de cuius religione hanc accepi fabellam, per
 multa murium milia cum Aeolium & Troiano-
 rum segetes inuasissent, atque immaturas succidis-
 sent, & simul eis qui earum sementem fecissent
 infructuosas reddidissent, cumque Delphicus deus
 de hac re consultus esset, respondisse: oportere signi-
 ficare Smynthio Apollini, eos quibus datum esset
 oraculum responsum secutos, ab hoc murium impe-
 tu liberatos fuisse, & frumentum eis ad solitas
 messes peruenisse. Huc etiam addunt Cretenses
 in coloniam domo missos Pythium rogasse, quem-
 piam sibi locum ad habitandum appositum osten-
 deret, illum oraculum edidisse, ubi terra geniti bel-
 lum eis inferrent, ibi considendum, atque urbem ex-
 citandam esse: ita eos profectos in Amaxytum ca-
 stra posuisse, ut illic quiescerent: murium verò in-
 credibilem multitudinem erupisse, & clypeorum
 lora derossisse, & arcuum nervos deuorasse, ex
 quo coniecturam duxerunt illos esse terrigenas,
 proinde ad armorum inopiam redactos, hunc locum in-
 coluisse, atque Smynthio Apollini templum excitasse.

Defuncti

Defunctos sui generis delphini sepeliunt.

CAPVT

VI.

Mortuorum etiam memoriam delphini te-
 nent, & suos gregales extinctos non pro-
 dunt: imò verò defunctos in inum delabentes,
 cum ex altitudine ad summam aquam alleuant,
 tum ad continentem velut funere illos efferentes,
 hominibus ipsos sepeliendos tradunt: post verò
 sequitur magna delphinorum multitudo, tan-
 quam funeri operam dantium, atque in extin-
 ctos honorem conferentium, sanèque eos ab im-
 petu aliarum beluarum ne deuorentur defenden-
 tium. Itaque homines rei musice intelligentes, ve-
 uerentia study in delphinorum musicam adducti,
 humatione eos afficiunt. Vos verò inscitie ve-
 niam agrestibus hominibus qui à musis auersi
 sunt, delphini tribuite, quandoquidem vel ipsi
 Atheuienses Phocionem probum virum inhu-
 matum proiecerunt: tum Olympias, quæ filium
 Iouis peperisset, ut ipsa gloriabatur, & ille pro-
 fitebatur, insepulta iacuit. Pompeius magnus
 cum tot tantæque res præclaras gessisset, sum-
 mis victorijs partis, de triplici orbis parte trium-
 phasset, interfectoris sui patrem seruasset, &
 in regnum restituisset, Aegyptij non modo in-
 terfecerunt, sed capite mulctatum proiectum ad
 litus reliquerunt.

X. 2

Leonibus in Aegypto religiosus cultus non modo tribuitur, sed etiam ex ijs vrbs nomen trahit: quorum sanè vim ac naturam exponere non alienum videtur. Tempa habent sibi consecrata, & sedes ad commorandum amplas, & ad exercendum spatia & curricula laxa, tum eis bubulæ canes quotidie præbentur, quas distractas, atque ab ossibus nudas cum interea exedunt & conficiunt ab Aegyptijs incantantur Aegyptia voce. Cantionis argumentum huiusmodi est, ne ex aspicientibus quenkum fascinent: & videtur cantio pro amuleto esse. Neque verò eorum modo permulti diuinitatem & religionem apud ipsos habent: verum etiam sedes eis dedicate, è regione contrarios auersosque aspectus habent, quarum fenestæ tam quæ ad solis exortum pertinent, tam etiam quæ ad occasum spectant, apertæ suauiore viuenti rationem eis, & iucundius habitandi domicilium efficiunt, tum eis etiam sunt exercitationis loca ad tuendam valetudinē, tum propinquæ palestræ, eos ideo Vulcanus Aegyptij consecrarunt, quod sint naturā vehementer ignitas, atque adeo exteriorem ignem ob copiam ignis interioris ægerrimè intuentur, & frangunt, tum leonem iccirco solis domicilium constituunt, quod igneus sit, simul & solem cum est æstiuo tempore calidissimus, accedere ad leonem cælestem

cælestem dicunt, & ij quidem qui magnam Heliopolim incolunt in templi vestibulis eos diuinæ cuiusdam sortis, ut Aegyptij dicunt, participes alunt: nam ijs, quibus propitius est deus, somniorum significationibus secundum quietem futura non solum ostendunt, sed etiam a periuris quod insurandum non conseruent, & fidem violent non longo interuallo atque adeo euestigio deo eis iustum impetum afflante pœnas illorum fraudi debitas repetunt. Empedocles inquit, Si post excessum è vita homo de semetipso in bestiarum naturam demigrat, multo præstantissimam commutationem esse, quæ fit ex homine in leonem. Sin homines è natura sua in plantas commutantur, optimam esse conuersionem, & demigrationem ex humano genere in laurum. Quod si Aegyptiorum, qui in notione nature versantur, rationem estimatione dignandam ducimus, hæc etiam non leui momento æstimare oportet, cum attribuunt igni huius animalis anteriora, aquæ verò posteriora. Sphingen Aegyptij, qui sculpturam exercent, & Thebanae fabula duplici natura conformantes, biformem nobis conantur representare, ipsum ex corpore virginis & leonis cum gravitate, & compositione architectantes. Hoc Euripides significare videtur, cum ait, Caudam vertens seadebat in basi leonis pedes habenti. Iam verò Nemæum leonem ex luna excidisse dicunt, id quod

Epimenides designare videtur, cum ait, Ego sum genus lunæ quæ leonem horrens excussit feram, leonem in Nemea duces ipsum propter venerandam Iunonem. Sed hæc in fabellas rejicienda nos leonum vim cum antè, tum nunc abunde explicuimus.

De pyrausta.

CAP. VIII.

EX ignis fulgore pyrausta, quod vehemènti afficitur voluptate, idcirco cum flamma vel maxime viget, ad lucernas aduolat, atque nihil apprehendere videtur. At enim delapsus, viuis comburitur, huius Aechylus tragicus poetameminit, cum ait, Timui stultam mortem pyraustæ.

De cinclo auc, quam motacillam appellare possemus. CAP. IX.

Cinclus avis, quod posteriore parte debilis sit, ideo per se dicunt hanc non posse sibi nidum construere, sed in alieno parere, eamque ob rem pauperes in rusticorum prouerbio cincli appellari solent. Caudam mouet, ut apud Archilocum Comæryllus. Aristophanes etiam meminit cincli in Amphiarao, dicens, lumbos ex summo *Διὸς κλισίου*, id est, moueto more Cincli viri senioris. Celebrat autem bonam incantationem in comœdia inscripta Gera senis Obstipi *κλιταλιόβοταρ γέρωνος*, item in comœdia Tympanistis appellata, ut puella virginis lyre amantes leniter saltantes, comam manibus

bus reuocantes apud Dianam Ephesiam pulcherrime clunes sursum deorsum motitates more Cincli.

Quemadmodum sua sponte mures cum moriuntur eorum partes non generantur, sed sigillatim extinguuntur. CAP. X.

Mures qui non ex insidijs, sed sua sponte moriuntur, defluentibus membris, è vita paulatim excedunt: vnde profectum id quod est in prouerbio, Iuxta muris interitum. Cuius Menander meminit in Thaide. Flagranti autem libidine dicunt mures esse, testemque Cratinum afferunt, dicentem in poemate inscripto, Fugitiuus: Age nunc tibi ex æthere murinam lasciuia Xenophontis fulmine percutiam. Atque foeminam quoque murem maiore Veneris rabie flagrare dicunt. Et rursus apud Epicratem in poemate quod inscribitur Chorus: Postremo subiit detestabilis leena, deierans per Dianam esse vitulam, esse virginem, esse pullam indomitam: at illa murina erat.

De tauro quem vocant Aegyptij onuphin.

CAPVT XI.

Colunt Aegyptij nigrum bouem & vocant Onuphin, & loci nomen vbi nutritur, Aegyptij sermones vobis dicunt: maximus hic bos est & excedens chaonas quos Celerinos vocant Thespoti & Epirotæ, stirpis esse boum Geryonis narrantes: hic onuphis depascitur herbam medicam.

Omniū velocissimi sunt delphini. CAP. XII.

Non modo aquatiliū bestiarum, sed etiam terrenarum omnium delphinus velocissimus, & ad saliendum præstantissimus est, nauium enim sicut Aristoteles ait, malos transilit, & causam conatur asferre eiusmodi. Quemadmodum enim urinatores animam continent, sic ille primò spiritum comprimit, deinde corpus sicut sagittam nervo expulsam iaculatur, nā spiritus intus compressus, & illum & urinatores impellit & iaculatur.

De physa pisce. CAP. XIII.

Physa Aegyptius piscis admirabili natura præditus est, nam eum notionem habere ferunt, quando luna augeatur & diminuatur, eiusque iecur cum luna pariter decrescere, pariterque recrescere, corporisque habitu modo esse opimius, modo gracili & tenui.

De glanide pisce. CAP. XIII.

Glanis piscis incola Meædri & Lyci Asiæque fluminum, & Europei Strymonis speciem siluri similitudinēque gerit. Ex piscibus suorum foetuum amantissimus est, nam simul ut foemina peperit, cura quidem illa de partu suo liberatur, ac nimirum cubitans suorum tuitione exsoluitur: at verò assiduum se præstans mas custodem ad conseruationem eorum quæ procreauerit, adiungit, & eos ab omnibus insidijs prohibet: atque sicut Aristoteles inquit, hamum deuorare potest.

De rana & de hydro & crocodilo. CAP. XV.

Quod natricem colubrum rana malè oderit, atque incredibiliter pertimescat ipsum ideo contra summa vocis contentione exterrere conatur. Ad comprehendendos homines aliæque bestias crocodilo hæc est malitia, & veteratoria, ut quæ nouerit eos in flumen descendere, vel ad aquationem, vel ad conscensionem in naues, viam ore quod quidem ipsum permulta compleuerit aqua, de nocte madesfaciat, præcipitem efficere studens, quo faciliorem sibi captu prædam reddat: ij sane quoniam lubricum gradum sustinere non queant, præcipientes aguntur, & crocodili impetu corripuntur, & deuorantur. Iam tamen si non pauca sint trochilorum genera & nomina, quæ sane quidem quoniam dura sunt, & ab aure religiosa, & tereti auersa prætere: haudquaquam cum ijs omnibus fœdere deuincitur amicitiamque colit crocodilus, sed cum solo nuncupato eladoryncho societatem atque amicitiam facit, enimvero nulla hic offensione hirudines ei legere potest.

Vbi crebrius abortus fiant. CAP. XVI.

In austrinis vel regionibus vel tempestatibus partus magis relaxari atque adeo decidere Democritus ait, quàm septentrionibus, quod quidem ipsum cur fiat causam affert: quia ventrem ferentibus corpora austro laxentur, & dissoluantur, iecirca receptaculo dilatato & longe lateq; diffuso.

Et male compacto partus errare vagari, eosdemque concalesfactos huc et illuc dilabi et disfluere, ac iam locis disclusis et remissis facilius excidere. Contra si tempestas sit frigida et septentriones venti sint locorum astrictione foetus contrahi, et comprimi ut de locis dimoueri ac depelli non queant, nec sane dissolutione et laxitate quasi tempestate quati, praesertim cum a perturbatione coquiescant et firmissima sede distringantur ut facile ad pariendi tempus durare possint, in frigore consistit in calore excidit saepe, necesse enim dicit Democritus calore redundantem venas et articulos laxari.

Cur ceruorum cornua renascuntur. CAP. XVII.

Causam cur cornua ceruis renascantur Democritus eam dicit, ventrem is calidissimum esse, et eorum venas per vniuersum corpus pertinentes esse rarissimas, et os quod cerebrum amplectitur membranae instar tenuissimum et perarum esse, indeque ad summum capitis verticem crassissimas atque opimas venas exoriri, itaque cibum et huius nutrimentum minime concoctum a nativo calore in totum corpus eiusque partes distrahitis idemque ait eis pinguitudinem extrinsecus circumfundi, simul et cibi vim per venas in caput retorqueri, et reflecti, ex eo cornua permulto humore irrigata nasci: continenter enim vicinis ad cadendum succrescentia et influentia summovent atque expellunt priora, ac sane exortus humor extra corpus

pus durefcit ab aere eum ipsum consolidante, et in corneam duritatem confirmante, humor autem qui etiam nunc intra cutem subest mollis et tener partim ab exteriori refrigeratione durefcit, partim ab interiori tepore tenerum manet, quocirca recens cornu enascens, et intrinsecus premens et prodire cupiens vetus tanquam alienum expellit, et sane humor concrefcens ad depellendum antiquum infirmus est, at durefcens priora extrudere potest, quorum pleraque interno robore extrahuntur, nonnulla arborum ramis circumplicata et feram ad cursum incitatam vi impediencia abrumpuntur, eo pacto vetera excidunt, recentia ad erumpendum parata naturae munere proferuntur.

De genere bubulo castrato & non castrato.

CAP. XVIII.

Bubulo pecori castrato Democritus ait tortuosa, gracilia, longa nasci cornua, contra testibus praedito nasci secundum radicem crassa recta multoque minus proluxa, eosdemque latiori quam alteros fronte esse, nam hic ibidem cum multae venae sint ab is ossa dilatantur, simul et cornuum eruptio quoniam crassior existat, frontem huic in latitudinem profert, castrato vero quod sedes cornuum et initium enascendi perparuum habeat circulum minus dilatantur.

De bobus cornuum exportibus. CA. XIX.
Bovum genus quoddam ideo cornibus mutilum

lum est, quod vniuersum caluarie os nullas commissuras habeat, nihilque humorum confluentium propter duritiem resistentem capiat, & vena per hoc ipsum os pertinentes propterea graciliores & debiliores sint, quia minus alantur, itemque eorumdem, qui à cornibus nudi sunt eo sicciore ceruicem ac minus fortem esse necesse est, quod ipsorum per tenues venæ sint, vaccæ Arabicæ propter alētium humorum cōfluxum, qui permultum generose propagationis nutrimentum cornibus præstat eisdem excellunt: quæ verò cornibus carent, os humorem capere solitum solidius habent, & haudquaquam hunc ipsum cibi humorem recipere potest, quare vt breuiter dicam, incrementi causa cornibus existit influentia, quam sane plurimæ & crassissimæ venæ plenæ humore quātum ferre possunt infundunt.

Quemadmodum aquila puerum seruauit.

CAPVT

XX.

AD animalium naturā pertinet etiam humanitas, & sermonem asseram testem eorumque proposui, Babylonij regnate Senochoro, Chalæi dixerunt filium qui nasceretur ex illius filiam regnum ablaturum auo, auus hoc timuit, itaq; puellam diligentissime custodiendam curabat: sed fato quod rege Babyloniorum sapientius erat, parit grauidata ex quodam viro incognito. Hunc parvum custodes regis proiecerunt ex arce vbi custodiebatur puella. Aquila cum pueri casum acutissime

disset antequam puer allideretur subiit ipsum, & tergum supposuit, & tulit in hortum quendam & deponit leniter. Horti procurator pulchrum puerum intuitus ipsum nutriuit & appellauit Gilglamum, & regnauit Persis. Quod si hoc fabulosum cuiuspiam videatur, addam aliud, Achemenē Persam, à quo profici scitur Persarum nobilitas, aquilæ nutritum fuisse.

De canibus tēpli Dianæ Cretensis. C. A. XXI.

IN Creta Rocceas est, ita enim appellatur Dianæ templum vbi canes vehementem in rabiem cadunt, in hanc vbi ceciderint, seipsos ex alto præcipientes agunt in mare.

De leonibus cicuribus in templo Adonidis.

CAPVT

XXII.

IN Aelimeæ regione tēplum est Adonidis, vbi leones tantopere cicures sunt, vt eos, qui intra templum ingrediuntur, amplexentur, & adulentur, atque etiam si quis edens appellet, ij tanquam inuitati conuiui, accedunt, & acceptis quæ eis præbuerit, moderate discedunt.

De maris rubri hygrophœnice pisce, de lacerto & charace & sagittario. C. A. XXIII.

Pisces in mari rubro nasci ferunt, cui nomen hygrophœnix: is nigris lineis quas cæruleæ intersectant macula, distinguitur. Eiusdem maris lacertus est, cuius magnitudo ei qui nascitur apud nos, æqualis est, virgatus spectatur, lineis nimirum aureolis

aureolis circumdatur à branchijs ad caudam pertinentibus, quas mediâ argentea distinguit. Ore est hianti, maxilla inferior eminet in superiore, vides oculos habet, quos aureo fulgore palpebre ambiunt. Eius item maris foetura est Charax nuncupatus piscis, pinnas habet, & utrinque & à tergo auri similitudinem speciemque gerit. Inferiores partes purpureis cingulis illustratur, similiter eiusdem cauda auri colorem gerit. Purpureus color oculos pulchre adumbrat. Sagittarius in eo mari procreatur, & quoniam herinacei speciem & similitudinem habet, firmis & bene locis armatur aculeis.

De hyltrice Libyca.

CAP. XXXIII.

Hyltrices Libyca seipsas tangentem acerbepungunt, & earum aculei acerbissimum dolorem faciunt, & cicatrices puncturae ex earum aculeis apparere aiunt in mortuis.

De Simia maris rubri.

CAP. XXV.

Est etiam in mari rubro Simia, non piscis quidem hæc, sed bestia cartilaginea, & velut squammarum expers, eaque ipsa non magna. Colore est terrestri similis, tum aspectu speciem similitudinemque eiusdem terrene Simie gerit. non pisce tegmine reliquum corpus, circumuestitur, sed cuiusmodi testudinis inuolucrum est. eadem similiter atque terrestris resima est, eius reliquum corpus infar torpedinis latum est, ut dicas auem esse alius explicantem. Cum natat volare videtur. Cum terrestri

partim conuenit, partim differt, maculis distinguitur, pars illa quæ pertinet ad collum & ad branchiarum locum ruffa est, os non habet in summo rostro.

De auibus cantum mutantibus & de thoe.

CAPVT XXVI.

Lecimia colorem & vocem per æstatem in aliam speciem immutat, neque enim sic cantum variat, distinguit, inflectit, acuit, quemadmodum verno tempore merula æstate quidem canit, at enim hyeme strepit, & quasi vestis mutatione facta ex nigro colore in ruffum conuertitur, turdus vere inspicitur murino colore, æstate vero varietate circa collum coloris distinguitur: & veropisces ex alio colore in alium mutabiles sunt, ut turdi, merulae, phycides, menæ, item thoes sicut Aristoteles scribit, æstiuo tempore à pilis nudis, hyberno contra hirti efficiuntur.

De siluris piscibus.

CAPVT XXVII.

In Bubasto Aegyptia lacus est ubi cicures permulti siluri aluntur & exultantes alij in alios saliant, & obiecto ad se nutriendos pane pascuntur, idem etiam in fluminibus procreantur ut in Orontis Cylicie fluuiio: sed ij quidem iccirco minuti proueniunt quod eius confluentis nitidus & frigidus sit, quo non ipsi delectantur, sed turbido potius ac plane limoso & gaudent & pinguescunt, & Pyramus quidem atque Sarus cilices fluuij eos longe pleniores ferunt, tum Orontes Syrorum fluuius eos progig

progignit, Ptolemeus item fluuius & Apamien-
sis lacus maximos generant: permultis denique lo-
cis mansueti piscis & se appellantibus obtem-
perantes aluntur vt in Epiroticæ olim nuncupata
Stephanepoleos templo, atque in Peloro Siculo olim
Syracusiorum propugnaculo, tum in templo Iouis
Labradei fons nitidus mansuetos pisces habet mo-
nilibus & aureolis inauribus ornatos, quod qui-
dem templum septuaginta stadia ab vrbe Mylasa
distat, & ex huius Iouis statua gladius nomine
Carius appensus ideo venerationem habet, quod
Cares primi officinas belli instituerunt, pecunia mi-
litarunt, loris chyeos appenderunt, cristas galeis
accommodarunt. Cares sunt appellati à Care Ioue
Cretensi, Iupiter Labradeus nominatus quod per-
multum pluisset in Chio ad portum nuncupatum
Γερώντων. Cicurum magnus est piscium numerus,
quos Chij ad solatium senectutis exacta ætate affe-
ctis alunt, inter Eufratem & Tigritem fons inter-
esse prædicatur cuius aqua vsque ad imam sedem
perlucida est, & fluuium nomine Bura aquam
albam emittit, vbi piscium mansuetorum greges
exultantes errant, addunt indigenæ sermonem sa-
crum, sermo talis est, Iuno postquam cum Ioue dor-
misset, hic lauabatur, vt dicunt etiam Syri & in
hunc diem locus suauem odorem spirat, & aer in
circuitu tali odore temperatur.

De

Delupo.

CAP. XXVIII.

A Nimalium vim & naturam ne dii quidem
à sua cognitione scientiæque aspernantur.
Siquidem Euristenem & Proctem audio cum in
matrimonium fœminas ducere constitutum habe-
rent, profectos ad Delphicum oraculum, deum
consultuisse, quo cum Græcorum barbarorumue af-
finitate deuincti, pulchre & prudenter nuptijs
alligati viderentur: ijs deum respondisse, qua ve-
nissent, in Lacedæmoniam reuerterentur. Vbicun-
que porrò terrarum summe ferum animal ferens
mitissimum eis occurreret, inde ducendas vxores
esse, sic enim feliciter ipsis & prospere processu-
rum esse. Cui oraculo obtemperantes, cum in Cleo-
neorum regionem venissent, ipsis occurrit lupo,
agnum quem alicunde diripuerat portans: ex eo illi
coniecerunt, Apollinem de ijs animalibus oraculo
significationem dedisse: proinde ipsos Thesandri
Cleonymi probi viri filias vxores duxisse. Ergo si
probe dii tenent quodnam animal sit mansuetissi-
mum, quodque immanitate efferacissimum, non est
nobis horum scientia negligenda.

De serpentibus Indiæ. CAP. XXIX.

India multa & varia fert, & eorum aliqua
felicitis & mirabilis copie sunt testimonia, ali-
qua verò quæ digna non sunt vt laudentur, aut desi-
derentur, nam multas & diuersas terra India ser-
pentes profert, quæ non solum hominibus, verum-

A

etiam alijs animantibus perniciosè incommo-
dant: eadèque herbas defendentes à venenatorum mor-
suum perniciè, gignit: ad quarum vsum & scien-
tiam tantopere periti sunt indigenæ, vt quoddam
medicamentum cuique serpētium aduerfetur, pro-
be teneant: simul & ne acerrima veneni vis celer-
rime per corpus manet, neue idipsum conficiat, præ-
sens sibi mutuo ferunt auxilium, quod necessarium
regio ipsa abunde subministrat. Iam porro serpen-
tem quæ hominem interfecerit, Indi vtentes per-
multis in hanc rem testibus Libycis & Aegyptijs
Thebarum incolis dicunt, idcirco subterraneam la-
tebram quia terra suis ipsa sedibus eam nō amplius
recipiat, atque quasi gremio suo in exilium eiciat
ingredi nequire, sed postea errare, vagari, & plu-
rimis iactatam miserijs æstiuo ac hyberno sub dio
erumnosum omne ætatis tempus degere, neque am-
plius à coniugibus adiri, neq; ab ijs quos ex se pro-
creauerit parentem agnoscere, ergo pœnas diuina
providentia vindice etiam rationis expertia obce-
des hominum factas dependunt, quod quidem ipsum
à me commemoratur vir prudens, vt ex earū sup-
plicio documentum, ne ipse humanam occisionem
efficiat capere possit.

De anseribus.

CAP.

XXX.

Anseres acrius quàm canes ad custodiã ad-
uigilare Romani plane & exploratè perce-
perunt, cum enim acerrimum bellū Galli eis intul-
lissent.

lissent, simul & vi, atque impressione intra vr-
bem irrupissent, Romamque, præter arcem capito-
linam, ad quam difficilis ascensus erat, cepissent,
quam etiam fidei suæ permissam custodiebat M.
Manlius Consul, qui filium suum, etsi rebus præ-
clare gestis & pugna strenuè pugnata, tamen
quod iniussu Imperatoris pugnasset, morte mul-
tauit. eam tum Galli undique sibi inaccessam vi-
dentes & noctem intempestam ad inuadendos ex-
insidijs arctissime dormientes accommodatam ra-
tis, qua non custodiebatur, ac silentium à custodi-
bus erat, non arbitrantibus inde Gallos inuasuros
esse aggrediuntur, ac tum capta arx fuisset nisi an-
seres interfuissent: nam canes obiectum cibum si-
lentio edebant. At enim anseres, cum ex eorum
natura sit ad obiecta cibaria clamores tollere, &
minime ab strepitu conuiescere, editis clangori-
bus, M. Manlium, & circumfusas custodias è som-
no excitauerunt. Ex quo factum est, vt nunc iam
quotannis canes suæ fraudis pœnas Romanis dent,
cum ad memoriam veteris eorum prodicionis an-
ser certis diebus in honore est apud Romanos, &
magna pompa in foro incedit.

Quemadmodū diuersæ rationes vario mo-
re bestiis vtuntur.

CAP. XXXI.

Hæc etiam non à cognitione scientiæque
animalium abhorrent, Scythæ ligni inopia
quæ dijs immolant eorundem ossibus succensis

coquunt, apud Phryges si quis aratorem bonem occiderit, morte mulctatur. Sagarēses quotannis summa aduersus Mineruam obseruantia ei celebrant camelorum certamen, enimvero velocissimi apud eos procreantur. Saracori asinis ad ferenda onera nec vtuntur, neque tamen otiosos, sed bellatores habent, & quemadmodum in equis Græci sedentes, sic asinis hi bellica pericula excipiunt, quod si quis eorum eminentiore, & tumidiore sit dorso, hunc Marti sacrificant. Clearchus peripateticus solos de Peloponensibus Argiuos dicit certis quibusdam diebus, quos illi Arneidas appellant, serpentem non interimere: sin canis in forum ingreditur, eum interficere, in Thessalia verò is qui uxorem ducturus est pro nuptijs sacrificans, equum bellatorem inducit frenatū, atque in omnibus armis instructum, deinde sacrificatioe facta equum uxori habendus ducendum tradit, iam porro id quam significationem habeat, Thessalis explicandum relinquo. Tenedij olim præstantissimā grauidam vaccam alunt, & ei cum peperit tanquam sane puerperæ inferuiunt, pullum recentem natum coturnis induti immolant, qui eum securi percusserit lapidatione facta appetitur, atque ad expiandam occisionem in mare fugit. Erythrienses Dianæ in loco appellato Myrintho sacrificant mutila.

P De amore canis in dominū. CAP. XXXII.
Reter ea equidem quæ suprà dixi, intellexi Xanthip

Xanthippi canes domini perstudiosos fuisse eo tēpore, cum ingenti bello Persarum in Græciam exardescente Athenienses ex oraculis instinctu diuino afflatūque editis, relicta patria, in classem demigrarunt, tum Xanthippi canes vnā cum domino transeunti se ipsi ex Attica in Salamina traicerunt, hæc dicunt Aristoteles & Philochorus.

De portione fluij Crathis quo pecora albesunt & de ouibus. CAP. XXXIII.

Confluentem candidi coloris efficientem Crathis fluius emittit, nam ouillum & bubulum pecus, & omnis grex quadrupes sicut Theophrastus ait, ex eo bibens, de nigro ruffoue albus fit, boues quoque in Eubœa ferè omnes albi nascuntur, poëtæ Eubœam bouum principatum tenere testantur, & ἄγχι τοῦ appellantes.

De gallo qui vini ministrum amauit, itēque de graculo & apibus. CAP. XXXIIII.

Philo dicit eum, qui Nicomedi Bithyniæ regi pocula administraret à gallinaceo adamatū fuisse, tum graculo formosum puerum in amore fuisse, tum apes amatorio affectu flagrare, ob eamque causam à pungendis hominibus plerisque aculeos sustinere.

De sphinge & alato sue. CAP. XXXV.

Sphingem alatum tum pingunt, tum fingunt Somnes qui in ea arte quæ actionem manuum habet, operam ponunt. Sphingem Aegyptij qui

sculpturam exercent, suam alati Clazomenis exortum fuisse auditum est, qui Clazomenios agros vastaret, quod quidem ipsum in Clazomeniorum finibus Artemon confirmat accidisse, unde illic locus decantatus suis alatus nominatur. Id quod si cuiuspiam fabula videatur, & ego hoc idem non ignorem, tamen de animali dictum facile patior. Agatharcides ait suos in Æthiopia cornua habere.

De draconibus ophiogenum. CAP. XXXVI.

Alii mulieri erranti circum lucum Dianæ (erat hic lucus in Phrygia) draco apparuit diuinus maximus aspectus, & cum ipsa concubuit, unde appellati Ophiogenes populi à prima origine profecti sunt.

Quenam animalia apud quosdam veneracionem habeantur. CAP. XXXVII.

Lupum Delphi colunt, Samij ouem venerantur, leenam Ampraciote adorant. Causas autem cur huiusmodi bestias diuini cultus honore prosequantur, non alienum est explicare. Delphis aurum sacrum furto lectum, direptumque, & in Parnaso defossus, sicut dicit Polemon, inuestigauit lupus. Samijs item aurum furto sublatum ouis inuenit, quare Mandrobulus Samius Iunoni ouem consecrauit. Amphraciote leenam quod tyrannum suum lacerasset, & distraxisset iccirco vi sue libertatis vindicæ summa religione colunt. Miliades treis equas Olympie occisas sepultura honore

in Seramico affecit. Enagoras, Lacon, idemque Olympionices equos ad sepulturam magnificèssimè dedit.

De cetaceo genere Gangis. CAP. XXXVIII.

Ganges Indis fluminis initium ducens à fontibus, cum per se fluit, & nondum ad alios admixtus est, altitudine est viginti passuum, latitudine vero octuaginta stadiorum, cum autem alij in eum influxerunt altus profluit sexagenos passus, dilatur & diffunditur in quadraginta stadia. Insulas Lesbo, Cyrrhoe efficit maiores. Cete procreantur quorum adipe farina conficiuntur. In eo etiam testudines nascuntur, quarum testa non minori magnitudine sit quam dolium capax viginti amphorarum: generat duo crocodilorum genera: horum alteri nihil nocent, alteri inexorabili atque immisericordi voragine voracissimi sunt cuiusvis carnis: in eorum summo rostro quiddam tanquam cornu eminet, ijs ipsis administris ad vlciscendos maleficos turpissimis indicijs conuictos Indi vtuntur: nam eosdem rerum capitalium damnatos crocodilis obijciunt, neque ad percutiendos eos securi, aut ad frangendam gulam eorum carnifice egent.

Quæ esca capiuntur nonnulli pisces. CAP. XXXIX.

Peritos rei maris escam obijcere Leonides dicit coriamum & caron, quibus herbis facile capitur scarus, nam ad eas adnatat & earum suauitate tanquam prestigijs capitur: beta capit multum, delectatur enim hoc olere.

sustinent, quod si cantum contentius excitatum ad tibiam canat, ex eo tanta voluptate afficiuntur, ut lachrymas tenere non queant. Earum pastores rhododaphne arboris ramos excauantes pastoritiam fistulam conficiunt, cuius sonoro inflatu armentum antegredientes id ipsum demulcent: & Euripides quidem ait, pastores ad fistulam cantitare quosdam hymeneos, qui huiusmodi sunt ut ad Venerem equas incitent, equos vero ad ineundas foeminas incendunt, ac nimirum ad hunc modum equine nuptiae initiantur, & vero nuptiale carmen fistula praecinere videtur.

De amore & musica studio delphinorum.

CAPVT

XLII.

Delphinorum nationem esse musicae studiosam, testis amplius Arion Methymneus, ex statua posita in oppido Tenaro, & Arionis inscriptione deorum immortalium triumphus sunt. Arionem Ciclei filium ex Siculo pelago seruauit hoc vehiculum. Arionis hymnus gratias agit Neptunus, & testimonium affert, quam studiosi sint delphini musicae, & velut praemium redemptionis soluit ex hac inscriptione, quae talis est: Altissime deorum Neptune qui tridentem auream habes, & terram continens, circum te saltant ferae nauigantes, & veloces delphini studiosi musicae, maris alumni, & Nereidum puellarum quas dea Amphitrita genuit qui me in Peloponnesum ad Tenari latus traieccisti vestris

vestris curuis dorsis inuiam secantes viam, homines marini me ex naue in fluctus purpureos proiecerunt.

Quemadmodum apri & cerui musica capiuntur. CAP. XLIII.

Tyrrenorum sermone peruagatum est apros & ceruos apud eos cum retibus & canibus ut venandi sane usus ferre solet, tum multo maxime musica adiumento capi: quod quidem ipsum quemadmodum fiat iam porro dicam. Circumiectionis retibus & caeteris instrumentis accommodatis ad faciendas bestiarum insidias collocatis homo ad tibiam canendi bene peritus quo ad eius fieri potest, omnem cantus contentionem remittit & relaxat, & quidlibet ad canendum suauiter praecclare usurpat, & sensim pedetentimque progrediens in montium vertices, & conualles, atque ut breui explicet, in omnia lustra ferarum & cubilia tibiae cantu influit, ac nimirum primo in eorum aures influentis soni insolentia ipsos exterrit: deinde cum impotenti voluptate aures tenentur, tum nullo negotio comprehenduntur: cantusque suauitate permulsi & deliniti in eorum quae procreauerint & domesticarum sedum obliuionem veniunt, etiam si ferae bestiae non a locis ubi versari assueuerunt aberrare solent. Sic igitur Tyrrenae bestiae paulatim tanquam suade illaecebra ducuntur, & quasi catu praestricte in laqueos sese inferunt quibus illaqueatae comprehenduntur.

Quid

Piscationis genera dicunt esse quatuor rhetias contos, nassas, hamos, Retis ars diues est & similis castrametationi est, & pisces eo capti similes captiuis: eget vario instrumento sparto, lino albo & nigro, cypero, suberibus, plumbo, pinu, loro, lapide, velo, cornu, naue, sex remorum tabula, scy-talide, tympano, ferro, lignis, pice. Rete capit varia piscium genera, & greges varios & multos. Conti vero ars omnium robustissima eget piscatore fortissimo, cui adesse oportet hastam rectam, oleum, chordas, ex sparto confectas, facem piceae arboris, scapha, remigibus fortibus & bona brachia habentibus. Nasse piscatio insidiosissima est, & minime conuenit ingenuis viris, eget iunco, vimine, saxo, ramis, lapide, alga marina, cupressi coma, suberibus, esca, nauicula. Hamorum ratio sapientissima est, & hominibus liberis dignissima, eget equinis setis albis, nigris, ruffis, & medijs cuiusdam caniciei quibus intertexunt albas aut purpureas: aliae omnes non bonae sunt, vtuntur etiam setis suillis & termino planta, quae est similis lino, & ex plurimo & plumbo & sparto & pennis praecipue albis aut nigris & varijs: vtuntur etiam piscatores rubris & purpureis & suberibus & lignis & ferro, & alijs egent, inter quae est calamus ferula & virga cornea & caprae cornua & pellis & alius alio instrumento capitur piscis.

De

De Indiae elephatis & equis Libycis. CA. XLI.

Indus & Libycus genere diuersi in hunc sermonem conueniunt, dicit Indus de regione sua, item Libycus quae nouit quae uterque decantat comoda ad hunc sermonem haec sunt: Si apud Indos elephantus robore etatis confirmatus capiatur, ex feritate egre traducitur ad mansuetudinem, & quod desiderio libertatis teneatur, ideo cades facit, ac si vinculis deuinciatur & constringatur, magis incitatur animo, neque ullam seruitutem perpetitur. At enim Indi varijs & multiplicibus cibarium illecebris eum delinire student, ille tamen nihil de acerbitate sua remittens, nihilque ab ijs blanditijs mitescens ijs praeclare contemptis pergit eisdem infestus esse. Quid igitur ij cominiscuntur & machinantur? nempe instrumento quodam musico quod Indi scindapson vocant, vernaculam cantuunculam ei canunt, is animum attendit, auremq; ad audiendum erigit, & suauitate illius demulcetur: animi incitatio comprimitur, tum paulatim in obiectum cibum respicit, & tametsi omnibus vinculis exsoluitur, tamen cantu deuinctus non amplius ad priores mores a mansuetudine deficit. Tibiae quidem cantu vsque eo capiuntur Libycae equae ut huius blandimentis ad homines mansuescant & seuire & insultare desinant, quocumque eas cantuuncularum blanditijs inuitauerint, eo pastorem consequuntur, cum is insistit, ille etiam a progrediendo sese

A 5

Quid capri anthiæ pisces faciât. C. A. XLIII.

Pisces anthiæ cum sunt capri miserabile præbent spectaculum: mortem suam lugere, & quodam modo supplicare videntur: ac nimirum quemadmodum homines qui in latrones immiseri cordes & cedis audios incurrerunt, aufugere conantur, sic sanè anthiæ retibus insultantes insidias transilire conantur: qui hoc genus mortis euadunt in terram piscium hostem exiliunt, atque hinc ibidem mortem obire malunt, quàm gladio perire.

ÆLIANI LIBER
decimustertius historiæ
animalium.

De aquila quæ Gordio regnum præsignificauit, & de lupo qui Gelonē Syraculanum seruauit.

CAPVT I.

Fæquile significatione filium suū nomine Midam Gordius regem fore contexit, cum supra Gordij caput arantis primò volauisset, deinde totum diem in iugo sessitare nō prius destitisset, quàm is ad vestimenta

ram arationē dimisisset. Lupus item maxima magnitudine cum in ludum inuasisset, & de manibus Gelonis Syracusani pueri tabellas rapuisset, Gelon de sella surrexit, & sane quidem feram non timore perterrens, sed tamen acerrimè tabellarum suarum retinens eum insequabatur: postea autè quàm hic extra tabernam ludi literarij fuisset, hæc quidem ipsa labem fecit & repentina ruina concidens pueros vnà cum præceptore confecit, & opressit: solus Gelon diuinæ providentiæ munere sodalibus suis superfuit: quod ipsum non eum à lupo occisum, sed potius seruatum fuisse magnam profecto admirationem habet. Non igitur rationis expertia deus negligit: imò verò chara habet, cū diuino instinctu partim ex his regnum præsignificarit, partim ex impendente periculo seruauerit: ergo bestiarum etiam hæc est vis in amore, vt sint diuino numini.

De fargorum piscatu. C. A. II.

SArgos hoc modo Cares capiūt: Cū enim molles & remissas auras auster afflat, & ad harenas moderatè & leniter fluctus resonant, tum ad piscatum arundine piscator nihil eget: sed virga inuiperi bene robusta eget, ex qua summa lineam appendit, atque ad hamum accommodat piscem conditum, deinde in piscatoriū nauigij puppe sedens insidias tendit, insidiasque in mare demissas leniter mouet simul & ei puer probe tenēs vt sensim pedetentimque nauis impellenda sit, ad terram versus remigat

migat: tum sargi permulti exultantes & gestientes escam assequi sese ex suis latibulis incitant, & prosiliunt, atque esce illecebra alleclatis, in hamum congregantur, cumque propius à terra sunt, cibi auditate capti facile comprehenduntur.

Quemadmodum pisces diuersas sedes & cibos habent. CAP. III.

Permultas sedes commorantium pisces habent, alij enim in saxis versantur, alij ad harenas adherescunt, nonnulli ad herbas commorantur. nam permultæ herbe marinae & variæ habentur: earum quaedam musci, quædã algæ appellantur, quædam ampeli, statile sunt etiam quæ vocentur, est quædam nomine brassica, nonnullæ vocantur triches, quarum aliæ alijs pastus ministrant, nec piscium quisquam aliam atque eam quam assueuerit depasci attingit.

De callionymo pisce. CAP. IIII.

DE rei piscatoriae bene peritis audire potes ex piscibus quendam esse nomine callionymum. huic Aristoteles ait in iecore magnum fel situm esse, iecur autem ad dexterum latus situm esse: cui quidem rei testimonio est Menander in Mesenitis. Facio, inquit, te habere fel callionymo copiosius. Anaxippus ite in Epidica omeno, nisi moueas & sic ut Callionymi feruere efficias omne fel.

Non animantos partus edit, sed similiter ut aues

aves ex sese rana marina ouium parit: cuius quidem fetus, vel à partu recentes capite præditi sunt, tum magno tum aspero, eamque ob rem cum quippiam metuunt, ipsa intra se recipere non quit, nam illam etiam rursus subeuntes, exulcerant non modo cum in aspectu lucemque proferitur in exeundo ledunt. Non ergo faciles partus habet, nec foetibus bona perfugia præstat. Huius ouum non nature ouatæ speciem similitudinemque proprie garit, cum sit squamosum, asperum, & ad tactum resistens, & durum.

Quemadmodum polypi fiunt maximi & expugnati difficiles. CAP. VI.

Temporis longinquitate polypi adeo magni euadunt, ut ad ceti magnitudinem accedant, ceteraque generis numerum obtineant. Puteolis oppido Italiae auditum est, polypum cum inusitata ad corporis molem facta progressionem ad maximam magnitudinem peruenisset, egregie spreto & neglecto maritimo victu in continentem processisse, & terrena pleraque vastasse & per subterraneam speciem Puteolanas sordes in mare transmittentem in maritimam domum ascendisse, ubi mercatorum res fassamentaque in magnis vasis essent, brachiorum circumplexione primò vasa stricte comprimentem corrupisse, deinde fassamenta depopulatum fuisse. Mercatores verò ingressos ubi dolia disrupta insepissent, & permagnum earum rerum, quas naui aduexiss

aduexissent numerū exhaustum deprehendissent stupuisse, ac nimirum cū ab insidijs fores integras tecta ab omni irruptione intacta, parietes non per fossos intuerentur: quisnam populator fuisset nulla coniectura assequi potuisse. At enim cū reliquias conditorum piscium animaduernerent, eos constituisse ex domesticis audacissimum armatum intus in insidijs ponendum esse, polypum verò noctu ad epulas assuetas adrepetem reuertisse, & tanquam athletam aduersarium strictissime correptum suffocat. Sic flagellis vasa circumplicante perfregisset: eum porro qui insidias moliretur, etiam si lunæ fulgore domus illustraretur, omniāq; conspicua essent, non tamen quia solus esset bestię metu perterritum hanc aggressum fuisse, sed manē mercatoribus totam rem explicasse. Quod quidē ipsum ij audientes ei fidem enarratarum rerum non habebant, deinde ob tantum acceptum detrimentum periculi memoria deposita consenserunt simul ingredi, & congregari cum hoste. Tum alij inusitati & incredibilis spectaculi studio sua sponte, sese auxiliatores vna in domum illam concluderunt: postea vero quam sub vesperam in solita dolia fur inuassisset, ex eis partim cloacam obstruebant, partim armati rekti in hostem irruentes gladijs eius brachia abscindebant, cūque ut frondatores arborum robustissimos ramos secant, sic ij ipsius membra circumcidissent, tandem vix non pauci eum ipsum confecerunt.

erunt, atque oppresserunt, & quod quidem admirationem habet, in terra piscem mercatores fuerunt expiscati, huiusque beluę propriam veteratoriam nobis ostenderunt.

Quemadmodum elephantorum vulnera Indidi sanant. CAP. VII.

Eorum quos ceperint Indi elephantorum vulneribus ad hunc modum medicinā afferunt: Aqua primum tepida hæc alluunt, deinde si hæc ipsa luculenter sint alta, butyro ungunt, postea inflammationem leniunt, suillam carnem recenti sanguine madentem & calidam admouentes. Oculorum morbos ad hanc rationem sanant, ut bubulum lac tepesactum infundant, quo hi remedio oculos aperiunt, & magno cum voluptatis sensu sicut homines, vim medicinę agnoscunt: ceteris quibus tentantur morbis, vinum nigrum medetur. quod si hac medicina ex morbo non liberantur, insanabiles sunt.

Differentia cibi elephantorum gregariorum & certamini destinatorum. CA. VIII.

Elephantus quidē gregarius assuefactus aquę utitur potione, ei vero qui ad bellum certat, non ex vitibus confecti, sed ex oryza factitij vini usus indulgetur, simul & calami & flores eis dantur, atque in prata ad legendos flores, quia suauitatem odorum amplexentur aguntur, ipso enim odoratu flores internoscentes colligunt, atq; etiam hos lectos in calathum inferunt, quem eorum rector

sustinet, postquam hunc floribus compleuerunt tanquam vindemia facta lauatione similiter atque homines lauti delectantur: ut vero ea usi eo reuertantur ubi quasillum floribus plenum reliquerint, expectant, quod si rector afferre tardauerit barritum edunt, neque prius cibum sumunt quam ei quispiam quos collegerint flores attulerit, eos allatos de quasillo tollentes sui praesepe labra ornant, hanc nimium cibo suauitatem ex his bene olentibus comparantes, stabulum ubi diuersantur floribus permulxis sternunt. Indici elephanti nouem cubitorum altitudine, latitudine vero quinque habentur, maximi illic qui prasy appellantur, secundi vero ab his existimantur taxile nuncupati. Militaris elephantis dorso suo vel nudo tres bellatores fert, alterum dextra, alterum sinistra pugnantes, tertium retro versus bellantem, ac simul quartum manibus moderamina tenentem, sicque illis animal dirigentem tanquam nauem clauo nauicularium rei nautica bene peritum.

Equi Indici ad domandū difficiles. C. A. P. IX.

Indicum equum exultantem & immoderatius excurrentem continere, & coercere, habent adducere, vel remittere, non est cuiusuis, sed hominum qui à primis temporibus ætatis ad rerum equestrium scientiam instituti sint. Hi freno ipsos sustinere assuenerunt, simul & refractarium atque effrene os lupatis refringere, quos quidem equum tractant

tractationis bene periti ex indomita effrenatione in exiguum gyrum compellunt, veruntamen ad hunc gyrum agendum atque conficiendum orbem manuum robore opus est, & summa rei equestris scientia: qui huius discipline sunt experientissimi & callidissimi agitantes, currum versare in orbem norunt: quadrigariam facile versare certamen non est contemnendum, praesertim cum duos milites pugnantes ferre queat.

Quæadmodū pardales venantur Mauri. C. A. X.

Pardales cum Mauri venantur, tales insidias collocant, ut intra edificatiunculam lapidibus quam primo struxerint, putrescentis iam carnis frustum ex longiore funiculo appendant, deinde ex viminibus & arundinibus ianuam raram structura imponant, ut per arundines foetide carnis odor emanet, & longè lateque vagetur, hunc incensum foetorem feræ bestiae sentiunt. Nam quodammodo terribis odoribus delectantur: hunc odorem proponit venator vel in agrestibus montibus, vel in vallibus, itaque huius cibi appetitione huc illuc circumferuntur, & tanquam quadam amatoria illecebra attrahuntur, & incidunt in laqueos & infelici esca conflicte tenentur, & vero illaqueatae poenas dant ligurationis & helluationis importunæ.

Quæadmodū à vulpibus lepores captantur. C. A. XI.

Lepores interdū à vulpibus non tantum cursu, sed etiam magis arte comprehenduntur captiose

enim circūuenire, inducere vulpes probe nouit. Cum enim noctu in leporis uestigii incidit, & sensum ex eo perceperit, animam cōtinens, spiritumq; comprimens, sensim & pedetētim usque cō leporis uestigijs insistit, quoad in ipso cubili eum deprehendens, tanquam de insidijs securum animi & insperantem capere aggreditur. At enim non hic dissolutus & ignauiter remisso animo, sed suspensus & sollicito somnum capit, simul ac primum vulpem aduentantem sensu comprehenderit, de cubili exilit, properans fugam capere, & cursum ad summam celeritatem facit: vulpes item uestigijs eum insequens ingreditur currere. Verū longam uiam ubi hic confecerit, ut qui iam longinquo abscessu contra vulpem superior factus sit, sub dumeta, aliāue fruteta densiora subiens, ex longo cursu, libet animo & prolixo se quieti dat: at vulpes euestigius insequens, ei non concedit ex fuga ut consistat, & laboris quietem habeat, sed ad alterum cursum ex quiete eū excitat, & agit. Postea uero quā incitato cursu is permultum uia procedens, itinera non minora quā prius fugerit, rursus vehementer quietem cupit capere: illa uero frutetum quō se is coniecerit urget, ac radicitus excutiens, ab alio cursu non sinit conuiescere: itaque is iterum excurrit, illa quoque non se ad insequendum tardans, currere insistit, cum autem continenter ex alio alius cursus hunc uigilijs diu multūque fatigatum

gatum exceperit, currendo fessus, & laboribus succumbit, & longius procedere desistit: ipsa uero consecuta, eum ipsum non sane cursu, sed longinquitate temporis, & captiosa inuestigatione comprehendit. Iam porro foetus suos quum in plureis locos lepus dispergit, hoc pacto arbitrās à rapinis tutiores esse, tum summo in eos amore flagrat, neque à uenaticis modo insidijs de se timet, uerum etiam uulpis incursiones perhorrescit, nec minus auium impetus extimescit, sed & coruorum, & aquilarū uocem multo maxime metuit, atque horret: & sane quidem cum his auibus nulla pace cōiungitur, sed sese abstrudit in dumeta, in aliāue fruteta, aut cespites, aut cū necessitate urgetur, in quoduis aliud latibulum se abdens contegitur.

Quemadmodum mas lepus parit. CA. XII.
DE viro rei venatoriæ bene perito, & cetera quā bono, & à mendacijs alieno, auditione accipit, mares lepores vno eodēque tempore tum alios implere, tum ex sese parere, tum nutrire, nempe qui sint utriusque sexus participes. Idēq; testabatur aliquando duos, aliquando tres parere: huc etiam addebat, marem semimortuum captum fuisse, ipsum autem pregnantem fuisse, atque in disseccto utero treis lepusculos ad uulnam repositos fuisse eos primum extractos immobiles fuisse, deinde à sole intepescentes, reuixisse, & eorū quendam postea respexisse, celeriterque & linguam

porrexisse, & cibi desiderio os aperuisse: itaque lac ei admotum fuisse, & paulatim alitum fuisse.

Tempora & ventos lepus cognoscit. c. l. xiii.

Rationem tum ventorum, tum temporum lepus plane scit. hyeme apricis locis cubilia idcirco informat, atque imprimit, quod apricationem vehementer appetit: frigus hostilem in modum declinat, estate vero, alioris sedis studio captus ad aquilonem cubitat: temporum commutationes nares ei indicant. Non oculos claudit cum somnum capit, imò verò cum reliqua membra somnum accipiunt, interea tamen oculi vident. in pastionibus tum nocturnus tum longinquis pabulum inquiri, siue etiam quantum equidem intelligo, ut se exerceat, & pedum celeritatem firmet. viam retrouersus peruenientem cupide amplexatur, consuetam sedem omnibus locis antefert, eoque non parum saepe capitur, quod assuetum cubile relinquere non possit.

De leporum velocitate montanorum & campestrium. CAP. xiiii.

Lepus quem canes & equi insectantur si campestris sit, celeriore & concitatior cursu quam montanus viam conficit propter corporis exilitatem & tenuitatem: cum enim gracili habitus sit, ipsum celeritate prestare vero proximum est, primum igitur ex terra exiliens saltu fertur, & per dumeta aliaue desiora virgulta expeditus perlabitur: tum verò sicubi herbae sint altae, & frequen-

tes, ex eis facile sese explicat, atque elabatur, ac quæ admodum leonibus caudæ ad excitandas vires magno adiumento esse dicuntur, sic huic aures roboris numina, & vexilla, & cursus incitamenta existunt. Fugiens aures ad tergum retorquet, sicque ipsis tanquam stimulis torporem & ignauiam ne accurrendo segnitia retardetur concitat. Iam porro cursum nec unum, nec rectum tenet, sed & huc illuc se versat, & vero de recto cursu deflectit, ut exterreat canes, & circumueniat, ad id quidem veritulum quo vult iter conuvertere, de auribus alteram intorquet, atque inflectit, eaque quasi moderatrice cursum dirigit: neque vero improuide uno eodemque tempore omneis suarum virium nervulos contendit, sed & impetum insequentis observat, & si ad insequendum tardus & segnis sit, non omnem suam celeritatem profundit, sed duntaxat canes antegredi maturas sese integrum seruat, & viribus suis moderatur, ne omne suam currendi facultatem vrgens ex incitato cursu viribus deficiatur: penitus enim cognoscit se ad cursum longè multumque antecellere, & videt impensius laborare non esse necesse. Quod si pedum celeritate canis ad conficiendum iter pollet, tum omnibus reuocatis viribus lepus quanto maximo potest cursu fertur cum autem longe multumque canes anteverterit, & longo sane intervallo venatores atque equos reliquerit, tum certe in aliquem tumultum

ascendit, & in posteriores pedes sese erigens tanquam ex aliqua specula, & insectantium certamen prospicit, & quantum equidem existimo eos ut debiliores ridet: post ex eo loco intuens se omnia superiora habere, is nimirum quietem & tranquillitatem adeptus ex lassitudine gratè & libenter dormit. Montium incolæ non tam veloces quam qui in planitie versantur, nisi quando sub montem subiectos habent tractus in planitiem explicatos quo ex montibus decurrant, unde fit ut tametsi montes incolant, tamen in campis exerceantur, unde sæpe campani homines eos excitant, atque insequuntur. Cum autem proximi sunt ut capiantur, campestris viæ breuitatem declinantes in altiores locos & montosos se conuertunt, in suas nimirum sedes festinantes, iccircoque euadunt, & insperatam salutem assequuntur, quod canibus & equis montium itinera infesta, atque inimica pedes obterunt, & debilitant, sed eo acerbius canes vexantur, quod carnosos pedes, & minime ad perpetiendâ saxa resistentes quemadmodum equi ungulas habent, contra lepus conuestitos pilis pedes habet, & duritatis & asperitatis patietes. Iam ex leporibus qui in crebris fruticetorum & dumetorum frequentia locis cōmorantur laboris inertia segnes non ad cursum velocitate valent, pedum tarditate ad fugiendum laborantes, nam huiusmodi opimo habitu & cessatione torpentes currendi insueti sunt, & ad proficiscendum longissime

mè ex dumosis locis perimbecilles, ipsorum ratio venandorum talis est, Primum per frutices perparuos & minime continenti crebritate densos permeant, densiores vero qui trāfiri nō possunt transiliunt: veruntamen ubi fruticetum aliud ex alio nexum latissime continuatur ibi hoc ipsum facere coacti cum sint corporis gravitate ad saltum parum valentes, sanè quā cito lorant, & succumbunt, canes vero ab eis ipsis primum aberrant, quod non eos propter minutarum arbuscularum frequentiam vident, & vero per frutices salunt, odoris sensu illis: deinde tandem aliquando visos insequuntur, de contentione currendi nihil remittentes, illi autem ipsi ex continuatione salliendi ad capiendam fugam longiorem remollescunt, & viribus defecti comprehenduntur, atque etiam ut facile sursum versus feruntur, quod posteriora membra longiora habent, sic sane deorsum versus egrè ideo decurrunt, quia anteriora cum sint breuiora eos afflicent.

De cuniculis.

CAPVT XV.

Aliud etiam est genus leporum, natura perparuum, nec tamē augetur unquam, ei cuniculus nomen est: quod quidem ipsum nouatum à me non est, at etiam in conscribenda historia Græci quidam vsi sunt, quod à principio Hispani imposuissent: color huic præter ceteros lepores niger est, caudam item ceteris breuiorem habet, cetera reliquis leporibus cōsimilis est, præter quā quod ma-

gnitudo capitis quippiam differt, quia exilius sit
& minima carne præditum, eius uniuersum cor-
pus candidius quam reliquorum leporum.

Quemadmodum thunnorum piscationem
Itali & Siculi nuncupant. CAP. XVI.

Thunnorum piscationem Itali & Siculi Ceriā
appellare solent, tū loca quo hi abdi soliti sunt
tū magna retia: ceterumque instrumentum quo
captari assueuerunt, cetotheria ideo nomināt, quod
magnos thunnos in numerum reliquorum cetaceo-
rum referre velint. Celtas audio, & Massilienses
atque omnem Aphricam maximis & firmissimis
hamis ex ferro confectis thunnos comprehendere
solere, de thunnis præter ea quæ antè diximus, iam
hoc dixisse satis sit.

De pisce aulopio.

CAP. XVII.

Qui circum insulas Tyrrenicas nuncupatus
in maritimis rebus versantur, cetaceum
quempiā piscem aulopion appellant, cuius vim &
naturam explicare non alienum est. Magnitudine
maximum aulopion maximi thunni superat, at ro-
bore aulopios cum illis collatus primas fert: quāvis
thynnorum natio fortissima est, & aduersarij au-
lopij prompte repugnantis primum impetum resisten-
tibus consistentis sustinet, quo celeriter dissipatus
vincitur. Aulopios verò per diu pugnam tolerat, ac
nimirum contra pisces decertat, & sepiissime
victoriam reportat, sese urgens, & caput in pro-
fundum

fundum deprimēs. sua enim natura ore ac tanquam
cervice est robusta. Cum est captus eximia forma
spectatur, oculis est patulis, rotundis, magnis, cuius-
modi Homerus bubulos canit: dorso est ceruleo, &
ventre candido: à capite ad caudam pertinens aurea
quædam linea in orbe desinit. Iam quā in insidiosis
captionibus comprehendatur mihi sicut auditione
accepi exponendum est. Homines ad piscatum pru-
dentes loca ubi domesticas sedes & commoratio-
nes arbitrantur aulopios tenere, speculatione præci-
piunt & præsumunt, deinde postquam permagnum
piscum coracinorum numerum ceperunt, & na-
uem suam anchorarijs inhibitionibus in stationem
compulerunt, strepitum quendam more vesparum
faciunt, & coracinos ad illiciendos eos prætendunt,
ubi vero ij strepitum exaudierunt & esculentam
illecebram animaduenerūt, alij aliunde eò ire per-
gunt, & gregatim circum piscatoriam errant, atq;
catenus plausu & cibo ad pisces mansuescunt,
sue meo iudicio esse cupiditate capti, siue quemad-
modum pisces inquit suo permulto robore ni-
tentes, ut non ab hominum contactu refugiant, non-
nulli ex eis cicures sunt, quos sanè pisces ut be-
nificos ab alijs internoscunt, foedereque cum ijs de-
ninciuntur, pacemque seruant, eos tanquam duces
seclantur: alij feri aulopij, quos ut pisces & ca-
piunt & occidunt, ita à captura mansuetiorum qui
similes sunt columbis domesticis allicientibus feros
ad

ad retia se abstinēt, quasi foedus quoddam cum ijs sancitum habentes. Nec verò piscator bene peritus quantalibet inopia prematur, mansuetum aulopion prudens & sciens comprehendit: quinimò si eum ipsum imprudens ceperit, non mediocri dolore afficitur. capitur aut hamo transfixus, aut mortifero vulnere ictus.

De psittacis Indicis & reliquis auibus.

CAPVT

XVIII.

IN regijs adibus Indiae ubi regum maximus illic regna tenētium etatem degit, cum alia per multa, & magnam hominum admirationem, & nullam comparationem habent, quibuscum sane nec Memnonia Susa, neque tota eorum reip. administratio est conferenda, neque Ecbatanorum magnificentia cum his in cōparatione coniungenda est: etenim illa Persici fastus vanitas si cum ijs comparentur, videri possint, reliqua scriptione percurrere non huius est instituti, sed in hortis pauones & fassiani mansueti aluntur, & plantae quidem summa regionum procuratorum cura elaboratae sunt: enimvero umbrosa sunt nemora, & pastiones arboribus consite, & rami sapienti quadam frondatorum colligatione conferti & contexti: alij enim ex alijs nexi sunt, alij in alios implicati arbores semper virentes, nulla senectute folia amittunt, ex eisque partim sunt indigenae, partim ex alijs locis Indiae magno studio importatae, quae & regionem ornāt. Oliuam

terra India non gignit, neque aliunde importatam fert. Sunt item aliae aues ab nexu liberae, nullaque seruitutis cōditione astrictae, quae sua sponte eo ventitantes nidos fingunt, & construunt, ubi etiam psittaci aluntur, & sursum deorsum, vltro citroque circum regem versantur. Neque psittacum idcirco Indorum quisquam, & si eorū sit magna illic multitudo, edit, quod eos sacros putent, & Brachmanae quidem ex auibus plurimi hunc existiment, quod quidem ipsum nō abs re se facere profitentur, quod solus psittacus humanam verborum appellationem explanata oris expressione, & vocis conformatione imitando consequatur. Atque etiam in his hortis perbella stagna sunt manufacta, ubi maxima magnitudine pisces sicures æuū agitant, nec eos quisquam alijs piscatur, quā regis liberi, qui nondum ex pueris excessere, ipsi enim in aqua trāquilla & non periculosa ludentes & captant pisces, & vero natate discunt.

De capitonibus maris Ionij. CAP. XIX.

IN mari Ionio ad Leucadiū, & Actium Epirotica loca capitones velut cōfertis turmis frequentes natant, ipsorum captura quae ad hanc rationem fit, mirifica est, pisces bini observato noctis tempore cum luna silet, nauem cœnati conscendūt, & a terra soluentes, modo mare à tempestate cōquiescat, silentio & moderate remigant, simul & eorum alteruter sensim ac leniter remo nauem impellit

lit, alter recubans suam nauis partem usque eo deprimit, quo ad eius labrum proxime ad aquam accesserit, capitones, horumque speciem similitudinemque gerentes mugiles, siue quoddam ex nocte letitiam, & voluptatem percipiunt, siue etiam quia à tranquillitate maris delectantur cauernas & latebras relinquentes, sic ad summam aquam efferuntur, ut ex aqua summo rostro emineant, & natant usque eo pergant donec ad littus propius accesserint, quod quidem ipsum piscatores postquam peraspererunt, sedata remigatione, & pedetentim accessu ad pisces facto nauigant, ubi vero ex piscatoriæ motione fluctus cieri ac agitari cepti sunt, à terra statim pisces refugiunt, & frequentes in partem nauis inclinantem & præcipitantem sine retribus innatant, & vero sub potestatem piscantium cadunt.

De maximis cetis, quæ & rotæ appellantur.

CAPVT

XX.

Cete immensa corporis mole exaggerata in altitudine maris versantur, & verò piscinis feriuntur: inter huiusmodi beluas numerantur quæ rotæ appellantur. hæc gregatim natant, præsertim in dextera Athonis Thraciæ à sinu Sigeo nauigantes, in has beluas incidunt secundum contrariam continentem ad Artacei nuncupatum sepulchrum, & Achantheum fretum, ubi Xerxis sectio quæ diffecuit Athonem, cete hæc quæ appellantur rotæ non

non fortes esse ferunt, earum vertices apparent, longis sunt hirsutæ spinis, ut hæc extra mare emineant cum remigationis strepitum perceperunt, tum circumuersantur, & conuoluuntur, ut quàm altissimè in profundum sese detrudant, rursusque ex imò gurgite ad summum sese efferentes reuersiones in orbem faciunt, unde nomen traxerunt.

De tritonibus.

CAP. XXI.

Et si non admodum explicatam rationem ad demonstrandam tritonum formam piscatores asserere posse dicuntur, magna tamen fama est in sermone hominum sane multorum cete quædam à capite ad medium corporis humanam speciem similitudinemque gerentia in mari nasci. Demonstratus in libris quos de piscatu conscripsit, conditum tritonem in oppido Tanagra spectatum fuisse, cetera quidem sicut idem ait fictis & pictis similem, eius vero caput quod vetustate obscuratum esset, & euauisset non facile intelligentia comprehendendi, & percipi potuisse, sed ad solam Demonstrati tactionem squamas illius asperas & duras dilapsas fuisse. Idemque affert quempiam ex magistratibus Græciæ qui sortitione facta annum magistratû gerunt, cum eius naturam exquirere expeririue vellet, paulum quiddam de corio detraxisse, atque in succensum ignem iniecisse, idque ambustum in circumstantium nares teterrimum odorem immisisse: neque verò, quemadmodum inquit, terrenumne an marinum

num esset animal, coniectura assequi potuimus: sed experientia non bonam mercedem ei reddidit. Is enim paucis post diebus mortuus est, cum transiret strictum fretum & breue. Demonstratus dicit Tanagreos illum propter ea mortuum quæ impiè gessisset in tritonem, idque Tanagreos collegisse, ex eo quod ex mari mortuus relatus saniem emitteret similem odorem redolentem ei, quem pellis tritonis ab ipso combusta retulisset, sed unde aberrasset, & quo modo illuc expulsus fuisset triton, Tanagrei dicant & Demonstratus post quos reuerere deum dignum cui credatur. Is est Apollo, qui omnia conijcere potest. Hic dicit tritonem esse alumnum maris monstrum, quare si deus omnia sciens tritones esse dicit, nos de tritonibus dubitare non oportet.

De astantibus elephantis Indorum regi.

CAPUT XXII.

Elephantus Indorum regem ad forum euntem primus adorat. huic præest rector, qui illum huius instituti commonefacit, ipsique memoriam discipline instrumenti quo illum moderatur pulsus, atque voce Indorum propria renouat, cuius natura quadam admirabili recondita elephantis intelligentes sunt, tum etiam motus quosdam bellicos editos velut ostendens, quod hanc etiam disciplinam seruauit. Viginti quatuor elephantis huic regi permanent custodes alternis vigilijs, alij alijs in stationem succedentes tanquam ceteri custodes homines. Sapientia

item

item quadam Indica ad vigiliarum disciplinam erudiuntur, ne inter custodias somnum capiant. Hi igitur ad vigilias agendas præstantissimi excubitores, & à somno inuictissimi, & secundum homines fidissimi illuc sunt.

De scolopendra.

CAP. XXIII.

Scolopendræ vim & naturam quanto equidem maximo potui studio cum multum, ac diu perscrutatus essem, sic mihi persuasi quoddam etiam maximum cetum marinum scolopendræ esse, quam de mari tempestatibus in littus expulsam nemo est tam male sanus & audax, quin aspicere horreat. Iqui res maritimas percallent, eas inquirunt spectari fluitas, eminentesque è mari, & narium pilos magna excelsitate apparere, & eius cauda similiter atque locustæ lata perspicitur, reliquumque corpus conferri potest cum triremi iustæ magnitudinis, non intra aquam abditum, sed per summum mare innatans perspicuum est, atque permultis pedibus utrinque ordine tanquam ex scalmis appensus natat, quibus remigās fluctus ciet leniter sonantes.

Ut sint ducendi canes. CAP. XXIIII.

Xenophon de canibus hæc ait: Per motes eos agitari oportere. Sic enim minus libidine incenditur: limites transuersos cultorum locorum, & in liras digestorum eis negotium exhibere, pedumque offensiones inferre. multo enim idem præstare ait. Per aspera canes agitare: robustioribus

C

enim fieri pedibus, & ad cursum præstantiores corpora exercentes: tum vero ad meridiem hos æstivo tempore agitandos esse. Hyeme per totum diem autumno post meridiem, vere autem ad vespertam: itemque leporis vestigia multum hyemis tempore procedere, propter longiores noctes, parum autem æstate, quia sint tum noctes contractiores.

Quam studiosè curat Persarum rex pabulum equorum & elephantorum. CAP. XXV.

E Quos & elephantos animalia ad bellum utilis India æstimant, & fœni fasciculos, quos præsepibus portant, prius regi monstrant esse recentes & salutare, qui si tales sunt, laudat rex: sin minus acerbè punit elephantorum & equorum curatores, neque præterea reliqua parva animalia contemnit: imò però illa libenter excipit, sibi dono data. Nam Indi nullum contemnunt animal siue mansuetum siue ferum: itaque subditi donant eis, quos honoratos habent ut grues, anseres, gallinas, anates, turtures, attagenas, perdices, fræcedulas, & appellatas cenchridas, alis explicatis ipsas demonstrant, ut quàm sint pingues ostendant: neque modo in aubus pinguitudinem monstrant, sed etiam in elephantis, bubalis dorcadibus & orygbis & asinis unum cornu habentibus, quorum supra mentionem feci, & præterea piscium varia genera donant.

De

De marinis cicadis.

CAP. XXVI.

E St etiam cicadarum genus marinum, quarum maxima parvæ locustæ similitudinem speciemque gerit: veruntamen cornua non similiter atque ille magna nec aculeos habet: alæ ipsius exigæ sub oculis existunt similes alis terrestrium. Hominum plerique à cicada marina iccirco se abstinent, quod sacram existiment. Seriphij in retia vel fortuito delapsam non sanè retinent, sed mari reddunt, atque etiam mortuam stentes, & sordidati humatione afficiunt, quod eam dicant Perseo Iovis filio, quem ipsi summa religione colunt, consecratam esse.

De hyena, trachuro, thunno torpedine & pulmone piscibus. CAP. XXVII.

S Hyenæ piscis marini, qui hyenæ terrestri generis est, pinnam dextram ad hominem somno consopitum admoneas, sane quàm cum ipsum perturbabis: etenim formidolosa secundum quietem spectra videbit acerbâque insomnia perpetietur. Item si posteaquâ trachuri caudâ abscideris, ipsumque in mari liberum remiseris, eam equæ ventrè ferenti appendas, non multo certè post abortum pariet. Iam vero si quis qui nodum excesserit ex extrema pueritia, thunni sanguine illinatur, non pubescet, hoc idè torpedo, & marinus pulmo efficiunt, nam in aceto putrefactæ eorum carnes & mento aspersæ fugam pilorum facere dicuntur. Quid ad hæc Tarētini & Tyrrheni

sophista malorum inuestigatores, conātes pilorum
euulsione ex viris mulieres facere.

De auxata pisce.

CAP. XXVIII.

Auxata omnium piscium timidus est: nam sub
arcturi tempus cum maris accessus & re-
cessus maximè fiunt, & eo altius exaggerata are-
na ad littus relinquitur, ut naues sepe ex omnibus
aquis nude in terra iaceant, tum piscatores post-
quam alnorum ramos frondibus conuestitos paxil-
lorum modo in mucronem acutos in arenam defi-
xere, discedunt: post autem rursus accedens mare
secum imbellem auratarum multitudinē attrahit,
que ubi æstus reciprocauit, & recessit in exigua
aqua concauis locis retenta, relinquuntur, & verò
ramorum metu quiescunt, adeo nimirum ramos ven-
to agitato exhorrent, ut ne loco quidem se commo-
uere audeant, quamobrem primò cuique magnum
meticulorum piscium numerum capere, & ferire
licet, neq; modo ab usu & doctrina piscandi
instructi, sed etiam totius piscationis
rudes, atque adeo pueri &
femine capere
possunt.

ÆL

ÆLIANI LIBER decimusquartus historiarum animalium.

De scombris piscibus.

CAP. I.

IN mari Ionio prope Epi-
dammum ubi Taulati pro-
pe habitant, insula est que
Athenas appellatur, eam
piscatores incolunt, & la-
cus est ubi scombrorum qui
ad consuetudinem piscato-
rum assueuerunt, & man-
sueti sunt, greges aluntur ijs sane cibaria eden-
da piscatores iccirco obijciunt, quòd cum iisdem fœ-
dus quoddam sanctum habent, atque adeo firma
pace deuinciuntur. nam hoc piscium genus ab omni
captura tum liberum est, atque ad errandum sine
ulla exceptione solutum: tum verò eatenus ætate
procedit, ut viuat ibidem ad summam senectutem,
nec tamen ætatis tempus ignauiter traducit, neque
in suos altores ingratum est. At enim de piscatori-
bus pastum cum mas acceperit, piscationem capes-
sit, ut se nutricantibus præmium pro nutrimento
persoluat, quare ex portu soluentes ad feros scom-
bros gentiles suos natare contendit: ac simul ut ad

cos peruenit, cum ipsis ita continuo tanquam cum aliqua phalange suorum popularium errat, & mirum cum eiusdem generis sint, non inter se fugiunt: sed simul natant: post autem sicures, circumferos concursantes in orbem consistunt, & suorum corporum obstructione eos fugari, exituque intercludentes suorum nutritiorum ut pro ijs quibus expleri cibis fuerint illos remunerentur. Aduentum acerrime tandiu expectant, dum piscatores eo perfecti captorum permultas cades effecerint, deinde cicures properantes ad portum regrediuntur, atque ibidem intra cauernas abditi à piscatoribus cibaria expectant, quæ quidem ipsa eis quotidie largiuntur, si ipsos ad piscatum adiutores, atque amicos fides habere velint, quod si hominibus ex iecore laborantibus atque ex arcuato morbo egrotantibus scombrium edendum dederis, ij quemadmodum rei piscatorie bene periti docent, ad sanitatem redibunt.

Quemadmodum in sinibus vadosis pisces capiuntur. CAP. II.

Sine nassibus, hamis, euerriculis hoc pacto pisces comprehenduntur ut homines in piscatorio artificio callidi ad maris sinus vadosos & minime inaccessos eo tempore cum ij à procellis & tempestatibus conquiescunt: multos mortales adducant, eosque iubent arenam eatenus proterere, & conculcare, quoad ex vehementi pedum impressione bene alta vestigia faciant, sed ita ut ne ipsa vestigia

gia concidens arena confundat, neue ventorum perturbatione aqua concitetur, non longo intervallo ed ingressis in vestigijs impressis amplios pisces consoptos passeres, rhombos, torpedines, & plerosque alios eiusmodi capiunt.

Quibus rebus commodus sit echinus marinus & terrestris. CAP. III.

Ad stomachum hebetantem non parum proficit echinus marinus. etenim cum vel omnium ciborum fastidio laborantem in pristina valetudinis statum restituit, atque vesicam, quemadmodum harum rerum bene periti affirmant, vacuam facit, et si corpus scabie infectum eo perungatur, ad sanitatem redit, vulnere sordes cum testis crematus extergit. Cinis terreni herinacei cremati ad piscem admistus, & locus à pilo nudus illitus pilum ut sic dicam à suis sedibus fugituum reducit, in vini autem portione sumptus remedium ad dolores renum adhibetur, ad aquam inter cutem datus medicinam efficit, ex eiusdem iecore ad assum solem exsiccatum elephantiasis morbi sanatio efficitur.

Utra maris an foeminae cornua in genere elephantorum pretiosiora sint. CA. IIII.

Ex elephantino genere cornua foeminae maius pretium quam maris habere, huiusmodi rerum scientia instructi & prædicant, & illa nos docet: nimirum in Mauritania quemadmodum quotannis ceruis sic decimo quoque anno cornua elephantis excidere

solere: itaque hi in cornua incumbentes usque adeo ea impellunt & defigunt in terram expositam in planiciem, quoad illa ipsa occultauerint: nam praeter ceteris camporum patentium equora & palustria amant, deinde locum in quem abstruserunt, & reposerunt eiusmodi thesaurum pedibus exequant & complanant: terra autem quod sit feracissima, post paulum herbam proferens abditorum cornuum aspectum viatoribus adumbrat. Eorum peruestigatores, qui sane ad illorum insidias & astus prudentes sunt, in eum locum in quē cornua defossa suspiciantur, utribus aquam deportant, & verum alium alio ex utribus dissipant, & disponunt, atque ibi commorantur, alius quidem dormiens, alius potans, alius cantiunculam canens suam amicam meditatur: quod si sit iuuenis puer socinus huius inuestigationis formosus, ne mirere, si quis eius pudicitiam interea tentet. Sunt enim Mauri si formosi & magni, & virili aspectu, & venationi dant operam, & puerorum amore flagrant. Quod si cornua sint alicubi prope defossa, quadam mirabili illecebra ex utribus sic aquam eliciunt, ut & vasa exsiccant & exinaniant, ij autem qui cornua exquirunt, statim sine canibus sagacissime praedam odorati, locum illum perfodiunt, & optatum consequuntur: si verò utres permanserint pleni, eos inde transferentes alio se conferunt.

Eleph

Elephantus duplex cor habere dicitur. CA. V.

Duplici tum corde tum sensu animi elephantus esse dicitur, & altero quidem ira incensibiliter mitigari, & leniri Maurorum sermonibus peruagatum est, ijdemque celebrant lynces, & ipsas dicunt magis esse simas quā pardalim, & summas aures habere hirsutas & saltu maxime valere, & quae cōprehenderint fortissime cōtinere.

De magna struthione.

CAP. VI.

In struthionis ventre cum is à sordibus expiatur, lapides inveniuntur, quos haec posteaquam deuorauit in omaso prope reticulum diu asseruatos concoquit. Ij sane ad efficiendam oculorum medicinam salutare sunt, atque illius adeps & nervi auxilium & salutem nervis hominum afferunt: eademque in cursu deficiens lassitudine comprehenditur ab equitibus. Etenim in orbem currenti ei orbem praecedentes equites currendo defessam ipsam assequuntur. Ad hunc etiam modum capitur, pedibus sanè sabulum architectans in solo humilem nidum fingit & construit, cuius medium concavum efficit, labra nidum ambientia altè exaggerat, ac tanquam muro circumunit, ut munitio emittens pluuiam in nidum influere, & pullos etiam nunc teneros alluere prohibeat, amplius octoginta ova ex sese parit, non tamen vno eodemque tempore ex ovīs pullos excludit, sed ex his partim iam in lucem proferuntur, partim intra ova informantur,

C 5

Et cōglutinantur, partim etiam fouentur: cum autem ipsam sic incubantem, vir eius venationis bene peritus animaduertit, peracutos ex ferro cuspides, spiculorum more rectas circum nidum defigit. Et alicubi prope in occulto latens ex insidijs rei euentum acerrime expectat: struthio vero quoniam amore quem erga foetus suos acerrimum habet, flagrans, sitienter cum eis versari cupiat ex inquisitione pastus reuertitur, ac nimirum priusquam in nidum introcat, huc illuc versans oculos circumspiciat, quod metuat ne quis sese speculetur: deinde ardentissimo pullorum studio victa, et si ferrum splendet, ita tamen albis passis tanquam velis contento fine explicatis intra nidum miserabiliter ingreditur: nam cuspidato ferro transfixa acerba morte afficitur, venator vero repentinus eò accedit, et simul cum matre pullos capit.

Quemadmodum in flumine Eretano Vicentinorum anguilla capiantur. CAP. VII.

Oppidum est Patavium pertinens ad loca Italiae ad occasum vergentia: Antenoris Troiani opus esse dicunt, quod condidit ex interitu patriae seruatus, cum Illo capto Antenoris periclitantis Graeci rationem habuissent, et incolumen dimississent: quod Menelaum cum Vlysse Helena causa legationem obeuntes contra Antimachi consilium ipsos necandos ducentis seruasset. Huic igitur oppido vicina est Vicetia quam alluit Eretanus fluvius.

fluvius, et decurso non paruo terrae spatio influit in Eridanum. In illo Vicentinorum Eretano maxime anguilla nascuntur, pinguiorcs alijs quae alibi sunt, et capiuntur ad hanc rationem. Homo piscandarum anguillarum usu peritus ad sinuosum locum ubi latius confluens dilatatur in saxis ex aqua eminentibus, vel in arbore radicitus venterum turbini- bus extirpata et iam putrescenti, sedens perpinguis intestini ex agno recenter occiso tria aut quatuor cubita patentis alterum caput in aquam deijcit, quod aquae vorticibus agitati volutatur, idemque illius alterum extremum manibus tenet, in quod quidem ipsum arundinis frustum perinde longum atque gladij capulum insertum est: neque vero diu anguillas esca latet, quin continuo earum prima quaeque fame stimulata, hiantiore atque imminenti hamatos ac vinctos dentes suos in idipsum intestinum defigit, atque hoc idem crebra insultatione detrudere conatur: at enim piscator anguillam intelligens ad fluctuans intestinum inhaerescere, arundinem ad quam alligatum est intestinum, ori suo admouet, et quoad potest intestinum inflat, quod quidem ipsum defluenti hominis aspiratione impletur, et penitus intumescit, et ventus in anguillam illapsus ipsius fauces opplet, atque anhelitum eatenus obstruit, ut ea non queat respirare, neque inferos dentes retrahere, quare suffocatur et captius subtrahitur.

De

Leo marinus similis est locustæ, sed tenuior est habitu: eius partes nonnullæ extra crustam eminentes caruleo colore distinguuntur: foris pes eius maximæ sunt, & cancrorum speciem similitudinemque gerunt. A piscatoribus bene peritis membranas quasdam habere dicitur appensas ex crustis & colligatas, sub quas subiectæ sunt molles caruncule, & teneræ, quæ leonis adeps appellatur. Is ad hoc ipsum homines adiuvat, ut squalidam, atque horridam faciem ad nitorem adducat, rosaceo delibutus & in unguentum conformatus formæ pulchritudinem conciliat, & candorem emittere facit. Id etiam auditione accepi, terrenum leonem summe timere marini aspectum inusitatum, neque eiusdem odorem ferre: itemque leonem terrestrem dicunt marini leonis extritarum crustarum pulverem in aquam infusum bibentem à ventris morbo liberatum iri.

Maurisij asini primum ut se in viam dedeant, incredibiliter incitata celeritate iter faciunt, ut euolare non excurrere videantur: deinde eos citò fessos de via & pedes & spiritus deficiunt, & pedum tarditate ad currendum cōstricti insistent, & acerrimas profundunt lachrymas non tantopere (meo iudicio) ob futuram mortem, quam ob pedum infirmitatem, quare ut captiui ad equos

equos alligati trahuntur.

Libycorum boum tanta est innumerabilitas, tanta item celeritas, ut unum insequentes venatores interdum fallantur, quod nimirum in alios feros incidat, & ille interim sub dumeta, salusue subiens se subducatur: alij autem similes exoriantur, & venatorum oculos fallant, quorum quempiam si quis ingrediatur insequi, ne equo quidē, sed fessum longinquitate temporis comprehendet: conficiuntur tamen, quotannis multi & moriuntur, sed eorum soboles permulta restat. Promiscuè errant cum vitulis tauri, & vaccæ tam gravidæ, quam non gravidæ. Quod si quis vitulum adhuc tenerum ceperit, & non statim occiderit, ex eo duplici commoditate afficitur: nam præterquam quod & ipse commoditatem affert, matrem suam in captiuitatem inducit: postea enim quam venator vitulum fune alligauit, ab eo secedit, illa filij desiderio inflammata, tanquam a sylo stimulata fertur, cupiens dissoluta restē eum adducere, ac nimirum cornua compingit, ut vinculum laxet, & distrahat: at enim cornibus in funis complicationem insertis una cum vitulo constricta tenetur, cuius iecur & vbera adhuc ob copiam lactis extensa cum venator excidit, & pellem detraxit, carnes relinquit anibus & feris, vitulum domum portat: est enim suavis cibi.

DRACO marinus alijs piscibus reliquo corpore dissimilis est: at similis est draconi terreno corpore & oculorum magnitudine. Magni enim sunt & pulchri. Maxillæ etiam illius formam similem quandam habent cum terrestribus. Habet squammas sed duras: adeo ut palpanti non videatur longe abesse à pelle draconis terreni, simul & aculeis armatus est grauibus & venenatis & tantis gentibus perniciosus.

Quæ bellaria edit rex Indorum. CAP. XII.

VT Græci pro bellarijs comedunt palmas humiles, ita rex Indorū in vltima mensa prædicti loco bellariorum edit vermē quendam in planta natum, leuiter tostum, suauissimum ut Indi dicunt & magnam voluptatem regi afferre aiunt. Iam verò quod addunt regem Indorum edere etiam ostruthiocamelorum & anserum nō improbo, quod autem oua edit cynorum Apollini seruientium & cantu valentium ut fama est: non amplius mihi sunt amici Indi insidiantes cynorum soboli, dum illorum oua perdunt.

De dorcadibus & cemadibus. CAP. XIII.

DE Libycis dorcadibus & cemadibus animus est mihi nunc dicere. Dorcades quamquam velocitate sunt mirabili, tamen inferiores sunt in currendo equis Libycis, capiuntur etiam retibus: earum aluus nigris vittis distinguitur, reliqui

qui corporis color rubet, & pedes quidem eis longi sunt: cornibus caput ornatur, oculi sunt nigri, longissimæ aures habentur. Cemas à Poëtis nuncupata turbinis instar celerrimè fertur, flauis pilis spectatur: cauda est tum pilosissima, tum exalbens, eius oculi cyaneo colore tincti videntur, aures peraltis pilis refertæ, neque modo in terra pedum celeritatem ostendit, sed etiam cum in fluuij confluentem inciderit, ungulis pedum remigans fluctus perripit, & verò in lacubus natare gaudet, vnde sibi patrum cōparat, virides iuncos, & cyperū depascitur.

De myrone pisce. CAP. XIII.

PISCem esse accepi nomine myronem: vnde nomen duxerit haud equidem scio, dicunt ipsum esse marinum serpentem: ac si illius vtercunq; oculus erutus pro amuleto gestetur, liberat hominem à sicca ophthalmia, ac alterum oculum huic renasci loco eruti aiunt, sed oportet viuum dimittere, vel frustra illius oculum geris amuletum.

De feris capris. CAP. XV.

CAPRÆ feræ ad summos Libycorum montium vertices commorantur, ad boum magnitudinem accedunt, metum ipsarum, armi & crura luxuriosis pilis diffluunt & redundant, tibijs paruis, frontibus rotundis, oculis raris, & concauis, non valde proiectis sunt, cornibus post primū exortum vtrisque ab alteris longe auersis, & aberrantibus, & incuruis: non enim similiter atque aliarum caprarum

prorum recta existunt, sed eatenus retorquentur, ut ad armos pertingant. Ex capris longè maxima ad saliendum habilitate sunt: nam ex cacumine in aliud longe distans cacumen transiliunt, & tametsi sæpe earum quæpiam dum est in vno vertice, in alterum saltare contendit, ob nimiam intervallo- rum distantiam, per prærupta saxa præceps agitur, nihil tamen leditur: sic est aduersus saxorum duri- tiem membrorum resistenti firmitate, ut nec cor- nua frangat, nec caput diminuatur. In summis monti- bus plurimas solertia quadam captandi caprarum ge- neris nimirum vel iaculis, vel retibus, vel laqueis à doctrina artis venaticæ instructi comprehendunt. Iam in patentium camporum æquoribus quilibet vel tardus pedibus eas, quod ibidem non valent ad fugiendum, capere queat. Earum pelles & cornua aliquot commoditates habent: nam in frigidis tem- pestatibus ad vim frigorum, atque hyemem exci- piendam pastoribus & fabris materiarijs pelles mirificè prosunt: cornua ad hauriendam de præter- fluentium riuorum confluentibus, aut è fontibus portionem ad depellendam sitim non minori vsui ha- bentur, quàm vel calices ipsi: tanta enim capacita- te sunt, ut in bibendo respirare sit necesse: ab homi- ne expoliendi bene perito purganda intus sunt cor- nua, quorum alterum treis mensuras capere potest.

T De montana testudine. CAP. XVI.
Testudines Libycorum montium incole testam habent

habent ad conficiendos barbitos commodam.

De hippomane.

CAP. XVII.

Carunculam unà cum pullo enatam alij in fronte insitam esse, alij ad lumbos, alij ad ge- nitalia adherescere aiunt, eam sane nuncupatam hippomanes primum ut ex sese equa peperit, conti- nuo deuorat, & dei benignitate misericordi in equi nam stirpem occultat, ne si ut ferunt, id ipsum usq; ad extremum vitæ diem pullus semper insitum in se perseveraret habere, ad effrenationem impoten- tis veneris tam mas quàm femina rueret. At si hoc hippij Neptuni & Minervæ hippie donum equis datum, ut equinum genus permaneat, & ne libidinis rabie funditus pereat, quod quidem ipsum penitus cognitum pastores habent, ac si quando ad molindas alicui amatorias insidias egeat, ut ipsum ad cupidinem veneris inflamment, diligenter obser- uant quando equa ventrem ferens pariat, atq; sta- tim a partu pulum à pullo abscindunt, & in equæ ungulam injiciunt: nam in hanc abditum, & cõdi- tum optimè seruatur, simul & pullum quoniam ipsum postea nõ lactaret mater illa insigni & pro- pria beneuolentiæ nota carentem exorienti soli im- molant, nam ideo pullum vehementer amare ingre- ditur, quod illam deuorarit carunculam. Iam qui- cunque per insidias carnem illam gustauerit, effre- nata & præcipite amorica libidine cõstrictus te- netur, furit, & perbacchatur, & vociferatur, atq;

D

effrenatus ad omnem muliebris sexus aetatem cupiditatis adicit oculos, ac morbum testans obuijs omnibus quemadmodum conflaret amoris flamma exponit, tum ex eo illius corpus diffluit, & exartabescit, quod veneris insania animus exagitetur. Equam olympie ex ere excitatam esse accepit, cuius conspectu equi amatores adhinniant, ac amoris furore incitati cum ea gestiant venereo complexu implicari, quod abstrusa quadam artificis machinatione hippomanes reconditum intra æream statuam equos alliciat, neque enim est tam diligens fabrica ut ex ea equi eatenus fallantur, & inducantur, ut tantopere ad illius conspectum in venerem stimulari debeant.

De piscibus qui viuunt in feruente aqua.

CAPVT

XVIII.

IN Aphrica feruentis aque lacus esse dicitur, in quo pisces & viuere, & natare dicuntur, & ad obiectum cibum adsilire: ac si quis in frigidam eos iniecerit, auditione accepi ipsos interire.

De hippocampo.

CAP.

XIX.

REi piscatorie bene periti homines dicti hippocampi ventrem in vino decoctum & liquum factum si quis dederit cuiquam bibere, cum primo ex ea potione acerrimo singultu affici, deinde tussire, & sicca quidem tussi vehementer torqueri: at enim nihil excreare, sed & superiorem ei ventrem intumescere, & calidas fluxiones in summi caput

caput efferrit, & verò per nares minutatim deflueret, ac pisculentum odorem reddere, simul & oculos eius sanguine suffusos ignei coloris flagrantia laborare, & eorundem oculorum genas inflari, & vomendi quidem cupiditate ardere ferunt: verum nihil emittere: quod si natura euicerit, hunc tamen periclitata prius morte in obliuionem & dementia incurrere: sin in ventrem inferiorem delapsus fuerit, ipsum omnibus iam membris caput è vita excedere, ex morte verò qui euadunt, mente capti aquam summo studio persequuntur. Hanc enim ipsam iccirco expetunt aspicere, tum stillantem & scaturientem audire, quod sane eis ægritudinis leuationem afferat, & somnum conciliet. Itaque ad perennes fluuios, aut ad littora, aut iuges fontes, aut lacus commorationes eis grate sunt, & iucunde: cum tamen non magnopere desiderant bibere, sed & ipsum natare, & pedes aqua alluere eis plurimum iucunditatis affert. Sunt qui non hæc mala dicant huius bestie ventrem creare, sed hippocampus algam quandam acerbissimam ex qua ita afficiatur depasci: veruntamen solertia veterani piscatoris, & ad res maritimas bene prudentis salutaris etiam repertus est hippocampus: is & Cretensis erat, & filios admodum adolescentes piscatores etiam habebat. Accidit igitur ut hic piscator hippocampus simul cum alijs piscibus caperet, & adolescentes à rabida canicula morderentur, cum

eorum in Methyna Cretenſi ad luttus iacentium vicem dolentes ſpectatores interficiendam caniculam conſerent, & illius iecur medicamentum ad rabiem edendum iuuenibus dandum eſſe: alij conſulerent à Diana Rocca ſalutem petendam: ſenex piſcator eos de conſilijs quæ afferrent laudatos diſmiſit, & hippocamporum exenteratorum alios aſſos eis comedendos dedit, alios in acetum & mel contriuit, iſſque morſus vlcera obligauit, atque hominum adoleſcentium rabiem vicit, eosque ad incoluitatem tandem reſtituit.

De caniculis fluuiatilibus. CAP. XX.

Multa ante de canibus marinis diximus. Fluuiatiles canicule terreſtrium canum paruum lorum ſpeciem ſimilitudinemque gerunt, breſſuta ſunt cauda, earum ſanguis aquæ & aceto miſtus intumeſcentes hominum neruos lenire exiſtimatur, atque ex pelle ipſorum calcei conſciuntur, qui neruis ſalutares eſſe dicuntur.

De thymalo piſce. CAP. XXI.

Piſcem thymalum ſic nuncupatum Ticinus fluminis Italiae procreat. Is ad cubiti magnitudinem accedit, & lupi & mugilis communem & mediam ſpeciem ſimilitudinemque gerit, eius capiti odor non indignam admirationem habet: non enim vt ceteri piſces piſculentum quendam mittit odorem: imò verò exiſtimes te eius gentilem herbam nuper ex terra lectam manibus tenere: tanta odoris ſuauiſſime

ſuauiſſime flagrat, vt qui eum ipſum non videt grauiſſimam apibus herbam vnde nomen duxit intus eſſe putet. Reti facile capi poteſt, vt eſca & hamo non facile ipſum capies, non ſuillo adipe, non chama; non alterius piſcis inteſtinis, non ſtrombis, ſed ſolocalice beſtia noctes & dies homini infeſta, quòd hæc ſola delectetur comprehenſibilis eſt.

De xiphia & aliis piſcibus Danubij. CA. XXII.

Initiū Europeorum fluminum maximi Danubij ad ſeptentriones ventos ſub alpium radices ſubiectum contra ſolis exortum: à non magno fonte naſcitur: deinde ſimul permulti tanquam ſtipantes indigenarum fluminum regem exoriantur, & eorum confluens cōtinuatus, & perennis eſt, quorum nomina qui eiſmodi fluuios accolunt, plane ſciunt. I) poſtquam in Danubium influxerunt primigenio nomine appellari deſiſtentes, Europe fluminum regi de ſuo nomine decedunt, atque ex eo nominati ſimul in Euxinum deſluunt. In hoc flumine piſcium diuerſa ſunt genera, coracini, myliæ, anacæ, cyprini nigri, hi quidem, & porci, & heſychi aſpectu albi, perca, & xiphie, qui conuenientiſſimum nomē habent, cum enim omni corpore teneri ſunt, & tactu ſuaues, & grati, tum omnino nec obliqui dentes, neque immanes ſpectantur, nec ſic horret ſpina in dorſo quemadmodum delphinorum, nec in cauda, ſed quod magnam vel audientium vel legentium admirationem moueat, ſub naſo

ex quo respirat, & fluctus ipsi diffluit in brachias in mucronem rostrum procedit, & rectum porrigitur, sensimque & leuiter in longitudinem & crassitudinem augetur, & cum ad cetaceam magnitudinem peruenit, illius mucro triremis rostro similis est: neque modo cum cibi inopia vrgetur, mucronati rostri incursum pisces interficit, atque exest & conficit, sed etiam maxima cete propellit, & vleiscitur, non quidem armis ex ferro confectus, sed natura comparatus, ut ij qui magnitudine processerunt, contra nauem mucronem in eam defigentes venire audeant. Quidam gloriantur se spectauisse nauem Bithyniæ in littus expulsam atque eiectam vetustate aut vacuitate oneris, atque in eam gladij caput infixum inspexisse, cuius cum in nauem mucronem suum defixisset, & nullis viribus ipsum retrahere quiuisset, corpus collinervis retentum fuit, & rostrum infixum ut à principio inciderat remansit. Capitur in mari & Danubio, quod & salsa, & dulci aqua delectetur.

De canicula pisce.

CAP. XXIII.

Summa æstate canicule & ceteræ maris bestie quibus innata audacia est, ad prærupta maris littora accedunt, & in angustos & profundos sinus & freta innatant, & pelagias sedes & commorationes fugiunt, & pelagiam pabulationem contemnunt, in saxis in unam maris sedem inherescentibus phycos nascitur, cuius magnitudo instar

instar miricæ est, similem fert papaueri fructum: alio anni tempore conclusus manet, hic fructus & durus est teste modo, post tamen solstitium æstiuum panditur, ut in rosarijs calices & ambiens inuolucrum testaceum id quod custodit intus ruberrimum est, at eius tunica cerulea, & laxa, ut inflata vesica, ex hoc inuolucro perniciosum pharmacum manans, noctu igneum splendorem & scintillas quasdam iaculatur, sub canicule exortum huius pharmaci malitia magis magisque ingrauescit, ad eius floris speciem flammæ marine canicule noctu incurrentes partim huius pharmaco epoto, partim alluenti, partim in branchias influenti moriuntur, ac quam mox in summa aqua fluitant. Qui bene periti sunt in hoc inuestigando pharmaco, ex ijs cetaceis aliud ex reliquis membris, aliud ex ore piscis colligunt, & id quidem perniciosum, huic frutici Gnospaston nomen terrestris aglaophotidis imposuerunt.

Quemadmodum Istriani silurus capitur.

CAPVT

XXIII.

Mysi non ij qui Telephi Pergamum incolunt, sed inferiores qui ad pontum prope Scythiam accedunt, quique munitis natura locis Scytharum incursiones propulsant, prope Heracleam & Tonin

intelligo ubi Medeam indigenæ celebrant, illud facinus Apſortum fratrum ſcleratis manibus auſam fuiſſe. Myſi igitur talem piſcandi rationem tenent, ut Iſtrianus piſcator ad Iſtri ripam boum par impellat, non ad arandum: nam ut in ſermonem hominū venit, nulla boui cōmunitas cum delphino intercedit: ſic piſcatoris manibus vnde amicitia cum aratro? ſed ad piſcandum potius, iugatos boues aut equos in ea loca primum impellit, ubi commodam piſcationē arbitrat, atque ad ripam iumentis pabulū apponit, vnde interea hac complentur, poſtea funis bene robuſti alterū caput ad medium iugum alligat, ex altero capite hamū appendit, quem aſſo tauri pulmone inſtrūctum ad illiciendum ſilurum deijcit, ex linea ad quam hamus alligatus eſt, quantum ſatis eſt plumbi ad moderandum tractum appendit, ubi ſilurus bubule eſcæ ſenſum percepit, ſtatim imminenti ore eſcam appetens hamum incaute deuorat: quo tranſfixus ex eo euadere cupiens, omnibus viribus funem exagitat, & affligit: quod quidem ipſum animaduertens piſcator, cum ſummo gaudio quāam mox à ſeſſione exſurgit, ut hiſtrio in comœdia, ita ille aratoris depoſita perſona ſe tranſfert ad piſcandi munus, & boues equoſue ad motus ſtimulis incitat, ac iumentis cum cetaceo bene robuſto luctatio eſt: nam hic Iſtri alumnus omni virium contentione in altitudinem deprimit, illa contrā retrahunt, ſed piſcis vincitur ex amborū tractu, atq;

in ripam boum iugo expellitur. Homeri ſtudioſus diceret roboris truncum trahere mulos quosdam, ut in Patrocli ſepultura canit Homerus. hæc ſane alibi decantata.

Quemadmodū ex Iſtro congelante piſces capiuntur & de natura antaceorū. c. A. xxv.

Et etiā Iſtro ſinus adeo profundus & latus, ut mare eſſe videatur, in quē onerarie naues mare transmittentes ad uſum accolētium inſinuatur, atque appelluntur: itaque tempeſtatibus cum is quatitur, quemadmodum mare inhorreſcit. Sunt etiā in eo inſule & reſſus quidam in quos refugere licet, & crepidines riparum bene eminentes quibus cum æſtus reciprocatur, fluctus refringuntur, atque eodem velut in anguſtias compulſi in mare retunduntur: hoc ipſum ineunte hyeme fieri ſolet, tum enim hunc augeſcētem boreas impellit & concitat, hic adeo duram glaciē deſert, ut hæc veluras omneis ſuſtineat: contrā acerrimus boreas flans huic reſiſtit, & ſic in altitudinem deprimit ut bene penitus congeliet, & eius confluens viſ occulis infra delabatur, glacies campi patentis equor eſſe videatur, ac nimirum homines vel equi inſidentes, vel iugata iumenta agētes iter faciunt. Qua ratione experitur & deprehendit glaciem Thracij Strymonis ſclerata beſtia & vulpes, antè dixi. Glacies Iſtri nauem onerariam in confluente verſantem tantopere circūligat, ut nec paſſa vela,

nec gubernatores opus sint, quod ea glaciei vinculo constricta tenentur, nec sane naus esse videtur: non enim amplius fluctibus verberatur, sed in magna planicie tumuli, aut cuiusdam specula similitudinem speciemque gerit. Vbi nautæ exsiliunt in flumine excurrentes, plaustrisque onera transuehunt, tum glaciem in orbem perfodientes puteum excavant, ut vel putei, vel maximi dolij os esse videatur: permulti pisces lucis desiderio ex glacie tanquam ex tecto effugere cupientes in apertum os innatant, eodemque frequentes congregantur, ut inter se trudant, ubi ut in stricto serobe cum permulti alij pisces facile capiuntur, tum plurimi cyprini, & coracini, & perca & xiphia, qui necdum confirmata ætate, nec mucronato rostro existunt, & antæci & ij quidem teneri: nam qui ætate processerunt ad maximi thunni magnitudinem accedunt, ij sane pinguisimo abdomine sunt, ut eius ventrem lactantis serofe suos fetus vbera dicas. Pellem habet asperam, & hac poliunt hastas fabri hastarum. Ab illius capitis vertice ad caudam mollis, & stricta membrana pertinet, quam ad assum solem exsiccatam flagellum ad concitanda iumenta efficere possis. Cum est iusta magnitudine, sub glaciem subiens nunquam ad caueam peruenit, sed aut subsaxa subiicitur, aut in imam harenam ad vitandum frigus abditur: nam id temporis cum gelidum est flumen, & perfrigida tempestas nullis nec herbis nec piscibus

piscibus vesci necesse habet, tantum inertia laboris gaudet, & alitur ex pingui suo succo. Et quemadmodum polypi cum præda destituuntur, brachia sua circumrodunt, sic is suam pinguitudinem exedens viuit. Ineunte vere iam liberè fluente Istro odit ignauiam, itaque sese ex latibulis ad summam aquam incitans, aque spuma expletur, quæ multa esse solet ubi fluxus & magno murmure rapidus fertur. A piscatoribus ad hunc modum insidias emolientibus facile ibidem capitur, ut hamus cum linea in spumam demissus sub alborem occultetur, & ferri splendor minime perspicuus sit, is tum ore hians atque imminente liguriens insidiosam escam deuorat, ex eoque perit unde prius alebatur.

Quomodo canis opera extrahunt herbam appellatam cynospastum & aglaophorida.

CAPVT XXVI.

Nomen plantæ cynospastos est, eadem etiam aglaophotis appellatur, volo exponere, eius vim recordatus eam esse hac natura præditam: interdum enim inter alias herbas latet, omninoque non est conspicua, noctu apparet & enitescit ut stella: flammeo enim colore similis est igni, cuius radicibus signum aliquod ubi defixerunt, discedunt. Colorem de die non vident, neque eius speciem: at postquam nox abiit, ad locum accedunt ubi signum reliquerunt, quod conspicati & agnoscetes id esse quo egerant, nam alioqui nihil differt de die ab alijs herbis:

non

non extrahunt ipsi hanc plane neque effodiunt: nam aiunt eum qui primus propter imperitiam ipsam attigisset, quam mox mortuum fuisse. Itaque canem illuc ducunt aliquot dies nullo cibo pastum & valde esurientem, eumque simul & aglaophotidis scapum longo fune alligant, & cani carnes multas assas olentes apponunt, canis fame flagrans & nidore carnis impulsus ad propositas carnes radicibus plantam subtrahit: ac si radices eius sol aspexerit, statim canis moritur, ipsumque sepeliunt in ipso loco, & arcanis sacris quibusdam factis cadaver canis, ut qui pro ipsis mortuus fuerit honorant, deinde tangere plantam audent prædictam, & domum apportant, & ut aiunt cum ad multa vtiliter vituntur, tum lunaticos sanare illam aiunt, & oculorum morbum qui humore redundante visum oculis eripit.

De nerite cohlea marina. CAP. XXVII.

Cochlea marina magnitudine exigua, forma pulchritudine eximia spectatur, eo maris visus sordium vacuitas est, & tranquillitas viget, & in saxi ad imam sedem maris adherescētibz nascitur, hæc nerites appellatur. De ea duplex est sermo, & uterque mihi cognitus est, exigua quædam subtiliosa narrare in longa historia, nihil aliud quam recreare auditorem. Nereum marini quinquaginta filias sustulisse ex Doride Oceani filia cernit Hesiodus, unumque filium inter tot filias habuisse Neriten

Neriten appellatum, deorum hominumque formosissimum. Venerem autem in mari simul viuentem delectatam fuisse hoc Nerite, amicūque habuisse, cum tempus fato definitum venisset, quo oportuit inter Olympios inscribi, hanc deam audio patre accersente ascendisse in Olympum, & amasium & collusorem suū Venerem voluisse ducere, at hunc non paruisse Veneri in sermonem hominum venit, Olympo antepontem cum sororibus & parentibus commorationem recusatis alis, quas ei Venus dare volebat: itaque dea irata illum in cochleam conuertit: ipsa vero elegit ministrum pro illo Cupidinem, & iuuenem & pulchrum, ei alas illius dedit. Alius sermo exclamat Neriten amatū fuisse a Neptuno, & redamatum fuisse Neptunum. Redamantis hinc initium extitisse, simul versatum alias fuisse amatum cum amante audio, tum Neptuno currum per fluctus agente delphinos & tritonas ex penetralibus maris exsiluisse & saltasse circa currum: quod Homerus in Iliade dicit nobis, omnesque celsisse celeritati equorum solum Neriten prope secutum fuisse Neptunum, vndeque ei viam strauisse, & celsisse reuerentie Neptuni, voluisse dei amasium clarum haberi, & habitu excellere. At Solem inuidisse celeritati pueri fabula dicit, & mutasse corpus in cochleam. Sed vnde Sol hanc inuidiam sumpserit dicere nescio, neque fabula dicit: nisi coniectare quiddam oportet de rebus que nulla

nulla nota apprehendi possunt. Dicuntur fuisse rituales Neptunus & Sol, & fortasse Solem indignum fuisse, & noluisse eum inter cetacea numerari, sed inter ostrea: sed fabulis sit finis, & dii proprii sint his quæ dixi, sin audacius quiddam fabulis illorum crimen attribuat.

Quemadmodum in Eridano & Tenaro pisces capiuntur.

CAP. XXVIII.

Vbi insignis Eridanus, & ignobilis Tenarus coitionem faciunt, ibi hoc piscandi genus, quod accepi ex versibus viri Mitylenæi, accole exercent, ut hiberno quidem tempore arationibus & sementibus faciendis operam dent: deinde in eunte vere nondum confluyente frigorebus congelare desinere, qui antea agricolæ essent, nunc piscatores facti sinuosum locum deligunt, quem peracutis siccis circuncidant, & quiddam lacui simile efficiant, non tamen glaciem prope ripam secant, sed in suo statu consistere sinunt, atque locum à glacie nudatum circundant amplo verriculo, quod quidem ipsum piscatores in ripa consistentes trahunt, ac nimirum permulti etiam piscatorie artis imperiti, piscium captionem animi causa spectant: cum autem illi qui adducunt prope ripam venerunt, tum piscatores extrinsecus glaciem ripæ continentem frangunt, atque in prædam incumbentes in rete pisces extrinsecus retrudunt: quo facto rete piscibus plenum circuncisam glaciem impellit, supra quam piscat

piscatores consistentes videntur ferri supra insulam natatilem. Quod genus piscandi illic proprium alibi inusitatum: Ex quo fit ut duplicem fructum percipientes, alterum ex terra, alterum ex flumine, & nautæ, & agricolæ censendi sint.

ÆLIANI LIBER decimus quintus historiarum animalium.

Quemadmodum in Macedonia non admodum usitate pisces capiuntur CAP. I.

Huiusmodi Macedonicæ piscandi rationem auditione comprehensam habeo in fluio nomine Astræo, qui inter Beroeam & Thessalonicem medius fluit, distincti varijs coloribus pisces gignitur, qui Macedones appelluntur, & indigenis muscis in fluio volitantibus pastum sibi comparant. Eæ nec simile de specie quicquam aliarum muscarum habent, quæ ubique sunt, nec ad apum similitudinem accedunt, nec vesparum speciem gerunt: harum tamen aliquam cuiusque propriam particulam referunt, tum in audacia

cia quiddam simile cæterarum muscarum habentium magnitudine apibus similes sunt, tum vesperum colorem reddunt, & similiter quidem atque apes bombitatione strepunt: eas hippuiros appellant indigenæ. Et ad summam aquam versantes piscium nationem non latent: nam ut ex his quispiam earum aliquam per summa apparentem conspexit, silentio sub aquas subiens, ne prædam aquæ agitatione loco moueat, proxime ad illius umbram accedit, & quemadmodum vel de grege ouem lupus, vel anserem ex cohorte aquila rapit, sic is ore hianti atque imminenti eam deuorat: quod quidem ipsum etsi piscatores haudquaquam ignorant, non ipsi tamen muscis ad inescandos pisces utuntur. Simul enim ac hominis manu continguntur, & natium colorem perdunt, & penne evanescent, & inepti ad escam piscium omnino redduntur, quæ causa est, cur earum odio incensi ipsas à se detestentur, veruntamen qui piscandi scientiam cognitionemque præclare tenent, captiosa quadam machinatione, atque solertia, eiusmodi pisces circumueniunt. Purpurascente enim lana hamum circumuestiunt, & ad eandem lanam gallinæ pennas duas sub barbæ appendiculis natas cerei coloris speciem similitudinemque gerentes accommodant, & conglutinant, quaternum cubitorum est arundo, ad quam alligatum est ferrum, totidem est linea, atque has abstrusas insidias in flumen deiciunt. Pisces colore illece-

cupide

cupide pergunt contra venire, ac nimirum lautum cibum se habituros ex pulchro aspectu arbitantes hamatis escis configuntur, ipsædemque acerbis captiui fruuntur.

De marinis arietibus.

CAP. II.

Marini arietes, quorum quidem nomē apud multos peruagatum est, sed non tamen historia omnino explicata, nisi ex ea parte, quatenus à pictoribus, & fictoribus ostenditur, circa Corsicum & Sardoum fretum hibernant, atque ex summa aqua eminentes spectantur, simul & maximæ delphini circum eos natant. Mas aries frontem albā vittā redimitam habet, ut vel hanc Lysimachi, vel Antigoni, vel alterius cuiuspiam regum Macedonia diadema dicas: aries verò fœmina quemadmodum barbæ appendiculas gallinæ quasdam possident, sic ipsa cirros ex imo collo pendentes habet: neque modo eorum uterque mortua, sed & viva corpora exest & conficit, in natando magnos fluctus facit tempestate quam ex sua agitatione ciet: naues funditus euertit, ac eos qui secundum mare versantur, rapit. Iam porrò qui Corsicam incolunt, dicunt virum ex tempestate qui naufragium fecisset, natandi bene peritum, ubi permultum maris natando transmisisset, circa Corsicam crepidinem quandam affecutum ascendisse, ibique constitisse tanquam tutum ab omni periculo: post verò quā aries eum oculis comprehendisset, posteriore sui

E

parte plurimum mare concitasse, deinde ab intumefcente æstu elatum instar procellæ & turbinis hominem corripuisse, hunc Corsicum raptum, & venationem arietis eatenus qui ad Oceanum habitant fabulosè exaggerant, ut dicant Atlantidis reges ex Neptuni semine ferre in capite arietum masculorum tenias, indicia principatus, illorumque uxores crines ferre, foeminarum piscium arietum indices principatus, itémque tanto narium robore prædita est huiusmodi belua, spiritum ut vehementem & permultum anhelet, & immensum aëra respiratione ad se attrahat, eaque aspiratione marinos vitulos ad hanc rationem comprehendat, cum enim arietem nouerunt vicinum esse ad moriendas sibi ipsis insidias, in terram celerrime enatantes in subterranea saxa conduntur. Is cognita fuga insequitur, & contra antrum stans, ex corporis odore prædam intus esse percipit, & narium illecebra quadam acri aëra inter se, & vitulos intermedium attrahit, hi tanquam vel sagittam vel spiculum, sic sane illius appuisum declinant, & refugiunt, tandem tamen violentissimo anhelitu ductu inuiti, & tanquam loris quibusdam, aut funibus constructi ex latebra extrahuntur, & ab ariete deuorantur: ex arietis naribus enatos pilos harum rerum periti magnos vsus asserre testantur.

De

De thynnis Bubonicis.

CAP. III.

AD promontorium Bubonicum innumere thynnorum gentes versantur, eorum maximi similiter ut sues, soli & separatim natant, alij more luporum bini proficiscuntur, alij gregatim eunt, quemadmodum capræ, quæ in latis pastionibus pascuntur, exoriète canicula & ingrauescente æstiuo calore in Euxinum natare contendunt, & marinis fluctibus ab feruidè radiato sole calescentibus inter se velut conferti contextique confertis turmis natant, & corporum coniunctione ad perfuendam opacitatem colligantur.

De pisce nuncupato luna.

CAP. IIII.

Demostratus vir à piscandi scientia eatenus instructus, ut probè rem piscatoriam interpretetur, piscem formæ pulchritudine eximium dicit appellari lunam, exigua magnitudine, lata figura, idémque affert cyanei coloris speciem similitudinemque gerere, in dorso pinnas habere, non duras, neque asperas, sed molles & lenes, easdémque in natando explicare, & ad similitudinem lune semicirculum efficere, idémque Demonstratus tradit Cyprios piscatores dicere, piscem hunc luna plena ipsum impleri, & implere arbores, si ex his illum appenderis. At decresciente luna, si illum ad planitiam plena luna in id aquæ quod in perfoßis puteis

reperitur quis hunc piscem iniecerit, aquam ingem
 & perennem fore: sin extrema luna aquam exa-
 rescere: quod si hunc eundem in fontem scaturien-
 tem conieceris, quomodo dixi de putco, is ad ratio-
 nem lune modo euanesceat, modo implebitur.

De thynnīs.

CAP. V.

Quemadmodum in propontidem thynni in-
 natant & enatant, supra scripsi, iam porro
 qui Heracliam, Tion, Amasiam ponticas vrbes in-
 colunt, planè sciunt quo anni tempore eiusmodi pi-
 sces eò accedant, quare permulta contra eos instru-
 menta comparant, naues, retia, speculam in excel-
 sum excitatam quam in littoris eminenti loco &
 circumspectum facilem habenti defigunt: cuius con-
 ficiendi rationem molestum mihi non erit explica-
 re: Tigna bina abiegra alta eriguntur intercepta
 & iuncta inter se trabibus latis, & crebris im-
 missis, & facilem ascensum speculatori presta-
 tibus, singule naues utrinque sex iuuenes expedi-
 ti remigantes habent, retia bene longa sunt. Itaque
 verno sole illuciente, ventis placide & tranquille
 flantibus, cælo leto, & quasi ridentis, conquiescen-
 te à tempestatibus mari, frequentes thynnorum pi-
 scium greges in pontum imitant, quod quidem
 ipsum, simul ut ex specula prudenter & acute spe-
 culator prospexit, piscatoribus vnde veniant de-
 nuntiat: hi ad vocis significationem retia tendunt,
 ac si intra retia ingrediantur, sicut dux exercitus
 hoc

hoc ipsum signo dato edocet: cum thynnorum cohor-
 tes in altū sese incitauerint, is qui ex specula acerr-
 ma oculorum acie horum actiones observat, con-
 tenta voce exclamat, recta ad altum remigationem
 contendendam, illucque insequendos esse: hi porro
 alligato ad alterutrum tignum quod speculam susti-
 net perlongo retium fune naues ordine remis pro-
 pellunt. Postquam enim singulis nauibus rete disten-
 tum est, prima nauis ubi suam retis partem eiecit,
 discedit, hoc idem facit deinceps secunda, & ter-
 tia, & quarta, qui quintam remis impellunt, adhuc
 iccirco contantur, quod hi nunquam laxare debent,
 deinde alij aliò remigant, & pro se quisque retis
 partem trahit, postea quiescunt: segnes thynni nul-
 lum facinus audax tentare audentes, quiescunt, re-
 miges ut vrbe capta capiunt piscium, ut poëta qui-
 dam diceret, gentem.

Cur vota nuncupant Neptuno thynnorum
 piscatores.

CAP. VI.

Quoniam thynni circumretiti tenentur, Neptuno
 malorum depulsori piscatores vota faciunt,
 ne gladius piscis, neue delphinus in captiuorum nu-
 mero sit: nam sæpe gladius qui iam sit etate confir-
 mata, lacerato reti thynnorum gregi irretito ad
 se exuendum ex laqueis facultatem dedit, dephe-
 nus etiam ad moliendas retibus insidias acerrimus
 q̄s perniciem affert.

Quemadmodum apud Indos lac dulcissit.

CAPVT

VII.

IN India, & maxime in Præstorum regione liquido melle pluit, quod in herbas ac palustrium arundinū comas decidens mirificas pastiones ouillo, & bubulo pecori præstat, quod quidem ipsum a pastoribus eo ubi dulcis plus roris de cælo delapsum est agitur, & sic illis pastionibus tanquam epulis iucundè accipitur, pastoresque vicissim prolixo epulo compensat, nam ex pecore suauissimum lac exprimunt, neque sicut Græci faciunt mel miscere, & temperare habent necesse.

De Indica margarita.

CAP. VIII.

INDICA vrbs est nomine Perimuda, cui eo tempore cū in Bactris Eucratides regnaret, Soras ex generis regij stirpe profectus, imperauit. Hanc quidem ipsam Ichthyophagi incolætes margaritas retibus comprehendunt: margaritifera concha magnorum turbinum similitudinem gerentes gregatim natant: & quemadmodum apum examina duces, sic eæ reges habent, tum formæ pulchritudine, tum magnitudine præstantes. Summa autem contentione vrinatores ideo certant ad capiendum gregis ducem, quod eo capto cunctum gregem rectore orbatum non loco se mouentem assequuntur, quando rex fugiendo elabi potest, sapienter eas regit & conseruat, iam captas in paruulis dolijs sale condiunt, cum erosa caro fuerit, & diffluerit vi-

no relinquitur optimus Indicus, & in mari rubro procreatus existimatur, itémque in occiduo oceano, ubi existit Britania nascitur, videtur quodammodo auro similis, & fulgorem habet hebetiorem & obscuriorem, quam Indicus aut Herytriensis. Iubas in Bospori freto nasci tradit margaritam, sed Britannica inferiorem. Indicus terrenus dicitur naturam habere non propriam, sed feturam esse crystalli non gelu concrefcentis, sed fositij.

De marina grue.

CAP. IX.

DE gruibus aubus antè scripsisse me plane scio, gruem piscem marinum audio alumnū esse Corinthiaci pelagi, quod vergit ad Histhmī pelagus Athenas spectans: is ad quindecim pedum iusta mensura dimetitorū magnitudinem procedit, crassitudine est anguilla non maxima, eius os & caput speciem similitudinēque alitis gruis gerunt, squammæ gentilis auis pinnis similes esse videntur, natare ingreditur non flexuose vt pisces gregatim natantes, sed tanto robore salendi est, vt tanquam emissum à contento neruo telum feratur. In sermonem Epidaurorum venit hoc animal ex nullo pisce generari: sed cum volucres grues Thracium frigus fugientes, tum fœminæ ad coitum exardescentes, tum mares veneris libidine conflagrantes inter se complexu venero iungi cuperent, fœminas suspensum coitum

E 4

sustinere non posse, iccircoque semē emittere, quod voti compotes fieri non possint, ac si supra terram volent, id ipsum ad nihilum recidere: sin supra mare eò delapsum tanquam thesaurum per manus traditum sic amari hunc foetum, asseruari, animantemque effici, neque velut aluum sterilem illapsum perire. Demonstratus, cuius ante mentionem feci hunc, inquit, piscem vidi, & magnopere admiratus sum, cumque ut alijs ostendere possem sale condire vellem, coquis ipsum secantibus & viscera intuerer, tum ex utroque latere spinas cocuntes & earum fines inclinantes inter se & similiter atque tabulas legum triangulas esse, tum eius iecur in longitudinem procedere aspexi, tum iecori subiectum fel habere longum follem tanquam scortum, ut faba recens videretur: vbi verò primum iecur & epar exempta fuissent ambo statim intumuisse, ut iecur instar epatis maximi piscis videretur, fel verò lapidem super quem fortè positum fuerat, consumpsisse.

De captura pelamidum.

CAP. X.

Rationem piscandi pelamides haud sane per-
uulgatam non à seria consideratione alienū
est explicare. Decem iuuenes ad summum ætatis
vigorem florescentes expeditam nauem, & cele-
rem conscendunt, & simul atque se cibo exple-
rint pariter æqualiterque in vtrunque naus latus
distributi remigare contendunt, atque huc illuc
errant

errant: eorum vnus aliquis ad puppim sedens ar-
matas hamis lineas ad vtranque nauis partem de-
mittit, tum ad singulos hamos esca ex purpura pi-
sce confecta strictè religat, tum lari marinæ auis
pennam ad hamum quæque alligat, ut ab occurren-
te aqua sensim, & leniter agitetur: pelamides au-
tem esca sic instructæ illecebra delinitæ, in hamos
imant, cum autem ex ijs aliqua liguritione appri-
me stimulata os in escam impegerit, tum reliquæ
consequentes hamis configuntur, ut hami ob multi-
tudinem vno eodémque tempore transfixorum pi-
scium vexentur: iuuenes vero remigare desistentes
de transtris surgunt ad subtrahendas lineas multi-
tudine piscium onustas: quos posteaquam in nauem
subdulerunt, secundissima piscatio ex permagno
piscium numero aperte ostenditur.

De mustela terrestri & marina. CAP. XI.

Terrestrem mustelam ita appellatam incanta-
tricem, & veneficam, libidinosam, & vene-
ris illegitimæ conciliatricem audio cōuersam in hoc
animal fuisse ira Hecate: at Hecate propitia re-
linquo alijs fabulam. Quod autem sit fera insidio-
sissima, & quod inuadat homines mortuos, & nisi
arceatur eorum oculos diripiat, & exsorbeat, ma-
nifestum est. Ferunt autem mustele testiculos per
insidias alligatos mulieri parturienti retinere par-
tum: item viscera mustele certo modo preparata
quem nouerunt harum rerum periti, & in vinum

ex insidijs coniecta amicitiam diuidere, & conium
etiam antea benevolentiam distrahere. Est etiam
mustela piscis ita nuncupatus paruus, qui nullam
communitatem habet cum galeis, id est mustelæ:
nam hi quidem cartilaginei sunt & pelagij, &
magni, & caniculis similes, at mustelam dices
esse hepatum. Illa enim piscis est brevis, oculos con-
nientes habet, pupillis est cyaneis, mentum hepato-
maius habet, & chremete minus, est etiam saxati-
lis, algas depascitur, atque similiter ut terrena om-
nium cadauerum in quæ incurrit, oculos exest &
conficit. Utuntur piscatores aquatili mustela ad ea
veneficia ad quæ utuntur terrestri homines in con-
tinenti uiuentes. Ceterum cum piscium genus sit
carniuorum, piscatores altissimas vrinationes obli-
turi nigrore inficiunt plantas pedum, & volas ma-
nuum occultare conantes illorum candorem: nam
hæ partes ex membris humanis maxime in aquis
splendent, & alliciunt piscium genus.

De chamis.

CAP. XII.

CHAME marine & varie & multiplices
sunt, nam aliæ asperæ, aliæ valde lenes: &
hæ quidem digitorum compressu confringuntur,
illæ verò vel egerrimè saxo conteruntur: quedam
ipsarum nigerrimæ sunt, nonnullæ argentei coloris
similitudinem gerere videntur, aliæ temperatione
omnium prædictorum colorum ornate sunt: ac quem-
admodum earum est varium & multiplex genus, sic

sic multas & diuersas sedes habent. Quædã enim
in litoribus dispersæ iacent in arena, nonnullæ sub
algam subiiciuntur, aliæ in limo commorantur, aliæ
in saxis & stabulantur & præfulciuntur, ac præ-
muniuntur. Astiuo tempore cum sit messis in Istri-
co mari gregatim natant: Euri & Austri iccirco
fugientes sunt, quod eos ventos ferre non possint:
contrà ex tranquillo mari mirifica voluptate affi-
ciuntur, & Fauonij mollibus auris afflari gaudet,
eãque ubi rem in latebras abdite cum à tempesta-
tibus mare sentiunt conuiuiscere, & Fauonij fla-
vum relictis sedibus ad summam maris aquam
natant, & explicatis testis sic tanquam vel spon-
se prodeunt, vel rose ad Solis radios exporrectæ ex
involucris erumpunt, alteram concham substernen-
tes, alteram erigentes, simul & altera pro velo, al-
tera pro naui ad nauigandum utuntur, ut si eas pro-
cul videas classem nauium existimes: quod si na-
uem ad se accedere sentiunt, aut beluæ impetum,
aut valentioris piscis natationem, metu percussæ
contractis testis frequentes delabuntur, & occul-
tantur.

De hæmorrhoo genere viperarum. CA. XIII.

HÆMORRHŌUS è genere viperarum in saxo-
rum cauernis domesticam sedem habet, pe-
nem vnum tum longus est, tum à lato capite ad cau-
dam in tenuitatem eius corporis habitus procedit:
colore est partim flammeo, partim nigro: eius caput
tanquam

tanquam cornibus quibusdam inhorrescit, sensim
 & pigre serpit, ventris squamis terram premens
 tortuosa non recta via progreditur, gradiendo leni-
 ter substrepit, unde eius segnicies ostenditur. Pri-
 mum ut momordit, statim punctus cyanei coloris
 exoritur, percussus stomachi doloribus affligitur,
 venter celeriter exhauritur, caligine offunditur,
 sanguis per nares & aures cū bilioso veneno mit-
 titur, vesica sanguineam urinam reddit, cicatrices
 si quæ sint in percussi corpore, etiam si cōsenuerint,
 tamen recrudesunt. Hemorrhoi fœminæ quodam
 impulsu venenum ex summis tunicis dētium emit-
 tunt, quod ad extremas gingiuas accedit, & san-
 guis effunditur multus, gingiuarum dentes elidun-
 tur. In hanc ferā incidisse in Aegypto ferunt Me-
 nelai gubernatorem Canopum Thonide regnante,
 Helenamque serpentis vim intelligentem eius spi-
 nam fregisse, pharmacumque extraxisse, sed in
 quos usus Helena festinarit, hunc thesaurum ca-
 pere nescio.

De simiis.

CAP. XIII.

Tigres domitos, cicures pantheras, oryges qua-
 dricornes & boues duorum generum curso-
 res & agrestes, columbas pallidas, quas negant man-
 sue fieri posse, ad suum regē Indi afferunt, & aues
 quas cercuronos solent appellare: tum generosos ca-
 nes, de quibus supra scripsi, tum simias nonnullas
 albas, alias nigras: nam ruffas ideo in vrbes non ad-
 ducunt

ducunt, quod Veneris libidine inflammata in mu-
 liebrem sexum furentes sint, ac si quando deprehen-
 dunt eas tanquam adulteros odio persequentes in-
 terficiunt.

De cornigeris apud Indos certantibus be-
 stiis, vbi de tauris.

CAP. XV.

Magnus Indorū rex quotannis diem vnum
 proponit hominum cursibus & pugillatio-
 nibus, tum luctationibus bestiarum, quæ sane inter
 se cornibus appetentes mirabili natura quadam ca-
 tenus strenue decertant, quoad aduersarium fundi-
 tus vicerint, sicque omni neruorum contentione
 quemadmodum athlete, ut aut maximo affician-
 tur premio, aut gloriam capiāt certaminis, nitun-
 tur: rationes quidem expertes sunt feri tauri, arie-
 tes mansueti, asini vno armati cornu, hyenæ quas
 quidem damis minores esse aiunt, sed ceruis auda-
 ciores. Postremi in certamen veniunt elephantī, hi
 inter se vulnerant, & alter sæpe alterum vincit,
 atque adeo interimit, sæpe etiam uterque vulneri-
 bus confectus simul decumbit.

Quid Theophrastus sentit de partu vipe-
 rarum.

CAPVT XVI.

Viperæ catulos Theophrastus scribit parentis
 utrum non excedere atque conficere, neque
 sane ut quiddam ludens dicam foribus effractis ob-
 structum exitum perumpere, sed fœminam uteri
 angustijs cōpulsam non parere, sed disrumpi. Cuius
 senten

sententia ita rem habere mihi ad veritatem plura
persuadet, siquidem marinae acus, quia tenues sunt
& haudquaquam sinuosam & capacem aluum ha-
beant, iccirco similiter à suis foetibus afficiuntur
etsi iam antè fabulosè viperarum partus descrip-
tamen ne mihi Herodotus succenseat, quales ipse
conscripsit.

De naturali affinitate leonis cum delphino.

CAPVT

XVII.

IN media natura quaedam communitas retrusa
leoni est, & affinitas cum delphino: non ex ea
parte solum quod uterque imperat, ille quidè ter-
renis bestijs, hic verò aquatilibus: sed quod sen-
ctute ambo tabescunt, & cum sunt in egritudine
illi terrestris simia medetur, huic quoque marina
simia remedio est. Nam ut in terra, sic etiam in ma-
ri aliquod est simiarum genus, quod similiter huic
ut illi medicinam illa ipsa morbi affert.

De sepedone serpente.

CAP. XVIII.

INest in sepedone serpente immanis infinitaque
pernicijs. Eodem colore & figura quibus est
hemorrhous sepedonem esse tradit Nicanders sed
celerius graditur, & gyros & flexiones perse-
quens non rectè progreditur: quod quidem ipsum
causa est, quamobrem inspectantes nesciant de eius
magnitudine iudicare. Vulnus quod infert acerbis-
simum plurimum habet, & bene penitus intrat, &
putrefacit, quia ex vi nomen traxit: inexpressibili
levitate

levitate ipsius venent in uniuersum corpus transi-
tionem facit, capillus vulnerati putrescit, & fun-
ditus interit, tum superciliorum, & palpebrarum
pili defluunt, oculi offusi tenebris obscurantur, &
marcescunt.

Delibidine testudinis terrestris. CAP. XIX.

EX terrenis testudinibus mas ad venerem in-
flammatissimus est, facinoram humi ad coi-
tum stratum Demonstratus ait supinam iacere de-
inde expleto coitu propter testæ magnitudinē cum
se convertere non queat, escam paratam à marito
relinqui cum alijs animalibus, tum aquile: unde fit
ut mares eas ad coitum ideo illicere non possint,
quod foemina magna moderatione libidines conti-
neant, & salutem voluptati anteponant. At enim
mares mirabili quadam natura illecebram amato-
riam, & omnis metus obliuionem afferentem foe-
minis iniiciant, neque tamen huiusmodi illece-
bre sunt cantiuncule quales Theocritus pastoritice
lusonis compositor nugatur: sed occulta herba, cu-
ius neque ille nomen se scire dicit, neque aliud co-
gnoscere confitetur: itaque mares eam ore continen-
tes ad libidinem foeminas alliciunt, & quæ antea
fugebant, nunc exardescunt ad coitum, & nullo
de se timore afficiuntur.

De gallis mutis.

CAP. XX.

THessalonice Macedonice locus vicinus est
nicipatus Nibas, ubi galli gallinacei sui can-
tus

tus naturalis expertes sunt, & silent omnino: adeo ut vulgò circumferatur prouerbum in rebus factu difficillimis, quod tale est, tunc illud haberi poterit cum Nibas gallus cantabit.

De dracone quem in India inuenit Alexander Macedo.

CAP. XXI.

Alexander cum alia pleraque animalia apud Indos inuenit, tum draconem quem, quia sacrum in antro quodam Indi existimarent, & summa religione colerent, idcirco precibus Alexandrum obsecrarunt, ne in illu ipsum inuaderet: quod quidem ipsum ille annuit. At enim draco cum exercitus strepitum sensit, (quod sit animal tum audientium videndi acerrimo, atque acutissimo sensu præditum) maximo sibillo, & summo afflatu edito omnes exterruit, & perturbauit, septuaginta cubita longus esse existimabatur: neque enim ex totius apparuit, sed illius solum caput ex antro eminuisti, eius oculi ad magni chypei Macedonici magnitudinem accessisse dicuntur.

De contentione aquilæ & cornicis. c. a. XXI.

Et si aquilas conflictatiunculis cornices eludere student, has tamen ille præclare contemnit, & deorsum ferri sinunt, ipse vero sursum subuolantes æthereum locum secant: quod quidem ipsum non cornicum timore agunt. Quis nam hoc dicat, qui planè sciat aquilarum vim, sed potius propria quadam animi magnitudine earum infra se vol

se volantium lapsus facile patiuntur.

De pompylis piscibus.

CAP. XXIII.

Pompylum piscem dicunt non modo Neptuno, sed etiam incolis Samothraciæ dijs sacrum & charum esse, ob eamque causam piscatorem nomine (sicut dicitur) Epopeum, ex Icaro insula profectum etate iam affectum, quod aliquando cum nihil aliud piscium præter pompylos cœpisset, protinus huic pisci meritas pœnas persoluisse. Etenim cete facto in eius piscatoriam impetu ipsum deuorauit. Pompylum hostili odio delphini persequuntur: neq; hoc ipsum tamen impune faciunt: cum enim gustauerunt, inefficaces stupidique continuo redduntur, & quod furore inflammati consistere non queunt, idcirco in littora expelluntur, atque fluctu eiectione marinis cornicibus, gaudijs, ceterisque maritimis auiibus exeduntur, & conficiuntur. Apollonius Rhodius siue Naucratis dicit hunc aliquando hominem fuisse portitorem, qui cum puella Apollo amore teneretur, qua cum etiam complexu uenero iungi conaretur, hæc autem effugiens Miletum venisset, & Pompylum precibus obsecrasset ut se traxeretur, is quidem paruit: at verò Apollo sese ostendens, hanc quidem rapuit, nauem autem in lapidem, Pompylum vero in piscem conuertit.

De certamine Indicorum bouum qui cursu valent.

CAP. XXIII.

In bubulo pecore quod incitato cursu valet, cu-

F

ram Indi ponunt, & simul de eorū velocitate rex, & permulti principes decertant, neq; turpe ducunt pro huiusmodi animalium genere auro, argenteū sponſionē facere, currēdi metā bobus hæc cōstituitur, vt inter se nexi, & iugati triginta stadia currant æquales & pares boues equis currūt: neq; velocitate boues ab equis internoscās: ac si quando rex de suis bobus cum quopiam sponſionē fecerit, in tantum contentionis studium procedit, vt is ipse in curru sequatur, atque ad eō aurigam incitet is qui sane quidem equos stimulis cruentat: à bubus verò manus abstinet, si quidem boues nullis admotis stimulis incitatissimo cursu ferūtur. Ac nimirum tam ambitiosa est bibuli certaminis contentio, vt non diuites modo & domini, sed etiam aurigæ, sed inferioris status homines eiusmodi cōcertationibus permultū contendunt, vt Idomeneus & Ajax apud Homerum. Sunt item apud Indos alij boues qui maximos hircos magnitudine non superare vidētur, ij coniugati velocissimè currunt, nec minus strenue quàm Getici equi cursum conficiunt.

Quemadmodū equi rabie incitantur bibentes ex Cossinito flumine, & fonte Potinæ. c. lxxv.

Equos efferari & rabie inflāmari ferūt bibētes ex Cossinito flumine Thraciæ, qui defluit in agrum Abderitanū, & denique consumitur in Bistoniciū stagnū, vbi Diomedis Thracis qui immānes equos habebat, quos Hercules expugnauit, regia olim

olim fuit. Ex eodem morbo laborare dicunt equos bibentes de fonte. Potinæ, qui nō longe ab vrbe Thebis abest, itēque Herotas & Gedrusios fama est tanquam fœnum pisces equis edendos obijcere: Celtas etiam audio boues & equos piscibus alere: & nonnulli quoque testantur Macedones, & Lydos piscibus equos suos pascere, ac nimirum ones Lydiæ & Macedoniæ ex eisdem pinguescere dicuntur, apud Mysos cum equinum genus coit, quidam velut hymenæum quendam nuptijs præcinunt, & cantus suauitate permulsæ equæ celeriter grauidæ sunt, & formæ pulchritudine eximios pullos ex sese pariunt. Iam verò equos ætate affectos aiunt pullos cum cæteris in rebus debiles, tum pedibus infirmos procreare solere. Aristoteles tradit equos ad triginta quinque annos procedere, & quidam equum septuaginta vixisse.

De scorpiis qui nascuntur inter Mediam & Susidem. CAP. XXVI.

In itinere secundi diei eorum qui à Persicis Susis in Mediam proficiscuntur, quod permagna scorpiorum multitudo nasci dicitur, idcirco Persarum rex quum eō suscipit iter, triduū antè omnibus imperat, vt eos venentur, & ei qui plurimos confecerit, donat munera. Nisi hoc fiat, locum transiri non potest: nam subter omnem lapidem & cespitem abditus scorpius manet. Dicunt Rhysiensēs populos expulsos fuisse à multitudine

scolopendrarum, in Cyrene diuersa tum colore, tum forma murium genera nasci ferunt: ac quosdam ipsorum quemadmodum mustelas ita lata facie esse, alios viperæ speciem similitudinēque gerentes acutas spinas habere, quos indigenæ Echenatas vocant, in Aegypto audio bipedes mures esse maximos, & prioribus pedibus tanquam manibus uti, vicini illis Libyci mures sunt, qui recti gradiuntur duobus pedibus nitentes, cum ab insequentibus urgentur falliunt, hæc Theophrastus.

Quemadmodū libertatem in volando amant
attagenes aues. CAPVT XXVII.

Attagenas aues ferunt ex Lydia in Aegypto deportatas, & in syluam dimissas primò coturnicis vocem misisse, post cū fluminis alluione cælum pestilens factum esset, quo multo passim mortales perierunt, eiusmodi aues non intermisisse maiori oris expressione, quā quemuis explanatissimæ lingue puerum loqui, & dicere τῶς τοῖς κακοῖς τὰ κακὰ, id est, Ter mala malis. Itemque aiunt eas captas neque mansuescere, neque iccirco amplius pristinas voces edere, quod si seruitute conticescunt, & obmutescunt. Quod si ex potestate in libertatem volandi dimittantur, & in suas sedes perueniant, rursum loqui, pariterque cum libertate vocem recipere.

Scopes, quos Theodorus vertit asiones, saltatione capiuntur. CAP. XXVIII.

Scopes aues, quarum Homerus in Odyssæa mentinem facit, cum eas circum Calypsus antrum versari scribit, viri saltandi bene periti dicunt cum saltatione comprehendi, tum genus quoddam saltationis esse: quæ si adhibenda ijs fides sit, scopes appelletur: nam quod ijs auius iucundissimum sit quosdam ridicule imitari, ex eo profectum est verbum σκώπτω, quod significat effingere, & nō aberrare ab eis imitandis, quos ludicra assimulatione imitantur. Dicitur scopes hic minor semper esse quā noctua, plumbei coloris speciem similitudinēque eius pennæ gerunt, & albis maculis distinguuntur, à supercilijs secundum utraque tempora duæ plumæ existunt. Callymachus duo genera ponit, scopas & ascopas, id est, semper asiones, quorum alterum vocale sit, alterum mutum. Alexander Myndius dicit apud Homerum, non scopas per sigma, sed copas legi oportere. Ascopes omnibus anni temporibus patent: ex sanæ esculentæ non sunt propter carnis vitium, scopes aliquando apparent, neque tamen vno aut altero plus die commorantur, quæ esui accommodatæ sunt, & valde probantur, & differunt à perennibus illis velocitate, & turturibus & palumbis similes sunt.

De Pigmaeis populis. CAP. XXIX.

Pigmarum gentem audio solitam habere reges sue nationis, & deficientibus regibus reginam

nomine Geranon, id est, gruē illis imperasse, quam
deam facientes Pigmei, & amplioribus honoribus
eam afficientes quam deceret hominem, in eam ar-
rogantem insolentiam adduxerunt, vt deas con-
temneret: sed maximē Iunonem, & Minervam
& Dianam, & Venerem, adeo vt diceret Cupi-
dinem aberrare ab scopo, qui suam pulchritudinem
non illis anteponeret: vnde Iuno irata in auem de-
formē Geranon cōuertit, & est nunc Gera-
nos pugnans contra Pigmeos, quod ab
illis de mente diuinis honori-
bus deducta esset &
perdita.

ÆL

ÆLIANI LIBER
decimus sextus historia
animalium.

De purpura.

CAPVT I.

Purpurarius infector, si post
quam purpuram non in ho-
minum cibum, sed ad tin-
gendas lanas comprehende-
rit, inexaustum velit fieri
colorem, & perfecte tin-
ctum, vno saxi ictu purpu-
ram interimit: quod si le-

uior plaga inferatur, & etiam nunc spirans relin-
quatur, atque iterum lapide percutiatur, ad tinctu-
ram fit inutilis: nam ex eo dolore tincturam amit-
tit. Quod quidem ipsum præclare Homerum intel-
lexisse dicunt: iccircoque vno ictu celeriter morien-
tes purpure morte affici ait, peruulgatum suis ver-
sibus illud canens, Cœpit hunc purpurea mors, &
fortis parca.

De psittacis & pauonibus Liuii. CAP. II.

A pud Indos intelligo psittacos nasci, quorum
etiam antè mentionē feci: quæ nondum di-
xi, hæc mihi nunc dicenda videntur. Ex tribus

F 4

Indie psittacorum generibus quemadmodum pueri erudiuntur, sic y omnes humane vocis vsum adiscunt. In syluis incoditam vocem cuiusmodi aues indocte edere solent, mittunt, non autē expressum os & explanatum habent, nascuntur pauones in India omnium pauonum qui vbique sunt multo maximi. In India Liuię columbę virides pennas habent, vt is primo aspectu qui sit rudis in scientia auium psittacum non columbam dicat, earum labra & crura colore perdicibus Gręcie sunt similia. In India gallinacei nascuntur maximi, non rubram habent cristam vt nostri, sed ita variam & floridam quemadmodum coronam ex floribus contextum, pennas posteriores non inflexas habent, neque in orbem reuolutas, sed latas, quas cum non erigunt, vt pauones trahunt, eorū pennę smaragdi colorem gerunt.

De aue quam Indi vocant cercionē, eam Latini motacillā appellare possent. CA. III.

IN India auis ad sturni magnitudinem accedens varijs coloribus picta nascitur, quę & humanam vocem effingit, & psittacis vocalior, & maiore est docilitate, & ingenio, nō tamen humanum victum equo animo sustinet, sed libertatis desiderio in ediam potiusquam seruitutem cibis refertam amplectitur, ipsum Macedonum coloni qui habitant in vrbe Bucephalis & Gyropoli, & alijs vr-bibus quas Alexander in India excitauit, ideo cercio

cercionem appellant, quod similiter caudam atque cinctus mouet.

De aue quam Indi celam vocant. CAP. IIII.

AVem in India nasci accepi magnitudine triplo maiorem otide, ore permagno, & longis cruribus absonum quiddam sonare, eiusque summas alas pallidas: ceteras vero pennas cineritias esse.

De vpupa Indica.

CAP. V.

INDICAM vpupam duplo maiorem nostra & formosorem Indorum rex amores & delitias suas circumgestat, & eius venustatem, summa admiratione frequenter intuens magnā letitiam voluptatemque capit. Huic aui succinunt fabulam Brachmanes. Fabula hæc est, Indorum regi filius fuit: is fratres habuit, qui viri facti iniustissimi & audacissimi euaserunt, illumque vt puerum contēperunt, & patrem irriserunt, & matrē, senectutem ipsorum spernentes, & recusarunt cum illis habitare, itaque puer & parentes senes fugerunt, & longo & laborioso itinere fessi animūque despondentes mortui sunt: filius eos non neglexit, imo vero intra se ipsos sepeliuit gladio dissecans caput, cuius pietatem maximā aiunt intuentem solem illum in auem mutasse aspectu pulcherrimam, & longa vī præditam, ex eiusque vertice apicem excitasse velut monumentum rerum gestarum in fuga. Talia quedam etiam Athenienses de alauaa fabulose narrant, quos secutus fuisse mihi videtur Aristot-

phanes comicus poeta in auihus dicens, Indoctus sum non curiosus, neque Aesopum contriui, qui dicit, alaudam omnium primam auem natam esse. Quodam priorum terra ipsa, cuius pater cum morbo egrotasset, mortuus est, & cum iam quintum die iaceret inhumatus, filia pro rei difficultate dubia patrem suum in capite sepeliuit, videtur fabula. Si de alia aue ab Indis manasse ad Graecos: nam Brachmanes longo temporis intervallo ante regis Indorum filium dicunt, in pupam mutatum fuisse, quam illam in alaudam.

De phattage Indica.

CAP. VI.

IN Indis nascitur bestia quae crocodili speciem similitudinemque gerit: magnitudine est Melitenensis canis: eius pellis adeo a speris squamis quibusdam squatur, ut more serrae se dissecet, & ferrum exedat, & conficiat, eam Indi phattagen vocant.

De syroperdice Phrygio.

CAP. VII.

Syroperdix in Antiochia Pisidiae lapides exest, & conficit, perdice minor est, niger item est excepto rostro, quod rufum spectatur, non mansuescit, sed semper perseverat ferus esse, eius canes & densiores sunt quam ceterorum, & suaviorem cibi usum praestant.

De marinis hydrys & serpentibus Indicis.

CAP. VIII.

CAP. VIII.

Indicum mare hydros marinos parit latus canes habentes, item stagna pariunt maximos hydros

hydros, serpentes marinae videntur dentibus serratis, grauius vulnus inferre, nimirum venenatum.

De ruffis mulis Indiae.

CAP. IX.

IN India equarum & asinorum greges sunt, & asinos equae facillime admittunt, & mulos rubros pariunt ad currendum praestantissimos, quos compedibus captos ad Prasiorum regem adducunt, ex iis qui biennium agentes comprehenduntur, domari possunt, contra vetuli ab immanissimis, & carniuoris feris nihil differunt.

De simiis Prasiorum Indiae.

CAP. X.

IN Prasys Indys simiarum genus esse ferunt humanis sensibus, & magnitudine Hircanorum canum, tum earum comam etsi naturalem, artificio tamen veritatis imperito elaboratam videri, tum barbam ipsarum speciem satyricae similitudinemque gerere, caudamque leoninae similem spectari, reliquo corpore albas, capite & extrema cauda flauas esse: neque vero quod viuendi ratione, & genere ipso sylvestres sint: montanis enim rebus & agrilibus pascuntur, propterea feras esse, imò naturae cures, ad suburbium Latageae urbis frequentes proficiscuntur, quibus coctam oryxam rex comedendam obicit, ac quotidie cibaria eis projiciuntur, expletae in domesticas sedes sylvestres cum magna moderatione redire, neque obuium quicquam ledere dicuntur.

De

De poephagis animalibus Indiæ pulcherri-
mam caudam habentibus. CAP. XI.

Indicum animal poephagus duplo quàm equus
maior, spississima cauda & nigerrima præditus
est: humani pili subtilitatem eius setæ vincunt: per-
magni eas ideo Indiæ mulieres æstimant, quod
eis ipsi crines suos pulcherrimè implicant, & de-
nuinciant: ad bina cubita singule ipsius setæ longitu-
dine procedunt. Ex vna radice triginta simul exo-
riuntur. Omnium animalium timidissimus est: nam
si à quopiam se inspectum sentit, cuestigio quantæ
maxima potest celeritate sese properat conijcere in
fugam: in quam magis studiose quàm celeriter se
impellit, ac si cum insequentibus canibus, & equis
ad currendum promptissimis vrgetur, intelligat se
appropinquare vt comprehendatur, prius occulta-
ta cauda contrà stans venatores intuetur, simul
& ex magno timore colligit se, & quadam fidu-
cia nititur: neque enim iam cauda abdita vilius
pretij putat se amplius visum iri: quod præclare
scit in causa caudam esse quamobrem tantopere
appetatur. Veruntamen interea quispiam præstan-
ti telo illum ferit, & ab occiso caudam præmium
prædæ abscindit, & pelle, quæ utilis est, ex toto
corpore detracta cadaver abijcit, quod eiusmodi
carnium vsum nullum Indi habent.

De Indicis cetis & lupis, & amiis, & auratis.

CAPVT

XII.

In

In mari Indico cetæ quincuplo maximis elephan-
tis maiora nascuntur, vt & cetacea lateris co-
sta in vicena cubita longitudine procedat, & te-
studinis tegmentum quindecim cubita longum, &
septem latum sit, & buccina & purpuræ eò vsq;
augeantur, vt faciliè capiant heminam. Echinorum
testæ tantundem capere possunt. Auditione item
accepi ibidem inusitata magnitudine lupos, amias,
auratas eo maxime tempore cum fluij imbris
aucti rapidi feruntur, & terras inundant, in agros
expelli, & in tenui aqua errare: atque postquam
aqua pluuiæ destiterit, fluuios redundanter exple-
re, idemque ad suos alueos reuerterint in æquoribus
camporum vbi brevis consistit aqua agricolas pi-
sces debili natatione ob recessum fluminum vten-
tes, comprehendere solere.

De raia & squilla Indicis. CAP. XIII.

Non maiores Argolico clypeo raia gignuntur
in India, itémq; squillæ locustis maiores In-
dicæ sunt: quæ autem ex mari veniunt in Gangem
forcipes maximos, & tangentibus asperos habent,
quæ verò ex mari rubro in Indum excidunt, lenes
audio habere spinas, sed longis & pilosis distinctas
esse, helicibus & forcipibus carere.

De Indica & fluuiatili & terrena testudine.

CAPVT

XIII.

Testudinis Indicæ, & fluuiatilis testæ non mi-
nor est, quàm scapha iustæ magnitudinis, decem
enim

enim leguminum modios capit: ac illic quoque terræ testudines gignuntur magnitudine maximarum glebarum, quæ in altis arationibus terræ non difficilis excitantur, bene penitus intrante aratro, & sulcum facillime proscindente, & glebas in excelsum excitante, eiusmodi testudinum genus atunt testas exuere, ac sane easdem ab agricolis sic ligonibus abstrahi, quemadmodum vermeis ex verminosis locis, eademque non amaræ ut marinæ sunt, sed & suaves & pingues habentur earum carnes.

De formica.

CAP. XV.

Sua sponte prudentia non aliena institutione valent etiam apud nos animalia, non totidem tamen quot sunt in India, illic enim eiusmodi sunt elephanti, psittaci, sphinges & nuncupati satyri. Nostrates formicæ cauernas quidem, & latibula quedam effodiunt, sub terra habitantes, at Indicæ singulari sapientia præditæ domunculas commo- das in excelsis locis construunt, non in deuexis & planis, qui facile inundari queant, in eis ambitus & ut ita dicam, fossas Aegyptias, & Creticos labyrinthos magna sapientia effodientes domesticas sedes constituunt, non rectas quidem & peruias, aut in quas quippiam influere possit, sed sinuosis foraminibus obliquas, in quarum superficie foramen vnum relinquunt, per quod quidē ipsum ingreditur ipse, & semina quæ colligunt in suos thesauros inferant, in excelsis quidem locis latibula machi-
naut

nantur, ut fluminum alluiones effugiant, ac sua sapientia assequuntur ut tanquam in speculis quibusdam aut in insulis habitent: nam cum circa formicariam domum aqua restagnat, adeo tamen exaggerata est illarum domus ut non alluatur, neque euellatur, imò verò stabiliatur primò à rore matutino, unde tunicam quandam tenuem sed tamen fortem induit, & in ima sua parte alligatur cortice algosa limi fluuiatilis. Sed de formicis Indicis postea dicam: nunc satis fuerit id quod de eis locutus sum.

De animalibus quæ in Plutonis hiatum deiiciuntur.

CAP. XVI.

A pud Arianos Indos hiatus Plutonis est, in cuius profundo occultæ cauernæ, & recessus immensi & hominibus incogniti: quemadmodum autem sit in tantam altitudinem depressus, neque Indi explicant, neque id cognoscere admodum laboro. Amplius tria milia diuersorum animalium ouium, caprarum, boum eò agunt Indi, ac nimirum secundum quietem quicunque perniciosæ rei metu percussus fuerit, maline auspicij auem inspexerit, pro facultatibus suis se redimens deiicienda curat animalia, quæ quidem ipsa nec constricta vinculis, sed sua sponte viam conficiunt, tanquam illecebris quibusdam allecta: postea verò quàm ad barathri fauces accesserunt, non inuita desiliunt, neque sanè postquam in hiatum immensum, & cæcum inciderunt amplius hominibus comparent, boum tamen
mugitus

mugitus, ouium balatus, caprarum vox, equorum hinnitus exaudiuntur, ac si quis aures illius faucibus admouerit, diutissimè eiuscemodi audiet, neque enim sanè promiscuus sonus cessat resonare, quod eò quotidie præcipientes bestie aguntur: an ne verò solæ recentes deiectiones exaudiantur, an etiam ex primis quedam, haud equidem scio.

De testudinibus maris magni. CAP. XVI.

IN nuncupato mari magno insulam esse longam & excelsam nomine Taprobanem peruagatum est, longitudine septem mil. stadiorū, latitudine verò quinque mil. vrbes autem non habere sed quinquaginta & septingentos vicos, tecta ex ligno facta non esse, sed ex integumentis maximarum testudinum, quæ in eo mari procreantur. Vniuscuiusque superficies integrum tectum præstare potest: nam singula testa ad quindecim cubitorum magnitudinem procedunt, ut sub eis non pauci habitare queant, ac nimirum vehementissimos solis ardores defendunt, & prolixam umbram efficiunt, sicque ad perferendos imbres resistunt, ut meliusquam omnes tegule pluuiarum vim repellant: neque enim sic eas habitatores quemadmodum tegulas fractas facere, habent necesse, nam totum tectum ex solida testa constat, & suffoso saxo & cauernoso, & natiuum tectum efficienti similis esse videtur. In Gange Indię fluuio testudines nascuntur, quarum testa

testa non minori magnitudine est, quàm dolium capax viginti amphorarum.

De elephantis Taprobanæ insulæ & cetis & monstrosis piscibus. CAP. XVIII.

IN magni maris insula Taprobane palmeta in ordinem sic mirifice plantatur, quemadmodum in elaboratis hortis, opacantes arbores feruntur, itemque permultorum & valde grandium elephantorum pastiones in ea insula vigent, ac nimirum ij insulari elephantum animi robore & virtutis indole, & corporis magnitudine eis qui in continenti degunt præstantiores existimantur, eos magnis manibus in continentem transportantes Calingarum regi vendunt. Eius quidem insulæ mediterranei mare incognitum habent, maritimi verò elephantorum venationem nisi auditione, & fama haudquaquam acceperunt, omne studium, atque operam ad piscationem conferunt, id mare magnum eam insulam ambiens infinitos pisces procreare ferunt, habentes capita leonum, pantherarum, & arietum, aliorumque animalium, & quod magnam admirationem habet, satyrorum speciem similitudinemque pisces nonnullos gerere, ac cete existere muliebri facie, cuiusque pro crinibus spinas esse. Præterea dicunt id mare alias formas procreare monstrosas, quarum genera ne describendi quidem periti exacte explicare queunt, ac in eodem mari beluas caudam longam habentes, & pedes crurum flexu intortos & ungulis præ-

ditos, in utraque sede viuentes audio, & noctu segetes, & herbas depasci, quodque palmarum fructu iam maturescenti gaudeant. Idcirco eas arbores amplexu suo concutere, & excussos violento impetu exedere, & conficere, easdemque cum iam incipit diluescere, in mare abdi, tum etiam permultas balenas delphinis insidiantes ibidem esse aiunt, tum duo delphimorum genera illic nasci, alterum ferum, & inexpiabili immanitate piscatoribus infestum, alterum natura mansuetum circum homines natum, & more canum blandiri, & se conrectari sustinere, atque obiectum cibum libenter sumere.

De marino lepore magni maris. CAP. XIX.

Magni maris lepus (nam alterum qui in alio mari nascitur ante dixi) ex omni parte ad terrenam similitudinem accedit, præter pilos, nam terrestres pili & molles sunt, & ad tactum haudquam resistentes: contra illius spinosi & erecti, cum qui contigerit lædunt, eum quidem ipsum in summa aqua maris natum non in altitudinem demergi dicunt, celeri autem & concitata natatione uti, ex animalibus eo difficillimum ad capiendum esse, quod neque in rete incidit, neque ad lineam escam accedit: cum ægritudine afficitur natum non quit, simul & funditus expellitur, atque eijcitur, quisquis tum manum ad eum admouet, nisi medicina adhibetur perit, ac si hunc bacillo terigerit, hoc idem peric

periculum ei procreatur quod basiliscus baculo tactus affert. Radicem ad idem mare nasci ferunt, haudquaquam in vulgus ignotam, que animi defectionibus illius qui sic affectus fuerit, medicatur, ea enim animo deficienti naribus admota facit ut is reuiuiscat, & recreetur, si negligitur, tam sane robusta perniciæ hic præditus est, ut ad mortem usque homini morbus procedat.

De monocerote ab Indis nuncupato cartazono.

CAPVT

XX.

Montes esse dicuntur in intimis regionibus Indiæ, ad quos difficulter eatur, ubi que apud nos bestie domesticæ sunt feras aiunt esse, ut oues, capras, boues & per se & sua sponte errare, & canes feros ab omni cura pastoritia exsolutos esse, carum quidem ferarum innumerabilitatem infinitamque, & historicorum & Indorum sermones testantur, inter quos Brachmanes numerandi, qui hoc idem sentiunt, in his monocerotem quem vocant cartazonon, numerant, eumque magnitudine ad confirmatam ætatis equum accedere dicunt, iubaque & pilis fuluū esse, per diu bonitate & totius corporis celeritate excellere, atque similiter ut elephantos pedum digitis indiuisis esse apri caudam habere, inter supercilia cornu uno eodemque nigro non leui quidem, sed versuras quasdam naturales habente, atque in acutissimum mucronem desinente ornatum existere, omniumque maxime animalium absonam vocem & contemam mittere, & ad alias quidem

bestias ad se accedentes mansuescere, cum verò gregalibus suis pugnare; neque modò cum maribus naturali quadam cõtentione dissidere, sed contra etiã fœminas certare, pugnamque vsque ad mortem in-
grauescere, nam & maximo robore præditus, & inexpugnabili cornu armatus est, desertissimas regiones persequitur, simul & solitarius errat, coitus tempore ad fœminam mansuete assuescit, & gregalis fit, cū hoc tempus transierit, & ventrem fœmina ferre cœperit, rursus efferatur, & solus vagatur, Præstorum regi illius pullos etiam nunc teneros aiunt deportari, eosdẽque festis diebus ad pugnam committi, ad robur ostendendum, nam integræ ætatis & perfectæ nullum vnquam quisquam meminit captum fuisse.

De Indicis animalibus satyrorum similibus.

CAPVT

XXI.

Finitimos Indiæ montes transmittenti ad intimum latus densissimas conualles videri aiunt, & Corudam locum nominari, vbi bestie satyrorũ similitudinem formamque gerentes, & toto corpore hirsutæ versantur, atque equina cauda prædite dicuntur, eæ cum non à venatoribus agitantur, in opacis & spissis soluis solent viuere, cum autem venantium strepitum sentiunt, & canum latratibus exaudiunt in montium vertices incredibili celeritate recurrunt, nam per montes iter cõficere assuetæ sunt, contra eos qui se insequuntur pugnant, de summis

summis montibus saxa deuoluentes: ex ijs nonnullæ sed ægerrimè tandem aut ægotantes, aut grauidæ comprehenduntur, illæ quidem propter morbum, hæ verò ob grauiditatem.

De serpentibus Scyratarum gentium Indiæ.

CAPVT

XXII.

A pud Scyratas Indiæ populos qui naribus simis sunt, inusitata magnitudine serpentes nascuntur, quæ armenta rapiunt, & deuorant, sanguinemque exsorbent.

De equorum docilitate. CAP. XXIII.

Essè equum docilem vel illud argumento sit, Sybaritas Italiæ populos audio delitijs supra modum studere, ceterarumque rerum omiſsa cura totam vitam consumere in luxu inertie pleno: sed narrare per partes eorum singularem inertiam longum esset, illud testatur immensas delitias equos docebant saltare ad tibiam tempore conuiuij, quod intelligentes Crotoniatæ bellum Sybaritis intulerunt, tubam quidem canentem bellicum non sumpserunt, sed tibias & tibicines, qui commissio iam prælio cecinerunt cantilenam saltatoriam, quam audientes Sybaritani equi memores domesticæ disciplinæ excusserunt equites, & exultantes & saltantes ordine perturbarunt, & victoriam hostibus dederunt.

De lycospadibus equis. CAP. XXIII.

Equi lycospades nuncupati, Græcorum hominum cum studiosi esse dicuntur, tum de huius-

cemodi hominum genere mirificam notionem habere, ut naturali quodam sensu ad eos amandos afficiantur: neque enim palparentibus se offenduntur: neque resiliunt: sed tanquam constricti tenerentur, totum diem cum ijs traducunt, atque somnum prope eosdem capiunt: sin ad ipsos barbarus accedit, quemadmodum ex vestigijs sagaciter odorantes canes feras percipiunt, sic eos equi cognoscunt, & clamore tollunt. & tanquam sanè feram bestiam extimescentes dant se in fugam. Iam porro ijs, ad quos assueverunt, & pabulum obijcientibus mirificè delectantur, maxime aurigis formosis videri student, quod quidem ipsum cum natant ostendunt: tum enim in aquam bene penitus procedunt ut & nitidum efficiant, & ne sordidum quippiam ex præsepi aut de via illitum deformet speciosum nitorem, ac adorati unguenti suauitatem in amore & delitijs habere existimantur. Homerus testatur eos unctionibus delectari, cum ait, aurige qui equis sæpe liquidum oleum iubis infundebat, & aqua nitida lauebat, item Simonides ex omnibus feris dicens, mulieres compositas, scribit eas mundi & unguenti studiosas esse more equorum. Que dicit hæc sunt, Hanc equus inbatus genuit, seruilia opera ipsam insanire cogunt: nunquam molam attingere vult, neque cribrum versare studet, neque stercus ex domo exportaret, neque equum sordidum curaret, necessitas vitrum facit amicum: sed lauatur ipsa quotidie bis, aut

ter & unguentis ungitur, semper fert comam unguentis delibutam, pulchrum igitur spectaculum mulier alijs, sed habenti malum spectaculum est, quo nullus neque tyrannus, neque princeps mentem suam oblectare posset.

Quemadmodum Persæ equos audaces & bellicosos efficiunt. CAP. XXV.

NE armorum fremitum, & gladiatorum ad clypeos resonantium crepiti equi extimescant, eos ad strepitum & sonitum assuescere cogunt, armataque cadaverum simulacra sub ipsum foenum subiiciunt, ut caesorum conspectum in bello ferre comuescant, ne rerum terribilium metu affecti ad rem militarem inutiles sint: quod quidem ipsum Homerus hand sanè ignoravit, cum Diomedem in Iliade scripsit Thraces iugulare, Ulysssem autem pedibus interfectos subtrahere, ne in cadavera incurrentes Thraces equi formidine perterrerentur, atque ad hæc ipsa insueti, ut per formidolosam quædam ingredienti præcipites effrenatione efferrètur, ij etiam ad discendum dociles sunt, neque rerum memoriam quas perceperunt vlla obliuio delet.

In gelidis locis oues fellis expertes sunt.

CAPVT

XXVI.

IN regionibus perfrigidis, cum niue & hyeme vehementi anni tempus infestum est, fellis expertes est ouillum pecus, intra enim ouilia compulsum nouo pabulo non vitur: deinde ineunte vere cum ad

passiones proficiscitur, felle impletur, quod ipsum Scythicis ouibus usu maximè euenire solere aiunt.

De Psyllis Africis & de ceraistis. CA. XXVII.

Agatharcides dicit in Africa Psyllorum gentem esse, & nihil quidem ad viuendi rationem à reliquis hominibus differre: verūtamen, cum alijs nationibus peregrinum eorum corpus comparatum admirationem habere: non enim venenatas eis bestias quicquam nocere posse, neq; phalangiorum mortiferis vulneribus ut ceteros homines afficiant, que scorpionum aculeis ledi solere. Cum enim venenatum quiddam ad eos accesserit, & vel eorum corpus attigerit, vel aliquem odorem exhausserit, veluti soporiferam bibisset potionem sopitur, & tandiu debilitatur quo ab eo Psyllus recesserit. Vt vero filios suos examinent an legitimi sint an illegitimi, eos in serpentum multitudinem cōiicientes & probantes ut aurum artifices, antè dixi.

Quomodo Psylli auxiliantur eis qui serpentibus sint icti. CAP. XXVIII.

Callias libro decimo historie quam conscripsit de Syracusano Agathocle, ceraistas inquit, pestiferū morsum infligere solere, etenim & bestias ratione carentes, & homines interficere, nisi Libycus vir natione Psyllus ad curādum accesserit: hic sanè siue euocatus, siue fortuito aduenerit, & plagam adhuc tolerabiliter dolentem viderit, sola salua dolorem mitigat, & prestringit: sin percussum

cussum offenderit & gerrimè dolentem, intra dentes permultam aquam haurit, & os suum primò ex ea colluit, post verò eam in poculum eiectam vulnerato exsorbendam tradit, quod veneni acerbitas acrius inualefcit, hic egrotanti nudo nudus accumbit, & proprio suo corpore morbi vim frangit, & malo hominem liberat. Ad quod probandum amplius testis est Nicander Colophonius, qui testatur Psyllorum gentem quam Syrtis pascit, non modo non ledi ictibus serpentum, sed etiam alijs mortalibus ictis auxiliari.

De animalibus habentibus duplicia mēbra.

CAPVT XXIX.

Empedocles physicus cum loquitur de animalium vi quædam simul genita diuersa coniunctione coniugi. Quæ dicit hæc sunt, Multa quidem duplicem faciē & duplex pectus habere, quædam ex boue genita vultum humanum habere, quædam ex homine genita aspectum bouis gerere, alia muliebri, & virili forma adumbrata esse.

De capris Lyciæ.

CAP. XXX.

Callisthenes Olynthius capras scribit in Lyciæ densissimo & prolixissimo hirsutas esse pilo, ut muliebres crines esse videantur, & passim tanquam oues tonderi, ex eisdemque nauium fabros videntes contexere.

P De bobus Phœniciæ & Lyciæ. CA. XXXI.

Hænicum libri testantur indigenas vaccas ea

esse magnitudine, ut vel procerissimi pastores, cum mulgent stare, atque adeo in scabellum ascendere habeant necesse, vbera ut possint perungere. In Libya Indis finitima retrouersus pascetium bouum esse armenta auditione accepi. Causa cur sic pascantur est, quod ante oculos cornua habent, & que ante pedes sunt, videre non queant, ex quo fit ut ingressa fionem ad caudam retorquentes herbam depascantur. Aristoteles ait Leutricorum bouum cornua atque aures ex una stirpe cognata, & simul cōtexta esse: idem dicit Libycorum capras ex pectore appensa habere. Aristotelis filius Nicomachus ait in regione Budianorum albam ouem nullam nasci, sed nigras omnes.

De canibus Cynamolgorum Indiae populorum.

CAPVT

XXXII.

In his libris, quos Enidius Ctesias de rebus Indicis conscripsit, Cynamolgorum gētem, ait canes per multos, magnitudine Hircanis canibus pares alere solere. Quamobrem sit hæc natio tam canum studiōsa, causam idem affert, cum ab æstiuo solstitio ad mediam hyemem, tanquam apum examinæque ad alueos frequentes versantur, sic armenta numero ampliora bouum ferorum eos cornibus vehementer incitata appetant & noceant, hi non aliter hæc retundere valentes, canes quos magna cura aluerunt, in ipsos immittunt, qui facile boues debellant, & interimunt. Deinde autem commemorati homi-

nes, quas esculentas carnes existimant, sibi auferunt, reliquas canibus impertiunt, libenterque communicant. Reliquo anni tempore cum non amplius eò boues accedunt, ad venandas alias feras secum ducunt. Idcircoque Cynamologi appellantur, quod à canibus lac exprimunt mulctra, tum verò sic id ipsum quemadmodum nos vel ouillum vel caprinum bibunt.

De ouibus Ciorum.

CAP. XXXIII.

Aeschylides in libris de re rustica in agris Ciorum dicit paucas oues esse unicuique rusticorum, propterea quod Ciorum terra sit permacra, & quod pastiones non habeat, sed ouibus obijciunt cysum & fici folia, & folia oliuæ, & leguminum scopos, & spinas, quibus pabulis nutritæ lac procreant: ex quo caseus optimus fit appellatus cynchius, qui carissimè venditur, agniq; illis procreantur pulcherrimi, qui non eo pretio quo ceteri venduntur: imò verò longe carius.

De capris Sardinia.

CAP. XXXIII.

Sardiniam pecudum optimam esse parentem Nymphodorus scribit, caprasque procreare, quarum pellibus pro vestimentis indigenæ utantur: tamque mirifica vi esse, ut hyberno tempore calfaciant, æstiuo refrigerent, simulque ijs ipsis pellibus cubiti magnitudine pilos innascent, atque ei qui ijs indutus fuerit, si commodum videatur, cum est frigida tempestas, pilos ad corpus conuertit, ut ab ijs caleseat.

lescat, cum autem est æstas, inuertit, ne calore vexetur.

De capris pagi nuncupati Coythe. CA. XXXV.

Non silētio præteribo Orthagoram: is in libris quos conscripsit de rebus Indicis inquit, in Coytha vico sic nuncupato, ab indigenis pisces capris comedendos obijci.

De elephantorum cum suis dissidio.

CAPVT

XXXVI.

Elephantum à suillo pecore timere antè dixi: nunc explicare placet quod ad Megaram accidit: cum ab Antipatro Megarenses circumficerentur, acerrimèque Macedones incumberent, primò in sues pice oblitos incendium Megarei excitauerunt, deinde sic incensos in hostes immiserunt. Itaque furore inflammatis, cum in elephantorū agmina incurrerunt, tum clamantes, nempe igni flagrantibus, quasi quibusdam furijs elephantos incitarunt, & grauitè perturbauerunt. Hi enim nullum neque ordinem tenebant, neque amplius, quamuis à primo ætatis tempore domiti fuissent, mansuefacti erant: siue quòd sua quadam recondita natura à suillo pecore longè abhorreant, grauique in id odio sint: siue etiam quia horum absonum vocis acumen perhorreant. Cuius rei non ignari educatores generis elephantini, vnà cum suis pullos alunt, ex consuetudine eos vt minus horreant. Sic Romanos (quoniam

ruis grunnitum oderunt) Pyrrhi Epirotarum regis elephantos in fugam vertisse homines dicunt, victoriamque amplam ex eo bello retulisse.

De Indicorum Psyllorū equis, ouibus & reliquis bestiis quantula magnitudine sint, & vt suillum pecus non nascitur in India.

CAPVT

XXXVII.

A pud Indos Psyllos (nā sunt etiā alteri Afri-
ci) arietibus nō maiores equi gignuntur, oues non magnitudine agnos nostros superant, asini paruuli sunt, & similiter muli, boues, & quòd illic cumque bestiarum per paruulum est, apud Indos nullum suum neque ferum neque cicurem nasci Ctesias Cnidius ait, & suilli generis vsus Indos à se detestari, & tantopere ab eo vescendo quā ab humanis carnibus abhorrere, in Macedonia sues muti esse dicuntur.

De metropoleos Ephesiæ cancris hostibus serpentium.

CAP. XXXVIII.

Ad paludem quæ iuxta Ephesiam metropolim existit, aiunt cauernam esse maximam magnitudine serpentium plenam, quæ vt magnum acerbatis virus habent in mordendo, ita tametsi ex cauerna prodeuntes vsque ad circumiectam paludem serpunt, tamen natæ conantes ad primam aquam consistunt, cancrorum qui eas extensis forcipibus comprehensas interficiunt metu deterritæ, itaque cōquiescunt, atque à transmittendo se sustinēt,

cancer

cancrorum custodias formidantes, & poenarii metum exhorrescentes, ac nisi mirabili natura donopaludis fauces cancri incoherent, & tuta illic omnia præstarent, dudum pestiferis serpentium moribus incolæ perissent.

De diuersorum locorum draconibus & aspidibus.

CAPVT XXXIX.

ONescritus Astypaleus duos in India scribit dracones fuisse: alterum sex & quadraginta: alterum octoginta cubitorum, eosdémque Alexandrū ardentervidere expetuisse. Regnante Philadelpho, duos itē ex Aethiopia dracones in Alexandriam deportatos fuisse, apud Aegyptios peruagatum est, alterum magnitudine quatuordecim, alterum tredecim cubitorum. Euergetis regis temporibus tres etiam fuisse: vnum nouem, alterum septem cubitorum, tertium magnacura in Aesculapij templo nutritum fuisse, atque etiam aspidem quatuor cubitorum Aegyptij apparuisse afferunt. Iam qui de Chiorum rebus historiam conscripserunt, ad quandam Pellæi montis vallem proceris arboribus frequentem, atque opacam, maxima magnitudine draconem inquit procreatum fuisse, cuius sibillum Chij vehementer perhorrescerent, cuius magnitudinem nulli, neque agricolæ, neque pastores accedendo propius considerare auderent, sed ex solo sibilo ingentem quandam, & formidolosam feram bestiam esse suspicarentur, eius tamen magnitud

gnitudinem tandem mirabili quadam machinatione, atque solertia cognitam fuisse, vento nimirum vehementissimo vallis arbores concussas, & violenter collisos ramos ignem peperisse, & simul inde ingens incendium excitatum locum omnem comprehendisse, & feram circundedis, atque interceptam cum elabi non posset, ardore flammæ conflagrasse, itaque nudato loco omnia conspicua facta fuisse, & verò Chios metu liberatos, cum spectatum venissent inusitata magnitudine, ossa, & immane caput offendisse, vt ex ijs quantus viuus ille fuisset conijci posset.

Qua vi & natura sit præditus seps serpens.

CAPVT XL.

SEps è genere serpentum ex eo magnam admirationem excitat, quod colorem in eorum quæ contingit similitudinem immutat, eius imos quatuor dentes tuniculæ quædam occultant: ex ijs venenum emittens, celeriter & putrefacit, & interimit.

De Aegypti scorpionibus alatis, & duplici aculeo præditis, & de serpētibus.

CAP. XLI.

Pammenes in eo opere quod de venenatis conscripsit, alatos tradit scorpiones in Aegypto nasci duplici aculeo armatos, & id quidem ipsum ait se non auditione accepisse, sed ex sese hanc historiam profiteri, bicipites serpentes binis pedibus ad caudam præditas esse in flumine nomine Argade, quod ad Persicam Psittacem est, Ctesias inquit, serpentes

pentes capite albas, reliquo corpore nigras quatuor cubitorum magnitudinem habere, & quos percusserint interimere, interdum eas haudquaquam natare solere, sed noctu vel aquantibus, vel linteis lauantibus perniciem inferre.

De alatis scorpionibus Indiae, & serpentibus & lacertis.

CAP. XLII.

Megasthenes in India scorpiones dicit maximos procreari, & similiter aculeis atque europeos pun gere. Alatas in India serpentes noctu proficisci ait Megasthenes non interdum, tum eam urinam reddere, quae id statim corpus in quod defecerit putrefacit. Polictetus maximos ait lacertos in India tam valde vario colore nasci, ut pellis floridis quibusdam picturis maxime distincta,

& ad tactum mollis & tenera sit. In

Arabia lacerti, sicut inquit A-

ristoteles, ad duorum cu-

bitorum magnitu-

dinem accedunt.

AEL

ÆLIANI LIBER decimus septimus historiae animalium.

De serpentibus ab Alexandro spectatis.

CAPUT

I.

In navigatione maris Rubri Alexander dicit se serpentes vidisse longitudine quadraginta cubitorum, & crassitudine prorata longitudinis portione, & Canerorum genus quorum crassa quoque versum pedem haberet & maximi forcipes appensi essent: atque ideo eis non insidias quenquam moliri, quod Neptuno sacri esse dicerentur.

De serpentibus Indicis.

CAP. II.

Clitarchus inquit in India serpentem sexdecim cubitorum gigni, atque etiam aliud serpentium genus non speciem similitudinemque aliorum gerere, sed magnitudine multo inferiores esse, tanquamque pigmentis distinctos sic versicolores spectari. Vittas enim à capite ad caudam pertinentes habere alias aereas alias argenteas, nonnullas rubras, alias aureas, easdemque pestifero morsu ce-

H

lerrimè interimere posse.

De viperis.

CAP. III.

Nymphes librorum quos conscripsit de Pro-
meis nono, viperas dicit in Troglodyte si-
cum alijs conferantur ingenti nasci magnitudine:
decem enim & septem cubitorum existere. Testu-
dinum tegmenta ea esse magnitudine vt sex mo-
dios Atticos singula capiant.

De prestere serpente.

CAP. IIII.

Primum vt morsum prester è genere serpen-
tium effecit, statim stuporem infert & immo-
bilem reddit: post menti obliuio & tenebre offun-
duntur, vt neque notionem habeat, neque respirare,
neque meiere queat, simul & percussum à pilis
nudum iam morsu factū suffocatio sequitur cū con-
uulsionibus, & morte acerrimis doloribus referta.

Quemadmodū Aspides ab Aegyptiis man-
suescunt.

CAP. V.

Philarchus libro duodecimo in vulgus edidit
Aspides ab Aegyptijs vehementer coliseas-
demque ex eo cultu mansuescere, ciboque cicures
feri, neque simul cum pueris infantibus viuentis
eis quippiam nocere, & verò appellatas ex cau-
is prodi, atque ad appellantem accedere: digitorum
autem crepitu vocantur. Aegyptij in Aspidum
nationem hospitalissimi primum vt pransi sunt sta-
rim temperatas vino & melle farinas in mensam
in qua pransi sunt exponunt, postea plausu dato

cas tanquā conuiuas ad prandium vocant, ille verò
velut ad condictam cœnam inuitate, alie aliunde
erumpentes accedunt, & mensam circumstant, ac
reliqua omni spira in solo terre relicta caput alle-
uantes circumlambunt, sensimque atque moderatè
explentur: cū autem Aegyptij de nocte habent
necesse surgere ne ipsas in tenebris conculcent ite-
rum percussione digitorum vtuntur, eis vt de via
decedant signum dantes: ille sanè sonitus discri-
men intelligentes confestim in latibula abstrudun-
tur, itaq; is qui de lecto surgit, postea in nullas ipsa-
rum incurrit.

De crocodilis & de cetorum magnitudine.

CAP. VI.

VI.

Intam valde magnam saepe magnitudinem ex-
crescit crocodilus vt Psamnitici Aegyptiorum
regis tempore Philarchus viginti quinque cubito-
rum dicit visum fuisse. Regnante Amaside sex
& viginti cubita excessisse. Amonetus in qua-
dam Libyca vrbe dicit sacerdotes ex lacu quodam
cantonum illecebris præstrictos crocodilos decem
& septem cubitorum educere. In Lacedæmoni-
co mari accepi ingentia cete gigni, eamque ob
causam quidam Critici Homerum dicunt Lacedæ-
monem cetosam appellasse. Circa Citheram in-
sulam cete prædicant maiori granditate genera-
ri, eorumque nervos accommodatos esse ad confi-
ciendas non solum psalteriorum & musicorum

aliorum organorum fidiculas, sed ad bellica etiam instrumenta, atque ex ijs confecta arcuum chordas censentur. Optime Theocles libro quarto ad Syrtim ait cete procreari triremibus maiores. Circa Gerdrosiam Indiae regionem non ignobilis Onesicritus atque Orthagoras scripserunt, cete longitudine dimidiati stady, & latitudine pro rata longitudinis portione nasci, tantoque robore septa esse, ut sepe cum naribus respirarint, tantopere in sublime marinos fluctus iactent, ut hæc imperitis maxima maris tempestates esse videantur. In mari rubro sunt scorpij pisces & cobij duorum, ac nonnulli trium cubitorum.

De pastu & potione elephanti. CAP. VII.

Elephanti nouem ordei modios Macedonicos exedunt, & metretas Lacedæmonicas quatuordecim bibere possunt, & rursus ad eiusdem diei vesperam octo, ducentos autem atque eorum nonnulli trecentos annos viuunt. Claræ aquæ potio elephanto inimicissima est, turbulentam & sordidam suauissimè bibit, ac si ad flumen aut ad lacum accesserit, non priusquam cœnum pedibus perturbarit, & pulchritudinem aquæ deformarit ad hauriendū aquam incumbit. Sine potione octo dies fert.

De animali Cepo nuncupato. CAP. VIII.

Terrenum quoddam animal Pythagoras scribit secundum mare rubrum procreari & Cepum hoc est hortū apposite iccirco nominari, quod tanq

tanquam hortus varijs coloribus distingatur. Cum existit confirmata ætate, pari magnitudine est cum Herythriensibus canibus. Iam porro eius colorum varietatem sicut ille scribit, animus nobis est explicare. Eius caput & posticæ partes ad caudam usque prorsus valde igneo colore sunt, tum aurei quidam pili disseminati spectantur, tum album rostrum, inde ad collum aureæ vittæ pertinent, colli inferiores partes ad pectus, & anteriores pedes omnino albi, mammae duæ manum implentes cæruleo colore visuntur, venter candidus, pedes posteriores nigri sunt, rostri forma cynocephalo recte comparari potest.

De onocentauro. CAP. IX.

Onocentaurum quisquis vidit non incredibile ducit, quod fama peruagatum est, centauros fuisse, neque fictores atque pictores in eorum descriptione errasse: verum siue reuera fuerint, siue omni cetera flexibilior & ad fingendum habilior illos finxerit, prætereo. De onocentauro quidem mihi nunc est animus explicare, quæ auditione, & fama accepi, eum ipsum homini ore & promissa barba similem esse, simul & collum & pectus humanam speciem similitudinemque gerere, mammæ distantes ex pectore pendere, humeros, brachia humanam figuram habere, dorsum, ventrem, posteriores pedes asino persimiles esse, & quemadmodum asinum, sic cinereo colore esse.

imum ventrem leuiter exalbescere, duplicem usum
 & manus prestare, nam celeritate ubi sit opus, ea
 manus præcurrunt ante posteriores pedes, ex quo
 fit ut non ceterorum quadrupedum cursu superetur.
 ac ubi rursus habet necesse, vel cibum capere,
 vel aliud quiddam tollere, qui antea pedes essent,
 manus efficiuntur, tumque non graditur, sed in se-
 sione quiescit. Animale est graui animi acerbitate:
 nam sic capiatur, non ferens seruitutem libertatis
 desiderio ab omni cibo abhorret, & fame sibi mor-
 tem consciscit. Hæc de Onocentauro Pythagoram
 narrare testatur Crates ex Mysio Pergamo pro-
 fectus.

Quæ animalia quibus locis non sint. CAP. X.

Bœotie terre solum talpis caret: usdem Leba-
 dia non foditur, ac si importentur aliunde mo-
 riuntur, ad eius vicinam Orchomenem permulta
 procreantur, & arua subruunt, in Africa nulli
 sunt, neque apri, neque cerui, in Ponto neque mol-
 lia neque testacea nisi raro & per pauca gignun-
 tur. Dinon vnicornes aues inquit in Aethiopia
 esse, & sues quadricornes, itemque ouillum pecus
 à lana quidem inops, veruntamen pilis Camelorum
 hirsutum existere.

De Phalangis Zacynthi.

CAP. XI.

IN Zacyntho Phalangiorum morfu percussis
 bene periti dicunt, non ea modo accedere, quæ
 alibi

alibi ictus usu euenire solent, sed eadem ipsa etiam
 omnia acerbiora fieri, primum enim ut morsus
 sit, totum corpus obtorpesce, & debilitari, post
 tremore affici, & frigidissimum esse, & vo-
 mitum cum conuulsione subsequi. Iam porro quod
 audientibus terrorem inicit, & videntibus ad-
 mirationem mouet, exponam, cum ab eorum
 morfu quidam integri, atque intacti balneas,
 quarum lauatione Phalangio vulnerati fuissent
 vsi, subissent, & pedes ablussent, omnibus
 doloribus quibus torquentur morfu pressi exar-
 serunt.

De rubeta rana.

CAP. XII.

Est rubetarum genus, cuius facta non modo
 perniciofa, sed illius aspectus aspicientibus
 infestissimus existit: nam si quis ex ijs qui ma-
 las artes ingeniose facillitare sciunt, eam primo
 contrinerit, deinde eius sanguinem siue ad vi-
 num siue ad aliam potionem admistum cuiquam
 per insidias bibendum dederit, is sane sine mo-
 ra perit. Eius aspectus hanc improbitatem habet,
 ut eam aduersam si quis acriter intueatur, &
 illa contra improbo obtutu suo respiciat ac suam
 respirationem humano colori hostilem anhelaue-
 rit, hominem eo pallore afficit, ut egrotanti simi-
 lis esse videatur, ac pallor per aliquot dies manet,
 deinde euanesce.

De charadrio siue galgulo. CAP. XIII.

Charadrius avis eximio naturæ beneficio affecta est, nam si quis ictericus in eam accerimè intueatur, illa contrà sine nictatione ex animo respiciat, sic affectum hominem suo obtutu ad sanitatem reducit.

De perdicibus & rubetis. CAP. XIII.

Aristoteles dicit, si perdices foemine aduersæ maribus stiterint, ventusque inde afflet, ubi mares stant, concipere natura quadam mirabili. Præterea perdix septem diebus nidum contextit, septem parit, totidem pullos nutricatur. Timæus & Heracles & Meocles medicus dicunt rubetas ranas duo habere iccinora, & alterū quidem occidere, alterum alteri contrarium afferre salutem.

De monedulis CAP. XV.

Theopompus Venetos inquit Adriam accolentes, cum sementes faciunt, monedulis farinas oleo temperatas muneri iccirco mittere, ut eos permulceant, & cum ipsis tanquam foedus sanciant, ne sementes refodiant, & grana sparsa legant. Lycus cum hæc vera esse fatetur, tum eosdem addit loros rubros eis proponere, & monedularum greges extra fines manere, ac nimirum duos, aut tres ex urbibus tanquam legatos ad eos mitti sole-re, exploraturos hospitum multitudinem, qui ut eam perspexerunt, inuitant, & reuertuntur: ea autem inuitatæ gregatim proficiuntur: ac si offus obiect

obiectas comederint, se pacem & foedus habere Veneti intelligunt: sin contempserint, & tanquam vilia non dignetur comedere, indigenæ sibi persuasum habent illorum contemptum famem ostendere, & tanquam muneribus incorrupti, nec ex obiectis escis quippiam gustantes in arationes inuolant, & cum maxima animi acerbitate inuestigantes semina prædantur.

Quemadmodum pastinaca saltatione musica capitur. CAPVT XVI.

Cum pastinacam subnatantem piscator intuitus fuerit, ridiculum quiddam in piscatoria saltat, & ad tibiam quam tanquam illecebrā fert, canere incipit, hæc ex ea re magnā letitiam voluptatemque capit. Etenim, sicut ferunt, aures habet, tum musicæ tum saltationis oculos intelligētes, atq; hæc permulsiōne illecta sensim ad summam aquam effertur, interea cum is, qui cantu, & saltatione illecebras egregiè machinatur, alter quispiam piscatorio captu imprudentem subducit.

De bobus & equis & muribus terre Caspiæ.

CAPVT XVII.

Amyntas in mansionibus, quas sic inscripsit, in Caspia innumerabiles bouum & equorum greges esse. Præterea addit in Caspiæ montes murium multitudinem accedere, eosdemque in perennibus fluminibus rapide præcipitantibus intrepide innatare, & caudas inter se mordicus tenentes firma-

mentum habere, eoque firmo vinculo fluuios trans-
mittere. Cum autem in arationes transferint, sege-
tes succidunt, & in arbores ascendentes fructus
edunt, & ramos frangunt, quibus Caspij ubi resi-
stere non queunt hoc modo infestas eorum incursio-
nes moliuntur vlcisci. Vincinatos ungues anibus hi-
bentibus parant, quæ quidem ipse tantis sanè gre-
gibus ut nubes esse videantur eo aduolantes mures
sedibus pellunt, & suo proprio quodam natura
munere à Caspijs famem depellunt: Vulpium Ca-
spiarum tanta est multitudo, ut non modò acce-
dant ad stabula agrestia, sed etiam in vrbes ingre-
diantur, & domos introeant, non feræ rapaces, sed
velut domesticæ & aduantes Caspijs, ut apud nos
canes. Verum mures ad Caspios agros venientes et
magnitudine sunt, quæ Aegyptij Ichneumones
agrestes sunt & acerbi non aliter diffecare ac de-
uorare possunt quàm mures ferrum in Terebone
Babyloniæ, quorum pelles molles à mercatoribus ad
Persas portantur, quibus vestes fiunt, & corpus
optimè fouent.

De parnopijs Galatarum. CAP. XVII.

Evdoxus ait Galatas qui ad orientem solem
pertinent, eiusmodi facere, quæ si cui credi-
bilia videntur, fidem adhibeat, sin minus, rejiciat.
Cum maximi Parnopum greges, ut nubes esse vi-
deantur in Galatiæ agros inuolantes frugibus in-
commodant, tum Galatiæ quibusdam precationibus

& obsecrationibus vtuntur, simul & sacra confi-
ciunt, quibus aues implorant, eæ autem illorum pre-
cibus obsequentes frequentes veniunt, & Parno-
pes perdunt: ac si quis è Galatis eas ipsas compre-
henderit, hoc supplicium in eum ex legibus illius
gentis constitutum est, ut morte mulctetur: ac si
huic qui eas coeperit, ignotum fuerit, aues tanto-
pere offenduntur, ut iterum inuocatae propter im-
punitatē illius non ipsorum precationibus obtēperent.

De hirundine alba. CAP. XIX.

Aristoteles in Samo ait albam nasci Hirundi-
nem, cuius oculos si quis pupugerit, statim
quidem excecatur, post vero visum recipit, &
sicut ille dicit, sic acutè quemadmodum à princi-
pio videt.

De Cinamomo aue. CAP. XX.

Cinamomum aue auditio accepit ex plan-
tiæ gentilis suæ surculis & luto nidos con-
struere, ac nimirum qui eiusmodi ramulos ambiunt,
iacula graui robusto & contentissimo nervo ex-
pulsæ magno impetu contra ramos quibus nititur
nidus mittere, itaque rumpuntur, & festuca
decidunt.

De horione aue Indica. CAP. XXI.

Clitarchus in India scribit volucrem amato-
rio affectu flagrantem nomine horionē nasci,
magnitudine Herodio similem, rubris cruribus,
oculis ceruleis, sic à musica instructam, ut natura
munere

munere tam suauiter canat, vt decantatum deum
Hymenæum, & ipsas Sirenas lacefcere possit.

De carreo aue.

CAP. XXII.

CAtreum auem ita nuncupatam eximia for-
mæ cum pulchritudine Clitarchus ait, tum
pauonis magnitudine esse, tum pennarum eius ex-
tremitates Smaragdi similitudinem gerere: ac si
alios intuetur, eius oculi nescias quo colore sint: sin-
te aspiciat, purpureos dices, quod in aliorum oculis
album, in illius pallidum est. Acute atque acuto vi-
dendi sensu prædita est, capitis plumæ partim can-
didulis ac ocellis partim guttis quibusdam alijs in
alias implicatis distinctæ sunt: pedes eius Sandara-
cini, & vox canora, & quemadmodum lusciniæ
acuta & concisa, eam in delitijs maximè omnium
animum Indi habent, vt aspectu illius expleri non
possint, ex oculis facula splendet, lucidissimæ vt
flammæ similis sit, tantoque opere gregatim volant
vt nubes esse videantur, cantandi suauitas & oris
expressio tanta est, comparisonem vt nullam ha-
beat, vt crassum sit, Sirenas quasdam alatas eas
dicere.

De cygnis.

CAP. XXIII.

CYgnis sedes & commorationes sunt in lacu-
bus, paludibus, stagnis, & perennibus flu-
uijs, quorum confluens moderatè, & sedatè fertur
suapte natura pacati sunt, ad senectutemque perue-
niunt non sibi grauem, robori quo magno præditi
sunt

sunt confidentiores: non tamen vt iniquè in ceteras
aues dominantur, sed vt lacefsiti iniurias propul-
sent, facile aquilas prouocati vincunt.

De simiis Indicis.

CAP. XXIIII.

IN India Clitarchus tradit simiarum genus va-
rium & multiplex oriri, tantamque earum in-
montibus multitudinem esse, vt vel Alexandrum
magnis copijs septum Simiæ frequentes per terre-
fecerint, quod arbitraretur se sibi insidiatorem exer-
citurum videre: nam cum Alexandro se ostenderunt
casu, excelso & recto corpore erant, non capiun-
tur retibus, neque sagacium canum venandi soler-
tia præditorum, sed cum sit animal saltationis au-
dum, saltare cupit, si item quempiam viderit cal-
ceos induentem imitatur, & si quem viderit ocu-
los pingentem aut lauante hoc idem facere stu-
det: itaque pro his ex plumbo factos graues calceos
proponunt, & laqueos subiiciunt, vt pes quidem in-
gredi possit, & interim firmo vinculo retineri:
nemque visco decipiuntur: nam illis videntibus In-
dus pelues aqua plenos in earum conspectu ponit,
ex eaque oculos oblinat, ac mox viscum pro aqua
reponit: illæ aspicientes, vt sunt ad omnia imitanda
aptæ, continuo descendunt, oculosque & ora ipsi
similiter visco oblinunt, at vis glutinis oculos clau-
dit: itaque non videntes & fugere non valentes fa-
cillime capiuntur. Alia dicta sunt de Simijs Indicis
& reliquis.

De

Leones in India nasci maximos, ne tenuissimos quidem dubitatio est: terra enim India mater optima aliorum animalium in causa est. Hi immensissimi dicuntur, eorum pelles aspectu nigrae, suae & horridae & formidolosae. Si capiantur, manusescunt quidem, modo ne maximi sint: tum vero adeo assuefiunt loro, ut facile similiter atque canes ad venandos ceruos, apros, tauros, & asinos syluestres duci queant: sagacissimè enim, sicut audio, odorantur.

De gente quadam Libyae. CAP. XXVI.

In Libycorum regione gens est, quam dicunt appellari Nomam felicem, quo ad tandem deleta est ab leonibus, qui magnitudine maximis, multitudine frequentes, viribus inexpugnabiles, illam gentem inuaserunt, & funditus perdiderunt.

De feris animalibus Samiis. CAP. XXVII.

Evphorion in suis commentarijs scriptum reliquit Samum cum olim desertissimam fuisset, tum in ea bestias ferarum maxima magnitudine nomine Neades fuisse, quarum sola voce terra discerneret, indeque profectum esse id prouerbum quod vulgo Samij dicunt, maius vi Neadum. Idemque affert, earum ossa maxima vel sua etate extitisse.

De elephantorum fortitudine. CAP. XXVIII.

Indorum regem hostilibus bellum inferentem bellatorum triginta milia elephantorum antecederunt: tum vero maximorum & fortissimorum tria milia

subsequuntur, ad hostiles muros ipso incursum euerendos institutorum. Cum enim rex iubet, euerunt. Idque se audiuisse Ctesias scribit: idemque Babylonem se vidisse dicit, palmas ab his ad moderatorem sui iussum violentissimo impetu extirpatas.

De piscibus paludis Pæonidis. CAP. XXIX.

Zenonem scribit in Pæonide palude quosdam pisces procreari, quos si bubulo pecori edendos obijcias, eis adhuc palpitantibus expletur libentius quam ceteri boues feno, contra ab eorundem mortuorum usus, sicut idem ait, tantopere abhorret, ut non attingat.

De piscibus Armenia. CAP. XXX.

In Armenia excelsum saxum auditione accepi permultam aquam emittere, sub enim saxum subijci fontem quadrangulum, tres passus altum, singulaque eius latera stadij dimidium occupare, & simul cum aqua pisces frequentes excidere, cubiti magnitudine, tum maiores, tum non multo minores, & ex ijs partim quidem delabi semimortuos, partim adhuc palpitantes ad mortem precipitare, & peruagatum est eos colore esse nigerri-mos, & non aspectu insuauis: veruntamen si quid eorum vel homo vel fera bestia gustauerit, statim mori: propterea Armenios, quod ferarum multitudine redundant, primum eos collectos ad solis radios exsiccare, deinde ne hausta piscium aspiratio-ne graui & pestilenti pereant, ore & naribus obtur

obturatis hoc piscium genus diffecare, quod quidem ipsum in farinas redigunt, & ad ficos admittas in ea loca quæ maximè abundant feris diffeminant, bestie primum ut eas attigerunt, statim moriuntur, atque ea fraude apri, feræ capræ, cervi, ursi, asini sylvestres necantur, nam eiusmodi animalia existunt & ficuum & farinarum antidysima. Iam verò alio modo tollunt leones, pardales, lupos, nam in domesticarum ovium, & caprarum discissum latus farinas ex ijs piscibus temperatas abdunt: post verò hanc escam ad eos aliciendos obijciunt, accum eiusmodi quippiam pardalis leo, lupo gustarint continuo interimuntur.

De oxyrynchis Caspiis.

CAP. XXXII.

IN maximo Caspie lacu oxyrynchi ab acuminati rostri nuncupati magnitudine octo cubitorum procreantur, eos Caspij captos distrahunt, & muria conditos, atque exsiccatos camelis Ecabatana vehunt, simul & adipe detracto farinas ex ijs conficiunt, & huiusmodi salsamenta quidem vendunt, ex his piscibus facto oleo pinguisimo & suaucolenti vnguntur, atque etiam exempta ex ijs viscera excoquunt, unde ad permultos usus accommodatum fit glutinum aspectu splendidum. Nam non modo ad quæcunque applicatum fuerit adhærescit, sed & firmissimè retinet, ut & decem diebus madefactum nunquam postea dissolvatur, & eo ad elephantos comprehendendos venatores

tores utantur, & pulchra facinora edant.

De Caspia volucre. CAP. XXXIII.

Fama quedam venit in sermonem hominum, apud Caspios autem procreari magnitudine maximi gallinæci versicolore varietate florentem: atque auditione accepi eam supinam volare, & sub collum extensis cruribus ipsum eisdem sublevare, tum catelli vocem mittere, neque in sublime, sed circum terram iccirco volare, quod in altum non queat sese attollere.

De aue Caspia vel potius Indica.

CAP. XXXIII.

AUis Caspia vel potius Indica, nam in India etiam nascitur anseris magnitudine, & latro quidem, sed tenui capite, cruribus parvis prædita est, vario colore distinguitur, nam eius dorsum purpureum est, venter maximè coccineus, caput & cutis exalbescunt, vocem caprinam mittit.

De Caspiis capris.

CAP. XXXIII.

Caspiæ capræ & albiſsimæ sunt, & eorum omnibus mutilæ, & ad maximorum equorum magnitudinem accedunt, earum villi adeo molles, cum milesis lanis ut mollitudine comparari possint, ex iisque Sacerdotes, & Caspiorum divitiſſimi vestes ut conficiant.

De auibus quæ nascuntur in insulis Caspij
maris. CAP. XXXV.

IN maris Caspij insulis cum alias aues nasci
runt, tum maxime vnā ea vi, & natura affe-
ctam, vt magnitudinem quidem vel egregium an-
serem superet, pedes autem habeat grui persimiles,
dorso sit vehementer rubro, ventre viridi, collo al-
bo, & disseminatis maculis croceis distincto, non
minus quā duo cubita longo, capite item tenui &
longo, rostro nigro, vocem ranis similem mittit.

De prasiensis simiis.

CAP. XXXVI.

IN Prasiensis Indorum regione Megasthenes si-
mias scribit maximis canibus non inferiores es-
se, magnitudine quinque cubitorum caudam habere,
tum ex earum fronte comas propendere, eas-
demque barbam promittere, tum facie alba esse, &
vero corpus nigrum spectari, neque malitia ca-
ris simiis ingenta, sed mansuetudine & humani-
tate imbutas esse.

De culicibus & scorpiis & phalangis nuncupatis Tetragnathis. CAP. XXXVII.

APud Indos nuncupatos Rhizophagos ad flu-
uiū Estabaram culicum multitudines tan-
te, vt nubes esse videantur horribiles in aere, ap-
parentes exortu canicule multa ledunt, sed præci-
pue, ad paludem nuncupatam Aoratiam, quæ non
long

longe est à supradicto flumine, culices redundant
regionem vicinam inde ferunt superioribus tem-
poribus ab hominibus habitatam fuisse. At scor-
porum multitudinem inexpugnabilem emeruisse,
& Phalangiorum quæ appellant Tetragnatha in-
nasse, & hæc mala nata ex pernicio hymbrium,
primum homines illic misere tolerauisse, dein-
de cum se tueri nequirent regionem reliquerunt.

Quæ animalia sedibus homines expulerint.

CAP. XXXVIII.

DE patriis sedibus quosdam Italiae populos
incurso murium agrestium expulit, atque
in fugam compulit: quæ sanè sic segetes, & plan-
tas tanquā summa siccitas, aut teterrimum fri-
gus, aliāue mala tempestas vastabat, radices suc-
ciciens Medicam regionem etiam homines habi-
tantes expulit murium multitudo sementes cor-
rumpens. Autoriates Indi ranis inchoatis & im-
perfectis de celo lapsis in alium locum demigrare
coacti sunt, & quandam nationem Libycam No-
madum cum alijs rebus felicem, tum lacte abun-
dantem maximorum leonum magna multitudo de
suis locis depulit.

De Caria & Lycia Pardalibus. CAP. XXXIX.

Lycie & Carie pardalis nec animosa est, ne-
que valde valet saltu, nisi cum est vulnerata,

tum spiculis resistit neque ferro facile cedit.

De rhinocerote & quemadmodum pugnat
contra elephantum. CAP. XL.

Rhinocerotis figuram nimis valde frigidum
esset describere, cum permulti ex Graecis
& Romanis qui illum viderunt, eius formam pla-
ne sciant: at enim vim & illius naturam actio-
num non alienum est exponere: quod in summa
nare cornu gerit, cuius mucro acutus existit: ex
eo nomen traxit, neque ipsum illud de robore con-
cedit ferro, quod quidem ipsum cum est contra ele-
phantum pugnaturus, saxis exacuit & limat:
cetera non ei paria cum elephanto: nam hic
procerissimus est & fortissimus. Cornu igitur cu-
spidato elephanti crura subiens aluum discerpi-
& lacerat, isque effuso sanguine decumbit. Pu-
gna eorum est de pastionibus, pro iisque tuendis
multi mori dicuntur, ac si alium non preoccupa-
rit rhinoceros, sed in aliam elephanti partem aber-
rarit: elephantinis dentibus distrahitur, ac tamen
si eius pellis ea existat firmitate ut egrè iaculo pe-
netrari queat, tamen tam violentus est elephanti
impetus, ut eam traiciat.

De tauris Aethiopicis & quemadmodum
venantur. CAP. XLI.

Feritauri Aethiopici si cum Graecorum bobus
conferantur, duplam habent magnitudinem,
ac velocitate corporis summè excellunt, tum rufi-
sis pilis

sis pilis vestiuntur, tum castis oculis ornantur, &
alias quemadmodum aures sic cornua mobilia ha-
bent. At enim in pugna ea ita animi fervore con-
tendunt & erigunt, pugna ut nulla flecti queant.
Eius tergora tanto robore sunt, ut nullis neque
spiculis, neque telis penetrari possint, in equorum
& boum armenta & feras omnes inuadunt. Ita-
que pastores ad tuendum suum pecus occultas fo-
ueas in magnam altitudinem depressas machinan-
tes moluntur eis insidias, hi cum deciderunt a-
cerbe ferunt, & atrocis animi exandescencia
suffocantur. Apud Troglodytas iustis de causis
eiusmodi bestiae præstantissime existimantur: nam
habent leonis vires, equi celeritatem, tauri robur,
& ferri duritiem superant.

De gallinaceis & gallinis.

CAP. XLII.

Manasias dicit esse templum Iouis Herculis
& huius coniugis quam canunt poetae Iu-
nonis filiam, & addit in templi claustris cicures
aves permultas nutriri: nimirum gallos & galli-
nas, pascuntur enim & congregantur inter se ma-
res cum maribus, foeminae cum foeminis, victis-
que ex publico praebetur, & sacrae aves habentur,
gallinae quidem in septis Iunonis pascuntur: galli
vero in Herculis. Euripus perennis & pure aquae
fuit medius, foeminae nulle ingrediuntur in septum
Herculis: mares cum tempus est coeundi, præter-

uolant Euripum coituri cum gallinis, deinde redeunt in septum suum perpurgate aqua dirimentia genera auum: ex eorum coitu oua nascuntur, quibus incubant matres, & pullos exclusos si mares sunt galli ad sua cubilia ducunt, & nutriunt. Si vero femine extiterint, galline eas nutriunt.

Leo comedit carnes cameli.

CAP. XLIII.

Cameli carnes à leonibus comedi solere testimonio est Herodotus, cum in Xerxis camelos, qui comestum portarent, dicit leones inuasisse, & ex aliis animalibus nulla neque iumenta neque homines attigisse.

De apibus chalcoidibus nuncupatis.

CAP. XLIIII.

Antenor in tractatione Creticarum rerum impulsu apum que vocarentur chalcoides exanem accessisse, & defixis aculeis molestiam eis exhibuisse: illos earum impetum non sustinentes solum mutasse.

Quemadmodum aquila ab homine auxilium allecuta statim sibi benefacta retribuerit.

CAP. XLV.

Decem & sex viri frumentum in area bucolis excutientes, vastissimis solis ardoribus

ardentissime sitirent, unum ex suis, ut aquam de proximo hauriret fonte, miserunt, is messoriam falcem in manibus habebat, & in humeris situlam gestabat, ubi verò ad fontem venit, aquilam offendit a serpente circumplicatam iam iam proximam ut strangularetur, in eam, ut sepe solet, inuolauerat: veruntamen non suarum fraudum compos in ea ipsa expugnanda euaserat, neque illud Homericum pullis suis escam attulerat, ut enim spiris illius circumuenta vicina erat ad pereundum: agricola, vel quod non ignoraret, vel quod auditione accepisset aquilam Iouis nunciam, & ministram esse, & item quod egregie teneret feram bestiam esse, falce serpentem ab aquila abscidit, & vinculis eam unde effugere non poterat, exsoluit. Cumque his obiter gestis reuertisset, atque hausta aqua vinum temperatum omnibus ministrasset, ij quidem audissime bibere ingrediuntur: is autem qui aquam hausisset, iam post illos bibiturus erat, nam tum famulus non compotor erat, ad labra poculum cum ad-mouisset, seruata aquila circum locum illum etiam nunc versans, sic in poculum inuolauit, ut potio effunderetur: ille quod grauiter sitiret, indignatus ait, hanc ne gratiam cum sis illa (nam auem recognoscebat) tuo conseruatori refers? Itane Iouem gratiarum inspectorem & prefectum vereris. Cum hæc elocutus se ad alios conuertisset, videt ex venenata potione palpitantes extremum spiritum efflari.

Serpens, ut conicere licebat, suo veneno fontem imbuerat, itaque redemptionis premium eis, qui se conseruasset aquila cum pari salute compensauit. hæc dicit Crates Pergamenus, & Stesichorus, in quodam poemate graui, & antiquo in vulgus haudquaquam peruulgato.

Autoris peroratio.

CAP. XLVI.

Que studium meum & cura & labor inuenire potuerunt de animalibus, & quæ inuenerunt probati viri & philosophi animalium vires periclitatis, quantum potui disserui, non præteriens quæ noui, neque contempsi animalia rationis & vocis expertia, imò ingenuus amor sapientie me inflammavit ad eorum vires persequendas, nec ignoro quosdam qui acriter persequuntur studium pecunie & honorum meam industriam damnaturos, quam non contenderim similiter ad ambitionis studium. Cum ego etiam potuissem supercilium attollere & inter aulicos cæseri & procedere ad magnas diuitias, at meus labor est de vulpibus, lacertis, scarabeis, serpentibus, & leonibus, & quid facit pardalis, & ut Ciconia, in parentes pia, ut lusciniæ vocalis, ut elephantus philosophus, & genera piscium, gruum peregrinationes, serpentum naturas, & cætera quæ hæc historia laboriose collecta habet obseruare pergo, neque desidero inter diuites numerari & cæseri. Sed si poete sapientes & viri naturæ secreta videre & consi-

derare valentes & historici experientia longissima prouecti animalium historiam se ipsis dignam existimarunt, ego inter eos quoquomodo me vnum numerari conor, & malo doctrina quadam excellere, quam assequi decantatas ditissimorum diuitias. Sed de his nunc satis. Nec ignoro illud, quosdam non probaturos quod singulorum animalium rationem non vno loco separatim tractauerim, sed intermiscuerim variè. Ego primum mei iudicii non alieni sum seruus, deinde varietate lectionis lectorum allicere studens, & ex similibus fastidium fugiens velut pratum aut coronam pulchram ex multis coloribus existimaui oportere texere historiam. Iam verò si venatoribus vel vnum animal inuenire videtur prosperum quiddam: at tot animalium vestigia deprehendere, ego dico generosum quiddam, & quas natura animalibus dedit vires inuestigare. Quid ad hæc Cephali & Hippolyti & si quis alius in montibus exercitatus fuit ad capiendas feras, at non item ad capiendos pisces ut vel Metrodorus Byzantius, vel Leonides huius filius, vel Demonstratus, vel alij plerique periti piscandorum piscium & pictores, quos magno spiritu affecit, vel equus pulcherrime pictus, ut Aglaophontem, vel himulus ut Apellem, vel buccula ficta ut Myronem, vel aliud quippiam. Quod si vnus tot animalium mores, figuram, sapientiam, ingenium, iustitiam, moderationem, amorem in parentes & fi-

lios pietatem inuestigavit, & illustravit, cur non
hic admirandus? Tam verò illud non demonstrabo
quòd si animalium rationis expertum pietatem
decautamus, hominum impietatem arguimus, quòd
in principio dixi, repetam. Si dixi quæ omnes, vel
plurimi non accusandus sum: animalia ipse alia fin-
gere non potui: quæ verò novi permulta demonstra-
ui. Adde quòd nonnulla quæ nullus alius expe-
rientia edoctus dixi. Mihi amica veritas, cum aliis

in rebus, tum maxime in his. Vt verò hæc

scripsi, & quanto cum labore, &

quàm illustri nominum & ver-

borum compositione, nisi v-

tar malis iudicibus,

lectores co-

gnoscent.

FINIS.

ELEPHANTI

NOVA DESCRIPTIO,

AD REVERENDISSIMUM

GEORGIVM CARDINA-

LEM ARMAIGNACVM,

AUTHORE PETRO GIL-

LIO ALBIENSE.

*Hæc sunt quæ hoc libello
tractantur.*

- Præfatio, ubi materiam statim aggreditur. cap. 1
De Elephantorum oculis. cap. 2
De Elephanti dentibus extra os prominentibus. cap. 3
De eius interioribus dentibus. cap. 4
De pede illius. cap. 5
De Magnitudine. cap. 6
De Elephantis Constantinopolis. cap. 7
De marino Elephantio. cap. 8
De Hippopotamo. cap. 9
De Chamelopardali. cap. 10
De cauda bouis Indici. cap. 11
De Ichneumone & de muribus Arabicis, & Aegyptiacis.

ELEPHANTI NOVA

descriptio, missa ad Reuerendissimum
Cardinalem Arnuaignacum, ex
vrbe Berrhoëa Syriacas

AVTHORE PETRO GILLIO.

A illis literis, quibus proximè summam
totius nostri itineris ab vrbe Bizantio
vsque ad Tephricem, Mediæ urbem, in-
de vsque ad Berrhoëam Syriacam tibi
breuiter designaui, nihil notabilius obseruari,
quàm heri interitum elephanti, eiusque sectionem:
quæ, quoniam rot per secula inaudita inusitatæque
habetur, eam tibi informabo, sub aspectumque tuum
subijciam elephatum, quem ex Persia ad Regem do-
minus Aramotius, Regis legatus, peruenire cupie-
bat, iamque longo & difficili Mediæ, Mesopotamiæ,
Armenie itinere cōfecto, Tigrique atq; Euphrate
traiectus, incolumem, simul cum rectore Indo in Sy-
riam, ineunte hyeme, perduxerat: quæ exacta, quo-
niam frigore leditur, ad Regem properaturus erat:
sed intere à interit: quam ob causam, postea asserā,
quàm ostendero quid ex eo viuo perceperim, cum
ipse mihi egrotanti assidua in itinere spectacula
præberet,

preberet, vel promuscidis varijs & multiplicibus gestibus, vel admisione eorum, qui in eius dorso sessare gloriarentur, vel colludere cuperent. Nam siue ob exquisitam mansuetudinem, siue ob etatem (nondum enim quadriennium superasse dicebatur) semper ad ludicras luctationes paratus erat à nostris sibi obiectus, à quibus, etiam imbecillioribus interdum vinci se patiebatur: ac si quis nostrum infertis in collum illius brachijs, cum eo luctaretur, ipsumque supplantaret, in terramque abiceret, ex hilarescere & quasi ridere videbatur. Hilariter enim & facile patiebatur à suis concertatoribus corripis, nunc promuscidem, nunc dentes, nunc colulum, nunc crura, quibus singulis, cum eos facile reijcere potuisset, tamen se reijci, in latus impelli, supplantari, prosterni ita facile patiebatur, ut etiam si solo dorso ad terram adnitens, quatuor pedibus in cælum erectis, supinus constitueretur: tamen nullius auxilio se facile inuertebat, atque erigebat, alacriterque pugnans ludicras redintegrabat. Quis ex his Strabonem, ceterosque non rideret? scribentes, elephantorum venatores notare arbores, quibus elephanti accumbere solent, atque ex altera parte truncum rescindere, cui bestia inhaerit, eamque pariter cum arbore rueri: cumque resurgere nequeat, propterea quod crura continuum & inflexum os habeant, ex arboribus desilientes illam obtruncare. Quod commentitium deprehendit, non modo ex

do ex antè dictis, sed etiam ex eius gressu, quo cum iter feci quindecim dierum, atque adeo ex eiusdem extincti sectione, id quod paulo infra ostendit, quam adscripsero exigua quedam, quae egrotans observare potui in eius itinere, quod passu gradario tantum conficit, quantum festinantes equi. Molliter incedit, ut seessor immobilis esse videatur, non solum rectorem ascendere tentantem crure flexo incurvat, quæ in gradum excipit, sed alios quoque assidere volentes à tergo rectoris. Primum ascendentem crure priore erecto excipit, reliquos crure posteriore similiter erecto. Ita enim crur inclinat, ut ipsum flectat, tibiâque in gradum dispositam, etiam diu suspensam teneat, si quis cunctatur in ascensu: neque modo si rector iusserit, latere inclinato, & genu flexo excipit assensorem, sed etiam totum latus inclinat & simul ad terram abicit eiusdem lateris tibiâ priorem & posteriorem, ut facilius, quæ rector voluerit, suscipiat. In itinere promuscidem gerit porrectam ad terram vsque, & nisi paululum eam incuruaret, reptantem humi traheret, aut pedibus calcaret, ipsam huc illuc circumfert, semper inquirens aliquid, quod edat, nunquam otiosam habet, nunc folia stringit, nunc herbas decerpit, quas ut fruticosas esse percipit, earum cacumina proboscide corripit, pede autem radicitus euellit, eo pedis impetu utens, quo agricola ligonis extirpat frutices: nunc à vicinis quippiam exposcit, & cum hæc defunt

desunt petras voluit, aut terram projicit. Promuscide
dem ita flexibilem habet, ut ea utatur supina, pro-
na, obliqua, ut modo infra ventrem, modo in latera
inflexat abigens muscas, modo reflectat sursum
versus, ut etiam supra caput erigat, petens, aut ac-
cipiens à rectore cibum, modo promuscide puluerem
colligat, eumque spargat in locum, què muscæ vi-
gent. Capistro non regitur, neque freno, sed claua fer-
rea. Gubernator enim sedens in eius dorso, clauam
vincinatam præ se gerit, cuius mucrone frontem le-
uiter ferit, cuius metu etiam leuissimè tangentis
omnia rectoris iussa obire solet: neque semper re-
ctor clauam manu tenere necesse habet, sed duntaxat
ex elephanti fronte appendere. Is cum ad dixer-
soria venit, iamque videt rectorem descendisse, clauam
ex fronte pendentem, promuscide corripit, in
terramque leuiter abijcit: id quod in itinere, etiam
si rector descendat, & secedat abijcere non solet.
Promuscide bibit & spirat, sine ea nullum cibum
capere potest, quem ut extensa promuscide ceperit
eam in os reflectit, eiusdemque extremam partem
pabulum tenentem intra os immittit, ut solent ho-
mines cochlear. Aquam ita haurit, ut promuscide
impleat, deinde ipsam reflectit, intraque os promus-
cidis extremam partem dabit, benè penitus, tum et-
iam ex promuscide aquam in fauces respirans at-
trahit, & promuscidem, ut mamillam, sugit. Pro-
muscide spirat & respirat magno sonitu, & lon-
go, cum

goscum dormit. Nam eius spiratio tandiu perma-
net, ut triginta vocabula proferre possis, totidem-
que à fine aspirationis ad initium respirationis re-
petere valeas. In respiratione tantum temporis po-
nit, quantum in spiratione: quæ utraque cum sit so-
nans, velut fistula quædam, tamen spiratio est si-
ne percussione soni: at respiratio habet quasdam
percussiones, velut fistula ad tactum foraminum.
In luce versari gaudet, itaque candela ei apponi-
tur de nocte. Quod autem murem capitaliter o-
dit, ideo qui præ sunt elephantis, feles habere so-
lent in stabulis. Quàm iustum sit animal, cum ex
alijs illius actis deprehendi, tum ex eo, quod non
semel vidi, cum equi vicini auenam & fœnum
edisset, postea ex sacco, quem fortè in angulo sta-
buli inuenit, promuscide auenam iterum & se-
pius deportauit, equoque obiecit edendam: simili-
ter fœnum sibi datum, promuscide comprhen-
dens, equo obtulit, sensim gradiens, ne equum ter-
reret, equique fœnum oblatum comedentis supra
dorsum promuscidem posuit, ei blandiens. Postea
vero quàm in Berrhoëa Syriaca, quam nunc Ca-
lep nominant, hyemasset, iam iamque ad Regem
iter ingressurus esset, incidit in egritudinè, quam
alijs dicebant contractam negligentia rectoris, alijs
animi angore, quod rectoris negligentiam egrè fe-
rens, ipsius latus lesisset cornibus. Ex eo tempore
visus mæstior, & cibi parum appetens: id quod

videns ipse, prædixi rectori, id animal esse ex illo genere, quod ex offensione rectorum suorum egritudine contrahere soleret, indeque sæpe mortē sequi: proinde eum, cui minas intentauerat, eiq; verbis lingue Indicæ iratus fuerat, & iam triduum non viderat, latus adiret ac consolaretur. Meam admonitionem rector, ut homo humanus erat, humaniter accipiens, elephantum extra urbem exhibendi causa duxit, sed serò. iam enim morbus conceptus inualuerat, atque in stabulum ad vesperam, postquam reductus fuisset, grauius ægrotare cœpit; pauloque post ea nocte magno strepitu totus cecidit in terram, iam iam moriturus. Per horam prostratus iacuit, magnis gemitibus dolorem testans, ac quàm mox, editis suspirijs mortiferus extinctus est. Alij eum veneno interyisse suspicabantur. Sed nulla signa veneni neque in cordis, neque in cæteris visceribus deprehendere potui. Postridie cum illius interitus nuntiatus esset mihi, iam pridem languenti, & tum valde fesso exhibitione & reditione à foro, vbi equos emeram ad profectionem Hierosolymitanam, tardè ad eum accessi, non tam labore retardatus, quàm dolore non modo meo, quem priuatum ceperam ex tam humano comite peregrinationis nostræ: sed etiam magis ex Aramontij legati vehementi angore, quo afficiebatur, cum eius interitu, tū maximè Regis ex inani expectatione, quam dolebat frustra Regi attulisse

tulisse, quæ in causa fuerunt, quamobrem ea obseruare non potuerim, quæ obseruanda erant in sectione tam inusitati animalis. Accersiti Syri, camelorum equorumque excoriandorum periti. Primum à genitalibus ad oris labrum inferius gladio pellem secuerunt, deinde vsque ad dorsum pellem subtraxerunt, crurum pellem ab imo ad summum secantes: mediam diripuerunt, iuncturis inferioribus supra pedem alligatis, gladio diuisis, ut plantam pedis cum pelle relinquerent, sed etiam plures iuncturas reliquerunt vnà cum pelle supra pedem: itaque scitè eum nudarunt, ut pellis omnium membrorum continua, & integra extracta sit. Cum dico omnium, intelligo etiam promuscidem, caudam, scortum genitaliū vnà cum duobus dentibus extrà prominentibus in pelle relictis, quos execare à capitis ossibus, multis ictibus securis opus fuit. Pelle expulsa, ventrem illius secuerunt. Primum extraxerunt intestina ingētia, & candidissima, & planè coloris eburnei, ita siuosa, ut aluos habere quatuor videretur, deinde viscera nudarunt. Splen longus erat quatuor pedes, largus dodrantem. iecur felle carens ex medio centro quoquo versus habebat pedem, atque eo plus, vbi sunt anguli obtusi: crassum erat septem digitos. Cor amplum pedem vnum, testes intus continet ad aluum alligatos. Lingua eius lata non est, neque plana, sed vergens in formam

teretem, desinens in mucronem, pro tanti animalis portione, perpusilla, bene abdita, ut in eo viuento vix videre potuerim. Deinde crura à corpore abscissa sunt, eorumque ossa extracta candidissima, & planè eburnea omnia. Tum apertè vidi quàm mendaces illi sint, qui tradunt elephantorum crura carere articulis & iuncturis, cum singula duas iuncturas habeant, vnā supra pedem, qua pes adnectitur ossi tibiae, inter quam & pedem multiplex iunctura multis ossibus compingitur, latis alijs super alia structis. Post hanc iuncturæ structuram sequebatur os tibiae: deinde secunda iunctura genuum & poplitum, supra quam os femoris: denique omnia eius ossa eburnea, & tam candida, quàm ipsius dentes, quæ periti dicebant esse commoda ad ea, quæ ebone illustrari solent.

De elephantorum oculis. CAP. I.

Oculi elephanto minores, quàm pro corporis portione: similitudinem oculorum humanorum gerunt non modò figura: sed etiam affectu ipso. Humani enim & graues & moderatis, ut sapientiam, iustitiam, moderationem, reliquasque animi dotes secundas ab homine præ se gerant. Tanta enim grauitas in oculis est, ut vel ipso nutu regem se animalium, atque adeò humanis sensibus vicinum, proximum profiteatur. Ignorantes homines ad se accedentes leues, insolentes, petulan-

tes oculis internoscere præ se fert à moderatis & grauibus, quos libentius intueri videtur.

De elephanti dentibus prominentibus extra os. CAP. II.

Dentes prominentes extrà, non ex eodem osse, neque ex eo loco nascuntur, quo interiores: sed illorum radices aliquo intervallo distant à radicibus interiorum, atque exoriuntur ab ossibus anterioribus frontis, at interiores ex capitulis lateribus. Errant igitur qui scribunt eos dentes ex ore, atque ex maxilla superiore prodire. Ex ore enim non prodeunt, sed ex pelle eminente supra os, qua circundantur ad suas radices. Vidi eorum partem excisam relictam intra capitis os cauiam exorientem à fronte paulò infra radices promiscidis: at maxille aliquo spatio ab eo loco distant, itaque potius cornua sunt, quàm dentes. Errant enim, qui dicunt hos dentes vergere ad terram. Non enim sursum neque deorsum feruntur, sed recti in anteriorem partem sensim in fine incuruati sursum versus, ut linea à media dentis radice ad summum mucronem non excederet extrà directionem plus digito, sed in mucrone recessi erant, itaque minus curui, & breuiiores erant, longi sesquipedem, quorum singulorum perimenter in medio habebat pedem.

De eius dentibus interioribus. CAP. III.

DVos interiores habet dentes in singulis maxillis, quorum maior est perpetuum os, multis figuris distinctum, cuius superficies ad libellam plana est, longa septem digitos, lata tres digitos exasperata in decem velut gradus, seu pulvinos, canaliculis distinctos, serratos & exasperatos utrinque dentibus, velut vinctis ferrularum. Singuli autem canaliculi transuersi huius superficiem secantes non modo à lateribus, sed etiam ab utrisque capitibus clauduntur puluinis. Alter dens intimus est, cuius superficies est plana, longa tres digitos, lata, totidem etiam exiguis canaliculis exasperata, in lateribus utriusque dentis singularum maxillarum apparent puluini, velut dentes respondentes puluinis positis in superficie distincti strijs, velut natura vnum dentem in decem formare condiscende. Dentes igitur maxillares habet octo contra Plinium, qui duntaxat elephantum intus quatuor dentes attribuit, id quod ipse planius perspicies ex duobus dentibus vnius maxillæ, quos harum literarum tabellario ad te dedi.

De eius pede. CAP. IIII.

PLanta pedis prioris rotunda, quoquo uersus habens diametrum pedis vnius: at posterioris pedis longa pedem & digitum, larga vnde cum digitos. in singulis pedibus anterioribus habet quinq

quinque ungulas inter se leuiter discretas, sed non eminentes extra rotundam pedis formam: & in parte interiori callus est loco ungule quintæ. Planta omnium pedum equalis est ungulis, callosa non perpetuo callo, sed diuiso fissuris. Tenera est, & spinis penetrabilis. Ungularum singularum infera pars plana, equalisque est planitie plantæ, larga tres digitos, longa quinque digitos, ungula alta tres digitos. Ungule ei sunt datæ partim contra asperum iter: nam cum planta sit tenera, pes adnititur ad terram unguiculis: partim ad radices extirpandas.

De eius magnitudine. CAP. V.

Quoniam viuum, ne mortuum quidem metiri recordatus sum, postea cum incidissem in eius pellem, extensam quidem, sed iam exiccatam & contractam in solario hospitis mei, atque in eius ossa ibidem iacentia, omnia mensus sum, ex quibus deprehenditur eius magnitudo. Pellis durissima, fusca, accedens ad colorem boum, qui vulgò bufali appellari solent, crassa medium digitum, lata nouem pedes & decem digitos: longa verò à radice cauda ad frontem tantundem, in qua dimentione complector colli pellem, largam quinque pedes. Collum breuius est quam latius, os vicinum pectori, quod oris porcini similitudinem aliquam gerit. Singulorum crurum pellis in

medio cruce larga duos pedes. Promuscidis pel-
lis larga pedem vnum, & sex digitos à radi-
ce dentium exteriorum ad nares longa quatuor
pedes, & sex digitos: in extremitate, ubi nares
exitum habent, crassa digitum vnum. Et differt
pars inferior à superiore. Nam inferior extremitas,
facta velut labrum, crassa est, larga quinque
digitos, crassa digitum: at pars superior in mucro-
nem desinit, & tres digitos longior existit, quam
inferior pars. Sensim desinit in mucronem, initio
latum tres digitos, in extremo minimum digitum.
Hac superiore parte aperire & tegere nares so-
let, & eam incuruare, ut nos digitos solemus,
cum aliquid capere volumus. Os cruris anterio-
ris in femore longum duos pedes, cuius medium
habet perimetrum dodrantalem Eiusdem pars at-
tingens genu, habet diametrum pedis, & quin-
decim digitorum. Eiusdem cruris os tibiae est lon-
gum pedem, & dodrantem: cuius pars, quae adne-
ctitur iuncturae, ad quam alligatur pes, habet pe-
rimetrum pedis & quatuordecim digitorum:
eius medium habet ambitum quindecim digitorum.
Os cruris posterioris femorale longum duos pe-
des & decem digitos. eius medium habet peri-
metrum dodrantalem: huius ossis pars attingens
iuncturam, qua alligatur ad tibiam, est perime-
tri pedalis & quatuordecim digitorum. Tibiae
os est duplex, vel potius vnum, partim ita con-
iunct

iunctum ut in suis duobus capitibus sit idem: de-
inde diuisum ab vno capite ad caput alterum in
duo ossa inter se distantia duos digitos, quorum
vnum magnum, alterum paruum. Magni qui-
dem perimenter in medio est dodrantalis: ac parui
sesquidigitalis. Caude crassitudo iuxta radicem
dodrantalis in medio septem digitorum: extrema
cauda crassa quatuor digitos habet, setas longas
tres digitos. Auris eius longa pedem vnum, lata
pedem & decem digitos, quae tegit foramen au-
rium sic, ut si velit, ne ventus quidem, neque ani-
malia ingredi queant. Aures mouet ut ventila-
bra: inferior auricula inferior non est digito: fora-
men auris implet pollex. Auris totius crassitudo
non est crassior reliqua pelle, intelligo à radice ad
medium: nam à medio ad extremum panno laneo
crassior non est. Circa aurem pilos habet longos di-
gitos tres. Eius caro rubra est, ut bufalorum &
tenera, quam aliqui in India vsi carne elephanti-
na, affirmabant bubula meliorem. Plura obserua-
re studentem non permisit ferocitas importuna
Arabum eorum, qui statim ut execuerunt, extra
urbem membratim distractum exportarunt, ca-
nibus lacerandum.

De elephantis Constantinopolis. CAP. VI.
Duo elephanti visuntur hodie Constantino-
poli, quorum maiorem ita mensus sum, cuius
perimeter transiens per medium ventrem

& dorsum, est quindecim pedum & semipedis.
 Eius altitudo est decem pedum & dodrantis: lon-
 gitudinem ab oculo ad extremum tergum undecim pe-
 dum & dodrantis unius: ab oculo ad extremam
 promuscidem octo pedes, ab oculo ad summam
 frontem duo pedes & semipes: frons lata tres
 pedes, proboscis ab ore ad extremum longa sex pe-
 des, & tres digitos. Summa promuscidis habet pe-
 rimetrum quatuor pedum & semipedis. Auri
 longa duos pedes & semipedem: tantundem lata
 est. Crus procerum quinque pedes, duos digitos.
 Cruris summi perimenter est quinque pedum, &
 semipedis: medij cruris ambitus trium pedum &
 decem digitorum. Imi cruris supra pedem perime-
 ter trium pedum & trium digitorum. Pes est ro-
 tundus, cuius perimenter est quinque pedum. Pes
 habet quinque ungues, leuiter discretos, quorum
 quatuor ampli, singuli decem digitos, alti septem
 digitos. Cruris posterioris summi perimenter quin-
 que pedum, septem digitorum: imi trium pedum
 & semipedis. Cauda alta quinque pedes, cuius
 summe perimenter cubitalis, mediae pedalis: imi
 caudae ambitus semipedalis. Colli perimenter un-
 decim pedum, quatuor digitorum est: ipsum col-
 lum longum duos pedes & dodrantem. Tibiae an-
 teriores distant a posterioribus quatuor pedes.
 Dentis perimenter unius pedis & quinque digito-
 rum. Elephātus glaber est, excipio. auctam extre-
 mam

mam, ubi pauci pili, & mentum, ubi rari pili. Cu-
 te est dura & rugosa. discursus rugarum est can-
 cellatus & velut reticulatus. altior est non modò
 cruribus anterioribus, sed parte dorsi anterioris
 quàm posteriori. Tibias habet teretes, sed antero-
 res teretiores & rotundiores & ferè aequali cras-
 situdine: pedesque rotundos habet, & plantam pedis
 planam: promuscidem sursum, deorsum, antè, post
 obliquè flectit & porrigit, incuruat, cōtrahit: mo-
 dò implicat in cornua, & intorquet varijs spiris:
 nunc eam porrigit rectam, nunc obliquam retor-
 quet, modò infra aluum inter tibias iaculatur, te-
 nentem herbarum manipulum ad abigendas muscas,
 modò sabulum aut puluerem colligit, deinde pro-
 muscide erecta spargit supra dorsum ad muscas
 abigendas. Depascitur herbas promuscide curua-
 ta, eas decerpens (sic enim promuscidem extendit,
 & contrahit, ut homo manum) neque eas solum
 excerpit herbas: sed etiam excerptas in manipu-
 lum contrahit, ut facilius eas in os inijcere possit.
 Post enim quàm herbas collegit, promuscide eas
 hac illuc versat, quoad herbas longas contraxit in
 manipulum. Cum autè herbas non multum longas
 decerpit, eas in os promuscide subducit, deinde os
 mouet, ut dentibus interioribus mandat. Collum
 non incuruat ad pascendum, sed extento collo, &
 tam eminenti, quàm dorsum eminent: pastum ca-
 pit promuscide, qua etiam bibit, ita ut intra naves
 aquam

aquam sugēdo attrahat: deinde intra os abdit promuscidis plena partem longiorem duobus pedibus quō minus aqua decidat. Pastor elephantorum siue fœnum, siue frumentum det, vtrunque contrahit in manipulos rotundos. Frumentum quidem inuoluit in manipulum fœni rotundum, longum circiter dodrantem, latum ferè tantundem: eos siue manipulos, siue potius globos frumenti circumplicatos fœno projicit pastor in terram ante elephantum, quos elephantus, promuscide cōprehendens, in os coniicit. Aduerti id, quod Aristoteles ante me aduerterat, crura posteriora flectere, more hominis, in anteriorem partem, contrā quam equus, & bos flectentes in posteriorem. Bene vale ex vrbe Berrhoëa, emporio maximo totius regionis Turcicæ.

De elephanto marino.

CAP. VII.

Cum ex monte Sinæo in peninsula, quam efficiunt duo recessus Arabici sinus, vnus appellatus Aelaniticus ab Aelana vrbe, siue Ailaticus ab Aila vico posito in eius intima parte vsque ad hanc diem nomen retinēte apud Arabes, siue diphthongo ipsum pronuntiantes. Alter primò nominatus Hereopoliticus: deinde Aristinoicus, siue Cleopatricius, nunc vulgò Sues nuncupatus, cum inquam ex monte Sinæo descendissem ad maris Rubri portum, à Græcis vocatum Raithon, ab Arabibus Eltor, biq̃ue ferè mensē expect

expectarem itineris comites, quibus cum tuto redire in castrum Babylonie Aegyptiæ, quod vulgus iam appellat Cairum, multa & varia piscium, & piscibus interim maris longè diuersa notauit: è quibus vnum duntaxat nunc afferam, quem à nonnullis Arabibus audiui appellari elephantum à dentibus extra os prominentibus, atque à terrore elephantino, cuiusmodi multa tergora vidi, quæ mercatores Rhaitini vendere solent agrestibus Arabibus, & monachis montis Sinei ad soleas calceorum validissima, & per diu durabilia, illis vtantur ad sicca loca. Nam madefacta citius consumuntur: è quibus vnum perspexi ea magnitudine, qua tergus existit bubulum, crassitudine digitalis, colore fusco. Emi eius dētes pedalis longitudinis, singulos ambitu complectentes sex digitos, vt per te colliges ex his, quos ad te mitto.

De Hippopotamo.

CAP. VIII.

Hippopotamum, cuius corium ad te dedi, vnum non vidi, sed Byzanti longè antè alterum videram, cuius circa medium transuersum ventrem perimenter octo dodrantes complectebatur. Colli verò ambitus quinque dodrantes excedebat. Eius longitudo à cauda ad frontem sex dodrantum erat & semissis frons patebat in latitudinem dodrantalem. tantundem spatij intercedebat inter aures. Oculi distabant inter se semipedem: nares existebant supra rostrum supinum inter

ter se distantes palmum minorem: ubi rostrum dilatatur in latitudinem decem digitorum à rostro summo, unde eminebat os, usque ad frontem: longitudo erat sesquipedalis. Aures longæ erant sex digitos. Cauda producebatur in longitudinem vix paulo plus dodrantem: in latitudinem vero trium digitorum. Eius extrema pars latior erat quàm crassior, aliquot pilis hirsuta. Illius pes quatuor digitos habebat unguitibus præditis longitudine trium digitorum, qui similitudinem gerebant testudinis. Tibia anterior in ima parte paulo supra pedem habebat perimetrum pedalem: tantundem longa erat. Veruntamen ventrum ima à terra altior non erat semipede. Oris rictusque patebat in amplitudinem duorum pedum. Dorsum nigrum erat, ut venter subalbidus maculis distinguebatur. Corio tegebatur durissimo exasperatoque ad modum elephanti, idque cum est siccum: nam aqua perfusum efficitur molle & lubricum. Prope aures & in ventre pellis longè mollior. Animaduerti ex eius corio humoris guttas exire, velut videmus ex cortice cerasorum emanare succum lacrymosum. Oculi erat rotundis, ut nihil rotundius viderim, magnitudine non excedentibus oculos parui vitelli excepta parte ambiente, quæ valde alba erat. Superpilia pilis carebant, quorum eminentia erat alta tres digitos. In rostro aliquot pilos habebat, sed

sed graciles. In parte oris anteriore atque inferiore duo magni dentes ex utroque rostri angulo prominebant, etiam ex ore clauso, quos inter existerant quatuor denticuli exigui. Item in parte supera & antiqua duo magni dentes erant, inter quos intercedebant longè minores quatuor dentes. Singule maxille armabantur septem dentibus: rostrum in quadrum redigebatur. Nam ferè ab imo ad summum eadem erat latitudine, quæ frons, quæ patebat in nouem digitos. Rictus quadratura sita inter duos dentes angulares, quos dixi prominere extra os, intererat spatium semipedale. Ab Arabibus eius curatoribus percunctatus sum, quam vocem edere soleret? Vnus respondit Equinam, alter, Mulinam. Verùm nationi vastre nihil credens, illius aures paulo grauius vellere cœpi. Sed nullam vocem elicere potui. Arabesque semel & iterum, mercede proposita, frustra sollicitavi, ut illum cogerent vocem aliquam emittere. Hoc vnum duntaxat adnotavi, eodem anhelanti sonitu respirare, quo bos solet. Edebat fœnũ & cetera quæ boues & equi edere solent. Eius caput similitudinem gerebat bubuli capitis. Tardè gradiabatur, ut sus perpinguis, quæ referebat incubando, gaudebat versari in loco humido. Mufsum erat, seque palpari patiebatur, quodque impunè aperiri à volentibus sinebat. In Nilo caprum esse aiebant. Ille verò, cuius corium ad te mitto

mitto, captus fuerat in Damiatam vrbe, quam Stephanus Tamiatim per literam Taf, scribit, arbitror quasi olim Tamiatim, vnde hostium Tamiaticum, siue Tamiticum. Itaque longè errant, qui putant Damiatam esse Pelusium. Illud enim situm erat in ultimo Nili hostio, quod vidi propinquum Orienti esse, quàm Damiatam, ubi multa antiquitatis vestigia in hunc vsque diem extant. Iam vero huiusmodi animal à me informatum, sitne hippopotamus, an chæropotamus, an boopotamus, inquirendum est. Vt autem hippopotamus sit, ex dentibus & tergo duro videtur Herodoto, Aristoteli, Diodoro, Pausania, Plinio tradentibus hippopotamum dentes habere exertos, vt apros, corioque esse adeò duro, vt ex eo pila missilia, & hastæ fiant. At iisdem autoribus hippopotamum esse non videtur, qui addunt hippopotamum iuba habere vt equum, atque bifidos pedes, atque ungulas bubulas. At illud à nobis suprâ descriptum iuba caret, ungulas quadrifidas habet, nihil similitudinis gerentes ungularum bubularum. Quamobrem si tot autores recte scripserunt, aliud est in Nilo hippopotamus ab hoc diuersus. neque enim à vero alienum esse videtur, Nilum tam fecundum ferre hippopotamos, & chæropotamos, & boopotamos, vt India fert, non modò elephantos & tauros, sed etiam chærelephantos, & taurelaphos. Nam ex hominibus, mihi in multis rebus probata

fidei cognitis, intellexi in India & Aethiopia inueniri taurelaphos, quibus Indi vecturas factitare solent piperis, aliarumque rerum, atq; ex ipsis lac mulgere, & butyrum ex eo facere, carnibusque ipsorum Indos vesci, taurelaphosque Indicos mansuescere, Aethiopicos cicurari non posse. Item testabantur se vidisse, & comedisse chærelephantos. Cosmas Lidopleutes eadem sentit, qui temporibus Iustini Imperatoris eruditè de India & Aethiopia scripsit, testatur se hippopotami Nilaci dentem vidisse ponderantem tredecim libras. Quod si fortasse tot & tanti à me commemorati scriptores errarunt, malè describentes hippopotamum. nam facilius in animali perraro errare potuerunt, quàm Aristoteles in Delphino, omnibus maribus vsitato, dum ipsum tradit non in summo rostro, sed in parte rostri prona habere os. Nihil in Nilo essent sues & boves fluminales amphibia animalia, miror à nullo scriptore extante illa commemorata fuisse: sed dūtaxat hippopotamum & crocodilum, qui non modò scriptorum monumentis, sed etiam antiquis numismatibus, & colossis Nileis celebrantur: vt videre licet in numismatibus plerisque, etiam nunc extantibus, atque in Nilo Colosseo in hunc diem extante in Vaticani horti ædibus nuncupatis, Pulchri aspectus, ubi Nilus Colosseus in sua basi affabrè sculptos habet septem hippopotamos tales, quales habebat: quem

antè me dixi vidisse Byzantij sine iuba, sine ungulis bifidis: & tamen verisimilius videtur verum hippopotamum Romæ in spectaculis frequenter insculptum fuisse, quàm aut suem aut bouem, si huiusmodi unquam fluviiatiles fuerunt. Alexandria proficiscens Byzantium, præter tergora elephanti marini & hippopotami dedi ad te mercatoribus Massiliensibus pellem Chamelopardaleos raram, & rege dignam, & caudam bouis Indici: quorum aspectu, ut plenius fruaretur subiungam, quales sunt vine Chamelopardales etiam quis vsus caudæ Indici bouis. Item iisdem dedi in caueis inclusos Ichneumonem, muresque Arabicos & Aegyptios, quos, ut clarius perspicuas, addam quæ in ipsis adnotavi.

De chamelopardali. CAP. IX.

Giraphas, quas Græci & Latini vocant Chamelopardales, vidi in vrbe Caira tres, quarum vnā ita mensus sum, Duo cornicula ex fronte eminebant circiter sex digitos, in fronte media tuberculum exisitebat, velut tertium cornu, altum circiter duos digitos. Oculis erat magnis, nigris, latis. Aures excedunt longitudinem dodrantalem. Collum longum septem pedes: cum caput extollit, sexdecim pedes à terra effert. Illius longitudo à cauda ad capitis verticem est duodeviginti pedum. Tibiæ tam altæ posteriores quàm priores: at femora anteriora longè altiora

ra posterioribus. Nimirum dorsum à cauda ad summum capitis verticem, velut scala, velutque tectum carinatum attollitur: totum corpus granibus maculis distinguitur, coloris ceruini obquadratis: sed in collo magis quàm in corpore, quoquo versus latis circiter dodrantem: at clausula macularum alba digito latior. Itaque totum corpus reticulatum est, neque tamen, ut pardalis maculas habet rotundas, sed aut obquadratas, aut oblongas. Infra genua maculosa non est, sed tota tibia alba. Pes bifidus, ut bubulus. Labrum superum longè eminet supra inferum. Cauda tenuis & exigua, in cacumine pilosa. Ruminat ut bos: edit fœnum, & cætera, quæ boues edere solent. Iubam habet, ut equus a dorso ad capitis verticem. In gradiendo claudicare videtur nunc dextris, nunc sinistris non modò cruribus, sed etiam lateribus. Cum ex terra cibum aut potum capere habet necesse, crura latissimè distendit priora. non enim, nisi latè diducis, longèque dinaricatis tibijs cibum ex terra capere potest.

De cauda bouis Indici.

CAPUT X.

Indicus bos ferus caudæ comam habet altissimam, subtilissimis pilis capillatam, ex qua Turci & Persæ velut muscaria faciunt, quæ erecta ex summo capitis vertice, velut

triplicem pauones cristam iactant, aut ex equo collo appensam, totam caudæ comam gestant.

De ichneumone & de muribus Arabicis & Aegyptiacis. CAP. XI.

Quanta quidem cum Ponticorum, tum aliarum nationum sit varietas murium, ex melioribus literis, quas ad te anno superiore scripsi, animaduvertere potuisti: quanta verò Arabicorum, Aegyptiorumque, nunc non explicabo: duntaxat eorum, quos ad te mitto, attingam variam formam, inter quas primus est Ichneumon, quem murem Pharaonis, alij Aegyptiacum vulgò nominant, dimidio maior est, quam meles, sed longior, & pilis diuersus, longis, duris, colorem habentibus proprium, multis animalibus Europæis communem, quem declarare non possum. Cauda teres & longa est: rostrum suillum. Oculi acerrimi & viuacissimi. Aures semper erectæ. Hic ille est nobilis Ichneumon, qui crocodilum interficit, cum tamen mansuefacto nihil mitius, nihil ludicrius: assiduus collusionibus gaudet, semper ad ludicra paratus, neque, ut ceteræ huiusmodi ferae, nunc tristis, nunc hilaris. Cum frigus nocturnum sentiebat, iuxta pectus meum dormiebat, quem dum recipere volebam, ibat ad pantheras, quæ eadem nocte ex vrbe Caira Alexandriam vehebantur, interque pantherarum femora, nocturni frigoris sugiendi causa, se abdebat, ac ligatus eo cum penetrare

trare nequibat, se ut herinaceus in pilam contorquebat, capite abdito intra sua genitalia, quæ magno afflatu anhelandi incalfaciebat. Dum cibum capit, assidue fremit, ringit, nihil eo volucius, nihil animosius, ut maxima animalia inuadere audeat, ut equos, camelos, elephantos, serpentes maximos: ut nihil mirum sit, si inuadit crocodilum dormientem & oscitantem, verum qua corporis figura, plenius cognosces ex eo, qui est sculptus in base colossi Niliaci, extantis in Vaticano hortos cauda erecta, & capite elato insidians crocodilo dormienti. Iam vero mures Arabicos captos in monte Sinæo quinque attuli Alexandriam, è quibus vnum ita mensus sum, in pedibus posterioribus habentem tres digitos longos, pollicem, carentes ungibus, excipio vnum digitum: in pedibus anterioribus quatuor habet digitos. Pes posterior longus quatuor digitos, largus digitum vnum: cuius planta plana, ut ferè hominis, nigra pelle tecta, carente pilis, anterior longus tres digitos, latus pollicem, simili pelle tectus. Fronte lata duos digitos, alta quatuor digitos. Flexum duntaxat habens iuxta pedem: à summa tibia ad talum nullam flexionem habet: at iuxta talum habet velut cubiti nodum, quo pes vertitur adeò facile in tibia, ut nos solemus cubitum flectere in partem anteriorem. Colore est subruffo, & planè vaccino. Alij sunt colore badio. Omnes à natura cauda

priuati sunt, ut illi, quos vulgus appellat, Cuniculos Indicos, gerentes potius murium similitudinem, quam cuniculorum, licet magis edentium grunitum nefrendium porculorum, quam murium. Vocem murinam omnes supra dicti mures Arabici emittunt. Maiores sunt, quam magni feles. De his Aristoteles exiliter loquitur. In Arabia, inquit, mures soricibus auctiores, quibus crura priora, vel palmi mensura: posteriora ad primum digiti nodum habentur. Aliud genus videtur in Armenia & Aegypto. Is, quem describo longus est sex digitos, crura priora pollicaris longitudinis, unguculis praedita acutis quinque, quibus cibum capit, velut manibus: at crura posteriora longa septem digitos, similia cruribus ceruinit. Aures autem erigebantur in pollicarem altitudinem, similes leporinis. Pilo tegebatur superius subruffo, inferius sub albo. Cauda longa sex digitos extrema pilosa. Dentes acutos habet, & in rostro pilos longos, ut mures & feles habet mystacae a muribus appellatas potius quam ut vulgus Grammaticorum censet ἀπὸ τῶν μυρμηγκῶν. Vili longè maiores, nempe longitudine palmi maioris. Inueniuntur pedalis longitudinis, & eo plus erec-
ti, ut homines gradum pedibus posterioribus solis nitentes, saltantes. Cum gradum sistunt, etiam prioribus pedibus nituntur, celeriterque currunt. Aruales sunt, in scrobibus degunt. Adiungerem

huc varia genera animalium, non modo terrestrium, coelestium, verum etiam aquatiliū omnium: nisi hoc esset nimium spissum opus atque imperfectum, priusquam expeditis tot meis peregrinationibus valde impeditis nanciscar vacuum tempus & liberum in aliquo nido senectutis meae, ubi collatis omnibus meis observationibus adnotatis iam per vigintiquinque annos in Europa & Asia, possim aliquid noui afferre post infinita multorum commenta nata in cubiculis calidis, & in alta pluma, & foris piscatorijs & libris piscinarijs compilata. Bene vale.

Ex Aegyptiaca

Alexandria.

FINIS.

DEMETRII
CONSTANTINO-
POLITANI DE

Cura & medicina
accipitrum.

PETRO GILLIO
INTERPRETE.

*Ad reuerendissimum, & Illustrissimum
D. Georgium Cardinalem
Armaignacum.*

DEMETRII CON-
stantinopolitani, de cura
& medicina acci-
pitrum,

LIBER PRIMVS.

PETRO GILLIO INTERPRETE.

STVDIO tuo vt satisfaciam, Po-
tentissime Rex, quo vehementi es
ad educandos accipitres, curandós-
que illos: & dudum tibi cupis non-
nulla de curandi ratione conscribi,
per quam possis sacrarum auium saluti artem
quandam parare: ad hanc conscriptionem acces-
si, & singulis morbis suam medicinam adhibui,
subministrante natura, quæ hominū generi mul-
ta peperit beneficia, partim ex herbis multis &
varijs: partim ex lapidibus, salutarem vim possi-
dentibus, non pauci veteres sapientissimi viri, do-
mesticarum auium curationes scripserunt, easque
confecerunt: alias diuina quadam inuentione, non-
nullas humana prudentia: alij studio ducti vel uti-
litatis, vel delectationis, vel vtriusque, diligenter
tradid

tradiderunt de curatione equorum, boum, canum mulorum, auum suauiter canentium, solam accipitrum educationem medicinamque, nescio quo pacto, praterierunt: presertim cum hominibus non parum utilitatis delectationisque accipitres afferant. Per spicuum enim est rem, esse nullam, quae recte peragi possit, nisi amore comites, hoc studium quod domini habent in sua animalia, excitetur ad illa curanda. Iam vero ex his, quae sum ipse confectus partim diuino instinctu, partim usu longo, conatus sum ad commoditatem sacrarum auum aliquid posteritati tradere. Quare prius loquutus de cura, aucupio, educatione, curatione, audacia fortitudine, ingenio accipitrum, ad rem institutam pergam, atque singulis suam accommodabo curationis inscriptionem.

Qua ratione & quo tempore capiendi sunt accipitres.

Cum aetatem instare sentiunt ii, qui capere student accipitres, relictis domesticis sedibus in vertices montium profecti, omnem syluam perscrutantur, & ficta quadam arte voces patrum imitantes, naturam ementiri conantur. Vox vero venatorum, quae similis voci auum videtur, in fraudem aues inducit hoc pacto. Corticem de ceraso arbore detractum, scite in tenuem membranulam cum extenuarunt, & tanquam tenuem tunicam effecerunt, atque in illam inserruerunt

ruerunt calamum ad numeros temperatum, accurata lingua illud instrumentum tangunt, per quod ducto & reducto spiritu vehementiori, similem accipitrinae voci videntur mittere vocem, patrūque artificiosè sonum imitari: pulli verò, qui per aetatem ignorant hominum insidias, atque insidiarum euitatione, instrumenti voce allecti, per ramos arborum exiliunt ac gestiunt, patrūque vocibus ab aucupe effictis, dum flebile quiddam respondere conantur, scipos vel ex longinquo spatia aucupibus produnt. Nam venatores illorum voce ducti propè accedunt, atque in exiguo quodam loco arboribus vacuo delecto, ut sine impedimento obiectam escam pulli videre possint, tugurium defegunt, quod satis sit ad virum vnum tegendum, in eoque multis folijs circummunito, ne aues insidias videant, delitescunt: speculatoriam tamen fenestellam relinquunt, leuiter tectam, ut tempore opportuno praedam, sine impedimento videre possint: ad tugurium alligatam gallinam cohortalem, aut columbam volare ac reuolare in tugurium faciunt, ita ut auis videatur non arte illuc esse adducta, sed habitare in eo loco: pulli efficta aucupis voce, & captivae auis clamore prouocati, repente ex sylua prodeunt, ac opinantes auem moliri fungam, ex eo loco, ubi tenetur, in ipsam inuolant, & cum praeda facile vnguibus correpta in syluam reuolare conantes, occulto captae auis vinculo retinentur

nentur. Cui interea dum reluctantur, auceps per speculam, porrecta manu, ipsos pedibus subtrahit, ac mox capit, quos quibusdam fascijs & panniculis, postquam totos, excepto naturali exitu excrementorum, sic inuoluit, ut infantes pueros solent matres, humi deponit, triduumque, aut quatuor, dum eos ita ligatos sunt, post fascijs exolutos, docet primum perticæ insistere. Quod si forte hæc ratio insidiandi nihil profuerit, alteram machinationem moliuntur ad eos capiendos. Primum cursus, per quos pulli patres escam ferunt, obseruant, ac diligenter obsident, ut patribus pullos priuent, patresque captos & ligatos toto die fame affligunt: postridie sub dio, eos ad tugurium alligant, & solita instrumenti voce appellant. Tum pulli fame pressi, & ficta voce delinunt, celeri volatu ex altera arbore in alteram commeant: ac cum patres vinctos vident abundare carnibus, quas permultas illi venatores præbere solent, repente in eas inuolant, & simul capiuntur: patres verò dimittunt. Eorum enim coguntur misereri homines propter futuram prolem. Nontu nonnullos aucupes, qui supinos in terrâ abijciunt, & molli fœno totum corpus suum occultant, exceptis oculis, ut venientem videant accipitrē, tum sinistra manu, & ea similiter tecta, columbā, aut alterā auē tenent, quam sensim sic mouent, ut ea similis volaturæ esse videatur, tum instrumenti eiusmo-

eiusmodi, quale antè dixi, sono vtētes, insidias molitur. Tū tectam præterea dextrā habet paratam ad capiendū venientē accipitrē, quē captū, prædicti fascijs inuolutū, in tuguriū reponit. Alij item auē humi ligatā et longissimo tenuiq; funiculo tractā pedibus sensim mouētes ipsam volare permittunt: virgas etiā per circuitū explicāt, visci plenas, quibus capiuntur accipitres, post oleo calido viscum adherescentē eximit. Hæc capiēdi ratio ledit accipitrē. Nā cū effugere cōtendit, dilaceratur impetu suo. Itaq; sæpe fractis alis ad venationē inutilis redditur. Alij ad summas arbores retia appēdūt, colubāq; in medio, aut gallinā apponūt, atq; in hūc modū accipitres capiunt. Est hoc aucupādī genus periculosū. Sæpe enim ipsi accipitres cadūt & cōsumuntur. Sunt qui longas arboribus scalas applicēt, et ita ex nido pullos capiāt, nō sine periculo. Nā propter tenerū corpus, accipitres faciliē ledūtur. Mala est igitur eiusmodi aucupādī ratio, præsertim cum etiā molestū sit seruare paruulū accipitrē, sibi vltimē dies noctesq; vociferantē. Hæ sunt cōtra accipitrē inuentæ machinæ, quas sufficere arbitror.

De eligendo accipitre.

Qui bonum eligere accipitrē cupit, inueniē primum quærat oportet, deinde Ophiocephalum appellatū. Sunt enim nonnulli capite paruo, serpentini capitis similitudinem gerente. hoc est æquabiliter in extremas partes porrecto & lato. Sunt etiam alij longi: sed meliores rotundi

Quadrati, quorum nares nigrae, caput paruum, summus capitis vertex, ut aquilarum, planus, lingua omnino nigra, in cauda tredecim aut quatuordecim pennae, squamae in digitis, similes squamis Cyprini piscis: ad radices calcarii notae quaedam. Citrinus color in accipitre ne sit valde candidus: nam ostendit accipitrem non longeuum fore. Qui lingua sunt partim alba, partim nigra, secundum bonitatis ferunt. Qui alba omnino, improbandi sunt: ille verò, qui oeleophoros appellatur, colore oleaceo, est brevis vitae.

De discrimine accipitrum.

Multa sunt genera accipitrum, alij celeres ad venandum, columbis et palumbis infestissimi. Hi aues minores capiunt. Alij ad volandum pigerrimi, et adeò tardis, ut velint ab alijs nutrirì. Ii ranis insidiantur. Nonnulli venandi societatem cum hominibus coeunt, et alauidis et hirundinibus hostes sunt, quos aliquis cognatos Terci dicere possit. Maxime hebetes oculos habent, sed se curare norunt succo lactucae agrestis.

Si velis emere accipitrem, quibus signis cognoscatur, utrum sanus sit, an aegrotus.

Columbam vino odorato et veteri aspersam cum lasere praebeto accipitri edendam: tum mox cognoscet, sanus sit, necne. Si sit enim aegrotus, illam non attinget: vel eundem humi de-

ponito, non procul à pedibus tuis, extollito manum tuam altè quantum potes, eumque carnibus appellato. Si confestim venerit in manum, scito sanum esse: sin minus, aegrotare. Ne igitur hunc emeris. Vel sumito ex fabri officina ferri ramentum, icque bene tritum ex carne detur accipitri edendum, si ipsum deuorauit, sanus est: sin minus, aegrotat. Sed si cum sanguine illud expuit, signum est eius viscera malè affecta esse. Ac si acciderit, ubi ferri scobem sumpserit, ut eius ossa et articuli sonent, signum illud tibi sit debilia esse eius interiora. Vel sumito ouillum pulmonem calidum, accipitrique praebeto. Si confestim nullam sentit molestiam, sana eius interiora existimato: sin laborat, et concoctione affligitur, scito aegrotum esse, postmodumque grauius habiturum, itaque emendus non est. Quod si tuus est, istum accommodato remedio curabis.

De aucupio, educatione, et curatione accipitrum.

Aucupandi accipitres paruulos, et nondum ex nido prodeuntes, tempus incipit pridie Cal. Iunij: desinit in fine Iunij. Verum aucupandi eos qui cum patribus iam venantur, tempus est usque ad Augustum. Captos in obscuram domum inuadi conuenit, ubi in pertica quietè insistant, ac paucis post diebus leniter manu gestandi, et statè quidem Oriente, et Occidente sole, horisque

altioribus. Nam si in cælo calido multum gestentur, tum ex calore solis, tum ex venatoris manu pulmonis inflammatione flagrant, celeriter consumuntur: cum item in feruore solis aucupantur, cito defessi pereunt. Loro ligandi sunt, quod quindecim longitudine digitorum sit, & colore nigro, non rubro, ne aquilis rapinæ causam det coloris ruber. Nam accipitres cum rubro loro volantes, celeriter ab aquilis capiuntur, lorum rubrum procul visum existimantibus carnes esse. Nec item illud ignorandum ut in summo pugno sint stræ manus gestandi sint, & non in extrema manu, aut magno digito insistere permittendi, ne cum in prædā emittuntur, debilius ex manu expulsi ferantur. Iam verò suauis manuum contrectatione, & verborum blanditijs multum mansuescere solent, cum sint animantes, quæ sensibus & ratione quadam vigant, neque memoriæ sint expertes. Morem, quo semel imbuti sunt, ad mortem usque semper seruant. Et quoniam fumo offenduntur, prope ignem, aut lucernam versari non debent. In tenebris lux illis representata, animos eorum agrestes mansuafacere solet. Lignum, in quo insunt, ne valde crassum sit, neue nimis tenuē, aut inæquale: sed tantum quantum pedibus complectantur, ut posteriores possint ungues accommodare ad flexum inferiorum. Vinculum quo

quo ad perticam ligantur, laxius sit, ut & volare, & renolare in perticam possint. Nam nimium strictum vinculum ex accipitrum volatibus inuersum, dum illorum volatum inhibet, ad perticam alliduntur & distrahuntur. Supponendum perticæ velum est, ne circa perticam volare nitentes inuertantur & distorqueantur. Inter vincula, quibus ad perticam alligantur, sit intercapedo vigintiquinque digitorum. Quod si præter hanc mensuram propius inter se collocentur, ungues inter se contententes, alteri alteros interficiunt. Vbi semel ad venandum assuefacti sunt, prædāque gustarunt, si esuriant, ne suo quidem generi parcunt. Cibus horis matutinis, usque recens dandus, sed quotidie mutandus. Idem continuatus fastidium affert: at matutus & diuersus appetitum excitat. Quod enim iucunde sumitur, facile etiam concoquitur. Tribus aut quatuor diebus lauandi aqua, vel fontium vel perennium fluuiorum, à sordibus ut purgentur alæ, ut celerius etiam volent: ac paucis interpositis diebus, de solito cibo aliquid minuendum. Assuescendi vocantibus parere. Ex manu alicuius propè stantis primum docendi saltare in alterius vocantis manum, in qua carnes sint. Cum hoc satis didicerunt, funiculo pertenui vigintiquinque pedes longo, in quo alligatus sit circulus ferreus, accipiter ligandus: deinde

alterum funiculi caput vnà cum accipitre emit-
tendum; tum sinistra manu pellibus munita alte-
rum caput funiculi: & simul caro tenenda; tum
accipitri cibus ostendendus; tum vociferatione
sibilis; exhortationibus euocandus; ita enim dili-
genter edoctus; tanquam extenso quodam funi-
culo; ad aucupem discet rectum volatum face-
re: neque; si ad pristinam libertatem redire vo-
let; poterit; retentus funiculo; per quem circulus
collabens vnà cum accipitris volatu; vel no-
lentem reducit in aucupis manum; ad quem cum
accesit; & carne sese explere cupit; permittat-
ur quidem gustare bis; aut ter; vt iterum cibire-
cordetur; deinde ex eius vnguibus caro seuit
subtrahatur; ne pedes; aut vngues suos; vel ve-
natoris manum ledat; dum cibum detrahare co-
natur. Sed hoc aucupandi genus pernitiosum; nam
funiculum trahens cum celeri volatu ad aucu-
pem defertur; vel lapidibus terra eminentibus
vel herbis retinetur; & detrahitur ex cursu; &
ad solū alliditur & cōsumitur. Iam cum longa cō-
suetudine vocati parere assuetus est; & naturalis
libertatis penitus oblitus; tū vinculo liber assues-
ciendus vocanti parere & celeriter venire. Est
etiā optimi; vt qui ipsum venari docent; primum
in paruas aues immittat; vt grāculos; vt cornices;
vt ijs similes. Ex paruis enim collecta audacia; con-
tra maiores audacius proficiscetur.

Quomo

Quomodo dirigendi & docendi venari; &
qua ratione accipitribus venanti-
bus auxiliari oportet.

ANtequā ad venationem exeas; duos ferē
dies accipiter semper gestāndus. Primo die
parum pascendus; altero; propter pituitam; quam
habet intra se collectam; exiguo cibo nucis ponti-
ce non excedente magnitudinem alendus; nocte
insequente somnus minimē perturbatus accipitri
capiendus; postridie ante exortum solis; in piorato
prius diuino auxilio; prompto animo proficiscere
ad bellum auium; & paulū progressus extra
portam; postquam lorum; quo accipiter ligatus te-
netur; in vnum coēgeris; atq; occultaueris; tegu-
mento sinistrae manus quoquouersus speculare
auium lapsus; atque vbi ad insidias aptum locum
inuenieris; dextram manum; in qua insidet acci-
piter; praetensa furacibus & dolosis oculis diligen-
ter intuens; & simulans te aliō spectare; sensim
& cautē ad aues pergito; ad quas appropinquans;
cursu facto; eas excitato; & vehementi conten-
tione ex manu amissum accipitrem; magna voce
ad inuadendas confidenter hostiles aues hortator.
Hac vbi feceris; tum tu quoque perceleriter sub-
sequitor; & propius factus; priusquam quid-
quam graue patiatur; accipitri auxilium feras.
Illum enim solum; & tuo auxilio nudum si aues
videant; quae sunt eiusdem generis; cuius est illa;

que ab accipitre tenetur, opprimunt. Grui grues anseri anseres auxiliantur. Hæc enim duo genera maximè inter se congregari solent. Neq; solum vicinæ contra accipitrem profiscuntur, sed etiam multo intervallo distantibus magno studio auxiliari properant, accipitrem circumdantes discerpunt, eiusque alas obterunt, rostrorumque percussu eripiunt avem captivam, aut cum ipsa simul accipitrè perdunt: venator sensim progressus prope accipitrem, dispergit gregem avium, captivamque ab accipitre comprehendit, atque humi sedens, sensim altero pede pinnas caudæ accipitris allenat, ne acies ipsarum frangatur, quas natura dedit, ut tanquam gubernaculis his utatur ad cæcos cursus eo dirigendos, quò volare intendit: deinde districto gladio, quem ad sinistrum latus appensum habet, ad cæcæm avium: avis capte guttam incidit, ac profluentem sanguinem calidum accipitri præbet bibendum, edendamque carnem ex collo, tum ex cerebro, corde, hepate, ventre: deinde accipitri carnem subtrahit, & subtractam scitè occultato, ne fraudem sentiat accipiter, illumque ita ad alterius prædæ impetum comparato, ut ne exaturatus alteram prædā negligat, ad quam inuitabitur, & memor efficietur, si eius pedes respergatur sanguine avis capte. Valet memoria & cōmode scit uti occurrentibus. Contumeliā ab adulatione interno scit, ubi ter aut quater ad venandū emissus sit, ne amplius emittatur, etiā si

magno studio evolare cupiat, ne nimium defatigatus unus diei labore, in multos dies inutilis reddatur. Requiete quidē reficitur, at improbo & nimium assiduo labore in morbu incidit. Iam interdū evenit ut à prædā aberret, propter multa, quæ occurrere solent, ut si inter easdū avē insequitur, repētē aquilam videat, & metu potētioris, in memor prædæ, ipsum servare, quam prædā capere malit, aut se sine arte è manu emissus, illius rebus repētē laeis prædā non assequatur: interdū etiam lori vinculo implicatus aberrat a prædā. Prætereo permultatilia fortuito accidētia, quæ illi sæpe impediunt, quominus prædā consequatur, quæ brevi tempore studiis experientia docebit. Cum igitur intra diē unū aut alterū receperis accipitrē, pectori tuo admotus verborū blanditijs demulceto, & tanquā ad generosam avē, in pugnaq; primas obtinentē, cum alia verbi facito, tu illa quod mali cuiusq; demonis nō insidis nō sit adeptus: ut loriā laudē enim et vitupe rationē intelligit, hominēq; voluntates ex gestibus percipit, ut alibi demonstrabitur, cū physicis rationibus accipitri rationes exponemus. Quod si necessitas magis quam voluntate ad volandum segnior videatur, propter susceptos prius labores, satiandus est & quieti tradendus, & domum relatus, caratione curandus, quam post explicabo. Iam si in arboribus desideat, indignatus ob prædā amissam, suprà dicta arte revocandus est. Ac si

forè ad audiendum tardior sit, vel propter naturam acerbam & contumacem ad obediendum, vel propter prædam amissam, vel contumeliam ab aucupe acceptam. His enim ita sæpe indignatur, ut ad multam diem in arbore resideat, aucupem quidem intuens gestantem carnes, neque tamen ad ipsum reuertens, tum alligata prius canne ad alterum caput tenuis funiculi, & ad eiusdem funiculi alteri caput, alligato saxo aut ligno, quod accipiter trahens carnem excutere non possit, oportet venatorem secedere. ita enim fiet, ut cum venatorem non adesse videbit, inuolet in arnes & recipiatur. Si hanc nature malitiam rerum retineat, relegandus est ad nouam sobolem procreandam. Præstat eius sobolem expectres, quam ipso malo uti ad venationem, molestie non delectationis causam præbenti. Multa dixi de aucupio accipitrum, restat iam exponam curantia rationes, unde singuli morbi, quibus accipitres aborant, gignantur, & qua ratione curentur.

Ad accipitrem, qui sit difficulter reuocatus.

Misodulon herbam siue aridam, siue secam, bene tritam cribro ce. nito, & cumini tantundem similiter tritum & cribratum, melle optimo temperata per biduum dato accipari: aut sumito agrostaphidos alba grana quindecim. aloës laseris singular utres siliquas: gixomeni granula decem

decem: oui album liquorem: vini, quam optimi, quod satis sit: spumam nitri albi, mediam partem, mellis exiguum, omnia rectè contrita liquidis permisceto, hisque accipitrem linito.

Si accipiter magna alarum distractione euolare contendit.

Accipitrem alarum & membrorum contentione euolare cupientem, tegumento velatum ducito in paruum balneum, & nunquam fugiet: ac si ferus esse perseveret, illum tectum ducito in fabri officinam ferrarij, suspensumque mansue fieri finito ab strepitu fabili.

Contra eiulatum.

Eiulantem & sibilis strepentem antè, quam sedem capiat, trito allio, quod sumptum sit ex sulco, allines, dicens illius eiulatu, Te allino: aut sumes vespertilionem, eamque prius depaflam pedicularie herbe tria grana edendam accipitri præbeto: post illam alligato ad perticam. Si celeriter non concoquit, eiulabit quidem duos dies, sed amplius non eiulabit.

Ad accipitrem incitandum ad aucupium, qui aucupandi studio non renetur.

Gallinam vernaculam occidito, sanguinem quoque folio exceptum & congelatum dato accipitri edendum, cum es exiturus ad venandum, & ita cupidus & promptus fiet ad venandum.

Quomodo post venationem accipitres recipiendi, nutriendi, & in quas caueas includendi.

Postquam aues, quæ peregrinationibus vitur, non apparent, ut sunt anseres, ut anates, ut grues, ut aliæ: tum venator gestans accipitres, quotidie exeat ad aucupium cornuorum, cornicinarumque; autem peregrinationem ignorantium. Hoc aucupio obiter vitor à Calendis Maij, usque ad Iulij, cum accipiter claudendus sit, tum includito in caueam amplam, quæ ad solis ortum habeat fenestellam, neque vitrosam, sed virgis circumseptatur, ut luminis habeat, quod satis sit, & tuto accipitrem custodiat. Nam vitrum cito rumpit, circumuolitans ludens, impetum faciens, tanquam homo nocens in carcerem conditus, ex vinculis erumpit: sic accipiter euadit, aut vitri fragmento, quasi gladio latus, corrumpitur. In media cauea sit lignum transversum, ubi sedeat accipiter, neque unquam in ligno vadit, sed sit aqua, quotidie mutata, neque vas sit profundum, neque omnino patulum, sed iatis, & medio criter concavum, ne accipitris lauandus, pectus ledat, neue distorqueat pinnas natas: quales enim diriguntur, tales perpetuo manent. Carnem calidam, aut pridie occisam in cauea edat: interdum caro suilla præbeatur: dentur etiam interdum columbae, aut mures, aut catuli, quos aliqui exponere solent, pellemque serpentis minutatim concisam, carnib

carnibus immistam: ea enim ad mutandas pinnas maxime prodest: vel resudinem ex siccis locis captam, testa nudam, supinam accipitri præbeto. Huius carnis succus mirifice facit ad celerem mutationem pinnarum totius corporis, ut quidam imperiti faciunt. Pinnarum vulsura affligendus: sed potius naturaliter curandus molli & delicata ratione, quæ sine dolore pinnas mutet: solas caudæ, quæ effractæ sunt, sensim vellito, & eas quidem necessitate adductus, & vide ne cum cruore vellas. Nam si cruentæ euelluntur, postea distoræ & cruentæ renascuntur. Illum semper miti ratione habeto, ne multo labore post exitum ex cauea egeat ad cicurationem: vno, aut altero die de manu tua cibum capiat, alijs diebus in pertica carnem ligato, ut illinc cibum capiat, non ex terra, ne sordibus ledatur: ita habitus permanebit mansuetus. Post exitum ex cauea: eget multo labore, ut dirigatur. Nam è cauea receptus eo modo, quo à principio captus, erudiendus & mansuefaciendus amissis pinnis. Cauda magna renascitur primo anno, tenuior secundo: alijs deinceps annis eandem caudæ retinebit formam, non auctam, neque diminutam.

Quo remedio pinnae celeriter mutantur.

Si inclusus accipiter non celeriter pinnas mutat, utere cuiusmodi viuendi ratione. Primum edat

edat, quæ diximus, deinde per dies septem ex vitium sarmento cinerem purum, hoc est, ex nulla alia materia factum, cum aqua commistum, accipitri apponito. Sunt accipitrum curatores nonnulli, qui marinam aquam accipitribus inclusis apponunt: aut si marinæ facultas non est, salem in aquâ adiiciunt: ita quouis modo (ut dictum est) cinere apposito, vel ex portione, vel ex lauatione, laxatur corpus accipitris, ut pinnas celeriter mutet. Bibens hanc cineream aquam, nunquam calculis laborabit. Postquam pinnas mutauerit, aquam puram, ut prius, reponito. Sunt nonnulli, qui agni casti semen contritum, aqua dulci dilutum, percolatum columbæ bibendum præbeant, ipsamque per noctare sinant, postero die accipitri edendam dent. Alij verò lacertam viridem in nouam ollam, in qua ferueat aqua, addunt, deinde mortario contusam, cum sua decoctione, adiecta etiam altera aqua tepida iniiciunt in peluim, in quam demersus & lotus accipiter, velociter pinnas abijcit. Vel opobalsamum cum carne eidem edendum præbent, aut pullos hirundinum.

Aliud.

Lacertam minutatim concisam, ne vnguibus accipiter capiat, sed ore: nam si lacerta caro in accipitrem, velut lac quoddam emiserit, damnum adfert, & pedem in partem interiorem constringit: itaque minutatim occidito, ne ipsam vngu

vnguibus possit capere.

De moderatione & mensura cibi.

EDat accipiter ex trutina ouille carnis dentem, caprinæ dodrantē, hircinæ dextrantem, ceruinæ bessem, leporinæ quincuncem, suille selibram, nefrendis sextuncem, catelli bessem, bubule selibram: animum verò, ut gruum, ut anseris: ut turdorum, passerum, carnibus satiandus, neque remouendus, priusquam vnâ cum carnibus ossa, pilos, plumas comederit. Cui si quis alium cibum apponit, priusquam illa deuorarit, valde illum ledit. Vires enim eius debilitat, appetitum tollit. Caro vnâ cum ossibus & pilis comesta valde utilis. Nam stomachi pituitam exsiccat & concoquit, & accipitrem contra graues morbos tuetur.

Quota hora pascendus.

Hora quarta post gestationem pascendus: deinde ad solitam perticam tandiu ligatus tenendus, dum concoxerit: infra perticam velum appendendum. Pertica autem sit tiliacea, æqualis, non valde crassa, neque rursus valde tenuis. Si non concoquit, maluam domesticam, teneram cum carne commistam edat, adiuuabitur: sed multo magis, qui suas pinnas corrodit. Hierno tempore priusquam accedas ad aucupandum, ipsi dabis silem, appellatum geoponomum, & aloën pro magnitudine accipitris. Si magnus est, præbeto ad magnitudinem fabæ, si non magnus, dandum, quod sit ciceris

ciceris magnitudine. Est item purgandus, aut mure, aut bono oleo, aut melle.

A quibus cibis abstinere debet, & quam ob causam.

Nullius animalis male olentem carnem accipitri dederis. Pestilentem enim morbum concipit, & calculos gignit, interiora putrefacit, cito perdit accipitrem: neque item caro cum sale danda. Sal enim in stomacho liquatus, extinguit spiritum accipitris: rursus absque carne datus viscera onsumit. Adeps cuiusvis animalis alienus à cibo accipitrum. Vim enim concoctionis dissolvit, & naturam stomachi corrumpit. Oleum datum cum sale inimicum accipitri.

Qui cibi commodus, & quo tempore dandus.

Non omnis caro omni tempore confert. Similatum danda, cum extenuatus est: nam illa perpinguem efficit. Danda autem hyeme, cum frigore est facta tenerior: sed bubula raro, hæc ad purgandum auxilio est. Detur autem bis aut tertio in mense caprina: ouilla omni tempore convenit. Esus calidorum semper est commodus. Pulli columbini tum hyeme, tum æstate accipitrum victui accommodati: sed caro cornuorum, aut cornicuum nunquam prodest, potius nocet: at caro anserina optima.

Amisissis veteribus plumis, ut novæ celeriter nascantur.

Pinnarum coliculos visina axungia inungito, & celeriter pinnae nascentur.

Ut celeriter crescant.

Rubi radicibus cum vino contusis foueto foramina, unde pinnae veteres ceciderunt, & celeri incremento augebuntur.

Quæ purgatio danda viginti diebus, antequam includatur accipiter.

Viginti diebus, antequam accipiter intra caueam claudatur, ovi vitellum, mellis extractum, rosacei tantundem in vinum comista adiectis tribus partibus recentis carnis comedenda accipitri quotidie præbeto. Tum tribus aut quatuor diebus, paulo antequam includatur, ouilli cerebri, quod calidum adhuc sit, quotidie accipitri edendum dato.

Ad excacationem pinnarum.

Postquam acicula sedem cæcæ pinnae aperueris, spargito olei & butyri æquales portiones.

Qui cibi idonei accipitribus.

Carnes recentes comedat accipitres: sed sicubi inopia cogatur edere minus recentes, duobus diebus edat, tertio abstineat. Calculos enim procreat, & cuiusque morbi pestilentis causam asserit. Sit victus accipitrum caro agnorum, ouium, hircorum, bouum, porcorum, parvorum quidem & tenerorum semper cum pilis, sed magnorum sine pilis. Cum labore extenuati fuerint accipitres, vno aut altero die carnis vescantur: eam pluribus continuis diebus usus accipitrum animos

animos efferat: præterquam quod multis diebus continuatus, calculos gignit. Singulorum prædictorum animalium, singulis diebus vsus mutandus. Bubula multos dies continuata, crudelitatem adfert. Caprina in ventre lapillos quidem egregie dissolvit: sed stomachum aqua implet, appetitumque tollit. Ouilla assidua lapides generat. Sanguinem hirci oportet statim à inguinatione excipere, & concretum dare. hic calculos maximè frangere solet, atque ut historie monumentis traditum est, ab hoc adamas lapis frangitur. Leporum omnis caro cum sanguine data sine pilis & medullis est commodissima: sed ossa exesa in auis ventre generare dicuntur vermes, à quibus conficiatur, occultam causam ignorante aucupe. Cervina, quanquam difficilis est ad concoquendum, ad satietatem danda non est, ac si opus sit vrsinae calidæ exiguum dandum: nam eius satietas grauissima est. Catellorum sanguis calidus totus edatur cum carnibus: is enim, ut hircinus, ad ventris dissoluendos lapides commodus est. Murina utilis illa quidem etiam quotidie, aut alternis diebus, sed duntaxat cum pilis data, omnibus intestinis auxiliatur, purgat pituitam, bilem deducit, reprimat vapores, elicit destillationes, corroborat dissolutum stomachum. Breuiter accipitrum generi maximè salutaris est. Sed ex auibz columba mirificentissimè prodest exesa vna cum concisis minutatim pedibus & alis

alis: & si nonnullam sitim affert. Coruorum cor, cerebrum, iecur pectuscula accipiter modicè capere potest, modò omnino ne bibat illorum sanguinem. Nam & falsus, & ut omnia cū sale mista, accipitri perniciosus est: itémque cornicum caro vitetur, neq; ossium, aut intestinorum quidquam capiat. Vim enim incendendi habent, intolerabilemque sitim excitant. Anatis omnes carnes maximè prosunt, & sanguis. Tum gruina & anserinae utiles quidem, sed sine multo sanguine. Expletus enim accipiter anserino sanguine, corde grauiatur, ut homines ebrj facti, mentem & rationem obumbrant, immoderatèque feruntur: ita ille ad venationem ineptus fertur, quoad concoxerit. Ardeole, quam veteres Græci herodiam vocant, cerebrum simul cum corde & iecinore comedat, necesse est: ne molestia affectus, minus promptus redeatur ad venandum. nam egrè fert, se ex sua venatione solius cerebri participem factum, reliquis vero partibus esse priuatum. Lari cor cum sanguine, & paucis pectoris carnibus, comedat. Ipsius enim reliquæ partes graues, & malè olentes: sed mergi satietur carne, quæ & suauissima est, & facilis ad concoquendum. Otidis etiam & turdi optima. Paluba, merule, gallinae vernaculae, tēpore data comodissima circūcis pedibus alisque: ne sentiat autē esse domesticā, posteaq; agrestibus neglectis, circū a gallinarum tegeticulas oberret.

Quomodo capitis dolor cognoscatur
& sanetur.

Capitis dolor grauitate infestat hoc animum genus. Qui de harum capitis dolore indefinitè conscripserunt, magnum incommodum pro remedio his animantibus attulerunt. Non enim capite dolent vnam, sed plures ob causas, quarum singulis medicina est adhibenda. Etenim caput dolet accipitri, qui id de more non erigit, sed alis frequenter occultat, sic vt dormire videatur. Is dolor accidit à multo noxio humore, ex alienis cibis collecto, in caputque contracto, atque ex obstructione meatuum vaporum acrium in caput incumbentium. Fit etiam ab immoderato frigore, contracto ex aucupio, ita vt ex destillatione laboret: interdum à feruore aestuque solis: nonnunquam à fumo: aliquando ab odore vini, quod perniciosum est. Nam nisi auceps intelligit accipitrem ab odore remouendum esse, perit accipiter, naturalibus instrumentis latus. Curatur, si ferri scoriā, mortario diligenter tritam, arido illius palato infricueris, atque in id inspiraueris vetus vinum, & vt mos est, ipsum curaueris.

De capitis dolore ob venarum obstructionē.

Capite aggrauatus, aspectu mœstus, palpebras oculorum difficulter trahens, significat suorum temporum venas obstructas esse, ex eoque caput torqueri. Hunc hoc modo curabis.

Vetus vinum ore sumptum in illius caput, oculos, naresque inspirato, quotidieque lauato, & ad sanitatem perducet.

Destillationis cognitio & cura.

Contrahitur hæc egritudo frequenter diei pestilentis inconstantia, aut sordidarum carnum usu. Cognoscitur, cum supra oculos capitis caua loca plena existunt: aut cum carnem carpit, guttæ quædam aquæ decidunt: aut cum oculorum pupille, velut nebule aquosæ implentur. Cum vñ ex his signis apparet, hoc sicco remedio curabis. Costi, folij Indici, singulorum scrupulos quinque: baccarum lauri aridarum, drachmam: pulicariæ scrupulum: omnia contusa & tenui cribro transmissa arida seruato, hisque, cum opus erit, illius palatum confricato: fauces melle illinito, tum ex arido prædicto in nares inijcito, deinde horā vnam ad solem ipsum exponito & curabitur.

Ad destillationem capitis remedium.

Si capitis fluxionibus laborat, permultum liquoris per nares emittit, curabis hoc remedio, & yrrhizā contusā & cribratā cum carne comedendam præbeto: at si destillatio permanet, nardi guttas tres in nares ipsius instillato, ipsumque ad solem horas duas, cum coelum tranquillum est, exponito. Quod si etiam postero die similiter affectus sit, calentem columbam, eodem puluere sparsam, edat oportet & sanabitur.

Ita etiam sanare possis.

Piperis albi Garyophylli paria pondera trita parui calami fistula naribus infundatur. Si gnum & gritudinis ostenditur ex eo, quod aqua defluit ex naribus. Vnum ore sumptum inspirabitur similiter in eius nares: ipsumque in sole statues.

Medicamentum trypherum vtile ad grauedinem capitis.

Baccas lauri septe, pedicularie grana quinque, ally exiguum, cumini quod satis est, opobalsami sextantem, mellis ligulam: hæc mortario contusa, & cribro excreta, liquidis permisceto, diligenterque accipitris palatum linito.

Aridum medicamentum.

Pedicularie granum vnum, piperis grana septem, costi foliorum, spicæ nardi, singulorum siliquas duas, Castorei siliquam contundito, cribrato, hisque siccis palatum illius illinito.

Remedium ad destillationem.

Vrticæ grana quindecim bene contrita, data cum carne edenda in tres partes diuisa. Si seminis vrticæ non sit facultas, rheoponticum tritum cum carne similiter accipitri edendu præbeto.

Vt pituita capitis substat.

Salem Cappadocum, oleum omphacinum, cui salbum liquorem æquis ponderibus, & mellis quod satis sit, in vas adijcias, & cum carne accipitri edenda præbeas.

Medicamentum, quod omni tempore tuetur contra omnem morbum accipitres, & quod omnem liquorem ex capite detrahit: purgat etiam defluxum in oculos, cuius compositio hæc est.

Piperis semissem, laseris obolum, & inx iberis, rutæ aridæ singulos sextantes, caryophylli, castorei singulorum quincuncem, pediculariæ grana quatuor conterito, & quam minutissime per cribrum ceruico, in mortarium misceto, adiecto melle acapno, & vino veteri, utroque quod satis sit: hisque allinito palatum, oréque accipitris compresso, suge eiusdem nares, ut medicamentum transmittatur: quod ubi feceris, illum in sole collocabis. Hoc hyeme singulis mensibus facito, æstate nunquam.

Ad grauedinem capitis.

Piper, pediculariam, geponomum, folium spicatum, nardum, caryophyllum, cuminum, sagapenum, halaustium, semina rutæ, marathri, coriani, petroselinis, æquis ponderibus mista contundito & cribrato, & cum opus erit, interdum cum melle obline, interdum etiam arido vttere.

Medicamentum aridum purgans caput accipitris & pituitam.

Floris, quem facit schænos, costi, singulorum trientem, folij scrupulos tres, & inx iberis, pedicularis, singulorum quadrantem, balsami, rhu-

quo coriarij vtuntur, singulorum scrupulum vñs. *traga-gāthe elot. e. piperis, petroselini singulas sex-tulas, mellis, quod satis sit, arida contunde, & li-quidis permisce, hisque vttere, vt antè dictum est. hoc illitum & datum cum carne valde auxiliatur.*

Medicamentum omni tempore purgans
caput accipitris.

Pedicularia grana mundata quatuor, arseni-ci scissilis, quod satis sit: diligenter simul ex vino austero tere, atque ex eo guttas duas naribus instilla, vel potius inspira, quo facilius in palatum transmittatur. hoc discutit omnem crassam pituitam. Sed ante hanc purgationem utile vi hac viuendiratione, Nitrum album diligenter tri-tum in nares immitte, vinumque vetus ore sum-ptum in nares inspira, aut pinnam vino madefac-tam in os & fauces, tāquam spongiam exprime.

Ad accipitrem, qui plumas mutauit, tuen-dum contra omnem morbum.

Costi, castorei, euphorbij, laseris, singulorum scrupulum: pedicularia grana tredecim: con-tunde, cribro incerne, obline accipitrem, tuebere ab omni ægritudine.

Ad conseruandos pullos accipitrum.

Folij sicilicum, piperis, carpobalsami singu-lorum scrupulum: laseris sesquiscrupulum, trita

trita cribrata commisce cum melle, quod satis sit, hisque alline.

Remedium ad morbum comitiale.

Si comitali morbo conuellitur accipiter, ei co-ctam vespertilionem comedendam præbe, & sanus fiet: aut hædi cerebrum quod per annulum aureum tractum sit, præbe manducandum.

Si conuulsionibus corripitur.

Cyperis, musci, herbe nuncupate drimytate, coenantes, lactis caprini, vrinae, stercoreisque humani æqualia pondera, arida trita, liquidis mi-sta, infundantur.

Quibus subita vertigines obuerfantur.

Significationem accipiter huius morbi dat. Nam subita vertigine corripitur, neque sta-re potest. Sumito pedicularia grana quinque, ipsaque trita & cribrata, in mediam carnem permista commanducanda præbeto accipitri. Si cibum auersatur, in globulum carnem conforma-tam, scitè, aperto ore illius, coge ipsum capere. Vi-debis post horam vnā, aut alteram, reiectis ma-lis humoribus, morbo liberatum esse, postea cibum illi calentem recentemque dabis.

Remedia ad oculos.

Non paucis morbis laborant accipitrum o-culi: nam in quos morbos incidunt cæ-tera animalia, iisdem afficiuntur accipitres: qui de his indoctè scripserunt, plura præterierunt, ego

illorum minus perspicua, quoad potero declarabo.

De albugine oculorum.

EA, quæ oculos impediunt, quominus videantur, alij albugines, alij nebulas appellant: his medere in hunc modum, Mel Atticum acapnon, id est, non infectum fumo. crocodili albi sterqus, ex æquo mista, mortario diligenter tandiu teras, quoad lentescat, deinde pinna illis imbuta, illine oculos. Si si aliqua offensione oculi dolent, & lachrymantur, salem Cappadocum recte molitum oculo inspira: vel salem ipsum ex aqua dissolves, eoque ablue oculum, nequid sordium adherescat, postea ore sume ex ablutione, & oculo inspira. Alij ex aqua salem liquant, eoque per pinnam illinunt oculum, idque sæpe die faciunt. At melius est salem ore sumptum oculo inspirare, propterea quod sæpe accipiter renititur aut hominibus aspectum, aut manum reformidat.

Si inalbescit oculus, vel ab ictu, vel à sanguine.

Sepie testam, ipsiusque accipitris fimum, galbanum, mel acapnon, pari mensura mortario recte conterito: deinde pinna oculum linito, ita paucis diebus ipsum pristinae valetudini restitues. Aut sume atriplicis semen, diligenter tritum, tenui cribro excretum, eoque alline oculum. Aut thus, sepie testam ex æquo trita, tenuiter cribrata oculo inspira. Aut simul hederæ succum oculo insp

inspira. Aut simul hederæ & rutæ succum, pari portione mistum, oculo injunde. Aut fabis nigris exustis pari pondere, melle immistis, utere. Aut ammoniacum muliebri lacte conspersum minutè mortario tere, oculosque pinna perunge. Aut melle acapno linito oculum. Aut vitis agre sis cinerem cum pelle anguina tritum, pari mensura per pinnam demitte leniter bis die in oculum. Hoc efficacius facies, si prius caput accipitris purgaueris præscripto medicamento: ex capite omnè liquorem per nares destillantem detrahit. Aut si me serpentis pellem arefactam, concisam, cribratam, aridam, servato inclusam, ne exhalatione euane scat, & cum erit necesse, oculo inspirabis. Aut ipsam melli miscebis, pinnæque oculi illines. Aut panem exustum cum sale ammoniaco, conteres, adijcies aloën in iecinoris spissitudinem concretæ: utere & purgabis. Aut sepie testam, foeniculi succum, crocum, myrrham, ex æquo misce cum melle, tere, utere. Aliud, fel canini & mel in unum cocta, illita albugines abolent. Item, turturis fimum cum melle illitus, albuginibus succurrit.

Remedium ad quemvis ictum oculorum accipitris.

SAlem ammoniacum tritum oculo inspirabis, deinde exiguo melle, quod fumo infectum non fuerit, oculum lines.

Ad inflammationem oculorum.

O pobalsamo oculum madefacito, & ipsius palatum illinito. Aut oleastri foliorum succus inflammationem reprimat & mitigat illitus. Aut anemone cum dulci vino cocta oculo illita inflammationes reprimat.

Ad repentinam inflammationem oculorum.

Ad portulacæ succum expressum, admisce opium & crocum, utriusque quod satis sit succoque oculos illine. Aut spongiam aceto, multo tepido imbutam super oculum impone.

Ad fluxiones oculorum adustione reprimendas.

Subula aenea candente affectæ partis pellem, quæ super oculum est, adure, & ab oculo arcebis fluxionem.

Aduersus oculorum debilitationem.

Solent hebescere sæpe accipitrum oculi vel nimio fumo, vel acrimonia, vel molli pituita cum defluxio multa & vehemens oculos vexat: curabis, si melle acapno illos inunxeris, croco, rotundi iunci flore, oui liquore, marathri succo, interdum in vnum mistis: nonnunquam etiam per se.

Ad oculos qui ex offensione externa, sanguine suffusi sunt.

Pullo columbino multas pinnas euellito, easque digitis exprimito, atque ex ipsis decidētem

tem sanguinem in accipitris oculum instillato: post duos aut tres dies conturbatum oculum, frequenter eluito rore, quod oleribus insidere solet.

Ad suffusionem oculorum.

Suffusio appellatur, cum illasi oculi apparent, & tamen non vident prædam: nempe in quorum partes interiores, materia crassa deciderit, impediens visum. Si igitur suffusos oculos habet, & frequentius similis dormienti id patitur: & tamen si apertos oculos habet, tamen non videt. Mel & rosam ex fontis aqua satis coquito: deinde hoc decocto per pinnam oculum illinito. Aut mellis acapni, & fellis vulturini æquales partes sumito, hisque pinna imbuta cautè oculum inungito mane & vespere, & ut prius, acutè videbit.

Ad visum debilitatum fumo.

Dum gestatur, conuiuet, & difficulter videt, lachrymas profundit, in nares iniecto opobalsamo, ad sanitatem perueniet.

Medicamentum ad purgandam visus debilitationem.

Piperis, costi, folij baccarum lauri, singulorum scrupulabina, nardi spicata, euphorbij, & ziberis pedicularis, laseris, singulorum sesqui scrupulū, caryophylli scrupulū. una tunsa hæc omnia, & cribro tenuissimo transmissa, coniungantur in calami, aut aeneæ fistulæ, ne exhalata euanescent. Cum accipiter illinendus erit, prius palatum eius veteri

veteri vino erit madefaciendus in eiusdemque os vehementer inspirandum, ut medicamentum purgatorium imbibatur. In utrasque nares tantum injiciendum, quantum capiunt. Hoc ubi ter factum fuerit, ita quod sumitur ex medicamento purgatorio, sicco melle Attico aspergetur, eoque accipitris palatum & guttur defricabitur, & ut imbibatur per pinnam procurandum: deinde in sole collocandus, ut omnes humores, qui capiti & ventriculo insederunt, dissolvantur, atque expurgentur. Post horas quinque detur ipsi columba: hora nona adaquandus, ut & bibat & lauet. Nam ex medicamento siti flagrantem, valde portio recreabit. Postero die ad perdicum aucupium emittendus, ut plenius illorum esu confirmetur.

Ad vermes oculorum.

Oculis accipitrum vermes ingenerari solent ex longo & copioso usu carniū sordidarum & male olentium: ex his putrida materia in capite colligitur esca: oculi laborant defluxionibus, quæ à cerebro putridæ manantes gignunt vermes. Hos sequitur oculorum prurigo, & sternutatio frequens, sanguis per nares erumpit. Hoc morbo affectum, ita curari convenit. Accipitrem traiecit alteri scitè manibus tenendum, tu verò illius leniter palpebris referatis, melle Attico imbuta molli spongia, latentes vermes depellito: Sic enim excutuntur ad mellis crassitudinem adhaerescen-
tes

tes: multi etiam aucupes acu pertenui & acuta sigillatim unguemque vermē detrahunt & sanant.

Ad oculorum pituitam spumofam
& glutinosam.

Accipitri, cuius ex oculis spumea quædam pituita erumpit subrumum catulum concisum, adhuc calentem per biduum, aut triduum edendum præbeto: at si glutinosa lachryma albuginem oculo offundit, pelle serpentis exusta, oculus est illinendus, tum sale ammoniaco in sputo liquata imungendus: deinde accipitri cornix danda.

Ut accipitri sanguis mittendus sit.

Si vis accipitri sanguinem detrahare, in caueam includito, & cum utriusque pedis venæ eminent, ex cruribus plumas euellito, itaque sanguinem detrahito: Sin minus venæ apparent, primi digiti venam ferias. Hoc facito cum noxijs humoribus redundat, & in morbum cecidit.

Ad accipitrem difficulter audientem.

Piperis alii & longi æquales portiones tun-
sas & cribratas cum carne, da accipitri edendas per triduum, & tibi audiet vocatus.

Ad eum, qui ex fumo ægrotat.

Ex fumo ægrotare incipientem cognosces, cum videbis tristem & præter consuetudinem obstipum, graue caput deferentem, alas frequenter pandentem, palpebram inferiorem humoris plenam habentem, sese affricantem perticæ, aut homini

homini gestantis: aut vnguibus suas nares vellicantem, promptum remedium primum est, Si ipsum abstrahis à causa ledente, nimirum fumo: deinde veteri vino frequentius eius oculos foueas: Si diuturno fumo iam afflictus est, alij exiguum cum veteri vino contusum, per pinnam eius naribus infundes. Hoc idem facit opobalsamus naribus instillatus, & garum, quàm optimum, cum vino & rosaceo ex aquo commistum, per pinnam illitum, naribus & palato. Quod ubi feceris, in sole per horam ipsum colloca, atq; eundem pasce carne neruosa, & pristinae valetudini restitueris.

Remedium ad eundem.

EX fumo caput & oculi intumescunt, nares obstruuntur. Remedio sunt piperis longi grana sex, costi scrupula tria, caryophylli, castorei, anemones, croci singuli scrupuli ex iunco odorato floris opobalsami, tragacanthæ, scrupuli bini: pediculariæ grana septem: piperis cõmunis grana quatuordecim. Hæc arida contusa, & tenuissimo incerniculo creta, vino austero excipiantur, oculoque illinantur. Quod si videas eum acerbè ferentem, melle albo inunge palatum accipitris, ut mitescat, eundemque, ne molestia afficiatur, ex aqua aspergito. Sunt qui allium, diligenter tritum, accipitri simul cum carne & lacte caprino prebeant, ac confestim mel in eius nares injiciant semel aut bis die, vinoque austero eiusdem oculos foueant.

Summa

Summa eius ægritudinis cautio est, ne accipiter fumo appropinquet: quoniam eo leditur, distillationes excitantur: pinnae exarescunt.

Qua ratione destillatio & grauedo generantur, cognoscuntur, curantur.

Destillationis & grauedinis plura genera à varijs causis oriuntur: interdum à putridis carnibus, interdum à diuturnis fumis, aliquando à pituita ventriculi, aliquando à defluxione capitis destillante in fauces, nonnunquam à fame: sæpe à nimia edacitate, tum ab ictu illato plagæ accipitris: item ab exhalatione grauioris cœli, aut à vaporibus generatis à lapide ventris. Cognoscitur ex oculorum tumore, sternutatione, lingua, cum excrementum nigrum infra linguam collectum est: aut cum accipiter caput fricat, aut infra alas demittit, aut vnguibus nares suas vellicat, aut solitum cibum non capit. Destillationis sex sunt species, quarum nomina & curationes suis locis reddemus. Prima est sicca & arida.

Ad aridam pituitam.

Sicca est pituita, cum sternutans accipiter, nihil per nares emittit. Remedio est pix munda subacta cū aceto acerrimo, quâ minutissimè eousq; contusa, dum strigenti balneari crassitudine habeat, eaq; pinna imbuta in illius nares demittito semel die, similiterq; altero die curato, si vides profuisse: quinetiā tertio die simili curatione vitior, si vides

vides accipitrem melius habere. quoties curabis toties post vñctionis digestionem melle eius fauces perunges, vt ab aceto flagrantem recrees. Sed commodius esset medicinam cum exiguis frustulis carnis commistam dare, vt acerbitas medicina huius deglutiretur, melius, quàm spiritu accipitris. Si hoc remedium profuerit, garum primæ notæ similiter naribus immitte semel die. Quod si similiter permanet, neque vñlo prædicto remedio discussa sit, columba detur edenda. Si non habes columbam, suilla caro calida cum oleo. Et ad sanitatem perduces. Equidem ipse ex longo vsu memini, recrementa ferri, minutatim trita et cribrata cum carne data per triduum, hunc affectum sanare. Sed ad omnem morbum optimè facit noctua in cibum data.

Vnguentum hybernium ad omnem destillationem, quod recipit

Piperis, castori, singulorum scrupula binas. Zinziberis, costi, nardi spicæ, euphorbij, agarici, scrupulos binos. Pyrethri, pediculariæ singulas siliquas. Hec omnia contusa et tenuissimè cribrata excipiuntur melle optimo, et veteri vino. His inungatur palatum accipitris: deinde in sole post horam detur columba: tum asari, piperis mellis et vini, singulorum quantum satis est, naribus infundatur: post infusionem per duas horas in sole statuatur.

Aliud

Aliud remedium ad siccam pituitam.

Ex destillationibus laboranti accipitri, intumescent oculi, sternutamenta crebra fiunt, ceteri eget auxilio: sed in primis supradicto vnguento, quoad perfectè curatus sit. Aut hoc veteri vnguento. Alij succum misceto cum vino austero, eoque palatum ipsius perline: victui calida præbe, ne aquam gustare ipsum permittes, si succum alij biberit. Aliud remedium, quod continet opij, costi, folij, euphorbij singulos scrupulos: piperis grana quadraginta: castori binos scrupulos. Hec omnia tunc atque vtere. Aut gari, vini, olei rosacei æquas portiones subactas, naribus infunde ad molliendam destillationem: deinde ipsi ad solem exposito, nervosam carnem carpendam præbe, vt siquid humoris restat, per nares ex capite detrahatur. Eidem medetur laser, siue liquidum, siue aridum in nares demissum.

Aliud vnguentum.

Pulvis stillatitiæ myrrha cum aqua coniungatur in vas, quod in ima parte pertusum sit, permittatur effluere: deinde illo percolato, palatum illius perfricetur, videbis liquorem per nares deferri, quæ spongiola ex aqua calida expressa abstergitur. Alia compositio, quæ habet pediculariæ, laseris singulorum scrupula bina, piperis, pyrethri singulos trientes, costi vnciam. Hæc omnia in puluerem redacta, et tenuissimo incerniculo

excreta, arida seruentur: sed ita, vt ne exhalatione exoleant. Cum vsus necessitas postulabit, accipitris apertum os vino veteri & mero diluatur: deinde acapno melle fauces illinantur, constringatur illius os: exugantur nares, donec aliquantum mellis ad os tuum perueniat. Vbi supradictorum puluere accipiter illitus fuerit, in sole collocetur.

Medicamentum, quod innoxium tuetur ab omni destillatione.

Pedicularia grana tria, tunsa, cribrata, tribus carnis adiectis partibus accipitri dentur per quadraginta dies: ita fiet vt nunquam destillatione laboret, neque gestatus, neque inclusus.

Commune remedium, ne vlla destillatione accipiter facile laedatur.

Alio prime notae diligenter contuso, caput inungatur accipitris, paulatimque eidem edendum detur. Ipsi item commune oleum datum, similiter & mel, eadem efficiunt: item butyrum similiter. Omnia enim noxia ad eius ventrem adhaerentia expurgantur: sed maxime hyberno tempore, propterea quod illum vires incalescant naturali efficacia. Illum etiam mirifice iuuat esca calida, preparata ex animalibus, quae ante scripsimus, sed maxime murina caro, naturalem quandam commoditatem affert huic animantium generi.

Medic

Medicamentum ad siccam pituitam accipitris.

Balsami & butyri equalibus portionibus locum accipitrem unge, alij & hyosciami succo pari mensura misce, & vinum austerum, quantum satis est, illius palatum illinito, post ipsum ponito in sole.

De pituita continua.

Haec efficit, vt omnino oculi, tanquam spiritu conpersi videantur, & velut aqua madefacti. Vis huius affectus ab oculis primum ostendit: huic mederi conuenit hoc medicamine, quod habet sideritem, vinum vetus & bonum, mellis, quantum satis est. Simul omnia contundantur, donec strigmenti balnearum crassitudinem habeant: deinde eo asperge suillam, murem durum, qui quamuis illius contactu corrumpatur: tamen si dederis accipitri edendum, sanabit accipitrem. Tantam habet vim naturalem, vt si coquatur cum fungis venenatis, id quod in eis venenum est, tollat, fungosque esculentos reddat.

De pituita humida.

Notias appellatur ex eo, quod humorem habet, & spumeum quiddam ex oculis mittit: oculi tumet, per nares nihil defluit: eas, nisi praecaueris, periculum affert, & propemodum est insanabilis. Deprehenditur, cum oculorum angulos videas utrinque spumae exiguum habere. Curabis, si pe-

dicularie, piperis, singulorum grana septem, una
diligenter trita cum vino in promptu habeas: de-
inde exiguas carnis portiunculas mellitas des ac-
cipitri comedendas quinque, aut sex: post hæc eum
in sinu tuo teneas, sed commodè, ne lædantur illius
remiges pinne. Primum linguam ipsius leniter exco-
ras, & videas. Siquid tanquam lingula, quod est
morbi fundamentum, infra ipsam decumbit, id vi-
gue leniter incidas, donec expurgatus locus sit: de-
inde vino veteri fauces & palatum eluas, & di-
ligenter digitis defrices, tum eiusdem nares au-
iceps ore suo exugat, pulueremque sumat ex his
quæ diximus, redactum, eoque illius palatum con-
fricat, singulis curationibus utere, pondere dua-
rum fabarum: in sole paulisper locato, usque eo
duntaxat quoad incalescitur sit: deinde ipsum in
sole remoue, & ligatum tene in umbra, & tan-
diu obserua, quoad per nares & os eijcit morbum
exigua frustula carnis, quæ ante pharmaci cura-
tionem acceperat, videbis faculentam pituitam
emittere accipitrem ex efficaci pharmaco. Cum
animaduertes ipsum expurgatum, neque quicquam
amplius emittere, melle illine fauces & palatum,
vt antè diximus, vt mitigetur accipiter ex acer-
bitate pharmaci, tum ei detur columba edenda, aut
ouilla caro calida, aut alterius animalis boni succi.
Quod si morbi vis adhuc permanet, tum adhibea-
tur hoc remedium, quod recipit agrestis mali &
hioscyami

hioscyami æquales portiones commistas cum oleo,
quod fumo infectum sit, ex his offe agglomeren-
tur, eademque opera opobalsamo illinantur: vino
prius foueatur os accipitris: deinde detur ipsi offa
vna pondere vnius scrupuli. Potes etiam hoc re-
medio uti, quod continet piperis vnciam, laseris
drachmam, costi folij singulorum scrupulos quin-
que, pedicularie grana vndecim. Contundantur
simul omnia, & tenuissimo incerniculo cribren-
tur. Seruetur eorum puluis, eoque cum exigit usus,
palatum & fauces illius defricentur.

De molli & humida destillatione.

Mollis destillationis hæc sunt signa. Primum
ex naribus aqua defluit: deinde sternuta-
menta, sputa, muci crassi ex naribus erumpunt,
oculi humore redundant & tumescunt. Hanc
istam pharmacis eodem modo, quo humidam cu-
rabis. Sunt qui laser in aquam coijciant, idque ma-
desieri & macerari tandiu sinant, dum aqua dis-
solutum sit, eoque conspersum pullum columbi-
num, adhuc calentem dent accipitri. Cum accipi-
ter assidue liquorem per os & nares emittit, &
palpebre tumescunt, hic non eget auxilio vnguen-
torum, quæ ipsum nihil iuuant, sed magis humo-
rem destillationis augent. Utere duntaxat hoc re-
medio, quod recipit piperis triti & cribrati pulue-
rem: is naribus inspiratus sanum facit accipitrem.
Cum caput atque oculi tument & sterit & si-

bilū elidit accipiter, hoc curabitur remedio, quod continet piperis grana quadraginta, costi sextulam, opij scrupulum, folij pyrethri, euphorbij, singulorum scrupula bina, pedicularis grana viginti, opobalsami ligulas tres, arida contundantur, liquidis misceantur, opium vino conspergatur & liquidis adijciatur, eoque vtete, cum erit opus. Humidam & mollem pituitam aperte indicat defluxio ex oculis & naribus. Primum remedium est perungere palatum semisextula supradicti unguenti. Quod si permanet morbus, laurini olei guttas binas singulis naribus instilla. Si ne hoc quidem adiuuatur animans, eius capiti ferrum candens sic admoneto, quemadmodum paulo post dicetur. Rutæ pulvisculus, diligenter tritus, illius naribus inspiretur, calidis carnibus auium vescatur, neque omnino in sole manere permittatur: exigua aqua vtatur ad commodius accipiendā auxilia. Humida pituita deprehenditur, cum circa oculorum angulos & tempora humor spumeus fertur: cum frequenter sternuit, euellantur plume ex eius temporibus, venæque fricatione excitentur, ut ex temporibus emineant: deinde exiguo ferro candenti scitè adurantur, & quàm mox vino mero conspergantur.

Ad humidæ pituitæ orientia tubera.

Sæpe in naribus accipitrum oriuntur tubera. Sex humida destillatione. Remedio sunt tres gut

guttæ gari optimi quotidie naribus instillatæ.

Ad inflammationem narium.

Narium inflammatio cognoscitur, cum circum oculos & os glutinosus humor exundat. Sanatur hoc medicamento, quod habet agrestis vlni semina concisa & tussa cum oleo in offas agglomerata, palatōque accipitris infricata, tum eius naribus instillatus succus rosaceus, omphacino oleo temperatus. Da etiā columbam & c. quæ dicentur infra in cap. de Thoracis pituita.

Ad destillationem, quæ per nares mucum reddit.

Piperis grana decem & septem mortario contrita unā cum sapone & stillatitia myrrha, tenuiter cribrata, & ea quidem ad proportionem piperis iniecta & mista accipe, illisque postquam accipiter cibum sumpserit, eius nares illinantur & ad sanitatem perueniet.

Cum ex naribus liquor redditur.

Si ex naribus aqua desertur, raphani seminis contusis, cribratis eius nares illanto. Potest etiam uti aparine semine contrito, & tenuissimè cribrato, eoque scitè palatum accipitris defricato & facile cognoscet mucos exhaustos esse. Annullis melle puro palatum, & quæ sequuntur infra in cap. de Thoracis pituita.

Auxilium aduersus pectoris & thoracis pituitam.

Sandarachæ runciam, butyri, medullæ ceruine singulorum sextantes, duorum ouorum alborum liquidorū, olei laurini, mellis quàm optimis singulorum semunciam misceto vnâ, & in globulos paruulos redacta, accipitri deuoranda præbeantur.

De occulta pituita.

Hæc laborat accipiter, cùm diu in fumo versatur. hanc ipsam cognosces, cùm eius palpebræ liuidæ sunt, ex naribus autem destillat lip-pitudo spumæa, vehementerque stertit: depellitur hoc remedio, Hioscyami seminis, piperis scrupuli singuli, laseris scrupuli bini: simul terantur, melli acapno misceantur, illisque illinatur palatum: victui calida datur. Alij hanc pituitam tollunt hoc medicamento, quod componitur ex costi, piperis longi, hioscyami seminis, pari portione: laseris, piperis scrupulis singulis, omnibus simul contusis, & cribratis melle conspersis eius palatū illinunt.

De thoracis pituita.

EA grauis quidem affectio, nisi statim succurratur: efficitur ex redundantia humoris. Signum huius est, cùm grauitè spirat, vt fœ, ab exercitatione: ad pectus accipitris humor multus exaggeratur, quæ stertere, recinere, obstrepere faciunt accipitrem. Succurrendum hac ratione. Eo die victui columba, potui aqua mulsa danda est aut rosacea, quas bibat accipiter, donec omnino refic

reficiatur. Calidam curationem nihil iuuare experientia animaduersum est, ac potius adiuuare frigidam, & cruda comedere, tribus frustulis additis plantaginis, in mediam carnem immisisis. Aliud remedium, cùm assidue strepit, sibilum elidit, stertit, linguam exerit, hac medicina sanus fiet, quæ recipit butyrum cum rosa cõtusum, & exiguum folij Indici, contusi & cribrati. Hæc omnia simul subacta, in pellem soricis coniice: deinde scite accipitri pellem, ita præparatam da deuorandam: da etiam columbam, vt antè dictum est, & in vtrasque nares laurinum oleum instilla: fac sub dio maneat, & restituetur. A nonnullis melle puro palatum & fauces inspirantur, aut infricantur allio multo & bene purgato, tum lati cumini & pediculariæ paria pondera diligenter contrita butyro excipiantur, eoque caro illita, edenda accipitri præbeatur. Itẽque cùm accipiter incidit in thoracis pituitam, ostendit ex eo, quod circum nares inflammationes exoriuntur eiusmodi. Pituita afficitur accipiter, aut nimium madefactus, aut in multo fumo versatus, hoc remedio sanabis, Sume asinum allium, pilo tunde, linteo tenui succum exprime in illius nares. Alij vrticæ grana septem aut nouem trita, cum tribus carnis partibus dant. Sunt qui hirci sanguinem, media ex cæde, aut non multo post effusum sanguinem poculo, aut altero vase exceptum sinunt concrefcere: posteaq;

dant accipitri comedendum.

De morbis oris.

ORi innascitur morbus hermius nūcupatur in iuxta labrum, sinuosus est & fistulosus in quem influit humor, non perficitur, sed per partes inflatur, influentibus indomitis, appellatis humoribus, in vlceris foramina. Os igitur accipitris aperendum, atque imprimis fistule squammam pinna purgari conuenit: deinde pinna, melle imbuta illini oportet, ut omnis sanies expurgetur. In os fistule, non autem intra foramen ipsius, calcitibus contrita inijcienda est, ut id quod est putrefactum exhauriat. exest enim omnia vlceris tubercula.

De vlceribus manantibus quas Græci *ῥοῖα* vocant, tum de paulo durioribus vlceribus subalbidis, quas Græci *ῥοῖα παρὰ* vocant.

Cognoscitur accipiter huiusmodi vlceribus laborare, cum eius palatū totum exalbuit, & quasi milij grana parua dispersa in ore videntur: huic medicabere ad hanc rationē. Tuum digitum indicem inuolues linteo, eoque melle rosato asperso, auis palatū & linguā fricabis. Si facultas mellis rosati non sit, vino mulso utere. Calida vitui præbe: vel foueto os accipitris, vino austero adiecto melle rosato, aut ipsa rosa sola, aut rosaceo oleo, quod confectū sit ex omphacio. Vel omphacium cum mulso cōteratur, eoque illinatur eius palatū

& lingua. Vel palatū et lingua primū aceto & melle usque eo perfricetur, dum expurgata sint: deinde melle crebro illinatur. Ricini semina cōterantur, ex aqua coquantur, & percolantur eorum decocto: admisceatur tantundem mellis, ac rursus coquant, donec ad mellis crassitudinē peruenerint: deinde hac cōpositione accipitris illinatur os totū. Quod si in capite aui aphthas sic nuncupata vlcerā habent cognosces, si ex manu violēter deuolūt, & cum ad manū reuersus est, si videbis eum cum violētia respirare, scito esse in eius iecinore vlcus insanabile. Sin in solo capite hic affectus versatur, primū illinito opobalsamo: deinde altero die vnguento habente opobalsamū: altero quoque die allinatur melle rosato, adiecto malicorio et euphorbio. Quod si vlcerā inflammationibus flagrant, oui albus liquor cum eiusdem vitello cōmisceatur, eoque illinatur.

Ad pustulas accipitris.

Si in ore, aut alia corporis parte, pustule sint, strade alteri accipitrem scitē tenendum: tu vero acicula pustulas aperito, easque finito euaporari, deinde melle rosato illinito.

Ad recinentem & stertentem accipitrem.

Si stertit, sibilū elidit, augetur & coactus comedit, scito in eius faucibus pituitā esse. Remedio est ferri ramentū tenue cum carne calida datum, aut Zingiberis, sulphuris puri, ignē nondū experti parmodus, cum oleo rosaceo tēperatus cum carne victui datus

datum. Item solum rosaceum ex carne datum discutit pituitas ad thoracem adherescentes. Sunt qui xinziberis partem vnā tritam, butyri partem alterā rosacei sufficientes partes simul cum carnibus accipitri dent comedendas.

Quomodo morbi pulmonis cognoscantur, gignantur, curentur.

SI vel in quiete, vel in motu accipiter difficulter spirat, vt cum sono & anhelatione procul audiatur, scito redundante calore materie incumbentis in partem affectam, pulmones inflamos esse. Id accidit cum imperitia gestantis proiectus est ex manu. Nam ab aëre susceptus calor & imperitia gestantis auctus pulmones distrahunt, ad salutē perducetur hoc medicamine, quod habet lenticulam crudā, tunsam, melle subactam, conspersam exigua scobe ferri cum carne edendam accipitri præbitam. Accipitres pulmonarios scito esse insanabiles, præterquam cum egrotare incipiunt. Sanauimus hos sepe, potui dantes frigidam ad satietatem, aut rosaceum melle refrigeratum. Accipiter cum grauitè & crebrò spirat, aquamque valde expetit, tum pulmonibus male affectis esse solet. Sanabitur si primum melle puro, nondum temperato, eius palatum illinatur: deinde oui vitellum cum vino commistum & tritum accipitri infundas.

Ad

Ad angustias pectoris.

Cum angustia laborat in cibo capiēdo, & difficultatem cibi transmittendi affert gutturus inflammatio, sanabitur, si partem vnā ramenti ferri, & carnis calidæ alteram partem, ouique vitellum vbi miscueris, accipitri dederis.

Ad anginam.

Olei, vini, mellis equalis mensura cum carne detur edenda.

Ad obfessas fauces.

Laser in vino teratur, hisque perfusa caro accipitri detur. Solet sepe accipitribus ex nimia edacitate, velex noxiō humore intus infra pectus & cor & maxillas quiddam humoris plenum nasci simile pustulis, aut strumis, cui nisi citò succurratur consumit auem, nec ita multo post tum cognosces affectum, si vides ipsum frequenter expetere aquam. cum enim aquam aspicit, aut puteum, aut stagnum, ardentè illuc cupit ire, & crebrò euolare contendit, inflammato humore exardescens, hunc ita sanum facies, Oui illam carnem frigidam, melle sparsam vno die tantum cibui dato: altero die Hispanicum oleum cum carne vitui præbeto. Si nihil horum iuuat suillas setas, asperas minutim concisas, cum carnibus mistas, accipitri edendas dato. Delapsa enim subtilia setarum fragmenta, atque incidentia in pustulas, exulcerant ipsas & dirumpunt: itaque effuso humore

re animans liberatur. Hoc ubi feceris, postridie ad eius curationem melle utere, & prorsus ipsum morbo liberaueris.

Remedium aduersus sitim.

Accipiter crebro bibens, & seipsum sepe proyiciens ex manu gestantis, cum aquam videt, ostendit circa aut guttur, aut in gluniam, aut axillas strumas intus esse, quæ ipsi sitim præbent. Periclitatur, nisi promptum remedium affertur. Sanus efficitur, si ipsi carnes nunc melle, nunc oleo rosaceo illitas dederis, eique aquam quærentis, crocum cum vino amineo in puluerem resolutum præbueris. Aliqui ita medentur, Primum ipsi viuum columbam interficiendam præbent, quam cum comedere incipit, tum illius sanguine & carne perfricant folia allij & bliti diligenter in mortario ligneo confusa pilo ligneo, eaque ipsi præbent edenda.

Remedium contra abscessus.

Si abscessus habeat accipiter, celeriter subsilium. Abscessuum duo sunt genera, alterum lapidosum, alterum sanguineum. Ita sanabis, Adiantum ad tertias coquito, percolato, eique adijcero exiguum calcis viue, & mellis, quod satis est: unā subigitur in pastillum conformato, quo frequenter dando absterges omnes abscessuum sordes: tum ex hac compositione toto die unā cum portionibus carnis eius cibatum dabis primum duas partes: post exiguam diem duas aut tres æquales: in summa capi-

piat quinque, aut sex. Ne finito illo die, quo illas comederit, accipitrem aliud quicquid edere. Nam ex his cognosces abscessus sanguineumne, an lapidosum quidpiam habeat.

Quibus signis cognoscatur interior accipitris agritudo, unde oriatur, & quomodo curari debeat.

Si aut manus aut perticæ insistentes accipiter multum quiescit, & discedens tardè reuertitur, & parum admodum edit: si & mæstus est, & sterqus nigrum crassumque emittit, præsertim cum carnem recentem ac mundam sumpsit, scito hæc esse signa agritudinis generatæ ex crassis humoribus, nondum concoctis in ventriculo, tum ex carnis foetidis, herbisque, quas sæpe humi sedens carpit & comedit. Ita curato, Sume portulacam paulum confusam, deinde cum butyro commistam præbeto accipitri edendam cum carne ouilla calida, aut rutæ in puluerem redactæ, ex veteri vino diligenter quotidie, per aliquot dies dato tres ligulas, & ad sanitatem perduces.

Ad occultum morbum accipitris.

Accipitris demonstratur occultus morbus, cum in venatione comedere non vult, tunc scito eum ex aliquo intestino laborare. Detur ei caro melle & butyro cōspersa, et curabitur. Optime fiet, si eius cibatum calidus detur pullus columbinus. Nam omnium remediorum ferè optimū est calida esca.

Ad

Ad molestias & anxietates tollendas.

Sandarachæ tertiam, butyri recentis partem unam misceto, & cum carnibus recentibus edendam dato. Cum mœrore & angore affectum esse cognosces, cum eius aspectus horridus est & tristis, remedium est columba in cibum data, quæ pridie poscam biberit.

Ad morbos latentes, & plagas intestinas.

Styracis optimi sesquiscrupulum, recentis butyri, medullæ ceruinæ uncias singulas, mellis boni & olei Hispanici sufficientes partes, unam misceto, igne lento calefacito, usque dum bene commiscueris: ubi refrigeraueris, dato comedere vel carnibus immistas, vel in murinam pellem coniectas: & si quo intestino affectu laborat, sanabitur. Est etiam remedium, vel ouillum cerebrum ipsi datum cum reo pontico contuso & cribrato. Vel columba, quæ sapam biberit: postridie, si accipitris victui viua detur. Aliqui in vas cœcauum induunt mellis & olei Hispanici ligulas singulas, & ou album: quæ ubi subegerunt, adiiciunt triti salis Capadocis & spumæ nitri duos scrupulos, hisque exiguas carnis particulas sparsas obijciunt accipitri.

Ad tabescentem.

Columbe acetum potui detur, eius os ligetur, ne reijciat acetum, appensa habeatur, usque dum ipsius caro dissoluta fuerit: deinde accipitri præbeatur.

Ad

Aduersus omnem morbum accipitris.

Sinapis & coaguli lactis siliquam cum carnibus dato accipitrisque in multas horas iuxta aquas maneat, finito: ungito eius nares, ut per nares attrahat vim medicinæ.

Quomodo pinguem accipitrem & venandi negligentem extenuari, & cupidum aucupandi efficere conueniat.

Is, qui nimio cibo & delitijs supra modum pinguescit, ob idque aucupari negligit, ita extenuandus & ad venandi studium restituendus est. Testudo aquatilis illius cibarij semel die, aut bis danda, usque dum eius carnes luxuriantes ad mediocritatem redierint. Cibi etiam inopia, quæ plena sunt, exinaniri ipsa medicinæ ars præcipit. Sunt qui dent pulegij & alij æquales partes unam contrusas cum carne bubula. itaque cito reddunt graciles.

Ad extenuatum ex obscura causa.

Svillam carnem cum oleo communi des, citòque pinguis reddetur, vel etià restituetur ad primam pinguedinem, si eius potui symphyco decoctum, cibarij verò suillam carnem cum butyro & melle dederis.

Ad æstus accipitris.

Accipitribus per æstatem venantibus, Solis ardore æstuantibus, bile flagrantibus ou

P

albus liquor ex rosaceo dādus, ducendus ad aquā
in loco auris exposito collocandus.

Aduersus bilem.

Rasilis eruginis nondum coctæ olei Hispani-
nici, vini veteris parem mensurā in vas in-
dito, & simul ubi miscueris, carnibus illitā dato.

Ad refrigeratum.

Multi accipitrem ad thermas adducunt &
calefaciunt & nihil tamen adiuuerit, po-
tius etiā leserunt: at tu ipsum stragula veste te-
ctum, repone in commodo loco, eique, vt caleseat,
butyrum cū vrticæ semine præbeto & refeceris.

Remedium aduersus bilem.

Ineunte autūno & principio cū captus est
aut diu immoratur perticæ, aut solis ardore in-
census, aut præliatus bili laborat, cuius signa sunt
Totus tristis est, oculi sicci & compressi videntur,
multo aquæ desiderio tenetur, & ipsam multa
bibit: tremit totus, dispersas atque inæqua-
les habet plumas, easque interdum explicat, in-
terdum etiam contrahit: pedes nigros, & ab un-
guibus vsque ad genua frigidos habet, hoc reme-
dio curabis, Aquam rosaceam infundes, cibū præ-
bebis ex rosaceo & omphacino oleo cum caprina
carne: eum in terra frigida sedere sines totum diē
nocte subdio habebis, itaque sanabitur. Cibum ca-
lidū omnino ne dederis, sed neque vsq; dum per-
fectè curatus sit, ipsum gestaueris. Bibat vespere

re aquam, vt bilis calor tēperetur frigore potionis.

Defatigati remedium.

Ex aucupio & longovolatu fatigatum, cibi-
que fastidio affectum, restitues in pristini
cibi appetitum, si suillam carnem aceto acerrimo
perfusam in tres partes diuisam dederis, aut mu-
rem largiter edendum præbueris, recreabitur ac-
cipiter, & ipse restituetur appetitus.

Ad inflationem.

Inflatur sæpe accipiter, cū aut ab altero accipi-
tre vulneratur, aut in spinosum locū ingressus,
spinis sauciabitur. Eius corpus totum aqua egelida
perfundatur: pellis inflata acicula ita leuiter com-
pugatur, vt ne caro attingatur, & pernicioso trās-
misso humores tumor remittetur. Quod si inflatio
permanet, theriacā liquidā magnitudine fabæ vi-
no veteri resolue: perfunde accipitri et sanus fiet.
Si vel inguen, vel axillæ ab ictu tumeat: aqua ro-
sacea & cera igne lento liquentur: adijciatur sym-
phytum minutatim confectum: simul omnia subi-
gantur, plagæ imponantur. Sed si gula intumescit,
acicula refecetur, vinoque oleo misto calido made-
fiat et bene habebit. Ita se affectū ostendit, cū ei
subitæ vertigines oboriuntur, vt cōsistere nequeat,
ei exhibenda est par portio glycyrrhizæ et maluæ.

Stomacho malè affecto remedium.

Si stomachus malè affectus sit ex noxio humo-
re, rosaceum vetus cū carne, accipitris victui

exhibeatur. Ita affectum cognosces, cum toto die videbis eum oscitantem. Cui etiam remedium erit laser Cyrenaicum magnitudine grani piperis cum carne datum.

Stomachus, quando non est cibi tenax, & debilitatus, fastidit cibum: unde cognoscatur, & quomodo curetur.

SAepe nimio labore defatigatus, aut malè gestatus, aut contra auem fortiter preliatus, aut offensus in aliqua corporis parte debilior, aut vinculo inuerso allisus ad perticam, dissoluit stomachum in cruditatēque incidit. Cognoscitur affectus primum, cum pro sua consuetudine non edit, aut cibum omnino non capit, aut lento capite, aut etiam lentius volat, aut sedet, aut emissus ad exiguum venationem, omnino volare nequit, aut cum ante pedes aucupis cibum semicrudum reijcit. manifestum remedium est: Si oui album liquorem accuratè à vitello separatum in mortarium simul cum melle vsque ad dimidiam ligulam imponas: olei Hispanici cochlear vnum, vini aminei tantundem, piperis grana tria, seorsum conteras, donec corpus vnum sit, eoque conspersam carnem accipitri adhibeas. Quod si sumere recuset, illum contineto ad sinum tuum, & carnem dissectam in exiguas particulas similiter conspersas ipsi dato ponere vncie. Si vides ex stercore illum, vt natura

exigit

exigit, concoxisses, adde cibo prædictum medicamentum: quo semel dato, si ipsum curaueris, bene est: sin minus, similem medicinā triduo adhibeas, & sine dubitatione illum liberabis: itemque raphani seminibus in puluerem reductis, cum vino absintite nondum cocto commistis inspersas carnes accipitri præbe. Si nolit edere, ipsi ad sinum tuum compresso cibum dabis, & sanabis: Ouis recenter ingulatae caput calidum ipsi præbeto comedere, & ad sanitatem perduces.

Quomodo cognoscatur cruditas, & quibus remediis curetur.

CRuditatem auceps facile cognoscit ex reliquijs residentibus etiamnum postero die in ingluvie. Id vsu euenit, propter vel stomachi debilitatem, vel susceptum laborem, vel immoderatam carnis sibi datæ multitudinem, vel quod non se exercuerit, aut quia malè gestatus, aut imperitè collectus fuerit. Hanc discuties hoc remedio, statim quercinam aqua dilutam, & percolatam iubeto aucupem, quam ore capere potest, sorbere & infundere faucibus accipitris, retenti per te, vt antè dictum est, laneamque fasciam calidam ingluvie ac concoquendam cruditatem imponere, & paulo post, quam concoxerit, tenuem cibum ipsi dato. Vtitor oui remedio antè descripto. Sed como ius feceris, si cum carne remedium calidum adhibueris. Verum si nulla signa superiora apparuerint,

Et tamen cibum respuit, nihilominus vtere prædicto remedio, aliisque auxilijs ad reficiendas eius vires accommodatis.

Ad eum, qui concoquit quidem, sed carnes reiecit.

Si ei vini vetus detur cū carne, & recuperabit appetitū: deinde post triidie quinq; grana geponomi trita eidē obijciantur, cum particula carnis.

Ad eum, qui non concoquit.

Si non concoquit & cibum euomit, ita curabis, Costi & folij drachmas singulas, laseris semidrachmam, melli quā optimo permisceantur, & dentur accipitri, atque aliquanto post ei cibus præbeatur columbæ. Alij hoc remedio vtuntur. Qui recentis vitelli, mellis, olei, sufficientes partes permistas & subactas ipsi præbent edendas cum carne: quidam etiam vinum admiscunt, ut efficacius remedium sit. Sunt, qui dent tribus particulis carnis reoponticum additum. Nonnulli folia spicæ nardi, & geponomi æquo pondere trita vino amineo conspersa infundit, aut geponomum leuigatum carni immistum accipitri esuriēti apponunt, ne odorem sentiat.

Ad nauseantem.

Laser & suillam carnem aqua conspergitur eius cibatuī tessellatim dato, & quandiu cibum fastidit, tandiu simili aqua carnem inspergit.

Ad eum, qui euomit cibum.

Evomuisse cibū cognoscitur accipiter ex eo quod tristis est. Curatur ita folij parte vna, & costi tantundē, piperis grana duo in vino tunsa, & cum melle subacta edenda præbeto.

Ad cruditatem & nauseam alia remedia.

Si cibi permanent in stomacho crudi, eosq; non euomuerit, vsque ad decimam diei horam, nullus cibus est ei dandus, sed tantum aqua tepens cum oleo & sale in illius os infundenda est: aut aqua marina tepesacta, & ita post horam alium deijcit, & adiuuabitur, deinde eidem passeruli duo, troglodyte appellati, viui obijciendi. Sed si ante cibum euomuerit, nihil dandum, nisi sola tepens aqua mista cū oleo: postero die gallinacci pulli vino potati, cibatuī, & potui sanguis dandus. At si comedere non valeat, solum sanguinem bibat. Quod si nihil horum profuit, murem aut vespertilionem ei dari conueniet, & reficietur.

Adhuc de vomitu.

Butyrum, mel, spumam nitri, nigra columbæ simus, lumbrici, qui ad filum tandiu pependerit, dum sint arefacti: lotiū humanū, vini paulum: omnia misceantur, hisque caro conspersa dentur accipitri. Sunt qui vespertiliones quinque interficiant, ipsorumq; sanguinem vitreo vase exceptum arefcere sinant, & minutē tritum seorsum

seruent, vsque dum vsus necessitas requirer, tū-
que tres alias vespertiones vino veteri odorato
madefactas, & predicto puluere conspersas dent
accipitri comedendas.

Ad malè affectum iecur.

EX iecinore laborans accipiter, aut à canibus
laceratus, cognoscitur ex eo, quod tristis vi-
detur, & pedes linidos habet. Remedio est eruum
leuigatum, ac subactum cum melle in parui pastil-
li formam redactum cibatum datum: vel axungia
recentior occisi fasiani: vel menta tinsa cum car-
ne accipitri obiecta.

De tineis siue lumbricis.

His signis cognosces, an tineas habeat acci-
piter insistentis pertica, cum volare cupitis
alas suas impeditas habet, & tanquam si distor-
tos nervos haberet, tremat, pedum modo hunc, mo-
dò illum porrigit, siue in pertica maneat, seu ma-
nu aucupis gestetur, & pinnas suas vellicet, nunc
eas quæ sunt in pectore, nunc illas, quæ sunt in fe-
moribus. in summa, neque in manu aucupis, neque
in pertica insistent. Ita curabis, Carpobalsami gra-
na tria, ceruinam medullam, urticæ pauca semi-
na, & nigelle tantundem, vnà simul omnia leui-
gatas, contundito cum helixine prius arefacta, &
mista da accipitri cum carne perdici: aut si huius
non sit facultas, cum carne gallinæ vernaculæ, &
ita vel per os, vel per sedem tineas educes: Acci-
piter

piter tineis afflictus, frequenti volatu vitur,
ipsum refeceris, si cum pastillo piper ipsi dederis
edendum. Idem præstabit cerui medulla, & ge-
ponomum in puluerem redacta cum carne data.
Nec minus efficax est sesami & papaueris æquū
pondus in puluerem redactum. Si his insperferis
stacten quercinam, & carni miscueris, & dede-
ris accipitri edere, aut si aloë pura & munda le-
uigata animantem perfuderis posca. Sunt qui allij
succum expressum cum omphacino oleo, pari men-
sura mistum infundant.

Remedium ad intestinum.

EX intestino laborare se ostendit accipiter,
cum pedibus sæpe stringit manum gestantis,
& pedibus credit perticam, cui insistent. Quidam
censent sandaracham cum carne calida & buty-
ro dandam. Alij verò, si omnia viscera simul cum
intestinis doleant, vini amineis, & ruta trite sin-
gularum ligulam dandam existimant.

Quomodo calculosi cognoscantur, & qua
ex causa calculi oriantur.

Generari lapis in visceribus solet, cum acci-
piter carnibus vescitur pinguibus, aut ma-
le olentibus, aut multis expletur. Ardeolarum
caro calculos gignit. Laborare calculis primum
cognoscitur, cum difficulter ventrem deiecit: de-
inde deprehenditur ex stercore eiectione, quod emis-
sum adheret pavimento, sed integrum iacet, neq;

virgis similem extensionem habet, ut sanorū habere solet. Id accidit, quoniam vi eiectum est, propter lapidē impediētem exitum excrementorū, quidorū, sed tamē à solo stercore, quod saepe variare solet, cognosci hoc vitium nō potest: cognosces alio modo. Nā cum vel aucupis manui, aut perticæ insistentis frequēter agitur, scito ipsum calculis vexatū hoc facere, ita curabis, Rapū de terra lectū excavato, salē nondū tritū, quantū duobus digitis capere potes, in illud excavatū indito, idq; deinde in ollam novā imponito: et postquā succensus ignibus, sal in rapū inditus, liquatus fuerit, adijcito suillam carnē recentē, cibatuī præbeto, ac paulo post ipsum ad aquā alligato, illiq; totū ferē diē maneat sinito: aquaq; se oblectantē, ob salios sumptos cibos, permittito bibere, quantū potest: ita enim lapidē minutatim eijcet. Potes etiā hoc uti remedio, Nigellæ semen tritū cum melle & oleo ter diē dabis: post tri diē momentū salis in carnē recentē abdito, carnem edendā præbeto: tertio diē paruum pulli columbinum, nondū multis plumis vestitū, dato concisum cū ossibus comedendū. Potest etiā alia ratione sanari, cum in manu insistentē vides aluum deijcere conantem, neq; tamen valentē: dextræ manus medicos duos digitos sedis anulo subijcito, cōprimito lapidē, qui est prope anulū: deinde expresso lapidē & exempto, locū vnde exemptus sit, foueto oleo rosaceo: hircini sanguinis glaciati vncia lapidē resoluūt

resoluit: quod si plus quā vncia detur, ipsum lædit. Murina etiam caro esui data, et si lētius quā hircinus sanguis, tamen lapillos frangit. Nonnulli etiam dixerūt butyrum prodesse. Alij tradūt accipitres calculis laborare solere, ex eo quod comederunt carnes sordidas, & dilaniatas in terra. Quamobrem nonnulli quidā illas suspensas ligant ad caueam, ne puluere sordidas edant. Solent etiā in hunc mrbū incidere ex eo, quod eis in cauea aque satis non subministratū fuerit: deprehenditur hoc morbo affligi, cum difficulter excrementa excernit, & ea quidem dura & dispersa. Ipsum etiam videas conuiuentem, & grauato capite dormitantem, & cum excrementa reddit, anulum vellentē & stringentē: ita curabis, Rosacei ex oleo omphacino cōfecti duas ligulas, & oui album liquore in vas indito vsq; dum vnum corpus fiant: per os accipitris infundito. Præterea ab alijs traditum est, illum comedere non posse ex eo quod sedem lapis obsidet & clausam tenet, hoc remedium adhibent, Auri paulum, aut scissum arsenicum bene cōtritum ex melle dant accipitri, tum testudinem fluuiatilem escam apponunt.

Aliud optimum remedium.

Coccum gnidium, galbanū, cochlea, sapa, butyrum instar granulorū triū optimē lapidē frangunt. Accipitri calculis laboranti oculi intumescunt, & nebule offunduntur, nares inflantur. Oculi

Oculi fouendi betonica, & pluuiatili aqua. Iam ad aluum deijciendam ei cibibus dandus, scaturus sub-
rumus, adhuc cecus, per tres aut quatuor dies: post
ea aloë elora magnitudine vnus siliquæ præben-
da. Quod si permanet lapillus, & non frangitur,
vitis sarmento adurito partem capitis subterme-
diam inter duos oculos, vsq; dū videas palpebras
oculorum horrentes: deinde paruum digitum mel-
le imbutum subijcito in animantis anulum, scitè
dissoluens lapidem, & curabitur.

Ad lumbaginem.

Cum lumbi dolent ex mala gestatione, illum
suspensum teneto pulchre supra vinum in
ollam inditum & inferuefactum: & ut vini va-
por in illius femora & lumbos exhaletur, ollam
vsque agitato, donec refrixerit: deinde vinum
spongia exprimito in partes auis superiores, ei-
dēque molle fœnum substernito.

Ad lumbaginem & pinnarum re-
laxationem.

Altheam ex aqua coquito, decoctam aqua
tantisper deferuescere finito, dum tantum
modo tepescat, eaque lumbos foueto, postea ad pa-
uimentum ligato. Accipitri cubile substernito
molli fœno, vel ipsum ad balneas ductum, teneto
supra caldā, sed ita, ne aqua respargatur: aqua
duntaxat agitetur, ut a vapore accipiter incale-
scat: interim danda opera, ne decidat ex manu &
pericl

periclitetur. Ex balneo eductus, paulisper sedeat,
facito, & tegito: post tres dies per inferna san-
guinem deijciet.

Aliud remedium.

Symphiti tres partes ex carne dentur, quæ si
nihil profuerint, elaphoboscon & symphyton
in vnum misceto, dato tres partes & ad sanita-
tem perduces.

Ad scabiem.

Scabiei prurigo accipitrem cogit contra se, tan-
quam cōtra hostem, vnguibus & rostro uti:
sed tu locum scabiosum exprimito, donec sanguis
eliciatur: deinde aconiti succo per triduum illini-
to, tum aceto quā acerrimo eluito, & thus ma-
sculum aceto conspersum terito, eoque scabissas
partes linito, accipitremque tantisper teneto, dum
partes, quas leueris, desiccata fuerint. Vel saponis
spumæ, nitri æquas partes acerrimo aceto misce-
to, iisque accipitrem linito, modo prius in balneo
ipsum calefeceris, & postridie calda potabili elui-
to, & quā mox sanabitur. Aut argentum vi-
uum cum salina terito, eoque accipitrem ungito.
Aut bitumen ex veteri vino & oleo ad secun-
das decoquito, eoq; calido animantem inungito.

Ad lichenas.

Nitrum Alexandrinum quā minutissimè
terito, idque in oleum acerrimum misceto:
locum lichenibus infestum lenito.

Aduer

Aduersus pediculos remedia.

Pedunculi nascuntur à noxio humore carnis, & ex cruditate cum auceps inconsiderate accipitri crudo alium cibum apponit, antequam alterum cibum concoxerit: id quod cognoscitur. Nam pedunculi circum oculos cursant & exundant in ipsum gestantem. Remedium est sandaracha, si butyro aut carne aut oleo imbuta ipsi prebeatur edenda. Aut saponem in tepenti aqua dissoluito, eoque auem linito coelo sereno, & sanum facies, ipsumque tunica inuolutum in solem calidum exponito. Si pediculos procreauerit accipiter, non valde ex eo leditur, potius alitur, & ad venationem impellitur. Pediculos autem concipit, cum manet prope gallinaria atque auaria. Fumo nunquam appropinquet, nam & leditur & pediculos, & pituitam, & destillationem contrahit & pinnae torrefiunt. Se pediunculis laborare ostendit, cum pinnas vellens, frequenter pedunculos inquirat. Remedium afferes, si lupinorum decocto ipsum laueris: sed ita, ut caueas, ne capiti admoneas feruentem decoctionem, lotumue in sole per horam ponito: & illinc ubi ipsum tolles, dulci aqua lauato, ne pellis vastetur: tum vino austero pinnae inspirentur. Vel sarmenti, aut fici, aut oliuae cinerem quam minutissime per cribrum cernas, accipitremque illinas, eundemque linteo regas, & pediculi in linteum decident.

Ad

Ad horrorem.

Horrore percellitur, cum ex pediculis, tum alijs ex causis: ei subuenit nefrendis caro: auium caro cum sit calida permultum, ipsum excocat, & una cum macie pediculos procreat. Facit idem ouilla caro: at cornicine & coruinae carnes omnino dande non sunt: nam & falsae sunt, & valde perniciose accipitri pediculis laboranti.

Item ad horrorem.

Cum horret accipiter, tum corpore concidit, tristisq; & egroto est aspectu. Correptus hoc affectu, excrementa reddit corrupta maleolentia: nisi morbo occursum sit, consumitur anus. Hoc remedio subuenitur, quod recipit symphyti surculos cum radicibus & reoponticum: simul misceantur, ex aqua ad tertias decoquantur, in quartam partem decoctionis reoponticum addatur, accipiter perfundatur, usque dum persanatus sit, post infusionem ei cibus detur columba.

Ad defluxionem pinnarum.

Vtilissima res est accipitri pinnarum ornatu, & ad illius virtutis officium praestandum aptissima. Si pinnae ipsius defluant, & ipse spoliatur naturali suo ornamento, Sumatur tede pinguis & rubi radicum & platani, singulorum manipulus unus, in ollam injiciatur, ad tertias decoquatur ex acerrimo aceto, eaque decoctione conspergatur accipiter, & pinnae fluere desinent.

Quomo

Quomodo & corrochantur pinnae accipitrum & curentur.

Exeduntur saepe pinnae noxio quodam humore: ita curari conuenit, Nitrum Gallicum & cimices, qui nondum ex lecto deciderunt, conteras in acerrimo aceto: emplastri facias, aperias pinnas, ubi videbuntur cor, os, linito & sanabis.

Si pinnae inflationibus turgant.

Inflationes rescindas, & pinnas plenas perfores, & vino veteri locum eluas, & vitis sarmenta combusta, cum bubulo felle in puluerem redigass, eum infundas in plenas pinnas.

Ad eum, qui suas pinnas rodit.

Si accipiter suas corrodit pinnas, & cum pedunculis non habeat, tamen pedunculos inquiri, scrutare coliculos pinnarum caudae & plumas, inuenies quiddam nigrum intra radices pinnarum, id acu compungito, inspirato vinum vetus mali punici cortice trito ungit.

Ad refractas pinnas.

Quia à natura rectas non habet pinnas, sed refractas, ita curabis, Aquae potabili calida frequenter remiges pinnas fouebis.

Decidentium pinnarum remedium.

Laui vel nucus oleo foramina, unde pinnae decidunt, ungit, aut ex tuo ore in loca, unde exciderunt, inflato caprinum lac.

Ad defluxionem pinnarum.

Pulegijs, sandarachae, scrupuli tres, croci scrupulus, ex aceti sufficientibus partibus simul coquantur, refrigerentur: deinde spogia oculi illinantur bis in die. Quod si remiges pinnae decidunt, sandarachae & thuris tantundem: conterantur, subigantur, inungantur pinnae.

Ad fluxionibus laborantem, & ob fluxiones pinnas amittentem.

Si defluxionibus alarum flexus, qui est tanquam cubitus, laborat, amittit remiges pinnas: ita curabis, Scrutator venulas adiacentes alis, ex ipsis mittito sanguinem: & postquam sanguinis paululum deflexerit, aceto frigido alas foueto, ut locus obturetur. Itaque fiet, ut postea neque accipiter fluxionibus laboreat, neque fluant pinnae.

Ad fractas pinnas remedium.

Cum accipiter pugnat cum praeda, saepe accidit ut pinnas frangat, nimirum ad terram detractus: interea dum praedam retinere conatur: aliquando etiam alliditur ad perticam, dum euolare contendit. Solet enim naturali prudentia tegere caput, quod obnoxiū habet letalibus ictibus: ideoque aluum, latera, lumbos percussioni exponit. id quod si acciderit, hoc remedio ei succurres, quo minus impediatur ad continuandam aucupationem, Habeto accipitris mortui pinnas, & cum aliqua frāgetur, reponito ex mortuis dextrā

quidem dextra, sinistram sinistra parti, caudam caudæ accommodans: nimirum fractam pinnam non valde prope carnem scindito ad inferendam loco illius alteram, quam de mortuo seruata habes numerosè temperatam, lino nigro liges vtraque inter se commissam.

Ad fractas pinnae remedium.

Vlmi corticem & maluæ agrestis radicem ex vino veteri coquas, & decocto pinnae faueas, & sanaueris: seu myrrham in pila tundito, & simul cum oui vitello stuppæ illinito etiam cum folijs superimponito, scitè ligato, auem obseruato, & sanabitur.

Quomodo inferendæ sint pinnae remiges nuncupatæ.

Ex pinnis quæ volatui maximè auxiliantur, sunt remiges propterea nuncupatæ, quod tanquam remi, aërium pelagus secant. Quod si fortè earum aliqua fracta fuerit, eius insitionem ars machinata est, ab agricolis hanc forte mutata, qui surculum alienum suo trunco inserunt. Remigem igitur pinnam, quam insiturus es, scinde ex vna parte, vt possit includi in alteram, eaque in aqua remollescat, finito: deinde scinde accipitris fractam pinnam, & vbi exactè dimensus fueris, & exequaueris alijs pinnis remigibus, ita vt neque maior sit, neque minor, mediam perforato tenui subula, & inserito accipitris mortui pinnam

in foramen fractæ viuæ, filo vtrique ligato, & postea non impeditur, quo minus volare queat.

Ad lacerationem accipitris.

Nillum auium genus inerme natura produxit, sed & unguium robore, & rostri impetu ad venandum, & ad se defendendum armavit. Si igitur aliqua vel magnitudine, vel robore prestant, accipitrem percusserit, & voluptatem cibi in molestiam conuerterit, suillam axungiam cum sarmentorū cinere subactam in plagam prius purgatam imposito: deinde acicula tenui scitè consuito, nequid sordium in plagam incidat & ita perducetur ad sanitatem. Alij brassicæ caulem comburunt, & similiter chartam, ex hisque cinerem collectum, cum auium adipe subactum in plagam iniiciunt. Quod si à grue percussus sit in pectore, aut in carnosiss partibus, symphyto prius oblinito affectum locum, eumque consuito triangulis aciculis laneum filum ducentibus exterius, futuram symphyto inspergito: Si filum disrumpatur, & consui non possit hoc faciliore vtitor auxilio, quod continet chartam scriptam, siue non scriptam diligenter combustam: eius cinerem cum oleo misceto, locumq; vbi plaga est, ungit. Quod si sanguis ex plaga defluit, chalcitide prius plagam conspergito, & adiuuabitur. Quod si percussus sit in ossibus, aut nervosis locis, sumito thus masculum, eoque contrito inspergito, aut cephalicon

appellatum, quo ad curandos homines vtuntur, in locum affectum imponito, & citò sanabis. Cephalici compositio hæc recipit, dulcis olei trientem: bituminis, ceræ, picis aridæ, singulorum se libram, spumæ argenti scrupulos binos, cerusæ scrupulos quatuor & semis, thuris, aloë, myrrhæ, singulorum sextulam: opij, mandragoræ, pomorum succi singulas sextulas, aluminis scissilis, atramenti sutorij, chalcitidis, croci, singulorum sextulam, accitis, quod satis est: quæ liquari possunt, liquato, & inspergito aridis, contusis & cribratis: quæ ubi subegeris, reponito: & cum vsus necessitas requirer, ex rosaceo dissolutum plagæ indito.

Ad dilacerationem.

Si accipitris ventrem grus vnguibus lacerauerit, & pellem illius diruperit: ita curabis. Confestim ipsum recipito, cõsuito plagam acicula tenui filum ducente, & distractam pellem coniungito: deinde corticis quercini cinerem ex oleo dulci subactum inspergito: Columbinum fimum oleo & vino permistum, in pastilli formam redactum, super plagam imponito, non aberrabis ab optima curatione.

Aliud remedium.

Consuito id quod discissum est: deinde symphyon cum sarcocolla mistum imponito, & paucis diebus auem sanam facies: seu sarcocollam bene mollitam, tunsam cum sanguine gallinæ nu-

per occisæ, imponito, & citò sanaueris.

Ad plagam aut rupturam accipitris.

Si acciderit accipitrem confringi, cum fertur in cornicem aut perdicem: ita curato: Reponiticum tritum ex vino veteri ipsi dabis.

Ad detractam pellem.

Si accipitri pelvis detracta sit ab aue, quam insectatur, is qui eam emisit, super ipsum lotium faciat, & confestim leuabitur plagæ dolor. Quod si à grue aut alia quapiam aue percussus fuerit, inijce intra fissuram suillum adipem, & ita cõsuito & inspergito resinam aridam & ferream scobem, quæ decedit in officina fabrili.

Si accipiter victus fuerit, dum cõtendit cum auibus.

Glabrum facito locum, ubi ictus sit, domesti- cæ vitis sarmenta cõburito, & postquàm locum affectum, vino foueris, cinerem inspergito, vel aloen, & columbæ fimum aquis partibus cõterito, cribrato, excipito adipe anserino, ictui imponito. Vel thuris & cerusæ par pondus cum symphyto, quantum satis est, in pila contundito, & bene subactum super ictum imponito.

Ad laceratum à cane, aut ab aquila.

Complicatus teneatur accipiter, locus lacertus vino & oleo inspiretur, illinatur puluisculo, cuius compositio hæc est, Roboris cortex, sarmenti tantundem: conterantur, misceantur sym-

phyto, thuri, aristolochiæ, resina, fimo columbæ & grestis: singulorum æque portiones, terantur, tenuissimo cribro incernantur, earumque puluere affectus locus conspergatur.

Ad plagam accipitris.

Cucurbitam oleo inueteratam comburito, eius cinerem cum lotio humano misceto vulneri imposito. Aut si huiusmodi cucurbita non est facultas, aliam aridam comburito, eius cinerem cum oleo commisceto, imposito vulneri.

Qua ex causa frangatur, aut luxetur accipiter, & quomodo curandus sit.

In aucupio cum fortioribus animantibus, vt grue, anser, lepore pugnans, interdum illorum vnguibus cæditur & frangitur, interdum alis percutitur, aliquando ad perticam alliditur: accidunt præterea aliæ multæ causæ offensionis, quas, propter multitudinem, prætereo. Si tibia fracta sit, clamus poliatur, eoque circumligetur pes accipitris, vt fieri solet hominum, qui tale quippiam patiuntur. Locum affectum glabrum facito, maximè si axillas, aut femur fregerit. Quod si os axillæ excidit in exteriorem partem, insanabile est. deinde sumatur vlmæ radix, ex multo vino coquatur, vsquedum succosa & pinguis effecta sit: ea sepe die locus affectus foueatur, & quidem assiduè, donec ad sanitatem perducatur. Alij herbam

Synch

Synchlon appellatam ex aqua coquunt, eiusque decocto locum affectum per septem dies fouent & sanant. Sed per plures dies facere idem ne graueris, donec curaueris.

Ceratum ad fractum pedem.

Nitrum, Alexandrinam myrrham probam, picem, thus minutissimè terantur, ouique albo liquore excepta imponentur, fascia lanea ligentur: accipiter demittatur in caueam. Signum est eum bene habere, cum inuenies auxilium laxum esse, tum vttere malagmate Phœnicæ, cuius compositio recipit ammoniaci thymiamatis bdelij, butyri, singulorum vnciam: styracis, castorij, galbani, seu taurini, adipis anserini, singulorum semunciam, olei veteris siccyoni, cere, singulorum selibram, visci quercini, terebinthi fescunciam, omnia liquato & subigito, postea vttere. Aut cochleam montanam, myrrham, oui vitellum, leuigato atque imposito: post dimitte accipitrem in cellam obscuram, eique cubile substerne molli fœno.

Alia compositio Phœnicæ.

Quam minutissimè ubi contriueris spumæ argenti trepondo, chalcitidis trientē, axungie veteris liquatæ duapodo primum exiguo oleo subiges chalcitidē: deinde cum spuma argenti miscebis totū oleū infundes, axungia liquatā in ipsum oleū injicies in ahenu nitidu, lento igne coques, agitabis

Q 4

rudicula: deinde ex igne detracta subiges, & cum vsus necessitas exiget, vtitor.

Aliud ceratum siue allinamentum.

Ammoniaci, thymiamatis, propolis, mastice, resine, gummi baccarum iuniperi, singulorum equalem mensuram: in pila contundito, deinde his contusis addito vernacule galline stercus, & allinamenti excipito, ligato, vt solent medici. Est aliud quod habet marmoris, testæ, myrrhe, vitri, fuliginis, liquidæ picis, mastice, singulorum partem vnâ: mastice, piperis, resine, sarmentis vitis nigre, singulorum combustam & aridam partem vnâ. Hæc omnia contundito, cribrato: addito galline stercus, & acetum, quod satis sit ad illa excipiendâ, & vt proximè diximus, ligato. Malagma.

MYrrha probe notæ, aloë, vnâ misceantur & terantur: oui vitellus adijciatur ad ea excipiendâ, citè imponantur & ligentur: idque tandiu sinatur, donec à loco affecto resoluatur.

Ad fractum pedem.

MYrrha & thus terantur, oui albo liquore excipiantur, lana alba alligentur ad pedem, dimittatur in caueam & restituetur.

Quæ fracta sanari possint, & quæ insanabilia sint.

Multæ fractæ partes sanantur. Inguem fractum insanabile est: similiter etiam armi.

Quæ

Quæ ad sanitatem peruenire possunt, ad ferulam aut calamum alliganda sunt. Accipiter accommodatè alligatus, in cellam molli fæno substratam, ne vexetur, dimittendus est. Carnes concisæ obijciendæ per duodecim dies: deinde ex cella educendus, & ferula ex fracto loco exoluenda: emplastrum, habens vim molliendi, imponendum, ad laxandos & molliendos nervos. Emplastri compositio recipit spumæ argenti, bituminis Iudaici, pinne, resine arefactæ, cere albe, singulorum libras duas. picis, thuris, aloë, myrrhe, ammoniaci thymiamatis, bdely, colophonie, chalcitidis, singulorum sesquilibram, adipis taurini, succi altheæ, lini seminis, singulorum selibram, oleum chamæmelinum, quantum satis sit. Quæ liquari possunt ex adipe taurino, liquentur. Spuma argenti & succi ex oleo coquantur, adijciantur liquidis, rursusque simul temperata omnia concoquantur: quibus ex igne remotis, conspergatur bitumen: & thus tritum rudicula agitetur, vsquedum refrixerint, & mollita sint, atque ita preparatis, cum necessitas requirer, vtitor.

Ad luxatum pedem.

Volucrum genus alis quidem & pinnis natura ditauit, quibus aërem secare solent: sed nec minorem dedit ipsis vtilitatē & efficaciam, cum eas pedibus ornauit, per quos venantur, hostes suos superant, cibum capeſſunt, quietem ca-

Q 5

piunt. Sed naturæ dotes quid nunc necesse est numerem? Itaque, his omiſſis, de remedio luxatorum dicam. Cum accipitri pes exciderit, aut digitus luxatus ſit, ita curandus eſt, Recremento æris contundito, & diligenter ex aceto terito, locum affectum illinito. Facit idem paruarum cochlearum vnguentum.

Malagma.

Quod recipit caſtorei, raſilis æruginis, folij ſpumæ argenti, ſingulorum ſemunciantium myrrhæ, cere, bituminis, ſingulorum ſextantem. Caſtorium, ſpuma argenti, folium, cõterantur, & tenui cribro incernantur: quæ liquari poſſunt, liquentur & ſubigantur, hiſque affectus locus illinatur, modo prius aqua calida foueatur.

De tumore ſeu ſpongia.

Ignitur à tẽporis acerbitate, ab acerbis niſi quibus hic morbus. Remedium, Pedum tubercula liuentia ſtylo acutiſſimo corrigantur: deinde thus, ſpumam argenti, vitrum Alexandrinum, oui album liquorem, cochleæ ſaliuam limoſam, terito, hiſque pedem linito, deligato: neque ſoluito donec ſanitatẽ receperit, poſt vino calido foueto & perſanabitur.

Ad tumentem pedem.

Cera trientem, adipis gallinacẽ ſextantem, Copobalsami ſufficientes partes, miſceto, cerotum facito, idque pedi imposito.

ſi

Si talus luxatus aut inflammatus ſit.

Sumaturs thus maſculum, vitrum, marmor, ſequa pondera ſingulorum, terantur & leuigentur: adijciatur fel hircinum & oui album imponantur in talum accipitris, & ſcitè ligentur.

Ad inflammationem.

Ricinorum, myrrhæ, acaciæ vt par modus teratur, pilis in puluerem redigatur, inſtillatur acetum, eoque, cum ſtrigmenti craſſitudinem habebit, pes illinatur. Alij ſumunt cochleas paruas, easque vnâ cum teſtis tritas, linteo alligatas, pedi imponent. Sunt qui marmoris, teſtæ, gypſi, ammoniaci, propoleos, ſtercoris gallinæ, ſalis gangrici, reſinæ paria pondera ſimul contrita & ſubacta imponant.

Ad vulneratos neruos.

Ex concertatione interdum lædit neruos accipiter, eiꝰque pes leſus contrahitur. Ita affectus, tepenti oleo fouendus eſt, poſt fomentum laxans emplaſtrum imponendum, ſæpius fomentum applicandum.

Ad fornicationem.

Solent fornicatione laborare accipitres. Eminent ex corpore calloſum quiddam orbiculatum, latam ſedem habens, cuius compunctio ſentitur ſimilis morſui formicæ. Ita curari conuenit, Capriſici radix recens contundenda, eiꝰque ſuccus in fornicationem exprimendus, & ſanitatẽ

tatem recipiet. Vel cedrinus cum acerrimo aceto misceatur & illinatur. Alij verrucariae herbae & ruta viridis singulos manipulos in pila contundunt, hisque affectum locum oblinunt.

Ad clauos.

TEstudinis sanguis cum acerrimo aceto mistus clauis illinatur.

Ad dolorem pedum.

VT homo, ita accipiter pedibus laborare solet, destillatione quadam ex loco superiore in locum inferiorem delabente. Morbi causa proficiscitur ex noxijs humoribus. Hoc medicamentum curandus est, quod habet acaciae, stactae binas sextulas, ammoniaci thymiamatis scrupulos duos aloë Indicae, bulbi scyllacei, glutinis fabrilis, thuris masculi, ellebori Cretensis, singulorum scrupulum, olei acerrimi, quantum satis sit, ammoniacum & thus aceto diluantur, reliqua contundantur & illis adjiciantur. Rursus terantur, in globulos conformentur, ad usum seruentur, & tum aceto dissoluantur. Iam verò poros, qui in pedibus nascuntur, semper sanabimus, si eos aqua frigida fouerimus.

Ad fluxionem, quae decedit in pedes.

PIcem liquidam, aridam lappam in ollam indito, & coquito, inspergito centaurium contusum, ubi subegeris, pedes accipitris linito.

Ad

Ad vngues remedium.

SApe euenit vt accipiter pugnans cum auibus, vnguem aliquem amittat, & maximè cum vngues, quod defixit in hostilem auem, vehementi vi, à pugna recedere conatur, non remittit ipse, ita euictus consumitur potius, & vnguem amittit, viribus non valens illum extrahere, hoc modo curabis, Excisum vnguem oblines ferri recremento quàm minutissimè contrito, cuius puluerem venator semper habeat, oportet. Excisus vnguis inducendus, commodè ligandus pulchrè conglutinabitur, nec ita multò post vi pharmaci per septem dies ligatus diligenter habendus. Quòd si inflammatio oriatur ex dolore, terito testam aritinam nuncupatam, vngito excisum vnguem, commodius feceris, si etiam totum pedem vnxe-
ris, & ita excisum vnguem reduces.

Aliud remedium.

SI accipiter extra radicem fregerit vngues, Saut luxauerit, praesertim maiores, tum in celam includes, cibumque copiosum ei obijcies, vnguemque recenti axungia suilla aut agnina vnges. Si vnguis exutus sit, is illinendus est spuma argenti, & myrrha simul contritis.

Ad flectendum rectum vnguem.

Accipitris facile flectes vngues, si malagma veterinarium imposueris, fomento prius vsus. Malagmatis veterinarij compositio continet

net pinguium ficatorum, vuarum sine acinis, niri
asii, seminis cardamomi, seui taurini, seui suilli, adi-
pis anserini, singulorum vnciam, ammoniaci thy-
miamatis, picis, propoleos, galbani, cerae, opopana-
cis, visci quercini, singulorum quadrantem, arida
contundes & cribrabis, quæ liquari possunt, ari-
dis consperges, & simul omnia subiges, hisque
cum opus erit, utere.

Quomodo accipiter emittendus in perdices:
qui cibus, & quomodo dandus, & quomodo
in manu pascendus, & ut venaticus canis simul
cum accipitre educandus sit, ut consuetudine
inter se cognoscant ut perdices infidiis expo-
nendi & captandi sint: ut ex malis accipitri-
bus, boni fiant: ut in phasianos & anates acci-
piter sit emittendus.

Postquam accipiter assuetus est obedire au-
cupis voci, vocemque eius exacte cognoscit
& solo edito sibilo, statim ad manum aduolat, ci-
būque monstratum capeſcit, & iam aptus est ad
aucupii: pridie quā exeat ad venationē, dan-
da opera est, ut recēti carne caprina, aut ouilla, aut
suilla, munda & minimè nervosa, neque pingui pa-
ſcatur: sed ita ut ne ad plenā satietatem, sed duntaxat
ad dimidiā pascatur. Si huiusmodi carnis re-
cētis facultas nō sit, cibus ei parandus ex frigida
carne: sed hæc ita accommodanda, ut recens esse vi-
deatur. Cum tempus frigidū est, caro, quā daturus
es à sordibus purganda, & in aquā tepidam impo-
nenda

nenda, vsq; dum illa tepescat, deinde extrahatur
& accipitri obijciatur. Si aqua tepens nō inuenia-
tur, igni calefacienda est digitis ipsa subigenda, &
tandem versanda, dum incalefacta sit & exicca-
ta, & ita cibatus ei obijciatur: post si facultas
nō sit neque tepentis aquæ, neque ignis, mundo
lintheo aut panno cibus tegendus & tuis axillis
imponendus: sed cauendum ne escæ tegmentum
carnem tuam attingat, sed vestis interposita sit,
ne humanum odorem recipiens, perdat suam vim
& animantem lædat: ita incalefacta edenda præ-
beatur. Cum hoc modo ipsum paueris, in loco so-
lito collocandus, ubi maneat vsque ad horam no-
nam, aut decimam: tum sinistra manu capien-
dus, sursum deorsumque circumferendus, leni ma-
nuum contrectatione, & verborum blanditijs de-
mulcendus, consueta in sede à vespere ad dilucu-
lum matutinum reponendus: ubi surrexeris, rur-
sus manu gestandus, atque admouendus luci, si-
ue ea sit ex candela, siue ex lucerna, siue ex fa-
ce, modo ne ad ipsum fumus aspires, idemque sua-
ui manuum contrectatione palpandus, ut ex con-
suetudine ad te mansuescat, & te diligat. Man-
suetus enim redditur, manu gestatus, & blandi-
tjs attréctatus. Utile etiam est, ut ipsi canis ve-
naticus adsit, siue cum pascitur, siue cum huc il-
luc gestatur, ut uterque ad alterum assuescat,
ut tempore opportuno canem suum adiutorem
videat

videat, neque illum, ut hostem, refugiat. Vbi illucere cœperit, ad aucupium exeatur, capiatur locus non omnino planus, sed riuum quendam habeat, & perfugia non continua, sed sufficienti interuallo inter se distantia, neque ascensus, & rursus descensus habeat, qui alteris riuus æquantur. Nam ea auxilium & effugium præstant aui-
bus, quas accipiter insequitur. Accipitri aucupanti sursum versus ad colles volatus continuatus ad inferiora loca, molestiæ laborem auget, & metum affert, ipsumque segnem reddit ad persequendam prædam, venatoremque inanem declarat. Locus capiendus, ubi auceps in terra sedeat, ne videatur à perdicibus: illorum attendendus cantus. Solent manè canere contenta voce, quam sequatur oportet, & quoad fieri poterit, propè accedat canens suauiter ea, ea, ea. Hæc enim vox perdicem persuadere potest, ut & capita demittant & quiescant, & multò magis, si suauiter canentem videant. Ille verò suauiter canens auceps, cum proximè ad ipsos accesserit, assiduus his vocibus suauiter utatur ea, ea, ea: detque operam, ut cubile perdicum prætereat, ne negotium inueniendi perdicem præbeat venatoribus. Itaque cum is, qui perdicum cubilia scrutatur, iussa fecit, & auceps simul cum altero, venaticos canes ligatos tenet, & intellexit ut perdicem non se commouent, tum circumspectat utrinque locum aptum ad

ad tegendum subsidium, illucque venandi auxilia-
tores collocet & iubeat sensim aucupem incedere, & uti diligenter vocibus consuetis, & sibilis, & virgis venatricibus pulsare obuios ramos terram, herbas, & si quid aliud inuentum sit obuium, & quò virga non attingit, iacere lapides, aut cespites, ut assiduo strepitu perdices moueantur. Tu verò qui fers accipitrem, procul in loco eminenti stans, expecta, ut perdices excitentur, atque ubi audiueris venantium hanc vocem, speculari tum, si accipiter ad perdicum volatum properare cupiat, ne ipsum soluas, sed paulum auersus, tanquam si perdices non videres illum sustineto, donec perdicem ante accipitrem prætereant, quos cum ipsi bene demonstraueris, extensa manu ipsum scite emit-
tito, adulans exhortans, ut forti animo sit, & tantum voce contendens, quantum accipiter distat, & simul insequi festina: ita fiet, ut accipitri audacia addatur, & studium ad insequendum, ut auribus percipiens vocem consuetam & cognitam, confirmetur, ut non horreat aquilarum impetum. Quod si perdicem non prospexerit, & tamen ad vocem venatorum emissus fuerit à venatione aberrans, affligetur & segnis reddetur in reliquum tempus. & hæc quidem de ratione emittendi accipitris. Iam verò ubi accipiter prædam ceperit, suspensio pede cum blanditijs ad ipsum accede, utere voce consueta oi, oi, oi, & suauiter palrans altera

manu captum teneto, altera caudam manus per-
mulsione adequato, & finito ipsum ex aucupio sa-
tiari, quem post cibum leniter, consueta in sede col-
locatum, ne neglexeris: sed per diem & noctem
quingies ipsum agitas & carnes capere fines.
Hoc enim pacto cibum concoques in ingluvie &
sanus erit. Sin ipsum neglexeris, & non ipsum
quingies motitaueris, ut dictū est, cibus relictus
in ingluvie, acefct, & non multo post ledet ani-
mantem, & quod cibum non cōcoxerit, & quod
non concocta, foetida facta acerbè fert accipiter. Si
igitur crudus sit, sumito ipsum bene manē, gestato
manu, circumferto vsque ad secundam horam.
Animaduerte ubi excrementum reddidit: deinde
ipsum ad cibum inuitato: sed tantū gustare fini-
to. Postero die ad aucupandum cum ipso proficisce-
re, faciens quæ tibi demonstravi. Venatoribus au-
tem rursus inuestigantibus, si perdices exciten-
tur, oportet te ex longinquo interuallo post perdi-
cem emittere accipitrem: ita enim emissus non
disperget perdices, sed congregatos in vnum lo-
cum obsidebit: tu verò eos vrgebis, & instabis cla-
more & sibilis, ac lapidibus cum vsus patietur.
Vrgente igitur necessitate continget vnum, aut
aliquot horum euolare ex perfugio. Itaque ex his
satis aucupij accipitri suppetere, & ulterius pro-
cedere non oportet. Sed perdici ab accipitre ca-
pæ gulam & caput diffecare conuenit, tum si-
nes

nes accipitrem vnguibus & ore fortiter perdi-
cem carpere: neque ipsum caput, ubi accipiter in-
uaserit, nimium obtende, quò fortius prædam im-
petere possit. incumbit enim fortiter in perdicem
vnguibus, ipsumque non facile dimittit: tu verò
dextram laxato, sed vsque eò duntaxat, ne caput
comedat perdici, nisi ipsum solus corripiat vn-
guibus. Interea dum ille in capite laniando occu-
patur, perdicem clanculum furator, eundemque
in peram abdit. Sed danda opera, ut cum capi-
tis carnem & cerebrum comederit, scitè ex il-
lius vnguibus ossa detrahantur, ac postea aggre-
dere secundam venationem, quæ laboriosior erit,
si volantes perdices aucupere, quàm si insectatio-
ne pressi perdices, latibulum subeant: tum enim
accipiter superuolat, aut prope sedet, tum te opor-
tet venaticum canem appellare, & solitis blandi-
tijs exhortari: quem si intellexeris festinare fre-
quenter & ingemiscere, & caudam mouere, sci-
to illic esse quasitam prædam. Itaque vide quan-
do perdix excitabitur, & simul ut excitatus
erit, vociferator, ouli la lei laptry. Hæ enim vo-
ces accipitrem promptum & fortem faciunt.
Quod si locus, ubi accipiter sedet, non est aptus,
reuocabis accipitrem, & recipies sinistra manu:
tum eum, qui canem pedissequum habet, oportet
peruestigare: & cum videbis ex horum signis
perdicum excitationem, vociferare, vocem illam

attende. Accipiter autem audiens hanc frequen-
tem vocem, volatum attendit perdicis, & prom-
ptus est ad ipsum insectandum. Quod si accipiter
prospexerit prædam, & ad ipsam quidem inse-
quendam promptus fuerit, sed gestatorem suum
non inuenerit vigilantem: Et si semel, aut bis vola-
re vetetur immemor & segnior in reliquis ven-
tiones efficitur. Quod si diligenter emittitur, per-
dicem capit vnum, aut alterum, aut plures facile,
ac vbi labor multus non est, vsque ad sextum aut
octauum perdicem mitti potest. Quod si difficul-
tas aliqua inciderit, duos aut tres capiet tribus
emissionibus, & id quidem multo cum labore. Pre-
terea omnino emittendus non est. nam & mole-
stia afficitur & valde esurit: & si prompto qui-
dē animo ē manu abierit, non tamē venabitur: sed
vt timidus miles, arbori cuius in insidebit, se ipsum
occultans, neque in manum, ad cibum vocatus, ve-
nire volet, captus obliuione & venatoris & ve-
nationis. Si hoc vsu venerit, vel propter difficul-
tatem loci, vel propter longum spatium, vel quia
accipiter non esuriat, subire oportet locum vbi de-
litescunt perdices, & venaticum canem appella-
to, vt mos est: & si tibi est perdix occultus, aut vi-
uus, aut mortuus, obijce eum accipitri. Si huius nō
sit facultas, gallinæ pullum, vel columbam latēter
obijcito accipitri, & vociferare solitam vocem
illā ou la la la la. Accipitrē reuersum bene pasce,
noli

noli festinare, ne alio tempore inanis redeas à ve-
natione, & eò magis, quod si sepe hoc accipitri ac-
ciderit, omnino obliuiscetur venationis: itaq; quan-
tum festinas, tantum tu & accipiter opere per-
dis: nam sic inutilis efficitur, nisi rursus illum ra-
tione correxeris. Nonnulli aucupij imperiti dicunt,
Accipitri animum promptum restitutum iri, si
cibo abstineat. Habet hoc fortasse rationem: sed
cum pinguis est accipiter, & non aptus ad venan-
dum, aut qui idoneus est ad venandum, & qui nō
refugit à venando, sed iam reformidat ingredi in
latibulum, quo minus capiat illinc perdicem quem
insequitur, cum proijcies satis longo spatio alte-
rum perdicem, vt videatur is esse, quem insecta-
tur: accipies autem hunc, tanquam iam venatus
sit, & vltterius esse iubebis: deinde venantem ca-
nem in locum, quo perdices abditi sunt, immittito,
ipsūque indicare prædā iubeto, vocibusque cele-
ribus vtitor, & quibus ad exactam inuestigatio-
nem canes excitantur, quod perdix, propter me-
tum, in virgultum & dumetum fugerit, prius fa-
sianos aucupentur accipitres, deinde perdices, vt
ex his gustantes accipitres finem habeant laboris.
Vociferationibus vtendum est in peruestigandis
fasiānis, strepitus & sibili non parui fiant. Nam
voces audiens fasiānus exiles, & quietas suis pe-
dibus elabatur & non capitur, nisi canis ipsum
comprehendat: at strepitus & sibili editi circum

virgulta, ubi delitescit, metum illi adferunt, ut
eulet ex latibulo. Itaque si propè cum accipitre
auceps sit, non multo labore utetur: emittet verò
accipitrem vnà cum volatu fasiani, ut vel ipsum
quàm mox capiat vel non procul effugiat. Sit tibi
proposita specula ad accipitrem adiuvandum. nam
oportet ipsum emitti ex editioribus locis. Magnū
enim momentum adfert ad aucupandum ex altis
locis speculatio. Hæc enim accipitris generosi
stendet probitatem, & minus generosum non pa-
rum fortem declarabit. Dicam etiam ut aucupan-
da sint anates, cum cognosces accipitrem debilio-
rem factum, & non amplius satis virium habere
ad insequendos perdices, tum demum ipsum exer-
ce ad anates in hunc modum. Feres ipsum in fini-
stra, ut mos est, appendes ad femur dextrū æreum
cymbalum quod percuties cum erit opus: sumes
anatem cicurem, quæ similiter clangit ut feres
anates, pones illam in loco declivi, feres prope ac-
cipitrem, & signo dato ex percusso cymbalo, por-
rigatur in altum anas ab eo, qui ipsam tenet: tu ve-
ro accipitrem emittes, & facile ipsam capiet, &
que satiabitur. Eadem ratio seruanda in anatibus
feris, quæ cum desident in locis depressis & ne-
morosis, demittendus accipiter est ad terram vsq;
ne videatur ab anatibus, sensimque propè acce-
dendum, denique repentino strepitu edito ex cym-
balo, & solita voce, clanda opera, ut anates exci-
tentur

tentur: earum vna capta ab accipitre degustanda
est, ut in reliquas efficiatur aptior. Est etiam alia
aucupandarum anatum ratio, cum non in lacu se-
dent, sed in aquatili loco non procul sedentes acci-
piter viderit, statim cupit ipsas insectari: is, qui
eum tenet, ulterius procedat, ne accipitrem ana-
tes videant & vertantur in fugam: & cum ipsis,
quoad fieri poterit, appropinquauerit, accipitrem
ipsis demonstret, strepituque cymbali ipsas
excitet, in easque accipitrem immit-
tat: accipiter proficiscens
in anates, erit sine
tintinabulo.

R 4

DEMETRII CON-
stantinopolitani, de cura
& medicina acci-
pitrum,

LIBER SECVNDVS,

PETRO GILLIO INTERPRETE.

Ad difficultatem spirandi.

EOLII, costi, myrrhæ masculæ, spi-
cæ Indicæ, cepheos, theriacæ, caryo-
philli, sandarachæ, pirethri, olei, gal-
bani, mastichæ, singulorum vncia:
vino veteri madescat: post contusa,
detur accipitri, & sanabitur. Aut si illorum non
sit facultas, lentis tritæ drachmam, mellis libram,
olei Hispanici ligulas quinque, vini veteris, quod
satis sit, apij radicem, Corianum instar ligularum
quinque, prassi radicis siliquas binas, baccarij lau-
ri siliquas quinque: vnâ contundito, ac quotidie
offas quinque præbeto ex carnibus.

Ad difficultatem spirandi optimū remedium.

Cum accipiter ab ipso pectore stertit, & so-
num elidit: ita ipsum curabis, Polytrichum,
qua

quæ nascitur ad fontes, aut aquæ ductus, elotam su-
mito instar binarum siliquarum, & lactis asini-
ni, medullæ ceruinæ, singulorum ligulas treis, bury-
ri ligulam: vini veteris & boni ligulas treis, olei
Hispanici ligulas duas, oui liquoris albi, quantum
satis sit: vnâ misceto omnia & conterito cum car-
ne caprina inferuefacta: prius tamen quàm medi-
camentum hoc dederis, accipitrem in balneum ge-
stato, cum eius pectus strepit.

Ad difficultatem spirandi & spongiam.

Cum videbis accipitrem non sine vi reddentem
excrementa, scito illum vel spongiam
habere, vel difficultatem spirandi, hoc sanabis re-
medio, quod continet galbani, spicæ albæ Africæ,
coriandri radicis, singulos obolos, pediculariæ, eru-
ginis rasæ, cypheos, sideritis, singulorum siliquas bi-
nas. Hæc omnia simul misceantur: ex his quinque
offæ dentur accipitri.

Ad difficultatem spirandi remedium.

Quod recipit spicæ Arcadicæ, cocci, costi,
spicæ Indicæ, argalici viridis, croci, cy-
pheos singulorum vnciam. Hæc omnia inspergatur
& macerentur vino veteri: aut, si hæc omnia non
habet, idem facies, si lentem & rutam in pulue-
rem redegeris, & miscueris cum oleo Hispanico,
ipsique dederis comedenda.

Aliud remedium.

Mastichæ, absinthij, euphorbij, mellis, lasce-
R 5

vis singulorum vncia, betonica semuncia, olei rosacei libra, cumini vncie binæ. omnia misceantur contundatur, hisq; caro conspersa detur accipitri.

Ad omne genus difficultatis spirandi.

Radicis argalica, butyri, singulas vncias, aloë exiguum, cōtundito, leuigato, præbeto primo die tres offas, secundo die quinque, tertio septem: quarto cibus detur suilla caro, ne exeat ex cauea, sed illic clausus teneatur sexdecim dies, ita, ut cum illinc exhibit, ne sit pinguis.

Aliud remedium, quod Gregorius composuit.

Quod continet euphorbii, piperis, thuris masculi, costi, spicæ Indicæ, croci, caryophylli, nardi spicata, radicis iunci, aloë in formam iccoris concretæ, pediculariæ, betonicæ, singulorum vnciam, medullæ ceruinæ, butyri pontici, balsami mellis, cumini, olei Hispanici singulorum selibram.

Aliud.

Succus pomi Cydonii, aut citrii cū melle veteris mistus præbeatur accipitri ex suilla carne lixa.

Ad difficultatem spirandi pituitosam.

Difficultatem spirandi, quæ proficiscitur ex pituita, cognosces accipitrē laborare, cum oscitatur & vomit: ita curabis, Liquidam picem mundam in treis globulos redactam ex melle dabis deuorandam, ad solēque ipsum ligatū habeto, usque dum mel euomuerit, deinde manu gestabis

bis, columbino pullo elixō, aut mure pontico passces, idque per triduum facies.

Aliud.

Cynoxestam ex oleo, aut vino bono cōtundito, præbeto ex ipso quotidie globulos quinque in mediam carnem abditos. Hoc facito per triduum: interea columbina carne ipsum alito & sanabitur. aut ipsi dabis offas treis primo die: secundo quinque, tertio septē: & per hoc triduum subrumi catuli caci carnes elixas dabis, aut tragacanthæ vnciam: spicæ Indicæ semunciam, aut cinamomi vnciam, amonij semunciam: mellis depumati quantum satis sit: unā commiscebis & subiges, ex carne dabis per triduum.

Ad difficultatem spirandi ex capite manantem.

Si difficultas spirandi ex capite proficiscitur ita cognosces. Accipitris oculi tument, ex petore respirat. Hoc remedio curabis, quod continet semen caprifici, mellis paulum, vinum vetus, misceantur, simul contundantur, naribus infundantur per triduum: deinde dabis edendum catulum subrumum.

Aliud.

Lac asinæ, oleū rosaceū, modō sit plus lactis quàm olei rosacei, in ahenū nouū iudito, calefacito, ac ex his tepentibus confectas offas treis, quotidie dabis per triduum & ad sanitatē perduces.

Ad

Ad difficultatem spirandi manantem ex interioribus partibus.

Cum videbis accipitrem frequenter respirare osque hircere, ita curabis. Arsenici scissi scrupulos duos, aloës in formam iocinoris concretæ, myrrhæ, sandarachæ, pulueris absynthij æquales scrupulos: calcis viuæ drachmas treis, conterito calcem viuam, in cacabum nouum restinguendam tradito, ex hisque commistis & contusis globulos septem facito, quorum singuli sint pondere vnius siliquæ, quotidie dabis accipitri treis pilulas per triduum, ac post treis horas, quàm pilulas dederis, vsque illum gestabis, donec ipsas pilulas reiecerit. Potes item aliud facere ex puluere ceramarino, qui recipit, sex dactylos, priusquàm voces accipitrem, ipsum tegito, ipsumque puluerem conspersum veteri vino eius faucibus inferes, tumque carnibus suillis, vino veteri dilutus eum nutries. Sunt qui cuminum montanum & argalicum misceant cum vino, & dent ex cibo quotidie globulos treis per triduum, & ita excrementa reddat, & persanetur.

Ad eum qui ex pectore strepit.

Thuris masculi, sulphuris parem modum, cum mellis & vini æquali mensura, misceto & conterito, cum suilla carne, dato accipitri comedere & sanabitur.

Ad vulnera tineolarum.

Cum

Cum videbis accipitris ventrem & collum glabrescere, scito illum tineolas habere, ipsi dabis butyri ligulam, medullæ ceruinæ siliquas treis, myrrhæ siliquam, mel quantum satis sit. Hæc miscabis, subiges, dabis quotidie globulos septem ex hircina carne, dabis per quinque dies: ad vltimum globulum dabis fel cum lacryma ceruina & bitumine Iudaico, quantum capit tui gladij mucro, idque in carnem suillam elixam inferes, aut ex synopide treis globulos dabis, aut fel bouis, & fel cerui, & bitumen Iudaicum, mista cum carne, edenda præbebis accipitri.

Ad choleram.

Si cholera infestetur, signa hæc sunt, Liquorẽ viridem euomit. ita purgabis, Betonicæ sextulam, apianæ radice siliquam, mellis ligulam, atramenti sepiæ ligulam, vini probi quantum satis sit: unã contundes, & cum videbis ipsum bilem euomentem, tum hac cõpositione sparsas offas septem primo die dabis, secundo quinque, tertio treis.

Ad exiccandam pituitam.

Coccum gnidium purgatum contundito & subigito, vsque dum in butyri lentorem reductum sit, ex quo globulos quinque cõficies, quos melle sparsos dabis ex carne qualibet: quos ubi accipiter sumpserit, ad solem exponatur, statimque reddet omnem bilem & pituitam: deinde septem pilulas cocci gnidij, & granum piperis simul contundes

tundes, & in offas conformabis ac accipitri dabis.

Ad stertentem & recinentem ex pectore.

Si accipiter ex pectore infestetur, ut voces elisas mittat, ita cognosces, Videbis caput aggrauatum, oculos coniucentes. hoc remedium adhibebis, quod continet ceruinæ medullæ magnitudinē auelanæ, sandaracæ siliquam, baccas lauri binas, olei Hispanici ligulas duas, mellis boni ligulā, oui vitellum, vini veteris ligulam: Simul miscebis in poculum, ex quo bibere solet, tum per quinque dies in carnes, quas edit accipiter, inferes.

Aliud.

Semen raphani, piper cum absinthio trita in seius cibum indito. Vel garum & mel mista & in subrumi catuli carnes insita ipsi dabis. Quod si cibū attingere nolit, etiā inuito ei dabis, donec recipiat sanitatē. Cum carnes accipiter cum labore euomit, scito illū ex pectore laborare: Hoc remedio curabis, quod recipit vitellū oui, olei Hispanici, quātum satis sit, vini veteris tantūdem. Hæc omnia terito, ex carne præbeto accipitri comedenda offasq; hoc medicamēto cōspersas ipsū capere nō tē cogito: insuper ferri ramentū in carnes inferito.

Aliud remedium.

Medullam cum carne pulli gallinacei dabis edendam, aut axungiam suillam inferuefactam: ipsum in mensa vel in grabato collocabis, ubi sit silentium & quies.

Aliud

Aliud.

Euphorbij, costis, spicæ indicæ sideritis, croci, ricini, masticæ, pyrethri, laseris, myrrhæ, argolici, thuris masculi, piperis, vuae taminiæ granorum septem, sandaracæ, buryri, oui liquoris albi, gari & mellis, vini boni, olei rosacei, ferri ramenti paria pondera: misceantur, terantur diligenter: fiant offæ ex carne suilla, in quam mediam abdes medicamentum, atque ita tectum, dabis accipitri deuorandum.

Aliud remedium.

Cum accipiter pectore infestatur, comprehendito hircum, eius auriculam scindito, sanguinemque defluentem excipito, eūque inferuefactum, in accipitris fauces infundito. Vel erucam, terræ puluerem, mel simul contrita, cum cibo mista accipitri obijcito. Vel radicem synapis & rapæ, equali pondere mista, & trita ex cibo: aut cum lacte, aut cum oleo Hispanico mista dabis. Vel nasturtium mistum cum melle & vino & carne suilla, accipitri dabis comedenda.

Ad spongiā.

Si accipiter spongiā habeat, ita cognosces, Cum videbis, præter consuetudinem, illum bibere, & crebra febre affligi, multum se seditare, non discedere ex manu, neque ex pertica, ita ipsum ad sanitatem perduces, Ferri ramentum, quantum gladij cuspsis capit, tantum in offam conijcies: deinde setas

setas suillas quinque digitis concisas desiges in carnem, subiges cum ramento ferri, & ita septem offas dabis ex carne qualibet, idque facies per triduum. Cum videbis accipitris sterco croceo colore, scito spongiam eius scissam esse, quam ita curabis. Dabis ipsi ricini puluerem, ossa palmarum combures, in puluerem rediges, mel quantum satis sit: hec omnia miscebis, & dabis accipitri ex carne pulli columbini, aut gallinacei quotidie offas quinque, in quarum singulas prædictum puluerem immiscebis, quantum tui gladii capit cuspis id facies per quinque dies & sanabitur.

Ad clauos.

Cum accipiter stirpe, aut surculis confixus est, ita cognosces, in pedibus papulae acute eminent. Remedio sunt myrrhæ vncia mastiches pyrethri, scamonie nuncupate, galastidis, singulorum semuncia: seminis anethi siliquæ tres, baccarum lauri siliquæ quinque, vnâ contundantur, cribrentur, addantur resinæ albæ libra: olei rosacei sex libra, suillæ axungie vncia tres, cere citrinæ semuncia: simul hæc misceantur, injiciantur in ahenum nouum, succensis ignibus ferueant, usque dum medicamenta dissoluta sint: deinde ab igne remoueantur, vt remaneant tepida, & ita purgabis accipitrē, cum lacte ex sarmentis facta, quam calefacies, quantum manus tua calidam patietur, ipsam haustam super clauos impones, vt ipsius pedes

pedes calefiant. Carnibus elixis ipsum nutries, donec expurgatus sit.

Ad febrem.

Febricula laborare accipiter deprehenditur, cum pustulas habet in ore similes filgini: ita ipsum sanum facies, Mellis ligulam, crocum, quantum duò digiti capiunt, vini antiqui, olei rosacei, singulorum cochlearum vnum, miscebis, & accipitri dabis ex hircina carne, in quam inseres hanc compositionem, pustulas tamen prius acicula compunges. Sunt, qui os accipitris per triduum confricent digito, & ita sanum faciāt. Vel betonicam tunfam & melli mistam accipitri dent. Betonica quadraginta morbos curat. Alij florem mali coto nei cum melle mistum ex carne feruefacta dent accipitri. Nonnulli euphorbii, costi, singulorum siliquas duas, Caryophylli grana quinque, croci semunciam, scorie ferri siliquam, olei rosacei, vini boni, mellis singulorum ligulas binas, piperis grana septem, vnâ contundunt & miscent: his ex carne qualibet datis alunt accipitrem quinque dies. Vel rosam cum oleo Hispanico, & melle, & vino bono commistam contundunt, ex eoque pascunt accipitrem.

Remedium.

Cum videbis accipitrem carnes minutatim dilanantē et oscitantē, passerēs domesticos viuentes, scissos, melle conspersos edendos dabis.

Ad vlcus.

SI accipiter habet vlcus, ita ipsum curabis. Visi sextario & aqua potabili calefactis, fovebis accipitrem, atque hoc emplastrum adhibeas, quod recipit masticha, aluminis scissilis, resinae albae, singulorum vnciam, mel quod satis sit ad illa excipienda, vna misceto, ex hisque emplastrum facito, vlcera tandiu inunges, donec expurgata sint. Carnes edat quaslibet feruefactas, duntaxat a bubulo abstineat, ramentum ferri excidens ex incude terito, cribrato, & ex carne suilla dato accipitri.

Ad tumorem nuncupatum coelem.

Tumore nuncupato coele laborantem accipitrem, ita curabis, Herbae appellatae gallatae, Corianni radicis singularum siliquas treis, piperis grana septem, radicem apij, & prassi singulorum siliquam, oleum rosaceum, & mel bonum pari mensura: dabis accipitri, & ad sanitatem perueniet.

Remedium accipitris lente comedentis.

SI accipitrem videas lente edentem, & cibum in faucibus restituentem, scito ipsum afflictum esse ex labore laterum: ita ipsum sanabis, Scitinis apij, croci, nasturtij, euphorbij, singulorum siliquam, costi, medullae cerninae, vini boni corianni, cumini siliquas binas, vna conterito, ex eoque medicamentum facito, accipitrique praebeo ex carne qualibet.

Ad

Ad tineas seu lumbricos.

Accipitrem tineis vexari cognoscas ex eo, quod caudam frequenter motet. Liquida picem mundam, oleum Hispanicum, mel miscbis vna per triduum: dabis accipitri ex carne: quod si amplius feceris magis adiunabis. Alij rutam ex oleo Hispanico coquunt, eoque accipitris cibum conspergunt & curant: vel coriannum cum oleo contundunt, eoque carnem sparsam dant accipitri. Aut escam accipitris respergit. Vel allium, pulegium, erucam vna contundunt, hisque ipsas tineas combustas ex carne suilla per triduum dant accipitri, aut ceruinam medullam simul cum carne inferuefacta tribus diebus dant, & sanitatem restituunt.

Ad fancium pustulas crebris tumoribus exasperatas.

Necis oleo veteri & butyro simul mistis, accipitris palatum fricabis, aut ipsae illius cibum consperges: aut betae radice, & sinapi contundes & subiges & ipsae nares & palatum illines: itaque omnem capitis dolorem discuties.

Ad suppressum aluum.

Crebro anulum perticae admouet, excrementa reddit nigra: hoc remedio curabis, quod continet aloae in modum iecinoris coegete sextula. tea phis asiana siliqua, mel quantum satis sit, haec misceto

dato accipitri ex carne bubula quotidie septē of-
fas, in quas tantum ex medicamento hoc insper-
ges, quātum capit cuspis gladij. Cū vociferatur,
interea dum excrementa reddit, ipsius autem ocu-
li lacrymantur, ita illum curabis, Per tridū pul-
los gallinaceos inferuefactos ipsi dabis, & alium
deiciet: vel mures ponticos viuos cum pilis ipsi
dabis: vel melle desumato conspersam carnem
vel muscatam in aqua mulsā conteres, carnique
insperges, vel aloem in modum iecinoris concre-
tam dabis. Sunt qui cerui medullam, butyrum
oleum nouum, betæ radicem coquant, eorūque
decocto addāt argaliscum, hyoscyamum, polythri-
um, oleum rosaceum, eāque in offas redacta dant
accipitri. Vel radices sinapis & Caryophylli cum
ouillo lacte, aut oleo hyssanico, mistas & tustas
ex carne suilla dent, aut succum Cynoscheti: polli-
nem piperis, apij semen: melle conspersa ex carne
suilla præbeant.

Ad calculos & difficultatem vrinandi.

non temere
adhibenda fides.

Accipitrem calculis, & difficultatē vrinan-
di torqueri ita cognosces, non excrementa
reddit, nisi exigua & cum gemitu, & idipsum
quod reddit, durum est sicut lapis. Raphanum ra-
dito, & conspergito sale, in ahenum nouum inijci-
to, lento igne dissolui finito eius decocto suillam
carnem conspergito, post in peluim aque plenam
ipsum indito, illicque totum diem maneat, facito.
Et

Et quoniam febris tenetur, quantum bibere velit,
finito: quo enim plus bibit, eo magis sanabitur. Vel
lentem conterito cum oleo rosaceo, & melle misce-
to, hisque carnem aspersam dato accipitri. Vel
olerum radices, & sinapis folia contundito cum
resina terebintina, in aquam misceto, & ubi tri-
ueris cum decocto raphani, ut dictum est, eo carnē
conspergam dato accipitri: Vel herbam chysteriam
cum oui albo liquore, & melle & exiguō sale
commistam illius faucibus infundes. Vel treis alij
partes coquito cum semine herbe nuncupate me-
sicale, terito, calefacito, dato accipitri, vel carnem
bubulam melle sparsam ipsi dabis.

Ad albugines ictusque oculorum.

Si accipiter in oculo albuginem habeat, frequen-
ti aqua frigida oculum foueto: deinde allium
Cappadocum: fabam cum sale subigito, hisque ocu-
lum linito. Hoc ieiunus facito, donec expurgatus
sit. Vel salem Cappadocum, & ossa sepis subigi-
to: illinito oculum. Curatur etiam hoc modo, Ebu-
lum contundito, eiusque succum pinna in oculum
instillato, per triduum & per sanabitur. Alij ex
corylo corticem detrahunt, purgant, in vino con-
tundunt, in oculum exprimunt per triduum & sa-
nant. Sunt qui lac muliebre in oculum instillant,
& purgant. Alij scorpios in fictilem testam no-
uam coniectos usque torrefaciunt, dum redacti
sint in puluerem, quem in oculum inijciunt & ex-

purgant. Hoc faciunt, si est albugo: sin oculus ictus sit, crebram aquam frigidam instillant & betonica contuse, succum in oculum exprimunt & curant. Alij salem Cappadocum & Ponticum conterunt, oculo inspirant: vel sale communi, in puluerem redactos, illinunt. Quidam aīxoon, quam vocant amaranthon, tritum inspergunt.

Ad catarractas oculorum.

Accipitri catarractam habēti medebere hoc remedio, quod habet mel non infectum furmo, fel vulturis, terantur, pinna illinantur oculis & sani fient. Quod si oculorum dolor à capite proficiscitur, cognosces. Oculi conuiuent, nares liquore redundant. Hoc medicamento sanabis. Galbani puluerem & lac asina mista cum cibo dabis: vinum vetus, laser, contusum miscebis, hisque nares fricabis & oculos ex vino, & oui albo liquore commistis inunges: sed quoad sanum sit, tandiu ne ipsum foras perferas.

Ad morbum accipitris.

Si morbo tenetur accipiter, cognosces, Lento serigit se, tristi aspectu est, afflictus sedet. Hunc hoc remedio sanabis, Semen raphani, absinthium Ponticum conteres: eorum puluerem pinna accipitris naribus infundes & sanabis. Vel beta radicem agrestem, aut hortensem purgatam ex aceto contundes, succum, linteo expressum, naribus injicies.

Ad

Ad dolorem capitis.

Radicis agrestis, malue mature, contundantur, in acetum acerrimum adijciantur: alternis diebus in nares & palatum injiciantur, & nunquam ex capite laborabit. Vel rutam sylvestrem cum oleo Hispanico in sartagine coquito: donec rubescat: tum ex igne remoueto, & cum refrixerit, in vitreum poculum indito, eoque carnem illitam, dabis accipitri edendam.

Ad fluxionem capitis.

Accipitrem fluxionibus laborātem, ita curabis. Aloē in iecinoris modum concretam, non multum contundes, in carnem abdes, atque ita per septem dies ales, & ad sanitatem perduces. Vel balsamū, picem, cedrū, semina eruce & rute, acetū simul cōteres, hisq; caput accipitris oblines.

Ad oculum morbum.

Accipitris interiora agrotare ex nimio frigore cognosces, cum excrementa reddit crocea aut cruenta, alas autē habet remissas & laxas, capitis horrentes plumas: ita curabis. Suillam carnem butyro oblitam accipitri dabis, caprinam carnem salsam & panē bene coctum, infriatū in lac addes, accipitriq; dabis. Hoc tandiu facito, dū sterus purū reddat, & corpus confirmatū videas, à frigore absteineat. Vel succum cydonij, aut citrij pomi miscebis cum vino veteri, aut melle, eoque carnem oblitam accipitri dabis.

S 4

Ad pituitam siccam.

Accipitrē pituita arida laborare cognosces, cum videbis oscitantem, liquoremque per nares non emittentem. Hoc remedium ei auxiliabitur, Vnde taminie, piperis grana septem, folij, quantum duo digiti capere possunt. Caryophylli grana quinque, nardi spicatae siliquam: diligenter vnā contundito, & postquam vino veteri illius palatum elueris, ex hoc medicamēto capito quantum duo digiti capere possunt, eoque palatu ipsius fricato: deinde in sole illum collocato: ad horam octauam esca ei praebeatur hircina caro & sanabitur. Vel mel Atticum, semen hyoscyami, butyrum subigito, hisque palatum fricato, & pinna nares illius inungito. Alij ipsum ita curāt, Alliu cum vino veteri contusum naribus infundunt. Alij cupressi grana septem: semen caprifici, brassicam conterunt vnā, & naribus infundunt per triduum, ac sepe piper adijciunt.

Ad pituitam mollem, quae liquida per nares defertur.

Cum accipitrem oscitantem videbis, & naribus liquorem eijcientem, scito eum molli pituita laborare: ita curabis, Liquidam picem in eius os infundes: quam cum deuorauerit, acetum acerrimum per nares inijcies, aut garum bonum: palatum melle fricabis, atque illum in sole collocabis. Quod si diu permaneat haec egritudo, sanda-

rach

racham cum aceto acri conteres, eoque palatum illines. Alij ita illum curāt, Piperis, cam. leontis, singulorum scrupulum, costi sesquifistulam, commiscet, terunt, hisque palatum confricant, & naribus infundunt.

Ad grauedinem.

Accipitrem grauedine laborare cognosces, cum videbis ipsum per nares liquorem, & per oculos spumam emittere. Hunc ita curabis, Piperis, pediculariae, singulorum grana quinque, spicam, allium vnum, liquidam picem, mundam, quantam vno digito capere potes: contundito vnā, sumito quantum gladij cusps capit: oleo & balsamo palatum accipitris d. frica, illumque in sole collocato ad septimam horam, ipsumque pascito carne qualibet.

Ad pituitam occultam.

Cum caput intumescit, & frequenter oscitatur, & lentè reddit excrementa, scito illum pituita latenti laborare ita curabis, Seminis agrestis, rutae scrupulum, piperis, pyr. thri, singulorum scrupulum, pediculariae grana viginti folij, costi singulos scrupulos: vnā contundito, palatum ipsius fricato.

Ad pituitam spiritum elidentem.

Accipitrem, pituita fauces stringentem, laborare cognosces, cum guttur accipitris intumescit ex humoribus coactis, oculi spumam mit-

tunt, caput tumidum est, nares nihil reddunt: ita sanabis. Herbam nancupatam phryarium contusam miscebis cum vino veteri, & inspersam carnem suillam feruesactam dabis accipitri. Quidam succum betæ cū melle naribus infundunt. Alij lac muliebre cum succo rutæ naribus immittunt.

Ad pituitam proficiscentem ex dolore capitis.

Cum accipiter curuus manet, & respirare nequit: cum oculis est hebetibus & spumæ emittentibus: cum caput ipsius dolore affligitur, scito eum laborare pituita, manante ex capitis dolore. Hunc ita curabis, Piperis vnciam, laseris cocci, singulorum tres scrupulos, pediculariæ grana undecim, tridito, cribro incernito, pinna naribus inspirato, hisq; palati eiusdē infricato: acetū acer rimū naribus infundito, viginti diebus solutus, in tegeticulam clausus, cibum ex tabula capiat.

Ad pedis dolorem.

Cum videbis accipitrē se & suas alas strigentem, & tanquam in nido iacentem, scito eum pedum dolore torqueri. Hoc remedio sanabis, Vini boni treis sextarios, & tantundem aquæ mista vsque calefacito, dum manus tua ferre potest, hisque illum foueto, & lauato: deinde emplastrum facito, quod contineat myrrhæ scrupulū, arsenici sextantē, mastichæ vnciam, olei rosacei ligulas duas, simul misceto, emplastrū facito, idq; corio illitum

illitum super pedē imposito, post tres dies resoluito, carnemque calidam ipsi dato. Nonnulli axungiam bubulam, in ahenum additam incalefaciunt, eiusque pedes inungunt: alij vino pedes eluunt, atque in lata pertica collocant, ne digiti pedis ledantur. Quidam acetū tepidum pedibus inspergit.

Aduersus pediculos.

Si pediculos habet accipiter, sandaracham tritam in aquam frigidam addito, qua ipsum lauabis, & ad solem expones, & pediculos excuties. Alij oleum rosaceum, & cor bubulum, axungiam, oleum. Alij traphin tritam in aquam conijciunt, & ita illum lauant. Sunt qui lupinis in aqua maceratis accipitrem lauant, spondylia combusto ipsum fumigant, & confestim pediculi decidunt. Quidam oleo laurino caput accipitris oblinunt. Aliqui sandaracham, butyrum ex carne dant accipitri.

Ad luxatum.

Si in venando accipiter luxatus sit: ita ipsum restitues, Vlmi radicis scrupulos quinque in ahenum additos vsque ad tertias decoquito: eius decocto affectū locum foueto, emplastrum facito, quod recipit mastice, thuris masculi, floris periplo cadis, folij singulorum vnciam, fecis vini optimi treis ligulas, rutæ cochlearia bina, in vnum cōtundito emplastrum facito, super locū affectum imposito: quinto die mutabis: carnē calidam ipsi dabis.

Ad

Ad fractum.

Accipitrem fractum curabis, vt antè diximus esse curandum luxatum, ac vbi ipsum locum affectum calidis fomentis recrearis, sumito lanam succidam, eamque rosaceo oleo conspersam, super locum affectum imposito, linteoque obligabis, in locum obscurum accipitrem aldes quotidie, calidum cibum dabis. Sunt qui inferuefactam axunxiam ad fractum locum alligent, alij hircinum stercus, alij saponem imponunt.

Ad fractum crus.

Saponem, bulbos, cochleas in vnum contrita, linteo illita, super fractum crus imposito, & sanum facies. Alij pedes fouent, & suilla axungia inungunt, in loco obscuro collocant. Nonnulli argalicum, cum absinthio veteri contusum, affecte parti imponunt. Alij ceram albam, marmor, cochleas, album liquorem oui vnà commiscent & contundunt, in locumque fractum imponunt, & ad sanitatem perducunt.

Ad accipitrem aucupari nolentem.

Laseris siliquis tres, in aquam addito, ligulas duas dato cum carne edēdas per triduum. Quidam mandragoræ radicem fumigant, & confestim promptum ad aucupandum reddunt. Alij argemonia fumigant: sed & carnes, quas comedit, suffitu lustrant.

Ad euulsionem vnguium.

Cum

Cum accipitris vnguis excussus est, si excussus inuenieris, illum reponito: sin minus, alium vnguem mollem accipitris sumito ipsius digiti, qualiscunque est, siue medij, siue calcaris: ita sanabis, Sanguinem pulli columbini, aut ramentum taurinæ colle, quantum tribus digitis capere possis, comburito, donec in puluerem reductus sit. deinde masticæ sumito grana tria, myrrham, thum, arsenicum, trita super vnguem imposito cum sanguine columbæ fruentis, & reple ipsum vnguem, ac infige in locum vnde excidit facito: ex dura pelle loculamentum pro magnitudine digiti, & ligato pulchre, & in quatuor dies ipsum liberum dimittito in tegeticulam, nutriendum ipsum carnibus feruefactis, posteaque ad venationem educito. Si vnguis radicitus si excussus, confestim iniecta face locum comburito, & sanguis sistetur: vel sumito ex lucerna ea, quæ destillant subter eius colulum, hisque locum affectum linito. Sed citò renascetur, si ita curabis, Absinthium sylvestre cum axunxia suilla contundito, saculumque ex aluta factum, præscriptis malagmatibus implebis, cum induces in vnumquenque digitum, vnde vnguis euulsus sit, & ligabis, & tertio quoque die mutabis & sanabitur. Vel ossa palmarum cum rutamina & melle contrita, linteoque illita affectum locum obligabis, & citò vnguis exorietur: Vel thus masculum aqua frigida diluito, eoque locum

locum foueto, & sanabitur. Vel butyrum cum ramento corij elaborato inijcito in digitu unde vnguis excidit, & ad iusta perducetur.

Ad tremorem accipitris.

Tremore exhorrescere accipitrē cognosces, cum habet pinnas, vt struthiocamelus, & volare nequit. ipsum ita curabis, Myrrhæ, thuris masculis, sandarachæ, aristolochiæ rotundæ, & galisgaloe in hepatis formam concretæ, spicæ Indicæ, nardi spicæ, singulorum treis siliquas, mastice grana tria, folij, pediculariæ, cumini Alexandrini, singulorum siliquas quinq; costi siliquas binas, mellis vnciam, croci siliquam, piperis semunciam, vini boni sextarios duos: simul omnia mista cōcisa contundito, atq; illa ex carne hircina per decē dies cibatu accipitris obijcies: deinde per alios decem dies dabis vernecinas carnes: tum alijs decem diebus præbebis ex pullis columbinis, & galinaceis: semper cibos superiore compositione illines: tum post triginta dies ipsum lauato aqua, in qua prius decoctæ fuerint radicularum schoeni libra quinque, sinapis vncie tres, aque tertia, aut quarta pars addita fuerit: qua in peluim infusa, & vsque tepenti, quoad manus tua ferre potest, accipitrem fouebis, & lauabis, illum lotum in sole collocabis, idque similiter per triduum facies: si deficitur, vinum asperum insperges, ipsumque confestim pascēs: verum tamen suillam carnem ipsi

ipsi ne dederis, donec confirmatus sit.

Ad vulnus accipitris.

Argemone ex aceto trita linito caput accipitris prius glabrum factum: pustulam postquam expresseris, inungito. Sunt qui feces olei coquant, hisque refrigeratus, eius caput linūt.

Ad mutandas pinnas.

Priusquam in cellam, mutandarum pinnarum causa, incluseris, aqua lupinaria illum eluito, & quā mox in cellulam includito, in camfabulum spargito, addito tabulam rotundam: per decem dies dabis columbinum pullum. Quod si tardus sit ad mutandum, conterito pellem serpentis, eaque carnem conspersam dato, vel lac potui præbeto: mense Augusto quotidie aquam apponito decem diebus, antequam ipsum educas ex cellula: accede prope ipsum, neque confestim ipsum ex cellula proferas, neque pedibus strepitum edas.

Ad accipitrem mutandum
variè.

Virides lacertos viuos, vel mures, vel ciconiam, vel turturem per triduum dabis. Si recuset lacertos virides viuos, in sole ipsos arefacito, leuigato, eorumque puluere conspersas suillas carnes dato accipitri comedendas. Si accipiter mutauerit, aquam marinam calfacito, eaque pinnas eius foueto per triduum, vel cum aceto acerrimo calfacito.

Si

Si vulneratus sit à grue.

Si accipiter à grue, aut ab alia aue vulneratus sit: ita ipsum curabis. Ossium palmæ quinque uncias, ramenti ferri excidentis ex incude uncias tres: in unum misceto, in puluerem redigito, consueto locum vulneratum; & ex illorum puluere inspergito. Sed prius locum vino calido eluito, & eius cibatum obijcito. Alij axungiam suillam, & stacten sarmentorum miscent, hisque perungunt plagam acicula consutam. Verum attende, ne acicula interiorem carnem pestifringas.

Ad interiora rupta.

Si interiora discussa habet, ita medebere. Stacten ex palmitibus vitis dabis ei bibendam, & sanum facies: & carnem feruefactam, & mel cum butyro commistum præbebis edendum ex carnibus. Vel sandarachâ ex carne dabis, & sanitatem recipiet.

Ad dolores lumborum.

Cum videbis accipitrem, vel manu gestatum, vel ad prædâ emissum, capite aggravato, & dormitanti deferri, & caudam frequenter flectentem, cito ipsum lumbagine, & torminibus laborare. hoc medicamento sanabis. In aquam conijcito radicum asparagi unciam, poci infra terram generati sextantem, herbe vesicarie quadrantem, mēcuma resfacea decoquito ad tertias, decocto eius lumbos foueto per septē dies. *Aduersus torm*

tormina hoc remedium adhibebis, Lumbricos terrenos coques, eorum sumes siliquam: laseris siliquam alteram, album liquorem oui, in unū miscbis, eaque ex carne dabis accipitri, per ipsos dies ipsum cum superiori decoctione fouebis.

Aliud remedium.

Tiliam, alimi semen, oleum laurini & lentiscini ex aqua coques, hisque accipitrem fouebis, olea quidē separatim coques, & deinde miscbis. Vno calefacto, & per spongiâ expresso, accipitrem fouebis, & ad iusta perduces. Vel picem aridam contritam eius potui dabis, & lumbos restitues pristinae valetudini.

Ad tubera pedum.

Cum accipiter habet tubercula in pedibus, tintinabulum paruum facito instar tuberculi, vehementer calefacito, idque ignitum super tuberculum imposito: sed cautē, ne aliam carnē perstringat, & tamen ad radicem tuberculum comburat, ac quā mox saponem Gallicum, laurinum oleum, stercus columbæ in ollam nouam coniecta diligenter calfacito, & frequenter eius pedes & perticam, cui insistere solet, linito, & sanabitur. Vel ipsum tuberculum sauciato, carbonemque tritum cū oleo Hispanico plagæ imposito.

Ad tubera & rimas pedum.

Svillum stercus in furno deficcabis, aquæ dulci miscebis, eaque alutæ illita, afflicte parti

T

impones, & confestim discutientur, quod etiā hominibus, simili morbo laborantibus, auxiliatur. Sunt qui saponē Gallici, vinum teaphin cū erugine rasili contundunt, accipitri alligant.

Ad pustulas.

Pustulis laborantem ita curabis, Oleum rosaceum, mel calcē viuiam cū lente miscebis: calfacies, ex carne dabis accipitri edenda.

Ad accipitrem defugientem aucupia.

Accipitrem aucupium defugientem ita restitues, Olei Hispanici, mellis, butyri, vini boni, singulorum scrupulū cum luteo oui cōmisceto, ex carne feruefacta præbeto: & cū hoc cōcoxerit, & per excrementa reddiderit, carne suilla, vel gallinacea pascito. Vel butyrū mastice in puluere redacta, sanguinē columbe, misceto vnā, hisq; carnem hircinā, sparsam per triduum præbeto accipitri, & sanus fiet. Vel sterces passeris, vel eius carnem, vino vel melle cōspersam, edendā eidē dabis. Vel apij semen, & in ziber pari pondere contritū cum melle aut vino dabis & sanum facies.

Ad sitim accipitris.

Accipitri sæpe sitienti escam frigidam cum melle dabis primo die: altero & tertio oleum Hispanicum & sanum facies.

Ad debilitationem & langorem accipitris.

Accipitri debilitato & languenti auxiliatur hoc medicamentum, quod habet croci, rosar

rosarum aridarum, singulorū semunciam ex sanguine leporino feruente: conterito illud, accipitri præbeto ex carne suilla frigida, & ad sanitatem perduces. Vel croci scrupulum, vinum vetus, in vnum contundito: potanda præbeto accipitri, eiusque cibatus hircinam carnem dato & conualescet.

Ad nervos læsos.

Accipitrem ex nervis laborare cognoscēs, cum ad aucupandum emissus, aucupari recusat, & aspectum auertit ab ipsa præda. hoc fit vel cum arbori implicatus fuit, vel ad saxum genua offendit, vel artus læsit. Huic succurrit hoc remedium, quod recipit axungie bubule, ceruine medulle, cere, singulorum semunciam: in ollam nouam hæc indito: Cochlearum, olei Africi sesquiam adijcito, atque omnia cum spongia & vino contundito: genua & calcanea inungito, & sanitatem recipiet. Aliqui axungiam suillam, tum pulli columbini adipem: succum malue & betæ in ollam adijciunt, contundunt, genua, calcanea per spongiā illinunt. Nonnulli axungiam gallinæ, oleum rosaceum, ceram, masticem pari pondere in ollam nouam coniiciunt, coquunt, locum affectum perungunt, & pristinam valetudinem restitunt.

Ad vitreaginem oculorum.

Accipitris vitreagine laborare oculos signa sunt tubercula ad oculos & nares, velut paruule auellanule, exorta. Remedium hoc adhibeto, Lignum cupressinum acuito, idque igniter in eius nares inserito, vbi vitreaginem videas, locum exprimito, & mellis exiguum inspergito.

Ad accipitris frigus.

Si accipiter frigore rigeat: ita ipsum curabis, Piperis, pedicularie, singulorum granis tribus in vnum contritis illius palatum illinito, ad solem exponito accipitrē: deinde ipsum pascito & perueniet ad sanitatem. Vel sumito succum cynoscheisti, piperis, pollinem, apij semen, mellis mediam partem: hisque simul commistis, carnem conspersam accipitri prebeto, & interiora omnia expurgabit. Vel allium simul cum pipere dabis illius cibatus, & rigor discutietur. Vel semen raphanis, rutam sylvestrem, piper, cuminum, mista contundito, cibatus obijcito, vel columbam scindito, eius intestina feruentia dato accipitri edenda.

Ad tardam aluum deiiciendam.

Accipitrem tardantem eijcere excrementa, scito cruditate laborare: ita illi succurres. Stacten ex vitis palmitibus factam ex ore tuo in os illius inspirabis, quātam capere poterit. Et cum excrementa reddiderit, oui vitellum vnā cum melle sumito, hisque carnem oblitam accipitri prebeto.

Ad

Ad tubera pedum.

Si accipiter tubera habet in pedibus, ita ipsum sanabis: Salem cum cochlea terrestri conterito, pedes illius defricato. Vel super tuberculum hirundines paulisper imponito: tum postquam hirundines remoueris, vino veteri incalfacto, locum foueto. Vel hircinum stercus terito, eoque illius pedes oblinito.

Ad vermiculos pinnarum.

Accipitrem, cuius pinnae vermiculis infestantur, sic curabis, Scindito calamus & telam aranei, quam poteris intus inuenire, ex aceto acerrimo terito, in locum, vnde cadunt pinnae, imponito. Vel sumito sanguinem leporis, & vinum vetus pari mensura, locum affectum conspergito, & melle illinito, ad solem post accipitrem exponito, ad sanitatem perduces.

Ad dolorem maxillæ.

Accipitrem ex maxillis laborare, vel alijs interioribus partibus circunvicinis cognosces ex manu gestatis. Se enim abiicit, neque perticæ insistere vult: sed etiam pinnae cauda rariores fiunt, & minuantur. Saliuam cruentam expuit, & volitat. Sic ipsum curabis, Vinum vetus dabis ieiuno, & catello paruulo, vel nefrende per treis dies ipsum nutries: deinde butyrum dabis, & sanabis: vel radicem argolici, siue hyoseyami contritam cum carne dabis.

Ad debilitationem.

MEdullam veruecinam feruefactam præbebis edendam, & reficies.

Ad lippitudinem.

CLauro cupressino tenui, ignito, nares ipsius aperito, vel lac caprifici infra linguam infundito.

Ad lationem axillarum.

FRequenter axillam aqua frigida fovebis & sanabis.

Ad accipitrem, qui progreditur ad prædam, & simul pedem refert.

ITa ipsum restitues, Piperis grana tria, vinum vetus, mel, cuminum, album liquorem oui. Hoc semel die dabis & ad iusta perduces.

Ad eum qui visco oblitus sit.

OLeo locum, ubi viscus adhaesit, eluito, & linteo, tanquam sponsia, exprimito, & lacte caprino abluito, & mirificè absterges.

Ad eum qui ægrotat ex aucupio.

AQuam inferuefactam, quantum tua manus ferre potest, super eius dorsum inspergito.

Ad eum, quem velis educere ex cellula pinnarum mutatoria.

ANte lucem cum ipso ambulabis, & priusquam sol exoriatur, ad perticam reduces, vespere verò lucernam huc illuc mouebis, gestans ipsum

ipsum, quoad dies sit.

Ad oscitantem.

SI accipiter hircit, oscitatur, scito eius interiora ulcerata esse, ita ipsum curabis, Butyri mellis, olei rosacei, singulorum ligulam, medullæ ceruinæ quadrantem, sandarachæ unciam, vini, ligulas duas, in unum misceto, eaque cibatum præbeto ex carne hircina per tres dies, aut quatuor.

Ad vlcera crebris tumoribus exasperata.

HOc remedio auxiliabere, Piperis viginti duo grana, folij Indici, nardi spicati, foliorum petroselinæ Macedonici singulorum scrupulos duos, euphorbij, costi, singulorum scrupulum: omnia terito, misceto cum melle, hisque palatum accipitris fricato ad solem, & ad horam prandij sumito butyri treis partes, mellis partem unam, balsami partem alteram. Simul terito, & cum prædictorum puluere commisceto, eaque commista ex cibo calido præbeto, & sanitatem adferes.

Ad eum qui decidit in aquam cum anserē.

OSsa palmarum aqua conspergantur per diem unum: die insequenti terantur: adiciantur piper album, & nigrum, pedicularia, nardus spicata, Indica spica: omnia aqua portione terantur.

Sumatur etiam butyrum, axungia anatū & suilla pari pondere contusa in offulas agglomerata accipitri dentur, & nihil frigoris sentiet. Vel offas illi dato rosaceo oleo conspersas, & protinus frigus illi pelles.

Si nolit comedere.

Pollinem tiliæ, & seminis lini adijcito carni hircinæ, nuper occisæ, cogito accipitrem capere & ad iusta perduces.

Si à lepore malè affectus est.

Fac quiescat septem dies, dentur ei cibi inferuesfacti, vel columbinæ, vel hircinæ carnes, & sanabitur.

Ad obstreperantem & voce elisa
recinientem.

Mellis, lactis caprini, singulorum ligulam, & tantundem olei rosacei misceto, dato ex carne columbina.

Ad disenteriam.

Seminis ferule grana vigintisex, trita vino aspersa, potui dabis accipitri. Vel rhodacynon intempestivum scindito, cum sale coquito, ex cibo dato accipitri.

Ad extenuatum.

Cum accipiter extenuatur, butyrum cum carne ipsi dato comedendū. Vel oleo Hispanico escam conspersam, dato ipsi edendam.

Si

Si agitudine diminutus est.

Cvrabis, si medullam arietis, nuper occisi, ipsius cibatu dederis: deinde pulli vel columbini, vel gallinacei occisi sanguinem calidum præbebis bibendum.

Si venari nolit.

Quindecim dies in locum obscurum includito, ubi lucem non videat, nisi ad comedendum. Cibi tertiam partem illi detrahito, postea ad venationem emittito.

Ad fluxiones capitis.

Si accipiter capitis fluxionibus laborat: ita cognosces, Oculi ipsius lacrymantur. Hoc medicamento auxiliabere, Piperis albi triginta grana, costum, folium, spicam Indicam, pediculariam, crocum pari pondere: omnia quidem instar triginta granorum peperis ponderantia contundito, hisque illius palatum defricato cum vino bono: postea mel fumo non infectum sumito, eoque per pinnam palatum linito. Ex superiori compositione rursum inspergito, & quam mox eius nares tuo ore sugito, ut medicamentum sursum perueniat. Hæc ubi feceris, in sole ipsum duas horas colloca, & cum excrementa reddiderit, illum ex sole tollito, & vini boni paulum ex ore tuo in os illius infundito. Post duas horas ipsum vocato: dato ipsi vel columbinum pullum, vel murem, & sanus fiet. Si in eius oculis velut lenticulæ quæ-

T 5

dam appareant, & ipse oculis hallucinantibus se-
deat: ita ipsum vindicabis, Lac mulieris, nutrien-
tis masculum, in eius oculos instillato, & mox sa-
nus fiet. Vel costum, folium, thus masculum, ma-
sticen, laser Iudaicum, piper, nardum spicam, ca-
ryophyllum, crocum, sandaracham, pediculariam,
paribus portionibus contundito, cribrato, hisque
eius palatum confricato, & sanitatem recipiet.

Si suas pinnas rodit.

Spumam nitri inferuefactâ, & cimices quin-
que tritas ex carne dabis accipitris cibaturi
per triduum.

Si velis experiri, an infirmus
accipiter viuet.

Quotidie ipsi dabis butyrum, oleum Hispa-
nicum, vel rosaceum cum corde bubulo,
& si excrementa reddiderit, viuet: sin reijciat,
pullum columbinum per treis dies ipsi dabis: si ex-
crementa reddet sanabitur.

Ad intestina.

Butyrum cum melle mistum, in carnes insper-
sum, frequenter ipsi dabis, & sanabitur.

FINIS.

DEMETRII
CONSTANTINO-
POLITANI DE

Cura & medicina
canum.

PETRO GILLIO
INTERPRETE.

Ad reuerendissimum, & Illustrissimum
D. Georgium Cardinalem
Armaignacum.

GILLIVS NEPOS

Lectori S.

C V R Gillius patruus hūc
de curatione canum non
translulerit, qui eiusdem
authoris erat, & quasi ab
altero dependebat, intel-
ligere non potui. Verū
ego, meo Marte, qualicumque in hoc elabo-
raui: nō tamen quōd me assequutum fuissē
verum *ἰδιώμα* græcum in transferendo di-
ci possit: sed ut alicui & doctiori occasio-
nem primariam vertendi præberem: tum
maximē, in gratiam *φιλοκωκυδρ*, in his oc-
cupatus animus deteriora non cogitabat.
Bene vale.

DEMETRII CON-
stantinopolitani de cura &
medicina canum

LIBER.

V UTILITATEM non mi-
norem adfert canis quā acci-
piter, ita ut nonnunquam ho-
minibus custodie, aut venatio-
nis gratia, subseruiat. Id satis
comprobatur ex fidelitate &
beneuolentia quam habet erga dominum, quem
etiam sepe ad mortem vsque pro ipso pugnare
videmus. Igitur neque canis sic negligendus est,
ut curæ nobis non sit quomodo se habeat: quando-
quidem accipitrū vsus sine ipso inutilis, imō iusta
de causa his medicinam aliquam adferre oportet:
ad quorum cognitionem peruenturi prius de gene-
ratione & probatione ipsorum dicemus.

Quo tempore submittere oporteat.

I Anuario & Februario alere oportet sub cu-
stodia & in otio detinere ut desiderant iniri
à canibus excellentioribus ad concipiendam pro-
lem

lem generosam, sed ineuntem trium annorum esse oportet, nec minoris ætatis: fœminam verò duorū. Cum autem submissionem appetit, alicubi includatur vnà cum mare, nec permittas omnino aliquem aspicere ipsos. alioquin inutiles erunt ad venationem huiusmodi canes. Id nanque experientia venatorum docuit. Vbi verò conceperit, in saltus caue deducas, ne fortè desyderio cursus opprimat catulos & seipsam labore fessam: quam scito dies sexaginta vterum gerere. Interea marem reficere oportet cibo delicato & pingui per triginta dies, deinde cum vsus exoptularit educendus ad venationem.

Quomodo probandi & cognoscendi.

Canes strenuos tibi si comparare volueris sic probato, conficiens circulum ex fœno quantum se habet magnitudo rotæ curriculi, catulos in mediū circuli mitte. Canicula verò seorsum alios habeat, succendatur fœnū illud: dissolue caniculam, & statim videbis quomodo haud multū reformidans ignem, insiliet in medium, catulorum amore tenta. Discernet autē naturali quodam instinctu meliores, & extrahet. Reliquos verò si vèdere, aut donare velis alienæ cani subijcias suos habenti vt alat: quod hoc modo facies, si ab huiusce mamillis aliquantulum lactis expressum, manu exceperis, & immixto sputo inunxeris catulorū scapulas

scapulas: quos supponas cū edere voluerit, & videbis quā libetè excipiet. Aliter meliores futuri catuli sic experientur, hos prius in statera ponderato: & quem volueris pinguiorem eligito, inde à matre propria nec altera enutriatur, quarum lac & alitus certe longè magis utilis sit quā aliarum. Qui sint eligendi.

EX canibus qui diligentur sint leopardis, lupis consimiles: aures habeāt longas & molles, ita vt ex magnitudine & mollitie propendeant: si verò fuerint arrectæ, nec paruæ, haud omnino sunt despiciendi: è diuerso se habent qui paruas & duras. Collo sint paruo, pectore & armis latis, non angustis, sed abinuicem distantibus. Caudam trahant longam & acutam. Crura item posteriora anterioribus graciliora, cursitant nanque leuius per ardua & montosa loca: si verò fuerint priora posterioribus æqualia, in planicie optimè current.

Quo tempore ad venationem educendi.

Continuè sunt agitandi, neq; in tempus aliquod differendum, quo minus segnes & languidi euadant.

Assuefaciendi vt eodem cubiculo vrantur cum hominibus.

Canes cū hominibus habitare nō improbandum est: ex hoc nanq; māsuetiores & hominum amantiores redduntur tū facilius vocātur. Ad

Ad febrem.

Canem febre correptū ita cognosces, Auribus erit demissis, contrahet faciem, neque quiescere poterit: tunc ab auribus sanguinem extrahito & duæ olei rosacei uncie cum vino coquantur: triduo perfundatur, vel rosaceo bina oua addantur.

Si labore fessus exæstuet.

Canem exæstuantē sic curabis: *Lapathum* & oua bina terito, quibus miscebis butyrum & vini Sicilici sextarium cum vulgato pipere, dabis ei ad bibendum: quod si rediens à venatione, vehementiori æstu affligatur, fusca, pulegio immixto, ipsius os irrorato. Fusca autem componitur ex aceto, tepida aqua binis ouis & oleo rosaceo.

Ad cognoscendum canem
rabie affectum.

Canem rabie correptum ita iudicabis: primum quidem stat. tanquam stupidus & sibi placet cum hominem inuadit, difficulter audit, sic nunquam stat, ut dominum non agnoscat: quod cum agnoueris, talem cōficeito potionem: *Rose syluestris* radices terantur & in puluerem redigantur, immiscebis parum aque fontanæ, & linteolo exprimens dabis ad bibendum cani. hoc facto rei veritatem intelliges, aut alio modo: nam inferior pars lingue ipsius ligaminibus quibusdā

detinetur

detinetur, quæ vermiculi effigiem habent, & neruo albo persimilia: prius igitur quam accreuerit malum, & gulam inuaserit, abscindito à lingua, sicque curatum habebis.

Præseruatium ne rabie
corripiatur.

Accipito *caprificum* et *axungiam* veterem, unā contusam des ei ad comedendum, aut *hedera* coquatur, donec ad tertiam partem venerit, quam ut edat diluculo præbebis, vel *gallinæ finum* cum vino fragrantis, aut *chelidoniæ* cum *axungia* & pane dato.

Ad lachrymosos & inflammatos oculos.

Primū oculos ipsius aqua tepida & vino fouebis, cum quibus decoctæ sint *rose*, *anathe* & *myrthi* folia, deinde oleum & oui liquorē album unā mixtum oculis superimponito, quod sanè lachrymā restringet & inflammationē auertet.

Ad albuginem oculorum inueteratam.

Quod si oculus illius albuerit, hoc remedio curabis quod recipiat fellis taurini scrupulos sex, *sceniculi* succum, mellis uncias nouem, crocites: quæ simul omnia lenigabis & canē illines.

Ad oculorum dolorem.

Si quid in oculis patiat, *gallinæ stercus* cum aceto superimponas.

Ad tubercula quæ in palato
generantur.

Quod si ita sit, assumas ammoniaci quod sa-
tis erit, galle pillulas tres, aceti scrupulum
chartam adustam, omnia mixta contendantur, in-
de palatum inungatur, & sanus fiet.

Si quid inhæserit gulæ ipsius.

Canis si quid gulæ infixum habuerit, infun-
datur oleum & ebibat, quod si dimouere
non poteris aperto illius ore tepidam aquam gut-
tatim instillabis.

Si bibendo hirudines hauserit.

Ex cimicibus ipsum suffumigato, & statim
sanus euadet, vel ptisanæ & olei puri libra
coquatur, quibus adiunges mellis puri scrupulum,
ex his canis perfundatur aut ex decocto tragacan-
thæ, ptisanæ, olei, mellis, & oui vitello omnibus
mixtis.

Ad canem cibum respuentem.

Canis si fastidierit cibos, humanum ster-
cus ad edendum dabis, & pulegio, fusca
addita, nares, fricabis, tum illius cibo cuminum
appones prius decocto garo, cuius odore maxime
attractitur: sed ad comedendum dabis in omni ci-
bo donec ipsum satiaueris.

Ad inflammationem & tumorem
ventris.

Si modicū aceti dederis, statim dolorem sedabis.
Ad

Ad canem sanguinem mingentem.

Canis sanguinem si minxerit, lenticule li-
bras tres aut heminam cum lacte concoqui-
to quibus corianni succum, piperis grana viginti
quinque, olei vulgati sextarium aut uncias duas
addes & ex his illinatur.

Ad stranguriam, aut vrinæ difficultatem.

Panem lacte caprino conspersum bis in die
facito vt edat.

Ad venæ rupturam.

Si vena canis excisa sit, araneū & gnaphaliū
scum duobus muribus combustum, in pulue-
rem redactum cani superimponito, rursus gnapha-
lij adusti cinerē venæ applicabis: tum demum fer-
ro candenti locum attinges, & colligabis ea parte
qua sanguis emanat, sicque reprimes.

Si iuncturæ dolorem patiantur.

Pvmicem exustum in fictili concoquito, &
vrina hominis eas abluito, postea vinum
addas cui acetum immixtum sit, & gallinæ ster-
cus accipiens & fuscā illi dato.

Si laboret dactylo.

Canem si dactylus corripuerit imprimis co-
periedus est, deinde bina alij segmina oleo
immixto lauiganda sunt, & applicanda. Talem
etiam composito infusionem, quæ recipiat piperis
grana viginti, tres lauri baccas, butyri scrupulum,
singula misceantur, & instillentur.

Canem si velis saginare.

Prima die panem cum lacte dabis donec dixerit comedere, sequentibus vero auferens partem panis tantundem lactis adicies: sed elapsis sex diebus in cœna, parum offeres. Rursus si volueris ipsum à lacte auertere, quantum ex hoc demeris, tantum panis apponito: neque his diebus à vinculo dissoluendus erit quibus lacte nutrietur, sed paulatim distrahendus ab ipso & singulis diebus ad exercitium educendus, vel auenam exsiccatam, & cum volueris hunc sumere cibum, in ahenum aquam immittito: quam ubi feruentem videris, addes etiam ex hac auena farinæ sufficientem partem qua saturari possit, miscebis etiam unā adipem: at cum refrixerit permitte ut edat, idque faciens quinque aut sex dierum spatio cognosces quomodo saginandus sit.

Canem si à fame saturare volueris.

Olei sextarium & fabæ flores coquantur unā, quibus adiunges portionem æqualem axungie, prius tamen facito ut canis triduo ieiunet, deinde hora consueta ad edendum dato.

Ad canem paruulum enutriendum.

Canes paruulos alere si desideres, cum tibi desit lac, bouis pulmonem crematum in puluerem redigito, ipsius cibus ex hoc conspergatur.

Canis si patiatur inflammationem totius corporis.

Si

Si laboret inflammatione oculorum aut pedum ne credas tuberculum esse: sed hoc modo curabis si partem cere, & olei vulgaris, mellis attici duas, in vnum cōmixtas decoxeris, & canem inunxeris spatio dierum octo: cui etiam dabis offas saporis optimi.

Canis si ab altero morsus fuerit.

Hunc ad sanitatem perduces, confecto ita cerato, quod habet cerui ossa combusta & contrita, oleo immixto.

Si percussus sit.

Superimposita vulnere caro, cum æruginè ferri remedio erit.

Si ab altero rabie correpto morsus fuerit.

Folia rutæ superimposita loco affecto, unā cum pice & aceto sanum facient.

Asylus aut tabanus si canem momorderit.

Combusta syluestri ruta, locum suffumigabis & aceto illines.

Ad curandam cicatricem.

Argenti spuma exusta teratur, adicias mel & acetum: deinde toties cicatricem inungito donec curaueris eam.

Si percussus sit, nec percipias qua parte doleat.

Ad solem ipsum exponito atq; ubi dolor ad erit, illic muscæ congregabuntur: hunc au-

tem locum aqua tepida fouebis, inde hordeum calefactum bubulum stercus, & fuscā, hæc in vnum mixta dolori applicabis.

Ad scabiem.

CErusa, resina, bouis adeps, & butyrum cum lentisco misceantur, coquantur, canis inungatur, vel canis pinguedinem, aut echini accipitor, quam in ollam nouam repones, & resolves: cum autem feruentem videris, ab igne retrahas & inijcito resinam optimè tritam, ne fortè ebulliens pinguedinem effundat: tantum verò resinæ insit quantum adipis. Aut accipe herbam *nuuoxeslu* virentem, cuius flos adhuc sit purpureus, quam exactè conteres & succum in ollam inijcies, ex quo illinatur canis.

Ad pustulas vel exulcerationes.

Hordeum cum aceto leuigabis, & inunges canem: postea eluito: commodius tamè fiet, si oleo illeueris.

Vngula si decidant conteres.

Cvmiu ore masticabis & in vngues ipsius expues, quod decem diebus facturū es, vt reuiuifcat vnguis.

Si attrita fuerit pedis concauitas,

Ex hordei farina qua vtimur in conficiendo pane, verbasco, & oleo addito, pars illa inungatur, vel corianni grana recipe, vitellum ouis gall

gallinæ pinguedinem quæ sufficiat, conterantur, & ita cum lana superimponantur.

Vt canis villos renouet.

Vtuam calcem & argenti spumam vnā mixtam ad similitudinem mellis redigas: deinde per mensem oblinatur & villos innouabit.

Vt citò crescant.

Herbam *yevātoy* dictam comburito, cum quaxungia quod satis sit, misceatur, locum postea inungas.

Canem album, si nigrum reddere velis.

CApræ pinguedo, & asini stercus, vnā coquantur, ex quibus canis ille albus decem dierum spatio diligenter perungatur, & ita huius rei veritatem habebis.

Canem si velis per horam non currere.

Oleum manu excipies, scapulas ipsius inunges, & ita omnino etiam eo die non curret. *gracula franc.*
id facito cum mercari vel emere volueris canem ab aliquo.

Si vt abortum pariat volueris.

Collyrium ex cinere facito quod pudendo ipsius imponatur, deinde aquam, mustum & terram in vnum mixta lenigato, ex hoc canis perfundatur.

Canis, vt citò concipiat.

Farina partem ieiunæ ad edendum præbe-
to, aut salis grana contusa in pudendu ipsius
inijcias.

Canem si velis à calore desistere,
vbi conceperit.

Calcis exiguum ieiunæ dato, etiam nolenti.

Canem ægrotum si velis
reficere.

Iuniperi grana, rutæ folia, piperis quindecim
accipito, & parumper croci, que lenigabis &
contundes, vini modicum infundens & aquæ te-
pidæ: hæc ad edendum dabis.

FINIS.

INDEX EORVM

QVAE HOC AELIANI VO-
LVMINE CONTINENTVR.

B ROTONI commoditates in ne- cando lumbrico.	269
Accipitres nothi.	63
Accipitres hominum studiosissimi.	62
Accipitrum amor in foeminas.	63
Acus marina quo pacto pariat.	281
Adulter ab elephanto occisus ob stupratam sui do- mitoris uxorem.	326
Aegyptij accipitrem colunt.	292
Aegyptij bellatores cur scarabeum in digitis in- sculptum ferebant.	293
Aegyptiorum magia.	184
Africa neque cernuos neque apros alit.	47
Agni à partu ipso matres agnoscunt.	145
Agnos herba serpentibus infesta.	266
Alcion auis media hyeme parit.	21
Alluuio Nili messem piscium Aegyptiis affert.	399
Amphisbena duo habet capita.	164
Androclis cum leone amicitia & conuictus per	

INDEX.

triennium.	237. & 238
Anas ubi pariat.	149
Animal ephemerum, id est, unum diem vivens, apud Hipamin fluvium.	155
Animal curuos habens ungues neque bibit, neque meiere solet.	106
Animalia colorem ex flumine poto mutant.	247
Animalia vno die cursum vite conficientia, dicta ephemera.	37
Animalia quæ tempestatum aut serenitatis signa dant.	208. 209. & 210
Animalia duplicia membra habentia.	463
Animalia omnia præclare noscunt ubi vim habeant insitam.	272
Animalia quemadmodum pinguescant.	277
Animalia ad prolem augendam quo pacto excitantur.	275
Animalia quæ dæ fascinationis remedia callent.	21
Animalia quæ duplex membrum habent.	340
Animalium alendorum nomina.	170
Animalium soni diuersi.	160
Animalium quorundam inimicitia.	192
Animalium coitus quo tempore fiat.	282
Animalium Arabicorum varius color.	290
Anserum astus ne clangorem fundant ob aquilarum metum.	147
Antaceorum natura.	415
Apes lapillum ferunt, ne à vento euertantur.	7.

INDEX.

& 140	
Apes sono à fuga reuocantur.	140
Apes mira arte edificant.	34
Apes libidinosos, & ungueto delibatos persequuntur.	138. Earum sedulitas. 139. geometria. ibid.
Apes inertes.	6
Apes ex bubus enascuntur.	69
Aper quempiam inuasurus dentes exacuit.	155
Apis in Myconio non gignitur & importata illuc moritur.	155
Apri in Africa nulli nascuntur.	476
Apri musica capiuntur.	369
Apum ætas.	7
Apum mira œconomia.	6
Apum vigilantia ad fucos eiiciendos.	6
Apum rex aculeo caret.	35
Apum œconomia.	137. 138
Apum diuersa munia & nomina.	155
Apum in regem suum studium.	136
Apum insidiatores qualiter arceantur ab apiaris.	33
Apue pisces quomodo procreentur.	52
Aquila, quæ carnes non attingit sed herba pascitur.	258
Aquila Aeschylum testudine occidit.	218
Aquila oculos acres & acutos habet.	25
Aquile fel hebetudini oculorum commodum.	25
Aquila puerum seruauit.	354

INDEX.

Aquila, beneficij minimè ingrata.	183. & 493
Aquilam symphytum interficit.	192
Aquilarum modus in probandis pullis.	55
Aquile amor in nutritios suos suosque foetus.	61
Aquila cum vulpe amicitia.	67
Aquile in Creta tauros inuadunt & laniant.	60
Aquile & cornicis contentio.	438
Aquile penne aliis pennis commiste in putredinem eas vertunt.	254
Aquile ab Indis erudiuntur ad venandos lepores.	109. 110
Armeni quo pacto copiam ferarum occidant piscium esu.	486
Araneus ad textrinum opus natura natus.	14
Araneorum geometria.	198
Aries ad utrumque æquinoctium mutat cubandi rationem.	295
Arietes marini quales.	423
Asina nullas tineas alit.	73
Asellus marinus piscis.	142
Asini in Scythia cornuti.	307
Asini quo pacto equas incant.	42
Asinorum Mauritanorum celeritas.	402
Asinorum Indicorum natura.	125. 126. 127
Assis, quam Aegyptij Termuthin nominat.	304
Assis Libyca excæcat.	89
Assidis morsus vestigia.	281
Assidis morsus incurabilis.	31

Assi

INDEX.

Assidis morsus in quinquatrijs.	282
Assidis morsus, si ranam comederit insanabilis omnino est.	260
Assidis morsu nemo liberatur.	188
Assidis morsus lenissimus.	259
Assidis veneno nulla remedia parari possunt.	54
Assidis & ichneumonis certamen.	83
Assides apud Aegyptios mansuescunt.	472
Astaci memoria.	250
Asteria avis humanam vocem intelligit.	151
Attagenis cantus.	121
Aethnæi piscis castitas.	8
Athenienses cur sues immolant in mysterijs.	294
Anthias piscis.	3
Aurata omnium piscium timidus.	394
Autoriates populi ob ranas ex cælo lapsas solum migrare coacti.	489
Aurige munus simia edocta.	146
Aulopij piscis piscandi modus.	384
Austrinis tempestatibus crebrius abortus fiunt.	351
Aues Mennoniæ.	130
Aues Diomedææ.	1
Avis dicta Cinamomum.	481
Babylonici pisces nonnulli amphiuji.	146
Balene lac, & color.	134
Basilisci sibilus.	40
Basilisci magnitudo & venenum.	38
Basilisci metu gallinarum exanimantur.	160

aaa 3

INDEX.

Basilisco gallus gallinaceus terrori est.	89
Belue immanes beneficiorum acceptorum memo- res.	122
Bæotia talpis caret.	476
Boreas & auster ouium conceptui est adiumento.	224
Bos marinus.	12. & 13
Boues Libyci retrouersus pascentes, & quare.	464
Boues cornuum expertes in Arabia.	353
Boues apud Neros pop. cornua in humeris habent.	146
Boues feri in India.	464
Boues Phœnicie & Lycie quali magnitudine sint.	463
Boues Erythrei cornua mobilia ut aures habent.	51
Boues ut abstineant triturantes in area.	109
Boues apud Mysios cornuum expertes.	68
Boues iniuriæ non immemores.	116
Bouis Indici cornu tres amphoras capit.	90
Bouis domiti obedientia.	206
Boum Libycorum celeritas.	403
Boum Indicorum velocitas & certamen.	440
Bubulo pecori castrato Democritus ait tortuosa cornua & gracilia nasci.	353
Buprestidis pernities in bubulcum pecus.	185
C allionymus piscis magnum fel habet.	372
Cameli nunquam cum matre concumbit, nisi fall.	

INDEX.

fallantur.	96
Cameleon serpentis morsus non timet, ob pellis fir- mitatem.	114. 115
Camelorum verecundus concubitus.	200
Camelorum ætas.	128
Camelus in posterioribus cruribus quatuor habet femora & totidem genua.	286
Camelus veretrum habet inter posteriora crura caudam versus.	ibid.
Canes Aegyptij fugacissimi.	196
Canes ut sileant & in fugam vertantur.	23
Canes Cretici.	72
Canes Cynamolgorum Indiarum populorum.	464
Canes fluuiatiles.	410
Canes cum mulieribus consuetudinem veneream habere deprehensi.	219
Canes quo pacto sint ducendi.	391. 392
Canicula marina.	9
Canicule prægnantis operositas tempore Darij.	214
Canicularum marinarum tria genera.	30
Canis rabidi morsus que mala inferat.	261
Canis Indicus etiam leonem inuadit.	106
Canis fidelitas mira in custodia pecuniarum domi- ni.	228
Canis primus nascens patrem refert.	255
Canis Eupolidis comici.	308
Canis adulteros prosequitur odio.	222
Canis rabidi morsus pernitiosissimus.	119

INDEX.

Canis Gelonis amor.	202. & 212
Canis Niciamini fornace conflagratum inuenit.	5
Canis Indici constantia.	239. & seq.
Canum amor in dominum.	230. 232
Canum vigilantia.	214
Canum amicitia in dominos.	201. 225
Canum beneuolentia erga nutritios suos.	181
Cancrilutarij.	223
Cancrorum varia genera.	222
Cantharides ubi generantur.	272
Cantharorum marinorum salacitas.	17
Capra à caprario adamata.	188
Capra caligini oculorum medetur rubi spinâ.	215
Capra acerrimi est auditus.	30
Capræ Syriæ lactis fecundissimæ.	89
Capræ Lyciæ tondentur ut oues.	463
Capræ Libyæ cornua habent in pectore.	464
Capræ Illyricæ ungues pedum indiuisos habet.	146
Capræ pisces comedentes.	466
Caprarum Indicarum cauda.	114
Caprarum ferarum in Libya magnitudo.	405
Caprarum Sardinie commoditas mirifica expellibus.	465
Capito piscis.	3
Capitones Ionij maris quo pacto piscantur.	388
Capitonis amor.	7. & 8
Caprimulgus, auis vberis lacteos fontes exsiccat.	91
Caro suis qui salamadrâ comederit hominem interiri.	

INDEX.

terimit.	267
Carulorum & alcedinum proprietates.	218
Cassia muribus abundat & permagnis.	479. & ibid.
Vulpibus.	ibid.
Castorides animalia marina, & eorum vlulatus pernitiosus.	276
Castor & aquas & terram colit.	184
Catoblepontis descriptio, & pernities.	206
Catrei auis descriptio.	482
Cepus animal variis coloribus ornatum.	474
Cerastes serpens.	32
Ceruam cornua habere, autores qui.	231
Cerui cornua cur renascantur.	352
Cerui in Africa non nascuntur.	476
Cerui cornu suffimento serpentes fugantur.	263
Cerui musica capiuntur.	369
Ceruis quotannis cornua excidunt.	397
Ceruorum cum serpentibus disidium.	42
Ceruorum moderatio in pastu.	172
Ceruus cornu dextrum occultat ne tanto bono homo fruatur.	80
Coruus eruca occiditur.	ibid.
Ceruus amissis cornibus latet.	169
Cercio auis psittaco vocalior.	446
Cetacea maiora.	276
Cetacea omnia moderatorem habent & ducē.	48
Cetaceorum Indici maris magnitudo mirabilis.	451
Cete gregatim natant & ubi.	388

INDEX.

Cete, quæ rotæ appellantur.	388
Cete cum ad pinguitudinem peruenit, visum & auditum perdit.	48
Cetoteria thunnorum piscatio.	384
Chymali piscis bonus odor.	410
Chamæ marine proprietates.	432
Chameleon colorem suum facile mutat.	48
Charadrij avis obtutus icterico commodus.	478
Cicada fœmina muta.	13
Cicadæ marine.	393
Cicadarum nomina varia.	309
Ciconia adulteros prosequitur odio.	247
Ciconiæ beneficij accepti memores.	248
Ciconiæ prudētia in tutādīs ouis ne fiant sterilia.	22
Ciconiarum cura erga parentes.	84
Cicutæ homini lethalis, suis vero optimus victus.	108
Cinamomum avis.	58. & 481
Cincli pauperes in rusticorum prouerbio dicuntur.	348
Cinclus avis in alieno nido parit.	348
Citharædus piscis maris rubri.	332
Chysterem ab ibe aue Aegyptij didicerunt.	58
Clitomachi pancratia stis castitas.	166
Coccygis aut cuculi solertia.	88
Columbæ virides in India nascuntur.	446
Columbæ castitas.	73
Columborum in partu fœminæ sollicitudo.	49

INDEX.

& eorum astus contra accipitres.	ibid.
Conchæ maris rubri testæ ferræ similes.	296
Cophiæ serpentis iaculatio.	242
Cornicum fides.	74
Corui oua pilos nigros efficiunt.	28
Corui industria ad sitim leuandam.	66
Coruus Apollini sacer.	28
Coruus senex pullis seipsum in cibum præbet, ubi illos alere non potest.	93
Cor hominis ad papillam sinistram appensum, reliquorum animalium in medio pectore.	106
Cossinitus fluius bibentes in rabiem inflamat eos quos.	440
Creta nullum animal veneficum fouet.	131
Crocodili partus, & quot annis uiuat.	297
Crocodili ex cadauere nascitur scorpius.	58
Crocodilo trochilus auxilio est.	75
Crocodilorum duo genera in Gange.	365
Crocodilorum mira magnitudo.	473
Crocodilorum malitia & fraus.	144
Crocodilorum abundantia in Aegypto.	299
Crocodilus tactu pennarum Ibis immobilis redditur.	303
Crocodilus à trochilo contra ichneumonis insidias protegitur.	250
Crocodilus oua parit & ex oue fit.	58
Crocodilus natura timidus.	298
Crocotæ calliditas in referenda hominis voce, et illum	

INDEX.

lum interimat.	120
Culicū multitudo apud Indos Rhizophagos, & scorpionum, & phalangiorum.	489
Cyaneus avis.	129
Cynocephali docilitas.	171
Cynocephali virginibus vim inferunt.	219
Cynocephali in India nascuntur.	124
Cyeni cantus mortis presagus.	57
Cynorum sedes & robur.	481
Cygnus mortem suam praevidet, & sibi naviā canit.	150
Cynospastos herba canis opera extrahitur.	417
Cyrenaeus succus torpedine liberat.	151
Cyrus matrem nephariē amavit.	186
D Arii industria in fuga capienda.	193
Delphini & pueri defunctorū mumificatione.	
Delphini amor, & musicae studium.	38
Delphini amor & consuetudo in puerum Iasū.	173. 174
Delphini amatores musicae.	324
Delphini musicae studiosi.	368
Delphini defunctos sui generis sepeliunt.	345
Delphini amor in procreatos & studiū. II. & 12.	
Delphinorum cum piscatoribus Euboicis communiō prae.	40
Delphino infirmo simia marina est pro medicamine ut leoni terrestri.	436
Delphinorum amor in suū genus.	134
Delph	

INDEX.

Delphinus omnium velocissimus aquatiliū bestiārum.	ibid.
Delphinus foemina mammis uberrimo lacte catulos suos alit.	288
Delphinus catulorum suorum amantissimus est. ib.	
Dentices pisces congregatiles.	27
Diccon avis Indica & eius qualitates.	120
Diomedea Insula.	I
Discordia & hostilitas quorūdam animalium.	100
Dipsadis morsus firim extremam generat.	195
Dorcadum & cemadum descriptio.	404
Draco sexaginta longus cubitorum ab Alexandro inuentus.	438
Draco marinus.	404
Draco Melitae Aegyptiae.	328
Draconis mira magnitudinis in India & Aethiopia.	468
Dracones beneficiū memores.	311. 312
Dracones sensu audiendi acerrimo.	314
Dracones sacri in Epiro.	318
Dracones Phrygiae longi decem passuum, & eorum astutia in captandis avibus.	52
Draconis diuinitio.	327
Draconis amor in foeminam.	176
Draconis amor in puerum, quem ab sceleratis vindicauit.	203
Draconis in elephantum inimicitia.	178
Draconis apud Chios mira combustio.	469
Draco num industria.	168

INDEX.

- E**chini marini lapillos tollunt, ne à tempestate
pellantur. 227
Echini terrestris & marini vsus in medicamen-
tis. 397
Elephantes aquam claram minimè bibunt, & sine
potione octo dies sitim ferunt. 474
Elephantes sceleratos detestantur. 245
Elephantus cornua arietis, & grunnitum porci
horrescit. 22
Elephantus mulieris forma capitur. ibid.
Elephantes decimoquoque anno cornua mutât. 397
Elephas grunnitum suis reformidat. 229
Elephantus mulieris amore captus. 233
Elephanti vnguentorum & florum odore permul-
centur. 234
Elephantorum religio. 234
Elephanti tela à vulneratis extrahunt. 235
Elephantus biennium gerit uterum. 114. aquam
nitidam non bibit: somnum erecto corpore capit:
flos eius ætatis sexagesimus annus est: viuit ad du-
centesimum annum vsque. 114
Elephantus minimè ad natandum habilis. 113
Elephas quam semel impleuerit, nunquam amplius
attingit. 244
Elephas aperte non coit. 244
Elephantus duplex cor dicitur habere. 399
Elephanti telis sauciati, flore oleæ, vel oleo ipso cu-
rantur. 50. & 51
Elep-

INDEX.

- Elephanti Indici musica delectantur. 367
Elephanti quomodo fossas transeunt. 243
Elephanti pastus mensura & potionis & quot
annis viuât. 474
Elephanti sues horrent. 466
Elephanti semel tantum in vita coeunt. 244
Elephanti quo pacto mansuefiant. 289
Elephanti solertia in eum qui cibum illi diminue-
bat furtim. 196
Elephanti adeps contra venena omnium ferarum
remedio est. 229
Elephanti arbores euertunt. 163
Elephanti propugnaturi promuscide sese verbe-
rant. 165
Elephanti adeps contra venena ferarum remedio
est. 22
Elephanti ignem extimescunt. 208
Elephanti descriptio. 113
Elephanti non possunt aut vix solij natalis obliuif-
ci, aut consuetæ terræ. 295
Elephanti quo pacto in naues immittuntur. 295
Elephanti roseida & palustria loca amant, ripari-
que sunt. 109
Elephanti nascentes qua sunt magnitudine. 251
Elephanti graues senectute radicem montis Atlan-
tis incolunt. 205
Elephanti quæ pars esui sit apta. 290
Elephanti adeps valet contra venena. ibid.
Elep-

INDEX.

Elephanti amor in nutritium.	95
Elephanti parentare defunctis videntur.	159
Elephantorum obedientia & docilitas.	43. 44. 45. 46. & 47
Elephantorum intellectus, & quod sua pericula cognoscunt.	378
Elephantorum disciplina.	229
Elephantorum amor in nutritios suos.	229. 230
Elephantorum in etate prouectiores elephantos reuerentia & sollicitudo.	201
Elephantorum bellum cū venatoribus Libycis.	198
Elephantorum cornua obstrusa quo pacto reperiuntur.	338
Elephantorum amor & riualitas.	285
Elephantorum magnitudo.	376
Elephantorum victus.	375
Elephantorum fides & memoria.	325
Elephantorum odium in adulteros.	326
Elephantorum vulnera quo pacto sanant Indi.	375
Elephantorum fortitudo.	485
Elephantorum in Lunam deuotio.	102
Elephantorum catuli quā mansuefiant.	109
Elephantorum pietas.	257
Elephantorum partus.	251
Elephantorum venatio.	207
Elephantorum amor in pullos suos.	216
Ellops, sacer piscis à poetis dictus.	252
Engrauli pisces & eorum piscatio.	245
Equa	

INDEX.

Equa cū pullo amoris veneficia parit, & vorat.	80
Equarum miseratio in pullos orbos.	74
Equa vento concipere fertur.	100
Equæ etiam foetu plenæ se iniri sustinent.	102
Equæ Libycæ tibie cantu capiuntur.	367
Equæ amor in suum pullum.	193
Equi Indi vno cornu præditi quo pocula fiunt cōtra venenum.	92
Equi fluminales Nili alumni.	161
Equi Indici domatu difficiles.	376
Equi exultatio ad fræna & arma.	171
Equi non lubenter matres ineunt.	100
Equi Libyci & Medorum.	71. 72
Equi docilitas.	459
Equi lycospades.	459
Equisonis mors à pullo equæ stupratæ.	101
Equorum beneuolentia erga nutritios.	191
Equos quomodo Persæ ad bellum audaces efficiant.	461
Equus lauacione delectatur & vnguentis.	338
Equus si lupi vestigium conculcet, torpore comprehenditur.	21
F Elle carent oues in regionibus perfrigidis.	461
F elis mas libidinosisissimus, & semen habet calidissimum, & ideo fœminæ horrendum.	128
Fiber interdiu aquas, noctu verò terrā incolit.	184
Fiber suos sibi testiculos elidit, vt sibi caueat à venatoribus.	185
bbb	

INDEX.

Formicarum æconomia.	54
Formicarum studium & diligentia.	121
Formicarum prudentia.	14
Formicarum domus & æconomia.	189. 190
Formicæ sui generis defunctas ex cauernis efferunt q̃b munditiem.	159
Formicæ albae in Pheneo Laconico.	190
Formicæ Indicæ aurum custodientes.	72
Formicæ ingentium.	194
Fucus vorax & piger ab apibus necatur.	6
Fusanei pisces marini temporis mutationem cognos- cunt.	275
G Alerita grano synapis perditur.	192
Gallinaceus gallus victus non cantat.	112
Gallinacei & gallinæ templorum Iouis & Her- culis & eorum anguria.	491
Gallimuti in Macedonia Niba.	438
Gallorum cantus leones exterrit.	160
Gallus qui fiat domesticus, cum datus, vel emptus fuerit.	56
Gallus & perdix venatores.	104
Gangis fluuij altitudo & latitudo.	365
Geranon regina Pigmæorum.	444
Gladius piscis retia lacerat.	427
Glaucus piscis.	10
Glanis piscis etiam hamum deuorare potest.	350
Glaucia citharoæda à cane amata.	4
Gphij in mari rubro duorum aut trium cubito- rum.	

INDEX.

rum.	67
Gruis marinæ generatio.	429
Grus vitis lachryma perditur.	192
Gruum prudentia & vigilia.	77
Gruum cerebrum amatorium quippiam habere.	26
Gruum prudentia.	36
Grypes auri custodes & quomodo ab eis aurum surripiatur.	110. III
H Alcionis partus & nidificatio.	261
Herba contra caninos morbos.	156
Hæmorrhous viperarum ex genere est.	433
Herodius ostreorum voracissimus.	151
Herodiorum amor in pullos.	84
Herinacei terreni versutia.	197
Herrinacei terreni prudentia in condendis frugi- bus.	73
Herinacei terreni inuidia.	105
Hirundinis iustitia aduersus filios suos.	83
Hirundinum coitus & visus recuperatio.	37
Hirundo alba in Samo nascitur.	481
Hirundo hominis contubernalis.	29
Hirundinum in blattas cautio.	22
Hippomanes quid sit.	408
Hippocampus piscis.	408
Hircus complexu muliebri gaudet.	219
Homines cynoprofopi qui sint.	300
bbb 2	

INDEX.

<i>Hominis visus quantam maris altitudinem penetrare potest.</i>	270
<i>Horion avis Indica.</i>	481
<i>Hydro percussus.</i>	129
<i>Hyena solo tactu somnum conciliat.</i>	172
<i>Hyena serpens, nunc mas, nunc foemina.</i>	16
<i>Hyena piscis.</i>	393
<i>Hyena pardalim odit.</i>	178
<i>Hyene malitia in vomendo.</i>	220
<i>Hyene umbra canes obmutescere facit.</i>	74
<i>Hygrophænix piscis maris rubri.</i>	355
<i>Hyosciamon & opon per volucres extrahuntur.</i>	268
<i>Hystrix crines pro armis iaculatur.</i>	29
I Bis Luna sacra est, & extra Aegyptum nunquam egreditur.	ibid.
<i>Ibis ore coit & parit.</i>	302
<i>Ibis clysteris adinuenit modum.</i>	58
<i>Ibis exportata mortem sibi conciscit.</i>	59
<i>Icci pale stritæ & Amœi citharædi castitas.</i>	166
<i>Ichneumo utriusque sexus particeps est, & aspidi & crocodilo hostis.</i>	310
<i>Ignis frustra follibus agitur, ubi adest salamandra.</i>	57
<i>Ignis ex arboribus concussu venti vehementissimi accensus.</i>	469
<i>India nullum suem neque ferum neque cicurem habet.</i>	bet

INDEX.

<i>bet.</i>	467
<i>India oliuam, non gignit, neque aliunde importatam fert.</i>	387
<i>Indi reos capitalium rerum crocodilis obijciunt.</i>	365
<i>Indi sues detestantur & ab illorum carne tanquam ab humana abstinent.</i>	467
<i>Indica animalia satyris similia.</i>	458
<i>Indicarum fornicarum prudentia & ars in fossis construendis.</i>	452
<i>Indicum mare hydros marinos parit.</i>	448
<i>Indorum regis bellaria.</i>	404
<i>Insecta animalia oleo perfusa moriuntur.</i>	106
<i>Istro congelato quo pacto pisces capiantur.</i>	415
<i>Iulides pisces.</i>	64
<i>Iumenta luna decrescente, infirmiora sunt.</i>	156
L Ac suillum vitilignes & lepram generat.	294
<i>Lacertorum dissectio.</i>	53
<i>Lacertus excacatus qui visum recuperauerit.</i>	157
<i>Lacus feruentis aque in Africa ubi pisces degunt.</i>	408
<i>Lari aues, cochleas ad saxa con fractas deuorant.</i>	82
<i>Leo in bene de se meritis non ingratus.</i>	237
<i>Leo carnes cameli comedit.</i>	492
<i>Leo non nascitur in Peloponneso.</i>	87
<i>Leo acceptum iniuriam vlciscitur. 121. exemplum habes de Iuba Mauro.</i>	ibid.
<i>Leo iubatus ignauior & imbecillior.</i>	116
	bbb 3

INDEX.

Leo edens leontophonon moritur.	106
Leo gallinaceum odit.	178
Leo pugnaturus cauda se flagellat, ne quid ignauè aggrediatur.	165
Leo Androelem à morte liberauit ob spinam à pede auulsam.	238
Leo apertis oculis nascitur.	152
Leo à somno inuictus.	ibid.
Leo teterrimam aspirationem exhalat.	153
Leo esu simie ventrem molitum extenuat.	153
Leo à prima etate cicuratus mansuetissimus est.	153
Leones conuictores habuit Onomarchus.	154
Leo marinus.	402
Leo qualiter se gerat in senectute.	ibid.
Leo à gallo gallinaceo terretur.	89
Leones in India ferocissimi mansuescunt, eò usque ut ad venationem ducantur velut canes.	484
Leones Mauristias voces intelligunt, domesticique videntur illis.	70. 71
Leonis ossa dura, medullis carentia sunt, eius natura & partus, & vires.	115
Leonis gressus varius ut venatorem fallat.	267
Leonis cum delphino affinitas.	436
Leonum magna multitudo Nomades è suis locis pepulit.	489
Lepores vtriusque sexus participes.	379
Lepores cursu & arte à vulpibus capiuntur.	377.
	378

INDEX.

378	
Lepores apud Bisaltas bina iecinora habere.	146
Leporis astutia in insidiatores.	193
Lepori aures, ut cauda leoni, roboris numina & incitamenta cursus sunt.	381
Leporum montanorum & campestrium velocitas & in cursu differentia.	380
Lepus magni maris.	456
Lepus tempora & ventos cognoscit.	380
Lepus marinus quæ damna adferat.	64
Lepus patentibus oculis somni capit.	47. & 380
Libanotis herba serpentibus formidabilis.	266
Libido scari, & quæ capiatur.	1
Libycorû modus in probandis legitimis liberis.	32
Limaces non serpunt ubi perdoes & herodij versantur.	287
Locustæ piscis polypum extimescit.	307
Locustæ cum murena & polypo inimicitia.	19
Locustæ & polypi inimicitia.	265
Loligines, hirundines & accipitres pisces volant.	
277	
Lupæ difficilis partus.	99
Lupi fluuios transant, candas mordicus inuicem tenentes.	ibid.
Lupo saturato lingua tumescit.	104
Lupus cur immanis naturæ dicatur.	219
Lupus piscis binos anno partus edit.	286
Lupus marinus.	18

INDEX.

<i>Lupus acerrimis oculis præditus.</i>	300
<i>Lupi Meotides.</i>	203
<i>Luscinia musica studiosa & gloriæ cupida.</i>	152
<i>Luscinia si confirmata ætate capiatur silentio venatoreni vlciscitur.</i>	92
<i>Luscinie carnes comestæ somnum fugant.</i>	26
<i>Lutea nidum ex herba symphito construit.</i>	123
<i>Lycotonos herba à lupo pressa.</i>	262
<i>Lynx urinam suam hominem utilem occultat.</i>	105
M <i>Anticoræ animalis Indi qualitates.</i>	106.
M <i>107</i>	
<i>Margarita Indica.</i>	428
<i>Margaritæ quo pacto piscentur.</i>	291
<i>Melanurus piscis timidissimus.</i>	24
<i>Melin Cappadocia absque fauis fit.</i>	155
<i>Melin Trapezunte Pontica ex buxo nasci.</i>	155
<i>Melle liquido pluit in India.</i>	428
<i>Menstruata mulier oleribus perniciem affert.</i>	185
<i>Meropis pietas in parentes.</i>	334
<i>Meropis avis volandi modus.</i>	28
<i>Merula marina.</i>	9. & 10.
<i>Merulas Cyllenæ omnes albasse ait Sostratus.</i>	146
<i>Mithridates taurum, equum & ceruum pro custodia habebat.</i>	235
<i>Molossus canis.</i>	72
<i>Monedularum commoditas in locustas.</i>	76
<i>Monedulas capiendi modus.</i>	113
<i>Monopis stercus venatores occidit.</i>	206
<i>Mors</i>	

INDEX.

<i>Morsus hominis ieiuni perniciosus.</i>	261
<i>Muli malitia à Thale Milesio castigata.</i>	222
<i>Muli ruffi in India feri quo pacto capiantur.</i>	449
<i>Mulo immunitas vecturarum data.</i>	193
<i>Mulus piscis edacissimus.</i>	61
<i>Mulus piscis beta olere delectatur.</i>	365
<i>Mulus piscis ter singulis annis parit.</i>	286
<i>Mulus piscis ter in anno parit, & leporem homini mortiferum conficit.</i>	277
<i>Murene & polypi capitale odium.</i>	19
<i>Musca quæ reuiuiscat.</i>	56
<i>Mustella maximis animalibus vel præteriens metum inijcit.</i>	160
<i>Mustella cum serpente pugnatura rutam edit.</i>	104
<i>Mustella omni iumento odio est.</i>	179
<i>Mustela terrestris & marina.</i>	432
<i>Mustellus piscis ore parit.</i>	283
<i>Mustellus piscis suos foetus cum illis timet, ore recipit, & rursus reddit.</i>	68
<i>Murena piscis è mari exit concumbendi cum vipera gratia.</i>	29
<i>Murena cum vipera coit extra mare.</i>	284
<i>Mures marini.</i>	273
<i>Mures ruituram domum prænoscent.</i>	329
<i>Mures ex pluuiâ in Aegypto nasci.</i>	188
<i>Mures eos qui suis sedibus moriuntur oderunt.</i>	159
<i>Murium astutia.</i>	144
<i>Murium iecur.</i>	69
	bbb 5

INDEX.

- Murium agrestium* incurfione quidam Italiae populi in fugam pulsi. 489
Mus araneus, & remedium in illius morfum. 59
Myrops piscis. 405
N *Autilus* piscis è genere polyporum, & mira eius natura. 268
Neadum vi maius, prouerbiū vnde sumptū. 484
Nerites coelea marina. 418
Nilus fecundissimam aquam præbet. 50
Nomæa felix à leonibus deleta fuit. 484
Noctua, captiosum animal. 17
Noctua mali olim auspicij. 307
Noctuarum cum cornicibus discordia. 74
Noctue in Cretam importatæ moriuntur. 131
O *Estrus*, & *Myops*, boni infestissimi. 185
Olori cicuta pernities est. 74
Onocentauri descriptio. 473
Origanum ciconijs, perdicibus, palumbisque vulneratis medetur. 79
Orphus piscis. 142
Orcynus piscis cetaceus. 24
Ostreæ rubri maris. 291
Otis aus canes perhorrescit. 145
Otis siue tarda equorum amantissima. 56
Oues in ponto carere felle dicuntur, in Naxo vero duplici felle præditas esse. 334
Oues Arabū plus musica quā cibo pinguescunt. 224
Ouis & *hepatus* piscis. 271
Ouium

INDEX.

- Ouium Arabicarum* caudæ. 287
Ouium Indarū cauda cubitali est latitudine. 224
Ouium Indicarum magnitudo, & caudæ. 114
Oxyrynchi pisces. 486
Oxyrynchus Nili piscis. 310
P *Æoniæ* mulieris laborum patientissima. 213
Paguri musicæ amatores. 184
Pagurus crusta rumpitur, & senectutem exuunt veluti serpentes. 273
Palumbium castitas & turturum. 49
Pardales quo pacto simias decipiant & deuorent. 162
Pardales quo pacto à Mauris capiantur. 377
Pardalus suaueolentia & prædandi modus. 154
Pardali humanum stercus remedio est contra venenum. 125
Pardalis Lyriæ nec animosa est, nec saltu valet, neque ferro facile cedit. 489
Pardalis clementia in contubernalem hædum. 167
Passerem occidit semen ally. 192
Pastinaca aculeo mortem infert. 67
Pastinaca musica mulceatur & capitur. 479
Pastinacæ marinæ aculeus ab omni medicina inuitus est. 31
Pastinacæ aculeus periculosissimus. 58
Pastinacæ naturæ aculeus, & venenum. 251
Patelle vix è saxu absceinduntur. 197
Pauo hominis amantissimus. 5
Pau

INDEX.

<i>Pauonis partus.</i>	148
<i>Pauonis formositas & superbia.</i>	143
<i>Pelamidum piscatio.</i>	430
<i>Pelecanes, aut platee sine plateae.</i>	82
<i>Pelicanorum amor in foetus suos.</i>	84
<i>Perdices mares qui egregie ad pugnam prouocentur.</i>	97
<i>Perdices quo pacto suos foetus tueantur.</i>	78
<i>Perdices mares salaces.</i>	73. & 79
<i>Perdices allia comedunt, ne mensis sint idonei.</i>	103
<i>Perdicum mirabilis conceptus ex vento.</i>	478
<i>Perdicum partus & pullorum ab ouis exclusio.</i>	102
<i>Perseus piscis maris rubri.</i>	87
<i>Phalangiorum morsus terribilis.</i>	476
<i>Phalangius cito perimit.</i>	90
<i>Pharus insula & eius serpentes.</i>	264
<i>Phattage Indica speciem crocodili gerit.</i>	448
<i>Phisa piscis Aegyptius.</i>	350
<i>Physalus piscis maris rubri.</i>	80
<i>Piccus martius nidum obstructum quadam herba aperit.</i>	27
<i>Pimeorum pugna cum gruibus.</i>	444
<i>Pinna belua marina.</i>	87
<i>Piratae a suis submersi.</i>	246. & 247
<i>Piscandi artes varie.</i>	366
<i>Pisces summa hyeme quo pacto se tepefaciunt.</i>	279
<i>Pisces ad pariendum in flumina vicina enata.</i>	281
<i>Pisces venenati.</i>	67
<i>Pisc</i>	

INDEX.

<i>Pisces omnes non sunt muti.</i>	290
<i>Pisces aqua dulci in mari aluntur.</i>	283
<i>Piscis dictus luna.</i>	425
<i>Piscium & aliorum animalium diuisio.</i>	338
<i>Piscium coitus quo tempore fiat.</i>	286
<i>Piscium coitus.</i>	101
<i>Piscium acrimonia in audiendo.</i>	256
<i>Plutonis hiatus.</i>	453
<i>Phoenicum auium arithmetica.</i>	199
<i>Poephagus animal duplo quam equus maior.</i>	450
<i>Polypi & osmyli pisces in siccum aestiuo tempore egrediuntur.</i>	274
<i>Polypi libido.</i>	128
<i>Polypi & murene inimicitia.</i>	19
<i>Polypi magnitudo, & quid damni Puteolis attulerit.</i>	373
<i>Polypi & locustae inimicitia.</i>	266
<i>Polypi edacitas.</i>	17
<i>Polypi morsus acerbus.</i>	155
<i>Polypus ruta reddit immobiles.</i>	22
<i>Polypus in terram progreditur.</i>	22
<i>Polypus colorem mutat secundum loci in quo est qualitatem.</i>	112
<i>Polypus aquilum in mare detraxit.</i>	213
<i>Polypus & pagurus pisciculorum perniciēs.</i>	101.
<i>& 102</i>	
<i>Pompyli piscis natura.</i>	49
<i>Pompylus piscis.</i>	439
<i>Por</i>	

INDEX.

- Porphyrus serpentis Indici natura.* 116
Porphyrionis avis pulchritudo & eius rivalitas. 93
Porphyrionis amor cum gallo. 146
Psittacus Indi non edunt & quare. 387
Psylli morsum serpentum non timent. 32
Psylli Africae homines venenatas bestias minime timent, & quo pacto examinent filios an legitimi sint. 462
Psylli auxilio sunt iis, qui à serpentibus sunt icti. 462
Purpura quo pacto ad tingendas lanas sit occidenda. 445
Purpura lingua capitur à piscatore. 227
Pyrigonos ex igni generari & alià extrâque ignem mori. 37
R *Ana piscatrix qua industria pisces captet.* 265
Rana marina. 372
Ranae mutae in Macedonia: ite suae & cicade. 90
Ranae interdiu coire horrent. 260
Remora piscis unde nomen sortiatur. 21
Remora piscis natura. 50
Rhinocerotis natura & astutia in elephantum, & bellum. 490
Rubetarum perniciosus aspectus & aspicientibus infestissimus. 477
Rubetas ranas duo iccinora habent, vnum perniciosum alterum salutiferum. 478
Rumi

INDEX.

- Ruminantia animalia tres habere ventres.* 155
Ruta odor serpentibus infestus. 104
S *Alamandra ignem aggreditur vt hostem ac expugnat.* 57
Salicis semen homini gignendi facultatem adimit. 108
Sargorum piscium amor insanus in capras. 14. & 15
Scarabeus caret scemina, & quo pacto procreet scetum. 293
Scarabeus vnguento occiditur. 192
Scari quomodo suos gregales captos liberant. 3
Scari libido. 1
Scarus piscis ruminat. 68
Scolopendra marina hominis salina dirumpitur. 108
Scolopendra maximum cetum marinum. 391
Scolopendra solo tactu velut urtica pruritus generat. 227
Scolopendras salina hominis occidit. 224
Scombrorum piscium piscatio. 395
Scombrus iecore laborantibus prodest. 396
Scorpii viuipari, vel caloris (vt aiunt) aestu non ex coitu procreantur. 178
Scorpiones alati, & duplici aculeo armati in Aegypto. 469
Scorpiorum Aethiopicorum natura. 242
Scorpiorum astus mirabilis in Libycos dormientes. 179
Scorp

INDEX.

Scorpiorum copia in Media.	441
Sepedonis serpētis astus, pernities, & venenū.	436
Sepiæ morsus venenatus.	155
Sepiæ atramentum.	20
Sepiæ duobus promuscidibus prædite.	154
Serpens præster dictus venenosissimus.	472
Serpens hebetudinem oculorū quo pacto sanat.	261
Serpens Aleuam pastorem Thessali amauit.	240
Serpens dictus Parias.	240
Serpens cor in gutture, fel ad intestina, testiculos ad caudam, venenum verò in dentibus habet.	148
Serpens seps dictus.	469
Serpens arundinis tactu torpescit.	22
Serpentes bicipites in Argade flumine.	469
Serpentes fumo cornu ceruini arcentur.	42
Serpentes à cancris interficiuntur.	467
Serpentes alas habentes in India cernuntur.	470
Serpentes in mari rubro Alexander vidit quadraginta cubitorum longitudine.	471
Serpentes appellatæ hydræ, in Corcyra.	242
Serpentes ex medulla spinæ hominis mortui generari.	29
Serpentes omnes ibidem pennas metuunt.	23
Serpentes odore alarum vulturum incensarum è latibulis euocantur.	26
Serpentium Aethiopiæ magnitudo mira.	51
Silurus piscis quomodo capiatur.	413
Simia maris rubri.	356
Simia	

INDEX.

Simia leoni egrotanti pro medicamento est.	436
Simia, dicta oribate, & eius periculosissimus morsus.	128
Simia ad omnia imitanda habilis.	145
Simiarum copia Alexandrum in India magni copijs septum perterrit.	483
Simiæ in sexum muliebrem furentes sunt.	435
Simiæ quo astu capiantur.	483
Simiæ in puerulum horrendum facinus.	220
Smilus arbor serpentes necat.	266
Spini auis prouidentia.	129
Spinus auis.	305
Spongia partus maris animans est.	243
Sphyræne piscis astus.	20
Squillarum tria genera.	18
Stelle marinæ.	264
Stellionis tunicula contra morbos comitiales valet.	80
Struthio lapides pedibus in persequentes hostes iaculatur.	118
Struthio magna nō potest volare, at cursu alarum subsidio valet.	55
Struthiones aues quo pacto capiantur.	399
Sues quadricornes in Aethiopia.	476
Sues altoris vocem intelligunt, & mirum super hoc exemplum.	146
Sues Aethiopiæ habent cornua.	146
Sus nec agrestis nec domesticus in India nasci-	

INDEX.

Thyr.	72
<i>Syropendrix lapides exest.</i>	448
T <i>Aprobanē insule palmeta, & elephantī</i>	
<i>& monstrosæ bestie.</i>	455
<i>Tarandus, animal Scythicum, tergus impenetra-</i>	
<i>bile habet.</i>	49
<i>Tauri Aethiopici spiculis, neque telis penetrari</i>	
<i>possunt, & eorum vires.</i>	491
<i>Taurus victus exercet se, & à venere abstinere,</i>	
<i>ut fortior reddatur.</i>	166
<i>Testacea, luna decrescente ex inanitate & exili-</i>	
<i>tate corporis laborant.</i>	256
<i>Testudines Gangis fluij non minori magnitudi-</i>	
<i>ne quàm dolium capax 20. amphorarum</i>	365
<i>Testudines in Troglodyte quales nascantur.</i>	472
<i>Testudines quæ in Gange fluuiο nascuntur.</i>	365
<i>Testudines ab aquilis ad saxa alliduntur.</i>	218
<i>Testudinis Indicæ magnitudo.</i>	412
<i>Testudinis terrestris mira libido.</i>	437
<i>Testudinis remedium vbi serpentem comederit.</i>	73
<i>Testudinis marinæ mirum.</i>	112
<i>Testudini in viperam origanum est remedium.</i>	171
<i>Testudinem magni maris teste ad quindecim cu-</i>	
<i>bitorum magnitudinem procedunt.</i>	454
<i>Testudo rutæ esu armatur in serpentes.</i>	172
<i>Thaleris prudentia in castigando mulo.</i>	272
<i>Thely</i>	

INDEX.

<i>Thelyphonus herba scorpiū necat.</i>	266
<i>Thrisse quomodo piscantur.</i>	184
<i>Thunni temporum mutationem sentiunt & sol-</i>	
<i>stitia noscunt.</i>	273
<i>Thynnorum piscatio.</i>	426
<i>Torpedinis nomen vnde ductum.</i>	260
<i>Torpedo piscis & eius effectus.</i>	21
<i>Torpedo scorpio admota cum comprimit.</i>	178
<i>Fritones an sint verè.</i>	389
<i>Trochilus auis crocodilum tuetur.</i>	250
<i>Trocta piscis.</i>	4
<i>Trochilus crocodilo est adiumento contra hiru-</i>	
<i>dines.</i>	75
<i>Tur bines regem constituunt.</i>	226
<i>Turturis castitas.</i>	305
<i>Turturum aucupium.</i>	23
V <i>Acca cur Veneri apud Aegyptios conse-</i>	
<i>crata sit.</i>	301
<i>Vaccæ Susorum.</i>	204
<i>Vermis Indi amnis naturæ mira, & magnitudo.</i>	
<i>132. quicapiatur, & vis olei quod ex eo Indi</i>	
<i>extrahunt.</i>	ibid.
<i>Vesparum regnum.</i>	141
<i>Vesparum aculeatarum malitia.</i>	141
<i>Vespa gignuntur ex cadauere equi.</i>	17
<i>Vipera venenum deponit antequam cum mure-</i>	
<i>na coeat, & à coitu illud recolligit.</i>	284
<i>Vipera sibilu murenæ piscem è mari vocat coitus</i>	
	ccc 2

INDEX.

causa.	29
Viperarum partus.	435
Viperæ quæ in Troglodyte nascuntur decem & septem cubitorum magnitudine.	472
Viperæ coitus.	16
Viperis sputum humanum perniciosum.	54
Vireonis avis qualitas.	123
Vitis dicta pardalis.	307
Vituli marini ubi pariunt.	258
Vituli marini exeunt de mari, & dormiunt extra mare.	276
Vitulus marinus coagulum suum, ne hominibus sit vsui, deuorat.	80.81
Vpupa nidificatio & industria ad reserandum foramen nidi occlusi.	86
Ursa hyberno tempore parit.	168
Ursa a leonibus dilacerata ob leunculos cæsos.	82
Ursa foetus suos lambendo format.	51
Ursæ sagacitas in paruis tutandis.	170
Ursi abstinencia & industria.	168
Ursi prostratos homines non ledunt.	159
Ursi pro medicamento sunt formicæ deuorati.	168
Vulpanser cur ita dictus.	148
Vulpes marina, callidissima.	259
Vulpes in os herinacei mit.	203
Vulpis fraus in herinaceos, & pisces, & aues, & qui glaciem probet an firma sit.	180
Vulpis	

INDEX.

Vulpis in vespas astutia.	118
Vultures omnes foeminini sexus.	65
Vultures vento concipiunt.	ibid.
Vulturi vnguentum pernicies.	106
Vulturibus suauitas odorem exitio est.	74
Xiphia piscis Danubij.	411

FINIS.

21613.

